O POVESTE INCREDIBILĂ ȘI ADEVĂRATĂ

ACUM ÎNTR-O ECRANIZARE DE EXCEPȚIE

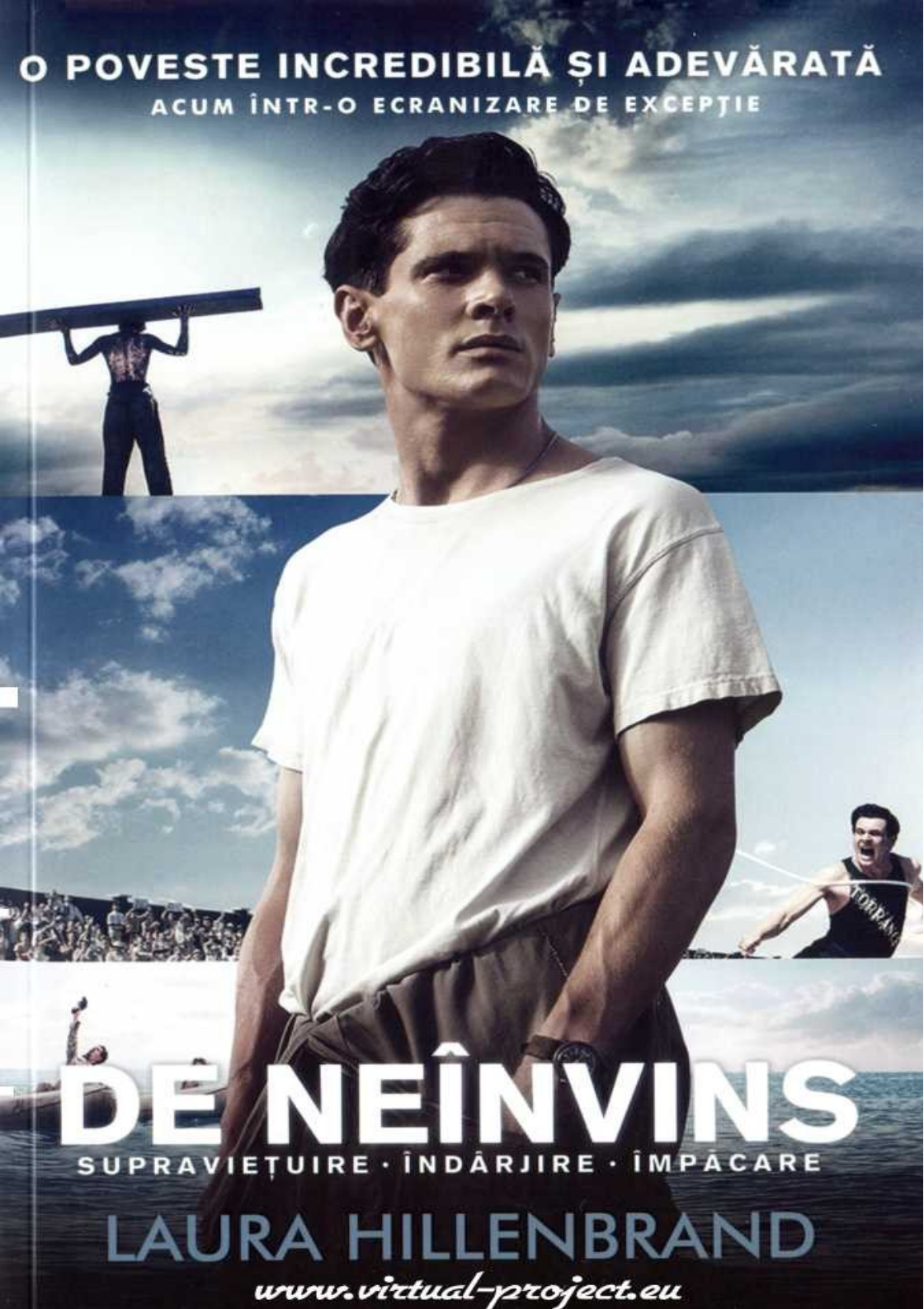

DE NEÎNVINS

SUPRAVIEȚUIRE · ÎNDÂRJIRE · ÎMPĂCARE

LAURA HILLENBRAND

www.virtual-project.eu

LAURA HILLENBRAND

DE NEÎNVINS

SUPRAVIEȚUIRE · ÎNDÂRJIRE · ÎMPĂCARE

Original: *UNBROKEN: A WWII Story of Survival, Resilience, and Redemption*

2010 by Laura Hillenbrand

Traducere de Roxana Claudia Olteanu, Roland Schenn, Tomas Ritner

Prefață de Irina-Margareta Nistor

EDITURA: CORINT

2015

ISBN 978-606-8623-61-0

LAURA HILLENBRAND este autoarea a două cărți ajunse pe prima poziție în topul cu bestselleruri din New *York Times,* și anume *De neînvins* și *Seabiscuit: An American Legend,* care a fost nominalizată pentru Premiul National Books Critics Circle, a câștigat premiile Book Sense Book of the Year și William Hill Sports Book of the Year, a ajuns în 15 topuri cu cele mai bune cărți ale anului și a inspirat filmul *Cursa secolului,* nominalizat la 7 premii Oscar, inclusiv pentru „Cel mai bun film". Laura Hillenbrand este consultant pentru filmul artistic realizat de Universal Pictures pe baza cărții *De neînvins,* iar articolul „A Sudden Illness", publicat de ea în revista *New Yorker,* a obținut premiul National Magazine 2004. A mai publicat în *The New York Times, Vanity Fair, The Washington Post* și *Los Angeles Times.* Împreună cu actorul Gary Sinise, a pus bazele fundației caritabile Operation Internațional Children, care asigură rechizite școlare pentru copii prin intermediul soldaților americani.

Pentru cei răniți și pentru cei pierduți

„Ce-ți rămâne cel mai adânc întipărit în minte și pentru cel mai mult timp? Fricile stranii, bătăliile grele sau groaznicele asalturi, ce rămâne mai mult?”

Walt Whitman, „The Wound-Dresser”

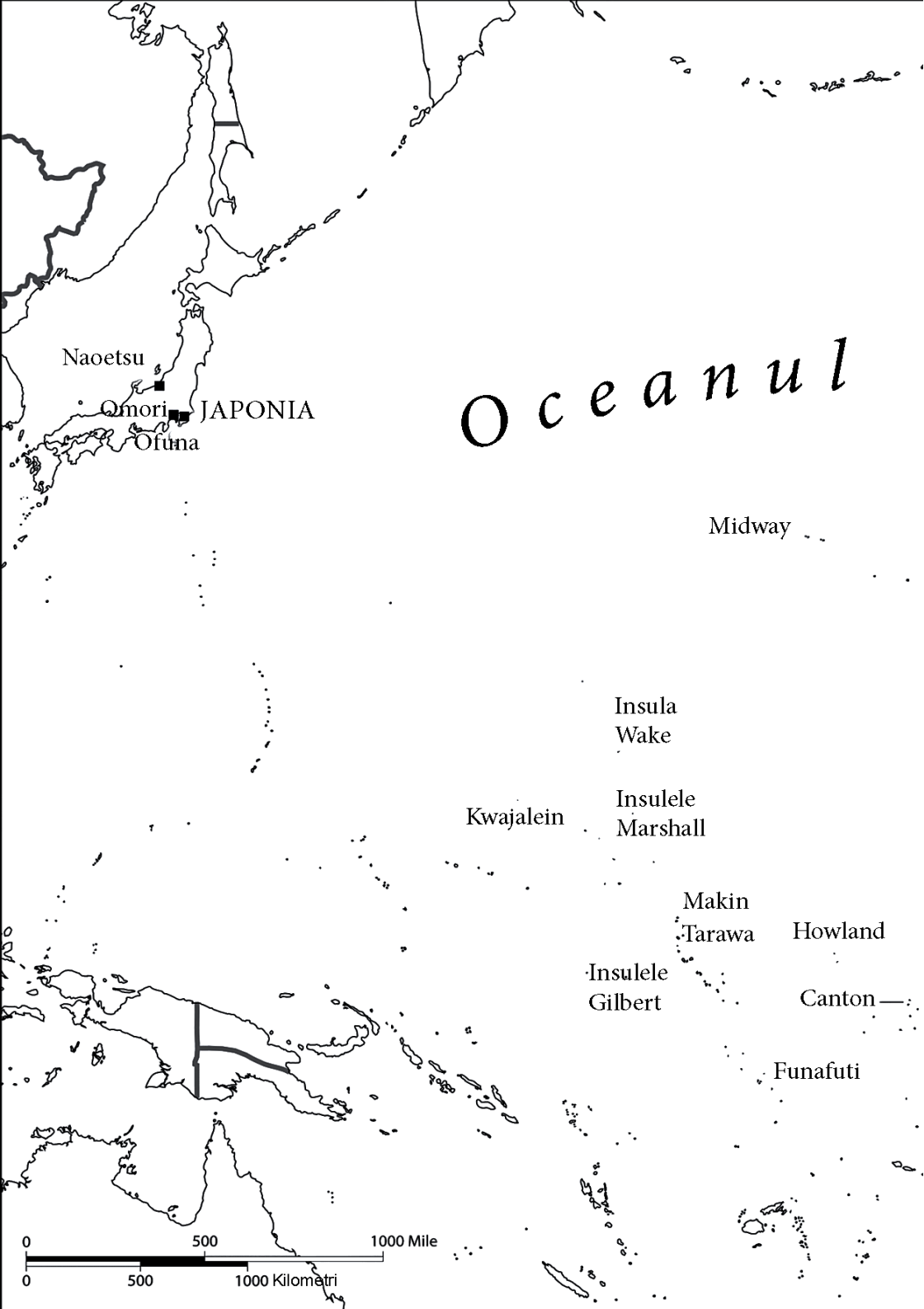
Naoetsu
Omori
JAPONIA
Ofuna
Oceanul
Midway
Insula
Wake
Insulele
Marshall
Kwajalein
Makin
Tarawa
Howland
Insulele
Gilbert
Canton
Funafuti
0
500
1000 Mile
0
500
1000 Kilometri

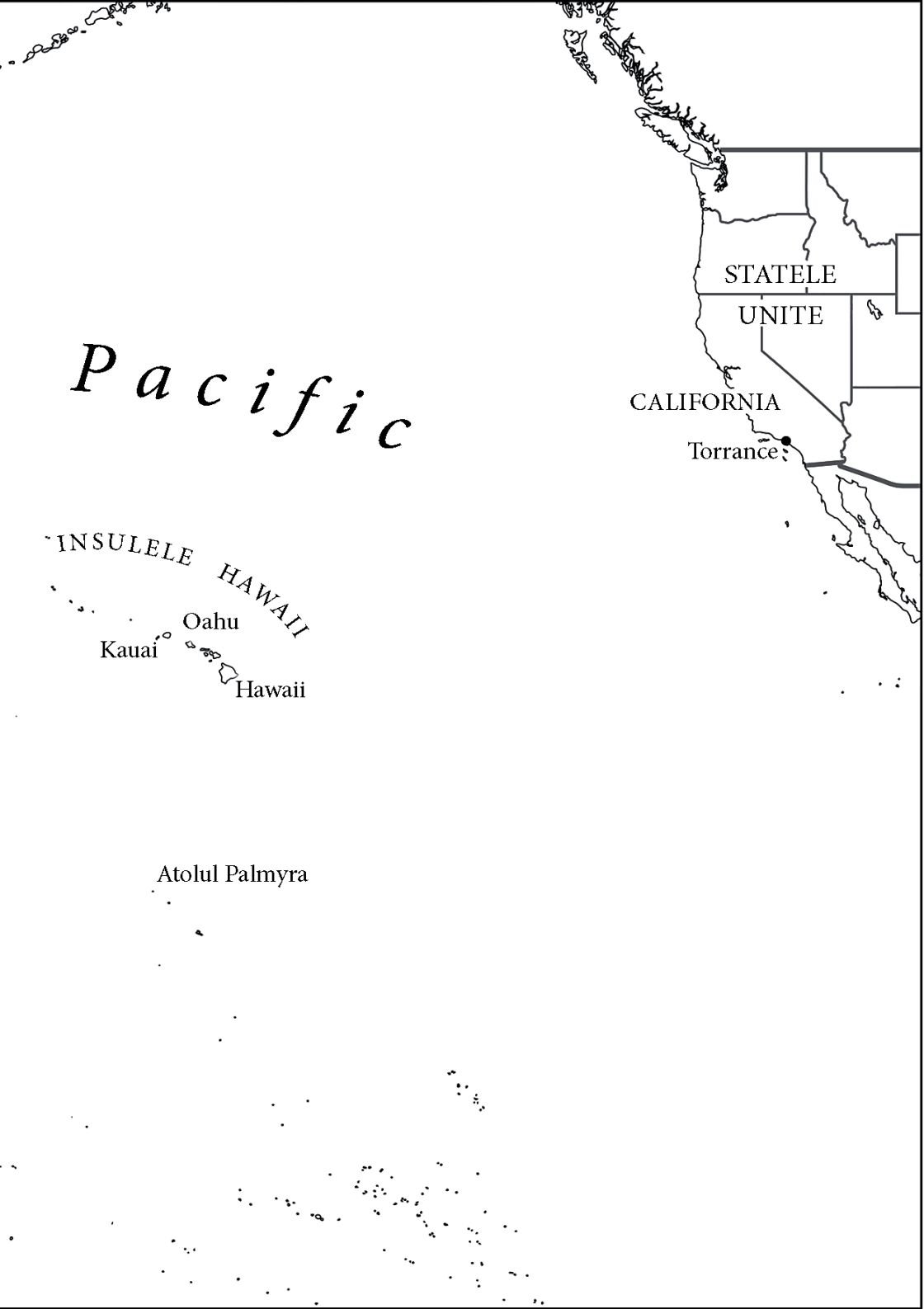
Pacific
STATELE
UNITE
CALIFORNIA
Torrance
INSULELE HAWAII
Oahu
Kauai
Hawaii
Atolul Palmyra

NOTĂ ȘI ABREVIERI

Toate scrisorile semnate de Louis Zamperini sau adresate lui ori membrilor familiei sale, precum și jurnalele provin din documentele lui Louis Zamperini, cu excepția cazurilor când este menționată altă sursă.

Toată corespondența dintre membrii familiei Phillips, precum și memoriile nepublicate ale lui Kelsey Phillips, *A Life Story,* provin din documentele lui Karen Loomis.

Toate interviurile au fost realizate de autoare, cu excepția cazurilor când este menționată altă sursă. Întrucât există în jur de 75 de interviuri cu Louis Zamperini, în citarea acestora nu s-a mai făcut trimitere la dată.

AAFLA – Amateur Athletic Foundation of Los Angeles (Fundația de Atletism Amator din Los Angeles)

AFHRA – Air Force Historical Research Agency (Agenția de Cercetare a Istoriei din cadrul Forțelor Aeriene)

BGEA – Billy Graham Evangelistic Association (Asociația Evanghelică Billy Graham)

FMP – fără menționarea publicației

HIA – Hoover Institution Archives (Institutul Arhivelor Hoover)

NHC – Naval Historical Center (Centrul de Istorie Navală)

NYT – New York Times

RAOOH – Records of Allied Operational and Occupation Headquarters (Evidențele Cartierului General al Forțelor Aliate de Operațiuni și Ocupație)

RG – Record Group (Evidențe de grup)

SCAP – Supreme Commander of Allied Powers (Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate)

Cuvânt-înainte

Povestea unui bărbat extraordinar este spusă de o femeie formidabilă: Laura Hillenbrand, care și-a făcut mâna mai întâi cu articole strălucite, în reviste de marcă, iar apoi a trecut la romane de nonficțiune. I-a mai fost ecranizat un volum – *Seabiscuit: An American Legend/ Cursa secolului*, istoria unui cal de hipodrom – devenit o peliculă nominalizată la Premiile Academiei Americane în 2003, și la care strecoară o aluzie în cartea de față, atunci când îl citează pe antrenorul lui Louis, care spune mândru: „Singurul alergător care l-ar putea întrece ar fi Seabiscuit." În 2010, autoarea revine la lumea sportului cu *Unbroken: A World War II Story of Survival, Resilience and Redemption/ De neînvins,* biografia mai mult sau mai puțin romanțată a unui erou nu numai de război, ci și olimpic: Louis Zamperini. Destinul lui i s-a părut scriitoarei relativ similar cu al ei – o bătălie, doar că nu pentru un titlu ori pentru supraviețuire, ci cu o boală care o ține prizonieră în propria ei casă: sindromul de oboseală cronică.

Soarta lui excepțională a fascinat-o și pe Angelina Jolie, o altă luptătoare cu maladiile, iar ea l-a transformat pe Louis Zamperini într-un personaj al marelui ecran, care a cucerit toată suflarea cinefilă încă de la apariția trailerului. Născut în 1917, în California, fiu al unor emigranți italieni, Zamperini participă la Jocurile Olimpice de la Berlin din 1936 și apoi se înrolează în armată, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Avionul lui se prăbușește în Pacific, unde plutește în derivă într-o barcă, vreme de 47 de zile, până ce e capturat de către japonezi și trimis într-un lagăr de prizonieri. Angelina citește inițial cartea, care se pare că o traumatizează teribil, și decide că e un subiect pe care îl vede

deja în imagini cinematice, chiar dacă o enervează faptul că lumea continuă să se mire când o femeie, și actriță pe deasupra, ajunge regizor. Coincidența a făcut ca Zamperini să-i fie chiar vecin, prin urmare l-a putut face părtaș la proiectul ei, până în luna iulie 2014, când veteranul s-a stins, la 97 de ani, fără să mai apuce să ajungă la premieră. Avea, însă, să-i dea un sfat, pe care ea îl va urma întru totul, pentru că dintr-odată această epopee îi devenise foarte dragă: „Important e ca spectatorii să nu creadă că sunt extraordinar, ci să descopere că am făcut ce am făcut, eu, un tip oarecare și cu multe cusururi, astfel încât să își dea seama că și ei ar fi în stare de toate astea."

Poate că lecția cea mai de preț a lui Louis către cei care îl descoperă citind cartea sau văzând filmul este că, deși a trecut prin chinuri îngrozitoare, care dovedesc ferocitatea oamenilor deveniți torționari, indiferent în ce loc de pe planeta asta s-ar afla, el găsește puterea să se ridice și să ierte toate umilințele și suferințele fizice abominabile, asemenea celor care au zăcut ani întregi în închisorile comuniste, au cunoscut fenomenul Pitești, au fost torturați în gulag sau de khmerii roșii. Ca de fiecare dată, credința pare a fi unica salvare în momentele de disperare fără margini.

Cronicile cărții sunt elogioase, iar experiența de ziaristă cu un indubitabil har și cea de povestitoare neîntrecută o transformă pe Laura Hillenbrand într-o scriitoare originală și talentată, pasionată de puzzle-uri, totul îndemnând la lectură fără răgaz, atmosfera părând că prinde viață, că auzi dialogurile, dar și zgomotele, ca o ilustrație sonoră perfectă, trăind până și senzații olfactive și tactile, care duc la o empatie absolută. Detaliile sunt adesea unice și nu obosesc și nici nu plictisesc. N-ai deloc tendința să sari paragrafe, ci, dimpotrivă, te obișnuiești cu amănuntele abil strecurate, pe

care le-ai vrea omniprezente, pentru că ele duc la nuanțări, în tușe fine. Înseși subsolurile sunt un filigran de informații, extrem de utile și care la rândul lor întregesc tabloul seriozității abordării și a documentației fabuloase.

Ideea că lotul olimpic ajungea în capitala Germaniei, pornind de la New York, cu vaporul, e o găselniță care duce la o cascadă de mărunțișuri, pe care le întregește uneori și cu fotografii ce stau mărturie. Până și lista unui meniu complet și apetisant e bine-venită pentru că mai adaugă o dimensiune relatărilor: cea gustativă. Jocurile Olimpice, la care în tribună s-a aflat Adolf Hitler, sunt legate de obicei de controversatul documentar al genialei Leni Rifenstahl, fiind privite mai puțin din unghiul participanților, în cazul dat, al celui care voia să întreacă toate recordurile, visând la aurul de la Tokio din 1940.

În 1941, Zamperini încearcă să intre în trupele de aviație. Până să primească răspunsul, face figurație în celebrul *They Died with Their Boots On/Au căzut la datorie,* în regia lui Raoul Walsh, cu Errol Flynn și Olivia de Havilland, despre viața generalului Custer, de la intrarea sa la West Point, celebra academie militară, în 1857, până la moartea lui în bătălia de la Little Big Horn (1876), din timpul Războiului Civil american. Ca să nu rateze bonusul plecând mai devreme, mănâncă ciocolată cu nemiluita, cât să fie respins de comisia medicală din pricina glicemiei. Peste câteva zile repetă analiza și este acceptat, reușind astfel să-și termine colaborarea cinematografică. Culmea, odată ajuns pe atolul Palmyra, Louis va vedea proiecția filmului, împreună cu prietenii lui, la cinematograf!

Și de aici începe o nouă călătorie, în timp, în lumea relativ închisă a armatei de altădată, de unde s-au mai păstrat câteva imagini-mărturie, inclusiv misteriosul *Sicriu zburător* ori *Super Man,* aparatul care a survolat Pacificul cu bombe la

bord. O lecție de demnitate va fi supraviețuirea sa într-un lagăr de exterminare japonez, în care cruzimea era fără margini, bariera lingvistică aproape de netrecut și, în mod surprinzător, exista din când în când câte un gest de inimaginabilă generozitate, deși avem să aflăm că gardienii miloși erau aspru pedepsiți, cu tăișul săbiei!

Prin contrast, codul militar de luptă al celor din Țara Soarelui Răsare era neînduplecat. Încă din copilărie li se inducea convingerea că să ajungi prizonier este o rușine atât de mare, încât e preferabil să mori decât să-ți dezonorezi numele familiei. În felul acesta este oarecum mai lesne de decodificat conceptul de kamikaze.

Pe de altă parte, rudele deznădăjduite și, în egală măsură, pline de speranță ale lui Louis sunt descrise foarte convingător și colorat, în prezentarea frontului… de acasă. Însuși legendarul producător și regizor hollywoodian Cecil B. DeMille a venit la familia Zamperini, atunci când s-a crezut că a murit Louis, cu intenția de a filma un interviu care să fie un omagiu pentru marele atlet american.

Un rol important în Al Doilea Război Mondial, mai spre finalul său, avea să-l aibă radioul (chiar dacă adesea transmisiile erau bruiate), inclusiv prin mesajele de propagandă prin care inamicii încercau să desființeze credibilitatea guvernului american, mai cu seamă când Crucea Roșie declara moartea vreunui soldat, care era însă ținut în viață, dar tratat oribil, în vreun lagăr disciplinar. În plus, paradoxal și de necrezut, toate pachetele cu ajutoare trimise de această organizație caritabilă erau însușite, fără scrupule, de personalul japonez. Totodată, vom pricepe mai bine ce însemna să devii prizonier pentru propagandă, care erau avantajele, dar și ce se întâmpla dacă refuzai, ori că, de fapt, cel mai greu de suportat nu erau bătăile, ci foamea și o boală de care lumea aproape că a uitat: beri-beri. Cu urmări

neurologice și psihiatrice, provenită din lipsa vitaminei B1, ea putea duce la encefalită gravă și uneori la amnezii, dureri cumplite în membre și aritmii, sărmanul Louis ajungând la aproape 30 și ceva de kilograme, jumătate din greutatea lui inițială. De remarcat niște date statistice precise: în Japonia fuseseră cam 132.000 de prizonieri de război, din SUA, Marea Britanie, Canada, Noua Zeelandă, Olanda și Australia, dintre care mai mult de un sfert au pierit în urma unor atrocități greu de reprodus, în experimente medicale sau chiar acte de canibalism. După acest calvar, sigur că momentul cel mai înduioșător a fost cel al regăsirii, precedat de o telegramă care avea să se păstreze: „MULȚUMESC LUI DUMNEZEU CĂ A SOSIT ZIUA CEA MARE. BUN VENIT ACASĂ, FIULE!" Mesajul era reluat și pe glazura unui tort, care a însoțit cadourile de Crăciun și de aniversări ce se adunaseră în cei trei ani de zile și așteptau să fie deschise. Au urmat poze și o nuntă, nu chiar ca-n filmele de Oscar, dar cu o încărcătură afectivă mult mai serioasă, cu Cynthia, cea care îl văzuse pentru prima dată într-un jurnal de actualități, la cinema, unde o dusese mama ei, tot la Errol Flynn, dar în *Robin Hood.*

În 1984, Louis va purta Torța Olimpică la Los Angeles, iar în 1998 acceptă să o facă și la Nagano, în Japonia, nu departe de fostul loc de detenție. La 70 de ani descoperă skateboardul, iar la 90 de ani încă se cațără în copaci, cu drujba la purtător, și uimește când afirmă senin: „Când Dumnezeu va dori, mă va lua."

Irina-Margareta Nistor

Prefață

În orice parte se uita, nu vedea decât apă. Era sfârșitul lui iunie, în 1943. Undeva, pe întinderea nesfârșită a Oceanului Pacific, Louie Zamperini, ofițer-bombardier din Forțele Armate Aeriene[1] și atlet olimpic, zăcea într-o mică ambarcațiune care plutea în derivă spre vest. Prăvălit lângă el se afla un sergent, unul dintre mitraliorii din avion. Într-o altă ambarcațiune, legată de prima, stătea un alt membru al echipajului, cu fruntea tăiată în zigzag de o rană adâncă. Trupurile lor, arse de soare și pătate cu vopsea galbenă de la bărci, ajunseseră ca niște schelete. Rechinii se mișcau leneș în cercuri pe lângă ei, frecându-se cu spatele de bărci și așteptând.

Bărbații pluteau în derivă de douăzeci și șapte de zile. Purtați de un curent ecuatorial, merseseră așa cel puțin o mie de mile în mijlocul apelor controlate de japonezi. Bărcile începuseră să se topească, transformându-se într-un fel de jeleu care împrăștia un miros acru de arsură. Trupurile bărbaților erau pline de răni provocate de sare, iar buzele lor erau atât de umflate, încât se lipeau de nas și bărbie. Toată ziua stăteau cu ochii fixați pe cer, cântând *White Christmas* și aiurând despre mâncare. Nu-i mai căuta nimeni de acum. Erau singuri pe o rază de 160 de milioane de kilometri pătrați de ocean.

Cu o lună în urmă, Zamperini, în vârstă de 26 de ani, era unul dintre cei mai buni alergători din lume și mulți credeau

---

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, *AFHRA*, Maxwell, Baza Forţelor Aeriene, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, „Zamperini, Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal", *NYT*, 5 septembrie 1945.

că va fi primul care va reuși să alerge o milă în patru minute[2], cea mai râvnită performanță din sport. Acum, trupul lui de olimpic pierduse mai bine de patruzeci și cinci de kilograme, iar picioarele lui celebre nu mai puteau nici să-i susțină greutatea. Toată lumea, în afară de familia lui, îl considera mort.

În acea dimineață, a celei de-a douăzeci și șaptea zile, bărbații au auzit un fel de zăngănit îndepărtat și înfundat. Orice aviator știa ce înseamnă asta: pistoane. Ochii lor au zărit o sclipire pe cer – un avion, mult deasupra lor. Zamperini a tras două rachete de semnalizare și a aruncat în apă un praf colorat, care a înconjurat bărcile cu un cerc portocaliu intens. Avionul a continuat să zboare și a dispărut încet. Bărbații s-au pleoștit. Apoi sunetul s-a auzit din nou și avionul a intrat iarăși în raza privirii lor. Echipajul aflat la bord îi văzuse.

Cu brațele osoase și cu pielea îngălbenită, naufragiații au început să fluture din mâini și să strige cu glasul subțiat de sete. Avionul a coborât mai jos și a alunecat pe lângă bărci. Zamperini a văzut siluetele aviatorilor, conturate cu negru pe cerul albastru.

S-a auzit un huruit oribil. Apa și bărcile de pe ea păreau că fierb. Era pușca-mitralieră. Nu era un avion american de salvare. Era un bombardier japonez.

Bărbații s-au aruncat în apă și s-au ascuns sub bărci, încordându-se instinctiv când gloanțele au găurit cauciucul bărcilor, trasând linii efervescente în apă, chiar în fața lor.

---

2 Charlie Paddock, „Sportorials", articol de ziar, aprilie 1938, din albumul cu tăieturi din ziare al lui Zamperini, FMP; George Davis, „For Sake of Sport", *Los Angeles Evening Herald and Express,* articol nedatat din 1938, din albumul lui Zamperini; George Davis, „Cunningham Predicts Zamperini Next Mile Champ", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; Paul Scheffels, „4 Minute Mile Run Is Closer", *Modesto Bee,* California, 14 februarie 1940.

Tirul de gloanțe și-a continuat pârâitul, auzindu-se ca un fâsâit atunci când gloanțele ratau ținta. Bărbații s-au urcat anevoie înapoi în ambarcațiunea care mai era puțin umflată. Bombardierul s-a lăsat într-o parte și a venit din nou spre ei. Când și-a îndreptat poziția, Zamperini a văzut țeava pușții-mitralieră îndreptată spre ei.

Zamperini s-a uitat spre tovarășii lui. Erau mult prea slăbiți ca să sară din nou în apă. În timp ce ei zăceau pe fundul bărcii, acoperindu-și capul cu mâinile, el a sărit în apă, singur.

Undeva sub el, rechinii se săturaseră să mai aștepte. Și-au arcuit trupurile în apă și au înotat spre bărbatul care stătea ascuns sub barcă.

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul 1

Revoluție de unul singur

În întunericul de dinaintea zorilor zilei de 26 august 1929, în dormitorul din spate al unei căsuțe din Torrance, California, un băiat se ridica în capul oaselor și asculta. De afară se auzea un zgomot care devenea din ce în ce mai puternic. Era un vuiet enorm, greu, care sugera ceva colosal, ca o ruptură groaznică de nori. Venea chiar de deasupra casei. Băiatul a coborât repede din pat și s-a repezit în jos pe trepte, a dat de perete ușa din spate și a pășit în grabă pe gazon. Grădina părea din altă lume, învăluită într-un întuneric ciudat și înfiorată de zgomote. Băiatul a stat așa în iarbă, alături de fratele său, cu capul dat pe spate, vrăjit.

Cerul dispăruse cu totul. Un obiect căruia îi vedea numai conturul și care ocupa un arc masiv de spațiu stătea suspendat deasupra casei. Era mai lung decât două terenuri și jumătate de fotbal și înalt cât un oraș. Astupa toate stelele.

Ceea ce vedeau era dirijabilul german *Graf Zeppelin.*[1] Lung

1 Douglas Botting, *Dr. Eckener's Dream Machine: The Great Zeppelin and the Dawn of Air Travel,* Henry Holt, New York, 2001, pp. 146-188; „Zeppelin Shatters Record", *Salt Lake Tribune,* 11 august 1929; „Zeppelin at L.A.", *Modesto News-Herald,* 26 august 1929; „Zep to Sail Tonight for N. Y" *San Mateo Times,* 26 august 1929; „Graf Zeppelin Bids Adieu and Soars Homeward", *Chillicothe Constitution-Tribune,* 8 august 1929; Louis Zamperini, interviu telefonic; Peter Zamperini, interviu telefonic, 2 martie 2006; Rick C. Wilson, „Eckener Follows Lindbergh Trail on Homeward Trip", *Daily Northwestern,* Oshkosh, Wisconsin, 8 august 1929; W.W. Chaplin, „Graf Zeppelin on Long Trail around World", *Jefferson City Post-Tribune,* 8 august 1929; „Big German Zep Starts World Tour", *Moberly Monitor-Index,* Missouri, 8 august 1929; „Zep's Ocean Hop Starts în Midweek", *Salt Lake Tribune,* 20 august 1929; Karl H. Von Wiegand, „Graf Zeppelin Rides Typhoon Trail to Port", *Salt Lake Tribune,* 20 august 1929;

de aproape 244 m și înalt de 34 m, era cea mai mare mașină zburătoare construită vreodată. Mai luxoasă decât cel mai elegant avion, plutind fără nicio problemă pe distanțe uriașe, construit la o scală care îi lăsa pe privitori muți de uimire, aceasta era, în vara lui 1929, minunea lumii.

Aeronava mai avea trei zile până la încheierea unei realizări de senzație: înconjurul lumii. Călătoria începuse pe 7 august, atunci când zepelinul a fost eliberat din chingi la Lakehurst, în New Jersey, apoi s-a ridicat cu un fâșâit lung și lent și a pornit spre Manhattan. Pe Fifth Avenue, în vara aceea se pregătea să înceapă demolarea hotelului Waldorf-Astoria, pentru a face loc unui zgârie-nori de proporții nemaiîntâlnite, Empire State Building. La Stadionul Yankee, în Bronx, jucătorii îmbrăcau pentru prima dată echipamente care purtau numere; Lou Gehrig avea numărul 4, Babe Ruth, care se apropia de lovitura cu numărul 500, purta numărul 3. Pe Wall Street, prețul acțiunilor se îndrepta rapid către cel mai mare nivel atins vreodată.

După o alunecare ușoară în jurul Statuii Libertății, zepelinul s-a îndreptat spre nord și a pornit spre Atlantic. După un timp, sub el s-a ivit din nou uscatul: Franța, Elveția, Germania. Nava a trecut pe deasupra Nürnbergului, unde politicianul extremist Adolf Hitler, al cărui Partid Nazist tocmai câștigase alegerile în 1928, ținea un discurs agresiv despre infanticidul selectiv.[1] Apoi a zburat spre est, la Frankfurt, unde o evreică pe nume Edith Frank avea grijă de fiica ei nou-născută, pe nume Anne. În zborul spre nord-est,

---

Miles H. Vaughn, „Graf Zeppelin Scotes Great Hit with Orient", *Billings Gazette,* 28 august 1929; „In the Spotlight of Today's News", *Waterloo Evening Courier,* Iowa, 26 august 1929; „Mikado of Japan to Receive «Graf» Voyagers at Tea", *Waterloo Evening Courier,* Iowa, 20 august 1929; „Stars Playing Hide and Seek with Zeppelin", *Salt Lake Tribune,* 15 august 1929.

1 David Welch, *Hitler: Profile of a Dictator,* Routledge, Londra, 1998, p. 80.

zepelinul a trecut pe deasupra Rusiei. Țăranii siberieni, care trăiau atât de izolați încât nu văzuseră vreodată nici măcar un tren, au căzut în genunchi la vederea lui.

Pe 19 august, în timp ce vreo patru milioane de japonezi își fluturau batistele și strigau *„Banzai!”*, zepelinul a făcut turul orașului Tokyo și a aterizat pe un câmp din apropiere. Patru zile mai târziu, în timp ce se intonau imnurile naționale german și japonez, zepelinul s-a ridicat pe curentul unui taifun care l-a răsucit deasupra Pacificului cu o viteză amețitoare, îndreptându-l spre America. Pasagerii care priveau pe geamuri nu au văzut decât umbra aeronavei, care venea după ei printre nori „ca un rechin uriaș care înota alături”[1]. Când norii s-au risipit, pasagerii chiar au putut să zărească niște creaturi gigantice învârtindu-se în apele mării și care păreau niște monștri.[2]

Pe 25 august, zepelinul a ajuns la San Francisco. După ce a fost aclamat pe coasta Californiei, a alunecat spre apus, în întuneric și tăcere, toată noaptea. Încet ca o adiere, a trecut și peste Torrance, unde singurii privitori au fost câteva suflete somnoroase, printre care și băiatul în pijama aflat în spatele casei sale de pe Gramercy Avenue.

Stând în picioare sub aeronavă, cu picioarele goale în iarbă, băiatul părea transfigurat. Totul era – ar fi spus el ulterior – „înfricoșător de frumos”[3]. Simțea huruitul motorului de la mașinărie care spinteca aerul, dar nu putea să-i vadă învelișul argintiu, arcuirile maiestuoase, nici coada de pește. Vedea numai întunecimea spațiului pe care îl ocupa. Nu era ca o mare prezență, ci ca o mare absență, un ocean geometric de întuneric ce părea să înghită până și cerul.

---

1 Botting, *op. cit.* p. 180.

2 *Ibidem.*, p. 181.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Numele băiatului era Louis Silvie Zamperini. Fiu al unor imigranți italieni, venise pe lume în Olean, New York, pe 26 ianuarie 1917, cântărind la naștere cinci kilograme și două sute de grame și având un păr negru și aspru ca sârma ghimpată. Tatăl lui, Anthony, se întreținea singur încă de la 14 ani; mai întâi fusese miner și boxer, apoi muncitor în construcții. Mama, Louise, era o frumusețe minionă și copilăroasă, care avea 16 ani atunci când se căsătorise și optsprezece atunci când îl născuse pe Louie. În casa lor, unde se vorbea numai italienește, Louise și Anthony îșI alintau copilul „Toots”.[1]

Din clipa în care a început să meargă, Louie nu a mai suportat nicio îngrădire. Frații lui își amintesc de el bântuind în toate părțile, escaladând flora, fauna și mobila din jur. Cum îl așeza Louise într-un scaun și îi spunea să stea cuminte, el dispărea. În afară de momentele în care îl ținea strâns în brațe, de cele mai multe ori nu avea nici cea mai vagă idee pe unde se află băiețelul ei curios.

În 1919, când căzuse la pat cu pneumonie, Louie, care avea 2 ani, s-a suit pe fereastra camerei lui, a coborât un etaj și a plecat pe stradă gol pușcă, urmărit de un polițist și de o mulțime de oameni care îl priveau cu uimire. Curând după aceea, la sfatul pediatrului, Louise și Anthony s-au hotărât să se mute cu copiii într-un oraș cu clima mai caldă, în California. La puțin timp după ce trenul a plecat din Grand Central Station, Louie a luat-o la goană, a fugit prin tot trenul și a căzut din ultimul vagon. Stând lângă mama lui înnebunită, în timp ce trenul dădea înapoi ca să-l găsească pe băiatul pierdut, Pete, fratele mai mare al lui Louie, l-a zărit pe acesta urcându-se pe terasament cu o seninătate netulburată. Strâns la pieptul mamei sale, Louie a zâmbit.

1 Peter Zamperini, interviuri telefonice, 19 și 22 octombrie 2004.

„Știam eu că ai să vii după mine”, a zis el în italiană.[2]

În California, Anthony a găsit o slujbă ca electrician la căile ferate și a cumpărat un petic de pământ de 2.000 m^2 la marginea orașului Torrance, care avea o populație de 1.800 de oameni. El și Louise au meșterit singuri o coșmelie cu o cameră, fără apă curentă, cu o latrină în spate și un acoperiș prin care ploua așa de rău, încât trebuiau să țină pe pat găleți de apă. Neavând nicio încuietoare în afară de un cârlig, Louise obișnuia să stea lângă ușă pe o ladă din lemn, cu un sucitor în mână, gata să crape capul oricărui răufăcător care i-ar fi pus în pericol copiii.

Acolo, și mai târziu pe Gramercy Avenue, unde s-au stabilit un an mai târziu, Louise a izbutit să-i țină la distanță pe răufăcători, dar nu a reușit să-l țină aproape pe Louie. Era cât pe ce să i-l calce o rablă de mașină în timp ce făcea concurs de alergare pe o stradă supraaglomerată. La 5 ani, a început să fumeze și, în drum spre grădiniță, aduna chiștoace de țigară aruncate pe jos. A început să bea într-o noapte, pe când avea 8 ani; s-a ascuns sub masa din sufragerie, a șterpelit paharele de acolo și le-a scurs pe toate, apoi s-a împleticit afară și a căzut într-o tufă de trandafiri.

Într-o zi, Louise a descoperit că băiatului îi intrase în picior un băț de bambus; în altă zi, a trebuit să-l roage pe un vecin să-i coasă la loc degetul de la picior care fusese sfâșiat. Când Louie a venit acasă plin de ulei după ce escaladase o platformă petrolieră și căzuse într-un puț cu ulei, unde era cât pe ce să se înece, a fost nevoie de patru litri de

2 Art Rosenbaum, „Zamperini Cheated Death Nine Times”, *San Francisco Chronicle Sporting Green*, 3 martie 1940; Maxwell Stiles, „Fire Threatened Career Of Zamperini as Child”, *Los Angeles Examiner,* nedatat, 1938; Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

terebentină și ore întregi de frecat pentru ca tatăl, Anthony, să-și recunoască fiul din nou.

Obsedat să depășească toate granițele, Louie era nepotolit. Pe măsură ce mintea lui neobișnuit de isteață se dezvolta, isprăvile mărunte nu-l mai mulțumeau. În Torrance se născuse băiatul care putea să facă de unul singur o revoluție.

Dacă era ceva comestibil, Louie îl șterpelea. Se furișa pe alei cu un colac de sârme în buzunar, cu care spărgea încuietorile. Gospodinele care ieșeau afară din bucătărie descopereau la întoarcere că le dispăruse mâncarea pentru cină. Dacă s-ar fi uitat pe geamurile din spate, locuitorii din zonă ar fi putut să vadă un băiat cu picioare lungi fugind pe alee cu o tavă de prăjituri în mână. Când o familie din zonă nu l-a trecut pe Louie pe lista de invitați pentru o petrecere, el a intrat în casa lor, l-a păcălit pe câinele familiei cu un os și le-a golit răcitorul. De la o altă petrecere a plecat cu un butoi întreg de bere. Când a descoperit că la brutăria Meinzer rafturile de răcire erau situate chiar lângă ușa din spate, s-a apucat să mestereasc㠄 la ușă, a furat plăcinte pe care le-a mâncat până s-a săturat, iar restul le-a păstrat ca muniție pentru viitoare asedii. Când o bandă rivală de hoți a preluat ștafeta, el și-a întrerupt furtișagurile până când hoții au fost prinși, iar proprietarii brutăriei și-au diminuat iarăși vigilența. Apoi le-a ordonat prietenilor lui să jefuiască din nou brutăria.

Se poate observa că toate poveștile lui Louie despre copilăria sa, indiferent de conținut, se încheie de obicei cu aceleași cuvinte: „Și după aia am fugit mâncând pământul.” De multe ori era alergat de oamenii pe care îi jefuia; au existat cel puțin două situații în care era cât pe ce să fie împușcat. Pentru ca poliția – care venea adeseori să-l cerceteze – să nu găsească asupra lui prea multe dovezi, își

construise ascunzători prin oraș, inclusiv un fel de grotă cu trei niveluri pe care o săpase într-o pădure din apropiere. Sub tribunele de la liceul din Torrance, Pete a găsit odată o carafă de vin furată, pe care Louie o ascunsese acolo. Era plină de furnici amețite de băutură.

În holul teatrului din Torrance, Louie a blocat cu hârtie igienică fanta pentru monede a telefonului. Apoi venea regulat și scotea cu sârmă monedele adunate înăuntru, agăța hârtia și își umplea pumnul de mărunțiș. Negustorul de fier vechi n-ar fi bănuit niciodată că puștiul italian care zâmbea tot timpul și care venea adesea să-i vândă brațe pline de bucăți de cupru furase bucățile respective chiar de la el, cu o noapte în urmă. Fiindcă odată, când se luase la bătaie cu un inamic la circ, descoperise că adulții sunt în stare să le dea copiilor un bănuț numai ca să înceteze cearta, Louie a făcut un pact cu inamicul și apoi au început să facă turul circului luându-se la harță în fața străinilor.

Ca să se răzbune pe un vatman care nu oprise tramvaiul să-l ia și pe el, Louie a uns șinele tramvaiului. Când o profesoară l-a pus să stea la colț fiindcă scuipase biluțe de hârtie, el i-a înțepat cauciucurile de la mașină cu scobitori. După ce a reușit să atingă un record statal la aprinderea focului prin frecare, într-un concurs de cercetași, și-a depășit propriul record înmuind iasca în gazolină și amestecând-o cu măciulii de chibrit, fapt care a provocat o mică explozie. A furat tubul de la filtrul de cafea al unui vecin, și-a făcut într-un copac un post de lunetist, a burdușit tubul cu boabe de piper roz și a pus pe fugă toate fetele din cartier.

Opera lui cea mai măreață a devenit legendă. Într-o noapte, târziu, Louie s-a cățărat pe turla unei biserici baptiste, a înfășurat clopotul cu corzi de pian pe care le-a legat de un copac din apropiere și așa a pus pe jar poliția, pompierii și tot orașul Torrance cu un dăngănit de clopote aparent

spontan. Populația mai credulă din oraș a văzut în asta un semn de la Dumnezeu.

Un singur lucru îl speria. Atunci când era aproape adolescent, s-a întâmplat ca un pilot să aterizeze în apropiere de Torrance și l-a luat pe băiat la o plimbare cu avionul. Te-ai fi așteptat ca un băiat atât de agitat să fie încântat de o asemenea experiență, dar viteza și înălțimea l-au îngrozit. Din ziua aceea, nu a vrut să mai aibă nimic de-a face cu avioanele.

Cu o astfel de copilărie, în care și-a desăvârșit vicleșugurile, Louie nu a reușit să facă doar răutăți. S-a modelat și ca adult. Fiind atât de încrezător în inteligența, istețimea și curajul lui, care erau suficiente pentru a-l ajuta să scape din orice situație delicată, era aproape incapabil să se simtă vreodată descurajat. Când istoria îl va duce pe front, optimismul acesta neclintit va deveni nota lui definitorie.

Louie era mai mic cu douăzeci de luni decât fratele lui, iar acesta părea să fie exact opusul lui. Pete Zamperini era frumos, popular, aranjat impecabil, politicos cu cei în vârstă și protector cu cei mici, fin și delicat cu fetele și dăruit cu o înțelepciune nativă, încât și părinții lui îi cereau sfatul atunci când aveau o decizie mai dificilă în față. Îi ținea mamei scaunul atunci când aceasta se așeza la masă, la șapte se ducea la culcare, punea ceasul deșteptător sub pernă ca să nu-l trezească pe Louie, care dormea cu el în pat. Se trezea în timpul nopții la două și jumătate și distribuia ziare timp de trei ore, după care toți banii câștigați îi depunea la bancă, lucru care avea să-l coste și ultimul bănuț atunci când va izbucni criza financiară. Avea o voce frumoasă și obiceiul galant de a purta la el ace cu gămălie prinse la manșetele pantalonilor, pentru cazul în care partenerei lui de dans i s-ar fi desfăcut rochia pe undeva. Odată chiar a salvat o fată de

la înec. Pete emana în jur o autoritate neagresivă, dar puternică, ceea ce făcea ca toată lumea care stătea de vorbă cu el să îi adopte opinia. Chiar și Louie, care își făcuse un crez din a nu da ascultare nimănui, făcea cum spunea Pete.

Louie îl idolatriza pe Pete, care avea grijă de el și de surorile mai mici, Sylvia și Virginia, cu o protecție paternă. Dar Louie se simțea eclipsat de fratele său și niciodată nu asculta până la capăt ce i se spunea. Sylvia își va aminti cum mama lor îi spunea lui Louie cu ochii în lacrimi că i-ar plăcea să semene mai mult cu Pete. Cel mai tare îl supăra faptul că reputația lui Pete era mai degrabă un mit. Deși Pete lua note doar ceva mai bune decât Louie, care obținea cele mai mici note din clasă, directorul îl considera un elev de nota 10. În noaptea cu clopotele care au bătut miraculos în Torrance, dacă ar fi existat o lanternă bine direcționată, s-ar fi văzut și picioarele lui Pete atârnând în copac alături de ale lui Louie. Iar Louie nu era singurul băiat din familia Zamperini care putea fi văzut alergând pe alei cu mâncare furată din vecini. Însă niciodată nu i-a trecut cuiva prin cap să-l bănuiască pe Pete de ceva rău. „Pete nu a fost prins niciodată", va povesti Sylvia. „Louie era prins mereu"[1].

Louie nu semăna în nicio privință cu ceilalți copii. Era un băiat firav, iar în primii ani petrecuți în Torrance plămânii îi erau încă afectați de pneumonia din trecut, așa încât la întrecerile organizate la picnicuri putea să-l bată orice fată din oraș. Trăsăturile lui, care mai târziu aveau să fie armonioase, se dezvoltau în ritm diferit, ceea ce îi dădea o înfățișare parcă desenată prost. Urechile stăteau depărtate de cap ca niște tocuri de pistol, iar deasupra lor se ițea o claie de păr negru, de care se simțea foarte umilit. O ataca periodic cu fierul încins al mătușii Margie, o acoperea în fiecare seară cu un ciorap de mătase și o năclăia așa de tare

1 Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

cu ulei de măsline, încât toate muștele se țineau după el până la școală. Însă totul era în zadar.

Apoi mai era și naționalitatea lui.[1] În Torrance, la începutul anilor '20, italienii erau atât de prost văzuți, încât, atunci când familia Zamperini s-a mutat acolo, vecinii au depus o petiție la consiliul local să-i izgonească. Louie, care știa doar câteva boabe de engleză până să ajungă la școală, nu-și putea ascunde pedigriul. La grădiniță a reușit să supraviețuiască, fiindcă nu prea vorbea, dar când a intrat în clasa I și a trântit la un moment dat un *„Brutte bastarde!"* unui alt copil, profesorii s-au prins. I-au agravat suferința, retrogradându-l într-o clasă cu elevi mai mici decât el.

La școală a fost ținta batjocurii. Bătăușii, atrași de ciudățenia lui și sperând să-l provoace să înjure în italiană, îl bombardau cu pietre, îl șicanau, îi dădeau pumni și îl loveau cu picioarele. A încercat să le cumpere îndurarea cu prânzul lui, dar ei îl băteau și așa, lăsându-l plin de sânge. Putea să pună capăt acestor bătăi fugind de ei sau plângând, numai că el nu voia să facă nici una, nici alta. „Puteai să-l omori în bătaie", spune Sylvia, „dar el n-ar fi spus nici pâs și nici n-ar fi plâns."[2] Își punea pur și simplu mâinile în dreptul feței și încasa totul cu stoicism.

Pe măsură ce se apropiau anii adolescenței, Louie s-a schimbat dramatic. Distant și neprietenos, a început să bântuie pe la marginile orașului Torrance, având doar relații superficiale cu câțiva băieți necioplți care îl considerau căpetenia lor. A devenit misofob și nu suporta să se apropie nimeni de mâncarea lui. Deși putea să fie și amabil, de cele mai multe ori era certăreț și încăpățânat. Se prefăcea dur, dar în adâncul sufletului suferea. Copiii care se duceau la

1 Pete Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004.

2 Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

petreceri îl vedeau dând târcoale pe afară, dar fără să aibă vreodată curaj să intre.

Pentru că era frustrat de incapacitatea lui de a se apăra, a început să studieze problema. Tatăl lui l-a învățat să lovească un sac de box și i-a confecționat niște gantere din două cutii de cafea prinse de o țeavă. Prima dată când s-a repezit din nou un bătăuș la el, Louie s-a apărat cu stânga, iar cu dreapta l-a lovit pe atacator direct în gură. Băiatul a început să urle, cu dinții sparți, și a luat-o la fugă. Louie n-avea să uite niciodată senzația de plutire pe care a simțit-o atunci pe drumul spre casă.

Cu timpul, temperamentul lui Louie a devenit mai sălbatic, agitația nu i s-a potolit și mintea i s-a ascuțit mai mult. A bătut o fată. A îmbrâncit un profesor. A aruncat cu roșii stricate într-un polițist. Copiii care veneau în contact cu el se alegeau cu buzele umflate, iar bătăușii se învățaseră să nu se mai ia de el. Odată a dat peste Pete în grădina din fața casei, așezat în poziție de luptă cu un alt băiat. Amândoi stăteau cu pumnii strânși în dreptul bărbiei și așteptau ca celălalt să lovească. „Louie nu mai avea stare", își amintește Pete. „Stătea acolo și țipa: «Lovește-l, Pete! Lovește-l, Pete!» Eu însă așteptam și, dintr-odată, Louie se întoarce și îl lovește pe tip în burtă. Apoi *o ia la fugă!*"[1]

Anthony Zamperini ajunsese la capătul răbdării.[2] Poliția părea să fie mereu pe veranda lui, încercând să-l pună la punct pe Louie. Mai erau și vecinii, de la care trebuia să-și ceară scuze, plus pagubele, care trebuiau plătite cu bani pe care Anthony nu-și permitea să-i irosească. Îl adora pe băiat, dar, exasperat, tatăl îi administra frecvent bătăi zdravene.

---

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

Odată, când l-a prins pe Louie încercând să iasă pe fereastră în toiul nopții, i-a dat un picior în fund atât de tare, încât l-a ridicat pe Louie de la pământ. Louie a suportat pedeapsa într-o tăcere fără lacrimi, apoi a făcut din nou lucrul pentru care fusese pedepsit, doar ca să arate că poate.

Mama, Louise, adoptase o altă tactică. Louie era copia ei fidelă, până și ochii lui erau la fel de albaștri și de vii ca ai ei. Și ea, dacă era provocată, reacționa; când măcelarul îi tăia carnea prost, ea se ducea la el cu tigaia în mână. Îi plăceau farsele; odată a acoperit cu glazură o cutie de carton și i-a oferit-o unui vecin ca tort pentru ziua lui, iar acesta a rămas cu cuțitul înfipt în carton. Când Pete i-a spus că-și ia uleiul de ricin numai dacă primește o cutie de bomboane, ea a fost de acord, a stat să-l vadă cum bea uleiul, după care i-a înmânat o cutie goală de bomboane. „Ai spus o cutie, scumpule", i-a zis ea zâmbind. „N-am decât o cutie goală."[1] Louise înțelegea neliniștea fiului ei. Odată, de Halloween, s-a îmbrăcat în haine de băiat și a colindat cartierul împreună cu Louie și Pete. O gașcă de copii, care credeau că este unul dintre șmecherii cartierului, au atacat-o și au vrut să-i buzunărească pantalonii. Mica Louise Zamperini, mamă a patru copii, era în plină încăierare când polițiștii au ridicat-o pentru tulburarea liniștii publice.

Dându-și seama că, pedepsindu-l pe Louie, nu face decât să-l stârnească mai tare, Louise a preferat un drum mai ocolit pentru modelarea băiatului. Și-a căutat un informator și i-a mituit pe colegii de clasă ai lui Louie cu plăcintă făcută de ea, până a găsit un băiat cumințel, pe nume Hugh; slăbiciunea acestuia pentru dulciuri a însemnat distrugerea lui Louie. Dintr-odată, Louise știa totul despre Louie, iar copiii ajunseseră să se întrebe dacă nu cumva ea începuse să aibă puteri paranormale. Convins că Sylvia era iscoada

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004.

mamei, Louie a refuzat să mai stea lângă ea la masă și mânca singur, într-o solitudine plină de dispreț, pe ușa lăsată a cuptorului. La un moment dat s-a înfuriat atât de tare pe ea, încât a alergat-o prin tot cartierul. Ea l-a întrecut la fugă pentru singura dată în viața ei și s-a închis în atelierul tatălui lor. Louie a încercat s-o scoată de acolo, strecurându-și înăuntru șarpele, animalul lui de companie, o reptilă de aproape un metru. Atunci Sylvia s-a încuiat în mașina familiei și nu a mai ieșit de acolo toată după-amiaza. „Era o chestiune de viață și de moarte”[1], avea să-și amintească ea peste 74 de ani.

Cu toate eforturile întreprinse, Louise nu a putut să-l schimbe pe Louie. Fiul ei fugea de acasă și hoinărea prin San Diego zile întregi, dormind sub poduri. A încercat să călărească un bou pe o pășune, s-a prins de crengile unui copac în cădere și a șchiopătat până acasă cu genunchiul sfârtecat, înfășurat într-o batistă. Douăzeci și șapte de copci nu au fost suficiente pentru a-l potoli. A pocnit atât de tare un copil, încât i-a spart nasul. S-a suit pe un alt băiat și i-a îndesat șervețele de hârtie în gură. Părinții le interziceau copiilor să stea prin preajma lui. Un fermier, înfuriat de furtișagurile lui Louie, și-a încărcat pușca cu granule de sare și l-a împușcat în spate. Louie l-a bătut altă dată pe un copil într-un asemenea hal, lăsându-l inconștient într-un șanț, încât și el s-a temut că l-a omorât. Când Louise a văzut sângele de pe pumnii lui Louie, a izbucnit în lacrimi.[2]

În vremea când se pregătea să intre la liceul din Torrance, Louie nu mai era un copil neastâmpărat, ci mai degrabă un

1 Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

2 Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Sylvia Flammer, interviuri telefonice 25, 27 octombrie 2004, 2 martie 2006.

tânăr periculos. Liceul trebuia să fie ultima treaptă a educației sale. Nu existau bani pentru facultate; salariul lui Anthony se cheltuia înainte de sfârșitul săptămânii, obligând-o pe Louise să improvizeze mâncăruri din vinete, lapte, pâine veche, ciuperci sălbatice și iepuri pe care Louie și Pete îi împușcau pe câmp.[1] Cu note proaste și fără nicio aptitudine, Louie nu avea nicio șansă să obțină vreo bursă. Era puțin probabil să obțină chiar și o slujbă. Venise mare criză economică, iar rata șomajului se apropia de 25%[2] Louie nu avea cu adevărat nicio ambiție. Dacă îl întreba cineva ce vrea să se facă, răspunsul lui era „cowboy".

În anii '30, America era obsedată de pseudoștiința eugeniei[3] și de promisiunile acesteia de a întări rasa umană prin eliminarea genelor „nepotrivite". Lângă cei „slabi la minte", nebuni și criminali erau așezați orfanii, femeile care făceau sex în afara căsătoriei (ceea ce era considerat a fi semnul unei boli mintale), persoanele cu dizabilități, săracii, oamenii fără casă, epilepticii, onaniștii, orbii și surzii, alcoolicii și fetele ale căror organe genitale depășeau o anumită mărime. Unii eugeniști propovăduiau eutanasierea, iar în spitalele de boli mintale acest lucru era pus în practică pe tăcute, pacienții murind din cauza „neglijenței letale" sau a crimei propriu-zise. La un spital de boli mintale din Illinois,

---

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004.

2 Biroul de Recensământ al Statelor Unite, Departamentul de Comerţ al SUA, http://www.census.gov/rochi/www/fun i.html#1900 (accesat în 7 septembrie 2009).

3 Paul Lombardo, „Eugenie Sterilization Laws", Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, http://www.eugenicsarchive.org (accesat în 13 aprilie 2006); Paul Lombardo, interviu prin e-mail, 13 aprilie 2006; Edwin Black, „Eugenics and the Nazis – the California Connection", *San Francisco Chronicle,* 9 noiembrie 2003; Anthony Platt, „The Frightening Agenda of the American Eugenics Movement", afirmaţii rostite în faţa Comitetului Juridic al Senatului California, 24 iunie 2003.

noii pacienți erau hrăniți cu lapte care provenea de la vaci infestate de tuberculoză, în speranța că nedoriții vor pieri în acest fel.[1] Patru din zece pacienți au murit astfel. O propunere mai populară a eugeniștilor era sterilizarea forțată, aplicată unei serii de suflete amărâte care, din cauza unor greșeli de comportament sau a ghinionului, căzuseră în mâna guvernelor de stat. Pe la 1930, când Louie devenea adolescent, California se afla sub stăpânirea eugeniștilor, care aveau să reușească în cele din urmă să sterilizeze circa douăzeci de mii de oameni.

Când Louie era adolescent, un eveniment petrecut în Torrance a adus această realitate crudă și la el acasă. Un copil din cartier a fost declarat slab la minte. A fost imediat instituționalizat. L-au salvat cu greu de la sterilizare eforturile disperate ale părinților săi, sprijiniți de vecinii lor din Torrance.[2] Meditat de frații lui Louie, acest copil a început să ia la școală numai note de 10. Louie, care se aflase întotdeauna doar la un pas de școala de corecție sau de pușcărie, fiind un scandalagiu notoriu, un elev repetent și un italian dubios, era exact genul de persoană pe care eugeniștii voiau s-o eradicheze. Așa că Louie a înțeles dintr-odată riscurile pe care le avea de înfruntat, iar acest lucru l-a zguduit din temelii.

Se transformase într-o persoană despre care știa și singur că nu îl reprezintă cu adevărat. A început, ezitant, să încerce să lege alt gen de relații cu ceilalți. A frecat podeaua de la bucătărie ca să-i facă o surpriză mamei, dar aceasta a presupus că gestul fusese făcut de Pete. Când tatăl lui era plecat din oraș, a reparat mașina familiei, un Marmon Roosevelt Straight-8. A început să facă biscuiți de casă și să-i

1 Edwin Black, „Eugenics and the Nazis - the California Connection", *San Francisco Chronicle, 9* noiembrie 2003.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

ofere în dar; când mama lui, iritată de deranjul din bucătărie, l-a izgonit de acolo, el a continuat să-și pregătească biscuiții acasă la un vecin. Avea o „inimă mare", va declara Pete. „Louie ar fi fost în stare să ofere orice, chiar și ce nu îi aparținea."[1]

Toate încercările sale de a îndrepta lucrurile s-au terminat prost. S-a izolat de ceilalți, citind romanele lui Zane Grey și visându-se unul dintre personajele de acolo, un om cu un cal, la graniță, rupt de restul lumii. Colinda cinematografele în căutare de westernuri, fără să mai fie atent la conflictul filmului, fiindcă era prea absorbit de cadrele prezentate. Uneori își scotea așternuturile afară noaptea, ca să doarmă singur. În alte nopți rămânea treaz, cu ochii la afișele lui cu cowboy-ul Tom Mix și calul său minunat, simțindu-se prins ca într-o capcană din care nu se putea elibera.

Din dormitorul lui aflat în spatele casei se auzeau trecând trenurile.[2] Întins în pat, lângă fratele lui adormit, le asculta zgomotul puternic și profund: mai întâi slab, apoi mai tare, din nou mai slab, apoi fluierul ascuțit al sirenei, după care nu se mai auzea nimic. Zgomotul ăsta îi făcea pielea de găină. Pierdut în nostalgii, Louie se și vedea în tren, trecând printr-o țară pe care nu putea s-o vadă, făcându-se tot mai mic și mai îndepărtat, până când, în cele din urmă, dispărea.

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Capitolul 2

Fugea mâncând pământul

Reabilitarea lui Louie Zamperini a început în 1931, cu o cheie. Pe atunci avea 14 ani și se afla într-un magazin cu articole de fierărie când a auzit pe cineva spunând că, dacă bagi o cheie oarecare într-o broască, există o șansă de unu la cincizeci ca acea cheie să se potrivească. N-a reușit să descuie vreo ușă, până când a încercat cheia de acasă la încuietoarea sălii de sport de la liceul din Torrance. Când a început sezonul de baschet, s-a observat o discrepanță inexplicabilă între numărul de bilete de 10 cenți vândute și numărul considerabil de copii aflați în tribune. Spre sfârșitul anului 1931, cineva s-a prins, iar Louie a fost dus la biroul directorului pentru a mia oară. În California, copiii născuți iarna încep școala în ianuarie, așa că Louie trebuia să treacă în clasa a IX-a. Directorul l-a pedepsit, interzicându-i participarea la competiții sportive și activități sociale. Pe Louie, care nu participase niciodată la nimic, acest lucru l-a lăsat indiferent.

Când Pete a aflat ce s-a întâmplat, s-a dus direct la biroul directorului. Deși mama lui nu știa nici acum prea multă engleză, a luat-o și pe ea, ca să-i confere greutate pledoariei sale. I-a spus directorului că Louie avea nevoie de atenție, dar că el nu o căuta niciodată sub formă de laude, ci de pedepse. Dacă Louie ar fi fost apreciat pentru o faptă bună, toată viața lui s-ar schimba, a susținut Pete. Așa că l-a rugat pe director să-i permită lui Louie să facă un sport. Cum directorul a refuzat, Pete l-a întrebat dacă s-ar putea resemna cu gândul că a asistat nepăsător la ratarea lui Louie. Era un lucru foarte îndrăzneț ca un puști de 16 ani

să-i spună așa ceva unui director de școală, însă Pete era singurul băiat din Torrance care își permitea să facă acest lucru – și, mai ales, s-o facă atât de convingător. Așa că Louie a devenit eligibil pentru competiția de atletism din 1932.[1]

Pete avea planuri mari pentru Louie. În 1931-1932 Pete se afla în ultimul său an de școală; urma să termine liceul cu zece scrisori de recomandare pentru universitate, dintre care trei pentru baschet și trei pentru baseball. Însă pista îi adusese patru dintre recomandări, primite în urma realizării recordului pe școală la proba de o jumătate de milă, iar recordul său de 5,06 secunde la o milă era marea lui realizare.[2] Uitându-se la viteza cu care fugea Louie când voia să scape de cineva, Pete a știut că se află în fața unui talent nativ.

După cum s-a dovedit mai târziu, nu Pete a fost acela care l-a adus pe pistă pe Louie pentru prima dată. Ci slăbiciunea lui Louie pentru fete. În februarie, fetele de clasa a IX-a au organizat o echipă de atletism pentru o competiție între clase; întrucât în clasa lor se aflau numai patru băieți, Louie părea că este singurul care poate să alerge satisfăcător. Fetele și-au pus toate farmecele la bătaie, iar Louie s-a trezit pe pistă desculț, pentru cursa de 600 de metri. Când a început toată lumea să alerge, a fugit și el, avântându-se cu coatele în lături și rămânând mult în urmă. A ieșit ultimul și a auzit în jurul lui chicoteli. Umilit și respirând greu, a fugit de pe pistă direct sub tribună, să se ascundă. Antrenorul a bombănit ceva despre cum acest copil ar trebui să se afle în altă parte

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

2 „Track Stars Graduate", articol de ziar din 1934, din albumul lui Zamperini, FMP; „Pete Zamperini Sets Record", articol nedatat din 1934, din albumul lui Zamperini, FMP; „Pete Zamperini Goes to USC", articol nedatat din 1934, din albumul lui Zamperini, FMP.

decât pe pista de alergare. „Este fratele meu", a replicat Pete.[1]

Din ziua aceea, Pete s-a pus pe capul fratelui său, obligându-l să se antreneze, după care l-a târât iar pe pista de alergare pentru o altă întrecere. Stimulat de copiii care strigau în tribune, Louie a reușit să facă suficient efort pentru a-l întrece pe unul dintre rivali și a terminat pe locul 3. Nu-i plăceau alergările deloc, dar aplauzele din tribune erau îmbătătoare, iar gândul că ar mai putea să se bucure de ele era destul de atrăgător ca să-l facă mai docil. Pete îl împingea zilnic de la spate să se antreneze și mergea cu bicicleta în urma lui, stimulându-l cu lovituri de băț.[2] Louie și-a târât picioarele, s-a plâns că-l doare burta și s-a oprit la primul semn de oboseală. Pete l-a obligat să se ridice și să continue. Iar fratele său a început să câștige. La sfârșitul sezonului a fost primul copil din Torrance care s-a calificat în finala pe oraș. A terminat al cincilea.

Pete avusese dreptate în legătură cu talentul fratelui său. Dar pentru Louie antrenamentele nu erau decât o constrângere. Noaptea asculta sirenele trenurilor care treceau, iar într-o bună zi din anul 1932 n-a mai putut suporta.

Totul a pornit de la o sarcină pe care i-o impusese tatăl său. Louie s-a încăpățânat să refuze, așa că s-a stârnit o ceartă, după care băiatul și-a aruncat câteva haine într-o geantă și s-a repezit să iasă pe ușa din față. Părinții l-au somat să rămână acasă; însă Louie nu putea fi convins. După ce a ieșit afară, mama lui a dat fuga la bucătărie, de

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Louis Zamperini, interviuri telefonice; Maxwell Stiles, „Switch Help Troy Star Learn to Run", articol din ziar nedatat din 1937, din documentele lui Zamperini, FMP.

unde a ieșit cu un sandvici înfășurat în hârtie cerată. Louie l-a îndesat în geantă și a plecat. La jumătatea aleii, cineva l-a strigat. Era tatăl lui, cu fața posomorâtă, care ținea în mâna întinsă o hârtie de 2 dolari. Era o sumă mare pentru un om ai cărui bani nu ajungeau de la un salariu la altul. Louie a luat banii și a plecat.

A mai găsit un prieten care să plece cu el și, împreună cu acesta, au făcut autostopul până la Los Angeles, unde au spart o mașină și au dormit în ea. A doua zi au sărit într-un tren, s-au urcat pe acoperișul unui vagon și au pornit spre nord.

Călătoria a fost un coșmar. Băieții s-au blocat la un moment dat într-un vagon de marfă unde era atât de cald, încât erau disperați să scape mai repede de acolo. Louie a găsit o bară de fier pe jos, s-a suit pe umerii prietenului său, a deschis o gură de aerisire pe unde s-a strecurat afară, l-a ajutat și pe prietenul său să iasă, și din toată operațiunea asta s-a ales cu o tăietură urâtă. Apoi au fost descoperiți de paznicul trenului, care, amenințându-i cu arma, i-a forțat să sară din trenul aflat în mișcare. După mai multe zile de mers pe jos, fugăriți prin livezi și magazine alimentare de unde încercau să fure mâncare, au poposit într-un depou, murdari, plini de vânătăi, arși de soare și uzi până la piele, împărțind o conservă de fasole furată. S-a auzit huruitul unui tren care trecea pe lângă ei. Louie a ridicat capul. „Am văzut [...] fețe de masă albe și frumoase, pahare de cristal așezate pe ele și mâncare, oameni care râdeau, se simțeau bine și mâncau", avea să povestească el mai târziu. „Iar eu [stăteam acolo] tremurând și mâncând dintr-o conservă mizerabilă de fasole." Și-a adus aminte de banii din mâna tatălui, de frica din ochii mamei atunci când îi dăduse sandviciul. S-a ridicat și a pornit înapoi spre casă.

Când a intrat pe ușă, Louise l-a luat în brațe, i-a cercetat

rănile, l-a dus la bucătărie și i-a dat o prăjitură. Când a sosit și Anthony acasă, l-a măsurat din cap până-n picioare, apoi s-a afundat în fotoliu cu fața relaxată de ușurare. După cină, Louie s-a dus sus, s-a lăsat să cadă în pat și i-a declarat lui Pete în șoaptă că se predă.

În vara lui 1932, Louie aproape că nu a mai făcut altceva decât să alerge. La invitația unui prieten, s-a dus la o cabană aflată în Rezervația Indienilor Cahuilla, în deșertul înalt din sudul Californiei.[1] În fiecare dimineață se trezea la răsăritul soarelui, își lua pușca și începea să alerge printre tufele de salvie. Alerga pe dealuri, în sus și-n jos, pe nisipul deșertului, prin văi. A alergat după cai sălbatici, țâșnind în mijlocul turmei învârtejite și încercând zadarnic să apuce de coamă un cal ca să urce pe el. A înotat într-un râu cu apă sulfuroasă, urmărit de la distanță de indiencele Cahuilla care își spălau rufele pe stânci și le întindeau acolo să se usuce. În fuga lui, pe drumul de întoarcere spre cabană, împușca un iepure pentru cină. În fiecare seară se suia pe acoperișul cabanei și se întindea acolo, citind romanele lui Zane Grey. Când soarele scăpăta și nu mai distingea literele pe foaie, rămânea cu privirile pierdute în depărtări, copleșit de frumusețea peisajului, uitându-se cum cenușiul se transformă în violet înainte ca întunericul să unească cerul cu pământul. Dimineața se trezea devreme și începea din nou să alerge. Nu fugea de ceva sau spre ceva, nici pentru cineva sau ca să-i facă în ciudă cuiva; alerga fiindcă așa voia corpul lui. Agitația, nesiguranța și nevoia de a se opune dispăruseră. Nu simțea decât pace.

S-a întors acasă cu o adevărată manie a alergării. Toate eforturile canalizate altădată în slujba furtișagurilor se concentrau acum pe alergare. Urmând instrucțiunile lui Pete,

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

distribuia *Torrance Herald* din fugă, parcurgea tot în fugă drumul dintre casă și școală sau dintre plajă și casă. Rareori mergea pe trotuar, prefera să intre pe peluzele vecinilor ca să sară peste gardurile vii. A renunțat la băutură și la țigări. Ca să-și mărească forța plămânilor, fugea până la piscina publică din Redondo Beach, plonja la fund, se prindea cu mâinile de țeava de drenaj și stătea o vreme acolo, din ce în ce mai mult cu fiecare scufundare. În cele din urmă a ajuns la performanța de a rămâne sub apă 3 minute și 45 de secunde. Mereu săreau oamenii după el să-l salveze.[1]

Louie și-a găsit și un model în viață. În anii '30, atletismul era la modă, iar performerii de elită erau cunoscuți de toată lumea. Printre ei se număra Glenn Cunningham, de la Kansas University, alergător în cursa de o milă.[2] În copilărie, Cunningham supraviețuise unei explozii de la școală, în urma căreia fratele lui a murit, iar el a suferit arsuri grave pe picioare și pe piept. Abia după o lună și jumătate a reușit să stea în fund și a mai trecut încă mult timp până să se poată ridica în picioare. Fiindcă nu putea să-și țină picioarele drepte, a învățat să meargă sprijinit de un scaun, cu picioarele încă fragile. A învățat apoi să meargă agățat de coada măgarului din gospodărie, iar în cele din urmă, ținându-se de coada unui cal mai blând, pe nume Paint, a început să alerge, lucru care la început îi provoca dureri atroce. După câțiva ani participa la curse de alergare, dobora

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice; Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Virginia Bowersox Weitzel, interviu telefonic, 19 februarie 2005.

2 Mark D. Hersey, „Cunningham Calls It a Career", KU Connection, 8 aprilie 2002, http://www.kuconnection.org/april2002/people_Glenn.asp (accesat în 7 iunie 2006); Paul J. Kiell, *American Miler: The Life and Times of Glenn Cunningham,* Breakaway Books, Hallcottsville, New York, 2006, pp. 21-149.

recorduri și își depășea competitorii chiar și cu o lungime de pistă. În 1932, modestul și liniștitul Cunningham, cu picioarele și spatele pline de cicatrici, devenise o senzație națională, iar în curând avea să fie proclamat drept cel mai mare alergător în cursa de o milă din istoria Americii. Louie avea un erou.

În toamna anului 1932, Pete a început cursurile la Compton, un colegiu gratuit, unde a devenit alergător-vedetă.[1] Aproape în fiecare după-amiază făcea naveta înapoi acasă pentru a-l antrena pe Louie, alergând alături de el, învățându-l cum să-și țină coatele și alte strategii. Louie avea un mare avantaj biomecanic prin șoldurile lui, care se roteau în timp ce alerga; când un picior era în față, șoldul respectiv se ducea în față cu el, ceea ce îi conferea lui Louie un fuleu excepțional de eficient, de doi metri lungime.[2] După ce l-a văzut cum aleargă, cățărată pe gardul liceului din Torrance, majoreta Toots Bowersox nu a avut nevoie decât de un singur cuvânt pentru a-l descrie: „Uș*ooor*!”[3] Pete s-a gândit că sprinturile la care participase până atunci Louie erau prea scurte. Ar trebui să fie alergător în cursa de o milă, la fel ca Glenn Cunningham.

În ianuarie 1933, Louie a intrat în clasa a X-a. Cum renunțase la purtarea distantă și necioplită, a fost primit cu brațele deschise de o mulțime de colegi prietenoși. Ei l-au invitat să iasă la un cârnat la chioșcul Kellow’s Hamburg Stand, unde Louie a cântat împreună cu ei la ukulele și a jucat fotbal cu un prosop făcut ghem, concursuri care se terminau invariabil cu îndesarea unei majorete într-o pubelă

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.

3 Virginia Bowersox Weitzel, interviu telefonic, 19 februarie 2005.

de gunoi.[1] Profitând de această popularitate neașteptată, Louie a candidat la șefia clasei și a câștigat, împrumutând discursul pe care îl folosise Pete la Compton pentru câștigarea alegerilor. Dar cel mai grozav lucru a fost că fetele au început dintr-odată să-l considere fermecător. Aflat singur pe stradă în ziua când împlinea 16 ani, Louie a fost prins la înghesuială de o gașcă întreagă de majorete vesele. Una s-a așezat pe el, iar celelalte i-au dat șaisprezece lovituri la fund, plus încă una, ca să crească.

În februarie, când a început sezonul competițiilor școlare, Louie a avut ocazia să testeze eficiența antrenamentelor sale. Transformarea a fost uluitoare. Îmbrăcat într-un șort negru de mătase, pe care i-l făcuse mama lui, el a concurat și a câștigat cursa de 800 de metri, doborând recordul școlii, pe care îl deținea și Pete, cu mai bine de 2 secunde. O săptămână mai târziu, i-a depășit pe toți alergătorii din cursa de o milă, oprind cronometrul la 5:03, cu 3 secunde mai puțin decât recordul lui Pete. La o altă competiție, a terminat mila în 4 minute și 58 de secunde. Trei săptămâni mai târziu, a stabilit un record statal, de 4 minute și 50,6 secunde. La începutul lui aprilie, ajunsese la 4 minute și 46 de secunde, iar la sfârșitul lui aprilie înregistra 4 și 42.[2] „Doamne! Doamne Dumnezeule!", titra un ziar local. „Băiatul ăsta poate să zboare? Da, asta face băiatul ăsta, Zamperini!"[3]

Louie a participat la câte o cursă de o milă aproape în fiecare săptămână, terminând sezonul neînvins și fără să fi întâmpinat vreo problemă din partea competitorilor. Când n-a mai avut pe cine să bată la liceu, l-a întrecut pe Pete și pe alți treisprezece alergători de la colegiu în cursa de două mile de

1 Ibidem.

2 „Louie «Iron Man» Zamperini", articol nedatat din 1934, din documentele lui Peter Zamperini, FMP.

3 „Sport Winks", 10 martie 1933, din albumul lui Zamperini, FMP.

la Compton.[1] Deși nu avea decât 16 ani și nu se pregătise deloc pentru această cursă, a câștigat cu un avans de mai bine de 45 m distanță. Apoi și-a încercat norocul la două mile în întrecerea națională din sudul Californiei, organizată de UCLA.[2] A alergat fără niciun efort, nici nu-și simțea picioarele atingând pământul, a preluat conducerea și a tras tare mai departe. Pe la jumătatea cursei, se afla la vreo 200 de metri în fața celorlalți, iar observatorii au început să facă pronosticuri legate de momentul în care băiatul cu șort negru avea să clacheze. Louie nu a clacat. După ce a trecut în zbor de linia de sosire, stabilind un nou record al cursei, s-a uitat în urmă, de-a lungul pistei. Nu se zărea nici măcar un singur alergător. Louie a câștigase cu un avans de peste 400 de metri.

Simțea că leșină, dar nu de epuizare. Ci pentru că acum își dădea seama cine era.

---

1 „Crack Miler of Torrance Takes Distance Event", 28 octombrie 1933, din albumul lui Zamperini, FMP.

2 „Iron Man Zamperini Wins", *Torrance Herald,* 16 decembrie 1933; Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

Capitolul 3

Tornada din Torrance

Se întâmpla în fiecare sâmbătă. Se ducea pe pistă, se încălzea, se așeza pe burtă în iarba din mijlocul stadionului, apoi se apropia de linia de start, aștepta pocnetul pistolului și începea să fugă. Pete se plimba nervos pe iarbă, verificându-și cronometrul, încurajându-l și dându-i sfaturi. Când Pete dădea semnalul, Louie își întindea lungile lui picioare, iar competitorii lui se risipeau și rămâneau în urmă, cum spunea un reporter, „amarnic de demoralizați și dezamăgiți”[1]. Louie trecea parcă în zbor peste linia de finiș, Pete îl întâmpina acolo, iar puștii din tribune îl aclamau și dansau. Apoi veneau fetele dornice de autografe, sosind în valuri, urma drumul spre casă, sărutările mamei și fotografiile făcute pe peluza din fața casei cu trofeul în mână. Louie a câștigat atât de multe ceasuri de mână, încât a început să le împartă în stânga și-n dreapta prin tot orașul. Afla constant de existența câte unui alt băiat de aur, promovat agresiv și despre care se spunea că îl va întrece, dar Louie îl spulbera imediat. Una dintre aceste victime, scria un reporter, fusese prezentată cu surle și trâmbițe drept „băiatul care nici nu știe cât de tare poate să alerge. Sâmbătă a aflat.”[2]

Momentul suprem de glorie liceeană a lui Louie a venit în 1934, la Campionatul de Atletism din sudul Californiei.[3]

---

1 Articol din 1934, din albumul lui Zamperini, FMP.

2 Ibidem.

3 „Zamperini Runs Mile in 4m 21 3/5”, *Los Angeles Times*, 24 mai 1934; Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

Alergând într-o cursă la care participau cei mai buni atleți de liceu din istorie, Louie i-a întrecut pe toți și a încheiat mila cu un timp de 4:21,3, depășind cu mai bine de 2 secunde recordul național al liceelor, care fusese stabilit în timpul Primului Război Mondial.[1*] Principalul său rival din acea cursă s-a forțat atât de tare încercând să-l ajungă din urmă, încât a fost luat cu targa de pe pistă. Când Louie s-a prăbușit în brațele lui Pete, a simțit o urmă de regret. Se simțea prea odihnit. Dacă ar fi alergat mai repede pe ultima turnantă, spunea el, ar fi putut obține un timp mai bun, 4 minute și 18 secunde. Un reporter a prezis că recordul lui Louie va rămâne în picioare vreme de 20 de ani. A rezistat doar 19.

Odinioară băiatul rău al orașului, Louie devenise acum un superstar, iar Torrance l-a iertat pentru toate. Când se antrena, oamenii se aliniau la gardul pistei și strigau: „Hai, Iron Man!" Paginile ziarelor *Los Angeles Times* și *Examiner*

1 Jon Hendershott, editor asociat, *Track and Field News,* interviu prin e-mail, 6 mai 2009; „Zamperini Runs Mile in 4m 21 3/5", *Los Angeles Times,* 24 mai 1934; „Mercersburg's Great Trio", *Fort Wayne Daily News,* 3 iunie 1916; Bert Dahlgren, „Reedley's Bob Seaman Is Pushed to National Mile Record of 4:21", *Fresno Bee-Republican,* 30 mai 1953; „Dobbs Seeks World Mile Record", *Oakland Tribune,* 3 mai 1929.* Timpul obţinut de Louie a fost numit impropriu „record mondial interşcolar". Nu exista în mod oficial niciun record la nivel de licee. Surse mai târzii vor consemna recordul la 4:21,2, dar toate sursele din 1934 vorbesc de 4:21,3. Din cauza faptului că organizaţiile au standarde diferite de omologare a recordurilor, nu se ştie prea sigur ce record a bătut Louie, dar, potrivit ziarelor vremii, deţinătorul recordului anterior ar fi fost Ed Shields, care a obţinut 4:23,6 în 1916. În 1925, Chesley Unruh a fost cronometrat cu 4:20,5, dar acest timp nu a fost verificat oficial. Şi Cunningham a fost creditat cu un record, dar timpul obţinut de el în 1930, şi anume 4 minute şi 24,7 secunde, a fost mult mai slab decât acelea ale lui Unruh şi Shields. Recordul lui Louie a fost doborât în 1953 de Bob Seaman (notele cu asterisc aparţin editorului american).

erau pline de povești despre copilul-minune, pe care *Times* îl numea „Furtuna din Torrance” și practic toată lumea îi spunea acum „Tornada din Torrance”.[1] După unele declarații, poveștile despre Louie erau aducătoare de venituri atât de mari, încât *Torrance Herald* a plătit o asigurare de 50.000 de dolari pentru picioarele lui.[2] Locuitorii din Torrance puneau mână de la mână să meargă mai mulți într-o mașină la cursele lui și umpleau de fiecare dată tribunele. Stânjenit de toată zarva asta, Louie i-a rugat pe părinții lui să nu vină la curse. Însă mama tot venea, strecurându-se până aproape de pistă și urmărindu-l prin gard, dar competiția ca atare o tulbura atât de tare, încât trebuia să-și acopere ochii.

Nu cu mult timp în urmă, aspirațiile băiatului se limitau la ce bucătărie să mai jefuiască. Acum avea un țel nebunesc și ambițios: Jocurile Olimpice de la Berlin, din 1936. Printre probele de la Olimpiadă nu se afla și proba de o milă, așa că alergătorii acestei probe participau la cea de 1.500 de metri, cu 110 metri mai scurtă decât mila. Era o probă pentru atleți cu experiență; cei mai buni alergători de o milă ai epocii aveau în jur de 20 de ani sau ceva mai mult.[3]* În 1934, favorit la Jocurile Olimpice era Glenn Cunningham, care stabilise recordul mondial în cursa de o milă cu un timp de 4 minute și 6,8 secunde, la doar câteva săptămâni după ce Louie stabilise recordul național la licee. Cunningham alerga din clasa a IV-a, iar la Jocurile Olimpice din 1936 se apropia de 27 de ani. Nu avea să scoată cel mai bun timp al său decât patru ani mai târziu. Cât despre Louie, în 1936 avea doar cinci ani de experiență la vârsta de doar 19 ani.

---

1 „Louis Zamperini of Torrance”, *Los Angeles Times,* 31 decembrie 1934.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 10 iulie 2006; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

3 Charlie Paddock, „Spikes”, articol nedatat din 1938, din albumul lui Zamperini, FMP.

Însă era deja cel mai rapid alergător în cursa de o milă din istoria Americii și evoluase atât de rapid, încât în doi ani și-a îmbunătățit propriul timp cu 24 de secunde. Recordul lui la o milă, obținut la 17 ani, era cu trei secunde și jumătate mai bun decât acela pe care îl obținuse Cunningham când avea 20 de ani.[4] Până și comentatorii sportivi mai sceptici începuseră să creadă că Louie era capabil să spulbere precedentul record; după ce Louie a câștigat toate cursele de seniori ale sezonului, încrederea lor a crescut. Louie credea că este capabil s-o facă, la fel și Pete. Louie își dorea mai mult decât orice altceva să alerge la Berlin.

În decembrie 1935, Louie a absolvit liceul; câteva săptămâni mai târziu, intra în noul an cu gândul doar la Berlin. Calificările pentru Jocurile Olimpice aveau loc la New York, în iulie, iar Comitetul Olimpic își selecta participanții în urma unei serii de probe. Louie avea șapte luni la dispoziție pentru a se antrena ca să intre în lot. Între timp, trebuia să se gândească și ce decizie să ia în privința numeroaselor burse școlare pentru facultate care i se oferiseră. Pete obținuse o bursă la University of Southern California, unde ajunsese în topul celor mai buni alergători în cursa de o milă. El l-a sfătuit pe Louie să accepte bursa USC, dar să amâne intrarea la facultate până la toamnă, pentru a avea timp să se antreneze. Așa se face că Louie s-a mutat în casa frăției lui Pete și, îndrumat de acesta, a început să se antreneze din greu. Oră de oră, zi după zi, trăia și respira doar proba de 1.500 de metri de la Berlin.

În primăvară, a început să-și dea seama că nu va reuși. Deși devenea tot mai rapid în fiecare zi, nu putea să-și forțeze trupul să se perfecționeze suficient de rapid pentru a-i ajunge din urmă, într-o singură vară, pe rivalii lui mai în

4„History of the Record for the Mile Run”, InfoPlease, www.infoplease.com (accesat în 9 iulie 2004); Kiell, pp. 99-126, 266-267.

vârstă. Era, pur și simplu, prea tânăr. A simțit că i se frânge inima.

*

În mai, Louie răsfoia un ziar, când a văzut un articol despre Compton Open, o competiție prestigioasă care urma să aibă loc pe 22 mai la Los Angeles Coliseum.[1] Capul de afiș al probei de 5.000 de metri – adică 3 mile și 188 iarzi – era Norman Bright, un profesor în vârstă de 26 de ani. Bright stabilise recordul la proba de două mile în 1935 și era al doilea cel mai rapid alergător la 5.000 de metri, după legendarul Don Lash, de 23 de ani, mașina de spulberat recorduri de la Indiana University. America urma să trimită la Berlin trei atleți pentru cursa de 5.000 de metri, iar Lash și Bright erau considerați ca și calificați. Pete l-a convins pe Louie să se înscrie la Compton Open și să-și încerce picioarele și pe distanțe mai lungi. „Dacă reușești să te ții după Norman Bright", i-a spus el, „intri în lotul olimpic."[2]

Ideea i s-a părut provocatoare. Mila avea patru lungimi de pistă, pe când proba de 5.000 de metri avea peste douăsprezece, ceea ce Louie avea să numească „cincisprezece minute în camera de tortură"[3], depășind cu mult distanța cu care se obișnuise. Doar de două ori mai concurase la probe mai lungi de o milă, iar proba de 5.000 de metri, ca și cea de o milă, era dominată de atleți mult mai în vârstă. Avea doar două săptămâni la dispoziție pentru a se pregăti pentru Compton și, cu precalificările din iulie pentru olimpiadă, mai avea două luni ca să devină cel mai tânăr alergător de elită al

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004.

3 Louis Zamperini, scrisoare către Louise Zamperini, 14 iulie 1936.

Americii la 5.000 de metri.[4] Dar nu avea nimic de pierdut. S-a antrenat atât de intens, încât și-a jupuit toată pielea de pe degetul de la un picior, umplându-și șoseta de sânge.

Cursa, susținută în fața a zece mii de fani, a fost incendiară. Louie și Bright au plecat în același timp, lăsându-i pe ceilalți mult în urmă. De fiecare dată când unul dintre ei prelua conducerea, celălalt trecea ca din pușcă pe lângă el, iar mulțimea ovaționa entuziasmată. Au ajuns la ultima lungime de pistă unul lângă altul, Bright în interior, Louie în exterior. În fața lor, un alergător întârziat pe nume John Casey, era gata să fie depășit. Oficialii i-au făcut semn lui Casey, care a încercat să se dea la o parte, dar Bright și Louie l-au ajuns din urmă înainte ca acesta să apuce să elibereze culoarul. Bright s-a înghesuit prin interior, dar Louie a trebuit să se deplaseze la dreapta ca să treacă de Casey. Zăpăcit, Casey s-a tras și el spre dreapta, forțându-l pe Louie să iasă și mai mult în exterior. Louie a accelerat ca să-l depășească, dar și Casey a făcut la fel, împingându-l pe Louie tot mai aproape de tribună. În cele din urmă, Louie a făcut o jumătate de pas spre interior, și-a pierdut echilibrul și s-a sprijinit cu o mână în pământ. Bright avea acum un avantaj de mai mulți metri, după cum i se părea lui Pete. Louie s-a repezit după el, micșorând rapid distanța. Cu mulțimea toată urlând în delir, Louie l-a ajuns din urmă pe Bright la linia de sosire. A întârziat doar o clipă: Bright a câștigat la o fracțiune de secundă. El și Louie au făcut cea mai rapidă cursă de 5.000 de metri din America anului 1936. Visul olimpic al lui Louie a început iar să prindă viață.

Pe 13 iunie, Louie a mai făcut un pas spre calificările

4 Articole nedatate din albumul lui Zamperini, FMP; Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

olimpice la 5.000 de metri, numai că rana de la deget s-a deschis iar. Nu a putut să se antreneze pentru ultima cursă de calificare, lucru care l-a costat.[1] Bright l-a învins pe Louie la patru metri distanță, dar Louie nu s-a făcut de râs, fiindcă a obținut al treilea cel mai bun timp din America la 5.000 de metri din 1936. A fost invitat să participe la calificările pentru Olimpiadă.[2]

În noaptea de 3 iulie 1936, locuitorii orașului Torrance s-au strâns să-l petreacă pe Louie până la gară, în drumul său până la New York. I-au făcut cadou un portofel burdușit cu bani de drum, un bilet de tren, haine noi, o trusă de bărbierit și o valiză inscripționată cu cuvintele TORNADA DIN TORRANCE. De teamă că valiza aceea îl va face să pară arogant, Louie a pus-o jenat deoparte, apoi a lipit bandă adezivă peste poreclă și s-a urcat în tren. Potrivit jurnalului său, tot drumul nu a făcut altceva decât să intre în vorbă cu toate fetele drăguțe pe care le-a văzut, care au fost în număr de cinci între Chicago și Ohio.

Când ușile trenului s-au deschis la New York, Louie a crezut că a ajuns în infern. Intrase în cea mai fierbinte vară care a fost vreodată în America, New Yorkul fiind unul dintre orașele cele mai afectate de caniculă.[3] În 1936, aerul

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Janet Fisher, Centrul Climatic Regional de Nord-Est, Cornell University, interviu prin e-mail, 7 iulie 2006; dr. Keith Heidorn, „How Hot Can It Get? The Great Heat Wave of 1936", The Weather Doctor, http://www.islandnet.com/weather/almanac/arc2006/almo6jul.htm (accesat în 1 mai 2006); Janet Wall, Centrul Naţional de Date Climatice, interviu prin e-mail, 7 iulie 2006; Louis Zamperini, interviuri telefonice; „Cooler Weather in the East Is Delayed Again", *Daily Messenger*, Canandaigua, New York, 13 iulie 1936; William F. McIrath, „Heat Wave

condiționat era o raritate și exista doar în câteva teatre sau magazine, așa că era aproape imposibil să scapi de căldură. În săptămâna aceea, în care au fost înregistrate și cele mai fierbinți trei zile din istorie, canicula avea să ucidă în jur de 3.000 de americani. În Manhattan, unde s-au înregistrat 41,1°C, au murit 40 de oameni.

Louie și Norman Bright au plătit pe din două o cameră la Lincoln Hotel. Ca toți sportivii, trebuiau să se antreneze, în ciuda caniculei. Transpirau abundent zi și noapte, se antrenau în soare, nu puteau să doarmă în camerele sufocante de hotel sau de la YMCA, nu aveau poftă de mâncare, practic toți atleții slăbeau enorm. După unele declarații, în acea perioadă nu a existat vreun sportiv care să nu fi slăbit cel puțin patru kilograme. Unul a fost atât de disperat să scape de căldură, încât a preferat să doarmă într-un cinematograf, cumpărându-și bilete la toate filmele și dormind în timpul reprezentațiilor. Louie se simțea la fel de groaznic precum ceilalți. Deshidratat cronic, încerca să bea cât mai multe lichide; după o alergare în cursa de 800 de metri la temperatura de 41°C, a băut opt sucuri de portocale și un sfert de bere. În fiecare noapte, profitând de răcoare, se plimba aproape zece kilometri.[1] A scăzut rapid în greutate.

Titlurile ziarele apărute în ajunul competiției l-au iritat. Don Lash era considerat de neînvins, după ce câștigase titlul NCAA (Liga Națională de Atletism Universitar) la 5.000 de metri pentru a treia oară, stabilise recordul mondial în proba

---

Deaths Pass 3.000 Mark", *Dunkirk Evening Observer*, New York, 15 iulie 1936; dr. James LuValle, intervievat de George Hodak, Palo Alto, California, iunie 1988, AAFLA; Malcolm W. Metcalf, intervievat de George A. Hodak, Claremont, California, februarie 1988, AAFLA; Archie F. Williams, intervievat de George A. Hodak, Santa Rosa, California, iunie 1988, AAFLA; Kenneth Griffin, intervievat de George Hodak, Carlsbad, California, august 1988, AAFLA.

1 Louis Zamperini, scrisoare către Peter Zamperini, 10 iulie 1936.

de două mile și un record național la proba de 10.000 de metri, iar pe Bright îl întrecuse de mai multe ori, ultima dată cu un avans de 130 de metri. Bright era amintit doar în treacăt, într-o serie de cinci atleți. Louie nu era menționat deloc.[1] La fel ca ceilalți, și Louie era intimidat de Lash; numai primii trei sportivi aveau să plece la Berlin, iar el credea că poate să se numere printre ei. „Dacă aș mai avea putere după atâta căldură", îi scria el lui Pete, „l-aș bate pe Bright și l-aș face să tremure de frică pe Lash."[2]

În noaptea de dinaintea cursei, Louie a stat întins în pat, fără să poată dormi în camera sufocantă de hotel. Se gândea la toți oamenii care ar fi dezamăgiți dacă ar eșua.

A doua zi dimineață, Louie și Bright au plecat împreună de la hotel. Calificările se țineau pe un stadion nou din Randall's Island, la confluența râurilor East și Harlem. În oraș erau în jur de 32°C, însă, după călătoria cu feribotul, au constatat că pe stadion era mult mai cald, probabil cu mult peste 41°. Pista era plină de sportivi care leșinau și erau duși pe targă la spital. Louie s-a așezat pe jos și a așteptat începerea cursei sub soarele năucitor, care, avea să spună el, „m-a terminat"[3].

În sfârșit, li s-a spus să se alinieze la start. Pistolul a pocnit, sportivii s-au avântat și cursa a început. Lash a trecut la conducere, cu Bright aflat strâns în urma lui. Louie a rămas în spate și grupul s-a așezat pentru alergarea lungă.[4]

---

1 Alan Gould, „Two New Records Fall Before Indianas Lash", *Burlighton Daily Times-News*, Carolina de Nord, 4 iulie 1936; Alan Gould, „Lash Tops U.S. Distance Stars on Trail of First Olympic Title", *Kingston Daily Freeman,* New York, 27 iunie 1936.

2 Louis Zamperini, scrisoare către Peter Zamperini, iulie 1936.

3 „Runner Tells", *Torrance Herald,* 3 septembrie 1936.

4 „Local Boy Runs Dead Heat", *Los Angeles Times,* 12 iulie 1936; Bob Lewllyn, articol fără titlu, *Torrance Herald,* iulie 1936; „Twenty

În partea cealaltă a continentului, o mulțime de locuitori din orașul Torrance stăteau înghesuiți în jurul aparatului de radio din casa Zamperini. Erau în agonie. Cursa în care alerga Louie începuse, dar comentatorul de la radio nu mai termina cu proba de înot. Pete era atât de furios, încât era gata să zdrobească aparatul de radio cu picioarele. În sfârșit, crainicul a început să prezinte pozițiile alergătorilor de la 5.000 de metri, dar pe Louie nu l-a amintit. Nemaisuportând tensiunea, Louise a plecat la bucătărie, să nu mai audă.

Alergătorii au făcut șapte, opt, nouă tururi de stadion. Lash și Bright conduceau plutonul. Louie se chinuia la mijlocul plutonului, așteptând momentul să se desprindă. Căldura era sufocantă. Un alergător a căzut la pământ, iar ceilalți au trebuit să sară peste el. Apoi a mai căzut unul, au sărit și peste acesta. Louie simțea cum încep să îi ardă picioarele; crampoanele de la pantofii de sport conduceau fierbințeala pistei în sus pe picioare. Picioarele lui Norman Bright ardeau mai tare decât ale altora. Cu dureri groaznice, a călcat alături de pistă și și-a răsucit glezna, a fost cât pe ce să cadă pe spate. Părea că acest moment reprezintă sfârșitul cursei pentru el. Rămăsese mult în urma lui Lash. Când Louie și restul plutonului l-au ajuns din urmă, n-a mai putut să accelereze. Dar a continuat să alerge.

Californians", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; „Stars Fall in Games but Negro Contingent Shines", *Helena Daily Independent,* 13 iulie 1936; George Kirksey, „Records Fall, Champions Beaten in Bitter Finals for American Games Team", *Olean Times-Herald,* New York, 13 iulie 1936; Henry McLemore, „America Sends Strongest Team to the Olympics", *Dunkirk Evening Observer,* New York, 15 iulie 1936; George T. Davis, „Zamperini Had Confidence in Ability", *Los Angeles Evening Herald and Express,* 11 iulie 1936; „Torrance Tornado in Dead Heat", *Torrance Herald,* 16 iulie 1936; Peter Zamperini, scrisoare către Louis Zamperini, 19 iulie 1936.

Când sportivii au intrat pe ultima turnantă, Lash și-a permis un respiro, ajuns chiar în spatele colegului său de echipă din Indiana, Tom Deckard. Mult în spatele lui, Louie era acum gata să pornească. Ieșind pe exterior, a început să accelereze. Distanța dintre el și Lash s-a micșorat, ajungând la doar unul sau doi metri. Uitându-se la capul săltăreț al puternicului Don Lash, Louie s-a simțit intimidat. Multă vreme a ezitat. Apoi, când a văzut în față ultima cotitură, parcă s-a trezit din somn. A întins pasul cât a putut de mult.

Alergând pe pista cotită, Louie a nimerit lângă Lash tocmai când acesta a schimbat direcția spre dreapta ca să-l depășească pe Deckard. Louie era astfel forțat să treacă pe al treilea culoar, pierzând așadar teren prețios. Lăsându-l în urmă pe Deckard, Louie și Lash au intrat în linie dreaptă umăr la umăr. Când mai erau cam 100 de metri, niciunul nu a mai fost în stare să accelereze.

Cu capetele pe spate, cu plămânii pompând precipitat, Louie și Lash goneau spre linia de sosire. La câțiva metri de finiș, Lash a început să încetinească, rămânând la același nivel cu Louie. Cei doi sportivi, care, de epuizare, își simțeau picioarele ca de cauciuc, au zburat prin fața arbitrilor într-un final atât de strâns, încât Louie spunea mai târziu că „niciun fir de păr nu puteai să pui între noi”[1].

Vocea crainicului a răsunat în sufrageria din Torrance. Zamperini, a spus acesta, a câștigat!

În picioare la bucătărie, Louise i-a auzit pe oamenii adunați în camera de alături începând să strige. Afară claxoanele urlau, ușa de la intrare s-a dat de perete și vecinii au dat buzna în casă. Înconjurată de o gașcă de vecini care se bucurau isteric în jurul ei, Louise a vărsat lacrimi de fericire. Anthony a scos dopul unei sticle de vin și a început să umple paharele cântând și toastând, radiind „ca un măgar

1 Louis Zamperini, interviu telefonic, 10 iulie 2006.

mâncând un cactus”[1], după expresia unui petrecăreț. O clipă mai târziu, pe calea undelor s-a auzit vocea lui Louie, salutându-i pe cei din Torrance.

Însă crainicul greșise. Arbitrii au decis că Lash, nu Zamperini, a câștigat cursa. Deckard ieșise pe locul trei. Crainicul și-a corectat în scurt timp greșeala, dar acest lucru nu a putut să știrbească sărbătoarea din Torrance. Băiatul lor intrase în lotul olimpic!

La câteva minute după cursă, Louie stătea sub dușul rece. Simțea acut înțepăturile arsurilor din picioare, fix în locul unde se aflaseră crampoanele. După ce s-a uscat, s-a cântărit. Pierduse un kilogram și jumătate prin transpirație. S-a uitat în oglindă și a văzut acolo reflectându-se o imagine fantomatică.

În celălalt colț al camerei, Norman Bright zăcea pe o bancă, fixând cu privirea glezna scrântită, sprijinită pe genunchiul celuilalt picior.[2] Membrul rănit îl ardea la fel de tare ca celălalt, iar pielea se jupuise de pe carne. Terminase al cincilea, la două locuri distanță de lotul olimpic.[3*]

Până seara, Louie a primit vreo 125 de telegrame. Orașul Torrance a înnebunit, spunea într-una din ele. Orășelul a

---

1 Telegrama domnului şi doamnei J.O. Bishop către Louis Zamperini, 14 iulie 1936.

2 „Louie Says He Won”, *Torrance Herald,* 16 iulie 1936; Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Georgie Bright Kunkel, „My Brother Was a Long Distance Runner”, *West Seattle Herald*, 21 august 2008.* Bright nu va mai avea ocazia să încerce să intre în lot, dar va alerga toată viaţa, obţinând recorduri de seniori până la o vârstă înaintată. În cele din urmă a orbit, dar a continuat să alerge, ghidându-se după o frânghie ţinută de altcineva. „Singura problemă era că ghizii nu puteau să alerge la fel de bine ca fratele meu, nici chiar atunci când ajunsese la 70 de ani”, scria sora lui, Georgie Bright Kunkel. „Pe la 80 de ani, nepoţii se plimbau împreună cu el în jurul centrului de îngrijire, iar el cronometra plimbarea.”

luat-o razna, spunea alta. A primit o telegramă chiar și de la Departamentul de Poliție, probabil ușurat acum că alții îl urmăresc pe Louie.[1]

În noaptea aceea, Louie a citit toate edițiile de seară ale ziarelor, în care erau publicate fotografii de la finalul cursei. În unele părea că este la egalitate cu Lash, în altele părea să se afle în fața lui. Pe pista de alergare a fost sigur de victorie. Primii trei mergeau la Olimpiadă, dar asta nu îl făcea pe Louie să se simtă mai puțin nedreptățit.

În timp ce Louie studia ziarele, arbitrii revedeau fotografii și o filmare a cursei de 5.000 de metri. Mai târziu, Louie a trimis acasă o telegramă cu noutăți: ARBITRII AU DECIS EGALITATE. PLEC MIERCURI LA PRÂNZ LA BERLIN. O SĂ FUG MAI TARE LA BERLIN.

Când Sylvia s-a întors de la serviciu a doua zi, casa era plină de oameni veniți să-i felicite și de reporteri. Sora de 12 ani a lui Louie, Virginia, ținea în brațe unul dintre trofeele fratelui său și le spunea reporterilor că are de gând să fie următoarea mare alergătoare din familia Zamperini. Anthony plecase la clubul Kiwanis împreună cu instructorul de cercetași al lui Louie și a rămas acolo până la patru dimineața, închinând în cinstea fiului său. Pete s-a dus prin oraș, să primească bătăi admirative pe umăr și felicitări. „Sunt mai fericit ca niciodată", îi scria el lui Louie. „Trebuie să umblu descheiat la cămașă, fiindcă nu-mi mai încape în ea pieptul umflat de mândrie."[2]

Louie Zamperini mergea în Germania pentru a participa la Olimpiadă, într-o probă pe care nu o alergase decât de patru ori. Era cel mai tânăr alergător de cursă lungă ce reușise

---

1 Louis Zamperini, scrisoare către Peter Zamperini, 14 iulie 1936; albumul lui Zamperini; *Torrance Herald,* articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP.

2 Peter Zamperini, scrisoare către Louis Zamperini, 19 iulie 1936.

vreodată să facă parte din lot.[3]

3 Bob Lewllyn, articol fără titlu, *Torrance Herald,* iulie 1936.

Capitolul 4

Jefuirea Germaniei

Nici nu trecuse bine de Statuia Libertății vaporul de lux *Manhattan,* care ducea în 1936 lotul olimpic al Statelor Unite spre Germania, și Louie începuse deja să fure tot felul de lucruri. În apărarea lui, putem spune că nu era singurul care făcea asta.[1] Conștient de faptul că era o tânără speranță aflată în compania unor zeități experimentate din atletism, precum Jesse Owens și Glenn Cunnigham, Louie a încercat să-și reprime impulsurile copilărești și și-a lăsat mustață.[2] Dar în curând a observat că practic toată lumea de pe vas „colecționa suveniruri", șterpelind prosoape, scrumiere sau orice lucru care putea fi sustras rapid. „Nu aveau nicio dovadă împotriva mea", va spune el mai târziu. „Eu eram maestru la furat."[3] Mustața a fost abandonată. Vaporul și-a continuat călătoria, jefuit în liniște de Louie și ceilalți tâlhari.

Toți se luptau să găsească un loc unde să se antreneze.[4] Gimnaștii își montaseră aparatele, dar legănările vaporului îi făceau să cadă întruna. Jucătorii de baschet făceau într-adevăr pase pe punte, dar vântul le trimitea mingile direct în

---

1 Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Louis Zamperini, jurnal olimpic, însemnarea din 22 iulie 1936.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Iris Cummings Critchell, interviu telefonic, 29 septembrie 2005; Iris Cummings Critchell, interviu acordat lui George A. Hodak, Claremont, California, mai 1988, AAFLA; Velma Dunn Ploessel, interviu acordat lui George A. Hodak, Downey, California, iulie 1988, AAFLA; Herbert H. Wildman, interviu acordat lui George A. Hodak, Marina del Rey, California, octombrie 1987, AAFLA; Arthur O. Mollner, interviu acordat lui George A. Hodak, Westlake Village, California, mai 1988, AAFLA.

Atlantic. Scrimerii se împleticeau peste tot. Cei din sporturile nautice au descoperit că apa sărată din mica piscină care se afla pe navă se legăna puternic înainte și înapoi, acum având o adâncime de o jumătate de metru, iar în clipa următoare atingând doi metri, cu valuri atât de mari, încât poloiștii se trezeau făcând surfing fără placă. Fiecare alunecare a vaporului rostogolea pe punte toată apa, cu înotători cu tot, așa că antrenorii îi legau pe aceștia cu funii de perete. Situația le era nefavorabilă și alergătorilor. Louie a descoperit că singura variantă de antrenament pe care o avea era să alerge pe puntea de la clasa I, ocolind scaunele pe care stăteau tolănite stele de cinema sau alți atleți. Când valurile erau mari, alergătorii se dezechilibrau și se împleticeau când într-o parte, când într-alta. Louie era nevoit să se miște atât de încet, încât mergea în același timp cu maratonistul care se târa lângă el.

Pentru un adolescent din epoca Recesiunii, obișnuit să aibă la micul dejun numai lapte și pâine și care luase masa la restaurant doar de două ori în viața lui[1*], *Manhattan* era un paradis. Când se trezeau, atleții sorbeau cacao și se înfruptau din platourile cu produse de patiserie. La nouă, în sala de mese se serveau fripturi și ouă. Urmau apoi pauza de cafea, prânzul, ceaiul și cina, una după alta. Între mese, o simplă apăsare pe sonerie îl chema pe chelner, care îți aducea tot ce-ți poftea inima, iar noaptea târziu atleții făceau

1 Louis Zamperini, jurnal olimpic; Louis Zamperini, interviu telefonic.* Louie îşi va aminti mai târziu că a mâncat la restaurant doar o dată, atunci când nişte prieteni de familie i-au luat un sandvici de la o autoservire, dar, potrivit jurnalului său olimpic, după proba de 5.000 de metri un fan i-a oferit o cină într-un zgârie-nori din Manhattan. Masa a costat 7 dolari; pentru Louie, care până atunci plătise pentru mesele lui între 65 de cenţi şi 1,35 dolari, această sumă părea exorbitantă, îşi nota minuţios preţurile în jurnal.

raiduri prin bucătărie.[1] Tot vânturându-se pe puntea de la clasa I, Louie a descoperit o mică fereastră pe unde, în mod magic, apăreau întruna doze de bere. Așa că a început să le facă să dispară, la fel de magic. Când răul de mare subția numărul celor care luau prânzul, rămâneau pe masă mai multe deserturi, iar Louie, care se ținea bine pe picioare, nu lăsa nimic să se piardă. Capacitatea lui de a mânca devenise legendară. Amintindu-și de un episod în care vaporul a trebuit să facă o oprire neprogramată pentru a-și completa stocul de produse de patiserie, alergătorul James LuValle spunea în glumă: „Desigur, acest lucru i se datora în mare parte lui Lou Zamperini."[2] Louie obișnuia să stea lângă masivul jucător de golf Jack Torrance, care avea un apetit neobișnuit de redus. Atunci când Torrance nu putea să-și termine porția, Louie se repezea la farfuria lui ca un vultur.

În seara de 17 iulie, Louie a venit de la masă atât de impresionat de cât mâncase, încât a consemnat acest lucru pe dosul unei scrisori:

1 pintă de suc de ananas
2 castroane cu supă de vită
2 salate cu sardine
5 rulouri
2 pahare mari de lapte
4 murături dulci
2 farfurii de pui
2 porții de cartofi dulci
2 cuburi de unt

1Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Archie F. Williams, interviu acordat lui George A. Hodak, Santa Rosa, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Dr. James LuValle, interviu acordat lui George Hodak, Palo Alto, California, iunie 1988, AAFLA.

3 porții de înghețată cu napolitană
3 prăjituri Angel Food
700 gr. de cireșe
1 măr
1 portocală
1 pahar de apă cu gheață[1]

„Cea mai bogată masă pe care am luat-o în viața mea", scria el, „și nu-mi vine să cred că am putut să mănânc atât, dar am mâncat… Nu știu unde au putut să intre toate astea."

Avea să afle în curând. La scurtă vreme după debarcarea în Hamburg, un medic a observat că mulți dintre sportivi se îngrășaseră. Un aruncător la suliță luase în greutate aproape patru kilograme în cinci zile. Mai mulți luptători, boxeri și halterofili mâncaseră atât de mult, încât își depășiseră categoria, iar unii nu au mai putut să concureze. Don Lash se îngrășase cu patru kilograme și jumătate. Louie i-a întrecut pe toți, recuperându-și kilogramele pe care le pierduse la New York și adăugând altele în plus. Când s-a dat jos de pe *Manhattan,* era mai greu cu cinci kilograme și jumătate decât în urmă cu nouă zile.[2]

Pe 24 iulie, atleții s-au înghesuit de pe vapor într-un tren, s-au oprit la Frankfurt pentru o cină festivă, apoi s-au îmbarcat din nou în tren, având la ei o grămadă de pahare prețioase luate de la gazdele lor.[3] Germanii au venit după

1 Jack Coleman, scrisoare către Louis Zamperini, cu lista şi comentariile notate pe spate.

2 Kenneth Griffin, interviu acordat lui George Hodak, Carlsbad, California, august 1988, AAFLA; Louis Zamperini, jurnal olimpic; „First Light Workouts", articol din albumul lui Zamperini, 23 iulie 1936, FMP; Malcolm W. Metcalf, interviu acordat lui George A. Hodak, Claremont, California, februarie 1988, AAFLA.

3 Joanna de Tuscan Harding, interviu acordat lui George A. Hodak, Hollywood Hills, California, aprilie 1988, AAFLA.

tren, au percheziționat bagajele, și-au repatriat paharele și i-au trimis pe americani mai departe spre Berlin. Acolo, trenul a fost năpădit de tineri cu foarfeci în mână care scandau: *„Wo ist Jesse? Wo ist Jesse?”*[1] Când Owens a pășit în față, gloata l-a înconjurat și a început să taie bucățele din hainele lui. Owens a reușit să scape urcându-se din nou în tren.

Atleții au fost conduși la Satul Olimpic, o capodoperă arhitecturală creată de Wolfgang Fürstner, căpitan în Wehrmacht.[2] Într-un peisaj plăcut cu pâlcuri de fagi, lacuri și luminișuri, se aflau 140 de căsuțe, un magazin, o frizerie, un oficiu poștal, un cabinet stomatologic, o saună, un spital, săli de antrenament și cantine. La sediul oficial al Satului Olimpic era expusă o nouă tehnologie, numită televiziune. Pe potecile din pădure hălăduiau o mulțime de animale aduse pentru popularea parcului. Atleții japonezi erau atrași în mod special de căprioare, pe care le hrăneau atât de des, încât germanii le-au retras cu discreție din parc.[3] Un englez mucalit s-a întrebat cu voce tare unde sunt berzele. A doua zi, peste două sute de berze au apărut acolo.[4]

Louie a fost cazat într-o căsuță împreună cu mai mulți sportivi, printre care și Owens. Marele sprinter se purta cu el părintește; Louie l-a răsplătit subtilizându-i cartonașul pe care scria NU DERANJAȚI, lăsându-l pe bietul Owens la mila

---

1 Dr. James LuValle, interviu acordat lui George Hodak, Palo Alto, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Arvo Vercamer, Jason Pipes, „The 1936 Olympic Games in Germany”, www.feldgrau.com (accesat în 19 iulie 2006); Richard Mandell, *The Nazi Olympics,* Urbana, University of Illinois Press, pp. 88-92, 138; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

3 „Sports Parade”, *Los Angeles Examiner,* 30 iulie 1936.

4 Arvo Vercamer, Jason Pipes, „The 1936 Olympic Games in Germany”, www. feldgrau.com (accesat în 19 iulie 2006).

vânătorilor de autografe.[1] Louie înota în lacuri, mânca scandaloase cantități de mâncare și socializa. Punctul de atracție al satului era lotul japonezilor, a căror tradiție de oferire a cadourilor i-a transformat în Moș Crăciunul colectiv al Jocurilor.

Pe 1 august, Louie și ceilalți olimpici au mers în Berlin ca să participe la ceremonia de deschidere.[2] Tot ce vedeau în jur sugera o putere în ascensiune. Peste tot erau lipite afișe naziste. Aproape o treime din populația masculină purta uniformă militară, ba chiar și mulți copii. Unități militare făceau instrucție în văzul lumii și, cu toate că Tratatul de la Versailles interzicea avioanele cu propulsie, măreția crescândă a Luftwaffe era etalată ostentativ pe un aerodrom, unde planoarele plonjau deasupra capetelor turiștilor și tineretului nazist.[3] Autobuzele aveau puști-mitralieră montate pe capotă și șasiuri care puteau fi transformate în șenile. Orașul era impecabil de curat. Nici măcar în urma cailor de la trăsuri nu rămânea vreo murdărie, fiindcă imediat apăreau măturători de stradă în uniformă care curățau totul. Din Berlin dispăruseră țiganii și studenții evrei – țiganii fuseseră duși în lagăre, iar studenților evrei le era interzis să iasă din campusul Universității din Berlin –, rămânând doar „arienii” zâmbitori.[4] Unicul semn de discordie era vitrina spartă a magazinelor evreiești.

Autobuzele au mers spre stadionul olimpic. Atleții au

---

1 Dr. James LuValle, interviu acordat lui George Hodak, Palo Alto, California, iunie 1988, AAFLA.

2 Richard Mandell, *The Nazi Olympics*, pp. 139-143; Herbert H. Wildman, interviu acordat lui George A. Hodak, Marina del Rey, California, octombrie 1987, AAFLA.

3 Iris Cummings Critchell, interviu telefonic, 29 septembrie 2005.

4„The Facade of Hospitability”, Muzeul Holocaustului din SUA, www.ushm.org/museum/exhibit/online/olympics/zcdo62.htm (accesat în 16 iunie 2005).

participat la o paradă a națiunilor și au defilat sub privirile publicului, într-un spectacol răsunător care a culminat cu eliberarea a 20.000 de porumbei.[1] Pe când păsările panicate zburau confuz în cercuri deasupra stadionului, tunurile au început să tragă, ceea ce a făcut ca porumbeii să se ușureze peste sportivi. La fiecare detunătură, păsările își dădeau drumul. Louie stătea în poziție de drepți, zguduit de hohote de râs.

Progresase în patru competiții suficient de mult ca să-l învingă pe Lash, dar știa că nu avea nicio șansă de a câștiga o medalie olimpică. Nu numai din cauza faptului că ieșise din formă după lunga perioadă de leneveală de pe vapor, ci și fiindcă acum era aproape durduliu de la atâta mâncare, atât din călătoria pe ocean, cât și din satul de vacanță. Puține națiuni dominaseră proba de 5.000 de metri ca Finlanda, care obținuse aurul în 1912, 1924, 1928 și 1932. Lauri Lehtinen, care câștigase medalia de aur în 1932, participa și în acest an, alături de colegii lui extraordinari de echipă, Gunnar Höckert și Ilmari Salminen. Când Louie îi vedea cum se antrenează, nota un reporter, făcea ochii cât cepele.[2] Era prea tânăr și prea necopt ca să-i bată pe finlandezi, o știa prea bine. Va veni și ziua lui, credea el, peste patru ani, la cursa de 1.500.

În ultimele zile de dinaintea seriei lui de calificare, Louie s-a dus la stadion și l-a văzut pe Owens cum își spulberă concurența la 100 de metri și pe Cunnigham doborând recordul mondial la 1.500 de metri, dar pierzând în fața neozeelandezului Jack Lovelock. Atmosfera era bizară. De câte ori intra Hitler, mulțimea sărea în picioare și executa

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Iris Cummings Critchell, interviu telefonic, 29 septembrie 2005; Richard Mandell, *The Nazi Olympics,* p.145.

2 „Sport Shorts", articol nedata din albumul lui Zamperini, FMP.

salutul nazist. La fiecare victorie a unui atlet străin se intona o versiune scurtă a imnului național respectiv. Când câștiga un sportiv german, pe stadion răsunau pe rând toate strofele din *Deutschland über Alles,* iar spectatorii strigau neîntrerupt *„Sieg heil!"* cu brațul întins. După mărturia înotătoarei Iris Cummings, naționalismul acesta servil era pentru americani un caraghioslâc, dar nu și pentru germani.[1] Soldați din Gestapo patrulau pe stadion, cu ochii la public. O nemțoaică de lângă Cummings nu voia să salute. S-a ascuns între Iris și mama ei, șoptind: „Nu-i lăsați să mă vadă! Nu-i lăsați să mă vadă!"[2]

Pe 4 august erau programate trei runde de calificări pentru cursa de 5.000 de metri.[3] Louie a nimerit în a treia și cea mai grea, alături de Lehtinen. Primii cinci din cursă se calificau în finală. În prima rundă, Lash a ieșit al treilea. În a doua rundă, Tom Deckard, celălalt american, a ratat calificarea. Louie s-a chinuit greu în cea de-a treia rundă, simțindu-se gras și cu picioare de plumb. De-abia a reușit să iasă al cincilea, aproape de linia de sosire. Era, scria el în jurnal, „obosit ca naiba"[4]. Avea trei zile să se pregătească pentru finală.

În timp ce aștepta concursul, a sosit o scrisoare de la Pete. Înăuntru erau două cărți de joc, un as și un joker. Pe joker, Pete scrisese: „Ce o să fii tu? Joker, care este un alt fel de a spune «fund de măgar», sau CEL MAI BUN – asul de pică? Cel mai tare dintre cei mai tari. Cea mai grozavă carte de pe

1 Iris Cummings Critchell, interviu telefonic, 29 septembrie 2005; Iris Cummings Critchell, interviu acordat lui George A. Hodak, Claremont, California, mai 1988, AAFLA.

2 Iris Cummings Critchell, interviu telefonic, 29 septembrie 2005.

3 „Owens in New Record", *Los Angeles Evening Herald and Express*, 4 august 1936; „Zamperini Is In", *Torrance Herald,* 6 august 1936.

4 Louis Zamperini, jurnal olimpic, însemnarea din 4 august 1936.

masă. Alege!” Pe as scrisese: „Să te vedem luându-i pe sus pe cei mai tari. Dacă jokerul nu te atrage, aruncă-l și păstrează-l pe ăsta, ca să-ți poarte noroc. Pete.”

Pe 7 august, Louie stătea trântit cu fața în jos pe iarba stadionului olimpic, pregătindu-se pentru finala cursei de 5.000 de metri. Peste 100.000 de spectatori se aflau de jur împrejurul pistei. Louie era îngrozit. Și-a înfundat fața în iarbă, a tras aer adânc în piept, încercând să-și potolească tremurul nervos. Când a sosit timpul, s-a ridicat, s-a îndreptat spre linia de start, s-a aplecat în față și a așteptat. Hârtia cu numărul lui de concurs, 751, îi flutura pe piept.

La auzul pocnetului de pistol, trupul său, electrizat de energia nervoasă, voia să se repeadă înainte, dar Louie a făcut efortul conștient să se tempereze, știind că are mult de alergat. Pe când ceilalți alergători au început în viteză, el și-a menținut pasul mic, fără să-i ia în seamă pe cei care impuneau ritmul. Lash a ieșit în față, cu o troică de finlandezi în urma lui. Louie s-a mutat pe stânga și s-a așezat în cel de-al doilea grup de urmăritori.

Turele de stadion treceau una după alta. Lash se afla încă la conducere, cu finlandezii suflându-i în ceafă. Louie continua să alerge în al doilea grup. A început să simtă un miros grețos în nări. S-a uitat în jur și a văzut că mirosul venea de la un sportiv care alerga în fața lui, cu părul năclăit într-o pomadă puturoasă. Simțind o ușoară stare de greață, Louie a încetinit ritmul și s-a tras puțin într-o parte, până când mirosul a dispărut. Lash și finlandezii deja nu se mai vedeau; ar fi vrut să plece după ei, dar își simțea corpul înțepenit. Când plutonul alergătorilor s-a subțiat și s-a întins într-un șir lung, spart pe alocuri, Louie a rămas al doisprezecelea. În urma lui nu mai erau decât trei

concurenți.[1]

În față, finlandezii începuseră să forțeze și îl înconjuraseră pe Lash din toate părțile, împingându-l de la spate. Lash a reușit să-și mențină poziția. Dar la a opta turnantă, Salminen și-a încordat coatele și l-a lovit în piept pe Lash. Acesta s-a chircit brusc, vizibil îndurerat. Finlandezii i-au luat-o înainte. Au intrat în a unsprezecea turnantă în grup strâns, hotărâți să ia toate medaliile. Apoi, pentru o fracțiune de secundă, s-au apropiat prea tare unii de alții. Piciorul lui Salminen i-a retezat piciorul lui Höckert. Acesta s-a dezechilibrat, iar Salminen a căzut rău pe pistă. S-a ridicat, amețit, și a continuat să alerge. Dar cursa era pierdută pentru el, ca și pentru Lash.

Louie nu a văzut nimic din toate acestea. A trecut pe lângă demoralizatul Lash, dar asta nu a însemnat mare lucru pentru el. Era obosit. Finlandezii se vedeau mici de la distanța aceea, mult prea departe pentru a fi ajunși din urmă. S-a trezit că se gândește la Pete, la ceea ce îi spusese odată, cu ani în urmă, când stăteau amândoi întinși în pat: o viață de glorie merită o clipă de durere. Așa că Louie și-a

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; „Finn Star Wins 5.000 Meter Title", *Waterloo Daily Courier,* 7 august 1936; „Archie Williams Wins 400 Meter Title", *Galveston Daily News,* 8 august 1936; „Sweep în Sprints", *Emporia Gazette,* 7 august 1936; „First American", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; „Three Americans", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; „Brown Skies", *Los Angeles Times,* 8 august 1936; „Sports Parade", *Los Angeles Times,* 14 august 1936; Stuart Cameron, „Finland Wins Clean Sweep în Distance Running by Taking 5.000-Meter Finals", *Dunkirk Evening Observer,* New York, 7 august 1936; „Olympic Games Results", *Reno Evening Gazette,* 7 august 1936; „Archie Williams Wins 400 Meter Final", *Chester Times,* Pennsylvania, 7 august 1936; „Williams Victory Gives U.S. Olympic Dash Sweep", *Syracuse Herald,* New York, 7 august 1936; „Dusky Archie: United States Athletes Take One, Two, Three Lead în Olympics Decathlon", *San Antonio Express,* 8 august 1936.

spus: „Să-i dăm drumul!”

Apropiindu-se de linia de sosire a penultimei ture, Louie și-a fixat privirea pe capul lucios al sportivului pomădat, care alerga în fața unui pluton mai mare de sportivi. A început să accelereze dramatic. Pe turnantă și în linie dreaptă, Louie a forțat, a tras de picioare și le-a întins, cu crampoanele scurmând pista, amețit de viteză. Unul după altul, alergătorii îi apăreau în fața ochilor și apoi se pierdeau în spate. „Tot ce am avut”, va spune Louie, „am dat.”

Când a trecut de ultima turnantă, Höckert deja câștigase, cu Lehtinen în urma lui. Louie nu se uita la ei. El urmărea capul acela sclipitor, care se afla tot departe. A auzit cum începe să crească un vuiet din mulțime și și-a dat seama că spectatorii au remarcat cursa lui și îl încurajează. Chiar și Hitler, care trăia cursa alături de alergători, îl privea.[1] Louie a continuat să fugă, în minte răsunându-i cuvintele lui Pete și simțindu-și tot trupul arzând. Capul lucios era departe, apoi tot mai aproape. După aceea, se vedea atât de aproape, încât Louie a început să simtă iar mirosul pomadei. Cu ultimele puteri, s-a aruncat peste linia de sosire. Reușise să recupereze în ultimul tur de pistă 50 de metri și să-și depășească cel mai bun timp al lui cu mai bine de 8 secunde. Timpul cu care a încheiat cursa, 4:46,8, era cel mai bun pe care îl scosese în 1936 un american la cursa de 5.000 de metri, cu aproape 12 secunde mai puțin decât cel mai bun timp al lui Lash în acel an. A ratat la mustață locul 7.

Pe când se îndoia gâfâind, cu picioarele extenuate, se mira el însuși de forța pe care și-o descoperise. I se păruse că a fost foarte, foarte rapid. Doi arbitri și-au holbat ochii la cronometrele cu care îi măsuraseră timpul în care alergase ultimul tur. Ambele aparate arătau fix același timp.

---

1 „Cunningham”, *Los Angeles Times*, 8 august 1936.

În anii ’30, pentru alergătorii de cursă lungă era o raritate să parcurgi ultimul tur într-un minut. Această regulă se păstra chiar și la alergarea de o milă, care era mai scurtă: cei mai buni timpi pentru ultima milă înregistrați vreodată în cele mai rapide curse erau 61,2, 58,9, respectiv 59,1 secunde. Nu existase în aceste trei performanțe istorice niciun timp mai bun decât 58,9. În proba de 5.000 de metri, mult mai lungă decât cea de 3 mile, era o performanță extraordinară să scoți mai puțin de 70 de secunde în ultima tură. La Olimpiada din 1932, Lehtinen, pe ultima tură din proba de 5.000 de metri pe care a câștigat-o, a reușit să scoată 69,2 secunde.[1]

Louie își alergase ultima tură în 56 de secunde.

*

După ce a făcut un duș, Louie a urcat în tribună. Îl vedea în apropiere pe Adolf Hitler, care stătea în tribuna oficială, alături de cei din anturajul său. Cineva i-a arătat un bărbat cu aspect cadaveric de lângă Hitler și i-a spus că este Joseph Goebbels, ministrul însărcinat de Hitler cu propaganda. Louie nu auzise în viața lui de el. Și-a scos aparatul de fotografiat și s-a dus la Goebbels, rugându-l să-i facă o poză cu Führerul. Goebbels l-a întrebat cum îl cheamă și la ce competiție a participat, apoi a luat aparatul de fotografiat, s-a îndepărtat, a făcut o fotografie, a vorbit ceva cu Hitler, s-a întors și i-a spus lui Louie că Führer-ul vrea să-l vadă.

Louie a fost condus în tribuna oficială. Hitler s-a aplecat peste balustradă, i-a zâmbit și i-a întins mâna. Louie, în picioare sub tribună, a trebuit să se întindă mult ca să ajungă la el. De-abia și-au atins degetele. Hitler a spus ceva în germană. Un interpret a tradus: „A, tu ești băiatul cu

1 „Cunningham”, *Los Angeles Times*, 8 august 1936.

finalul rapid."[2]

Fericit de performanță, pe Louie îl mânca pielea să facă un chef. Sperase să fie acompaniat de Glenn Cunnigham, dar eroul lui s-a dovedit a fi prea matur pentru el. În lipsă de altceva, a găsit un tovarăș suficient de iresponsabil, și-a pus costumul de olimpic și s-au dus în Berlin. Cei doi petrecăreți au colindat barurile, au fluierat după fete, au țipat *„Heil Hitler!"* la toți cei îmbrăcați în uniformă și au furat orice chestie nemțească pe care au putut pune mâna. La un automat au descoperit berea germană. Doza era de un litru, așa că lui Louie i-a luat o grămadă de timp s-o termine. Tot sporovăind, au plecat în plimbare, apoi s-au întors să mai ia un litru, care a mers mai repede decât primul.

În plimbarea lor prin Berlin, au ajuns peste drum de Cancelaria Reich-ului. În fața ei a oprit o mașină și din ea a coborât Hitler, care a intrat înăuntru. Studiind clădirea, Louie a descoperit un mic steag nazist care atârna lângă ușă. Ar fi fost un suvenir minunat și părea și ușor de luat. Steagul nu avea cine știe ce semnificație simbolică pentru el, ca de altfel nici pentru majoritatea americanilor în vara anului 1936. Louie avea în cap numai pofta de a fura ceva, iar în burtă – doi litri convingători de bere germană.

Doi gardieni patrulau pe platforma din fața Cancelariei. Urmărindu-le patrularea, Louie a observat că, la fiecare trecere, exista un moment în care ambii gardieni stăteau cu spatele la steag. Când soldații s-au întors, Louie a fugit spre țintă, însă și-a dat seama chiar în momentul acela că steagul era așezat mult prea sus ca să îl poată ajunge. A început să sară, încercând să-l agațe de un colț. Era așa de absorbit de ceea ce făcea, încât a uitat de gardieni, care au venit în fugă

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA

spre el, țipând. Cu o ultimă săritură, Louie a prins steagul de un colț și a căzut cu tot cu el, apoi s-a ridicat și a pornit într-o fugă nebună.[1]

A auzit un poc! În spatele lui. Unul dintre gardieni se ținea după el și, cu arma îndreptată spre cer, striga *„Halten Sie!”* Măcar atâta lucru a înțeles și Louie. S-a oprit. Gardianul l-a apucat de umăr, l-a întors spre el, i-a observat costumul olimpic și a avut o ezitare. L-a întrebat cum îl cheamă. Singurul lucru pe care îl știa Louie despre naziști era antisemitismul, așa că, atunci când și-a rostit numele, a făcut-o într-o manieră exagerat de italienizată, accentuând *r*-ul, va spune el mai târziu, „cam vreo două minute”.

Gardienii s-au sfătuit, au intrat în clădire și au ieșit împreună cu o persoană care părea mai importantă decât ei. Germanul nou-sosit l-a întrebat de ce furase steagul. Louie, mințind cu toată gura, a răspuns că voia ceva care să-i amintească de perioada frumoasă petrecută în superba Germanie. Nemții i-au dat steagul și l-au lăsat să plece.

Când presa a aflat de aventura sa, reporterii au început să fabuleze masiv. Louie „luase cu asalt palatul lui Hitler”, ca să fure steagul pe sub ploaia de gloanțe „care-i șuierau pe la urechi”. După ce a sărit „de la cinci metri și jumătate”, a luat-o la goană, urmărit de „două coloane” de gardieni înarmați, care au sărit pe el și l-au bătut. Chiar în momentul în care un german era gata să-i zdrobească țeasta cu patul puștii, comandantul-șef al armatei a oprit atacul, iar Louie a reușit să-l convingă pe general să-i cruțe viața. Într-una

1 „Zamperini Stormed Hitler’s Palace – Lived!”, articol nedatat din documentele lui Zamperini, FMP; „Bombardier Zamperini Seeks Return Trip to Germany”, articol din documentele lui Zamperini, 13 august 1942, FMP; „Zamp Will Try Again”, articol din documentele lui Zamperini, 13 august 1942, FMP; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

dintre versiuni, Hitler însuși i-a permis să păstreze steagul. În alta, Louie ascunsese atât de isteț steagul, încât nu au putut să-l găsească. Și toate acestea, spunea povestea, pentru a câștiga inima unei fete.

Pe 11 august, Louie și-a împachetat lucrurile, steagul și o droaie de alte lucruri teutonice furate și și-a părăsit camera din Satul Olimpic. Jocurile erau pe sfârșite și alergătorii plecau mai devreme, ca să participe la competiții din Anglia și Scoția. Câteva zile mai târziu, artificiile încheiau răsunător competiția mondială. Spectacolul lui Hitler se desfășurase ireproșabil. Lumea întreagă avea numai cuvinte de laudă.

Baschetbalistul american Frank Lubin a mai zăbovit câteva zile la Berlin. Gazdele lui germane l-au invitat să ia cina în oraș, așa că au pornit pe străzi în căutarea unui restaurant. Privirea lui Lubin a fost atrasă de un local drăguț, dar când a propus să meargă acolo, gazdele lui au refuzat: deasupra ferestrelor era desenată steaua lui David.[1] Dacă erau văzuți acolo, i-au spus ei, „ar putea fi periculos pentru noi". Grupul a găsit un restaurant simpatic, apoi au vizitat un bazin de înot deschis publicului. Când au intrat, Lubin a văzut un afiș pe care scria JUDEN VERBOTEN. Afișul nu se aflase acolo în timpul Jocurilor Olimpice.[2] Peste tot în Berlin apăreau din nou afișe de genul acesta, iar ziarul nazist virulent antisemit *Der Stürmer,* care nu se văzuse pe nicăieri în timpul Olimpiadei, acum se afla din nou pe tarabe. Lubin câștigase la Berlin o medalie de aur, dar când a plecat de acolo s-a simțit ușurat. Ceva groaznic se pregătea să

1 Frank J. Lubin, interviu acordat lui George A. Hodak, Glendale, California, mai 1988, AAFLA.

2 „The Facade of Hospitability", Muzeul Holocaustului din SUA, www.ushm.org/museum/exhibit/online/olympics/detail.php?content-facade_hospitality_ more&lang=en (accesat în 29 aprilie 2010).

înceapă.

Satul olimpic nu a rămas gol prea mult timp. Căsuțele au devenit barăci militare. Odată cu încheierea Olimpiadei și a utilității sale pentru propaganda deșănțată, designerul satului olimpic, căpitanul Fürstner, a aflat că va fi mătrășit din Wehrmacht fiindcă era evreu. S-a sinucis. La mai puțin de 30 de kilometri distanță, în orășelul Oranienburg, în lagărul de concentrare Sachsenhausen erau aduși primii prizonieri.[1]

În seara de 2 septembrie, când a ajuns în Torrance, Louie a fost instalat pe un tron așezat pe platforma unui camion și purtat la paradă până la un depozit, unde 400 de oameni l-au aclamat, acompaniați de o orchestră, de fluiere și sirene de fabrică.[2] Louie a strâns mâini și a zâmbit pentru fotografii. „Nu numai că am început prea încet", le spunea el, „ci am alergat prea încet."[3]

Pe drumul spre casă, Louie s-a gândit la viitorul care i se așternea înainte. Participarea la proba de 5.000 de metri la Olimpiadă, când avea doar 19 ani și numai patru concursuri în palmares, fusese o nebunie frumoasă. Participarea la Olimpiada din 1940, la proba de 1.500 de metri, când va avea 23 de ani și o altă experiență, însemna cu totul altceva.[4]

1 Ibidem.

2 „Zamperini Home" *Torrance Herald,* 3 septembrie 1936; „Invalid Woman", *Torrance Herald,* articol nedatat din albumul lui Zamperini; „Olympic Games Hero", *Torrance Herald,* 3 septembrie 1936; „Runner Tells", *Torrance Herald,* 3 septembrie 1936; „Cheering Mass", *Torrance Herald,* 4 septembrie 1936; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

3 „Cheering Mass", *Torrance Herald,* 4 septembrie 1936.

4 „Runner Tells", *Torrance Herald,* 3 septembrie 1936; Louis Zamperini, interviu telefonic; Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004.

Aceleași gânduri îi umpleau mintea și lui Pete. Louie putea să câștige aurul în 1940, amândoi frații știau acest lucru.

Cu câteva săptămâni înainte, oficialii anunțaseră orașul care urma să găzduiască Olimpiada din 1940. Louie își croia acum visurile pentru orașul Tokyo, din Japonia.[1]

1 „Tokyo Prepares”, articol din albumul lui Zamperini, 1 august 1936, FMP.

Capitolul 5

În război

La University of Southern California, Louie s-a trezit într-un campus plin cu atleți de primă mână. Dimineața și-o petrecea la ore, iar după-amiaza se antrena cu prietenul său cel mai bun, Payton Jordan.[1] Un sprinter excepțional de rapid la calificările din 1936, Jordan stătuse cu ochii doar la spatele lui Jesse Owens și, la fel ca Louie, își propusese să câștige aurul la Tokio. Seara, Louie, Jordan și coechipierii lor se înghesuiau în Fordul din '31 pe care îl avea Louie și plecau la Torrance pentru spaghetele Louisei Zamperini, ajungând să se considere atât de apropiați de familie, încât Sylvia l-a găsit odată pe un săritor în înălțime dormind în patul ei.[2] În timpul liber, Louie participa neinvitat la diverse nunți, făcea figurație în filme și îi sâcâia pe colegii de cămin cu farse, punând mâncare de pisici în loc de șuncă și hidroxid de magneziu în loc de lapte.[3] Își căuta iubite prin orice mijloace, o dată a reușit chiar să seducă o frumusețe de fată după ce s-a repezit în mașina ei și a pretins că a fost accidentat de ea.

În pauze, Louie, Jordan și prietenii lor se adunau lângă clădirea administrației și stăteau la taclale pe soclul statuii lui Tommy Trojan, simbolul universității. Câteodată li se alătura și un emigrant japonez, dichisit îmbrăcat, care dădea târcoale grupului. Numele lui era Kunichi James Sasaki.[4] I se

1 Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004.

2 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic; Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004; Bruce Gamble, *Black Sheep One: The Life of Gregory „Pappy" Boyington,* Presidio, Novato, California, 2.000, p. 323; dosarele lui Kunichi Sasaki şi James Kunichi Sasaki de la RG 331, RAOOH, WWII,

spunea „Jimmie”, venise în America în anii adolescenței târzii și se stabilise la Palo Alto, unde a trebuit să îndure umilința socială de a merge ca adult la școala elementară. Niciunul dintre prietenii lui Louie nu știa ce studiază Sasaki la USC, însă toți își amintesc de prezența lui tăcută și anodină; nu vorbea aproape deloc, doar zâmbea în permanență.[1]

Sasaki era un fan înfocat al alergărilor și a ținut foarte mult să îl cunoască pe Louie. Iar acesta era impresionat în mod special de educația lui Sasaki; înainte de a veni la USC, spunea Jimmie, obținuse diplome la Harvard, Princeton și Yale. Având în comun pasiunea pentru sport și muzică, cei doi au devenit buni prieteni.

Louie și Jimmie mai aveau ceva în comun. În decursul prieteniei lor, Louie a aflat că Jimmie mergea în fiecare zi la Torrance. L-a întrebat dacă locuia acolo, iar acesta i-a spus că nu. I-a explicat că era îngrijorat de sărăcia japonezilor de acasă și se ducea la Torrance pentru a le ține prelegeri japonezilor de acolo despre trecutul lor, îndemnându-i să trimită în Japonia bani, foițe de staniol de la pachetele de țigări sau gumă de mestecat, ca să-i ajute pe cei săraci. Louie îl admira pe prietenul său pentru efortul depus, dar i se părea ciudat că acesta făcea zilnic drumul până la Torrance, având în vedere numărul mic de japonezi care locuiau acolo.

Jimmie Sasaki nu era ceea ce declarase. Nu fusese niciodată la Harvard, Yale sau Princeton. Prietenii lui credeau că are vreo 30 de ani; de fapt, împlinea aproape 40. Avea o

---

1907-1966, SCAP, secţia legală din Divizia Administrativă şi Divizia de Procuratură, NACP: Kunichi Sasaki, Isamu Sato, Kazuo Akane, 1945-1948, Rapoarte de cercetare şi interogatorii; Nakakichi Asoma *et al.*, procesul, probele, apelul şi documentele de graţiere; Nakakichi Asoma *et al.,* 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de Război, 1945-1952, Acuzaţii şi precizări, 1945-1948.

1 Arhivele Harvard, Yale, Princeton, USC; verificat pe Degreecheck.com, aprilie 2007.

soție și două fiice, cu toate că nici Louie, nici prietenii lui nu știau de existența lor. Deși petrecea o grămadă de timp în campus și îi făcuse pe toți să creadă că este student, nu era. Absolvise USC cu vreo zece ani în urmă, cu o diplomă în științe politice. Nici Louie și nici altcineva nu știa că încercarea lui Jimmie de a trece drept student era de fapt o înșelătorie bine pusă la punct.

În echipa de atletism a USC, Louie era o forță. Cu gândul la victoria de la Tokio, din 1940, el dobora record după record la mai multe probe de distanță, zdrobindu-și concurența, ca de obicei, cu un mare avans, ba o dată chiar la o distanță de 100 de metri. În primăvara lui 1938, timpul pe care îl scotea la o milă era de 4 minute și 13,7 secunde, cu doar 7 secunde mai mult decât recordul mondial, care era de 4 minute și 6,4 secunde.[1] Antrenorul lui prevedea că Louie va doborî acest record.[2] Singurul alergător care îl putea învinge pe Louie, spunea antrenorul, era Seabiscuit.[3]

Într-o după-amiază din 1938, Glenn Cunningham stătea în vestiarul din Los Angeles Coliseum, vorbind cu reporterii după câștigarea unei curse. „Iată-l pe viitorul campion la o milă", a spus el, arătând în cealaltă parte a încăperii. „Când se va concentra pe proba aceasta, va fi de neînvins."

---

1 George Davis, „Fresno Relays Are Next", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; „Zamperini Stars", *Los Angeles Examiner,* 8 mai 1938; „Zamperini, Day Smash Meet Marks", articol nedatat din 1938 din albumul lui Zamperini, FMP.

2 Lee Bastajian, „Trojans Meet Stanford", articol nedatat din primăvara anului 1938, din albumul lui Zamperini, FMP.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic. [Fiind un cal de talie mică, părea puţin probabil ca Seabiscuit să devină campion. Totuşi, a devenit o legendă şi un simbol al speranţei pentru americanii din anii Recesiunii. Numele acestui cal dă titlul unui roman scris de autoarea cărţii de faţă (n. tr.)].

Reporterii s-au întors să vadă la cine se uita Cunningham. Era Louie, care roșise până în vârful urechilor.[1]

În anii '30, experții în alergări începuseră să vorbească despre posibilitatea terminării cursei de o milă în maximum 4 minute. Cei mai mulți comentatori, printre care și Cunningham, nu credeau în această posibilitate. În 1935, când recordul lui Cunningham, de 4 minute și 6,7 secunde, părea imbatabil, cuvântul oamenilor de știință avea mare greutate. Celebrul antrenor de atletism Brutus Hamilton, studiind date despre limitele structurale ale ființei umane adunate de niște matematicieni finlandezi, a scris un articol pentru revista *Amateur Athlete* în care declara că era imposibil să se obțină 4 minute la cursa de o milă. Cea mai rapidă ființă umană, scria el, nu poate face o milă în mai puțin de 4 minute și 1,6 secunde.[2]

Pete nu era de acord. După Olimpiadă, el rămăsese cu certitudinea că Louie are capacitatea de a alerga mila în 4 minute. Louie nu fusese niciodată de acord cu asta, dar în primăvara anului 1938 a început să-și reconsidere poziția. Antrenorul îi interzisese să alerge în pantă, din convingerea greșită, dar des întâlnită, că genul acesta de alergare îi face rău inimii. Numai că Louie nu a ținut cont de avertismentele lui. În luna mai a acelui an, noapte de noapte, el sărea gardul de la Coliseum, ateriza pe stadion și alerga pe trepte până când îi amorțeau picioarele.[3] În iunie, corpul lui fremăta de energie, capabil de o viteză și o putere pe care nu-și amintea să le fi avut vreodată. A început să creadă că Pete avea dreptate. Și nu era singurul care gândea așa. Alți

1 George Davis, „Cunningham Predicts Zamperini Next Mile Champ", articol nedatat din 1938, din albumul lui Zamperini, FMP.

2 Brutus Hamilton, *Amateur Athlete,* februarie 1935.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

comentatori sportivi, printre care și Charlie Paddock, campion olimpic la sprint, publicau articole în care afirmau că Louie poate să fie primul alergător care să termine cursa în maximum 4 minute. Și Cunningham s-a răzgândit. Credea că finalizarea cursei în 4 minute ar putea fi obținută de Louie. I-a declarat unui reporter că Zamperini are mai multe șanse decât el să obțină cele 4 minute.[1]

În iunie 1938, Louie a ajuns la Minneapolis, la campionatul NCAA, țintind spre cele 4 minute.[2] Debordând de nerăbdare, nu mai contenea să le spună celorlalți sportivi despre noul lui stil de antrenament, despre strategiile lui de abordare a cursei și despre cât de rapid poate să fie. S-a răspândit vestea despre pregătirea lui pentru o performanță ieșită din comun. În noaptea de dinaintea cursei, un antrenor din Notre Dame a ciocănit la ușa camerei sale de hotel, cu o expresie gravă pe față. I-a spus lui Louie că antrenorii rivalilor săi s-au aliat și își instruiesc alergătorii să-și ascută săbiile și să-l măcelărească. Louie nu a luat în serios avertismentul, fiind sigur că nimeni nu ar face așa ceva deliberat.[3]

Se înșela. Pe la jumătatea cursei, chiar în momentul în

---

1 Charlie Paddock, „Sportorials", articol nedatat din aprilie 1938, din albumul lui Zamperini, FMP; George Davis, „For Sake of Sport", *Los Angeles Evening Herald and Express,* articol nedatat din 1938, din albumul lui Zamperini; George Davis, „Cunnigham Predicts Zamperini Next Mile Champ", articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; „History of the Record for the Mile Run", *Infoplease,* www.infoplease.com (accesat în 9 iulie 2004); Paul Scheffels, „4 Minute Mile Run Is Closer", *Modesto Bee,* California, 14 februarie 1940.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Payton Jordan, interviuri telefonice 13, 16 august 2004; „Zamperini Record Mile Beats Fenske", *Minnesota Journal,* 18 iunie 1938; Charles Johnson, „Zamperini Sets Mark", *Star Nighthawk,* 18 iunie 1938; „Mile Record Smashed at Collegiate Meet", *Minneapolis Tribune,* 18 iunie 1938; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

care se pregătea să preia conducerea, mai mulți alergători s-au instalat lângă el, blocându-i ieșirea. Louie a încercat să se elibereze, dar nu a putut să treacă de sportivi. Pe neașteptate, atletul de lângă el a virat la dreapta, l-a călcat pe picior, înțepându-l pe Louie în deget cu crampoanele. În clipa următoare, atletul din față a început să-și arunce picioarele înapoi, izbindu-i gambele. Un al treilea i-a tras un cot puternic în piept, încât i-a fracturat o coastă. Mulțimea a rămas fără respirație.[1]

Plin de sânge și cu dureri mari, Louie era prins în capcană. A parcurs un tur și jumătate de stadion în grupul strâns de atleți, incapabil să se elibereze, înaintând cu pași mici ca să nu intre în alergătorul din fața lui. În sfârșit, când se apropia de ultima turnantă, a observat o mică fisură în grupul compact. A dat buzna pe acolo, a trecut în zbor pe lângă liderul cursei și, cu pantoful de sport sfâșiat, cu fluierele picioarelor pline de sânge și cu pieptul străbătut de durere, a câștigat detașat.

A încetinit și s-a oprit, plin de amărăciune și frustrare. Când antrenorul l-a întrebat ce timp crede că a obținut, Louie i-a răspuns că cel mult 4 minute și 20 de secunde.

Timpul cursei s-a afișat pe tabelă. Din tribune s-a auzit deodată un strigăt de uimire. Louie alergase o milă în 4 minute și 8,3 secunde. Era cel mai bun timp obținut vreodată la NCAA și al cincilea cel mai bun timp din istorie la o milă în aer liber. Louie ratase recordul mondial cu doar 1,9 secunde. Recordul lui nu avea să fie doborât la NCAA timp de cincisprezece ani.

Peste câteva săptămâni, Japonia și-a retras oferta de a

---

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

1 Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004.

găzdui Jocurile Olimpice din 1940, care au fost relocate în Finlanda.[1] Adaptându-și aspirațiile de la Tokio la Helsinki, Louie a mers mai departe. A câștigat toate concursurile la care a participat în sezonul universitar din 1939. În primele luni ale anului 1940, într-o serie de competiții de sală desfășurate în estul țării, în care a concurat alături de cei mai buni alergători din America, a fost de-a dreptul magnific: a obținut două locuri 2 și a fost de două ori aproape de locul 4, l-a învins în două rânduri pe Cunningham și a devenit pe zi ce trecea mai rapid.[2] În februarie, la Boston Garden, a obținut 4:08,2, cu o șesime de secundă mai puțin decât cea mai rapidă milă din istorie alergată în sală.[3*] Două săptămâni mai târziu, la Madison Square Garden, a reușit să obțină 4:07,9, prins din urmă chiar la linia de sosire de marele Chuck Fenske, al cărui timp a egalat recordul mondial de sală. Cu doar câteva luni înainte de Olimpiadă, Louie se afla la apogeul formei sale.

1Relman Morin, „Japan Abandons Olympics Plans", *Appleton Post-Crescent,* Wisconsin, 14 iulie 1938; „Finland Okays Olympic Games", *Lowell Sun,* Massachusetts, 19 iulie 1938.

2 „Fenske Outruns Zamperini by Three Yards", *Fresno Bee,* 18 februarie 1940; „Fenske Again Beats Best U.S. Milers", *Oakland Tribune,* 18 februarie 1940; „Fenske's Brilliant Millrose Victory Stamps Him «King of Milers»", *Nebraska State Journal,* Lincoln, 5 februarie 1940; Paul Scheffels, „4 Minute Mile Run Is Closer", *Modesto Bee,* California, 14 februarie 1940.

3 Jon Hendershott, editor asociat, *Track and Field News,* interviu prin e-mail, 6 mai 2009; Wally Donovan, *A History of Indoor Track and Field,* Edward Jules Co., El Cajon, California, 1976, p. 294; „History of the Record for the Mile Run", *Infoplease,* www.infoplease.com (accesat în 9 iulie 2004).* Întrucât pistele de alergare din sală sunt mai scurte decât acelea de pe stadion, obligându-i pe sportivi să facă mai multe cotituri pentru aceeaşi distanţă, recordurile de sală sunt mai mici decât celelalte. În 1940, recordul la o milă obţinut în aer liber a fost mai bun cu o secundă decât acela obţinut la sală.

În timp ce Louie trecea ca fulgerul prin facultate, departe, istoria începea să se schimbe radical. În Europa, Hitler făcea planuri de cucerire a continentului. În Asia, liderii Japoniei aveau strategii de aceeași anvergură. Cu resurse naturale sărace, cu un comerț paralizat de prețuri mari și cerere mică, Japonia făcea mari eforturi să susțină o populație în creștere.[1] Cu ochii la resursele bogate ale vecinilor, liderii japonezi întrezăreau perspectiva unei independențe economice și ceva în plus. În miezul identității japoneze stătea convingerea că Japonia avea dreptul divin de a-i stăpâni pe toți asiaticii, pe care îi considerau, inevitabil, inferiori. „În lume există rase superioare și rase inferioare", spunea omul politic japonez Nakajima Chikuhei în 1940, „și este datoria sacră a rasei conducătoare să îndrume și să lumineze rasele inferioare." Japonezii, mai spunea el, sunt „unica rasă superioară din lume".[2] Puși în mișcare de necesitate și destin, liderii japonezi și-au făcut planuri să „sădească sângele rasei lui Yamamoto japonez" pe pământul popoarelor vecine.[3] Trebuiau să subjuge întregul Orient Îndepărtat.

Guvernul japonez, dominat de armată, se pregătea de multă vreme pentru această cucerire. Decenii la rând, el reușise să consolideze o forță armată terestră și marină puternică, sofisticată din punct de vedere tehnologic, și, printr-un sistem cazon de educație, care îi instruia agresiv și intensiv pe copii pentru destinul imperial al națiunii, își

1 David James, *The Rise and Fall of the Japanese Empire,* George Allen and Unwin, Londra, 1951, pp. 6-17, 119-127, 168, 173; Iris Chang, *The Rape of Nanking: The Forgotten Holocaust of World War II,* Penguin Books, Londra, 1998, pp. 25-38.

2 John W. Dower, *War Without Mercy: Race and Power in the Pacific War,* Pantheon Books, New York, 1993, p. 217.

3 *Ibid.,* p. 277.

pregătise poporul pentru război.[1] În fine, prin îndoctrinare intensă, bătăi și desensibilizare, armata japoneză cultiva și prețuia un comportament extrem de brutal în rândul soldaților săi. „Violența a fost încărcată cu o semnificație divină", scria istoricul japonez Iris Chang. „Armata japoneză imperială a făcut din violență un imperativ cultural, la fel de puternic precum acela care i-a pus în mișcare pe europeni în timpul cruciadelor și al Inchiziției Spaniole."[2] Chang citează discursul unui general japonez din 1933: „Fiecare glonte trebuie încărcat așa cum vrea imperiul, iar la capătul fiecărei baionete trebuie să se afle virtutea națională." În 1931 s-a realizat primul pas, prin invadarea provinciei chineze Manciuria și instalarea în zonă a unui guvern-marionetă cumplit de opresiv. Era doar începutul.

La sfârșitul anilor '30, atât Germania, cât și Japonia erau gata să se pună în mișcare. Prima care a lovit a fost Japonia, în 1937, când și-a trimis trupele să invadeze restul Chinei. Doi ani mai târziu, Hitler a invadat Polonia. America, izolaționistă de multă vreme, s-a trezit atrasă în ambele conflicte: în Europa, aliații ei stăteau în calea planurilor lui Hitler; în Pacific, vechiul ei aliat, China, era răvășit de japonezi, iar teritoriile pe care le deținea în Hawaii, Wake, Guam și Midway, ca și dominația asupra Filipinelor erau amenințate. Lumea întreagă ajunsese la marginea catastrofei.

Într-o zi neagră de aprilie a anului 1940, când Louie s-a întors la bungalow-ul lui, tot campusul USC vuia: Hitler declanșase așa-numitul „blitzkrieg" în Europa, urmase apoi replica aliaților săi sovietici, după care pe tot continentul

---

1 Iris Chang, *The Rape of Nanking The Forgotten Holocaust of World War II,* pp. 29-32, 57; James Bradley, *Flying Boys,* Little, Brown, New York, 2003, pp. 34-36.

2 Iris Chang, *The Rape of Nanking: The Forgotten Holocaust of World War II,* p. 218.

explodase un război total. Finlanda, țara stabilită drept gazdă a Olimpiadei, se afla în agonie. Stadionul olimpic din Helsinki fusese distrus aproape complet de bombardamentul sovietic.[1] Gunnar Höckert, cel care îl învinsese pe Louie și câștigase aurul pentru Finlanda la 5.000 de metri în Berlin, era mort, ucis în timp ce își apăra țara.[2*] Jocurile Olimpice fuseseră anulate.

Louie plutea în derivă. Se îmbolnăvise; mai întâi a făcut o toxiinfecție alimentară, apoi pleurezie. Viteza l-a părăsit, pierdea cursă după cursă. Când s-a încheiat semestrul de primăvară la USC, și-a luat inelul de absolvire și a părăsit campusul. Mai avea de procurat numai câteva credite până la obținerea diplomei, dar avea la dispoziție tot anul 1941 ca să le ia și pe acelea. S-a angajat ca sudor la Lockheed Air Corporation și și-a plâns olimpiada pierdută.

În timpul verii lui 1940, pe când Louie lucra, America aluneca în război. În Europa, la Dunkerque, Hitler îi respinsese în larg pe britanici și pe aliații lor. În Pacific, Japonia făcea ravagii în China și pătrundea în Indochina. În încercarea de a opri Japonia, președintele Franklin Roosevelt a impus din ce în ce mai multe embargouri asupra unor materiale precum fierul vechi și combustibilii pentru aviație. În lunile următoare, avea să pună sub embargou și petrolul, să înghețe posesiunile japoneze din America, pentru ca, în final, să interzică definitiv comerțul cu această țară. Însă

1 Lon Jones, „War Cheats Trojans: Olympic Chances Lost", *Los Angeles Examiner,* 28 februarie 1940.

2 „Lauri Lehtinen", All Experts, http://en.allexperts.com/e/l/la/lauri_lehtinen.htm (accesat în 11 septembrie 2009).* Coechipierul lui Höckert, Lauri Lehtinen, campionul olimpic din 1932 în proba de 5.000 de metri, i-a oferit medalia de aur unui soldat finlandez, în onoarea lui Höckert.

Japonia mergea înainte.

Lockheed se reorientase în funcție de război, producând acum aeronave pentru trupele de aviație și Forțele Aeriene Regale ale britanicilor. Din hangarul unde lucra, Louie vedea avioanele de vânătoare P-38 zburând pe deasupra capului său. Avioanele îi dădeau un sentiment de neliniște încă din copilărie, de când făcuse acea călătorie prin aer, dar P-38 parcă îi dădea un imbold. În septembrie, când Congresul a adoptat o lege a recrutării, încă mai simțea acel impuls. Cei care se înrolau voluntar aveau posibilitatea de a-și alege arma înainte de a fi recrutați. La începutul anului 1941, Louie s-a înrolat în trupele de aviație.[1*]

Trimis la Colegiul de Aeronautică Hancock din Santa Maria, în California, Louie a descoperit că a pilota un avion nu este la fel de simplu ca a-l privi de la sol. Era agitat și sâcâit de răul de înălțime.[2] Așa că a ieșit din trupele de aviație, a semnat niște hârtii pe care nu s-a sinchisit să le citească și și-a luat o slujbă de Figurant. Era pe platou, lucrând la filmul *Au căzut la datorie,* care îi avea în distribuție pe Errol Flynn și Olivia de Havilland, când a venit o scrisoare pentru el. Fusese recrutat.

Data la care trebuia să se prezinte pica înainte de

---

1 Kiell, *op. cit.,* pp. 320-321; Georgie Bright Kunkel, „My Brother Was a Long Distance Runner", *West Seattle Herald,* 21 august 2008.* Mulţi dintre marii alergători s-au înrolat. Când Norman Bright a încercat s-o facă, a fost respins din cauza pulsului său alarmant de lent, consecinţă a condiţiei sale fizice deosebite. A rezolvat problema alergând trei mile, după care a intrat direct în biroul de recrutare. Cunningham a vrut să intre la Marină, dar cei din comisia de recrutare, văzându-i picioarele pline de cicatrici groteşti, au considerat că este prea schilodit ca să poată intra în serviciul militar. Când a intrat cineva în cameră şi i-a rostit numele, şi-au dat seama cine e şi l-au înscris imediat pe listă.

2 Louis Zamperini, scrisoare către Virginia Zamperini, 10 aprilie 1941; Louis Zamperini, interviu telefonic.

terminarea filmului cu Flynn, iar Louie voia să rămână până la sfârșit ca să câștige bonusul acordat celor care stăteau până la ultimele filmări. Chiar înainte de controlul medical pentru recrutare, a mâncat o groază de ciocolată; din cauza nivelului ridicat al glicemiei, cauzat de consumul de dulciuri, a fost respins de comisia medicală.[1] I s-a ordonat să revină peste câteva zile, ca să repete controlul, așa că el s-a întors pe platou și a reușit să câștige bonusul. Apoi, pe 29 septembrie, s-a înrolat.

Când a terminat instructajul de bază, a avut parte de o surpriză neplăcută. Cum nu citise hârtiile pe care le semnase când părăsise serviciul din trupele de aviație, nici nu bănuia că în ele scria că își ia angajamentul să se întoarcă tot acolo pentru serviciul militar. În noiembrie 1941, a ajuns la Ellington Field, în Houston, Texas. Armata voia să-l facă bombardier.

În toamna aceea, când Louie se pregătea să devină aviator, o scrisoare urgentă a aterizat pe biroul lui J. Edgar Hoover, directorul de la FBI. Scrisoarea venea de la un general de brigadă din Departamentul de Război, Divizia Serviciilor de Informații Militare. În ea se spunea că un informator credibil îi avertizase pe oficialii din armată că o persoană din California, despre care se credea că lucrează pentru o organizație japoneză aparent inofensivă, era de fapt angajat al Marinei japoneze și avea misiunea de a strânge bani pentru război.[2] Superiorii japonezi din Marină îl transferaseră de curând la Washington D.C. spunea informatorul, ca să își

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Corespondenţa lui J. Edgar Hoover cu generalul de brigadă Sherman Miles, octombrie-noiembrie 1941, FBI, obţinută de la Departamentul Militar, Comandamentul Serviciilor Militare şi de Securitate ale Statelor Unite, Freedom of Information/ Privacy Office, Fort George G. Meade, Maryland.

continue misiunea. După spusele informatorului, persoana era cunoscută ca „domnul Sasaki”. Era Jimmie, prietenul lui Louie.

Dosarele cu raportul informatorului care s-au păstrat nu conțin detalii despre presupusele activități ale lui Sasaki, însă, potrivit unor însemnări ulterioare, notate de un căpitan de la poliția din Torrance, Sasaki făcea vizite frecvente pe un câmp aflat în apropiere de o centrală electrică, mai jos de bulevardul Torrance.[1] Acolo el a construit un transmițător radio foarte puternic, pe care îl folosea ca să livreze informații guvernului japonez. Dacă presupunerea era corectă, acest lucru ar explica drumurile misterioase pe care le făcea Sasaki în Torrance. Se părea că bunul prieten al lui Louie era spion.

Într-adevăr, Sasaki se mutase la Washington D.C. din cauza slujbei sale în Marina japoneză. Lucra la Ambasada Japoniei și locuia într-un bloc de apartamente foarte popular printre congresmeni. Se făcuse cunoscut în elita din Washington, amestecându-se printre legislatori la cocteilurile care se dădeau în blocul unde locuia, jucând golf la Clubul Marinei, socializând cu ofițeri de poliție și cu oficiali din Departamentul de Stat și oferindu-se să-i ducă acasă cu mașina după petreceri. Însă nu este clar în beneficiul cărei țări spiona el; la o petrecere, i-a oferit unui congresmen informații secrete despre construirea aeronavelor japoneze.[2]

---

1 Notele căpitanului Ernie Ashton, agent de poliţie în Torrance, scrise pe pagina care se referă la Sasaki din exemplarul său al autobiografiei lui Zamperini din 1956, *Devil at My Heels.*

2 Dosarele lui Kunichi Sasaki şi James Kunichi Sasaki de la RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, Secţia Penală din Divizia Administrativă şi Divizia de Procuratură, NACP: Kunichi Sasaki, Isamu Sato, Kazuo Akane, 1945-1948, Rapoarte de cercetare şi interogatorii; Nakakichi Asoma *et al.,* procesul, probele, apelul şi documentele de graţiere; Nakakichi Asoma *et al,* 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de

Scrisoarea de la FBI a declanșat alarma. Hoover, suficient de îngrijorat încât să vrea să-l informeze pe Secretarul de Stat, a ordonat cercetarea imediată a lui Sasaki.

La puțin timp după răsăritul soarelui, într-o duminică din decembrie, un pilot zbura cu un mic avion deasupra Pacificului.[1] Sub el, apa întunecată era brăzdată de linii albe: valurile care se izbeau de coasta nordică a insulei Oahu. Avionul zbura în aerul sclipitor al dimineții hawaiiene.

Oahu începea să se trezească. Pe Hickam Field, soldații spălau o mașină. Pe Hula Lane, o familie se pregătea pentru slujba de duminică. La clubul ofițerilor din Wheeler Field, domnii încheiau un joc de poker. Pe Ewa Mooring Mast Field, un sergent de la serviciul tehnic se uita prin lentilele aparatului său de fotografiat la fiul lui de 3 ani. Puțini apucaseră să ajungă la sala de mese. Mai erau încă destui care dormeau în cabinele lor de pe navele de război, legănate de valuri în port. La bordul navei *USS Arizona,* un ofițer se pregătea să se echipeze pentru un meci de baseball din Campionatul Flotei Statelor Unite. Pe punte, soldații se apucaseră să ridice steagurile și o formație intona imnul național, cum era tradiția în fiecare dimineață de duminică.[2]

Război, 1945-1952, Acuzaţii şi precizări 1945-1948.

1 Mitsuo Fuchida, Masatake Okumyia, *Midway: The Battle That Doomed Japan,* Bluejack Books, 2001.

2 William Cleveland, editor, *Grey Geese Calling,* American Publishing, Askov, 1981, p. 203; Stetson Conn, Rose Engelman, Byron Fairchild, *United States Army in World War II: Guarding the United States and Its Outposts,* Centrul de Istorie Militară, Armata SUA, Washington, D.C., 1964, p. 191; Clive Howard, Joe Whitley, *One Damn Island After Another: The Saga of the Seventh,* University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1946, p. 25; Robert Cressman, J. Michael Wenger, „Infamous Day", seria comemorativă *Marines in WWII,* http://www.nps.gov/archive/wapa/indepth/extContent/usmc/pcn-190-003116-00/sec3.htm (accesat în 10 septembrie 2009).

Sus, mult deasupra lor, pilotul a numărat opt nave de război, efectivul complet al flotei din Pacific. Jos, pe pământ, se vedea un strat ușor de ceață.

Pilotul se numea Mitsuo Fuchida. A ridicat cupola de plexiglas a cabinei și a tras două rachete verzi în aer, apoi i-a ordonat operatorului radio să lanseze semnalul de luptă. În spatele lui Fuchida au apărut 180 de avioane japoneze, toate îndreptându-se către Oahu.[1*] Pe puntea navei *Arizona,* soldații au ridicat deodată capul spre cer.

În barăci, unul dintre soldații care se distrau bătându-se cu perne a căzut brusc pe podea. Era mort; în gâtul lui se vedea o gaură de aproape opt centimetri.[2] Prietenul lui a dat fuga la geam și a văzut clădirea de vizavi sărind în sus, apoi prăbușindu-se la pământ. Un bombardier care planase spre ea o lovise în plin. Pe aripile lui erau desenate cercuri roșii.

*

Pete Zamperini se afla acasă la un prieten în acea dimineață; jucau cărți și se pregăteau să plece la o partidă de golf. În spatele lui, sfârâitul gofrelor din tigaie se amesteca cu vorbăria de la radio. O voce gravă a întrerupt transmisiunea. Jucătorii au lăsat jos cărțile.

În Texas, Louie era la cinematograf, în permisia de sfârșit de săptămână. Sala era plină de soldați care aveau câteva zile libere după nesfârșitele runde de instrucție care alcătuiau viața soldatului în timp de pace. La jumătatea spectacolului, ecranul s-a făcut alb. Imediat după aceea, s-a aprins lumina

---

1„Timeline Pearl Harbor", Comemorarea Pearl Harbor, http://my.execpc.com/-dschaaf/mainmenu.html (accesat în 29 aprilie 2010).* Au fost 183 de avioane în primul dintre cele două valuri de atac, dar două dintre ele au fost distruse la decolare.

2 William Cleveland, *op. cit.,* p. 203.

în sală și un bărbat a urcat în grabă pe scenă. O fi vreun incendiu? se întreba Louie.

Toți soldații trebuie să se întoarcă imediat la bază, le-a spus bărbatul. Japonia a atacat Pearl Harbor.

Louie își va aminti multă vreme cum a rămas încremenit, cu ochii lărgiți de uimire și cu mintea blocată. America intra în război. Apoi și-a luat șapca și a ieșit în fugă din clădire.[1]

1 Luis Zamperini, interviu telefonic; Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie, 2004.

PARTEA A DOUA

Capitolul 6

Sicriul zburător

Pe când avioanele japoneze zburau deasupra insulei Oahu, la vreo 3.000 km spre vest, câțiva infanteriști din Marină luau micul dejun într-un cort dezordonat din atolul Wake. Extrem de mic, fără rezerve proprii de apă, Wake ar fi fost un atol absolut inutil dacă nu ar fi avut un avantaj enorm: poziția din largul Pacificului, care făcea din el locul ideal pentru o bază aeriană. Așa se face că acest atol devenise acum căminul unui fugar și al unui număr de aproape cinci sute de soldați americani plictisiți, majoritatea făcând parte din Marină. În afară de alimentarea ocazională a avioanelor de la Pan American World Airways, nimic interesant nu se întâmpla aici. Dar în acea dimineață de decembrie, chiar în clipa în care soldații au început să-și mănânce clătitele, s-a auzit urletul sirenei care anunța raiduri aeriene.[1] Până la prânz, cerul se umpluse de bombardiere japoneze, clădirile explodau și soldații speriați care se aflau pe cei 8 km de coral s-au trezit în fața celui de-Al Doilea Război Mondial.

În dimineața aceea, întregul Pacific era prins în aceeași poveste. În mai puțin de două ore petrecute deasupra bazei de la Pearl Harbor, japonezii reușiseră să afecteze grav flota americană și să ucidă peste 2.400 de oameni. Aproape simultan, au atacat Thailanda, Shanghai, Malaezia, Filipine, Guam, Midway și Wake. Atacul japonezilor începuse din prima zi cu o violență năucitoare.

În America, invazia era așteptată din clipă în clipă. La mai puțin de o oră după bombardamentul lansat de japonezi în Hawaii, în golful San Francisco s-au plasat mine. La

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

Washington, ministrul Apărării Naționale, Fiorello La Guardia, patrula pe străzile orașului într-o mașină de poliție, strigând la megafon „Calm!”[1]. La Casa Albă, Eleanor Roosevelt s-a grăbit să-i trimită fiicei sale, Anna, o scrisoare, implorând-o să plece cu copiii de pe Coasta de Vest.[2] Un majordom l-a auzit pe președinte întrebându-se ce va face dacă trupele japoneze ar ajunge la Chicago.[3] În acest timp, puțin mai sus de Massachusetts Avenue, fumul se ridica din coșurile ambasadei Japoniei, unde lucra Jimmie Sasaki. Angajații dădeau foc documentelor din ambasadă. Pe trotuar, mulțimea privea tăcută.[4]

În noaptea de 7 spre 8 decembrie, în San Francisco au fost patru alarme antiaeriene. La 4 dimineața, ofițerii alergau îngroziți prin barăcile de la școala de aviație Sheppard Field, în Texas, urlând că vin avioanele japoneze și ordonându-le cadeților să iasă afară și să se trântească la pământ. În zilele care au urmat, de-a lungul coastei californiene au fost săpate tranșee, iar școlile din Oakland au fost închise. De la New Jersey până în Alaska, rezervoarele, podurile, tunelurile, fabricile și cheiurile au fost puse sub pază. În Kearney, Nebraska, cetățenii erau învățați cum să stingă bombele incendiare cu furtunul de apă din grădină. În toată America, de la casa izolată a fermierului până la Casa Albă, au fost agățate la geamuri draperii groase. Circulau zvonuri șocante: Kansas City urma să fie atacat. San Francisco fusese

---

1 William Manchester, *The Glory and the Dream: A Narrative History of America, 1932-1972,* Bantam Books, New York, 1974, p. 258.

2 Doris Kearns Goodwin, *No Ordinary Time: Franklin and Eleanor Roosevelt - the Home Front in World War II,* Simon and Schuster, New York, 1994, p. 289.

3 *Ibidem,* p. 290.

4 „Japanese Embassy Burns Official Papers”, *Wiscounsin State Journal,* Madison, 8 decembrie 1941; Manchester, *op. cit.,* p. 258.

bombardat. Japonezii cuceriseră Canalul Panama.[1]

Japonia mărșăluia triumfător pe întregul glob. Pe 10 decembrie, a invadat Filipine și a cucerit Guam. A doua zi, a invadat Burma; peste câteva zile cucerea insula britanică Borneo, iar de Crăciun – Hong Kongul; în ianuarie au urmat Borneo de Nord, Rabaul, Manila și baza americană din Filipine. Britanicii fuseseră goniți din Malaezia și cedaseră Singapore în 70 de zile.

Un singur obstacol întâmpinase Japonia: insula Wake, despre care credea că va fi o pradă ușoară, nu se lăsa. Trei zile la rând, japonezii au bombardat și mitraliat atolul. Pe 11 decembrie, o forță imensă, alcătuită din 11 distrugătoare și crucișătoare ușoare, a încercat să o invadeze. Micul grup de apărători de pe insulă a reușit să-i respingă, a scufundat două distrugătoare și a avariat alte 9 nave, a doborât două bombardiere și i-a forțat pe japonezi să abandoneze atacul și să înregistreze prima lor înfrângere în acest război. Abia pe 23 decembrie au reușit japonezii să pună mâna pe Wake și să-i captureze pe soldați. În timp ce la americani au fost înregistrați 52 de morți, se estimează că japonezii au pierdut 1.153 de soldați.[2]

Vreme de mai multe zile, ostaticii au fost ținuți sub cerul liber, tremurând de frig noaptea, topindu-se de cald ziua,

---

1 Carl Nolte, „Pearl Harbor Was a Close Thing for the City in 1941 ", *San Francisco Chronicle,* 7 decembrie 2006; Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 25 august 2004; „Entire City Put on War Footing", *New York Times,* 8 decembrie 1941; „US Cities Prove They Can Swing into Action", *Wisconsin State Journal*, Madison, 8 decembrie 1941; Adam Fjell, „«A Day That Will Live in Infamy»: Buffalo County and the Attack on Pearl Harbor", *Buffalo Tales*, noiembrie-decembrie 2002, vol. 25, nr. 6; Goodwin, *op. cit.,* pp. 295-296.

2 Locotenent-colonel R. D. Heinl Jr., USMC, *The Defense of Wake, Marines in World War II: Historical Monograph,* Secţia Istorie din Divizia Centrală de Informaţii Publice, US Marine Corps, 1947.

cântând colinde de Crăciun ca să se îmbărbăteze.[1] Inițial, au fost pregătiți pentru execuție, dar, după intervenția unui ofițer japonez, cei mai mulți au fost îmbarcați pe vapor și duși în Japonia sau în China ocupată, fiind primii americani care au ocupat lagărele de prizonieri japoneze. Fără ca America să știe ceva, pe Wake au fost ținuți 98 de ostatici. Japonezii aveau să-i transforme în sclavi.

Cu toate că Louie era foarte amărât pentru că fusese nevoit să intre iar în trupele de aviație, până la urmă și-a dat seama că nu era chiar atât de rău. La instruirea de la Ellington Field, din Texas, apoi la Școala Militară de Zbor din Midland, el a obținut un punctaj excelent la testări.[2] Zborul era de obicei drept și echilibrat, așa că răul de înălțime nu mai constituia o problemă. Cea mai tare chestie era că femeile îi considerau irezistibili pe băieții în uniforme de aviatori. Într-o după-amiază, când se plimba prin oraș, o mașină decapotabilă plină cu blonde a oprit lângă el, l-au tras înăuntru și au plecat în goană la o petrecere. Când s-a întâmplat la fel și a doua oară, a început să-și dea seama că viața lui se îndreaptă într-o direcție cât se poate de bună.

Louie era instruit să folosească două feluri de dispozitive de ochire. Pe vremea aceea, armata experimenta tactici de bombardament greu cu ajutorul bombardierelor în picaj. La instruirea pentru bombardamentul în picaj, i se punea în față o țintă portabilă, care valora un dolar și care era făcută dintr-o farfurie de aluminiu de care atârna o greutate, fixată pe un băț.[3] Pentru zborurile drepte avea un dispozitiv

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

2 Certificat de competenţă eliberat de Air Force Preflight School (bombardier, navigator), Ellington Field, din documentele lui Louis Zamperini.

3 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 23 august 2005.

Norden, adică un computer analogic extrem de sofisticat, care costa 8.000 de dolari, adică de două ori mai mult decât o casă obișnuită din America.[1] La bombardamentele în zbor drept, cu dispozitivul Norden, Louie trebuia să repereze ținta, să calculeze și să introducă în computer date despre viteză, altitudine, vânt și alți factori. Apoi, dispozitivul prelua comanda avionului, se înscria pe un traseu precis către țintă, calcula unghiul de cădere și lansa bomba la momentul optim. Imediat ce bombele erau lansate, Louie trebuia să strige „Bombele au plecat!", iar pilotul prelua din nou comanda avionului. Dispozitivele Norden erau atât de secrete, încât erau păstrate în hangare păzite și transportate sub escortă armată, iar soldaților li se interzicea să facă fotografii sau să scrie despre ele.[2] Dacă avionul lui s-ar fi prăbușit, Louie avea datoria să distrugă mai întâi dispozitivul cu pistolul lui Colt 45, pentru ca acesta să nu ajungă în mâna inamicului, și abia pe urmă să încerce să se salveze.

În august 1942, Louie a absolvit Midland, de unde a ieșit cu gradul de sublocotenent. A sărit în Cadillacul prietenului său și a plecat în California, să-și ia rămas-bun de la familie înainte de a intra în ultima etapă de instrucție până la plecarea în război. Pete, care era acum ofițer debutant, comandant al unei nave staționate în San Diego, a venit acasă și el să-l vadă pe Louie.

În după-amiaza zilei de 19 august, familia Zamperini s-a

---

1 „The Year 1942", *The People History,* http://www.thepeoplehistory.com/1942.html (accesat la 11 septembrie 2009); „The Norden M-1 Bomb sight", *Plane Crazy,* http://www.plane-crazy.net/lonks/nord.htm (accesat la 11 septembrie 2009).

2 William Darron, Asociaţia Istorică a Trupelor de Aviaţie ale Armatei, Oradell, New Jersey, interviu şi demonstraţie cu dispozitivul prin amabilitatea lui Robert Grenz, 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic; „Bombardiers Information File", Departamentul de Război, Army Air Forces, martie 1945.

adunat pe treptele casei pentru o ultimă fotografie. Louie și Pete, strălucitori în uniformele lor de gală, s-au așezat pe treapta de jos, cu mama lor, care părea foarte mică pe lângă ei. Louise era gata să izbucnească în plâns. Soarele de august îi venea drept în față, iar ea și Louie strângeau din ochi și se uitau ușor într-o parte față de obiectiv, ca și cum nu mai vedeau nimic de atâta strălucire.

Louie a plecat la gară cu mașina, împreună cu tatăl său. Peronul era plin de tineri în uniformă și de părinți care plângeau, se strângeau în brațe și își luau rămas-bun. Când Louie și-a îmbrățișat tatăl, l-a simțit cum tremură.

Când trenul s-a pus în mișcare, Louie s-a uitat pe geam. Tatăl lui stătea cu mâna în aer și cu un zâmbet descurajat pe chip. Louie s-a întrebat dacă avea să-l mai vadă vreodată.

Trenul l-a purtat până la vârtejul permanent de nisip care se numea Ephrata, în Washington, unde se afla o bază aeriană construită pe fundul secat al unui lac.[1] Acest lac își propusese să îngroape baza aeriană, oamenii și toate avioanele în nisip – și se pare că reușea. Aerul era încărcat de praf, iar soldații avansau printr-un strat de nisip adânc de aproape o jumătate de metru. Hainele se umpleau instantaneu de praf atunci când erau scoase din raniță, iar mâncarea, pe care soldații o consumau afară, stând pe jos, era și ea impregnată cu nisip. Echipajele de la sol, care trebuiau să înlocuiască 24 de motoare îmbâcsite de praf în 21 de zile, ajunseseră să pulverizeze ulei pe pistă ca praful să nu se mai ridice. Soldaților le era întotdeauna greu să dea praful jos de pe ei: apa caldă se termina mult prea repede și, cum intendența nu le dădea cremă de ras, toți aveau niște bărbi neîngrijite și pline de praf.

---

1 Sam Britt Jr., *The Long Rangers, a Diary of the 307th Bombardment Group,* Reprint Company, Baton Rouge, 1990, pp. 4-5.

La puțină vreme după sosirea lui, când privea transpirat și disperat peisajul dezolant al bazei, Louie a văzut venind spre el un sublocotenent pătrățos, care i s-a prezentat drept Russell Allen Phillips, pilotul cu care avea să zboare.[1]

Născut la Greencastle, Indiana, în 1916, Phillips abia împlinise 26 de ani. Crescuse într-o familie profund religioasă din La Porte, Indiana, unde tatăl său era pastor metodist. În copilărie fusese atât de tăcut, încât adulții îl considerau timid, însă el păstra ascuns în sine un anumit curaj. Se strecura prin împrejurimi încărcat cu pungi de făină și lansa atacuri de gherilă asupra parbrizelor mașinilor care treceau pe stradă, iar într-un weekend de Memorial Day s-a ascuns în portbagajul unei mașini ca să poată intra pe terenul de la Indy 500. A studiat apoi la Purdue University, unde a obținut licența în silvicultură și conservare. La ROTC, Școala de Instrucție a Ofițerilor în Rezervă, superiorul lui, un căpitan, spunea despre el că este „cel mai nepregătit și mai șleampăt soldat" pe care îl văzuse vreodată. Fără să ia în seamă declarația căpitanului, Phillips s-a înrolat în trupele de aviație, unde s-a dovedit a fi un aviator înnăscut. Acasă i se spunea „Allen"; la unitate i se spunea „Phillips".

Primul lucru pe care oamenii îl observau de regulă la Phillips era că până atunci nu îl observaseră. Era atât de retras, încât putea să stea mult timp într-o încăpere până să bage cineva de seamă că se află acolo. Era mititel, cu picioare scurte. Unii soldați îl numeau „Vârtejul nisipului" deoarece, explica un pilot, „avea fundul foarte aproape de pământ".[2] Din motive rămase necunoscute, pantalonii lui aveau un crac

1 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004; Monroe Bormann, interviu telefonic, 7 iunie 2005; Phoebe Bormann, interviu telefonic, 7 iunie 2005; Louis Zamperini, interviu telefonic; Jesse Stay, interviuri telefonice, 23 iulie 2004, 16 martie 2005; Kelsey Phillips, *A Life Story,* memorii nepublicate.

2 Jesse Stay, interviu telefonic, 23 iulie 2004,16 martie 2005.

vizibil mai scurt decât celălalt. Avea o figură drăguță, plăcută și copilăroasă care trecea neobservată. Și acest lucru contribuia probabil la invizibilitatea lui, dar aportul cel mai important îl avea tăcerea. Phillips era un bărbat prietenos și, judecând după scrisorile sale, un bun orator, însă prefera să tacă. Puteai să-l lași în mijlocul unei găști vorbărețe la o petrecere, iar la sfârșitul serii putea pleca de acolo fără să fi scos un cuvânt. Oamenii purtau conversații lungi cu el și abia târziu își dădeau seama că nu rostise nicio vorbă.

Dacă avea și el o limită a răbdării, atunci aceasta nu a fost niciodată atinsă. Trecea imperturbabil peste orice ordin inexplicabil venit de la superiorii lui, peste orice prostie făcută de inferiorii lui și peste orice personalitate iritantă cu care se putea confrunta în viața de ofițer. Trata cu mult calm și cu o toleranță flexibilă orice comportament agresiv. În situații de criză, avea să afle Louie, Phillips își păstra sângele rece.

Phillips avea o singură pasiune care îl consuma. Când a intrat la facultate, tatăl lui luase în primire o altă parohie, la Terre Haute. Sora lui Phillips i-a făcut cunoștință cu o fată din corul bisericii, o studentă pe nume Cecile Perry, căreia i se spunea Cecy.[1] Avea părul roșcat, fața rotundă, era optimistă, isteață și avea un motan pe nume Chopper. Se pregătea să devină profesoară. La balul de absolvire din Terre Haute, Allen a sărutat-o pe Cecy. Era îndrăgostit până peste cap, la fel și ea.

În seara de sâmbătă din luna noiembrie a anului 1941, când a plecat la baza aeriană, Phillips și-a petrecut ultimele cinci minute în gara din Indianapolis cu Cecy. După război, i-a promis el, se vor căsători. Îi păstra fotografia în valiză și îi

1 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004; Monroe Bormann, interviu telefonic, 7 iunie 2005; Phoebe Bormann, interviu telefonic, 7 iunie 2005; scrisorile lui Russell Phillips către Cecy Perry, 1941-1943.

trimitea scrisori de dragoste de mai multe ori pe săptămână. Când a împlinit 21 de ani, i-a trimis solda lui și i-a spus să-și cumpere un inel de logodnă. În curând, inelul lui Allen împodobea degetul lui Cecy.[1]

În iunie 1942, imediat după absolvire, Cecy s-a dus la Phoenix să-l vadă pe Allen primind brevetul de pilot. Îndrăgostiți la nebunie, cei doi s-au gândit să fugă chiar atunci ca să se căsătorească, dar apoi s-au răzgândit și au stabilit să se cunune în locul unde va fi repartizat el pentru următoarea etapă de instrucție și să se stabilească acolo până va fi lăsat la vatră. Locul repartiției a fost Ephrata, iar când Phillips a văzut cum arată, i-a venit să-și dea pumni în cap. „Aș fi preferat de o mie de ori să ne fi căsătorit când eram în Phoenix", i-a scris el, „dar nu pot să-ți cer să vii aici + să locuiești într-o groapă de gunoi ca Ephrata"[2]. Și-au amânat din nou nunta. Instrucția lui Allen urma să se încheie în toamnă. Apoi, sperau ei, mai aveau încă o șansă de a se vedea înainte să plece la război.

În Ephrata, Louie și Phillips s-au împrietenit imediat. Phillips se simțea bine în compania bonomului și vorbărețului Louie, iar acestuia îi plăcea tăcerea echilibrată a lui Phillips și îl considera cea mai amabilă persoană pe care o întâlnise vreodată. Nu s-au certat nici măcar o dată și erau aproape de nedespărțit. Phillips îi striga pe Louie „Zamp", iar Louie îi spunea lui Phillips „Phil".

Echipajul bombardierului pe care urma să zboare Phil s-a completat în curând. Pe post de inginer și mitralior la turelă a fost repartizat Stanley Pillsbury, un băiat de 22 de ani care, până să fie recrutat, se ocupase de ferma familiei din Maine. Celălalt inginer era Clarence Douglas, originar din Virginia; el trebuia să manevreze una dintre cele două mitraliere lateral

1 Russell Phillips, scrisori către Cecy Perry, 11, 21 martie 1942.

2 Russell Phillips, scrisoare către Cecy Perry, vara lui 1942.

de la mijlocul bombardierului, așezate în spatele aripilor. Navigator și mitralior la botul avionului avea să fie Robert Mitchell, fiul unui profesor din Illinois. Tiny Frank Glassman, cu părul lui creț, era copia fidelă a lui Harpo Marx. El avea să fie operatorul radio al echipajului și, mai târziu, mitraliorul de la burta avionului. Fiindcă Frank provenea din Chicago, colegii l-au numit „Gangsterul". Ray Lambert, din Maryland, avea în sarcină mitraliera din coadă. Băiatul cu lipici la fete din echipaj era Harry Brooks, operator radio și mitralior de mijloc, frumos și vesel, originar din Michigan. Copilotul era George Moznette Jr.[1] Deoarece copiloții se roteau de la avion la avion până să ajungă piloți, Moznette nu va rămâne tot timpul alături de echipaj, dar s-a împrietenit repede cu Phil și Louie.

Moznette, Mitchell, Phil și Louie erau ofițeri; ceilalți erau soldați. Niciunul nu era căsătorit, dar Harry Brooks, ca și Phil, avea o relație stabilă acasă. Fata se numea Jeannette și, înainte de război, ea și Harry își fixaseră nunta pentru 8 mai 1943.[2]

Bărbaților li s-au dat jachete groase din piele de oaie și haine de lână, au fost adunați și fotografiați. Aveau să fie echipajul cu numărul 8 din cele nouă ale Escadrilei de Bombardiere 372 din Corpul 307 de Bombardiere, Air Force 7. Nu le mai trebuia decât un avion.

Louie spera să fie repartizat pe un B-17, Fortăreața Zburătoare. Era genul de avion lângă care îi place oricărui bărbat să fie văzut: frumos, masculin, înarmat, agil, sigur,

---

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 25 august 2004, 9 martie 2005, 18 augut 2006; Charles McMurtry, „Liberator, Hit 594 Times, Wings Home Safely", *Richmond News Leader,* 14 mai 1943.

2 „Sergt. H. V. Brooks Served in the Pacific", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.

zvelt și practic indestructibil. Avionul pe care nimeni nu și-l dorea era noul bombardier B-24 Liberator, construit de Consolidated Aircraft.[1] Pe hârtie, era comparabil, în linii mari, cu B-17, față de care avea însă un mare avantaj. Grație rezervoarelor auxiliare și formei zvelte și ultraeficiente a aripilor sale Davis, putea să zboare efectiv o zi întreagă, o calitate decisivă în teatrele de război din ce în ce mai întinse ale celui de-Al Doilea Război Mondial.

Butucănos, pătrățos și masiv, B-24 era un copil pe care numai o mamă mioapă îl putea iubi. Băieții din echipaj îl botezaseră pe Liberatorul de la Consolidated cu o grămadă de porecle, precum „Cărămida zburătoare", „Marfarul zburător", „Ramolitul constipat". Cabina era chinuitor de strâmtă, obligându-l pe pilot să stea nas în nas cu copilotul în misiuni de câte 16 ore. Dacă își întindea gâtul peste panoul de control al avionului, mare cât un munte, pilotul nu vedea altceva decât botul aparatului său. Manevrarea bombelor pe pasarela îngustă de 23 cm se dovedea extrem de dificilă, mai ales când erau turbulențe; un pas greșit și puteai să cazi în cală, care, fiind făcută dintr-un aluminiu subțire, nu ar fi putut susține greutatea unui om.

Manevrele de pistă se dovedeau o adevărată aventură. Roțile unui B-24 nu erau prevăzute cu un mecanism de direcție, așa că pilotul trebuia să păcălească avionul alimentând alternativ motoarele laterale, când pe unul, când pe altul, și apăsând alternativ frâna din stânga și din

1 Charlie Tilghman, pilot pe B-24, la momentul comemorativ al Air Force, interviu telefonic, 14 februarie 2007; Consolidated Aircraft, *Flight Manual: B-24D Airplane* (1942), *Flight Manual for B-24 Liberator,* seria de manuale Aircraft, Aviation Publications, Appleton, Wisconsin, 1977; Martin Bowman, *Combat Legend: B-24 Liberator,* Airlife, Shrewsbury, Anglia, 2003; Frederick A. Johnsen, *B-24 Liberator, Rugged but Right,* McGraw-Hill, New York, 1999; Fiske Hanley II, interviu telefonic, 30 iulie 2004; Byron Kinney, interviu prin e-mail, 26 aprilie 2007.

dreapta, una dintre ele dovedindu-se întotdeauna mai sensibilă decât cealaltă. Acest lucru transformase pista într-un spectacol cu avioane împiedicate, care mai devreme sau mai târziu ajungeau toate să vireze spre locuri în care piloții nu avuseseră niciodată intenția să le ducă și de unde trebuiau adeseori să fie dezgropate cu ajutorul lopeților.

Pilotul Byron Kinney scria la un moment dat că prima oară când a urcat în carlinga unui B-24, „aveam impresia că stau pe verandă și pilotez o casă”[1]. Toată lumea cunoștea acest sentiment. Liberator era unul dintre cele mai grele avioane din lume; modelul D, aflat atunci în fabricație, cântărea aproape 33 de tone, cu încărcătură cu tot. Pilotarea lui era ca lupta cu un urs, iar piloții erau epuizați și aveau dureri musculare după un asemenea zbor. Întrucât piloții manevrau de obicei manșa cu stânga, în timp ce cu mâna dreaptă executau celelalte comenzi, cei de pe B-24 erau recunoscuți imediat dacă nu purtau cămașă, fiindcă brațul stâng avea mușchii mult mai bine conturați decât brațul drept.[2] Avionul era atât de greoi, încât era dificil să zbori în formație strânsă, lucru esențial în respingerea unui atac. O ușoară dezechilibrare generată de turbulențe sau de deplasarea unui membru al echipajului prin cală era suficientă pentru a devia cursul unui astfel de avion.

B-24 avea și o grămadă de probleme mecanice. Dacă unul dintre cele patru motoare ar fi cedat, continuarea zborului constituia o adevărată provocare; de obicei, două motoare avariate reprezentau o situație de urgență. La scurt timp după introducerea lui B-24 în circulație, au apărut mai multe incidente în care coada avionului s-a desprins în

1 Byron Kinney, interviu prin e-mail, 26 aprilie 2007.

2 Stephen E. Ambrose, *The Wild Blue: The Men and Boys Who Flew the B-24s over Germany,* Simon and Schuster, New York, 2001, p. 77.

timpul zborului.[1] Și, cu toate că războiul de-abia începuse, avionul avea deja reputația că este mult prea fragil, mai ales în zona aripilor subțiri, care ar fi putut oricând să se desfacă în focul luptei. Unii dintre soldații din Ephrata considerau că B-24 este o capcană letală.

După o așteptare lungă, avioanele escadrilei 372 au sosit la Ephrata. Echipajul lui Phil a ieșit afară și a scrutat orizontul. Chiar și de la distanța aceea, nu aveai cum să nu recunoști avionul după siluetă. În mijlocul bombănelilor generale, Louie a auzit o voce puternică: „E Sicriul Zburător."[2]

Li s-a repartizat un B-24D care părea la fel ca toate celelalte. În următoarele trei luni – august și septembrie în Ephrata și octombrie în Sioux City –, practic au locuit în el. Au zburat în formație, au luat în vizor ținte remorcate de alte avioane, au simulat lupte aeriene și au bombardat din picaj. Într-o zi au zburat atât de jos peste Iowa, încât elicele au stârnit vârtejuri de nisip care au jupuit vopseaua de pe burta avionului și i-au rănit picioarele lui Pillsbury, care stătea deasupra trapei deschise de lângă coadă pentru a fotografia momentul în care bombele false lansate de ei cădeau în plasa țintelor. În toate aceste zboruri, Louie stătea cocoțat în „sera" protejată de geamuri de la botul avionului, bombardând țintele. După puțin timp a aflat și comandamentul de vitejia escadrilei; fermieri înfuriați s-au plâns de faptul că bombele de 137 de kilograme ale echipajului 372 au strivit o magazie și o biată vacă.[3]

Prima spaimă a echipajului lui Phil a fost trăită la Ephrata. Într-un zbor de antrenament, au avut probleme cu

---

1 Johnsen, *op. cit.,* p. 28.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006.

transmisia radio și s-au rătăcit, au zburat orbește ore în șir și au ajuns să aterizeze aproape de miezul nopții în Spokane, la o distanță considerabilă față de destinația stabilită. Au fost dați dispăruți și toate echipajele de aviație de pe Coasta de Vest i-au căutat trei ore și jumătate. Când Phil a coborât din avion la Spokane, s-a ales cu o săpuneală zdravănă de la un colonel. Când au ajuns înapoi la Ephrata, a mai primit una, de data aceasta la dublu, de la un colonel și de la un maior. „M-am mai maturizat puțin în noaptea aia, crede-mă, iubito", îi scria el lui Cecy.[1]

Panica era întru totul justificată, deoarece accidentele erau frecvente și mortale. Înainte de a începe pregătirea ca ofițer-bombardier, Louie primise o scrisoare de la un prieten care se iniția în aviație.

> Presupun că ai citit despre recrutul și instructorul care au murit săptămâna trecută. Bieții oameni n-au avut nicio șansă. Avionul a început să piardă viteză când a întors ca să se înscrie pe pista de aterizare. Aparatul s-a învârtit o dată și s-a izbit efectiv de pământ... Izbitura asta i-a făcut bucăți pe cei doi. Centura de siguranță l-a tăiat în două pe instructor. Toată partea zdrobită a avionului era mânjită de ziceai că luase cineva trei oale de roșii cu biscuiți și le aruncase pe pereți (sânge și carne). Erau făcuți bucăți, s-au uitat la ei și nici măcar nu au putut să-i identifice.[2]

Exact genul de relatări care umpleau scrisorile viitorilor piloți din toată țara. Erorile de pilotaj sau de navigare, defecțiunile tehnice sau ghinionul ucideau militari cu o

1 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, august sau septembrie 1942.

2 E.C. Williams, scrisoare către Louis Zamperini, 1 iulie 1941.

frecvență impresionantă. În Army Air Force, sau AAF[1]*, s-au înregistrat în timpul războiului 52.651 de accidente de aviație pe teritoriul SUA, în urma cărora au murit 14.903 de oameni. Deși probabil că o parte din aceste accidente s-au întâmplat în patrulările de coastă sau alte misiuni, se poate presupune că cei mai mulți dintre cei uciși erau recruți care piereau înainte de a vedea cum arată un teatru de luptă. În cele trei luni cât s-a antrenat echipajul lui Phil, în țară s-au petrecut 3.041 de accidente cu avioane ale AAF – peste 33 pe zi –, în care au murit în medie 9 oameni pe zi. În lunile următoare, statisticile care depășeau 500 de morți nu mai constituiau o noutate. În august 1943, în SUA au murit 590 de aviatori, o medie de 19 pe zi.[2]

Louie, Phil și echipajul lor au început să vadă moartea cu ochii lor. În iulie, un prieten apropiat al lui Phil a murit într-un B-24, chiar după ce acesta luase masa cu el. În altă zi, echipajul lui Phil a petrecut o dimineață ploioasă alături de un alt echipaj, în sala de ședințe, așteptând să înceapă zborul. Cele două echipaje au mers la avioane, dar, în ultima clipă, echipajul lui Phil a primit ordin să se întoarcă. Celălalt echipaj a decolat, a zburat vreo 3 kilometri și s-a prăbușit, accident în care pilotul și navigatorul au murit. În octombrie, la Sioux City, un alt bombardier din grupul lor a căzut pe un câmp; au murit doi oameni.[3] Când a aflat că presa a relatat accidentul fără să menționeze numele celor morți, Phil a ieșit în fugă dintr-o ședință ca să dea de veste familiei sale că nu se afla în acel avion.[4]

---

1 * În iunie 1941, trupele de aviaţie au devenit un serviciu subordonat faţă de Army Air Force. A rămas ca organizaţie de luptă separată în armată până în 1947.

2 A*rmy Air Forces Statistical Digest, World War II,* Biroul de control statistic, decembrie 1945, tabelele 213, 214.

3 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, octombrie 1942.

4 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 7 octombrie 1942.

Corpul de aviație făcea tot ce putea să-i învețe pe oameni cum să supraviețuiască în urma unui accident. Oamenii erau instruiți să-și pregătească avionul pentru aterizare forțată și să se echipeze corespunzător ca să supraviețuiască după impact. Fiecărui soldat i se fixase o poziție în avion în caz de prăbușire, iar în cazul lui Louie această poziție era lângă fereastra de la mijlocul avionului, sub aripa dreaptă. Se făceau și simulări de evacuare, sărind din avioane aflate la sol. Unii trebuiau să se rostogolească pe platforma de manevrare a bombelor și să se arunce prin trapa de lansare; alții trebuiau să-și dea drumul de la fereastra de sub aripă, întrebând-se ce șanse ar avea să scape fără să fie tăiați în două de cârma dublă, care se afla chiar în spatele ferestrei atunci când vor sări din avionul aflat în mișcare. Au mai fost învățați să aterizeze de urgență sau să facă o amerizare controlată.[1] Phil învăța conștiincios, dar i se părea că ideea amerizării unui bombardier uriaș este „cam stupidă". Filmele care li se proiectau la cursuri îi alimentau îndoielile; în toate aceste filme, amerizarea îl făcea praf pe B-24.[2]

Antrenamentele erau un coșmar, așa că nu-i de mirare că au transformat echipajul lui Phil. Nu toți vor scăpa cu viață, însă aceia care vor supraviețui vor avea ocazia să vorbească despre norocul pe care l-au avut să lupte alături de oameni atât de buni. Lucrau împreună extrem de bine și, judecând după punctajul pe care îl obțineau la antrenamente, în toată escadrila nu exista un echipaj mai priceput la sinistra manevrare a bombelor și a gloanțelor. Cele mai frumoase omagii de la membrii supraviețuitori ai echipajului și de la

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Consolidated Vultee Aircraft Corporation, Service Departament, *Emergency Procedure: B-24 Airplane,* Consolidated Vultee Aircraft Corporation, San Diego, 1944, pp. 21-25.

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

alți soldați i-au fost aduse lui Phil. Bombardierele B-24 erau construite pentru piloți înalți și, cu toate că Phil avea nevoie de o pernă pe scaun ca să poată ajunge cu picioarele la pedale și cu ochii peste bord, se pare că își făcea treaba excelent. Louie i-a declarat unui reporter că Phil era „un pilot al naibii de bun”[1].

Bombardierul B-24 care îi fusese repartizat echipajului lui Phil avea o personalitate proprie.[2] Printr-una dintre valve i se prelingea combustibil în cala bombelor, lucru care i-a creat lui Pillsbury obiceiul de a se plimba nervos prin avion, adulmecând aerul. Mai avea o valvă defectă, prin care circula combustibilul și pe care Pillsbury și Douglas trebuiau s-o fixeze cu mare îndemânare, pentru că altfel rămânea desfăcută și încetinea motorul sau declanșa o explozie asurzitoare. Pe indicatorul de combustibil te puteai baza până când rezervoarele erau aproape goale, fiindcă atunci începea să arate că avionul câștiga combustibil ca prin farmec. Din motive pe care numai avionul le cunoștea, unul dintre motoare era mai însetat decât celelalte, așa că rezervoarele trebuiau verificate permanent.

Cu timpul, îndoielile soldaților în legătură cu Liberator s-au risipit. În sute de ore de antrenament intens, avionul lor nu i-a dezamăgit niciodată. Cu toată urâțenia și bizareriile lui, era totuși un aparat nobil, durabil și rezistent. Și echipajul de la sol credea la fel și se ocupa de avionul lui Phil cu afecțiune, ducându-i grija când se afla în aer. Când se întorcea, îl lua în primire cu ușurare, certându-i pe membrii echipajului pentru orice zgârietură. Alți aviatori îl numeau

1 „Son of Pickett «Sky Pilot» Pilots Bomber Over Wake I”, articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.

2 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 25 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006; Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu la televiziune, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

„marfarul zburător”, dar Phil și Louie nu erau deloc de acord cu ei. Pentru Louie, acest avion era „căminul nostru”.

Când se aflau la sol, membrii echipajului beau împreună, înotau în lacurile din zonă și făceau plimbări în împrejurimile orașelor Ephrata și Sioux City. În acesta din urmă, Louie a descoperit că soldații care făceau serviciul la sol și care ajunseseră în oraș înaintea lor le convingeau pe domnișoarele din zonă că insignele lor sunt de ofițeri. În timp ce Louie se străduia să îndrepte această greșeală, Phil făcea de serviciu la biroul de operațiuni. La un moment dat, într-o noapte a visat ceva tulburător. Se făcea că se întorcea acasă din război și descoperea că Cecy îl părăsise.[1]

Pe la mijlocul lunii octombrie a anului 1942, într-o după-amiază de sâmbătă, membrii echipajului 372 au primit ordin să-și facă bagajele. Instrucția lor se încheiase și urmau să fie trimiși la Hamilton Field, în California, de unde trebuiau să plece mai departe. Phil era distrus: Cecy tocmai se pregătea să vină să-l vadă. Trei zile dacă ar mai fi rămas, s-ar fi întâlnit.[2] Pe 20 octombrie, echipajul a părăsit Iowa în zbor.

La Hamilton Field, un pictor se îndrepta spre avioane ca să picteze pe fiecare dintre ele un nume și un desen reprezentativ. Botezarea bombardierelor era o tradiție veche. Multe echipaje de pe B-24 născoceau nume haioase și istețe, cum ar fi „E Pluribus Aluminum”, „Axis Grinder”, „The Bad Penny” sau „Bombs Nip On”. Destul de multe purtau nume nerușinat de obscene și aveau pictate pe fuzelaj femei îmbrăcate sumar sau de-a dreptul goale. Unul arăta un marinar care fugea în jurul fuzelajului după o fată dezbrăcată. Se numea „Willie Maker”. Louie și-a făcut și o fotografie în care zâmbea cu gura până la urechi sub unul

1 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 15 august 1942.

2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 2 noiembrie 1942.

dintre aceste exemplare vulgare.[1]

Avionul lui Phil avea și el nevoie de un nume, însă nimeni nu avea vreo idee. După război, supraviețuitorii aveau să facă afirmații contradictorii în legătură cu persoana care a găsit numele avionului, dar o scrisoare pe care Phil a trimis-o în toamna aceea certifică faptul că George Moznette, copilotul, a venit cu ideea să-l numească *„Super Man”*.[2] Numele le-a plăcut tuturor, așa că acesta a fost scris pe botul avionului, alături de imaginea supereroului cu o bombă într-o mână și o mitralieră în cealaltă. Louie nu a apreciat prea mult desenul – în fotografie, mitraliera semăna cu o lopată –, dar lui Phil i-a plăcut foarte mult. Membrii echipajului vorbeau despre avion la feminin, spunându-i „ea”. Phil a insistat să-i convingă de faptul că avionul lui era bărbat din cap până-n picioare.[3]

Se începuse pregătirea militarilor pentru luptă, dar nu li se spusese încă unde vor opera. Judecând după echipamentul gros pe care îl primiseră, Louie s-a gândit că vor fi trimiși în Insulele Aleutine, în Alaska, întrucât acestea fuseseră invadate de japonezi cu câteva luni în urmă. A fost fericit să afle că se înșală: urmau să fie trimiși în Hawaii. În seara de 24 octombrie, Louie a sunat acasă pentru a-și lua rămas-bun înainte de a pleca în misiune. L-a ratat pe Pete, care a sosit în vizită acasă la doar câteva minute după ce Louie a închis telefonul.

La puțin timp după ce a vorbit cu fiul ei mai mic, Louise și-a scos hârtiile pe care obișnuia să facă lista cu felicitările de Crăciun care trebuiau trimise. După plecarea lui Louie, ea

---

1 „Warpaint Photo Album”, Something About Everything Military, http://www.jcs-group.com/military/war1941aaf/warpaint1.html (accesat la 26 septembrie 2009).

2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 13 februarie 1943.

3 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 25 martie 1943.

scrisese pe una dintre aceste hârtii data și câteva cuvinte despre plecarea fiului ei. De data aceasta, și-a notat că a primit telefon de la Louie. Aceste două notițe au fost primele dintr-un jurnal de război pe care avea să-l țină Louise.

Înainte de a pleca de la Hamilton Field, Louie a expediat prin poștă un mic pachet pentru mama lui. Când Louise l-a deschis, a găsit înăuntru o insignă cu aripi de aviator. În fiecare dimineață, indiferent ce ar fi avut de făcut în ziua aceea, Louise își punea insigna la rochie. Seara o scotea de la rochie și o prindea la cămașa de noapte.

Pe 2 noiembrie 1942, echipajul lui Phil a urcat la bordul lui *Super Man* și a început pregătirile de plecare pe front. Urmau să meargă chiar în mijlocul unei lupte disperate. Noul imperiu al Japoniei se întindea acum pe mai bine de 8.000 km de la nord la sud, de la înzăpezitele Aleutine până la Java și mai departe, la sute de kilometri în sudul Ecuatorului. De la vest la est, imperiul se întindea pe aproape 10.000 de km, de la granița cu India până la insulele Gilbert și Marshall din mijlocul Pacificului. De altfel, practic întregul Pacific fusese luat în stăpânire de Japonia, începând de deasupra Australiei și până la vest de meridianul de 180°.[1] Doar câteva insule dinspre est scăpaseră, printre care Hawaii, Midway, Canton, Funafuti și un mic colț de rai numit Atolul Palmyra. Din aceste avanposturi trebuiau soldații AAF să încerce să cucerească Pacificul, „de la o insulă nenorocită la alta", așa cum se spunea.

În ziua aceea, *Super Man* a zburat pentru prima oară deasupra Pacificului. Echipajul trebuia să ajungă pe Hickam Field, în insula Oahu, unde începuse războiul pentru America în urmă cu unsprezece luni și unde avea să înceapă războiul și pentru ei în scurtă vreme. Pământul Californiei a

1 *West Point Atlas for the Second World War, Asia and the Pacific,* Harta 22.

pierit în zare, apoi nu s-a mai zărit nimic altceva decât întinderea oceanului. Începând din această zi și până la victorie sau la înfrângere, până când vor fi transferați, eliberați, capturați sau uciși, Pacificul va fi mereu sub ei și în jurul lor. Nisipul de pe fundul lui era deja plin de avioane de război doborâte și de fantomele soldaților morți. În fiecare zi din acest lung și crunt război li se vor alătura mulți alții.

Capitolul 7

„A sosit vremea, băieți!”

Oahu încă mai suferea după atacul japonez.[1] Inamicul găurise drumurile atât de tare, încât autoritățile nu reușiseră nici până acum să le repare, iar șoferii din partea locului făceau slalomuri printre cratere. Și acum mai erau ciuruite acoperișurile barăcilor din Hickam Field, astfel încât, atunci când ploua, militarii din aviație erau murați până la piele. Insula se afla în alertă permanentă de teama raidurilor aeriene sau a unei invazii și era atât de bine camuflată, încât, scria un militar de la sol în jurnalul său, „nu se vede decât o treime din ceea ce este cu adevărat acolo”[2]. În fiecare noapte, insula dispărea; la toate ferestrele se trăgeau draperii întunecate, toate mașinile aveau farurile acoperite, iar patrulele de camuflaj impuneau reguli atât de stricte, încât nimeni nu avea voie să aprindă nici măcar un chibrit. Soldaților li se ordonase să poarte în permanență la centură măștile de gaze. Ca să ajungă la valurile lor iubite, surferii trebuiau să se strecoare pe sub sârma ghimpată care se întindea pe toată lungimea plajei Waikiki.

Echipajul 372 a fost trimis la Kahuku, o bază militară situată pe malul mării, la poalele unui lanț muntos de pe coasta nordică. Louie și Phil, care aveau să fie în curând promovați la gradul de locotenent-major, au fost repartizați în barăci împreună cu Mitchell, Moznette, încă 12 tineri ofițeri și o hoardă de țânțari.[3] „Omori unul”, scria Phil, „și apar alți

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 25 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006; Cleveland, *op. cit.,* p. 158.

2 Cleveland, *op. cit.,* p. 158.

3 Jesse Stay, *Twenty Nine Months in the Pacific,* memorii nepublicate.

zece la înmormântarea lui”[1]. Pe dinafară, clădirea era chiar pitorească; înăuntru, scria Phil, arăta „de parcă o duzină de porci murdari din Missouri s-au tăvălit pe acolo”[2]. Petrecerile nesfârșite nu îmbunătățeau cu nimic situația. După o băută lungă, până la 4 dimineața, și o bătaie în apă la care au participat toți cei 16 ofițeri, Phil s-a trezit cu arsuri ciudate la coate și genunchi.[3] În altă noapte, când Louie și Phil se băteau pe o bere, au nimerit în paravanul subțire care separa o cameră de alta. Paravanul a căzut, iar Phil și Louie au continuat să se lupte împingându-se și nu s-au oprit până nu au mai căzut încă două paravane. Când colonelul William Matheny, comandantul Grupei de bombardieri 307, a văzut dezastrul, a mormăit ceva din care s-a înțeles că acolo trebuie să fi fost implicat Zamperini.[4]

Viața în baracă avea și un avantaj. Baia era tapetată cu postere cu fete, o adevărată Capelă Sixtină a pornografiei. Phil a rămas cu gura căscată când a văzut-o, minunându-se de libidoul obsedat și frustrat al aviatorilor care reușiseră să creeze așa ceva. Aici, în palatul pornografiei, el era tare departe de casa parohială părintească din Indiana.[5]

Toți erau nerăbdători să dea piept cu inamicul, însă deocamdată nu mergeau niciunde. În locul luptelor, participau la cursuri nesfârșite, la antrenamente nesfârșite, și, după ce Moznette a fost transferat la un alt echipaj, au mai existat ceva noutăți datorate repartizării temporare a altor copiloți. În cele din urmă, Charleton Hugh Cuppernell, originar din Long Beach, California, s-a alăturat echipajului

1 Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 8 decembrie 1942.
2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 2 aprilie 1943.
3 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 12 mai 1943.
4 Louis Zamperini, interviu telefonic.
5 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 29 decembrie 1943.

ca înlocuitor al lui Moznette. Un fost jucător de fotbal isteț și student în pregătire pentru facultatea de drept, zdravăn ca un taur, Cuppernell se înțelegea bine cu toată lumea, aruncând vorbe de duh printre dinții în care ținea strâns un trabuc mozolit.

Când s-au ridicat prima dată deasupra arhipelagului Hawaii, au aflat cu surprindere că echipamentul de iarnă nu le fusese repartizat din greșeală. Chiar și la tropice, la peste 3.000 în putea să fie un frig tăios și, câteodată, geamurile de la carlinga bombardierului înghețau.[1] Numai puntea din față era încălzită, așa că cei care stăteau în spate tremurau chiar și în jachetele îmblănite, cu cizme vătuite și uneori cu costume încălzite electric. Personalul de la sol folosea bombardierele pe post de răcitoare, ascunzând prin avion sticle cu suc pe care le recuperau după misiune reci ca gheața.

Antrenându-se de obicei deasupra insulei Kauai, soldații și-au descoperit talentul. Deși au avut și câteva eșecuri – Phil l-a băgat o dată pe *Super Man* drept într-un stâlp de telefonie –, la tragerile aeriene nimereau ținta cam de trei ori mai bine decât celelalte echipaje.[2] Punctajul obținut de Louie la bombardament era uluitor.[3] Într-un exercițiu de bombardament în picaj, a nimerit ținta chiar în mijloc de 7 ori din 9 încercări. Pentru el, cel mai greu era să îi suporte pe ofițerii aroganți și detestați de toată lumea, care le supravegheau zborurile și despicau firul în patru. Odată, în timpul unui zbor de rutină, când unul dintre motoarele de pe *Super Man* a cedat, Phil a întors avionul și a aterizat pe Kahuku, pentru ca în clipa următoare să fie interpelat de un

1 Cleveland, *op. cit.*, p. 103.

2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 27 martie 1943.

3 Louis Zamperini, jurnal de război, 20, 30 ianuarie, 2 februarie, 21 martie 1943.

ofițer furios, care venise în goană cu jeepul la ei și le-a ordonat să se ridice din nou. Louie s-a arătat de acord să zboare cu trei motoare cu condiția ca locotenentul să vină cu ei, dar acesta s-a răzgândit brusc.

Când nu se antrenau, trupele plecau în patrule aeriene deasupra oceanului, survolând câte o fâșie de apă timp de zece ore pe zi în căutarea inamicului.[1] Era o activitate extrem de plictisitoare. Louie își omora timpul dormind pe masa de navigare a lui Mitchell și luând lecții de zbor de la Phil. Câteodată, în timpul unor asemenea zboruri, se întindea în spatele cabinei, citea romane de Ellery Queen și îi mânca nervii lui Douglas, care până la urmă se sătura să sară mereu peste picioarele lui lungi și îl ataca cu stingătorul de incendiu. O dată, mitraliorii erau atât de plictisiți, încât au început să tragă în balene. Phil a urlat la ei să înceteze, iar balenele au înotat mai departe, nevătămate. Gloanțele, s-a văzut atunci, aveau o viteză letală numai câțiva metri sub apă. La un moment dat, această descoperire avea să le fie de mare folos.

Într-o dimineață în care patrulau apele, echipajul lui Phil a trecut pe deasupra unui submarin american care stătea placid la suprafață, iar echipajul se plimba agale pe punte. Louie a emis de trei ori semnalul de identificare, dar oamenii de pe submarin l-au ignorat. Louie și Phil s-au hotărât „să-i sperie de să le zboare fulgii". Pe când Louie a deschis ușa de la trapa bombelor, Phil a lăsat în picaj avionul peste submarin. „Retragerea de pe punte a fost atât de rapidă, încât ziceai că au fost absorbiți de submarin", scria Louie în jurnalul său. „I-am dat căpitanului un 4 pentru identificare, dar și un 10 cu felicitări pentru scufundare rapidă."[2]

---

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 27 august 2004; Louis Zamperini, jurnal de război, 14 martie 1943; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, jurnal, 14 martie 1943.

Monotonia patrulărilor pe apă făcea ca farsele să fie inevitabile.[3] Când un ofițer de la sol a comentat nemulțumit că aviatorii sunt mai bine plătiți, echipajul l-a invitat să piloteze avionul cu ei. În timpul zborului, l-au așezat în scaunul copilotului, în timp ce Louie s-a ascuns sub masa navigatorului, chiar lângă lanțurile care legau manșa de panourile de control. Când ofițerul a apucat manșa, Louie a început să scuture lanțurile, ceea ce a făcut ca avionul să se repeadă când în sus, când în jos. Ofițerul a intrat în panică, Louie și-a ținut râsul, iar Phil a păstrat o mină perfect impasibilă. Ofițerul nu s-a mai plâns după aceea de remunerația aviatorilor.

Louie se mândrea în special cu două episoade din activitatea lui de farseur, ambele bazate pe folosirea gumei de mestecat. După ce Cuppernell și Phil i-au șterpelit berea, Louie a căutat să se răzbune; s-a strecurat la bordul lui *Super Man* și a înfundat cu gumă de mestecat „țeava de pipi" din carlingă – un tub prin care se evacua urina. În timpul zborului din ziua aceea, chemarea naturii a fost urmată de umplerea inexplicabilă a țevii, turbulențe și cel puțin un om ud. Louie a trebuit să se ascundă în Honolulu timp de două zile ca să scape de represalii. Într-o altă zi, ca să fie chit cu Phil și Cuppernell, care îi furau în mod regulat guma de mestecat, Louie a înlocuit guma cu niște pastile laxative. Chiar înainte de o lungă zi de patrulare, Cuppernell și Phil au furat fiecare câte trei bucăți, de trei ori doza standard. Când *Super Man* a zburat în dimineața aceea deasupra Pacificului, Louie a privit cu încântare cum pilotul și copilotul, chinuiți rău, dădeau fuga pe rând în spatele avionului, strigând să pregătească cineva sacul de toaletă. La o ultimă tură, Cuppernell a constatat că toți sacii fuseseră folosiți. Fiindcă nu mai avea în ce să facă, și-a dat pantalonii

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

jos și și-a scos posteriorul pe fereastra de la mijlocul avionului, în timp ce patru oameni din echipaj îl țineau să nu cadă în gol. Când echipa de la sol a văzut rezultatele, împrăștiate pe toată coada lui *Super Man,* s-a înfuriat. „Ziceai că e o pictură abstractă", avea să povestească Louie mai târziu.

Remediul pe care îl găsise Phil pentru plictiseală era întrecerea cu alte avioane. La sfârșitul fiecărei zile de patrulare, își sincroniza întoarcerea spre Oahu cu un alt pilot. Unul zbura deasupra insulei cu roțile ridicate, ca să demonstreze cât de jos poate zbura fără să julească avionul, apoi îl provoca pe celălalt să zboare și mai jos. Phil s-a repezit cu *Super Man* atât de jos, încât putea să se uite pe ferestrele de la primul etaj al clădirilor. Era o manevră „destul de curajoasă", aprecia el.[1]

Pentru fiecare zi petrecută în aer, echipajul primea o zi liberă. Jucau poker, împărțeau bunătățile trimise de Cecy, se duceau la film. Louie făcea ture în jurul pistei ca să-și păstreze corpul într-o formă de sportiv olimpic. Pe plaja de la Kahuku, el și Phil și-au umflat saltelele gonflabile și s-au avântat în valuri, cât pe ce să se înece. Hoinărind pe insulă în mașini împrumutate, au descoperit mai multe aerodromuri, dar când s-au apropiat, au văzut că și avioanele, și echipamentul erau false, făcute din placaj, o șmecherie bine gândită, menită să păcălească avioanele de recunoaștere japoneze. Iar în Honolulu au descoperit minunea: localul lui P.Y. Chong, unde se servea mâncare bună și unde cu 2,5 dolari primeai o friptură groasă cât un braț de om și mare cât capul. Louie nu a văzut pe cineva să-și termine friptura la Chong.

---

1 Russel Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Pentru ofițerii din echipaj, paradisul era clubul ofițerilor de pe coasta nordică, unde existau terenuri de tenis, fete drăguțe, foarte tinere, și whisky cu bere. Când echipajul obținea la trageri cel mai bun punctaj din toată escadrila, Louie îi răsplătea pe soldați oferindu-le insigna lui de ofițer și ajutându-i să intre pe furiș în club. Odată, chiar după ce Louie a început să danseze cu o fată, colonelul Matheny s-a așezat la masa lor și a început să stea de vorbă cu temătorul Clarence Douglas, care se dădea drept sublocotenent. Când Louie în sfârșit s-a eliberat, a dat fuga să-l salveze pe Douglas, iar colonelul, care nu bănuia nimic, s-a ridicat și i-a spus că Douglas este un tip al naibii de cumsecade.[2]

Într-o zi, Louie l-a văzut pe ringul de dans al clubului pe locotenentul care le ordonase să zboare cu trei motoare. A șterpelit de la bucătărie o pungă cu făină, a recrutat o fată și a început să danseze în preajma locotenentului, aruncând câte puțină fainăpe gulerul acestuia ori de câte ori se apropia de el. După o oră în care a tot făcut acest lucru, întregul club era cu ochii pe el. În sfârșit, Louie a luat un pahar cu apă, a dansat cu el în mână până la victima lui, i-a vărsat apa pe cămașă, apoi și-a luat tălpășița. Locotenentul s-a întors surprins, cu spatele plin de aluat moale. Fără să-l prindă pe făptaș, s-a năpustit afară pe ușă, iar Louie s-a întors în club să primească laudele. „Au rămas mai multe fete pentru noi”, a comentat el.

Noiembrie a trecut și s-a făcut decembrie, iar echipajul nu văzuse încă vreun japonez. În Guadalcanal se duceau lupte grele, așa că cei de aici se simțeau excluși, frustrați și foarte interesați de luptă. Ori de câte ori ajungea la ei un B-17 care venea din război, Louie și prietenii lui se duceau la aerodrom să se holbeze la el. La prima vedere, toate avioanele păreau

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Lous Zamperini, jurnal de război, noiembrie 1942 – mai 1943.

neatinse. Apoi un aviator le-a arătat o gaură de glonț în fuzelaj. „La naiba!”, va spune Louie mai târziu. „Ni se făcuse părul măciucă.”

Când rămăseseră doar trei zile până la Crăciun, a venit în sfârșit vremea și pentru echipajul lor. Li s-a ordonat, lor și altor 25 de echipaje, să-și pregătească haine pentru trei zile și să se prezinte la avion. Când a ajuns la *Super Man,* Louie a descoperit că acesta fusese dotat cu două rezervoare auxiliare și cu bombe de 272 kg. Judecând după rezervoarele auxiliare, destinația lor părea să fie „o lungă excursie undeva”. În loc de dispozitivul Norden, Louie a primit ținta de mână, ceea ce însemna, probabil, că vor face bombardamente în picaj.[1] Echipajului i s-a înmânat un pachet în care se aflau instrucțiunile, cu ordin să nu-l deschidă decât în aer.

La 5 minute după decolarea lui *Super Man,* echipajul a desigilat plicul cu ordinele și a aflat că trebuie să se îndrepte spre Midway. Când au aterizat acolo, 8 ore mai târziu, au fost întâmpinați cu o ladă de Budweiser și o veste foarte importantă: japonezii își construiseră o bază militară pe atolul Wake. Prin cel mai mare raid pus la cale până atunci în războiul din Pacific, AAF voia să distrugă această bază militară.

În după-amiaza următoare, echipajul a fost chemat în sala de ședințe – de fapt sala de festivități a unității, decorată cu fâșii de beteală și serpentine de Crăciun. Vor ataca Wake la noapte, cu bombardamente din picaj. Misiunea va dura 16 ore fără pauză, cea mai lungă campanie aeriană care fusese

1 Bombardamentul în picaj era destul de neobişnuit şi se practica rareori în cazul bombardierelor de dimensiuni mari. Dar în raidul de Crăciun din 1942 de la Wake, toate echipajele de pe B-24, inclusiv al lui Zamperini, au folosit tehnica bombardării din picaj, aşa cum a confirmat atât dl. Zamperini, cât şi ziariştii care au însoţit raidul.

efectuată vreodată. Acest lucru solicita la maximum bombardierele B-24. Chiar și cu rezervoarele suplimentare, erau la limită cu combustibilul.[1]

Înaintea zborului, Louie s-a dus pe pistă. Echipajele de la sol pregăteau avioanele, îndepărtând orice gram în plus care i-ar fi îngreunat avionul și vopsindu-i burta și aripile în negru, ca să nu poată fi văzute pe cerul nopții. Când a ajuns la *Super Man,* Louie s-a urcat în cală, unde bombele erau pregătite. În cinstea colegului său de facultate, Payton Jordan, care tocmai se căsătorise cu iubita lui din liceu, Louie a scrijelit „Marge și Payton Jordan" pe una dintre bombe.

Pe 23 decembrie 1942, la ora 4.00 după-amiaza, din Midway s-au ridicat 26 de bombardiere B-24, încărcate cu aproape 277 tone de combustibil și 34 tone de armament. *Super Man* se afla spre coada formațiunii. Avioanele au zburat spre Wake toată după-amiaza și seara. Soarele a apus, iar avioanele au zburat la lumina palidă a lunii și a

---

1 Louis Zamperini, jurnal de război, 22-25 decembrie 1943; Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 25, 27 august, 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006; Louis Zamperini, interviu telefonic; Jesse Stay, interviu telefonic, 23 iulie 2004, 16 martie 2005; „Son of Pickett «Sky Pilot» Pilots Bomber over Wake I", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Walter Clausen, articol nedatat din albumul lui Phillips FMP; „Delphi Flyer Is Given Medal for Pacific Bombing", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; „Former La Porte Youth Helps to Bomb Wake Isle", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; „Fledgings, Raid on Wake Token of Things to Come", *Berkshire Evening Eagle,* 2 ianuarie 1943; *St. Louis Globe,* articol nedatat din albumul lui Phillips; „Their Raid on Wake Biggest of Year", *Mansfield News-Journal,* 2 ianuarie 1943; „Tells of Raid on Wake Island", *Mansfield News-Journal,* 2 ianuarie 1943; „Nobody Scared in Raid on Wake Island, Ace Says", *Ada Evening News,* 2 ianuarie 1943; Walter Clausen, „Hawaii Fliers Get Jap Planes in Wake Raid", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Britt, *op. cit.,* p. 12; Jesse Stay, *Twenty-nine Months in the Pacific,* memorii nepublicate.

stelelor.

La 11.00, când avionul se afla la circa 240 km de Wake, Phil a stins luminile exterioare ale avionului. Norii au înconjurat avionul. Bombardierele trebuiau să se apropie de atol în formație, însă cu norii dimprejur și cu luminile stinse, piloții nu puteau să-și vadă colegii. Nu puteau nici să riște deconspirarea folosind radioul, așa că fiecare pilot a mers de capul lui mai departe. Aviatorii își întindeau gâtul să scruteze întunericul și să vadă umbrele slabe ale celorlalte avioane, pentru a evita o coliziune. Wake era acum foarte aproape, dar ei nu vedeau nimic. Stând cocoțat în turela de sus din *Super Man*, Stanley Pillsbury se întreba dacă va scăpa viu din această misiune. În cabina de jos, Louie simțea un freamăt în tot corpul, aceeași senzație pe care o avea înaintea curselor. În fața lor, Wake dormea.

Fix la miezul nopții, colonelul Matheny, care pilota avionul din fruntea formației, poreclit *Dumbo the Avenger*[1*], a spart tăcerea.

— A sosit vremea, băieți!

Matheny a înclinat în jos botul lui *Dumbo* și a străpuns plafonul de nori. Acolo, sub ei, se afla Wake, trei insule înguste așezate una lângă alta în jurul unei lagune. Pe când copilotul anunța cu voce tare viteza și altitudinea, Matheny și-a îndreptat avionul spre un șir de clădiri de pe Peacock Point, punctul cel mai sudic al atolului. De o parte și de alta a avionului lui Matheny, bombardierele B-24 coborau în formație. Când a atins altitudinea de bombardament, Matheny a ridicat botul avionului și a urlat la ofițerul-bombardier:

— Când ai de gând să dai drumul la explozibilul ăla?

— A plecat, domnule!

1 „Dumbo Răzbunătorul” (n.red.).

Chiar în clipa aceea, clădirile de pe Peacock Point au sărit în aer. Trecuseră 45 de secunde după miezul nopții.

Matheny și-a ridicat avionul și s-a uitat în jos. Peacock Point era în flăcări, lovit de bombele lui *Dumbo* și ale celorlalte avioane care îl flancau. Matheny știa că avusese noroc; îi prinsese pe japonezi dormind, neapucând să pună în funcțiune bateriile antiaeriene. În timp ce Matheny își întorcea avionul spre Midway, bombardierele B-24 coborau în picaj spre Wake în valuri. Japonezii au dat fuga la arme.

Sus, în *Super Man,* care se afla în spate și deasupra avionului lui Matheny, Louie a văzut în nori raze late și agitate de lumină. A acționat valva de control de la cala bombelor, iar ușile trapei s-au deschis hârâind. A fixat butonul pe poziția „Select", a apăsat comutatorul de la bombe și a setat dispozitivul. Ordinele lui Phil erau să coboare în picaj până la 1.200 m și apoi să arunce bombele, dar, când a ajuns la acea altitudine, a constatat că era tot înconjurat de nori. Ținta lui Louie era pista de aterizare, numai că nu putea s-o vadă. Phil a lăsat avionul și mai jos, zburând cu o viteză ametitoare. Brusc, la 760 m, *Super Man* a ieșit din nori, iar Wake li s-a înfățișat întins sub ei, neașteptat și strălucitor.

Pillsbury nu va uita niciodată ce a văzut atunci. „Parcă ne-am fi uitat la o furtună de stele", își va aminti el. Insulele, ascunse în întuneric cu numai o clipă în urmă, erau acum o vâlvătaie strălucitoare. Numeroase flăcări infernale din care ieșea fum negru consumau combustibilul din rezervoarele de pe atol. Peste tot în jurul lor, bombele colegilor loveau țintele, ridicând în aer pălării de foc. Lumina de la reflectoarele de pe sol dansa în jurul lor, reflectându-se în nori și apoi din nou pe pământ, dând la iveală o mulțime de japonezi care alergau confuzi în toate părțile, îmbrăcați doar în *fundoshi.* Ceea ce nu știa Pillsbury – și nici vreun alt aviator – era că printre

soldații aflați sub bombardament în noaptea aceea se aflau și cei 98 de americani care fuseseră capturați și transformați în sclavi de către japonezi.

Mitraliorii de la mijlocul și de la coada avionului trăgeau în jos și, pe rând, toate reflectoarele au fost distruse. Lui Pillsbury i se părea că „toate mitralierele din lume" trăgeau acum în aer. Antiaeriana a început să trimită proiectile deasupra avioanelor, iar acestea explodau, trimițând în jos o ploaie de șrapnele. Trasoare trimise în schimburile de focuri de sus și de jos brăzdau cerul cu lumini galbene, verzi și roșii. Strălucirea culorilor care se desfășurau în fața ochilor lui îi amintea lui Pillsbury de Crăciun. Apoi și-a adus aminte. Trecuseră de meridianul de 180° și era trecut de miezul nopții. *Chiar era Crăciunul!*

Phil a tras cu greu manșa lui *Super Man* și l-a scos din picaj. Când avionul s-a echilibrat, Louie a observat lumina din coada unui Zero[1*] care alerga pe pistă de la nord la sud. A început să urmărească lumina, sperând să-l nimerească înainte de a decola. Undeva sub el, foarte aproape, a explodat ceva, iar *Super Man* s-a zguduit. Un proiectil a explodat lângă aripa stângă, altul lângă coada avionului. Louie a văzut trasoarele care zburau în linie dreaptă lângă avion. A dat drumul unei bombe deasupra capătului sudic al pistei, a numărat două secunde, apoi a mai aruncat încă cinci bombe deasupra unor buncăre și avioane parcate în apropierea pistei.

Eliberat de 1.400 kg de bombe, *Super Man* a luat ușor în altitudine. Louie a urlat „Bombele au plecat!", iar Phil a întors avionul spre stânga într-un viraj strâns, prin ploaia de proiectile antiaeriene. Louie s-a uitat în jos. Cele cinci bombe căzuseră pe buncăre și avioane într-o ploaie de foc. Ratase cu puțin avionul Zero. Bombele căzuseră chiar în spatele lui,

1 Mitsubishi A6M Zero, avion de vânătoare japonez.

luminând pista. Phil l-a îndreptat pe *Super Man* spre Midway. Wake era acum o mare de foc și de oameni care fugeau.

Echipajul era agitat, plin de adrenalină. În aer se aflau mai multe avioane Zero, dar în întuneric nimeni nu-și putea da seama unde se aflau mai exact. Undeva, în galaxia aceea de avioane, un Zero a deschis focul asupra unui bombardier, iar acesta a ripostat. Avionul Zero a dispărut. Pillsbury s-a uitat într-o parte și a văzut lumina galbenă a trasoarelor venind direct spre ei. Un B-24 îi confundase cu un avion inamic și trăgea asupra lor. Phil l-a văzut în același timp cu Pillsbury și a schimbat direcția avionului. Atacul asupra lor a încetat.

Ușile de la cala bombelor rămăseseră blocate în poziția deschis. Motoarele hârâiau, dar nu puteau să le închidă. Louie s-a cățărat înapoi în cală și a privit. Când Phil forțase avionul să iasă din picaj, imensa forță gravitațională dislocase rezervoarele auxiliare suficient de mult încât să blocheze ușile. Nu se putea face nimic. Cu trapa deschisă frecându-se de aer, avionul consuma mult mai mult combustibil decât de obicei. Dat fiind că și așa misiunea solicita la maximum rezervele de combustibil ale avionului, această veste nu era deloc bună.

Oamenii din echipaj nu aveau altceva de făcut decât să aștepte și să spere. Și-au împărțit suc de ananas și sandviciuri cu friptură de vită. Louie era epuizat, atât din cauza luptei, cât și din pricina trepidațiilor neîntrerupte ale avionului. Privea pe geam fără țintă, somnoros, spre stelele care se zăreau câteodată printre nori.

La 120 km de Wake, unul dintre oameni s-a uitat în urmă. Încă se mai vedea insula în flăcări.

*

Când s-a luminat deasupra Pacificului, generalul de

brigadă Howard K. Ramey stătea în picioare lângă pista din Midway, scrutând norii în așteptarea bombardierelor sale. Chipul îi era încruntat. La 60 m deasupra Pacificului plutea un val de ceață și ploua. În anumite zone, vizibilitatea era doar de câțiva metri. Să găsești minusculul și platul Midway pe ceața asta era extrem de dificil. Și se mai punea și problema dacă bombardierele aveau destul combustibil pentru a ajunge acasă.

A apărut un avion, apoi altul și altul. Au aterizat unul după altul, toate cu foarte puțin combustibil, unul dintre ele cu un motor mort. *Super Man* nu se vedea.

Acolo, în ceață, Phil trebuie să se fi uitat la indicatorul de combustibil și a știut că are probleme. Cu trapa deschisă de la cala bombelor și cu vântul urlând prin fuzelajul avionului, consumase aproape tot combustibilul. Rezervorul era aproape gol. Nu știa dacă va putea găsi Midway și nu avea destul combustibil pentru a face mai multe încercări de aterizare. În sfârșit, pe la 8 dimineața, a zărit prin ceață Midway. În clipa următoare, unul dintre motoarele lui *Super Man* a început să hârâie și apoi a murit.

Phil știa că celelalte motoare vor ceda și ele în curând. A continuat să piloteze avionul cu ochii la pistă, direct spre ea. Motoarele încă mergeau. Phil l-a coborât pe *Super Man* și a atins pista. Chiar în momentul în care se pregătea să iasă de pe pistă, a murit și al doilea motor; până a ajuns la hangar, au murit și celelalte două. Dacă ar mai fi avut numai puțin de mers, *Super Man* ar fi căzut în ocean.

Generalul Ramey a alergat la toate bombardierele și i-a felicitat pe oameni în gura mare. Echipajul epuizat al lui *Super Man* s-a dat jos din avion și a picat în mijlocul unei mulțimi de pușcași marini, care așteptaseră un an să se răzbune pe japonezi pentru ceea ce le făcuseră camarazilor lor la Wake. Marinarii împărțeau shoturi și îi sărbătoreau pe

aviatori.

Misiunea fusese un succes impresionant. Toate avioanele se întorseseră nevătămate. O singură bombă își ratase ținta, nimerind în apă, la 6 m de mal. Baza militară japoneză fusese grav afectată – după unele aprecieri, se pare că jumătate din oameni au murit –, iar America avusese ocazia să demonstreze valoarea și puterea bombardierelor B-24. Și, cu toate că soldații nu știau asta, toți captivii americani supraviețuiseră.

Echipajul lui Phil și-a petrecut toată ziua în ploaie, uitându-se la albatroșii care făceau tentative – caraghios de stângace – de a ateriza pe pista inundată. A doua zi, dis-de-dimineață, *Super Man* i-a dus înapoi la Kahuku. Louie și-a petrecut Revelionul la o petrecere împreună cu Moznette și cu ofițerul-bombardier al acestuia, James Carringer Jr., și nu s-a lăsat dus înapoi în palatul pornografiei până la 4.30 dimineața.[1] Și-a revenit câteva ore mai târziu, când amiralul Chester Nimitz le-a oferit piloților de la Wake distincția *Flying Cross,* iar membrilor echipajului – câte o *Air Medal.*

Vestea despre raid s-a împrăștiat rapid. Toată lumea îi considera pe soldați niște eroi. Presa vorbea despre cadoul de Crăciun pe care l-au făcut americanii aliaților. OȚELUL UMPLE ȘOSETELE JAPONEZILOR, titra un ziar.[2] În Tokio, crainicii aveau o altă variantă. Ei anunțau că americanii, când s-au lovit de apărarea antiaeriană, „au fugit îngroziți”.[3] În *Honolulu Advertiser,* Louie a găsit un desen care ilustra rolul său în bombardamentul de la Wake. L-a decupat cu foarfeca și l-a băgat în portofel.

La începutul lui 1943, după succesul de la Wake, soldații

1 Louis Zamperini, jurnal de război, 1 ianuarie 1943.

2 Articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.

3 „Tells of Raid on Wake Island”, *Mansfield News-Journal,* 2 ianuarie 1943.

erau foarte încrezători în propriile forțe. Totul fusese atât de ușor! Un amiral a prezis că japonezii ar putea fi terminați într-un an[1], iar Phil îi auzea pe soldați vorbind despre întoarcerea acasă. „După mine", îi scria el mamei sale, „este puțin cam prematur"[2].

1 „U.S. Can Take Care of Japan, Halsey Thinks", *Ada Evening News,* 2 ianuarie 1943.

2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 31 decembrie 1942.

Capitolul 8

„Numai chiloții mei știu ce frică mi-a fost”

Era devreme în dimineața de 8 ianuarie 1943, nici nu răsărise soarele. George Moznette și James Carringer, care petrecuseră cu Louie de Revelion, s-au alăturat echipajului lor pe aerodromul de pe malul oceanului, la Barking Sands, pe insula Kauai, pregătiți să zboare în fruntea unei formațiuni de trei avioane deasupra bazei de la Pearl Harbor, într-un zbor de antrenament. Pilot era maiorul Jonathan Coxwell, unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Phil.

După ce s-a urcat la bordul avionului, Coxwell a încercat să comunice cu turnul de control, dar legătura radio se stricase. A pornit pe pistă cu avionul, a decolat, s-a ridicat deasupra plajei și a intrat în întuneric. Celelalte două avioane au decolat după el. S-au întors ceva mai târziu în dimineața aceea. Avionul lui Coxwell nu a mai apărut. Nimeni nu l-a mai văzut după decolare.

La ședința de la ora 8, Louie a aflat că avionul lui Coxwell era dat dispărut.[1] În dimineața aceea, echipajul lui Phil avea programate exerciții de tragere în largul coastelor de la Barking Sands, așa că mai înainte de asta s-au dus pe plajă, în căutarea vreunui semn de la prietenii lor. Unul dintre ei a văzut plutind în valuri o filă de cec în valoare de 400 de dolari pe numele lui Moznette.

Echipajul lui *Super Man* se afla la 4.500 m în aer când dispărutul B-24 a fost găsit pe fundul oceanului, nu departe

---

1 Louis Zamperini, jurnal, 8-10 ianuarie 1943; Raport despre echipaj dispărut nr. 16218, Departamentul de Studii Istorice al Air Force, Bolling AFB, Washington, D.C.; Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 13 februarie 1943.

de mal. Toți cei zece oameni din echipaj erau morți.

Coxwell de-abia se desprinsese de la sol. Se ridicase, făcuse o manevră de întoarcere și se izbise de apele oceanului. Mai mulți membri ai echipajului au supraviețuit prăbușirii și au încercat să înoate spre țărm, dar i-au găsit rechinii. Erau „efectiv rupți în bucăți", scria Louie în jurnalul său. Cinci dintre ei, printre care și Moznette, locuiseră împreună cu Louie și Phil în palatul pornografiei. Carringer tocmai fusese avansat la gradul de locotenent-major, dar a murit înainte de a afla acest lucru. Au fost îngropați într-un cimitir din Honolulu, alături de oamenii uciși la Pearl Harbor.[1]

Louie era zguduit. Se afla în Hawaii de numai două luni și fuseseră uciși o grămadă de oameni din grupul lui de bombardieri, printre care și un sfert dintre soldații care stăteau în baraca lui.[2]

Primele pierderi au fost înregistrate la zborul dinspre San Francisco, atunci când un B-24 a dispărut pur și simplu. Această soartă era din păcate banală; între 1943 și 1945, în jur de 400 de echipaje AAF au dispărut pe drumul spre destinația pe care o aveau. A urmat apoi un avion care a luat foc și s-a prăbușit la Kahuku, omorând patru oameni.[3] Un alt avion s-a lovit de un munte. Un bombardier a fost nevoit să aterizeze forțat după ce își pierduse toate cele patru motoare, omorând doi oameni. La un alt bombardier, un mecanic nepriceput care transporta combustibil pe aripile avionului a vărsat kerosen pe pasarela calei destinate bombelor. Când trapa calei s-a deschis, a provocat o scânteie care a dus la

1 Comisia Monumentelor de Luptă Americane.

2 *Army Air Force Statistical Digest,* Tabel nr. 64; Louis Zamperini, jurnal, 17 decembrie 1942, 9 ianuarie 1943; Britt, *op. cit.,* pp. 10, 13.

3 *Army Air Forces Statistical Digest,* Tabel 100,161.

explozia avionului. Trei oameni au supraviețuit, printre care și un pasager care ținea din întâmplare mâna pe o parașută în momentul în care suflul exploziei l-a aruncat din avion. După raidul de la Wake, un avion a fost trimis să fotografieze daunele produse, dar a fost doborât de apărarea antiaeriană. Echipajul a trimis un ultim mesaj – „Nu putem s-o facem" –, după care nu s-a mai auzit nimic. Apoi a venit prăbușirea lui Coxwell.

Astfel de pierderi, dintre care numai una a fost cauzată de inamic, nu erau deloc anormale. În cel de-Al Doilea Război Mondial, 35.933 de avioane AAF au fost pierdute în luptă sau în accidente. Surpriza acestei rate de pierdere este că numai un mic procent din avioanele ghinioniste au căzut în luptă. În 1943, în zona teatrelor de război din Pacific, acolo unde activa echipajul lui Phil, pentru fiecare avion căzut în luptă au existat șase distruse în accidente. Cu timpul, pierderile de război au crescut, dar nu au depășit niciodată pierderile cauzate de accidente.

Cum se duceau avioanele, așa se duceau și oamenii. Din cadrul trupelor de aviație, 35.946 de oameni au murit în afara frontului, cei mai mulți în prăbușiri accidentale.[1*] Chiar

---

1 *Army Battle Casualties and Nonbattle Deaths in World War II: Final Report, 7 December 1946,* Department of the Army, Statistical and Accounting Branch, Office of the Adjutant General, p. 7; *Preventive Medicine in World War II,* vol. IV, *Communicable Diseases,* Biroul de Sănătate, Departamentul Militar, Washington, D.C., 1958, Tabel 1.* Armata nu a separat după cauze decesele survenite în afara luptei, însă cifrele arată destul de clar că majoritatea au fost cauzate de prăbuşiri accidentale. În primul rând, în numărul celor care nu şi-au pierdut viaţa în luptă nu au fost incluşi cei închişi, capturaţi sau socotiţi dispăruţi. De asemenea, bolile pot fi eliminate drept o cauză importantă a morţii: având în vedere că la nivelul întregii armate, inclusiv infanteria care lupta prin jungla plină de malarie, 15.779 de militari au murit din cauza bolilor, este evident că în trupele de aviaţie procentul celor morţi din cauza vreunei boli a fost nesemnificativ. În sfârşit, dacă avem în

și în luptă, se pare că aviatorii aveau mai multe șanse să moară din cauza unui accident decât în timpul luptelor. Un raport publicat de o comisie medicală AAF arată că în Regimentul 15 AAF, 70% dintre soldații înregistrați ca decedați în acțiune între 1 noiembrie 1943 și 25 mai 1945 au murit de fapt în accidente aviatice înregistrate în timpul operațiunilor, și nu ca urmare a acțiunii inamicului.[1]

În multe cazuri, problema o constituiau avioanele, în parte din cauză că reprezentau o tehnologie nouă și în parte pentru că erau folosite atât de intens, încât erau condamnate la prăbușire. Numai în ianuarie 1943, Louie a consemnat în jurnalul său zece probleme mecanice serioase la *Super Man* și la alte avioane pe care a zburat, printre care două situații de cedare a motorului în timpul zborului, o scurgere de combustibil, probleme cu presiunea uleiului și aterizare cu trenul blocat – din fericire, blocat în afară. Odată, frânele lui *Super Man* s-au defectat la aterizare. Când Phil a reușit să oprească în sfârșit avionul, acesta se afla la un metru de capătul pistei. Dincolo de capăt îl aștepta oceanul.

Și vremea făcea victime. Furtunile reduceau vizibilitatea la zero, ceea ce era o problemă foarte mare pentru piloții care trebuiau să nimerească niște insule minuscule sau să se strecoare printre munți, acolo unde erau amplasate mai multe piste din Hawaii. Bombardierele B-24 erau greu de manevrat chiar și pe vreme bună; în timpul unor furtuni tropicale, avionul nu putea fi controlat nici dacă pilotul și copilotul își uneau forțele. De două ori într-o săptămână,

---

vedere că pe tot cuprinsul ţării au fost înregistrate 15.000 de accidente de aviaţie, această cifră uriaşă sugerează că şi numărul de morţi trebuie să fi fost foarte mare.

1 Mae Mill Link, Hubert A. Coleman, *Medical Support of Army Air Forces in World War II,* Biroul de Sănătate, USAF, Washington, D.C., 1955, p. 516.

Super Man a zburat prin niște furtuni care izbeau atât de violent avionul, încât Phil a pierdut controlul. Odată, avionul a fost împins de colo-colo timp de zece minute, ceea ce l-a paralizat pe copilotul temporar, iar Phil a trebuit să-l cheme pe Louie să-i ia locul.[1]

Într-o zi, după patrularea de rutină pe ocean, când Phil a deviat de la traseu avionul ca să evite o furtună, Cuppernell l-a întrebat dacă are curaj să zboare cu *Super Man.* „Pot să zbor cu avionul ăsta oriunde", a spus Phil și a întors avionul în mijlocul furtunii. *Super Man* a fost imediat înghițit de nori, iar Phil n-a mai văzut nimic. Ploaia bătea pe avion, vântul îl împingea într-o parte și-n alta, după care a început să salte ca o balenă uriașă, silindu-i pe oameni să se agațe de orice obiect bine prins în nituri. Când au intrat în furtună, se aflau la 300 în altitudine. Acum avionul se zgâlțâia atât de tare, încât nici nu puteau să se uite la altimetru, nu aveau niciun pic de vizibilitate, așa că nu știau nici unde se află oceanul. Când avionul intra în picaj, oamenii se luau în brațe, pregătiți să se prăbușească. Oahu se afla în fața lor înainte de a intra în furtună, dar acum nu aveau idee unde putea să fie. Phil și-a încleștat mâna pe manșă. Sudoarea îi scălda fața. Pillsbury și-a strâns chingile de la parașută.

Zguduit la panoul lui de radio, Harry Brooks a reușit să prindă un semnal de la o stație radio din Hawaii. Avionul era dotat cu o busolă radio care îi permitea lui Harry să determine direcția din care venea semnalul. Phil a manevrat cu greu avionul și l-a îndreptat în direcția semnalului. Au ieșit din furtună, au găsit aerodromul și au aterizat. Phil era terminat, cu cămașa udă leoarcă pe el.

Și pistele dădeau dureri de cap. Multe insule erau atât de scurte, încât inginerii trebuiau să prelungească unul dintre

1 Louis Zamperini, jurnal, ianuarie 1943; Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 18 august 2006.

capete cu corali pentru ca pista să aibă lungimea potrivită. Chiar și așa, de cele mai multe ori pista rămânea prea scurtă. După misiunile lungi, avioanele care se întorceau în grup aveau atât de puțin combustibil rămas, încât niciunul dintre ele nu putea să aștepte în aer până aterizau celelalte, așa că aterizau simultan, iar pilotul din fruntea formației punea roțile pe pistă cam spre capătul acesteia, ca să le permită și celorlalte avioane să aterizeze în același timp cu el. Atât de multe avioane ieșiseră de pe pista de pe Funafuti și intraseră în ocean, încât echipajele de la sol au adus acolo un buldozer echipat cu cabluri de tractare. Îl țineau parcat lângă apă.[1]

Bombardierele B-24 echipate cu bombe aveau nevoie de cel puțin 1.200 m ca să decoleze, iar pistele de pe insulă, care de multe ori erau mărginite de palmieri, reprezentau o adevărată provocare. „Decolarea a fost cu emoții", scria sergentul Frank Rosynek după o decolare cu avionul supraîncărcat. „Șase dintre noi a trebuit să stăm în picioare pe grinda îngustă dintre ușile de la cala bombelor, cu mâinile întinse pe cele două rezervoare suplimentare. Mirosul de kerosen cu cifră octanică mare era aproape toxic. Avionul s-a târât o veșnicie pe pistă. Prin crăpăturile de la cala bombelor vedeam coralii îndesați pe pistă, iar noi stăteam pe grindă, cu labele picioarelor așezate una în fața celeilalte. S-a auzit un „HÂÂȘȘȘ!", iar prin crăpături, de o parte și de alta, au intrat frunze de palmier!... Numai chiloții mei știu ce frică mi-a fost."[2]

Printre cauzele accidentelor se număra și eroarea umană. Piloții își izbeau avioanele unul de altul, în aer sau pe uscat. În bombardierul B-24, faimos pentru scurgerile de combustibil, oamenii și-au aprins țigara și au aruncat

1 Frank Rosynek, interviu prin e-mail, 15 iunie 2005.

2 Frank Rosynek, *Not Everybody Wore Wings,* memorii nepublicate.

avionul în aer. La unul dintre zboruri, când motorul cu numărul 3 al lui *Super Man* s-a oprit, Pillsbury l-a găsit pe copilotul temporar stând nepăsător cu piciorul pe butonul de pornire al motorului, pe care îl apăsase pe poziția „Închis”.[1] Odată, i s-a cerut lui Louie să zboare cu un echipaj al cărui ofițer-bombardier era bolnav. Însă nici Louie nu se simțea prea bine în acea zi, așa că echipajul a găsit pe altcineva. În timpul zborului, turnul de control l-a avertizat pe pilot că se îndreaptă către un munte. Pilotul a replicat că l-a văzut, după care a zburat direct în el.[2] Cel mai ciudat incident s-a întâmplat când pilotul unui bombardier a ridicat brusc avionul la un zbor de antrenament. Ca să nu cadă, un om din avion s-a apucat din greșeală de mânerul care elibera barca de salvare. Barca gonflabilă a sărit din plafon și s-a înfășurat pe stabilizatorul avionului. Pilotul, care abia mai putea controla avionul, le-a ordonat oamenilor să sară. El și copilotul au reușit cumva să aterizeze și toată lumea a scăpat cu viață.[3]

Nu în ultimul rând, și navigarea se realiza în condiții extrem de grele. Navigatorii, care făceau calcule de trigonometrie sferică extraordinar de complicate, bazate pe datele pe care trebuiau să le colecteze de la o mulțime de aparate, bâjbâiau deasupra kilometrilor de ocean fără niciun reper, în direcția unor ținte sau destinații care noaptea erau complet invizibile, adesea mici de numai câțiva metri și plate, greu de depistat la orizont. În ciuda numeroaselor instrumente, procedura putea fi amuzant de primitivă. „Atunci când fac o calibrare de sextant”, scria navigatorul John Weller, „trebuie să deschid trapa de evacuare a avionului și să stau în picioare pe masa mea și a operatorului

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 18 august 2006.

2 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

3 Britt, *op. cit.,* p. 13.

radio, iar el mă ține de picioare ca să nu fiu tras afară de curenții de aer." Noaptea, navigatorii apelau câteodată la orientarea după stele, conducându-și oamenii deasupra Pacificului prin mijloace nu cu mult diferite de acelea ale străvechilor corăbieri polinezieni. Când era înnorat, până și asta era imposibil.[1]

Având în vedere că nu era nevoie decât de o infimă abatere de la curs pentru ca un avion să rateze o insulă, este uimitor cum reușeau echipajele să-și nimerească destinația. Multe nu au reușit. Martin Cohn, un ofițer de artilerie de pe Oahu, s-a întâmplat să fie în biroul radarului când un avion rătăcit, care nu avea radar, încerca să găsească insula. „Am stat acolo și ne-am uitat, pur și simplu, cum avionul trece pe lângă insulă și nu se mai întoarce", avea să povestească el. „Îl vedeam pe radar. Te face să te simți groaznic. Viața nu valorează prea mult pe timp de război."[2]

Riscurile zborului creșteau considerabil în timpul unei lupte. Din aer veneau avioanele japoneze de luptă, dintre care cel mai grozav era rapidul și agilul Zero, care domina cerul în prima parte a războiului. Piloții de pe Zero ciuruiau bombardierele cu foc de mitralieră și proiectile de 20 mm, care aveau o imensă forță de distrugere și care făceau găuri mari în țintă. Când aceste atacuri eșuau, unii piloți de pe Zero intrau cu avioanele în bombardier, în stil kamikaze; un B-24 s-a întors o dată la bază cu un Zero atârnat de aripă.[3] De jos venea focul tras de apărarea antiaeriană, inclusiv de tunuri ale căror proiectile explodau în schije de metal ascuțite ca niște lame și care tăiau efectiv avionul. Ca să

1 John Weller, interviu prin e-mail, 21 septembrie 2006; John Weller, *The History and Flight Log, Jeter Crew*, memorii nepublicate.

2 Martin Cohn, interviu telefonic, 10 august 2005.

3 Cleveland, *op. cit.*, p. 103.

poată scăpa de tirul antiaerianei și de aviația inamică, piloții bombardierelor trebuiau să schimbe permanent direcția și altitudinea. Dar când se lansau bombele, nu pilotul, ci dispozitivul Norden dirija avionul, așa că orice manevră de evitare era imposibilă. La apropierea de țintă, B-24 se afla sub controlul acestui dispozitiv într-un interval care varia între trei și cinci minute; dispozitivele japoneze de ochire aveau nevoie de mai puțin de 60 de secunde pentru a stabili poziția bombardierului. Cifrele îi favorizau pe japonezi.[1]

În luptă, un bombardier reprezenta un risc și pentru celelalte bombardiere. Pentru a se feri de atacurile avioanelor de luptă și pentru a lovi ținte înguste de pe insule, avioanele trebuiau să se înghesuie unul în altul. În haosul luptei, ajungeau să se ciocnească, trăgeau unul în celălalt sau mai rău. Într-un incident, trei bombardiere B-24 care aveau misiunea de a bombarda un port au zburat în formație strânsă printr-un canion îngust, la 15 m deasupra solului, sub tirul intens al artileriei. Când s-au lăsat deasupra portului, vârful aripii din dreapta de la avionul pilotat de locotenentul Robert Strong a lovit fereastra de la cabina avionului aflat în dreapta lui, condus de locotenentul Robinson. Din cauza coliziunii, avionul lui Strong a început să se rotească spre stânga, ajungând sub avionul lui Robinson tocmai în momentul în care acesta dădea drumul unei bombe de 453 kg. Bomba s-a prăbușit peste avionul lui Strong și, cu toate că nu a explodat, i-a perforat fuzelajul cu o gaură de aproape 2 m^2, după care a rămas blocată în spatele mitraliorilor de la mijloc. Bombardierul lui Strong aproape că s-a rupt în două, iar parașuta bombei s-a deschis, târând avionul în jos.[2] Membrii echipajului au tăiat

1 Louies Zamperini, jurnal, 1 martie 1943.

2 Jesse Stay, interviuri telefonice, 23 iulie 2004, 16 martie 2005; Cleveland, *op. cit.*, pp. 130, 137, 181-182.

parașuta și au încercat să împingă bomba afară din avion, dar nu puteau s-o urnească, așa că și-au demontat mitralierele și le-au folosit ca pe niște răngi pentru a o înlătura. În timp ce Strong încerca să ducă acasă avionul aproape rupt în două, aparatului a început să-i fluture coada, iar în fuzelaj s-a produs o crăpătură uriașă. Deși părea imposibil, Strong a reușit să parcurgă cu Liberatorul său distanța de 1.300 km până la bază și să efectueze o aterizare reușită. Când Jesse Stay, un pilot din escadrila lui Louie, s-a dus să vadă avionul, aproape că i-a smuls coada cu mâna.

Riscurile luptei dădeau naștere unor statistici macabre. În Al Doilea Război Mondial, 52.173 de oameni din AAF au murit în luptă.[1] Potrivit lui Stay, care avea să devină comandantul escadrilei, aviatorii care încercau să-și facă datoria în cele patruzeci de misiuni de luptă care alcătuiau programul complet al unui echipaj de zbor în Pacific aveau 50% șanse să fie uciși.[2*]

Dacă reușeau să scape de răni sau de moarte în timpul luptei, aviatorii nu puteau încă spera să se întoarcă acasă vii și nevătămați, căci îi mai pândea un pericol. În timpul războiului, mii de aviatori au dispărut, unii în timpul misiunilor de luptă, alții în zboruri de rutină. Mulți au fost înghițiți de ocean. Unii au supraviețuit, dar s-au pierdut în apă sau pe insule. Iar alții au fost capturați. Neputând să-i găsească, armata îi declara dispăruți. Dacă nu erau găsiți în 13 luni, erau declarați morți.

*

1 *Army Battle Casualties*, p. 7.

2 Jesse Stay, interviuri telefonice, 23 iulie 2004, 16 martie 2005.* Când Louie şi Phil au fost lăsaţi la vatră, programul complet era de treizeci de misiuni. Mai târziu, numărul misiunilor a fost mărit.

În cele mai multe cazuri, avioanele lovite din Pacific ajungeau în apă, fie prin amerizare controlată, fie prin prăbușire.[1] După o prăbușire, era puțin probabil ca membrii echipajului să supraviețuiască, dar amerizarea oferea mai multe șanse, în funcție de bombardier. B-17 și vărul său proaspăt lansat, uriașul B-29, aveau aripi largi și joase, care alcătuiau împreună cu fuzelajul o suprafață relativ plată, cu șanse să plutească pe apă. În aceste avioane, trapa de la cala bombelor era ferm ancorată de fuzelaj și nu se deschidea la contactul cu apa, ceea ce îi permitea avionului să rămână la suprafață. Primul B-29 care a amerizat nu numai că a rămas la suprafață, dar a doua zi a ajuns intact pe o plajă din Oceanul Indian. Însă lucrurile stăteau altfel cu B-24. Aripile lui erau înguste și montate sus pe fuzelaj, iar trapa firavă de la cala bombelor era ușor ieșită în afară față de burta avionului. În cele mai multe amerizări, trapele de la B-24 se rupeau la contactul cu apa și avionul se făcea bucăți. Mai puțin de un sfert din avioanele B-17 care au amerizat au fost distruse, în timp ce un studiu asupra amerizărilor făcute de B-24 arată că două treimi din avioane au fost distruse și un sfert dintre oamenii din avion au murit.[2]

Pentru supraviețuitorii prăbușirii unui B-24, evacuarea rapidă era crucială. Neavând fuzelajele etanșeizate, bombardierele Liberator se scufundau instantaneu; un aviator își amintește că a văzut bombardierul cu care amerizase scufundându-se atât de repede, încât luminile lui mai funcționau când era deja mult sub suprafața apei. Fiecare om primea o vestă de salvare „Mae West”[3*], însă,

1 W.F. Craven, J.L. Cate, *The Army Air Forces in World War II,* vol. XII, *Services Around the World,* University of Chicago, Chicago, 1966, p. 482.

2 Johnsen, *op. cit.,* p. 29.

3 Era numită „Mae West” deoarece îi conferea purtătorului un bust proeminent. În anii ’70, personalul de serviciu i-a actualizat porecla, botezând-o „Dolly Parton”.

pentru că unii soldați furau cartușele de dioxid de carbon din veste ca să-și carbonateze băutura, unele veste nu se umflau. Bărcile de salvare se scoteau manual: din interiorul avionului, membrii echipajului trebuiau să tragă de un mâner înainte de amerizare sau de prăbușire; din afara avionului ajuns pe apă, puteau să se cațere pe aripi ca să tragă de mâner. Odată eliberate, bărcile se umflau automat.

Supraviețuitorii trebuiau să ajungă imediat la bărci. Mai târziu, aviatorii aveau să povestească despre cum rechinii apăreau aproape imediat ce avionul atingea apa. În 1943, locotenentul de marină Art Reading, colegul lui Louie din echipa de atletism a USC, a rămas inconștient după amerizarea avionului său de două persoane. În timp ce avionul se scufunda, navigatorul lui Reading, Everett Almond, l-a scos pe acesta afară, a umflat vestele Mae West și a început să-i dea palme lui Reading. Când acesta și-a revenit, Almond a început să-l tragă după el spre cea mai apropiată insulă, aflată la vreo 30 km. Curând au început să le dea târcoale rechinii. Unul s-a strecurat printre ei, l-a apucat pe Almond de picior, s-a scufundat, trăgându-i sub apă pe amândoi. După aceea i-a dat drumul, iar cei doi oameni au ieșit la suprafață într-o mare de sânge. Se părea că piciorul lui Almond fusese smuls. El i-a dat lui Reading și vesta lui, după care s-a lăsat să se scufunde. În următoarele 18 ore, Reading a plutit de unul singur, lovind cu binoclul și cu picioarele rechinii din jurul lui ca să-i gonească. Când a fost găsit de o barcă de salvare, avea picioarele sfâșiate și bărbia tăiată de înotătoarea unui rechin, dar, mulțumită lui Almond, era în viață. Almond, care a murit la 21 de ani, a fost medaliat post-mortem pentru eroism.[1*]

---

1 John Henry, „Flier Wins 18-Hour Fight with Sharks", *San Antonio Light*, 11 iulie 1943.* Două relatări ale acestui episod, care au fost publicate, îl identifică eronat pe Reading ca fiind cel mâncat de rechini. Reportajele

Toți auzeau povești precum a lui Reading și toți vedeau din avion cum înoată rechinii sub ei. Groaza de rechini era atât de mare, încât cei mai mulți dintre oameni, atunci când aveau de ales între a zbura cu un avion lovit încercând o amerizare de urgență și a sări din avion, preferau să riște cu amerizarea, chiar și atunci când era vorba de un B-24. Cel puțin așa rămâneau aproape de bărcile de salvare.

Armata se ocupa serios de căutarea supraviețuitorilor din avioanele prăbușite sau amerizate, dar, pe întinderea imensă a teatrului de război care era Pacificul, șansele de a-i salva erau extrem de scăzute. Mare parte din avioanele lovite nu trimiteau semnale de pericol și, de cele mai multe ori, nimeni nu știa dacă un avion s-a prăbușit până când nu trecea timpul estimat pentru întoarcerea la bază, ceea ce putea însemna chiar și 16 ore de la prăbușire. Dacă absența nu era remarcată până la căderea nopții, trebuia să fie așteptată dimineața pentru începerea căutării pe calea aerului.[1] În tot acest timp, oamenii din bărci se luptau cu durerea provocată de răni și cu frigul și pluteau în derivă departe de locul prăbușirii.

Pentru salvatori era foarte dificil să-și dea seama unde să-i caute pe supraviețuitori. Pentru a păstra liniștea pe undele radio, multe echipaje nici nu-și comunicau poziția în timpul zborului, așa că echipa de căutare nu putea decât să urmeze traseul pe care presupunea că l-ar fi urmat în mod normal avionul căzut. Însă avioanele căzute zburau adesea pe distanțe uriașe și era foarte probabil să fi deviat la un moment dat de la cursul stabilit. După căderea avionului,

---

din presă în care au apărut interviurile lui Reading confirmă că era vorba de Almond.

1 „Air Sea Rescue 1941-1952", USAF Historical Division, Air University, august 1954, pp. 66-99; Departamentul de Studii Istorice al Air Force, Bolling AFB, Washington, D.C.

bărcile erau purtate de vânt și de curenții oceanici zeci de kilometri pe zi. Din acest motiv, aria de căutare ajungea adesea să acopere mii de kilometri pătrați. Cu cât bărcile pluteau mai mult timp, cu atât se îndepărtau mai mult, iar șansele de salvare scădeau.

Cel mai trist lucru era că, atunci când salvatorii erau destul de norocoși să ajungă aproape de barcă, exista posibilitatea să nu o observe. Bărcile cu care erau dotate avioanele mici aveau dimensiunea unei cădițe de baie; cele pentru avioane mari erau lungi cât înălțimea unui om. Cu toate că avioanele de căutare zburau în general la numai 300 m deasupra nivelului apei, chiar și de la această înălțime o barcă putea fi ușor confundată cu spuma valurilor sau cu o sclipire de lumină. În zilele noroase nu se vedea nimic. Multe avioane folosite la căutări aveau o viteză de croazieră atât de mare, încât oamenii care se uitau pe geam abia aveau timp să zărească ceva sub ei.

La mijlocul anului 1944, ca reacție la rezultatele dezamăgitoare ale căutărilor din Pacific, AAF a implementat un sistem de salvare îmbunătățit. Echipamentele de salvare erau dotate cu transmițător radio și cu provizii mai consistente, bărcile puteau fi dirijate să se mențină pe traseul avioanelor militare, iar de căutări se ocupau escadroane speciale de salvare, echipate cu hidroavioane. Aceste îmbunătățiri au sporit șansele de găsire a supraviețuitorilor, însă chiar și după introducerea lor cei mai mulți dintre oamenii prăbușiți nu au fost găsiți. Potrivit unor rapoarte ale comisiei medicale de la Far East Air Force, au fost găsiți mai puțin de 30 dintre oamenii ale căror avioane au fost date dispărute între iulie 1944 și februarie 1945. Chiar și atunci când era cunoscută poziția avionului, nu au fost salvați mai mult de 46. În unele luni, tabloul era și mai sumbru. În ianuarie 1945, doar 21 din 167 de oameni din escadrila 21

au fost salvați – adică numai 13%.

Oricât de negre ar fi fost statisticile spre sfârșitul războiului, pentru soldații căzuți până la mijlocul lui 1944 a fost și mai rău. Zburând înainte ca sistemul de căutare și salvare să fie modernizat, ei s-au aflat în situația de a se lovi de proasta organizare a căutărilor, de lipsa de echipament a bărcilor de salvare și de procedurile ineficiente. Toți cei din echipajul lui Phil știau că, dacă avionul va cădea, șansele lor de a fi găsiți erau minime.

Salvarea improbabilă și rata ametitoare a prăbușirilor accidentale alcătuiau o ecuație înfiorătoare. Avioanele de căutare aveau mai multe șanse să se prăbușească ele însele decât să-i găsească pe aceia pe care îi căutau. Într-o anumită perioadă, la Eastern Air Command jumătate din avioanele de salvare de la Catalina s-au prăbușit încercând să amerizeze.[1] Se pare că pentru fiecare om salvat mureau mai mulți oameni care ar fi trebuit să-l salveze, mai ales în primii ani ai războiului.

Cu fiecare zi care trecea în așteptarea echipajelor de salvatori, viitorul oamenilor din barca de salvare era tot mai sumbru. Proviziile din ambarcațiune țineau cel mult câteva zile. Foamea, setea și expunerea la condițiile meteo – soare arzător în timpul zilei, frig noaptea – îi epuizau înfricoșător de repede pe supraviețuitori. Unii mureau în câteva zile. Alții își pierdeau mințile. În septembrie 1942, un B-17 s-a prăbușit în Pacific; nouă oameni au supraviețuit înghesuiți într-o barcă.[2] După câteva zile, unul dintre ei a murit, iar ceilalți înnebuniseră. Doi auzeau muzică și lătrat de câini. Unul era convins că un avion al Marinei militare le împinge barca de la spate. Alți doi se certau pe o ladă imaginară de bere. Unul

1 Craven, Cate, *op. cit.,* p. 493.

2 Cleveland, *op. cit.,* p. 237.

arunca înjurături spre cerul pe care îl vedea plin de bombardiere. Când, în halucinația lui, a văzut o barcă, s-a aruncat în apă și s-a înecat, în ziua a șasea, când a trecut pe lângă ei un avion, cei din barcă au început să dezbată dacă era sau nu un avion adevărat. În a șaptea zi, când au fost salvați, erau atât de slăbiți, încât nici măcar nu puteau să facă semne cu mâna.

Au existat și deznodăminte mai teribile decât acesta. În februarie 1942, a fost găsită o plută din lemn legănându-se în derivă în apropiere de Insula Crăciunului, în Oceanul Indian. În barcă se afla cadavrul unui bărbat, așezat într-un sicriu care părea să fi fost încropit pe plută. Salopeta albastră a bărbatului stătuse atât de mult în soare, încât acum materialul era alb. Lângă el se afla un pantof care nu îi aparținea.[1] Nimeni nu a putut să afle cine fusese bărbatul și de unde venea.

Dintre toate ororile cu care se confruntau oamenii care se prăbușeau cu avionul, cel mai mult îi înspăimânta capturarea de către japonezi. Această frică își avea originea într-un eveniment petrecut în primele luni din 1937, când Japonia invada China. Soldații japonezi încercuiseră orașul Nanjing, luând ostatici peste o jumătate de milion de civili și 90.000 de soldați chinezi. Soldații s-au predat și, după ce li s-a promis că vor fi lăsați în viață, au acceptat prizonieratul. Apoi ofițerii japonezi au emis un ordin scris care prevedea: TOȚI PRIZONIERII DE RĂZBOI VOR FI EXECUTAȚI.

A urmat nebunia, imposibil de înțeles și de relatat: șase săptămâni de omoruri sălbatice. Mii de prizonieri de război au fost decapitați, mitraliați, uciși cu baioneta sau arși de vii. Apoi japonezii și-au îndreptat atenția către civili, luându-se la întrecere în omoruri, violând zeci de mii de persoane,

1Katharina Chase, „Unraveling a WWII Mystery", *Defence*, noiembrie-decembrie 2006.

mutilându-le și crucificându-le sau asmuțind câinii pe ele. Soldații japonezi s-au fotografiat lângă cadavre hăcuite, capete tăiate sau femei legate pentru a fi violate. Presa japoneză scria articole despre concursurile de omor ca și cum ar fi vorbit despre punctaje obținute la baseball și lăuda eroismul competitorilor. Istoricii estimează că soldații japonezi au ucis între 200.000 și 430.000 de chinezi, dintre care 90.000 erau prizonieri de război, în ceea ce avea să fie cunoscut drept „Masacrul de la Nanjing".[1]

Toți aviatorii americani auziseră de Nanjing, iar de atunci Japonia nu făcuse decât să repete acest precedent. Printre oamenii din escadrila lui Louie circula un zvon despre atolul Kwajalein, în Insulele Marshall, care era teritoriu japonez. Se spunea că pe Kwajalein erau uciși prizonierii de război. Oamenii îi spuneau „Insula Execuției".[2] Această reputație pe care o aveau japonezii a fost și explicația faptului că, atunci când un B-24 a fost lovit de forțele japoneze și era clar că va cădea fără scăpare pe teritoriul lor, un singur membru din echipaj a ales să se parașuteze. Restul au fost atât de îngroziți de perspectiva prizonieratului, încât au preferat să moară în avionul prăbușit.[3]

*

Pentru aviatori, era imposibil să nu ia în seamă riscurile. Morții nu erau doar niște cifre pe o hârtie. Erau colegii lor de cameră, tovarășii de chef, echipajul care zburase alături de ei cu o clipă în urmă. Oamenii nu dispăreau unul câte unul. Se

1 Chang, *op. cit.,* pp. 4-104; Yuki Tanka, *Hidden Horrors: Japanese War Crimes in World War II,* Westview, Boulder, 1996, p. 80.

2 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

3 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documente personale ale lui John Fitzgerald, Departamentul Arhivelor Operaţionale, NHC, Washington, D.C.

golea câte un sfert de baracă odată. Rareori se făceau înmormântări, întrucât rareori existau trupuri care să fie înmormântate. Oameni dispăreau, pur și simplu, și cu asta, basta.

Aviatorii evitau să vorbească despre moarte, dar, în sinea lor, mulți erau măcinați de frică. Un om din escadrila lui Louie avea episoade frecvente de hemoragii nazale provocate de stres. Un altul a trebuit să fie lăsat la vatră pentru că, din cauza spaimei, în aer îngheța pur și simplu. Pilotul Joe Deasy își amintește de un aviator chinuit care a venit la el cu o întrebare: dacă un membru al echipajului o ia razna în timpul misiunii, ceilalți membri ai echipajului îl vor împușca? Omul era atât de agitat, încât, în timp ce vorbea, și-a descărcat din greșeală arma în pământ.[1]

Unii oameni erau siguri că vor muri; alții refuzau să vadă realitatea. Pentru Louie și Phil, era imposibil să eviți adevărul. După doar două luni și o singură misiune de luptă, cinci dintre prietenii lor erau deja morți, iar ei înșiși trecuseră de mai multe ori pe lângă moarte. Camera lor și răcitorul, care le rămăseseră de la prietenii ale căror trupuri zăceau acum pe fundul Pacificului, le aminteau mereu de asta.

Înainte de a pleca din Statele Unite, Louie primise o Biblie cu copertă kaki. A încercat să citească din ea, cu speranța că îl va mai liniști, dar simțea că nimic din ceea ce era scris acolo nu are niciun sens, așa că a abandonat-o. A preferat să asculte muzică clasică la fonograful său. Adesea îl lăsa pe Phil întins pe pat, scriindu-i lui Cecy scrisori pe o cutie întoarsă cu fundul în sus, pe post de masă, iar el se ducea să-și domolească neliniștile alergând pe un traseu lung de o milă, măsurat de el în nisipul de lângă pistă. Sau încerca să se pregătească pentru situațiile critice. S-a dus la atelierul de

1 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005.

reparații și a tăiat o bucată groasă de tablă pe care a dus-o în *Super Man* și a așezat-o sub locul lui din carlingă, în speranța că îl va proteja de proiectilele trase de la sol. A luat lecții de supraviețuire în sălbăticie și de îngrijire a rănilor și a descoperit un curs ținut de un bătrân hawaiian, care dădea sfaturi despre cum poți să te aperi de rechini – să ții ochii larg deschiși și dinții rânjiți, să-ți încordezi brațul ca la fotbal american și să pocnești rechinul în nas.

Și, la fel ca toată lumea, Phil și Louie își înecau amarul în băutură. După câteva beri, zicea Louie, puteai să uiți pentru o vreme de prietenii morți. Soldații aveau o rație de patru beri pe săptămână, dar toți găseau metode să-și suplimenteze porția. Alcoolul era pentru Louie ca alunele pentru veverițe: consuma cât voia, atunci când îl găsea, și restul îl ascundea. La antrenamente își ascundea proviziile în sticle de cremă de ras. Mai târziu a trecut la borcane de maioneză și sticle de ketchup. A ascuns o sticlă cu un fel de rachiu din partea locului, care se numea *Five Island Gin* („ginul celor cinci insule") și care era poreclit *Five Ulcer Gin* („ginul celor cinci ulcere") în geanta pentru masca de gaze a radiofonistului Harry Brooks. Când un ofițer de la Poliția Militară a lovit șoldul lui Brooks ca să vadă dacă are masca la el, sticla s-a spart și a udat piciorul acestuia. Probabil că a fost mai bine așa. Louie observase că îi cădea părul de pe piept atunci când consuma respectiva băutură. Mai târziu, a descoperit că Five Island Gin era folosit de multe ori ca diluant pentru vopsea. După aceea, s-a mulțumit doar cu berea.[1]

Ca toți aviatorii, și Phil se gândea la posibilitatea morții, dar el avea de purtat o povară suplimentară. Fiind pilot, era

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice; Louis Zamperini, jurnal, începutul anului 1943; Russell Allen Phillips, scrisori către Cecy, primăvara lui 1943.

deplin conștient că o greșeală de-a lui însemna moartea a opt oameni. A început să poarte două talismane.[1] Unul era o brățară pe care i-o dăduse Cecy. Având ferma convingere că îl protejează, nu ar fi zburat niciodată fără ea. Celălalt talisman era un dolar de argint, care i se auzea mereu zornăind în buzunar. În ziua în care avea să fugă, în sfârșit, în lume cu Cecy, îl va folosi ca bacșiș pentru portar. „Când o să vin acasă", îi scria el lui Cecy, „o să ne ascundem undeva unde să nu ne găsească nimeni".[2]

La începutul anului 1943, când oamenii mureau unul după altul, fiecare soldat avea felul lui de a supraviețui. La un moment dat, în existența lor s-a născut un ritual. Dacă unul dintre ei nu se mai întorcea, ceilalți îi deschideau cufărul, îi luau băutura și o beau în cinstea lui. Într-un război fără funeralii, era cel mai bun lucru pe care puteau să-l facă.[3]

1 Russell Allen Phillips, scrisori către Cecy, 20 august 1942, 25 martie 1943.

2 Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy, 10 martie 1943.

3 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

Capitolul 9

Cinci sute nouăzeci și patru de găuri

În februarie 1943, în timpul unei deplasări pe insula ecuatorială Canton, echipajul de pe *Super Man* s-a întâlnit pentru prima dată cu rechinii explozivi. Canton era un purgatoriu agitat în formă de cotlet de porc, alcătuită în mare parte din corali și vegetație joasă, lipită de pământ de parcă ar fi încercat să fugă de căldură. Pe toată insula exista un singur copac. Apele din jurul insulei colcăiau de rechini care rămâneau captivi în lagună la reflux. Neavând ce face, soldații de pe insulă se distrau atârnând gunoaie în vârful unor bețe pe care le legănau deasupra lagunei. Când rechinii se repezeau la momeală cu gura căscată, soldații le aruncau grenade în gură și se uitau cum explodează.[1]

Echipajul de pe *Super Man* fusese trimis pe Canton pentru două misiuni în insulele Gilbert, pe deasupra unor teritorii ocupate de japonezi, Makin și Tarawa.[2] La prima misiune, avionul care conducea escadrila a greșit direcția și oamenii s-au trezit deasupra insulei Howland, aceea unde voia să ajungă Amelia Earhart în urmă cu șase ani, când a fost dată dispărută.[3] Au văzut pista găurită din Howland – cartea de vizită a japonezilor. După ce și-au corectat traseul și au găsit insula Makin, Louie nu a putut să vadă ținta din cauza

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 17, 20 februarie 1943; Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25 august 2004, 9 martie 2005,18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007.

3 Pionieră în aviaţie, Amelia Earhart a fost prima femeie aviator care a traversat Oceanul Atlantic; în timpul unui zbor în care voia să facă înconjurul lumii, ea a dispărut în Oceanul Pacific, în apropiere de insula Howland (n.tr.).

norilor. Au zburat de trei ori în jurul insulei fără a avea noroc, drept care colonelul lor le-a ordonat să dea drumul bombelor unde o fi și să plece. Printr-o spărtură în plafonul de nori, Louie a văzut un șir de hangare și, chicotind încântat, a trimis peste ele 14 tone de bombe demolatoare. Hangarele au sărit în aer, iar echipajul a izbucnit în urale.

Două zile mai târziu, oamenii au zburat înapoi la Gilbert ca să fotografieze insula, având cu ei șase fotografi. Au bombardat mai multe insule și au făcut poze. Fiindcă *Super Man* avea botul avariat în urma unei lovituri primite de la apărarea antiaeriană, s-au întors la Canton. La vreo 500 km de casă, inginerul Douglas a făcut o descoperire. După ce fuseseră zgâlțâite bine, capricioasele aparate de măsurare a combustibilului instalate pe *Super Man* rămăseseră fixate acum pe o poziție foarte joasă. Douglas a anunțat că, în condițiile actuale de zbor, nu aveau cum să ajungă la Canton.

Phil a micșorat turația elicelor cât de mult a putut și a înclinat avionul, astfel încât să ajungă la motor și ultima picătură de combustibil. Echipajul a aruncat din avion aproape toate obiectele care nu erau fixate cu nituri și toți cei cincisprezece membri s-au așezat în partea din față a avionului, crezând că așa vor contribui la îmbunătățirea vitezei. Știind că au șanse slabe să ajungă la Canton, s-au gândit să aterizeze pe Howland, dar apoi și-au amintit că pista de acolo era făcută praf. Au luat în calcul și amerizarea în apropiere de Howland, dar se punea problema rechinilor. În final, s-au pus de acord să încerce totuși să ajungă la Canton.

Înghesuiți în partea din față a avionului, oamenii nu aveau altceva de făcut decât să aștepte. Soarele a apus. Louie privea întunericul de sub el și se întreba cum ar fi să se prăbușească. Indicatorul de combustibil s-a mișcat în jos; toți așteptau să audă motoarele horcăind. În sfârșit, când

indicatorul se afla la limita inferioară absolută, Phil a zărit o lumină de reflector proiectându-se pe cer și luminile pistei punctând întunericul de dedesubt. Dându-și seama că era prea sus, Phil a coborât avionul atât de brusc, încât Pillsbury a fost săltat în aer și a rămas suspendat o clipă, înainte de a cădea înapoi.

Când *Super Man* punea roțile pe pista din Canton, coada se afla mai jos decât fusese în zbor, ceea ce a făcut ca ultimele picături de combustibil să se retragă. O clipă mai târziu, un motor s-a oprit.

La două săptămâni după acest episod, oamenii au avut ocazia să vadă ce i-ar fi așteptat dacă ar fi amerizat. Un B-25 care plecase de pe Oahu a transmis prin radio că stă prost cu combustibilul, apoi a amuțit. *Super Man* a fost desemnat să pornească în căutarea lui. După o oră și jumătate de patrulare, Louie a zărit un vălătuc de fum cenușiu. Două bărci rapide de salvare au plecat din Catalina. *Super Man* a pornit după ele.

Când au ajuns la locul prăbușirii, oamenii au fost șocați de ce au văzut. Două bărci de salvare în care se aflau cei cinci membri ai echipajului B-25 pluteau printre rămășițele avionului. În jurul lor, oceanul colcăia de sute de rechini, dintre care unii păreau să aibă vreo șase metri lungime. Tăind cercuri agitate în apele din jurul oamenilor, creaturile păreau gata să răstoarne bărcile.[1]

Salvatorii din Catalina au ajuns la oameni înaintea rechinilor, iar cei de pe B-25 i-au răsplătit în noaptea aceea cu băutură. Dar episodul acesta i-a făcut pe cei de pe *Super Man* să-i privească altfel pe aruncătorii de grenade din

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 5 martie 1943; Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 5 martie 1943.

Canton. Mai târziu, într-un alt zbor, când au văzut niște rechini hărțuind un grup de șase balene, au coborât în picaj spre apă și au început să tragă în rechini. După aceea s-au simțit vinovați. În zborurile care au urmat, când mai vedeau rechini, îi lăsau în pace.[1]

Nauru era o limbă de uscat, 12 km^2 de nisip în mijlocul Pacificului, la vreo 4.000 km sud-vest de Hawaii. Era genul de loc în care lumea n-ar fi avut ce căuta dacă n-ar fi existat cele 50.000 de tone de fosfat de înaltă calitate care se aflau sub tălpile băștinașilor cu fuste de frunze. Un ingredient de bază pentru îngrășăminte și muniție, fosfatul fusese descoperit în 1.900 și, de atunci, insula găzduia o întreagă comunitate de afaceriști europeni și muncitori chinezi care lucrau în minele de pe insulă. Când a început războiul, Nauru a devenit un trofeu extrem de râvnit.[2]

Japonia a capturat Nauru în august 1942, i-a luat prizonieri pe europenii care nu fugiseră încă și i-a obligat pe băștinași și chinezi să excaveze în continuare fosfatul și să construiască o pistă de aterizare. Și-au impus autoritatea cu sabia, pedepsind cu decapitarea infracțiunile banale, cum ar fi furtul unui dovleac. Când pista de aterizare a fost terminată, Japonia avea o resursă bogată de fosfat și o bază militară ideală pentru atacuri aeriene.

Pe 17 aprilie, la întoarcerea dintr-o patrulare, Louie a fost convocat la o ședință. America voia să treacă la cucerirea

1 Louis Zamperini, jurnal, 3 aprilie 1943.

2 Jack D. Haden, „Nauru: A Middle Ground During World War II", *Raportul Pacific 97,* Pacific Islands Development Program/East-West Center for Pacific Islands Studies/University of Hawaii at Manoa, http://166.122.164.43/archive/2000/ april/04-03-19.htm (accesat la 13 septembrie 2009); Jane Resture, „Nauru: A Short History", http://www.janeresture.com/nauru_history/index.htm (accesat la 13 septembrie 2009); Britt, *op. cit.,* p. 34.

insulei Nauru într-o manieră grandioasă, trimițându-l pe *Super Man* și alte 22 de bombardiere pentru a ataca minele de fosfat. În noaptea aceea, niciun om din escadrilă nu a dormit. Au plecat cu puțin înainte de miezul nopții, au alimentat la Canton și au zburat spre Funafuti, un mic atol de unde trebuiau să lanseze atacul. Au găsit atolul plin de ziariști aduși acolo de armată ca să scrie despre acest raid.

La una dintre ședințe au fost instruiți să bombardeze Nauru de la 2.400 m, altitudine care i-a uimit pe Louie și pe ceilalți. Chiar în săptămâna care trecuse ei făcuseră simulări de luptă între 2.400 și 3.000 m, iar posibilitatea de a fi măcelăriți de apărarea antiaeriană de la altitudinea aceea îi speriase pe toți.[1] „Sperăm numai", scrisese Louie în jurnalul său cu două zile mai înainte, „să nu bombardăm atât de jos în lupta reală."[2] Pillsbury nu-și mai putea scoate din minte ceea ce spusese ofițerul la ședință. Aveau să îi aștepte acolo cel puțin 10 avioane Zero. Văzuse la Wake un Zero de la distanță, dar nu fuseseră până acum atacați de vreunul. Gândul la atacul unui Zero îl neliniștea. Perspectiva a 10 sau 12 avioane Zero îl înfricoșa de moarte.

A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, oamenii au pornit spre *Super Man.* Alături de ei se afla și locotenentul Donald Nelson. Nu făcea parte din echipaj, dar ceruse să i se alăture ca să asiste la luptă. La ora 5 dimineața, *Super Man* se afla deja în aer.

Zburând în zig-zaguri spre vest, ca să păstreze secret locul de unde veneau, avioanele au avut nevoie de șase ore și jumătate pentru a ajunge la Nauru. Nimeni nu vorbea. *Super*

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 17, 19 aprilie 1943.
2 Louis Zamperini, jurnal, 15 aprilie 1943.

Man se afla în fruntea escadrilei de bombardiere și zbura flancat de alte două avioane. Soarele răsărise, iar avioanele zburau pe cerul senin al dimineții. Japonezii puteau foarte bine să-i vadă venind.

În jurul orei 11.20, navigatorul Mitchell a rupt tăcerea. Peste 15 minute ajungeau deasupra insulei. În carlingă, Louie zărea deja la orizont fâșia de pământ plată. Jos, în apă, se vedea o umbră neagră. Era un submarin american, pregătit să-i adune pe supraviețuitori în cazul în care bombardierele ar fi fost doborâte. *Super Man* a trecut pe deasupra lui și s-a apropiat de Nauru. Louie a simțit că-l trec fiorii.

Era o tăcere ireală. Primele 9 avioane, în frunte cu *Super Man,* au traversat insula fără să întâmpine vreo piedică. Aerul era nemișcat, iar avionul zbura lin. Phil a cedat controlul dispozitivului Norden. Prima țintă a lui *Super Man,* o aglomerare de avioane și clădiri de lângă pistă, intrase în vizor. Louie a luat la țintă spatele strălucitor al avioanelor.

Și apoi cutremur. Cerul a devenit o furie de culori, sunete și mișcare. Tirul antiaerienei șuiera, trasând linii de fum deasupra avioanelor, care explodau apoi într-un nor negru, împrăștiind schije. Șrapnelele zburau peste tot, loveau de jos și plouau de sus. Când dispozitivul Norden prelua controlul, Phil nu putea să facă nimic.

Ceva a lovit în aripă bombardierul din stânga lui *Super Man,* pilotat de locotenentul John Jacobs. Avionul a căzut de parcă s-ar fi scufundat. Aproape în același timp a fost lovit și avionul din dreapta lui *Super Man.* La doar câteva sute de metri mai încolo, Pillsbury s-a uitat cum bombardierul șovăie, cade și dispare sub aripa lui *Super Man.* Pillsbury putea să-i vadă și pe oamenii din avion și i-a trecut prin minte, ca un fulger, gândul că oamenii aceia vor muri. *Super Man* era singur acum.

Louie se concentra în continuare sub el, încercând să țintească avioanele parcate. În timp ce lucra, a auzit un „Bang!" asurzitor și a simțit o zgâlțâială teribilă. O bună parte din profundorul drept al lui *Super Man,* o bucată de mărimea unei mese, a fost spulberată. Louie a pierdut ținta. Când a încercat s-o găsească din nou, un proiectil a lovit cala bombelor, făcând o spărtură mare în ea, iar avionul s-a zgâlțâit iar.

În sfârșit, Louie și-a găsit ținta; primele bombe au căzut răsucindu-se și au lovit obiectivul. Apoi *Super Man* a trecut peste un grup de barăci cu acoperiș roșu și o baterie de antiaeriană, obiectivele cu numerele 2 și 3 pentru Louie. El a fixat ținta și s-a uitat cum bombele lovesc clădirile și bateria. Mai avea o bombă de rezervă. La nord de pistă, a văzut o magazie și a luat-o în vizor. Bomba a fost lansată și Louie a strigat „Bombele au plecat!", apoi a răsucit mânerul de închidere a calei. În carlingă, beculețul care anunța lansarea bombei a început să licărească și Phil a preluat controlul avionului. În acest timp, în spatele și dedesubtul avionului s-a văzut izbucnind o lumină albă și o sferă de foc. Louie trăsese la întâmplare și nimerise ținta perfectă. Magazia era un depozit de combustibil și fusese lovită în plin. La turela de sus, Pillsbury s-a aplecat înapoi și a văzut un nor imens de fum care se ridica în sus.

Nu era timp de sărbătorit: dintr-odată, s-au trezit înconjurați de avioane Zero. Louie a numărat 9, care zburau în jurul bombardierelor, cu mitralierele aruncând foc. Curajul și precizia piloților japonezi i-a uimit pe oamenii din bombardiere. Avioanele Zero zburau direct spre bombardiere, trăgând neîncetat, se strecurau printre avioane aflate la doar câțiva metri distanță unul de altul. Au trecut atât de aproape, încât Louie a putut să vadă bine fețele piloților. Trăgând cu furie, mitraliorii din bombardiere încercau să

doboare avioanele Zero. Tragerea se făcea în orb, peste tot zburau gloanțe. Un bombardier a primit 17 lovituri de la avioanele colege – sau poate chiar de la propria mitralieră de mijloc.

Bombardierele lovite au început să rămână în urmă, iar avioanele Zero nu au lăsat să le scape ocazia. Un bombardier era hărțuit de patru avioane Zero și un biplan. Mitraliorii lui au reușit să doboare un Zero înainte ca pilotul să găsească un nor în care să se ascundă, scăpând în acest fel de urmăritori. Jos, locotenentul Jacobs, pierdutul flanc drept al lui Phil, se afla încă în aer; avionul lui se chinuia să zboare cu trei motoare și fără partea dreaptă a direcției, înconjurat de avioane Zero. Mitraliorii lui au reușit să doboare un Zero. Thor Hamrin, pilotul bombardierului B-24 botezat „Jab în the Ass", a văzut chinul lui Jacobs. A întors avionul și a micșorat viteza, îndreptându-și tirul asupra avioanelor Zero. Avioanele s-au retras, iar Jacobs a zburat flancat de Hamrin.[1]

---

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 20-22 aprilie 1943 şi note; Charles McMurtry, „Liberator, Hit 594 Times, Wings Home Safely", *Richmond News Leader*, 14 mai 1943; „Catonsville Air Gunner Has 95 Raids to Credit", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 1 mai 1943; „Shapleigh Youth, Injured, Credited with Downing Zero", articol nedatat din documentele lui Stanley Pillsbury, FMP; Cleveland, *op. cit.,* pp. 237, 349-350; Howard, Whitley, *op. cit.*, pp. 137-138; Charles P. Arnot, „Bombardier Zamperini Saves Lives in Shell-Riddled Plane", *Oakland Tribune,* 4 mai 1943; Charles P. Arnot, „Japanese Phosphate Plants are Blown Up", *Honolulu Advertiser*, 1 mai 1943; „Gen. Landon, Bomber Commander, Tells the Story of Nauru Attack", 5 mai 1943, din documentele lui Louis Zamperini, FMP; „Two Southland Officers Classified as Heroes în South Pacific Dispatches", *Long Beach Press-Telegram,* 4 mai 1943; Charles P. Arnot „Lt. Phillips on another «Thriller»", 4 mai 1943, din albumul lui Phillips, FMP; „Brave Flying Son of Pickett Chaplain Bears Charmed Life", mai 1943, articol din albumul lui Phillips, FMP; „Yank Pilot, Son of Pickett

Primele bombardiere, urmărite de Zero, s-au îndreptat spre întinsul oceanului. Cu avioanele de luptă avariate și o bună parte din arme distruse, baza japoneză rămânea vulnerabilă. Ultimele B-24 din escadrilă au intrat în acțiune, zburând prin norii de fum ca să arunce o ploaie de bombe asupra fabricii de fosfat. În ultimul avion care a ajuns deasupra insulei, un reporter își ducea la ochi binoclul. A văzut „o masă de foc și de fum, ca un vulcan", un bombardier japonez în flăcări, câteva focuri răzlețe trase de antiaeriană, dar nici măcar singur un om.[2]

Phil și Cuppernell l-au dus pe *Super Man* cu toată viteza înainte, spre casă. Avionul era avariat grav și avea tendința de a se duce în sus și pe spate. Răspundea greu la comenzi și nu voia să întoarcă, așa că piloții aveau nevoie de toate forțele lor pentru a-l menține drept. Trei avioane Zero se învârteau în jurul lui, scuipând o ploaie de gloanțe și de proiectile. Mitraliorii, îngropați în tuburi goale și fierbinți de gloanțe, au ripostat: Mitchell în față, Pillsbury la turela de sus, Glassman

---

Chaplain, Saves Crewmen", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Charles P. Arnot, „Lieut. Phillips Escapes Death on Pacific Raid", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; „His Toughest Fight: Lou Zamperini, Former Track Star, Aids Five Wounded as Plane Limps Home", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Charles P. Arnot, „Track Star în Heroic Role", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Charles P. Arnot, „Raid on Nauru Told în Detail by Eyewitness", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; „Lou Zamperini Plays Great Role on Bombing Trip", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Charles P. Arnot, „Zamperini, S.C. Track Star, in Epic Air Adventure", *Los Angeles Herald Express,* 4 mai 1943; Charles P. Arnot, „Track Star Zamperini Hero in Jap Air Fight", *Los Angeles Herald Express,* 4 mai 1943.

2 Charles P. Arnot, „Raid on Nauru Told in Detail by Eyewitness", articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.

la burtă, Lambert în coadă și Brooks cu Douglas stând expuși la fereastra largă și deschisă de la mijloc. Louie, care se afla tot în carlingă, vedea cum gloanțele lor străpung fuzelajul avioanelor Zero, însă fără a le opri. Prin *Super Man* treceau gloanțe din toate părțile. În orice parte a avionului, puteai vedea cerul și marea prin găurile din învelișul său. Cu fiecare clipă care trecea, găurile se înmulțeau. Chiar când Louie se pregătea să iasă din carlingă, a văzut un Zero venind în picaj drept spre botul lui *Super Man.* Mitchell și pilotul de pe Zero au început să tragă în același timp. Louie și Mitchell au simțit gloanțele vâjâindu-le pe la urechi; unul a trecut pe lângă brațul lui Mitchell, iar altul – aproape de fața lui Louie. O rafală de gloanțe a vâjâit pe lângă ei și a nimerit cablurile de alimentare ale turelei, iar aceasta s-a blocat. În aceeași clipă, Louie a văzut smucitura pilotului de pe Zero. Mitchell îl lovise. Preț de încă o clipă, Zero și-a continuat plonjeul către botul lui *Super Man.* Apoi greutatea pilotului căzut pe manșă a împins avionul în jos, făcându-l să dispară sub bombardier. Avionul de vânătoare a coborât în viteză și a căzut în ocean, aproape de coasta insulei.

Louie a rotit cu mâna turela care nu mai funcționa, iar Mitchell s-a dus în spate. Mitraliorii continuau să tragă, așa că *Super Man* trepida în continuare. Mai erau două avioane Zero pe lângă el.

În turela de sus, cu fața spre coada avionului, Stanley Pillsbury avea o armă fioroasă, o mitralieră dublă de calibru 50. Fiecare dintre cele două mitraliere putea să tragă 800 de rafale pe minut, iar gloanțele zburau cu o viteză de 900 m/s.[1] Mitralierele lui Pillsbury puteau omorî un om aflat la 6 km distanță și puteau doborî un Zero dacă li se oferea ocazia. Numai că avioanele Zero stăteau sub el, deci Pillsbury nu le

1 „Pistol Packin' Warplanes", *Popular Mechanics,* aprilie 1944, p. 2.

putea ajunge. Simțea cum gloanțele străpung burta lui *Super Man*, dar el nu vedea decât aripile avionului. Uitându-se la cel mai apropiat Zero, Pillsbury se gândea: „Dacă ar urca mai sus, aș putea să-l dobor.”[1]

A așteptat. Avionul mugea și se zgâlțâia, mitraliorii trăgeau, avioanele Zero îi loveau de jos, iar Pillsbury aștepta. Apoi Louie a văzut un Zero care s-a ridicat pe partea dreaptă. Pillsbury nu îl văzuse. Și-a dat seama de prezența lui când a auzit un „Bang! Bang! Bang!” asurzitor și a simțit că totul se răstoarnă și se dezintegrează, împreună cu o durere atroce.

Avionul Zero ciuruise toată partea dreaptă a lui *Super Man* cu proiectile. Prima rafală a lovit lângă coada avionului, făcându-l să se încline mult într-o parte. Un șrapnel a sfâșiat coapsa și piciorul mitraliorului din coadă, Ray Lambert, care stătea în lateral pe când *Super Man* își continua zborul. Înclinarea avionului l-a salvat; o *rafală* de proiectile a lovit exact în locul în care se aflase capul lui cu o secundă în urmă și a explodat atât de aproape, încât i s-au spart ochelarii de protecție. În față, ploaia de șrapnele i-a lovit pe Brooks și Douglas, mitraliorii de la mijloc. În turela de jos, două schije i-au intrat lui Glassman în spate, dar acesta era atât de plin de adrenalină, încât nu a simțit nimic. O altă rafală l-a lovit pe pasager, pe Nelson. În sfârșit, o ultimă rafală a nimerit peretele turelei, dezintegrându-l în urma impactului și umplând piciorul lui Pillsbury de schije de la talpă până la genunchi. Jumătate din membrii echipajului și toți mitraliorii fuseseră loviți. *Super Man* se lăsa nebunește într-o parte și o clipă a părut că este pe cale să intre în vrie. Phil și Cuppernell și-au încleștat mâinile pe mânșă ca să-l echilibreze. Atârnat de mitralieră, cu piciorul plin de schije, gata să zboare din scaun din cauza rotației avionului, Pillsbury a urlat singurul cuvânt care i-a trecut prin minte:

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 26 august 2004.

„Au!”[2]

Louie a auzit țipătul cuiva. După ce a reușit să îndrepte avionul, Phil a strigat la el să se ducă să vadă cât de gravă era situația. Louie s-a cățărat în turela din față. Primul lucru pe care l-a văzut a fost trupul lui Harry Brooks căzut în cala bombelor, pe pasarelă. Trapa de la cală era larg deschisă, iar Brooks atârna de la mijloc în jos de pe pasarelă, ținându-se cu o mână de ea în timp ce un picior i se legăna în gol; sub el nu erau decât aer și ocean. Avea ochii holbați de groază și partea superioară a corpului era scăldată în sânge. A ridicat o mână spre Louie, cu o expresie rugătoare pe chip.

Louie l-a apucat pe Brooks de încheieturile mâinilor și l-a așezat în fund. Brooks s-a aplecat în față, iar Louie a văzut găurile care îi ciuruiseră jacheta. Și în păr avea sânge.

L-a târât pe Brooks în cabina avionului și l-a așezat într-un colț. Brooks leșinase. Louie a găsit o pernă și a pus-o sub el, apoi s-a întors în cala bombelor. Își amintea sigur că închisese trapa și nu înțelegea de ce acum era deschisă. Apoi a văzut de ce: în perete se zărea o tăietură lungă, iar un lichid violet era împrăștiat peste tot. Cablurile hidraulice, care controlau închiderea ușilor, fuseseră retezate. Fără aceste cabluri, Phil nu putea să controleze angrenajul de aterizare și nici flapsurile, care aveau rolul de a micșora viteza avionului la aterizare. Și fără cabluri hidraulice nu aveau nici frâne.

Louie a închis cu mâna trapa de la cală. S-a uitat în spate și i-a văzut acolo pe Douglas, Lambert și Nelson, întinși la pământ și însângerați. Douglas și Lambert bâjbâiau cu mâinile pe podea, încercând să-și găsească mitralierele. Nelson nu mișca. Fusese împușcat în stomac.

Louie a urlat spre cei din cabină, cerând ajutor. Phil i-a

2 Ibidem.

răspuns țipând că pierde controlul asupra avionului și că are nevoie de Cuppernell. Louie i-a spus că este o situație disperată. Phil s-a înfipt cu toată puterea în manșă, iar Cuppernell s-a ridicat, i-a văzut pe oamenii din spate și a rupt-o la fugă. A găsit morfină, antibiotice, măști de oxigen și pansamente și s-a aplecat la fiecare om în parte. Louie a îngenuncheat lângă Brooks, care era tot inconștient. Pipăind capul mitraliorului, a descoperit două găuri în ceafă. În spate avea patru răni mari. Louie i-a legat lui Brooks masca de oxigen pe față și i-a bandajat capul. În timp ce îl îngrijea pe Brooks, s-a gândit la starea avionului. Mitraliorii de la mijloc, din față și din coadă erau scoși din luptă, avionul era găurit ca naiba, Phil se afla singur la manșă, reușind cu greu să țină avionul în aer, iar avioanele Zero erau tot acolo. „Dacă mai trec o dată pe lângă noi, o să ne doboare", s-a gândit el.[1]

Louie era aplecat deasupra lui Brooks când a simțit ceva gâdilându-l pe umăr, ceva care picura. S-a uitat în sus și l-a văzut pe Pillsbury în turelă. Sângele curgea nestăvilit din piciorul lui. Louie a dat fuga la el.

Pillsbury era tot în scaunul lui, cu fața într-o parte, ținându-și strâns mitraliera și scrutând cerul. Era alb ca un mort. Piciorul se bălăngănea sub el, cracul de la pantalon atârna în fâșii, iar gheata era făcută praf. Lângă el, în peretele avionului se vedea o gaură zimțată de forma statului Texas și mare cât o minge gonflabilă. Turela era plină de găuri, iar pe jos se aflau bucățele zornăitoare de metal din motorul turelei.

Louie a început să-i îngrijească rănile lui Pillsbury. Acesta se uita în toate părțile, fără să-l bage în seamă. Știa că avioanele Zero aveau să se întoarcă pentru a-i omorî pe toți, iar el trebuia să le observe când vor veni. Presiunea momentului împinsese durerea undeva departe.

1 Louis Zamperini, jurnal, aprilie 1943, note.

Deodată, un fâsâit, o mișcare ascendentă, neagră, foarte aproape, o siluetă gri, lucioasă, un cerc roșu. Pillsbury a urlat ceva ininteligibil, iar Louie i-a dat drumul la picior exact în momentul în care acesta a lovit rotorul de viteză al turelei. Turela a prins viață, răsucindu-l pe Pillsbury cu 90°.

Avionul Zero a ajuns în punctul maxim al arcului de zbor, s-a îndreptat și a gonit drept spre *Super Man.* Pillsbury era îngrozit. Într-o clipă avea să vină sfârșitul, doar cu un mic gest – degetul apăsat pe trăgaci al pilotului de pe Zero –, și *Super Man* avea să poarte zece oameni în Pacific. Pillsbury putea chiar să-l vadă pe pilotul care îi va curma viața, fiindcă soarele tropical îi lumina fața și eșarfa albă din jurul gâtului. Pillsbury s-a gândit: „Trebuie să-l omor pe individul ăsta."[1]

Pillsbury a tras adânc aer în piept și a apăsat pe trăgaci. A văzut trasoarele zburând din gura mitralierei sale și făcând țăndări cabina avionului. Parbrizul a zburat, iar pilotul a căzut în față.

Lovitura fatală nu a mai ajuns la *Super Man.* Pilotul de pe Zero, văzând turela de sus sfărâmată și niciun om la ferestrele de la mijloc, cu siguranță și-a imaginat că toți mitraliorii sunt morți. Așteptase prea mult timp.

Avionul Zero s-a prăbușit răsucindu-se ca o pasăre rănită. Pillsbury era sigur că pilotul a murit înainte ca avionul să se lovească de luciul apei.

Ultimul Zero a venit pe dedesubt, apoi s-a clătinat și a căzut, îl doborâse Clarence Douglas, în picioare la mitraliera lui, cu coapsa, pieptul și umărul făcute praf.

În ocean, sub ei, oamenii de pe submarin se uitau la avioanele ce cădeau în apă. Avioanele Zero se prăbușeau unul câte unul, iar bombardierele continuau să zboare. Mai târziu, echipajul submarinului va raporta că niciun Zero nu s-a mai întors pe Nauru. Se crede că acest raid și altele

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 26 august 2004.

ulterioare i-au împiedicat pe japonezi să scoată de pe insulă chiar și o singură încărcătură de fosfat.[1]

*

Durerea care în timpul schimbului de focuri fusese atât de departe l-a copleșit în cele din urmă pe Pillsbury. Louie a deblocat scaunul de la turelă, iar mitraliorul i-a căzut în brațe. Louie l-a așezat ușor pe podea, alături de Brooks. A apucat gheata lui Pillsbury și a încercat s-o scoată cât mai ușor. Pillsbury răcnea din toate puterile. Gheata a ieșit din picior. Degetul mare al lui Pillsbury nu mai exista; rămăsese în gheată. Următorul deget se mai ținea într-o fâșie de piele, iar din celelalte degete lipseau mai multe bucăți. În glezna lui erau înfipte atât de multe șrapnele, încât arăta ca o pernuță cu ace. Louie s-a gândit că era imposibil să i se salveze piciorul. L-a bandajat pe Pillsbury, i-a făcut o injecție cu morfină, l-a pus să înghită un antibiotic și apoi s-a grăbit spre cabină, să vadă dacă puteau salva avionul.

Super Man era pe moarte. Phil nu îl putea întoarce într-o parte sau alta cu comenzile obișnuite, iar avionul trăgea atât de tare în sus, gata să se răstoarne, încât Phil nu putea să-l țină nici cu amândouă mâinile. Își urcase picioarele pe manșă și se împingea în ea cât putea de tare. Avionul se cabra mereu în sus, pe punctul de a atinge viteza critică. Sărea în sus și-n jos ca un delfin.

Oamenii care puteau să umble alergau prin avion să evalueze situația. Pericolul în care se aflau era evident pentru toată lumea. Profundorul din dreapta era complet nefuncțional, o mare bucată din el fiind smulsă și cablurile retezate. Cablurile de la elevatoare, care controlau tangajul avionului, erau grav avariate. La fel și cablurile care îi permiteau pilotului ajustarea poziției avionului – orientarea

1 Jane Resture, *op.cit.*

lui în aer – și reduceau efortul necesar pentru manevrarea aparatului. Combustibilul se scurgea pe podea sub turela de sus. Nimeni nu știa care este starea trenului de aterizare; întrucât tot avionul părea perforat, era de așteptat ca și roțile să fi fost atinse. Cala bombelor se scălda în lichid hidraulic.

Phil făcea tot ce putea. A redus motoarele de pe o parte, creând o diferență de putere care a silit avionul să întoarcă. Zborul la viteză mare atenua balansarea și micșora riscul de răsturnare. Dacă Phil reușea să împingă tare manșa cu picioarele, ar fi putut să împiedice avionul să se răsucească. Cineva a reușit să blocheze țeava de lângă Pillsbury, prin care se scurgea combustibilul. Louie a luat o sârmă de armare a bombelor și a legat laolaltă cele două cabluri rupte, de la direcție și de la elevator. Acest lucru nu aducea o îmbunătățire imediată a situației, dar putea să fie de folos în cazul în care ar fi cedat și cablurile de la profundorul de pe partea stângă.

Funafuti se afla la cinci ore distanță. Dacă *Super Man* ar fi reușit să-i ducă până acolo, trebuiau să aterizeze fără să poată controla hidraulic trenul de aterizare, flapsurile sau frânele. Ar fi putut să lase trenul jos și să întindă flapsurile cu pompa de mână, dar pentru frânele hidraulice nu exista o alternativă manuală. Fără bombe și cu prea puțin combustibil în rezervor, avionul cântărea cam 18 tone. Un B-24 fără frâne, în special unul care venea „înfierbântat” – peste viteza standard de aterizare, în jur de 145-178 km/h[1] – avea nevoie de cel puțin 3 km ca să se oprească.[2] Pista din Funafuti avea doar 200 m. La capătul ei se aflau stâncile și oceanul.

Orele treceau. *Super Man* se zgâlțâia și trăgea greu. Louie

1 Charlie Tilghman, pilot pe B-24, Memorialul Air Force, interviu telefonic, 14 februarie 2007; *B-24 Liberator Pilot Training Manual.*
2 Ibidem.

și Cuppernell mergeau de la un rănit la altul. Pillsbury zăcea pe jos, cu ochii la piciorul care sângera.[1] Mitchell stătea aplecat peste masa lui de navigare, iar Phil se lupta cu avionul. Douglas șchiopăta prin avion, cu un aer de suferință profundă, cu umărul și brațul „făcute praf", avea să scrie Pillsbury.[2] Brooks zăcea lângă Pillsbury, iar sângele îi gâlgâia în gât, ceea ce îl făcea să horcăie când respira. Lui Pillsbury i se părea insuportabil zgomotul acela. O dată sau de două ori, când Louie îngenunchease în fața lui, Brooks a deschis ochii și a șoptit ceva. Louie și-a apropiat urechea de buzele lui, dar nu a putut să înțeleagă. Apoi Brooks și-a pierdut iar cunoștința. Toți s-au gândit că era mai mult ca sigur că va muri. Nimeni nu vorbea despre asta.

Era de așteptat – toți știau asta – că se vor prăbuși la aterizare, dacă nu cumva înainte. Indiferent de ceea ce gândea fiecare, niciunul nu spunea nimic.

Lumina zilei începuse să pălească atunci când s-au zărit în depărtare palmierii de pe Funafuti. Phil a început să coboare avionul către pistă. Zburau mult prea repede. Cineva din echipaj s-a dus și a deschis trapa de la cala bombelor, iar avionul, din cauza frecării mai mari cu aerul, a început să încetinească. Douglas s-a dus la pompa cu care se putea acționa trenul de aterizare și care se afla exact sub turela de sus. Era nevoie de două mâini ca s-o acționezi – una pentru a împinge valva și una pentru manevrarea pompei –, dar avea niște dureri atât de mari, încât nu era în stare să-și țină ridicată nici măcar o mână mai mult de câteva secunde. Pillsbury nu putea să stea în picioare, dar s-a întins cât a putut și a ajuns la selectorul valvei. Împreună au reușit să

1 Stanley Pillsbury. interviu telefonic, 26 august 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 20-22 aprilie 1943, note.

2 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 26 august 2004.

scoată trenul de aterizare, în timp ce Louie se uita atent prin geamul lateral în speranța că va vedea indicatorul galben care arăta fixarea dispozitivului. Indicatorul a apărut. Mitchell și Louie au lăsat apoi flapsurile.[1]

Louie a luat coarda parașutei, s-a dus la fiecare rănit și i-a înfășurat coarda peste mijloc, după care a prins-o de anumite părți fixe din avion. Lui Nelson nu a putut să i-o treacă peste mijloc, fiindcă rana era tocmai acolo, așa că i-a înfășurat-o pe sub brațe. Nu a înnodat corzile, de teamă că vor lua foc. A luat capetele corzii și i le-a dat fiecărui om în mână, astfel ca fiecare să se poată elibera din ea mai repede.

Rămânea problema opririi avionului. Lui Louie i-a venit o idee. Ce-ar fi dacă ar lega două parașute de spatele avionului, le-ar scoate pe ferestrele laterale la aterizare și apoi le-ar lăsa să acționeze? Nu mai încercase nimeni vreodată să oprească un bombardier în acest fel. Nu erau prea multe șanse să funcționeze, dar altă variantă nu aveau.[2] Louie și Douglas au plasat câte o parașută la fiecare fereastră de la mijloc și le-au legat de cadrul pe care era fixată mitraliera. Douglas s-a dus la locul lui, iar Louie a rămas între cele două ferestre, cu corzile parașutelor în mâini.

Super Man se lăsa spre Funafuti. Jos, ziariștii și oamenii din celelalte echipaje stăteau în picioare, privind sosirea avionului avariat. *Super Man* cobora tot mai jos. Chiar înainte de a pune roțile pe pistă, Pillsbury s-a uitat la vitezometru. Indica 177 km/h. Pentru un avion fără frâne, era prea mult.

Preț de o clipă, a părut să fie o aterizare perfectă. Roțile au atins pista atât de lin, încât Louie a reușit să rămână în picioare. Apoi a urmat o smucitură violentă. Se adeverea

1 *Flight Manual: B-24D,* pp. 71-75.

2 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 26 august 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic, Louis Zamperini, jurnal, aprilie 1943, note.

temerea lor de mai devreme: cauciucul stâng era spart. Avionul a făcut un viraj abrupt la stânga, îndreptându-se spre două bombardiere parcate. Cuppernell a călcat frâna din dreapta, din obișnuință, evident, nu pentru că avea vreo speranță. Rămăsese totuși suficient de puțin lichid hidraulic cât să-i salveze. *Super Man* s-a învârtit în loc și s-a oprit din clătinat departe de avioane. Louie era tot în spate, strângând în mâini corzile parașutelor. Nu fusese nevoie să le folosească.[1*]

Douglas s-a săltat până la trapa de sus, a ieșit pe jumătate prin deschizătură și și-a ridicat brațul rănit în sus, cu celălalt braț făcând o cruce, semnalul că aveau răniți la bord. Louie a sărit și el din cala bombelor și a făcut același semn. Pe aerodrom s-a creat învălmășeală și, în câteva secunde, avionul era plin de militari. Louie stătea deoparte și se uita la avionul lui distrus. Mai târziu, echipele de la sol vor număra găurile din fuzelajul lui *Super Man,* încercuindu-le cu cretă, ca să nu le numere de două ori. Erau 594 de găuri.[2] Toate bombardierele care fuseseră la Nauru reușiseră să vină înapoi și fiecare dintre ele fusese avariat, dar niciunul atât de grav ca acesta.

---

1 Cleveland, *op. cit.,* pp. 183, 464; 11th Bomb Group (H), *The Grey Geese,* Turner Publishing, Paducah, Kentucky, 1996, p. 73.* Opt luni mai târziu, Charlie Pratte avea să fie primul pilot care a oprit un B-24 cu ajutorul paraşutelor. Bombardierul său, botezat *Belle of Texas,* fusese lovit deasupra insulelor Marshall şi nu mai avea frâne, fapt care îl punea pe Pratte în situaţia de a încerca să aterizeze pe o pistă prea scurtă pentru un bombardier. Mai rău, Pratte mâncase ouă stricate şi a vomitat întruna în timpul zborului. Atingând pista la o viteză explozivă de 225 km/h, Pratte le-a ordonat oamenilor din echipaj să deschidă trei paraşute. Cu paraşutele deschise în spatele lui, avionul a trecut de capătul pistei, a intrat pe plajă şi s-a oprit chiar pe malul oceanului. Pratte şi oamenii lui au primit distincţii speciale.

2 Charlie McMurtry, sursa citată.

Brooks a fost așezat pe targă, pus într-un jeep și dus la infirmeria rudimentară a bazei, cu o singură cameră. Avea hemoragie cranianã.

Pe Pillsbury l-au dus la barăci, în așteptarea tratamentului. Zăcea acolo de vreo oră când a venit la el un doctor și l-a întrebat dacă îl cunoaște pe Harry Brooks. Pillsbury a spus că da. „N-a reușit să supraviețuiască”, i-a spus doctorul.[1]

Harold Brooks, sergent la serviciul tehnic, a murit cu o săptămână înainte de a împlini 23 de ani. A trecut o săptămână până când vestea a ajuns la mama lui văduvă, Edna, pe Western Avenue 511 ½, în Clarksville, Michigan. În cealaltă parte a orașului, pe Harley Road, vestea ajungea și la logodnica lui, Jeannette Burtscher. Tânărul murise cu nouă zile înainte de data la care, înainte să plece la război, plănuiseră să se căsătorească.[2]

1 Stanley Pillsbury, interviu telefonic, 9 martie 2005.

2 „Sergt. H.V. Brooks Served in Pacific”, articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.

Capitolul 10

Blestematele alea șase

La căderea nopții, în Funafuti, echipele de la sol reparau bombardierele avariate. După ce peticeau găurile și reparau defecțiunile mecanice, avioanele erau încărcate cu combustibil și înarmate cu câte șase bombe de câte 277 kg, pregătite pentru atacul asupra insulei Tarawa de a doua zi. *Super Man,* care se afla tot în locul în care se oprise la aterizarea aceea răsucită, cu fuzelajul ciuruit ca sita, nu participa la atac. Probabil că nu avea să mai zboare vreodată.

Extenuat după misiune și după orele petrecute la infirmerie ca să dea ajutor, Louie s-a dus spre pâlcul de cocotieri unde câteva corturi țineau loc de barăci. A intrat în cortul său și s-a aruncat pe patul pliant, lângă Phil. Ziariștii stăteau într-un cort de alături. La infirmerie, Stanley Pillsbury zăcea pe pat cu piciorul sângerând și atârnând în afara patului. Alături de el, ceilalți răniți de pe *Super Man* încercau să doarmă. S-a lăsat întunericul și s-a făcut liniște.

Pe la 3 dimineața, Louie s-a trezit într-un zumzet înfundat, care se auzea când mai tare, când mai încet. Era un avion de dimensiuni mici, care apărea și dispărea pe deasupra insulei. Gândindu-se că era probabil un echipaj pierdut în nori, Louie a rămas în pat, ascultând atent, cu speranța că rătăciții își vor găsi drumul. Într-un târziu, zgomotul nu s-a mai auzit.

Până să adoarmă din nou, Louie a auzit hârâitul puternic al unui motor de avion de mari dimensiuni. Apoi, în capătul nordic al atolului s-a auzit un „Bum!”. A început să urle o sirenă și din depărtare s-au auzit focuri de armă. În clipa următoare, un ofițer de marină a trecut pe lângă corturile aviatorilor, strigând „Raid aerian! Raid aerian!” Zumzetul pe

care îl auzise Louie nu provenea de la un avion american rătăcit. Probabil că fusese un avion de recunoaștere, care conducea bombardiere japoneze. Funafuti era atacat.[1]

Aviatorii și ziariștii, inclusiv Louie și Phil, și-au tras repede ghetele în picioarele, au ieșit în grabă din corturi și s-au oprit, unii țipând, alții învârtindu-se panicați. Pe Funafuti nu exista niciun adăpost antiaerian. Din capătul atolului, exploziile urmau în succesiune rapidă, din ce în ce mai puternice și mai aproape de ei. Pământul se cutremura.

„M-am uitat în jur și mi-am spus: «La naiba! Unde o să ne băgăm?»", își va aminti pilotul Joe Deasy.[2] Singurul adăpost pe care l-a găsit a fost o groapă micuță, săpată într-un lăstăriș de cocotieri, unde s-au băgat aproape toți oamenii care erau lângă el. Herman Scearce, operatorul radio al lui Deasy, s-a aruncat într-un șanț de lângă un camion de artilerie, împreună cu alți cinci colegi de echipă. Pilotul Jesse Stay a sărit într-o altă groapă din apropiere. Trei oameni s-au târât sub camionul de la artilerie, un altul s-a aruncat în groapa de gunoi. Un om a fugit spre capătul atolului și s-a aruncat în ocean, cu toate că nu știa să înoate.[3] Alți soldați, neavând unde să se ducă, s-au așezat în genunchi și au

---

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal, 21-23 aprilie 1943; John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005; Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005; Jesse Stay, interviuri telefonice, 23 iulie 2004, 16 martie 2005; Frank Rosynek, *Not Everybody Wore Wings,* memorii nepublicate; Frank Rosynek, interviu prin e-mail, 15 iulie 2005; Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 1 mai 1943; Cleveland, *op. cit.,* p. 346; Britt, *op. cit.,* pp. 36-37; Howard, Whitley, *op. cit.,* pp. 138-144; Jesse Stay, *Twenty-nine Months in the Pacific,* memorii nepublicate; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

2 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005.

3 Howard Whitley, *op. cit.,* p. 140.

început să-și sape gropi în nisip cu căștile. În timp ce săpa prin întuneric și bombele se auzeau tot mai aproape, un soldat îi înjura în gura mare pe jigodiile de generali care lăsaseră atolul fără adăposturi.

Zeci de băștinași se înghesuiseră într-o biserică mare, construită de misionari, care se afla într-un luminiș. Dându-și seama că biserica cea albă era perfect vizibilă pe fondul întunecatului atol, un infanterist de la marină, pe nume Fonnie Black Ladd, a intrat în biserică și a țipat la băștinași să iasă afară. Când a văzut că nu vor să plece, și-a scos pistolul. Localnicii au fugit în cele din urmă.[1]

La infirmerie, Stanley Pillsbury zăcea speriat și tulburat. Se trezise din somn simțind atolul zgâlțâit de explozii, în urletul unei sirene și cu oameni fugind în jurul lui, punându-i pe pacienți pe targă și scoțându-i afară. Apoi camera a rămas pustie, iar Pillsbury era singur. Se pare că pe el îl uitaseră. S-a ridicat în fund, scos din minți. Nu putea să stea în picioare.

Louie și Phil au alergat prin pădurea de cocotieri, căutând un loc unde să se poată adăposti. Bombele îi ajungeau din urmă, făcând zgomote pe care cineva le putea asemăna cu pașii unui uriaș: „Bum!... Buumm!... BUUUM!... BUUUM!" În sfârșit, Louie și Phil au zărit o colibă de-a băștinașilor, construită pe piloni de lemn. S-au aruncat sub ea, aterizând peste alte zeci de oameni adăpostiți deja acolo. Bombele erau acum atât de aproape, încât oamenii auzeau până și zgomotul pe care îl făcea rotirea lor în aer; Deasy își amintește că zgomotul semăna cu un sfârâit, Scearce – cu un fluierat strident.

O clipă mai târziu, totul era înecat în lumină albă și zgomot asurzitor. Pământul gemea, aerul vâjâia și se

1 Howard Whitley, *op. cit.*, p. 139; Philip Scearce Jr., interviu prin e-mail, 11 iulie 2008.

umpluse de un miros acru. Copacii se despicau. O bombă a lovit cortul în care, cu o clipă în urmă, dormiseră Louie și Phil. O alta a explodat chiar lângă niște oameni ascunși în șanț, iar cel aflat deasupra a simțit că îl înțeapă ceva în spate. A spus: „Am încurcat-o, băieți", apoi a leșinat.[1] O bombă a lovit camionul de artilerie, aruncându-l în aer în mii de fărâme. Rămășițele camionului și ale oamenilor care se ascunseseră sub el au trecut pe deasupra capului lui Jesse Stay. Un mitralior a auzit un sunet muzical când au zburat pe lângă el bucăți din camion. Se pare că bucăți din acest camion au căzut și peste unul dintre corturi, în care doi aviatori încă mai stăteau în pat. O altă bombă a nimerit în șanțul lui Scearce, căzând chiar pe spatele unui mitralior. Nu a explodat, ci a rămas acolo fâsâind. Mitraliorul a urlat „Iisuse!". Le-a luat ceva timp să-și dea seama că ceea ce ei credeau a fi o bombă era de fapt un stingător de incendii. Câțiva metri mai încolo, Louie și Phil s-au înghesuit unul în altul. Coliba s-a cutremurat, dar a rămas în picioare.

Bombele au înaintat pe atol. Exploziile se auzeau tot mai departe, apoi s-au oprit. Câțiva oameni au ieșit din adăposturile lor ca să-i ajute pe răniți și să stingă focurile. Louie și ceilalți au rămas la locul lor, știau că bombardierele se vor întoarce. S-au aprins chibrituri și țigările au fost ținute cu degete tremurânde. „Dacă o să ne lovească", a mormăit un soldat, „n-o să rămână din noi decât zeamă." Departe, se auzea cum avioanele se întorc. Bombardamentul reîncepea.

Un om care alerga pe lângă infirmerie l-a văzut pe Pillsbury, a dat fuga la el, l-a pus pe o targă și l-a târât spre o clădire mică de ciment, unde fuseseră duși și ceilalți răniți. Clădirea era atât de aglomerată, încât oamenii erau așezați ca pe rafturi. Era întuneric beznă, iar doctorii se înghesuiau

1 Howard, Whitley, *op. cit.,* p. 140.

printre tărgi, luminându-și pacienții cu lanterna. Pillsbury zăcea gâfâind pe targă, ascultând cum vin bombele, simțea că se sufocă în spațiul îngust și închis; își imagina cum bombele îi vor îngropa pe toți. Oamenii aceia, puși unul peste altul, și tăcerea mormântală îl duceau cu gândul la morgă. Îl durea piciorul. A început să geamă, iar doctorul a bâjbâit până la el și i-a administrat morfină. Bombardamentul se auzea mai tare, mai tare, apoi a venit deasupra lor, cu o zgâlțâială enormă. Tavanul s-a cutremurat și peste ei a început să se cearnă praf de ciment de pe pereți.

Afară era iadul pe pământ. Oamenii gemeau și urlau, unul își striga mama. Unui pilot i se părea că vocile acelea semănau „cu urletele de animale”.[1] Timpanele se spărgeau. Un om a făcut atac de cord. Altuia i-a fost retezată o mână. Unii plângeau cu sughițuri, se rugau, alții făceau pe ei. „Nu eram doar speriat, ci îngrozit”, le va scrie un aviator părinților săi. „Până atunci mi-a fost frică să nu mor în zbor, cu avionul, dar m-am înșelat. A fost pentru prima dată când am văzut cât de aproape poți să fii de moarte.”[2] Și Phil credea la fel; niciodată, nici măcar în zborul acela peste Nauru, nu mai simțise o asemenea teroare.[3] Louie se ghemuise lângă el. Când fugise prin pădurea de cocotieri, se mișcase numai din instinct și, din prea multă adrenalină, nu simțise nimic. Dar acum, cu toate exploziile acelea în jurul lui, îl cuprinsese frica.

Sergentul Frank Rosynek stătea ghemuit într-un șanț de coral, având pe el doar casca, pantofii neîncheiați la șireturi și o pereche de chiloți. Tonele de resturi care veneau peste ei, scria el mai târziu, „erau ca încărcătura unui vagon de

1 *Ibidem*, p. 143.

2 Cleveland, *op. cit.*, p. 258.

3 Russell Allen Phillips, scrisoare către reverendul Russell Phillips, 2 mai 1943.

marfă. Zgomotul bombelor înainte de a lovi ținta și de a exploda semăna cu huruitul unui pian pe care cineva îl împinge pe o rampă lungă. Peste tot în jur erau palmieri mari rupți și despicați; pământul sărea în aer când exploda o bombă și se producea un fulger de lumină fantastic de puternic. Impactul arunca bucăți de coral în groapa unde eram noi; le căutam pe întuneric și le aruncam afară imediat ce le găseam. În intervalele dintre două bombe lansate, ziceai că ești într-o biserică: dintr-o tranșee de lângă noi se auzeau voci care intonau rugăciuni la unison – fără încetare. Am avut impresia că îi aud pe unii plângând; și plângeau mai tare pe măsură ce bombele cădeau mai aproape. Ți-era frică să ridici privirea pentru că aveai impresia că ar fi putut să te vadă de sus."[1]

La al treilea raid au mai murit doi soldați. La al patrulea, japonezii au tras lozul cel mare. Două bombe picate la fix au nimerit bombardierele B-24, încărcate cu combustibil și bombe. Prima bombă a provocat o explozie uriașă, care a stârnit o ploaie de bucăți de avion ce s-au împrăștiat în toată insula. A doua a provocat un incendiu care a făcut să se declanșeze mitralierele de la bord; gloanțele au început să zboare în toate direcțiile, iar trasoarele desenau panglici în aer. Apoi au explodat bombele de 272 kg din avioane.

Într-un târziu, atolul s-a cufundat în tăcere. Câțiva oameni s-au ridicat în picioare, tremurând. Când mergeau printre rămășițele dezastrului, a mai explodat un B-24, iar suflul exploziei a fost alimentat de cei 8.400 litri de combustibil, 1.360 kg de bombe și pachetele de muniție de calibru 50. Un copilot scria că se auzea „ca și cum toată insula sărea în aer".[2] Și, cu asta, vacarmul a încetat.

---

1 Frank Rosynek, *Not Everybody Wore Wings,* memorii nepublicate.

2 Cleveland, *op. cit.,* p. 346

La răsărit, oamenii au început să iasă din ascunzători. Cel care fugise în ocean venea acum spre mal, după ce stătuse trei ore agățat de o stâncă, în plin flux. La lumina zilei, soldatul care îi înjurase pe generali când își săpase vizuina a descoperit că generalii aceia își săpaseră și ei un adăpost chiar lângă el. Louie și Phil s-au târât afară de sub colibă. Phil era nevătămat; Louie avea doar o tăietură la braț. S-au alăturat alaiului de oameni epuizați și șocați.

Funafuti era distrusă. O bombă căzuse pe acoperișul bisericii, năruind întreaga clădire, dar, mulțumită caporalului Ladd, nimeni nu se aflase înăuntru. În locul unde fusese cortul lui Phil și Louie se vedea acum un crater. Un alt cort era turtit la pământ de o bombă nedetonată, care picase chiar în mijlocul lui. Cineva a legat bomba de un camion și a tras-o până pe plajă, apoi a virat strâns și a aruncat bomba direct în ocean. Rosynek a inspectat pista și a găsit șase bombe japoneze așezate în șir indian. Bombele se armau prin învârtire, în cădere, dar cine le lansase o făcuse de la prea mică înălțime, iar bombele nu avuseseră timp să se declanșeze. Oamenii le-au târât în ocean și pe acelea.

Pe locul bombardierelor lovite se aflau acum niște gropi adânci, înconjurate de cocotieri retezați. Unul dintre cratere, și-a notat Louie în jurnal, era adânc de peste 10 m și avea un diametru de 18 m. Fragmente de bombardier erau împrăștiate peste tot. Trenuri de aterizare și scaune care văzuseră apusul dintr-o parte a insulei Funafuti întâmpinau acum zorii din cealaltă parte. Dintr-un bombardier nu mai rămăseseră decât coada, două vârfuri de aripă și două elice unite printr-o baltă neagră. Un motor Pratt and Whitney de 1.200 de cai putere stătea stingher în mijlocul pistei; avionul căruia îi aparținuse nu se mai vedea nicăieri. Louie a dat peste un reporter care se uita într-un crater, cu ochii plini de lacrimi. Louie s-a dus spre el, așteptându-se să vadă în

groapă un mort. În schimb, a văzut o mașină de scris turtită.

Răniți și morți erau peste tot. Doi mecanici care fuseseră prinși în câmp deschis erau plini de răni din cauza suflului puternic al exploziei. Erau atât de traumatizați, încât nu puteau să vorbească și comunicau prin gesturi făcute cu mâna. Îi găsiseră cufundați într-o tăcere solemnă în jurul a două scaune și a unor bucăți contorsionate de metal, tot ce mai rămăsese din camionul artileriei. Cei trei oameni care se adăpostiseră sub camion erau de nerecunoscut. Un operator radio a fost găsit mort, cu o schijă în cap. Louie a dat peste cadavrul unui băștinaș care avea pe el doar pânza care îi acoperea zona genitală. Îi lipsea o jumătate din cap.

Un crainic de la radio anunța că fuseseră vreo 14 bombardiere japoneze[1], dar, considerând că au existat două runde a câte trei atacuri, cineva le-a botezat „Blestematele alea șase”.[2] Toată lumea se aștepta la întoarcerea lor. Phil și Louie s-au alăturat unui grup de oameni care săpau adăposturi cu lopeți și cu căști. Când au avut un moment liber, s-au dus pe plajă și au stat acolo cu toții o oră, încercând să-și adune gândurile.

Tot în acea zi, Louie s-a dus să ajute la infirmerie. Pillsbury ajunsese din nou în patul lui. Piciorul îi frigea groaznic și atârna în aer, lângă pat, formând o baltă de sânge pe podea. Cuppernell stătea cu el, mulțumindu-i că doborâse acel Zero.

Doctorul era îngrijorat fiindcă piciorul lui Pillsbury sângera încontinuu. Operația era absolut necesară, numai că nu aveau anestezice, așa că pacientul trebuia s-o suporte pe viu. Pillsbury s-a ținut strâns de pat cu mâinile, Louie a stat peste picioarele lui, iar doctorul a rupt cu cleștii bucăți de

1 Britt, *op. cit.*, pp. 36-37.

2 Frank Rosynek, interviu prin e-mail, 15 iulie 2005.

țesut din piciorul lui Pillsbury, apoi a luat o fâșie mare de piele care atârna, a tras-o peste osul dezvelit și a cusut-o.[1]

Super Man rămăsese lângă pistă, înclinat spre stânga după aterizarea într-o roată, cu cauciucul rupt aproape desprins. Raidul aerian nu îl nimerise, dar nu arăta deloc bine. Cele 594 de găuri erau împrăștiate pe toată suprafața fuzelajului; șiruri de găuri provocate de gloanțe, tăieturi făcute de schije, patru găuri de proiectile dintre care cea mai mică era de mărimea unui cap de om, spărtura căscată sub turela lui Pillsbury și bucata lipsă de la profundorul din dreapta, mare cât o ușă. Avionul arăta de parcă ar fi zburat prin sârmă ghimpată, vopseaua era curățată pe motoarele din față și pe laterale. Ziariștii și aviatorii îi dădeau roată, minunându-se cum de reușise să se mențină în aer cinci ore cu asemenea avarii. Phil era lăudat ca un adevărat făcător de minuni și toată lumea începuse să-și revizuiască opiniile în legătură cu vulnerabilul B-24. Un fotograf a urcat în avion și a făcut o poză. Fotografia a fost realizată ziua în interiorul întunecos al avionului; în ea se văd razele de lumină care pătrund prin găurile din avion, ca o ploaie de stele pe un cer întunecat.

Louie, care arăta la fel de rău ca și avionul său, a urcat la bordul lui *Super Man.* S-a rezemat cu capul de una din găurile făcute de proiectile și a văzut pe acolo cablurile de direcție retezate, așa cum le legase el. Și-a trecut mâna peste suprafața lui *Super Man* cu ochii înlăcrimați. Avionul îl salvase pe el și pe ceilalți colegi, în afară de unul. Pentru el, avionul era ca un prieten drag.

Louie s-a îmbarcat la bordul unui alt avion și a început călătoria de întoarcere spre Hawaii împreună cu Phil, Cuppernell, Mitchell și Glassman, acoperit de bandaje. Pillsbury, Lambert și Douglas erau mult prea grav răniți ca

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007.

să se alăture echipajului. În câteva zile, au fost trimiși spre Samoa, unde un doctor a aruncat o singură privire la piciorul lui Pillsbury și a decretat că fusese „făcut hamburger”.[1] Lambert va fi spitalizat cinci luni. [2*] Când a venit la el un general să-i înmâneze medalia *Purple Heart,* Lambert nu era în stare să stea în fund, așa că generalul i-a prins medalia de cearșaf. Pentru Douglas, războiul se sfârșise. Brooks zăcea într-un mormânt aflat în cimitirul trupelor de marină din Funafuti. Echipajul lor se destrămase pentru totdeauna. Pe *Super Man* nu l-au mai revăzut niciodată.

La plecarea din Funafuti, Louie simțea o greutate mare apăsându-l pe umeri. El și colegii lui au făcut o escală la Canton, apoi au zburat spre atolul Palmyra, unde Louie a făcut un duș fierbinte și s-a dus să vadă *Au căzut la datorie* la cinematograful unității. Era filmul la care participase și el ca figurant, la începutul războiului, într-o altă viață.

Revenit la Hawaii, Louie s-a scufundat într-o letargie rece. Era irascibil și retras. Nici Phil nu era în apele lui, începuse să bea mai mult și părea schimbat. Cu echipajul amputat și fără avion, nu mai erau trimiși în misiuni, așa că-și omorau timpul prin Honolulu. Când un individ cu mintea înfierbântată de alcool a încercat să stârnească o ceartă, Phil s-a uitat la el indiferent, dar Louie nu a rezistat. Cei doi au ieșit din local să se bată, dar scandalagiul a dat înapoi. Pe urmă, când mai ieșea la o bere cu prietenii, Louie nu mai

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007.

2 „Catonsville Air Gunner Has 95 Raids to Credit”, articol nedatat din albumul lui Phillips, FMP.* În cele din urmă, Lambert se va întoarce în serviciul militar cu un alt echipaj şi va stabilit un record uluitor de 95 de misiuni.

reușea deloc să fie sociabil. A început să se închidă în cameră, ascultând muzică. Cealaltă activitate care îi mai făcea plăcere era alergarea, așa că transpira din greu pe nisipul din jurul pistei din Kahuku, gândindu-se la Olimpiada din 1944 și încercând să uite privirea rugătoare a lui Harry Brooks.

Pe 24 mai, Louie, Phil și ceilalți veterani de pe *Super Man* au fost transferați la Escadrila 42 din Grupul 11 de Bombardieri. Escadrila 42 era cantonată pe latura de est a insulei Oahu, pe superba plajă din Kualoa.[1] Pentru a întregi echipajul incomplet de pe *Super Man,* au fost aduși alți șase oameni. Ideea de a zbura împreună cu niște necunoscuți era îngrijorătoare pentru Phil și Louie. „Nu-mi place deloc ideea asta", scria Louie în jurnalul său. „Ori de câte ori sunt amestecați oameni din mai multe echipaje apare o problemă." Veteranii de pe *Super Man* nu au văzut nimic special la nou-veniți; singurul lucru notabil li s-a părut a fi slăbiciunea pentru dulciuri a mitraliorului lor din coadă, un sergent din Cleveland pe nume Francis McNamara, care practic nu mânca decât dulciuri. I-au spus „Mac".[2]

În momentul acela, nu aveau niciun avion. Bombardierele Liberator care fuseseră repartizate Escadrilei 42 zburau atunci în alte zone de război, iar primele cinci, găurite de gloanțe, de-abia ajunseseră pe insulă. Unul dintre ele, botezat *Green Hornet,* părea terminat; pe toate părțile era stropit cu ceva negru, iar vopseaua de pe motoare era curățată de tot.[3] Chiar și cu cala bombelor goală și cu toate cele patru motoare în funcțiune, de-abia putea să se mențină

1 Louis Zamperini, jurnal, aprilie-mai 1943.

2 Louis Zamperini interviu telefonic; Russel Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

3 Cleveland, op. cit., p. 159; Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

în aer. Avea tendința să zboare cu coada mai jos decât botul avionului, ceea ce îi făcea pe oameni să spună că „amețește”, o referire la senzația pe care o dă un avion în cădere. Inginerii au studiat problema în fel și chip, dar nu au găsit nicio explicație. Toți aviatorii îl priveau cu suspiciune pe *Green Hornet.* Bombardierul nu primea decât sarcini ușoare, iar echipajele de la sol scoteau de pe el piese pe care le puteau folosi la repararea altor avioane. Louie a mers cu el într-un zbor scurt și, la întoarcere, l-a numit „cel mai tâmpit avion” cu putință, cu care spera să nu mai zboare vreodată.

Pe 26 mai, Louie și-a strâns lucrurile și a plecat la noua lui locuință din Kualoa, o casă particulară construită la mai puțin de 10 m de ocean. Louie, Phil, Mitchell și Cuppernell urmau să locuiască singuri acolo. În după-amiaza respectivă, Louie a rămas în casă, transformând garajul în camera lui personală. Phil s-a dus la o ședință a escadrilei, unde a făcut cunoștință cu un pilot începător, George „Smitty” Smith, care, din întâmplare, era un prieten apropiat de-al lui Cecy.[1] După ședință, Phil a mai stat cu Smitty, vorbind despre Cecy. Acasă, Louie s-a culcat. A doua zi, el, Phil și Cuppernell se duceau la Honolulu să mai mănânce o friptură la localul lui P.Y. Chong.

În cealaltă parte a insulei, la Hickam Field, un echipaj de nouă oameni și un pasager urcau la bordul unui B-24. Echipajul, pilotat de un ofițer din Tennessee pe nume Clarence Corpening, de-abia venise din San Francisco și se ducea spre Canton, apoi spre Australia. Oamenii de la sol s-au uitat după avion cum se ridică, își fixează direcția spre sud și iese din raza lor vizuală.

1 George Smith, scrisoare către Cecy Perry, 19 iunie 1943.

Capitolul 11

„Nimeni n-o să scape cu viață din asta”

Joi, 27 mai 1943, Louie s-a trezit la ora 5 dimineața. Toată lumea din casă dormea. A ieșit afară în vârful picioarelor și a urcat în pas alert dealul din spatele casei, ca să se încălzească, apoi s-a întors, s-a îmbrăcat cu hainele de antrenament și a pornit spre pistă. Pe drum a întâlnit un sergent cu mașina și l-a rugat să meargă pe lângă el. Sergentul a fost de acord, așa că Louie a alergat în paralel cu jeepul. A reușit să străbată o milă în 4 minute și 12 secunde, un timp uimitor, având în vedere că alerga pe nisip. Era într-o formă mai bună ca niciodată.[1]

S-a întors acasă la pas, s-a spălat și s-a îmbrăcat cu o pereche de pantaloni kaki subțiri, un tricou și o cămașă de muselină pe care și-o cumpărase din Honolulu. După ce a luat micul dejun și a mai pierdut timpul aranjându-și camera, i-a scris lui Payton Jordan, a băgat scrisoarea în buzunarul de la cămașă, s-a suit împreună cu Phil și Cuppernell într-o mașină închiriată și au plecat spre Honolulu.

La poarta bazei militare au fost opriți cu un steag fluturat de locotenentul pe care îl disprețuiau ei, acela care le ceruse în trecut să zboare pe *Super Man* cu doar trei motoare. Locotenentul avea acum o misiune urgentă. Bombardierul lui Clarence Corpening, care plecase spre Canton cu o zi înainte, nu ajunsese la bază. Locotenentul, care avea impresia că avionul era un B-25, și nu un B-24, care era mult mai mare, căuta voluntari care să plece în căutarea lui. Phil i-a spus că ei nu aveau avion. Locotenentul le-a zis că pot să-l ia pe

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Green Hornet. Când Phil i-a răspuns că acel avion este incapabil să zboare, locotenentul a replicat că trecuse de inspecție. Atât Louie, cât și Phil știau că, deși se folosea termenul de „voluntariat", era de fapt un ordin. Phil s-a oferit voluntar. Locotenentul s-a dus și la pilotul Joe Deasy, l-a trezit și l-a convins și pe el să se ofere voluntar. Deasy și echipajul lui aveau să zboare cu bombardierul B-24 *Daisy Mae.*

Phil, Louie și Cuppernell s-au întors la bază să-și adune echipajul. Trecând pe acasă, Louie și-a luat la el un binoclu pe care îl cumpărase când fusese la Olimpiadă. Și-a deschis jurnalul și a scris în grabă câteva cuvinte despre misiunea pe care o primise. „Nu exista decât un avion disponibil, *Green Hornet,* «amețitul»", a notat el. „Noi nu prea am vrut să acceptăm, dar Phil a cedat în final și a acceptat misiunea de salvare."[1]

Chiar înainte de plecare, Louie a scris în grabă un bilețel pe care l-a lăsat pe cufărul lui, în care își păstra proviziile de băutură în borcane de condimente. „Dacă într-o săptămână nu ne întoarcem", spunea biletul, „serviți-vă cu băutură."[2]

Locotenentul a întâmpinat echipajul lângă *Green Hornet.* A desfăcut o hartă. Socotea că avionul lui Corpening s-ar fi prăbușit la 320 km de Palmyra.[3] Motivul pentru care credea acest lucru era destul de neclar; raportul oficial despre prăbușirea avionului susține că acesta nu mai fusese văzut sau auzit după decolare, așadar putea să se afle oriunde. Oricare i-ar fi fost motivele, locotenentul i-a spus lui Phil să urmeze o direcție de 208° și să caute într-un loc paralel cu

1 Louis Zamperini, jurnal, 27 mai 1943.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Raportul 4945 asupra echipajelor de zbor dispărute, 26 mai 1943, National Archive Microfiche Publication M13801, Fiche 1767; rapoarte despre echipaje dispărute ale US Army Air Forces, 1942-1947; arhiva Biroului din Cartierul General RG 92, NACP.

Palmyra. Lui Deasy i-a dat cam aceleași instrucțiuni, dar l-a direcționat spre o altă zonă. Amândouă echipajele au primit ordin să caute toată ziua, să aterizeze la Palmyra și, dacă era cazul, să continue căutarea și a doua zi.[1]

În timp ce se pregăteau de decolare, oamenii din echipajul lui Phil își făceau griji în legătură cu *Green Hornet.* Louie încerca să-i încurajeze, spunându-le că, fără bombe și muniție la bord, avionul trebuia să aibă suficientă putere ca să se mențină în aer. Phil era îngrijorat fiindcă nu mai zburase niciodată cu acest avion, deci nu-i cunoștea hachițele. Mai știa că avionul fusese devalizat și spera doar să nu-i lipsească vreun echipament esențial. Echipajul a recapitulat procedurile pentru prăbușire și a făcut o inspecție amănunțită a avionului, ca să se asigure că echipamentul de supraviețuire există și se află unde trebuie. În avion se găsea o cutie de provizii, de care era responsabil mitraliorul din coadă. Se găsea, de asemenea, și o barcă suplimentară, care se afla într-un sac galben din cabina de comandă. Această barcă intra în responsabilitatea lui Louie, așa că el a verificat dacă se află la locul ei. Și-a pus vesta Mae West, așa cum au făcut și alți oameni din echipaj. Phil nu și-a pus-o, poate pentru că i-ar fi fost greu să piloteze cu ea.[2]

În ultimul moment, un recrut a venit în fugă la avion și i-a rugat să-l ia și pe el până la Palmyra. Nimeni nu a avut nimic de obiectat, așa că omul și-a găsit și el un loc în spatele avionului. Cu tot cu recrutul, la bord se aflau acum 11

---

1 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005; Louis Zamperini, interviu telefonic; raportul 4945 asupra echipajelor de zbor dispărute, rapoarte asupra echipajelor de zbor dispărute ale US Army Air Forces 1942-1947; arhiva Biroului din Cartierul General RG 92, NACP; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

oameni.

Când Phil și Cuppernell au dus avionul pe pistă, Louie și-a amintit de scrisoarea pentru Payton Jordan. A scos-o din buzunar, s-a aplecat pe fereastra de la mijlocul avionului și i-a aruncat-o unui om din echipajele de la sol, care i-a promis că o s-o pună la poștă.

Daisy Mae a decolat aproape în același timp cu *Green Hornet,* iar avioanele au zburat o vreme unul lângă altul.[1] În afară de veteranii de pe *Super Man,* pe *Green Hornet* ceilalți oameni nu se cunoșteau, așa că nu aveau mare lucru să-și spună. Louie și-a petrecut timpul în cabina pilotului, sporovăind cu Phil și Cuppernell.

Green Hornet nu se dezmințea: zbura cu coada în jos, fără să poată ține pasul cu *Daisy Mae.* După vreo 300 km, Phil i-a transmis lui Deasy să nu-l mai aștepte. Echipajele nu s-au mai văzut.[2]

La un moment dat, în jurul orei 2 după-amiaza, *Green Hornet* a ajuns în zona de căutare, aflată la circa 360 de kilometri de Palmyra. Norii stăteau grămadă în jurul avionului, apa nu se vedea. Phil a coborât avionul sub plafonul de nori, îndreptându-l la 800 m deasupra apei. Louie și-a luat binoclul, a coborât în carlingă și a început să caute. La scurt timp după aceea a auzit în căști vocea hârâită a lui Phil, cerându-i să urce și să le dea binoclul și altora. Louie s-a supus, apoi a rămas pe puntea de comandă, chiar în spatele lui Phil și Cuppernell.[3]

În timp ce scrutau apele oceanului, Cuppernell l-a întrebat

---

1 Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005.

2 Kelsey Phillips, *A Life Story,* memorii nepublicate.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

pe Phil dacă nu ar vrea să facă schimb de locuri, ca să preia el îndatoririle de pilot. Era un lucru obișnuit în rândul piloților, permițându-le copiloților să capete experiența de care aveau nevoie pentru a ajunge piloți. Phil a fost de acord. Uriașul Cuppernell s-a strecurat pe lângă Phil în scaunul din stânga, în timp ce Phil a trecut în dreapta. Cuppernell a început să piloteze avionul.[1]

Câteva minute mai târziu, cineva a observat că motoarele de pe o parte consumă mai mult combustibil decât celelalte, ceea ce făcea ca avionul să fie din ce în ce mai ușor într-o parte. S-au apucat atunci să transfere combustibil dintr-o parte în alta, pe aripile avionului, ca să echilibreze greutatea.

Apoi, din senin, avionul s-a cutremurat. Louie s-a uitat la tahometru și a observat că primul motor din dreapta pierdea din turație. S-a uitat pe fereastră. Motorul se zgâlțâia violent. Apoi s-a oprit. Bombardierul s-a înclinat spre stânga și a început să cadă rapid spre ocean. Phil și Cuppernell aveau la dispoziție doar câteva secunde pentru a salva avionul. Au început repede manevrele, dar Louie a simțit că erau dezorientați de schimbarea locurilor. Ca să atenueze picajul cauzat de oprirea motorului, trebuiau să-l „ușureze" – să pună palele elicelor de la motorul mort paralel cu curenții de aer, ca să le oprească rotația. În mod normal, asta ar fi fost sarcina lui Cuppernell, dar el se afla acum pe scaunul pilotului. În timpul manevrelor, Cuppernell a urlat la noul inginer al echipajului să vină în carlingă ca să ușureze motorul. Nu se știe dacă el sau altcineva a precizat care dintre motoare trebuia ușurat. Era o informație de o importanță crucială, întrucât, din cauza rotației elicei, un motor mort arată la fel ca unul funcțional.[2]

Pe panoul de control se aflau patru butoane de ușurare,

1 Kelsey Phillips, *op. cit.;* Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

câte unul pentru fiecare motor, acoperite cu un capac din plastic. Aplecându-se printre Cuppernell și Phil, mecanicul a scos capacul și a apăsat un buton. În momentul acela, *Green Hornet* s-a lăsat spre stânga și a început să se clatine. Mecanicul apăsase din greșeală butonul de la motorul numărul 2. Acum amândouă motoarele din stânga erau moarte, iar motorul numărul 1 tot nu fusese ușurat.

Phil a ambalat la maximum cele două motoare care mai funcționau, încercând să mențină avionul în aer până când vor putea să repornească motorul cu numărul 2. Cele două motoare din dreapta, ambalate la maximum, trăgeau avionul înainte, în timp ce partea stângă era trasă în jos, ceea ce a determinat rotirea avionului spre stânga și intrarea în vrie. Motorul nu pornea. Avionul continua să piardă din înălțime.

Green Hornet era condamnat. Tot ce mai putea face Phil era să-l îndrepte înainte de amerizare. A rostit răgușit în interfon trei cuvinte: „Pregătiți-vă de prăbușire!”[1]

Louie a fugit de pe puntea de comandă, strigându-le membrilor echipajului să-și ia locul stabilit în caz de prăbușire. În timp ce avionul se răsucea, el a scos barca suplimentară de salvare și s-a așezat la locul stabilit, la mijloc. L-a văzut pe Mac, noul mitralior din coadă, înhățând lada cu provizii. Ceilalți își puneau disperați vestele Mae West. Lui Louie i-a trecut o clipă prin cap că Mitchell nu ieșise din botul avionului. Sarcina acestuia era să calculeze poziția avionului și s-o transmită radiofonistului pentru ca acesta să poată transmite un SOS, după care să ia sextantul și trusa de navigare. Dar, cum avionul cobora învârtindu-se, cu botul în jos, și cu spațiul îngust prin care trebuia să se strecoare, probabil că navigatorul nu reușise să iasă.

În timp ce oamenii din carlingă au dat fuga spre zonele

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

oarecum mai sigure din interiorul avionului, adică mijlocul și spatele, unul dintre ei – care a fost, mai mult ca sigur, inginerul care apăsase greșit butonul de ușurare – a rămas în față. Întrucât bărcile de salvare nu ieșeau automat în momentul prăbușirii, era datoria inginerului să rămână în picioare în spatele cabinei piloților ca să tragă de mânerul care le elibera. Pentru a fi sigur că bărcile de salvare vor fi suficient de aproape de avion pentru ca supraviețuitorii să poată înota spre ele, el trebuia să întârzie acționarea mânerului până aproape de prăbușire. Asta însemna că el avea puține șanse, sau chiar niciuna, să se așeze în poziția de prăbușire – și, din acest motiv, avea și puține șanse de supraviețuire.

Phil și Cuppernell se luptau în continuare să redreseze avionul. *Green Hornet* s-a înclinat spre stânga, mișcându-se tot mai repede din cauza ambalării la maximum a motoarelor din dreapta. Nu mai era timp pentru lansarea unui SOS. Phil căuta un loc spre care să orienteze avionul pentru amerizare, dar era inutil. Nu reușea să îndrepte avionul – și, chiar dacă l-ar fi îndreptat, oricum avea viteză prea mare. Urmau să se prăbușească. În mod straniu, Phil nu se simțea deloc înfricoșat. Se uita la apa care venea spre ei învârtindu-se și se gândea: „Nu mai am ce face."

Louie stătea pe podea lângă despărțitură, cu fața înainte. Lângă el erau cinci oameni. Toți păreau împietriți; nimeni nu scotea o vorbă. Louie s-a uitat pe fereastra din dreapta. Nu vedea decât cerul plin de nori, învârtindu-se în jurul lor. Se simțea mai viu ca niciodată. S-a uitat la panoul din fața lui și s-a gândit că o să-și spargă capul în el la impact. Când a simțit oceanul apropiindu-se de avion, a mai aruncat o privire la cerul care se răsucea și apoi a tras barca de salvare

în fața lui și a băgat capul în piept.[1]

A trecut o secundă de rostogolire înfricoșătoare, apoi alta. Cu o fracțiune de secundă înainte ca avionul să lovească apa, în mintea lui Louie nu palpita decât un unic gând final: „Nimeni n-o să scape cu viață din asta."[2]

Louie nu a simțit decât niște senzații acute și fără sunet: corpul lui aruncat înainte, ruperea avionului, ceva care se înfășura în jurul lui, izbitura rece a apei, apoi greutate apăsându-l. *Green Hornet,* lovind apa mai întâi cu botul și cu aripa stângă la viteză mare, s-a înfipt în apele oceanului și s-a făcut bucăți.

În timp ce avionul se dezintegra în jurul lui, Louie simțea că este tras sub apă. Apoi mișcarea descendentă a încetat dintr-odată, iar Louie s-a simțit împins afară din apă. Forța cu care se prăbușise avionul dispăruse, iar fuzelajul, deocamdată plin de aerul rămas înăuntru, plutea la suprafață. Louie a deschis gura și a inspirat profund. Aerul ieșea din avion fâsâind și apa năvălea iar peste Louie. Avionul a intrat sub apă și s-a scufundat cu mare repeziciune, de parcă era tras în jos.

Louie a încercat să se orienteze. Coada avionului nu mai era în spatele lui, aripile nu mai erau în față. Oamenii care se aflaseră lângă el dispăruseră. Impactul îl trimisese sub cadrul mitralierei de la mijloc și îl înghesuise acolo, cu fața în jos și cu barca sub el. Cadrul mitralierei îi strivea gâtul și o mulțime de fâșii de ceva erau înfășurate în jurul lui, ținându-l prizonier între mitralieră și barcă. Simțea firele acelea și se gândea: „Spaghete." Erau o droaie de cabluri, sistemul nervos al lui *Green Hornet.* Când se rupsese coada, cablurile

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

plesniseră și se înfășuraseră în jurul lui. A tras de ele, dar nu a putut să se elibereze. Dorea cu disperare să respire, dar nu putea.

În resturile carlingei, Phil se lupta să iasă. Când avionul a lovit apa, el a fost aruncat în față și s-a lovit de ceva cu capul. Un val de apă a năvălit cu violență în cabină, iar avionul l-a dus la fund. După întunericul din jurul lui, și-a dat seama că era departe de suprafață, ducându-se cu fiecare clipă și mai jos. I s-a părut că îl vede pe Cuppernell ieșind cu trupul lui mare din avion. Phil a găsit ceea ce credea că fusese fereastra de la cabină, care acum nu mai avea geam. A pus piciorul pe ceva tare și s-a împins prin rama ferestrei afară din avion. A înotat spre suprafață, văzând cum se apropie de lumină.

A ieșit la aer în mijlocul unui puzzle de bucățele din avion. Capul îi sângera, glezna și un deget de la mână erau rupte. A găsit o bucată din epavă care plutea, de vreun metru pătrat, poate, și s-a agățat de ea. A început să se scufunde. Departe pluteau două bărci de salvare. Nu era nimeni în ele. Cuppernell nu se vedea nicăieri.

Jos, sub apă, Louie era încă blocat în avion, înfășurat în cabluri. S-a uitat în sus și a văzut un corp care plutea încet. Avionul se cufunda tot mai mult și întregul univers se îndepărta deasupra. Louie a simțit că încep să-i pocnească urechile și și-a amintit ca prin ceață că la bazinul din Redondo Beach constatase că urechile încep să-i pocnească la o adâncime de 6 m. Întunericul îl înconjura din toate părțile și presiunea apei creștea tot mai mult. Se zbătea inutil. S-a gândit: „Nicio speranță."

A simțit o durere bruscă, atroce, în frunte. Simțea că începe să amețească, că totul se încețoșează, în timp ce trăgea disperat de cabluri și își încorda mușchii gâtului ca să nu respire. Undeva, într-un loc îndepărtat al minții lui,

apăruse certitudinea că acesta era sfârșitul. Și-a pierdut cunoștința.

S-a trezit într-un întuneric absolut. S-a gândit: „Asta e moartea." Apoi a simțit că este tot în apă și că greutatea avionului îl apasă în continuare. În mod inexplicabil, cablurile nu mai erau în jurul lui, nici barca. Plutea în interiorul fuzelajului, care îl ducea spre fundul oceanului, la 500 m sub apă. Nu vedea nimic. Vesta Mae West nu era umflată, dar flotabilitatea ei îl împingea în tavanul avionului. Nu mai avea deloc aer în plămâni și acum înghițea din reflex: înghițea apă sărată. Apa avea gust de sânge, combustibil și ulei. Se îneca.

Louie și-a întins mâinile, încercând să caute un loc pe unde să iasă. Mâna dreaptă a lovit ceva, iar inelul lui de la USC s-a agățat acolo. I se blocase mâna. A pipăit cu mâna stângă și a simțit ceva lung și neted de metal. Senzația l-a făcut să se orienteze: era hubloul deschis de la jumătatea din dreapta a avionului. A înotat spre el, și-a pus picioarele pe ramă și s-a împins afară, smucindu-și mâna ca s-o elibereze și tăindu-și degetul. S-a lovit în spate de marginea de sus a ferestrei, iar pielea i s-a julit sub cămașă. S-a eliberat. Avionul a continuat să se scufunde.

Louie a bâjbâit după corzile de la vesta de salvare, cu speranța că nimeni nu-i furase recipientele de dioxid de carbon. Norocul a fost de partea lui: vesta s-a umflat. S-a simțit dintr-odată foarte ușor, iar vesta l-a tras spre suprafața apei într-un vârtej de gunoaie.[1]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Robert Trumbull, „Zamperini, Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal", *New York Times,* 9 septembrie 1945; Kelsey Phillips, *op. cit.;* Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Sandra Provan, „LP Man's Part

A țâșnit afară într-o lumină amețitoare. A tras cu lăcomie aer în piept și a început instantaneu să vomite apa sărată și combustibilul înghițite mai devreme. Scăpase.

of Olympics", *La Porte Herald-Argus,* 18 februarie 1988.

PARTEA A TREIA

Capitolul 12

Prăbușirea

Suprafața oceanului era plină cu resturi din bombardier. Sângele care dădea viață avionului – uleiul, lichidul hidraulic și câteva mii de litri de combustibil – băltea la suprafața apei. Printre toate aceste resturi se zăreau firișoare de sânge șerpuind.

Louie a auzit o voce. S-a întors în direcția aceea și l-a văzut pe Phil, la câteva zeci de metri de el, ținându-se de ceva care părea să fie un rezervor de combustibil. Alături de el se afla Mac, mitraliorul din coadă. Niciunul dintre ei nu purta vesta Mae West. Din capul lui Phil țâșneau ritmic mici arteziene de sânge, care îi cădeau în valuri peste față. Ochii aveau o privire rătăcită, perplexă și ametită. Phil și-a aruncat ochii peste marea de resturi și l-a zărit la rândul său pe Louie. La suprafață nu mai era nimeni din echipaj.

Louie a văzut una dintre bărcile de salvare săltând pe apă. Probabil că ambarcațiunea fusese ejectată după ce avionul s-a dezintegrat, dar cel mai probabil era ca inginerul, cu ultimul gest pe care avea să-l facă în viața lui, să fi tras în clipele de dinaintea prăbușirii de maneta care elibera barca. Aceasta se umflase automat și acum se îndepărta rapid.

Louie știa că trebuia să-i oprească hemoragia lui Phil cât mai repede, însă, dacă s-ar fi dus mai întâi la el, barca ar fi fost pierdută și toți ar fi fost condamnați la moarte. A înotat spre barcă. Hainele și încălțămintea îl trăgeau în jos, iar curentul oceanic și vântul purtau barca mai repede decât putea el să înoate. Cum aceasta se îndepărta din ce în ce mai mult de el, Louie a renunțat s-o mai urmărească. S-a uitat înapoi spre Phil și Mac; în privirile lor se citea convingerea că

erau pierduți. Apoi a observat o funie lungă care atârna în urma bărcii și care șerpuia în apă la nici doi metri în fața lui. A apucat funia și a tras barca spre el, după care a urcat în ea. A doua barcă plutea ceva mai departe. Louie a scos lopețile bărcii și a vâslit cât de tare a putut, abia reușind să ajungă la coardă și să tragă și a doua barcă spre el. A trecut corzile prin urechile de pe lateralele bărcilor și le-a legat una de alta.

A vâslit apoi spre Phil și Mac. Dându-și seama că bucata tăioasă de rezervor de care se ținea putea să sfâșie barca, Phil i-a făcut vânt, ca s-o îndepărteze. Louie l-a tras în barcă, iar Mac a urcat singur. Amândoi erau acoperiți de o peliculă soioasă de ulei și combustibil, la fel ca Louie. Trei oameni într-o barcă însemna înghesuială: ambarcațiunea avea circa 180 cm lungime și cel mult 60 cm lățime.

În partea stângă a frunții lui Phil, chiar spre linia părului, se vedeau două găuri. Sângele din aceste răni, amestecat cu apă, se aduna pe fundul bărcii. Amintindu-și ce a învățat la cercetași și la cursul de prim-ajutor din Honolulu, Louie i-a palpat gâtul lui Phil ca să-i simtă pulsul pe artera carotidă. I-a arătat lui Mac unde să țină degetul apăsat. Și-a scos cămașa de muselină și tricoul, după care l-a dezbrăcat și pe Phil. I-a cerut lui Mac să-i dea și hainele lui. A pus deoparte cămășile, a înmuiat în apă tricoul lui Phil, l-a împăturit ca pe o compresă și l-a așezat pe rană. Celelalte două tricouri le-a legat lui Phil strâns în jurul capului, apoi l-a transferat, cât de ușor a putut, în a doua barcă.[1]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Robert Trumbull, *op.cit.;* Kelsey Phillips, *op.cit.;* Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Sandra Provan, „LP Man's Part of Olympics", *La Porte Herald-Argus,* 18 februarie 1988.

Phil era ameţit. Ştia că se prăbuşise, că cineva l-a scos din apă, că se afla într-o barcă şi că Louie era cu el. Se simţea speriat, dar nu panicat. În calitate de pilot, el era comandantul oficial al grupului, dar înţelegea destul de bine situaţia încât să-şi dea seama că nu este în stare să ia vreo decizie. Văzuse că Louie, care avea o tăietură urâtă la deget, lângă inelul de la USC, era altminteri nevătămat şi lucid. Aşa că l-a rugat să preia comanda, iar Louie a acceptat.

— Mă bucur că ai fost tu, Zamp, a spus încet Phil, apoi a tăcut.[1]

De undeva din apropiere s-a auzit un zgomot slab, un geamăt bolborosit, o gură care încerca să articuleze ceva, un gâtlej care se umplea cu apă – apoi s-a aşternut tăcerea. Louie a apucat o padelă şi a început să vâslească în cercuri, cât de repede putea, căutându-l pe omul care se îneca. Poate era Cuppernell, pe care nu-l mai văzuse nimeni de când intraseră în apă. Nu aveau să afle niciodată. Oricine o fi fost, omul care a scos acel sunet se dusese la fund. N-a mai ieşit la suprafaţă.

Asigurându-se că Phil se afla într-o stare oarecum stabilă, Louie şi-a concentrat atenţia asupra bărcilor. Confecţionate din două straturi de pânză cauciucată şi împărţite în două buzunare de aer printr-un perete de compartimentare, amândouă erau în stare bună. Chestiunea mai critică erau proviziile. Cutia pe care o aveau în avion, pe care Mac o ţinuse în braţe când s-au prăbuşit, nu mai era la el; fie o scăpase din mâini la impact, fie ulterior, atunci când încerca să iasă din epavă. În buzunare, naufragiaţii nu aveau decât portofelele şi câţiva bănuţi. Ceasurile de la mână se opriseră la ora la care se prăbuşise avionul. Poate pentru prima dată de când Phil ajunsese la Oahu, brăţara norocoasă de la Cecy

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

nu mai era la mâna lui, iar dolarul de argint pe care îl păstra pentru momentul reunirii cu ea dispăruse și el din buzunar.[1] Poate că uitase să le ia în febra plecării; sau poate le pierduse în timpul prăbușirii.

Buzunarele bărcilor conțineau ceva provizii necesare supraviețuirii. Ceea ce urmau să găsească în ele era tot ce aveau. Louie a deznodat șiretul buzunarului și s-a uitat înăuntru. A găsit mai multe batoane groase de ciocolată – probabil batoanele Ration D, făcute de Hershey's pentru armată –, ambalate în recipiente cerate, ca să reziste la un atac cu gaze. Erau produse special cu un gust groaznic de amar, astfel încât soldații să nu le mănânce decât dacă se aflau într-o situație cu adevărat dificilă; ciocolata aceasta conținea ingrediente cu un mare aport caloric și avea calitatea de a nu se topi. Instrucțiunile de pe pachet spuneau că fiecare soldat trebuie să primească două bucăți pe zi, una dimineața și una seara; bucata trebuia să fie ținută în gură timp de 30 de minute, ca să se dizolve.

Lângă ciocolată, Louie a găsit mai multe cutii de 250 ml de apă, o oglindă de alamă, un pistol de semnalizare, colorant de apă, un set de cârlige de pescuit, o bobină de nailon, două pompe de aer introduse în săculeți de pânză. Mai erau și niște clești care aveau șurubelnițe încorporate în mâner. Louie s-a uitat mult timp la ele, încercând să-și dea seama de ce ar avea nevoie cineva de șurubelniță sau de clește într-o barcă gonflabilă. În fiecare dintre ambarcațiuni se afla și câte o trusă de reparații, care putea fi folosită la peticirea unei bărci găurite. Asta era tot.[2]

Proviziile erau cât se poate de inadecvate. Un an mai târziu, fiecare barcă din dotarea unui B-24 avea să fie echipată cu o foaie de cort pentru umbră, albastră pe o parte

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 *Emergency Procedure: B-24*, pp. 26-27.

și galbenă pe cealaltă. Pentru a se camufla atunci când se aflau în ape inamice, supraviețuitorii așezau foaia de cort cu partea albastră în sus; pentru semnalizare, arborau partea galbenă. Standardele de dotare ale bărcilor în 1944 prevedeau și o găleată de evacuare a apei, un catarg și o pânză, o ancoră, cremă de protecție solară, o trusă de prim-ajutor, dopuri pentru găuri, lanternă, undiță, briceag, foarfece, fluier, busolă și cărticele religioase. Pe bărcile de pe *Green Hornet* nu exista nimic din toate acestea, nici măcar un cuțit. Bărcile nu aveau nici „Gibson Girl", un transmițător radio care ar fi putut trimite semnale la o distanță de peste 300 km.[1] Avioanele mai noi le aveau în dotare de aproape un an, iar peste două luni toate avioanele aveau să dețină acest transmițător, dar *Green Hornet* nu fusese echipat cu așa ceva. Și nu aveau nici instrumente de navigare. Fusese sarcina lui Mitchell să le ia cu el din avion, însă, chiar dacă și-ar fi îndeplinit această sarcină, acum obiectele respective se aflau pe fundul oceanului, împreună cu el.

Problema apei era cea mai îngrijorătoare. Cele câteva doze nu le ajungeau pentru mult timp. Erau înconjurați de apă, însă nu puteau să bea din ea. Apa oceanului conține atât de multă sare încât este considerată otrăvitoare. Dacă cineva bea apă din ocean, rinichii trebuie să producă o cantitate mare de urină ca să elimine sarea, însă, pentru a face asta, au nevoie de mai multă apă decât conține apa însăși a oceanului, așa că organismul începe să-și extragă apa necesară din țesuturi. Secate de apă, celulele încep să moară. Paradoxal, consumarea apei de ocean provoacă deshidratare cu potențial letal.

Plutind în derivă în apropiere de Ecuator, cu prea puțină

1 Delano Sunstill, Louis Meulstee, „Gibson Girl", *Wireless for the Warrior*, http://home.hccnet.nl/l.meulstee/gibsongirl/gibsongirl.html (accesat la 8 august 2005); Craven şi Cate, *op. cit.*, pp. 486, 491.

apă și fără adăpost, pe Phil, Louie și Mac îi păștea o soartă și mai crudă. Bărcile nu fuseseră echipate cu materiale de desalinizare sau de distilare a apei și nici nu aveau vreun recipient în care s-ar fi putut colecta apă de ploaie. Cu cinci luni mai înainte, generalul Hap Arnold ordonase ca toate bărcile de salvare să fie dotate cu dispozitivul Delano Sunstill, care putea să genereze mici cantități de apă pe termen nelimitat. Dar livrarea dispozitivului întârziase.

De când ieșise la suprafață, Mac nu rostise niciun cuvânt. Reușise cumva să scape din accident fără nicio rană. Făcea tot ce îi spunea Louie, dar fața lui avea în continuare aceeași expresie șocată și speriată.

Louie era aplecat peste barcă atunci când Mac a început pe neașteptate să bocească, repetând într-una „O să murim!”.[1] Louie l-a încurajat, spunându-i că echipele de salvare vor veni să-i caute și că era foarte probabil să-i găsească în noaptea aceea, cel târziu mâine-dimineață. Mac a continuat să urle. Exasperat, Louie l-a amenințat că îi va face raport când se vor întoarce la bază. Amenințarea nu a avut niciun efect. Ajuns la capătul răbdării, Louie i-a tras un dos de palmă peste față. Mac s-a lăsat greu în barcă și a amuțit.

Louie a impus niște reguli de bază. Fiecare va mânca o pătrățică de ciocolată dimineața și una seara. A alocat câte o cutie de apă pentru fiecare, din care aveau voie să bea două sau trei înghițituri pe zi. Dacă mâncau și beau în ritmul acesta, proviziile le puteau ajunge mai multe zile.

După inventarierea proviziilor și stabilirea regulilor, nu mai era altceva de făcut decât să aștepte. Louie avea dureri. Știind că își julise rău spatele când ieșise din epavă, a presupus că aceea este sursa durerilor. Habar n-avea că există răni și mai grave. Când avionul s-a izbit de apă, iar el a

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

fost aruncat în cadrul de la mitralieră, toate coastele din zona de contact i se fracturaseră.

S-a străduit din răsputeri să nu se gândească la oamenii care muriseră și a trebuit să-și îngroape adânc în minte amintirea vocii care bolborosea în apă. Având în vedere prăbușirea catastrofală, i se părea uimitor faptul că trei oameni au reușit totuși să supraviețuiască. Toți trei se aflaseră în partea dreaptă a avionului; probabil că i-a salvat faptul că avionul căzuse pe partea stângă. Ceea ce îl uluia la culme era felul în care ieșise el din epavă. Dacă își pierduse cunoștința, iar avionul a continuat să se scufunde, deci presiunea a crescut și ea, atunci cum de se trezise din leșin? Și cum de se eliberase din cabluri când era inconștient?

Se uitau la cer. Louie ținea mâna pe capul lui Phil, ca să oprească sângerarea. Ultima urmă din *Green Hornet,* pata de ulei, lichid hidraulic și combustibil, aproape că nu se mai vedea, în locul ei au apărut în jurul lor umbre bleumarin care se învârteau în cercuri strânse. O siluetă agilă, plată și lucioasă s-a apropiat de suprafața apei și a început să înoate în jurul bărcilor. Apoi a mai venit una. Îi găsiseră rechinii. Agitându-se pe lângă aceștia, înotau pești-pilot, vărgați cu negru și alb.[1]

Rechinii – care, după părerea lui Louie, erau rechini Mako și rechini cenușii – se aflau atât de aproape de ei, încât puteau să-i atingă cu mâna. Cel mai mic dintre pești avea în jur de 1,80 m; unii erau de două ori mai mari. Se frecau de bărci de parcă le testau materialul, atingeau pânza cu înotătoarele, dar nu încercau să ajungă la oamenii din barcă.

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; „Mr. Phillips on CBS, Our Hero, Mr. Phillips", articol nedatat din documentele lui Karen Loomis, FMP; Gene Stowe, „He Shared Raft with Olympian", *South Bend Herald Tribune,* 2 martie 1998.

Păreau că așteaptă ca aceștia să vină singuri la ei.

Soarele a apus, apoi s-a lăsat un frig pătrunzător. Oamenii au luat cu mâinile apă din ocean și au vărsat-o în barcă, până când s-a adunat de vreo câțiva centimetri. Odată ce trupurile lor ajungeau să încălzească apa, nu le mai era atât de frig. Deși erau epuizați, s-au luptat cu somnul, de teamă ca nu cumva să treacă vreo navă sau vreun submarin și să le rateze. Partea inferioară a corpului lui Louie era destul de caldă sub apă, dar în partea de sus îi era atât de frig, încât începuse să tremure.

Era un întuneric absolut. Și o tăcere absolută, în care se auzea doar clănțănitul dinților lui Phil. Apele oceanului nu făceau nicio cută. Oamenii s-au cutremurat brusc. Rechinii se frecau cu spatele de fundul bărcii. Brațul lui Louie era încă întins peste marginea bărcii sale, cu mâna pe fruntea lui Phil. Sub mâna lui, Phil a adormit cu senzația că rechinii se freacă de spatele său. În barca de alături, a adormit și Louie.[1]

Mac era singur în veghea lui, cu imagini teribile învârtindu-i-se în minte. Pătruns de groază, a început să se lase cuprins de agitație.

1 Russel Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Capitolul 13

Dispăruți în misiune

Daisy Mae a aterizat pe Palmyra târziu în după-amiaza aceea. Echipajul căutase avionul lui Corpening toată ziua, dar nici urmă de el. Deasy a luat masa, apoi s-a dus la cinematograful din baza militară. Se uita la film când cineva i-a spus să se prezinte imediat la comandament. Când a ajuns acolo, i s-a spus că *Green Hornet* nu a ajuns la bază. „Fir-ar să fie!" a izbucnit el. Știa că existau două posibilități. Una era ca avionul lui Phil să se fi întors în Hawaii; cea de-a doua posibilitate era că „au intrat la apă", cum spunea Deasy. Cineva s-a dus să ia legătura cu baza din Hawaii. Știind că dacă într-adevăr *Green Hornet* se prăbușise, trebuiau să aștepte dimineața pentru a începe căutările, Deasy s-a dus la culcare.

Pe la miezul nopții, un marinar l-a trezit din somn pe Herman Scearce, operatorul radio din echipajul lui Deasy, și i-a spus că avionul lui Phil era dat dispărut. Cei din Marină voiau să se uite în jurnalul de bord al transmisiunilor lui Scearce ca să vadă când a avut loc ultimul contact cu avionul. Scearce i-a cerut marinarului să-l trezească pe Deasy și amândoi, împreună cu oficialii de la Marină, au verificat jurnalul în birourile unității. Nu conținea prea multe informații.

La ora 4.30 a.m., *Green Hornet* a fost declarat dispărut. Acum aveau două avioane prăbușite – al lui Corpening și al lui Phillips – și 20 de oameni dispăruți.[1]

Marina a preluat comanda asupra misiunii de salvare.

1 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005; Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005.

Odată cu răsăritul, *Daisy Mae* urma să decoleze împreună cu două hidroavioane ale Marinei și cel puțin un avion din AAF. Întrucât *Daisy Mae* și *Green Hornet* zburaseră alături la începutul deplasării, salvatorii știau că *Green Hornet* nu se prăbușise în primii 300 km. Se pare că accidentul se întâmplase undeva între locul în care *Daisy Mae* se îndepărtase de el și Palmyra, ceea ce însemna o zonă de căutare de 1.200 km. Totul era să-și dea seama cam în ce direcție ar putea pluti în derivă supraviețuitorii. În jurul Palmyrei, apele oceanului erau un adevărat ghem de curenți, fiindcă acolo se întâlneau curentul ecuatorial de nord și anticurentul ecuatorial de est. Câțiva kilometri diferență de latitudine însemnau o diferență de 180° a direcției curenților, asta în condițiile în care nimeni nu știa unde căzuse avionul. Aria de căutare era uriașă.[1]

Echipajele au primit coordonate de căutare. De la Palmyra, *Daisy Mae* avea să zboare spre nord. Din Oahu, mai multe avioane trebuiau să zboare spre sud. La scurtă vreme după răsăritul soarelui, avioanele au decolat. Toată lumea știa că șansele de a-i găsi erau foarte mici, dar, spunea Scearce, „noi tot sperăm, sperăm, sperăm…”[2]

Louie s-a trezit la răsăritul soarelui. Mac era lângă el, întins pe spate. Phil zăcea în barca lui, cu mintea încă tulbure. Louie s-a ridicat în fund și a scrutat cerul și oceanul în căutarea salvatorilor. A dezlegat buzunarul bărcii și s-a uitat în el. Toată ciocolata dispăruse. S-a uitat prin bărci. Nici ciocolată, nici ambalaje. Privirea i s-a oprit asupra lui Mac. Sergentul s-a uitat la el cu ochii mari și cu un aer vinovat.

---

1 *Ibidem*; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005.

Când și-a dat seama că Mac a mâncat toată ciocolata, Louie a simțit că-și pierde cumpătul. În scurtul răstimp de când îl cunoștea pe Mac, mitraliorul de coadă i se păruse un tip decent și prietenos, deși puțin cam chefliu și sigur pe el, până aproape de limita neseriozității. Prăbușirea îl terminase. Louie știa că nu puteau să reziste prea mult fără mâncare, dar și-a înăbușit acest gând. Cu siguranță că echipele de salvare se aflau în drum spre ei. O să ajungă pe Palmyra în seara asta, poate mâine, iar lipsa ciocolatei n-o să mai conteze. Stăpânindu-și iritarea, Louie i-a spus lui Mac că l-a dezamăgit. A înțeles că acesta acționase sub imperiul panicii și l-a asigurat din nou că vor fi salvați în scurt timp. Mac nu a zis nimic.[3]

Frigul nopții a fost înlocuit de arșița zilei. Louie stătea cu ochii la cer. Phil, slăbit din cauza pierderii de sânge, dormea. Mac, care era aproape roșcat, efectiv ardea la soare. Plutea undeva, într-o reverie îndepărtată. Tuturor le era foame, dar nu aveau ce face. Cârligele și bețele erau inutile. Nu aveau momeală.

Cum zăceau așa în tăcere, un sfârâit îndepărtat a început să-și facă loc în gândurile lor. Apoi toți trei și-au dat seama că se aude un avion. Uitându-se atent la cer, au văzut un B-25 care zbura foarte sus și mult spre est. Dat fiind că se afla la o altitudine atât de mare, nu putea să fie un avion de căutare. Probabil că mergea spre Palmyra. Louie s-a întins spre buzunarul bărcii, a scos pistolul de semnalizare și l-a încărcat. Nu putea să se ridice în picioare din cauza fundului moale al bărcii, așa că s-a așezat în genunchi și a înălțat

3 Louis Zamperini, interviu telefonic. Din respect pentru Mac şi pentru familia lui, Louie nu va povesti acest incident mulţi ani; a preferat să spună că ciocolata s-a mâncat în primele zile sau că s-a pierdut în apele oceanului. Şi Phil a încercat să ocrotească memoria lui Mac şi a spus că ciocolata s-a pierdut în apă.

arma. A apăsat trăgaciul, pistolul s-a smucit în mâna lui și racheta de semnalizare, de un roșu-aprins, a țâșnit în sus. După ce a tras, Louie a scotocit repede în buzunar și a scos vopseaua, a scuturat plicul în apă și imediat în jurul lor s-a întins o mare de culoare galben-verzuie.

Cu racheta de semnalizare arcuindu-se deasupra lor, Louie, Phil și Mac se uitau după bombardier, sperând din tot sufletul să fie văzuți de oamenii din avion. Încet-încet, racheta s-a stins. Bombardierul a continuat să zboare, apoi a dispărut din raza lor vizuală. Cercul colorat din jurul bărcii a început să pălească.

Vederea avionului le-a oferit naufragiaților o informație importantă. Știau că plutesc în derivă, dar, neavând niciun punct de referință, nu aveau idee nici în ce direcție merg, nici cât de repede. Având în vedere că avioanele zburau spre Hawaii pe un coridor de la nord la sud, care se afla în apropiere de locul prăbușirii lui *Green Hornet,* apariția acelui B-25 atât de departe spre est însemna că bărcile sunt purtate spre vest, în afara razei de acțiune a avioanelor prietene. Șansele de salvare erau aproape nule.[1]

În seara aceea, avioanele de căutare s-au întors la bazele lor. Nimeni nu văzuse nimic. În zorii zilei aveau să pornească din nou.

Deasupra bărcilor, lumina zilei a pierit încet. Oamenii au

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Robert Trumbull, *op.cit.;* Louis Zamperini, jurnal de prizonierat (însemnare de după octombrie 1943, când Louie a început jurnalul). Peste ani, Louie a vorbit despre un B-24 care ar fi trecut înainte de B-25, dar, în relatările timpurii, inclusiv în acelea pe care le-a făcut la repatriere celor din escadrilă şi în jurnalul de prizonierat, a afirmat că primul avion văzut a fost un B-25. În interviul din 2008 a confirmat că relatările mai vechi erau corecte.

băut câte o înghițitură de apă, au încărcat iar ambarcațiunea cu apă din ocean și s-au culcat. Rechinii au venit iar la bărci să se frece de fundul lor pe dedesubt.

În ziua următoare, Phil a dormit aproape tot timpul. Louie sorbea apa cu înghițituri mici și se gândea la mâncare. Mac stătea ghemuit ca și până atunci, vorbind foarte puțin. Și ziua aceea a trecut fără ca salvatorii să vină.

Ceva nou s-a petrecut în zorii zilei următoare, 30 mai, când Louie, Mac și Phil au auzit hârâitul puternic și gros de la motorul unui B-24, zgomotul care pentru ei însemna „acasă". Apoi l-au văzut, zburând la altitudine mică, exact deasupra lor, o balenă de avion cu bot turtit, zburând spre sud, prin plafonul de nori în care dispărea și apărea din nou. Era un avion de căutare. Se afla atât de aproape de bărci, încât lui Louie i s-a părut că vede scris un „42" pe coada lui, numărul escadrilei lor. Așa că a înhățat pistolul de semnalizare, l-a încărcat și a tras. Racheta s-a dus direct spre bombardier; preț de o clipă, naufragiații au crezut că racheta de semnalizare va lovi din plin avionul. Dar aceasta a alunecat pe lângă el, declanșând o arteziană de lumină roșie, care li s-a părut uriașă celor din barcă. Louie a mai încărcat o dată și a tras. Avionul a virat strâns spre dreapta. Louie a mai tras două rachete, care s-au dus spre coada avionului.[1]

Avionul era *Daisy Mae.* Membrii echipajului scrutau oceanul cu un binoclu pe care îl treceau de la unul la altul.

1 Vezi nota anterioară, despre zborul avionului B-25; Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005; Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Robert Trumbull, *op. cit.;* Louis Zamperini, jurnal de prizonierat, însemnarea din 30 mai 1943 (notată când Louie a început să țină un jurnal, după octombrie 1943).

Căutarea era îngreunată în ziua aceea de pâlcurile de nori care se adunau și se risipeau, împiedicându-i să zărească porțiuni mari din suprafața apei. Toți oamenii din avion se simțeau în mod special motivați; cei dispăruți erau colegii și prietenii lor din escadrilă. „Dacă am căutat vreodată cu mare atenție într-o misiune, atunci aceea a fost ziua”[1], avea să-și amintească Scearce.

Lumina rachetelor de semnalizare s-a dispersat, iar *Daisy Mae* a zburat mai departe. Nimeni de la bord nu văzuse nimic. Pivotarea avionului fusese doar o întoarcere de rutină. Louie, Phil și Mac s-au uitat cum cozile gemene ale lui *Daisy Mae* se fac din ce în ce mai mici în depărtare, apoi dispar.

Pentru o clipă, Louie s-a înfuriat pe aviatorii care trecuseră atât de aproape pe lângă ei fără să-i vadă. Dar furia lui s-a stins repede. Știa ce greu este să reperezi o barcă, mai ales printre nori, din zilele în care el însuși căutase avioane pierdute. Și el se uitase atunci cu mare atenție după oameni în bărci.

Devenea din ce în ce mai clar că cea mai bună ocazie de a fi găsiți fusese probabil ratată. Cu fiecare oră, se îndepărtau tot mai mult spre vest, departe de culoarele de zbor. Dacă nu erau găsiți, singura șansă de a supraviețui ar fi fost să ajungă la mal. La vest de ei, știau sigur asta, nu se afla nicio insulă la mai puțin de 3.000 km^2. Dacă, printr-un miracol, ar fi plutit atât de mult – și ar fi rămas în viață –, puteau ajunge pe insulele Marshall. Dacă ar fi plutit ceva mai spre sud, puteau ajunge la insulele Gilbert. Iar dacă ar fi avut norocul să ajungă la insulele acelea și să nu treacă doar pe lângă ele, nimerind din nou în largul Pacificului, mai aveau de

---

1 Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005.

2 Exista un punct, exact spre vest, cam pe la jumătatea distanţei până la insulele Marshall, unde fundul oceanului se afla la doar 4 m de suprafaţă. Era aproape o insulă, dar nu una propriu-zisă.

înfruntat o problemă. Ambele insule erau ocupate de japonezi. Uitându-se după *Daisy Mae* cum se îndepărtează, Louie a simțit un gol în stomac.

În timp ce naufragiații se uitau cum se îndepărtează avionul care ar fi trebuit să le aducă salvarea, nu departe, George „Smitty" Smith, cel care stătuse de vorbă cu Phil despre Cecy în seara de dinaintea accidentului, își pilota avionul B-24 deasupra oceanului, căutându-i pe dispăruți. Cu vreo 80 km înainte de Barbers Point, o bază militară aflată pe latura ferită de vânt a insulei Oahu, echipajul lui a zărit ceva. Coborând în spirală puțin mai jos, ca să se uite mai bine, Smitty a văzut o grămadă de lăzi dreptunghiulare de culoare galbenă care săltau pe apă. În jurul lor înotau pești mari.

Lăzile nu proveneau de pe *Green Hornet.* Erau prea aproape de Oahu ca să fi putut ajunge până aici, mai ales că nici curenții nu le-ar fi purtat în direcția aceea. Dar se putea ca avionul lui Corpening să fi căzut pe la nord-est față de culoarul de zbor, adică acolo unde căuta Smitty. Era posibil ca lăzile să fi fost tot ce mai rămăsese din avionul și echipajul lui Corpening.

Lăzile nu au fost singurul lucru pe care l-a văzut Smitty în ziua aceea. În aceeași zonă în care se prăbușise *Green Hornet,* a mai văzut un obiect, de un galben strident, care părea că sare peste valuri. A manevrat avionul spre obiectul acela. Părea să fie o cutie de provizii, cum erau acelea de pe B-24, dar Smitty nu era sigur. Timp de 15 minute s-a învârtit cu bombardierul în jurul cutiei. În apropierea ei nu se mai vedea nimic: nici fragmente de avion, nici bărci, nici oameni. Smitty a crezut că ceea ce vede este un element din avionul lui Phil. Probabil că avea dreptate. A zburat înapoi spre Oahu, cu gândul la prietena lui, Cecy, și la durerea ei atunci

când va afla că logodnicul ei era dat dispărut.[1]

Pe Oahu, oamenii din escadrila 42 începeau să-și piardă speranța. „Cuppernell, Phillips, Zamperini (atletul olimpic) și Mitchell – dispăruți în zbor spre Palmyra", scria un om din echipele de la sol în jurnalul său. „Mi-e greu să mă obișnuiesc cu ideea asta. Doar ieri i-am dus cu mașina la Kahuku și prin împrejurimi – am glumit cu ei, și acum sunt probabil morți! Ceilalți piloți se poartă ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic și fac planuri cum să expedieze acasă hainele colegilor lor, ca și cum e ceva obișnuit. Așa și trebuie să te porți, fiindcă exact asta este – o întâmplare obișnuită!"[2]

Organismul naufragiaților începea să cedeze. Lăsându-l la o parte pe Mac, care se ospătase cu ciocolata, niciunul nu mâncase nimic de la micul dejun pe care îl luaseră dimineața devreme în ziua prăbușirii. Erau extrem de însetați și înfometați. După ce au văzut avionul B-24, a mai venit o noapte friguroasă și apoi o a patra zi lungă. Nu se zărea niciun avion, nicio navă, niciun submarin. Toți își băuseră ultima înghițitură de apă.

La un moment dat, în a cincea zi, Mac a explodat. După ce atâtea zile nu vorbise aproape deloc, a început să urle că vor muri. Cu ochii rătăciți, bătea câmpii și nu se mai oprea din țipat. Louie l-a plesnit peste față. Mac s-a oprit brusc și s-a întins în barcă, părând straniu de satisfăcut. Poate l-a liniștit demonstrația de forță a lui Louie, care părea să controleze situația, și în felul acesta s-a simțit cumva protejat în fața imaginilor groaznice pe care le vedea cu ochii minții.[3]

Mac era îndreptățit să-și piardă speranța. Apa se

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Cleveland, *op. cit.*, p. 159.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

terminase. După trecerea acelui B-24, nu mai văzuseră niciun avion, iar curentul îi îndepărta tot mai mult de traseul de zbor al avioanelor prietene. Chiar dacă se hotărâse continuarea căutării lor, știau că în curând eforturile urmau să fie sistate.

În noaptea aceea, înainte de a încerca să se culce, Louie s-a rugat. Se rugase o singură dată în viața lui, în copilărie, când mama lui era bolnavă, iar el era îngrozit de gândul că ar putea s-o piardă. În noaptea aceea, pe barcă, folosind cuvinte gândite de el și fără să deschidă gura, Louie a cerut ajutor.[1]

În timp ce dispăruții pluteau în derivă, ieșind tot mai mult din raza de acțiune a salvatorilor, ajungeau la destinație ultimele scrisori trimise familiilor și prietenilor, care nu știau încă ce se întâmplase. Din câte se pare, practica militară prevedea ca mai întâi să se desfășoare operațiunile de căutare și abia pe urmă să fie anunțați cei dragi.

A doua zi după prăbușire, ajungea în Virginia ultima scrisoare a lui Phil pentru tatăl său. Reverendul Phillips – care îi spunea fiului său pe al doilea nume, Allen – se înrolase în armată și acum era preotul Phillips de la Camp Pickett. Ultima veste de la Allen venise cu săptămâni în urmă, prin ziarele care istoriseau povestea lui *Super Man* la Nauru. Preotul Phillips dusese toate articolele despre raid la sediul unui ziar local, care voia să scrie despre eroismul lui Allen. Cu toată mândria pe care o simțea, preotul Phillips nu putea să nu fie speriat. „Sper, desigur, ca asta să fie cea mai mare încercare a lui", îi scria el fiicei sale.[2]

Poate că tocmai această teamă l-a determinat pe preotul Phillips să îi scrie lui Allen, întrebându-l ce s-a întâmplat cu

1 Ibidem.

2 Reverendul Russell Phillips, scrisoare către Martha Heustis, 6 mai 1943.

oamenii pe care echipajul lui îi găsise plutind în bărci înconjurați de rechini în primăvara aceea. În ultima scrisoare către tatăl său, Allen îl asigurase că toți oamenii erau bine. Despre el, Allen scria: „Sunt în același loc ca și până acum… O să-ți mai scriu. Acum, la revedere. Al."

În weekendul de după prăbușire, Pete, Virginia și Louise Zamperini le-au făcut o vizită neanunțată părinților lui Cuppernell, care locuiau în Long Beach. A fost o întâlnire veselă, au vorbit numai despre băieții lor. După vizită, Pete i-a scris lui Louie să-i transmită lui Cuppernell că părinții lui se simt foarte bine. Înainte de a lipi plicul, a pus în el și o fotografie cu el, în care zâmbea. Pe spatele ei a scris o dedicație: „Nu-i lăsa să-ți taie aripile."

În Saranap, California, Payton Iordan deschidea scrisoarea pe care Louie o aruncase pe fereastra lui *Green Hornet* în timpul manevrelor de decolare pentru ultimul zbor. „Dragă Payton și Marge", scria el, „încă mai trăiesc și sunt sănătos, nu știu de ce."

„Țăcănitul ăsta ar face bine să aibă grijă de el", s-a gândit Jordan.

Ultima scrisoare a lui Phil pentru Cecy a ajuns la ea în Princeton, Indiana, unde Cecy își încheia primul an din activitatea de profesoară de liceu. În scrisoare, Phil îi vorbea despre luna care se ridică peste Hawaii și care îi aducea aminte de ultima lor întâlnire. „Nu voi uita niciodată timpul acela pe care l-am petrecut împreună. Iubito, nu voi uita nimic din ceea ce s-a petrecut atunci – aștept să vină ziua când amândoi vom putea face din nou tot felul de lucruri, așa cum făceam înainte." Și-a încheiat scrisoarea la fel cum încheiase multe alte scrisori: „Te iubesc, te iubesc, te iubesc."

Alte mesaje nu vor mai veni de la oamenii pierduți. Scrisoarea lui Pete a ajuns la oficiul poștal din San Francisco, acolo unde era sortată corespondența pentru

Grupul 11 de Bombardieri. Cineva a scris pe plic „Dispărut în misiune” și i-a returnat-o lui Pete.[1]

Trecuse o săptămână de când *Green Hornet* dispăruse. Căutările asidue nu dăduseră niciun rezultat. Toți membrii echipajului lui Phil au fost declarați oficial dispăruți, iar la Washington s-a pus în aplicare procedura de informare a familiilor. Celor de pe *Daisy Mae* li s-a spus să părăsească Palmyra și să se întoarcă pe Oahu. Căutarea fusese abandonată.[2] Echipajul era dezamăgit – ar fi vrut să mai caute. În drum spre Oahu, au vorbit întruna despre cei dispăruți.

La Kualoa, un sublocotenent pe nume Jack Krey a intrat în locuința lor pentru a îndeplini trista misiune de inventariere a lucrurilor care aparținuseră celor pierduți, pentru a putea fi trimise familiilor. Camera lui Louie arăta aproape la fel cum o lăsase înainte de a pleca în dimineața aceea de joi: haine, un cufăr, un jurnal care se încheia cu câteva cuvinte despre o misiune de salvare, un poster cu actrița Esther Williams lipit pe perete. Biletul pe care îl lăsase Louie pe cufăr nu mai era, nici băutura. Printre lucrurile sale, Krey a găsit fotografii făcute în avion. În câteva, Louie uitase că dispozitivul Norden nu putea fi fotografiat, așa că sublocotenentul a trebuit să le confiște. Restul lucrurilor au fost puse în cufăr și pregătite pentru expedierea la Torrance.[3]

În seara de vineri, 4 iunie 1943, mama lui Phil, Kelsey, se

1 Russell Allen Phillips, scrisoare către reverendul Russell Phillips, 15 mai 1943; Russell Allen Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 15 mai 1943; Peter Zamperini, scrisoare către Louis Zamperini, 3 iunie 1943; Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004; Louis Zamperini, scrisoare către Payton Jordan, 27 mai 1943.

2 Lester Herman Scearce Jr., interviu telefonic, 11 martie 2005.

3 Jack Krey, interviu telefonic, 18 august 2005.

afla în Princeton, Indiana. În absența soțului și a fiului ei, ea vânduse casa din Terre Haute și se mutase la Princeton, ca să fie lângă fiica ei, Martha, și viitoarea noră, Cecy, cu care devenise bună prietenă. În seara aceea, când Kelsey era în vizită la Martha, cineva i-a adus o telegramă.

> VĂ INFORMĂM CU REGRET CĂ DE LA COMANDAMENTUL GENERAL AL ZONEI PACIFIC NI S-A RAPORTAT CĂ FIUL DUMNEAVOASTRĂ – LOCOTENENT-MAJOR RUSSELL A. PHILLIPS – ESTE DISPĂRUT DIN 27 MAI. DACĂ SE VOR PRIMI ALTE DETALII SAU INFORMAȚII DESPRE STATUTUL SĂU, VEȚI FI ANUNȚATĂ NEÎNTÂRZIAT.[1]

În aceeași seară, și familia Zamperini primea o telegramă similară. Louise a sunat-o pe Sylvia, care se căsătorise de curând cu un pompier, Harvey Flammer, și locuia acum cu soțul ei într-o suburbie din apropiere. Când a auzit că fratele ei este dat dispărut, Sylvia a reacționat isteric, plângând atât de zgomotos, încât un vecin a venit în fugă la ea acasă. Când vecinul a întrebat-o ce s-a întâmplat, Sylvia plângea prea tare ca să poată vorbi. Într-un târziu, s-a mai calmat și l-a sunat pe Harvey la baza de pompieri. Era agitată la culme și confuză, nu știa ce să facă. Harvey i-a spus să se ducă la mama ei. Sylvia a lăsat telefonul din mână și a ieșit pe ușă.

Sylvia a plâns 45 de minute, cât a durat drumul. În urmă cu câteva săptămâni, imediat după raidul de la Nauru, ea luase ziarul de dimineață și văzuse pe prima pagină fotografia lui Louie uitându-se printr-o spărtură din fuzelajul lui *Super Man*. I se păruse că fratele ei avea un aer speriat. Imaginea respectivă o îngrozise. Acum, când conștientiza

1 Telegramă din 4 iunie 1943 de la Comandamentul Militar către Kelsey Phillips.

faptul că Louie este dat dispărut, imaginea aceea o obseda. Când a parcat mașina în fața casei părintești, a trebuit să mai stea puțin afară ca să se tempereze.

Tatăl ei era calm, dar tăcut; mama era sfâșiată de durere. Sylvia, ca de altfel toți din familie, presupunea că Louie căzuse cu avionul în ocean. I-a spus mamei să nu-și facă griji. „Cu toate insulele alea de acolo", a spus Sylvia, „sunt sigură că acum învață pe cineva să danseze hula." Pete venise și el din San Diego. „Dacă are la el periuța de dinți și un briceag și ajunge la țărm, o să fie bine", i-a spus el mamei.

Poate în ziua aceea, sau poate mai târziu, Louise a găsit o fotografie micuță, realizată în după-amiaza plecării lui Louie, în care el o ținea de mijloc pe treptele din fața casei. Pe spatele fotografiei, Louise a scris: „Louis raportat dispărut – 27 mai 1943."[1]

Pe 5 iunie, vestea dispariției lui Louie se afla pe prima pagină a ziarelor din California și deschidea toate grupajele de știri de la radio. *Los Angeles Evening Herald and Express* publica un articol intitulat „Viața lui Zamp" care semăna mai mult cu un necrolog.[2] Payton Jordan, care acum era ofițer în Marină, se afla la volanul mașinii, în drum spre unitatea lui, când a auzit vestea la radio.[3] A simțit că i se taie respirația. A intrat pe poarta unității amorțit, iar o bună bucată de vreme nu a fost în stare de nimic. Apoi a început să vorbească cu colegii lui ofițeri. Misiunea lui Jordan era să-i învețe pe cadeți tehnici de supraviețuire; au discutat cu toții cam ce șanse ar avea Louie. Toți ofițerii au căzut de acord că, dacă Louie era

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004.

2 George T. Davis, „Zamperini Career Brilliant, Life of Zamp", *Los Angeles Evening Herald and Express*, 5 iunie 1943.

3 Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004.

bine instruit, putea să supraviețuiască.

Pete l-a sunat pe Jordan și au stat de vorbă despre Louie. Când Pete i-a spus că speră să fie găsit, Jordan i-a sesizat tremurul din voce. S-a gândit să-i sune pe părinții lui, dar îi era prea greu s-o facă. Nu avea idee ce le-ar putea spune. În seara aceea s-a întors acasă și i-a dat vestea soției sale, Marge, care îl cunoștea bine pe Louie, fuseseră colegi la USC. În seara aceea au făcut totul oarecum mecanic, apoi s-au dus la culcare și au rămas întinși în pat, fără să poată dormi și fără să scoată un cuvânt.

În Torrance, Anthony Zamperini se ținea tare. Louise plângea și se ruga. Din cauza stresului, i-au apărut pe mâini niște iritații dureroase. Sylvia s-a gândit că mâinile ei seamănă cu un hamburger crud.[1]

La un moment dat, în zilele acelea crunte, Louise a căpătat o convingere nestrămutată. Era absolut sigură că fiul ei trăiește.

În Samoa, Stanley Pillsbury și Clarence Douglas se aflau tot în spital, vindecându-și rănile pe care le căpătaseră în raidul de la Nauru. Umărul lui Douglas nu era nici pe departe vindecat, iar lui Pillsbury i se părea că este golit de orice sentiment. Pillsbury avea dureri insuportabile. Doctorii nu reușiseră să-i îndepărteze toate schijele din picior, iar el simțea cum fiecare dintre ele îl arde. Nici nu se punea problema să poată merge. În somn, vedea la nesfârșit avioane care coboară spre el în picaj.

Pillsbury se afla în pat când a venit Douglas, cu o expresie șocată pe chip.

— Echipajul a căzut, l-a anunțat el.

Pillsbury a amuțit. Primul sentiment care l-a încercat a fost unul de vină copleșitoare. „Dacă aș fi fost și eu acolo, i-aș

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004.

fi putut salva", avea să spună mai târziu.[1]

Douglas și Pillsbury nu și-au mai spus prea multe. S-au despărțit, fiecare cu suferința lui. În scurt timp, Douglas avea să fie transferat în Statele Unite. Pillsbury urma să mai zacă în patul lui din Samoa, sperând că într-o bună zi va putea din nou să meargă.[2]

Pe Oahu, prietenii lui Louie s-au adunat într-o baracă. Într-un colț al camerei au atârnat un mic steag în memoria lui Zamp.[3] Avea să rămână acolo în tot răstimpul în care Louie, Phil și Mac erau purtați de curenți spre vest, iar trupele aliate, din care făcea parte și escadrila 42 din Grupul 11 de Bombardieri, purtau războiul din Pacific, până aproape de inima Japoniei.

---

1 Stanley Pillsbury, interviuri telefonice, 25, 27 august 2004, 9 martie 2005, 18 august 2006, 23 ianuarie, 21 aprilie 2007.

2 Imediat ce s-a pus pe picioare, Pillsbury a fost repartizat unui echipaj în care trebuia să-l înlocuiască pe un mitralior de mijloc care murise. Superstiţioşi, fiindcă li se adusese un alt om, cei din echipaj l-au primit cu răceală. Într-una dintre misiuni, un Zero a luat în vizor bombardierul şi o rafală trasă de el a explodat în interiorul fuzelajului. Inginerii l-au găsit pe Pillsbury la podea, cu o bucată de metal înfiptă în frunte chiar deasupra ochiului, al cărui cristalin se umpluse de sânge. Avionul a aterizat în grabă, iar Pillsbury a fost bandajat şi trimis înapoi la mitraliera lui. Cum-necum, Pillsbury a supravieţuit războiului, cu un maldăr de medalii şi un şchiopătat permanent, care stă mărturie pentru toate cele suferite. „Era groaznic, groaznic, groaznic", spunea el plângând, şaizeci de ani mai târziu. „Dacă încercai să fugi, venea după tine. Aşa era războiul."

3 Jack Cuddy, „Flag Hangs in Memory of Zamperini", *Syracuse Herald-Journal,* New York, 24 iunie 1943.

Capitolul 14

Setea

Phil simțea că arde. Soarele ecuatorial strălucea deasupra lor, opărindu-le pielea. Buzele superioare erau arse și crăpate și se umflaseră atât de tare, încât le astupau nările, iar buzele de jos erau răsfrânte peste bărbie. Trupurile le erau pline de răni deschise, cauzate de acțiunea corozivă a soarelui, a sării, a vântului și a reziduurilor de combustibil. Crăpăturile erau stropite mereu de spuma valurilor, ceea ce le dădea o senzație pe care Louie o compara cu stropirea unei răni cu alcool. Lumina soarelui se reflecta pe suprafața oceanului și trimitea săgeți de lumină albă în ochii naufragiaților, orbindu-i și amețindu-i. Picioarele erau găurite de răni dureroase de mărimea unei monede. Bărcile se coceau și ele, ca și ocupanții lor, emanând un miros amar.[1]

Cutiile de apă erau goale. Disperați de sete și de arșiță, nu puteau decât să se stropească pe trup cu apă din ocean. Răcoarea apei era ispititoare, dar nu puteau să profite de ea, fiindcă era plină de rechini. Unul dintre ei, lung de vreo doi metri, urmărea bărcile neobosit, zi și noapte. Ajunseseră să se teamă foarte mult de el și, când venea prea aproape, unul dintre ei îl lovea cu vâsla.

În a treia zi fără apă, la orizont a apărut o pată. A crescut, s-a întunecat și a acoperit bărcile, obturând soarele. A început să plouă. Oamenii și-au lăsat capetele pe spate, și-au întins trupurile, și-au desfăcut larg brațele și au deschis gura. Ploaia le cădea pe piept, pe buze, pe față, pe limbă. Le-a

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, „Zamperini, Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal", *New York Times,* 9 septembrie 1945.

alinat pielea, le-a curățat porii de sare, de transpirație și de combustibil, le-a alunecat pe gâtlej și le-a hrănit trupurile. A adus cu sine o explozie de senzații.

Știau că nu va dura mult. Trebuiau să găsească o metodă de a păstra niște apă. În cutiile înguste de apă pe care le țineau în dreptul picăturilor de ploaie nu intra aproape nimic. Ținându-și în continuare capul pe spate și gura deschisă, Louie a bâjbâit prin barcă pentru a găsi ceva mai bun. A răscolit în buzunarul lateral și a scos una dintre pompele de aer. Era înfășurată într-o pânză de vreo 35 cm lungime, cusută pe o parte. A rupt cusătura și a strâns pânza într-un fel de castron triunghiular și s-a uitat fericit cum ploaia umple materialul.

Strânsese vreo doi litri de apă, când un val s-a lovit de barcă, s-a spart și a plesnit peste material, împrăștiind toată apa. Nu numai că ratase perioada cea mai bună a ploii, dar acum trebuia să clătească mai întâi pânza de apa sărată înainte de a începe iar să strângă apă. Chiar și după ce a făcut toate astea, nu avea cum să evite un alt val, fiindcă nu le putea vedea când vin.

Louie a încercat atunci o altă tehnică. În loc să aștepte până să se adune o cantitate mai mare de apă, a început să sugă de pe pânză cantități mai mici, pe care apoi le scuipa în cutie. După ce a umplut cutiile, a continuat să adune apa de ploaie și, la fiecare 30 de secunde, luau pe rând câte o înghițitură. Au rupt și celălalt săculeț de la pompă, ca să mai improvizeze un captator de apă.[1] Când a ieșit soarele, au descoperit că din materialul respectiv puteau să-și facă niște pălării excelente. Au început să le poarte prin rotație, câte doi pe rând.

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russel Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Mureau de foame. Acum era clar pentru toată lumea de ce lăcomia care îl împinsese pe Mac să mănânce toată ciocolata – și care atunci nu îi alarmase foarte tare – era o catastrofă. Louie era supărat pe Mac, și Mac părea să o știe. Cu toate că Mac nu vorbea niciodată despre asta, Louie îl simțea că este chinuit de sentimentul de vinovăție pentru ceea ce făcuse.

Pe măsură ce foamea îi devora, experimentau unul dintre simptomele clasice ale subnutriției: incapacitatea de a se gândi la altceva în afară de mâncare. Se uitau pierduți la apele oceanului, populat cu atâtea creaturi comestibile; dar, fără momeală, nu puteau să prindă nici măcar un peștișor. Din când în când trecea câte o pasăre, dar întotdeauna prea departe. Naufragiații și-au studiat atent încălțările, întrebându-se dacă ar putea să mănânce pielea din care erau confecționate. Au ajuns la concluzia că nu se poate mânca.

Zilele treceau. În fiecare seară, căldura dogoritoare lăsa locul frigului. Somnul venea greu. Phil, singur în barca lui, fără să aibă alături pe cineva al cărui trup să mai încălzească apa, suferea cel mai tare. Tremura ca varga noapte de noapte și nu putea dormi din cauza frigului.[1] Ziua, epuizarea, arșița și legănarea bărcii îl amețeau. Dormeau aproape toată ziua; când nu dormeau, stăteau întinși pe spate ca să-și păstreze prețioasa energie, care începuse deja să se evapore.

Lui Phil i-a trecut prin minte la un moment dat că, pentru păsări, trupurile lor nemișcate, acoperite cu bucăți de pânză, par niște gunoaie lipsite de viață. Avea dreptate. Într-o zi, după ce trecuseră nouă sau zece zile din odiseea lor, Louie a simțit o greutate care se lasă pe pânza ce îl acoperea și o umbră deasupra lui. Era un albatros. Fiind acoperit în întregime, inclusiv capul, pasărea nu și-a dat seama că se pregătea să aterizeze pe un om.

---

1 Russel Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Încet, Louie a ridicat mâna spre pasăre, cu o mișcare atât de lentă, încât era la fel de vizibilă ca și mișcarea minutarului unui ceas. Pasărea a rămas liniștită. După un timp, mâna lui Louie a ajuns lângă pasăre și atunci și-a desfăcut degetele. A strâns mâna rapid, apucând picioarele păsării. Aceasta a început să se zbată cu disperare, crestându-i cu ciocul degetele. Louie a prins-o de cap și i-a rupt gâtul.

Apoi a tăiat pasărea cu cleștele de sârmă. Din corpul ei s-a ridicat un miros fetid. Toți trei s-au tras înapoi. Louie le-a dat câte o bucată de carne lui Phil și Mac, apoi și-a luat și el una. Putoarea plutea în continuare în aer, provocându-le valuri de greață. Nu puteau să bage în gură carnea fiindcă le venea să vomite. Într-un târziu au renunțat.[1]

Nu putuseră să mănânce pasărea, dar măcar acum aveau momeală. Louie a scos undița, a pus un cârlig la capătul firului, a agățat o bucățică de carne, apoi a aruncat-o în apă. Într-o clipită, și-a făcut apariția un rechin, a mușcat momeala și a retezat firul, luând cu el și momeala, și cârligul, și un metru sau doi de fir. Louie a încercat cu un alt cârlig, însă iar a venit rechinul și i l-a luat. Cu al treilea cârlig s-a întâmplat la fel. În sfârșit, un cârlig a rămas neatacat de rechini. Louie a simțit o smucitură și a tras undița. La capătul firului se afla un pește-pilot subțirel, de vreo 25 cm. După ce Louie l-a despicat, toți trei s-au blocat. Niciunul nu mai mâncase vreodată carne crudă. Au băgat câte o bucățică în gură. Nu avea niciun gust. Au mâncat peștele până la os.[2]

Era prima hrană pe care o băgau în gură de mai bine de o săptămână. Un pește mic pentru trei oameni nu era prea

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic.

mult, însă acele proteine le-au dat un impuls de energie. Louie le demonstrase că, dacă vor fi perseverenți și creativi, pot face rost de ceva mâncare, iar el și Phil se simțeau încurajați. Numai Mac a rămas neschimbat.

Phil era neliniștit în privința albatrosului. Ca mulți alți copii de școală din vremea lui, citise și el poezia lui Samuel Taylor Coleridge, *Balada bătrânului marinar.* În poem, un marinar ucide un albatros blând care, se spunea, făcea să bată vântul. Drept consecință, marinarul și echipajul lui s-au trezit pe niște ape infernale, lipsite de vânt, chinuiți de sete și hăituiți de creaturi monstruoase. Toți oamenii din echipaj au murit, iar marinarul a rămas într-un fel de purgatoriu infernal, cu albatrosul agățat de gât și ținându-și ochii închiși, ca să nu mai vadă privirea acuzatoare pe care o aveau camarazii morți.

Louie nu era superstițios, însă albatroșii începuseră să-i placă din ziua aceea de Crăciun în care stătuseră pe pista din Midway, privindu-le tentativele caraghioase de aterizare. Îi părea rău de pasăre. Phil i-a reamintit ce se spune despre uciderea unui albatros, și anume că aduce ghinion. După prăbușirea avionului, i-a replicat Louie, ce ghinion mai mare li s-ar fi putut întâmpla? [1]

Apoi au trecut mai multe zile în care Louie nu a mai prins nimic. Rezerva de cârlige se cam terminase. Pe barcă n-a mai aterizat nicio pasăre. Din când în când, ploaia le mai furniza apă în cutii, însă fără să le umple.

Naufragiații pluteau acum într-un vid senzorial. Când vremea era liniștită, oceanul rămânea tăcut. Nu aveai pe ce să pui mâna, decât apă, piele, păr și pânză. În afară de mirosul de pârlit al bărcii, nu mai mirosea a nimic. Nu aveai la ce să te uiți, în afară de cer și apă. La un moment dat,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Louie și-a băgat un deget în ureche și a dat de ceară. Și-a mirosit degetul și, fiindcă era în sfârșit un alt fel de miros, i s-a părut reconfortant. Așa că în curând a căpătat obiceiul să-și bage degetul în ureche și apoi să-l miroasă. Și ceilalți doi au început să facă la fel.[1]

Când dormea, Louie visa că se află pe uscat, încercând să adoarmă, numai că nu găsea niciun loc în care să poată dormi liniștit – peste tot erau numai stânci, nisipuri mișcătoare, suprafețe pline de cactuși. Ori se afla pe niște stânci periculoase sau bolovani instabili, iar pământul se clătina și se mișca sub el. Phil avea aceleași vise.

În astfel de ore lungi, Phil și-a adus aminte de un articol din revista *Life*, pe care îl citise în iarna aceea, scris de Eddie Rickenbacker, faimosul pilot care a luptat în Primul Război Mondial.[2] În luna octombrie, un B-17, în care se aflau Rickenbacker și echipajul său, s-a rătăcit în zborul deasupra Pacificului și a rămas fără combustibil. Pilotul a amerizat, iar avionul a plutit suficient de mult pentru ca oamenii să poată scoate bărcile de salvare. Au plutit în derivă săptămâni la rând, reușind să supraviețuiască cu proviziile din bărci, cu apă de ploaie, pește și păsări. Un om a murit, iar ceilalți începuseră să aibă halucinații, stăteau de vorbă cu prieteni invizibili, intonau cântece bizare și se certau pe locul în care trebuiau să parcheze mașina imaginară cu care mergeau. Un locotenent primise vizita unei fantome care încerca să-l atragă spre fundul oceanului.[3] La un moment dat, bărcile s-

1 Ibidem.

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, 10 martie 1943.

3 Edward Rickenbacker, „Pacific Mission, Part I", *Life,* 25 ianuarie 1943, pp. 20-26, 90-100; Edward Rickenbacker, „Pacific Mission, Part III", *Life,* 8 Februarie 1943, pp. 94-106; Edward Rickenbacker, *Seven Came Through,* Doubleday, Garden City, 1951.

au despărțit, iar una dintre ele a ajuns pe o insulă. Locuitorii insulei au transmis prin radio vestea recuperării lor la Funafuti, apoi au fost salvați și ceilalți.[1]

Se spunea că oamenii din echipajul lui Rickenbacker reușiseră să depășească limitele supraviețuirii umane. Rickenbacker scria că plutiseră în derivă 21 de zile (în realitate au fost 24), iar Phil, Louie și Mac credeau că acesta era recordul de supraviețuire. De fapt, se pare că recordul supraviețuirii într-o barcă gonflabilă a fost atins în 1942, când un avion al Marinei militare s-a prăbușit, iar victimele au supraviețuit 34 de zile în Pacific, până au ajuns la o insulă, unde au fost salvate de băștinași.[2*]

La început, lui Phil nu-i trecuse prin minte să numere zilele, apoi, văzând că zilele tot treceau, a început să-l preocupe cât timp trecuse de când pluteau în derivă. Numărarea zilelor nu era o problemă, putea s-o facă fără să se înșele; întrucât prăbușirea nu s-a petrecut la începutul unei zile, Phil și Louie au început numărătoarea cu a doua zi. La fiecare răsărit de soare, Phil își spunea că vor fi găsiți cu siguranță mai înainte de a atinge recordul lui Rickenbacker. Când se gândea ce ar fi făcut dacă ar ajunge totuși până la acel record, simțea că nu mai are niciun răspuns.[3]

Povestea lui Rickenbacker, pe care o știa și Louie, era

---

1 Robert Trumbull, *The Raft,* Holt, Rinehart and Winston, New York, 1942.

2 „Tells of 132 Days on Raft", *New York Times,* 25 mai 1943 (titlul era incorect în privinţa numărului de zile); „Poon Lim", Fact Archive, http://www.fact-archive.com/encyclopedia/Poon_Lim (accesat la 15 septembrie 2009).* În 1942, Poon Lim a supravieţuit 133 de zile singur într-o barcă, după ce nava lui a fost scufundată de un submarin german. Supravieţuirea lui Lim a fost un record, dar barca lui era o ambarcaţiune de lemn şi metal, de tip „Carley float boat", şi era echipată cu aproape 40 l de litri de apă, o cantitate importantă de mâncare, o lanternă şi alte provizii.

importantă și dintr-un alt punct de vedere. Expunerea la condițiile climatice, deshidratarea, stresul și foamea i-a făcut pe mulți oameni din echipajul lui Rickenbacker să înnebunească, lucru care li se întâmpla frecvent celor naufragiați. Pe Louie îl preocupa mai degrabă sănătatea mintală decât supraviețuirea fizică. Se tot gândea la un curs de psihologie pe care îl urmase în facultate, când profesorul îi îndemnase să se gândească la mintea lor ca la un mușchi, care se atrofiază dacă nu este folosit. A decis că, indiferent ce s-ar întâmpla cu trupurile lor, mintea trebuia să le rămână intactă.

La câteva zile după accident, Louie a început să-i sâcâie pe cei doi cu întrebări despre toate subiectele posibile. Phil a acceptat provocarea, iar în curând cei doi au transformat barca în scena unui neîntrerupt concurs de cultură generală. Și-au povestit viața, începând cu cele mai timpurii amintiri, intrând în toate detaliile posibile. Louie i-a povestit despre perioada petrecută la USC; Phil i-a povestit despre Indiana. Și-au amintit de cele mai frumoase fete cu care au fost prieteni. Și-au povestit și repovestit farsele pe care și le-au făcut unii altora. Fiecare răspuns era urmat de o întrebare. Phil a cântat imnuri religioase; Louie i-a învățat pe cei doi versurile de la *White Christmas.* Au cântat în largul oceanului un colind de Crăciun în luna iunie, auzit doar de rechinii care înotau în jurul lor.[1]

Orice discuție ajungea la mâncare. Louie se lăuda adesea cu mâncarea făcută de mama lui și, la un moment dat, Phil i-a cerut să-i descrie cum anume pregătea Louise mâncarea. Așa că Louie a început să descrie prepararea unui anumit fel

---

3 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

de mâncare. Toți trei au fost atât de încântați, încât Louie a continuat, povestindu-le cât mai detaliat cum se fac și alte feluri de mâncare. Curând, bucătăria Louisei plutea aievea lângă ei: cârnații sfârâiau, condimentele erau presărate și potrivite după gust, untul se topea pe limbă.

Așa a început un ritual care se ținea de trei ori pe zi, iar plăcinta de dovleac și spaghetele au devenit subiectele preferate în barcă. Ajunseseră să cunoască atât de bine ingredientele pe care le folosea Louise la bucătărie, încât, atunci când Louie uita de unul sau sărea peste el, Phil și, uneori, Mac îl corectau repede și îl puneau s-o ia de la început. Când erau pregătite mâncărurile imaginare, cei trei devorau fiecare fărâmă și descriau fiecare îmbucătură. Împodobeau scena cu detalii atât de vii, încât reușeau să-și păcălească și stomacul, chiar dacă nu pentru multă vreme.

După ce terminau cu mâncarea și trecutul era secătuit de amintiri, vorbeau despre viitor. Louie făcea planuri să cumpere depoul feroviar din Torrance și să-l transforme în restaurant. Phil își imagina întoarcerea în Indiana, poate ca profesor. De-abia aștepta să urmărească iar cursele din Indy 500. Competiția fusese suspendată din cauza războiului, dar Phil o învia în mintea lui, așternea pe pajiște o pătură, scotea mâncarea, o așeza pe pătură și privea mașinile care treceau în viteză. Și se gândea la Cecy. Nu-i trecuse prin minte să-și pună o fotografie cu ea în portofel înainte de a pleca din cabană, însă Cecy se afla mereu în gândurile lui.

Pentru Louie și Phil, astfel de conversații reprezentau un balsam binefăcător, care reușea să-i scoată din suferința lor și care îi făcea să vadă viitorul ca pe ceva concret. Imaginându-se întorși în lumea obișnuită, reușeau să spere la un final fericit al coșmarului pe care îl trăiau acum, să aibă așteptări. Cu aceste conversații construiau ceva pentru care să continue să trăiască.

Niciodată în aceste sesiuni de fantezii nu au adus vorba despre prăbușire. Louie ar fi vrut să vorbească despre asta, dar ceva de pe chipul lui Phil îi spunea să se oprească. Uneori, acesta părea pierdut în niște gânduri care îl măcinau, iar Louie a presupus că atunci retrăia momentele prăbușirii și că probabil se învinovățea pentru moartea oamenilor săi. Louie ar fi vrut să-l încurajeze, să-i spună că nu greșise cu nimic, dar a preferat să tacă, gândindu-se că deschiderea acestui subiect n-ar face decât să-i amplifice durerea lui Phil. Așa că nu a spus nimic.

Când Louie și Phil se bombardau cu întrebări, de obicei Mac tăcea. Uneori îi mai cerea lui Louie să descrie o rețetă și, din când în când, intervenea cu câte un cuvânt, altminteri nu era chip să-l facă să participe cu adevărat la discuție. A povestit și el câteva amintiri, dar, cu toată încurajarea din partea celorlalți, nu a reușit să vorbească despre viitor. Pentru el, se pare, lumea era pierdută de mult.[1]

Având în vedere tristul record de naufragiați niciodată găsiți, disperarea lui Mac era de înțeles. Remarcabil este că ceilalți doi oameni care împărțeau cu Mac această situație disperată nu îi împărtășeau și lipsa de speranță. Cu toate că Phil se întreba mereu cât timp va mai dura situația asta, gândul că ar putea să moară nu-i trecuse prin minte. La fel simțea și Louie. Deși erau amândoi conștienți de gravitatea situației în care se aflau, aveau puterea să-și alunge frica din minte, concentrându-și atenția asupra variantelor de supraviețuire și încurajându-se că lucrurile se vor rezolva.

Rămâne un mister cum acești trei tineri, veterani cu aceeași experiență și supraviețuitori ai aceleiași prăbușiri, percepeau atât de diferit situația în care se găseau. Poate că diferența era genetică; unii oameni sunt înclinați în mod

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

natural spre optimism, alții sunt sceptici. În copilărie, Louie căzuse din tren și văzuse cum acesta se îndepărtează de el, împreună cu toată familia lui, dar acest lucru nu l-a speriat, nici nu l-a descurajat, ceea ce putea să însemne că optimismul lui era înnăscut. Poate că inițiativa de a-și fi povestit unul altuia întâmplările i-a făcut să-și întărească subconștient convingerea că pot învinge adversitățile. Phil și Louie supraviețuiseră bombardamentului de la Funafuti și au reușit să se descurce uimitor de bine după Nauru. În plus, aveau încredere unul în celălalt. „Dacă ar fi avut o singură bucată de ceva, mi-ar fi dat-o mie", a spus odată Phil despre Louie.[1] Mac nu participase niciodată la o luptă, nu îi cunoștea pe acești doi ofițeri și, în general, nu se cunoștea prea bine nici pe el însuși. Despre abilitatea lui de a se descurca în situații de criză nu știa decât că, în prima noapte după prăbușire, intrase în panică și mâncase toate rezervele de ciocolată. Pe măsură ce timpul trecea, gestul lui părea să capete o importanță din ce în ce mai mare. Și poate că acest lucru îi alimenta lui Mac senzația de zădărnicie.

Phil mai avea o sursă de putere, de care nici Louie nu știa. După spusele familiei sale, în felul lui retras și tăcut, Phil era un om profund religios, care păstra în el credința sădită acolo de părinții săi. „I-am spus lui Al de mai multe ori până acum să facă întotdeauna cât mai bine ceea ce are de făcut", scria la un moment dat tatăl lui Phil. „Iar atunci când situația îl depășește și nu știe ce să facă, să se roage la Dumnezeu să intervină și să-l ajute."[2] Phil nu a vorbit niciodată despre credința lui, însă, atunci când intona imnuri religioase în largul oceanului, invocând un Dumnezeu protector, poate că

1 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 Reverendul Russell Phillips, scrisoare către Martha Heustis, 6 mai 1943.

se simțea mai aproape de salvare și mai puțin disperat.[3]

Încă din fragеda copilărie, pentru Louie orice restricție reprezenta o provocare ce îi stimula inteligența, creativitatea și dorința obstinată de a fi rebel. Rezultatul a fost o tinerețe răzvrătită. Oricât de nebunești au părut pentru părinți și pentru oraș toate acțiunile lui, faptul că a reușit să iasă cu bine din toate încercările a sădit în Louie convingerea că poate să treacă peste orice. Acum, când era naufragiat, toată sfidarea lui s-a îndreptat asupra condițiilor extreme, asupra disperării și asupra morții. Aceleași calități care, în copilărie, îl transformaseră în teroarea orașului Torrance îl ajutau acum să supraviețuiască în cea mai mare bătălie din viața lui.

Cu toate că toți trei aveau de înfruntat aceleași vitregii, felul diferit în care le percepeau se pare că le modela destinul. În cazul lui Phil și Louie, speranța le alunga disperarea și îi motiva să lupte pentru supraviețuire, iar fiecare mică victorie le împrospăta vigoarea fizică și emoțională. Dimpotrivă, Mac părea să fie paralizat din cauza resemnării; și, cu cât participa mai puțin la eforturile celorlalți de supraviețuire, cu atât mai profund se prăbușea. Deși făcea eforturi minime, devenea pe zi ce trecea mai slăbit decât ceilalți doi. Optimismul lui Phil și Louie și lipsa de speranță a lui Mac ajunseseră profeții care se împlineau.

Trecuseră două săptămâni. Oamenii aveau pielea arsă, umflată și crăpată. Misterioase linii albe le apăruseră pe unghiile de la mâini și de la picioare, iar rănile provocate de sare le acopereau picioarele, fundul și spatele. Bărcile se descompuneau sub acțiunea soarelui și a apei sărate, iar vopseaua lor, de un galben țipător, mânjea hainele și pielea celor trei oameni și făcea ca toate lucrurile lor să fie

3 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004.

lipicioase.

Organismul li se deteriora încet. În fiecare zi, Louie observa modificări progresive ale greutății lui și a celorlalți, din ce în ce mai slabi: pantalonii erau mai largi, fețele deveneau și mai ascuțite. După 14 zile, arătau grotesc. Carnea se topise de pe oase. Obrajii, acum acoperiți de barbă, aveau concavități adânci. Trupurile lor se autodigerau.[1]

Ajungeau într-o fază a coșmarului care pentru alți naufragiați reprezentase un punct de cotitură groaznic. În 1820, după ce baleniera *Essex* fusese scufundată de o balenă furioasă, cei care au supraviețuit în barca de salvare au ajuns la canibalism. Peste vreo 60 de ani, după o plutire în derivă de 19 zile, supraviețuitorii înfometați ai iahtului *Mignonette* l-au ucis și l-au mâncat pe un adolescent care făcea parte din echipaj. Poveștile despre canibalism în rândul naufragiaților erau atât de cunoscute, încât marinarii britanici considerau că selectarea unei victime și sacrificarea ei este „o tradiție marinărească" de la sine înțeleasă. Ideea canibalismului le stârnise întotdeauna repulsie oamenilor sătui de pe uscat. Pentru mulți marinari, însă, oameni gata să moară, pierduți în agonie și cu mintea afectată din cauza înfometării, canibalismul părea o soluție rezonabilă, poate chiar inevitabilă.[2]

Pentru Louie, gândul de a mânca un om era pur și simplu revoltător și inimaginabil. Să mănânci o ființă umană, indiferent dacă persoana ar fi murit de moarte naturală, era aberant. Toți trei aveau aceleași convingeri. Canibalismul nu avea să fie luat în considerare, nici atunci, nici altă dată.[3]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Neil Hanson, *The Custom of the Sea: A Shocking True Tale of Shipwreck, Murder and the Last Taboo,* John Wiley and Sons, New York, 1999; Nathaniel Philbrick, *In the Heart of the Sea,* Viking, New York, 2000.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Împlinirea a două săptămâni a constituit pentru Louie un alt fel de moment decisiv. A început să se roage cu glas tare. Nu avea nici cea mai vagă idee cum ar trebui să vorbească cu Dumnezeu, așa că recita bucăți de rugăciuni pe care le auzise în filme. Phil îi asculta rugăciunea cu capul înclinat și îi oferea la sfârșit un „Amin”. Mac doar asculta.

Bărcile pluteau duse de curenți, cu funiile șerpuind în urmă. Părea că sunt duși tot spre vest, numai că, în lipsa unui punct de referință, nu puteau fi siguri. Cel puțin, se duceau undeva.

*

Cam în a paisprezecea zi, un alt albatros s-a așezat din nou pe capul lui Louie. Iar el a ridicat iarăși mâna încet, l-a prins și l-a omorât. Toți trei stăteau și se uitau la pasăre, amintindu-și de mirosul groaznic de data trecută. Când Louie l-a despicat, au descoperit fericiți că nu mirosea chiar atât de rău. Însă tot nu voia nimeni să mănânce din el. Louie a tăiat carnea în bucățele mici și a insistat ca toți să mănânce. Au înghițit cu greu bucățelele de carne. Fiindcă Mac părea cel mai slăbit, i-au dat lui tot sângele.

În stomacul păsării au găsit mai mulți peștișori, pe care au hotărât să-i folosească drept momeală și, cu ajutorul lor, Louie a reușit să mai prindă un pește. A păstrat câteva bucățele din carnea păsării, ca să mai aibă momeală, iar oasele de pește le-a pus la uscat, în speranța că va putea să le folosească drept cârlige.[1]

Orele se întindeau nesfârșite. Louie a mai prins câțiva pești; o dată a folosit drept momeală un pește aruncat în barcă de un val și a prins un pește-pilot destul de mare. Ploile veneau rar, iar atunci oamenii sugeau fiecare picătură

1 Ibidem.

ce le cădea în captatoarele de ploaie. În fiecare noapte, Louie și Phil rosteau rugăciuni cu rândul. Mac rămânea în lumea lui.

Erau din ce în ce mai slabi. Phil își revenise încet-încet din sfârșeala provocată de rănile de la cap; organismul lui Mac era tot mai sleit, la fel și starea de spirit. Apoi ploile s-au oprit, iar cutiile au rămas goale. Ajunseseră în cea de-a douăzeci și una zi. Au prins un pește și au făcut o mică petrecere ca să marcheze depășirea a ceea ce ei considerau că este recordul lui Rickenbacker.

De ceva timp, Louie simțea o duhoare care îi întorcea stomacul pe dos și care venea în valuri către ei. Provenea de la capul lui Phil. Sângele îmbibat în bandajul făcut din tricou începuse să putrezească și din el cădeau mereu în barcă mici fragmente scorojite. Phil nu simțea nimic, dar Louie nu mai putea suporta mirosul. A desfăcut încet bandajul. Sub coaja groasă de sânge închegat, rana se lipise bine. Nu a mai sângerat. Tricoul putea să dispară.

Câteva zile mai târziu, Louie a observat ceva bizar. La orizont, limita apei părea să se afle mai sus. Apoi s-a zărit o creastă întunecată, care s-a ridicat și a început să vină spre ei rostogolindu-se. Louie a strigat la ceilalți să-i avertizeze. Amândoi s-au întors să se uite. S-au lipit de fundul bărcii, să nu fie răsturnați de val. S-au ținut în brațe, în așteptarea valului.

Chiar când a ajuns lângă ei, au observat că nu era de fapt un val, ci un banc uriaș de delfini care înotau cu o viteză uimitoare. Delfinii s-au repezit spre bărci și, în curând, naufragiații s-au trezit îmbrânciți în toate părțile de agitația animalelor. Uitându-se în apă, Louie a văzut niște peștișori, mii de peștișori, care păreau să umple apele oceanului. Delfinii urmăreau peștișorii. Bărbații au început să caute cu mâinile prin apă, în speranța că vor prinde ceva, dar

peștișorii le alunecau printre degete. Dacă ar fi avut o plasă, puteau s-o bage în apă și ar fi încărcat barca de pește. Dar, cu mâinile goale, nu au fost în stare să prindă nici măcar unul.[1]

Louie nu mai avea momeală. În afară de rechini, singurii pești care se aventurau pe lângă barca lor erau peștii-pilot, care îi însoțeau peste tot pe rechini, înotând aproape de ei. Veneau foarte aproape, dar, când Louie a încercat să prindă unul, s-au împrăștiat rapid. Rechinii le înghițiseră toate cârligele care erau destul de mici încât să se potrivească pentru peștii-pilot, așa că Louie a încercat să folosească oasele albatrosului, dar peștii le scuipau.

Tot uitându-se la firul de undiță care îi mai rămăsese, lui Louie i-a venit o idee. A tăiat firul în bucăți mici, cu care a legat cârligele groase rămase, apoi a legat fiecare cârlig de câte un deget, unul de degetul mic, unul de degetul mijlociu și al treilea de degetul mare, ca să facă un fel de gheară. Apoi a băgat mâna în apă și a așteptat.

A apărut un rechin, însoțit de un pește-pilot. După ce rechinul a trecut cu capul pe lângă el, Louie și-a scufundat mâna în apă. Când peștele-pilot, fără să bănuiască nimic, a ajuns sub mâna lui, Louie l-a apucat de spate cu ghearele lui din cârlige, înfigându-i-le adânc în carne. Apoi, jubilând, a scos peștele din apă.[2]

Tot în săptămâna aceea a aterizat pe marginea bărcii, chiar între ei, o mică rândunică-de-mare. Era mai aproape de Phil. Fără să rostească un cuvânt, oamenii s-au înțeles din priviri că el ar trebui s-o prindă. Phil a lovit cu putere pasărea, cu palma. Era minusculă și nu le-a oferit prea multă carne, dar, la puțin timp după aceea, a mai aterizat una. De data

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

aceasta a prins-o Mac.[3] Louie era atât de înfometat, încât s-a repezit la ea cu dinții ca să-i smulgă penele, scuipând fulgii care îi rămâneau în gură. Aproape instantaneu a simțit că i se mișcă ceva pe barbă. Rândunica-de-mare era plină de păduchi, iar acum aceștia mișunau pe fața lui.

Păduchii i-au dat mai multă bătaie de cap decât orice altceva. A început să se scarpine și să-și frece fața, dar nu putea să prindă păduchii, care acum i se cuibăriseră bine în barbă și se plimbau de acolo în cap și înapoi. Și-a băgat capul în apă. Phil și Mac, dându-și seama că amicul lor o să se aleagă cu capul smuls, au luat vâslele în mâini și au început să lovească rechinii din jur, ca să-i gonească, în timp ce Louie își mișca prin apă capul, încercând să înece păduchii. După o duzină de astfel de scufundări, furnicăturile au încetat.

În acele zile, au prins încă trei sau patru păsări. La un moment dat, una se tot lăsa spre barcă, dar apoi se ridica din nou. Mac a repezit mâna spre ea și a prins-o de un picior, în aer, apoi i-a dat pasărea lui Louie, care a fost uluit de viteza de reacție a lui Mac. Au mâncat pasărea până la ultima bucățică, așa cum au făcut cu toate păsările pe care le-au prins, lăsând numai penele și oasele.

Zile în șir, Louie a stat aplecat peste marginea bărcii, cu cârligele agățate de degete, ca să mai prindă vreun pește-pilot. Însă fără succes. Apa de băut se terminase din nou, iar setea îi făcea să agonizeze. Zilele treceau una după alta fără niciun strop de ploaie. De două ori au încercat să vâslească spre zone mai îndepărtate, unde se zăreau nori, dar de fiecare dată ajungeau după ce ploaia se terminase, iar ei rămâneau acolo epuizați și descurajați. Când au mai văzut

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

alți nori, mai aproape de ei, nu au mai avut puterea să se apropie de ei.[1]

Setea chinuitoare și arșița l-au împins pe Phil spre un gest aproape sinucigaș. A așteptat până s-au mai îndepărtat rechinii de barcă, apoi s-a băgat în apă. Louie și Mac au îngenuncheat în barcă deasupra lui, lovind rechinii cu vâslele, în timp ce Phil stătea atârnat de barcă, bucurându-se de răcoarea apei, își umplea gura cu lichidul sărat, apoi îl scuipa. Abia a mai avut putere să urce înapoi în barcă. Văzând că Phil scăpase cu bine, ceilalți doi s-au gândit să-și încerce și ei norocul, așa că au intrat în apă pe rând. Puteau să-i țină la distanță pe rechini suficient de mult încât fiecare să facă o baie bună.[2]

În a șasea zi fără apă, oamenii au fost nevoiți să accepte ideea că nu vor mai rezista mult. Starea lui Mac, în special, se deteriora foarte repede.

Au înclinat cu toții capetele în timp ce Louie a rostit o rugăciune. Dacă Dumnezeu le va alina setea, a promis el, atunci își va dedica toată viața preamăririi Lui.

A doua zi, printr-o intervenție divină sau datorită capriciilor tropicale, cerul s-a deschis și a început să plouă cu găleata. Apoi, au rămas fără apă încă de două ori, s-au rugat în ambele dăți, iar ploaia a venit de fiecare dată.[3] Aversele le ofereau suficientă apă cât să mai reziste puțin. Numai de-ar apărea un avion…

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic;

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

Capitolul 15

Rechini și gloanțe

În a douăzeci și șaptea zi, și-a făcut apariția un avion.

Totul a început cu un huruit de motoare, apoi s-a zărit un punct la orizont. Era un bombardier cu două motoare care zbura rapid spre vest. Se afla atât de departe, încât folosirea rachetei de semnalizare și a vopselei părea inutilă. Naufragiații s-au sfătuit și au votat. S-au hotărât să lanseze totuși o rachetă.

Louie a tras un foc, a încărcat iar pistolul și a mai tras încă unul, iar cerul a fost brăzdat de două linii strălucitoare. A deschis o cutie de vopsea și a vărsat-o în ocean, apoi a scos oglinda și a ținut-o într-un unghi potrivit ca lumina reflectată să ajungă la avion.

Au așteptat plini de speranță. Avionul s-a făcut tot mai mic, apoi a dispărut.

În timp ce naufragiații se lăsau dezamăgiți pe spate în barcă, încercând să se resemneze cu gândul că au mai pierdut o șansă, spre vest a început să se vadă o sclipire care descria o curbă largă, schimbându-și direcția către bărci. Bombardierul se întorcea. Debordând de fericire, Louie, Phil și Mac și-au scos cămășile și au început să le fluture deasupra capetelor, strigând. Bombardierul și-a îndreptat aripile, zburând aproape de apă. Louie s-a uitat atent spre cabină. A văzut două siluete, pilotul și copilotul. S-a gândit la Palmyra, la mâncare și la pământ tare sub picioare.

Și, deodată, întregul ocean a părut că erupe. S-a auzit un zgomot asurzitor, bărcile au început să sară pe apă și să se zguduie sub oameni. Mitraliorii trăgeau în ei.

Louie, Phil și Mac și-au încleștat mâinile de marginea

bărcii și s-au aruncat peste bord. Au înotat și s-au ascuns sub barcă, uitându-se cum gloanțele o sfâșie și trasează în apă linii strălucitoare în jurul lor. Apoi tragerea s-a oprit.

Oamenii au ieșit la suprafață. Bombardierul se îndepărtase și acum se îndrepta spre est. Doi rechini dădeau târcoale în jurul lor. Cei trei trebuiau să iasă imediat din apă.

Agățat de marginea bărcii lui Mac și Louie, Phil se simțea epuizat. Plonjarea în apă îi storsese și ultima picătură de energie pe care o mai avea. Plutea inert în apă, fără să aibă resurse pentru a se ridica înapoi în barcă. Louie a înotat în spatele lui și l-a împins înăuntru, iar Louie a căzut epuizat în ambarcațiune. Și Mac a avut nevoie de ajutorul lui Louie pentru a urca. Apoi Louie s-a cățărat și el și au stat toți trei acolo, împietriți, dar nevătămați. Nu le venea să creadă că aviatorii, luându-i drept japonezi, puteau să deschidă focul asupra unor naufragiați neînarmați. Sub ei, barca începuse să se înmoaie. Pierdea aer.

În depărtare, avionul se întorcea și se îndrepta din nou spre bărci. Louie spera că echipajul își dăduse seama de greșeală și se întorcea să-i ajute. Zburând la vreo 60 m deasupra apei, bombardierul gonea spre ei dintr-o parte, așa că acum îl vedeau din lateral. Toți trei au observat semnul în același timp.

În spatele aripii, la mijloc, se vedea un cerc roșu. Bombardierul era japonez.[1]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; „Mr. Phillips on CBS, Our Hero, Mr. Phillips", articol nedatat din documentele lui Karen Loomis, FMP; Robert Trumbull, „Zamperini, Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal", *New York Times,* 9 septembrie 1945; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Alberta H. Jones, „La Porte War Hero Takes Part in Zamperini Show", articol nedatat din albumul lui

Louie i-a văzut pe mitraliori cum îi iau în vizor și a știut că trebuie să sară din nou în apă. Phil și Mac nu s-au mișcat. Amândoi erau prea epuizați. Știau că, dacă săreau iar din barcă, nu ar mai fi avut destulă putere să se urce înapoi și ar fi ajuns victimele rechinilor. Dacă rămâneau în barcă, părea imposibil ca mitraliorii să nu-i nimerească.

În timp ce avionul se apropia, ei s-au întins pe fundul ambarcațiunii. Phil și-a strâns genunchii la piept și și-a acoperit capul cu mâinile. Mac s-a ghemuit lângă el. Louie s-a mai uitat o dată la ei, apoi a sărit înapoi în apă și s-a băgat sub bărci.

Gloanțele cădeau în ploaie peste ocean, cu rafale strălucitoare. Uitându-se în sus, Louie a văzut cum bucățile de metal străpung pânza bărcii, lăsând în urmă găuri prin care se vedeau bobițe de soare tropical. Însă, după ce parcurgeau câțiva metri în apă, gloanțele își pierdeau puterea și alunecau la fund, inofensive. Louie a ridicat mâinile deasupra capului și a împins fundul unei bărci, încercând s-o scoată din bătaia gloanțelor. Deasupra lui vedea adânciturile făcute de trupurile lui Phil și Mac. Niciunul nu mișca.

În timp ce gloanțele șuierau deasupra lui, Louie făcea eforturi să rămână sub barcă. Curenții îl împingeau și îl roteau, îndepărtându-l. Încerca să înoate împotriva curentului, însă fără succes. Era tras cu putere departe și știa că, dacă pierde contactul cu barca, nu va avea destulă putere să înoate împotriva curentului pentru a se întoarce spre ea. Când era cât pe ce să se desprindă de barcă, a zărit funia lungă care atârna de una dintre ele. A prins-o, apoi și-a legat-o în jurul mijlocului.

Cum stătea sub apă, Louie și-a văzut picioarele plutind în fața lui, purtate de curent. Șoseta din piciorul stâng nu mai

---

Phillips, FMP; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat, 23 iunie 1943.

era, iar cea din cel drept era scoasă pe jumătate. A urmărit cum curentul i-o lua și pe aceasta. Apoi, în apa tulbure și învolburată din jur a văzut gura căscată, uriașă, a unui rechin, făcându-și apariția din întuneric și venind în viteză spre picioarele lui.

Louie s-a contorsionat și și-a strâns picioarele. Curentul era prea puternic ca să-i permită să-și tragă picioarele sub el, dar a reușit să le ferească de gura rechinului. Acesta nu avea însă de gând să se oprească. Acum venea drept spre capul lui. Și-a amintit de sfatul bătrânului din Honolulu: îți iei o față amenințătoare, apoi încordezi brațul și lovești botul rechinului. Louie și-a dezvelit dinții, a căscat ochii mari și a pocnit rechinul în bot cu pumnul. Animalul a tresărit, a trecut pe lângă el, apoi s-a întors din nou. Louie a așteptat să ajungă lângă el, apoi l-a pocnit iar. Și de această dată, rechinul s-a îndepărtat.

Sus, gloanțele se opriseră. Louie s-a tras de funie cât de repede a putut, până a ajuns la barcă. S-a apucat de margine și s-a ridicat din fața rechinului.

Mac și Phil stăteau unul lângă altul în poziție fetală. Erau absolut nemișcați, iar în jurul lor barca se vedea ciuruită de gloanțe. Louie l-a zgâlțâit pe Mac. Acesta a scos un icnet. Louie l-a întrebat dacă a fost lovit. Mac i-a răspuns că nu. Louie a vorbit și cu Phil, care i-a spus, și el, că este bine.

Bombardierul se întorcea acum pentru o nouă rundă. Phil și Mac s-au prefăcut morți, iar Louie a plonjat din nou în apă. În timp ce gloanțele treceau în jurul lui ca niște cuțite, rechinul s-a apropiat de el, însă Louie l-a lovit din nou și l-a făcut să se îndepărteze. Apoi a fost atacat de un al doilea rechin. Louie atârna acolo, învârtindu-se în apă, dând din mâini și din picioare, rechinii se apropiau și gloanțele curgeau. Când bombardierul și-a încetat tirul, s-a urcat din nou în barcă. Phil și Mac erau tot nevătămați.

Japonezii au mai trecut încă de patru ori cu tirul lor, trimițându-l pe Louie în apă să pocnească și să gonească rechini până la finalul fiecărei runde. Deși lupta cu rechinii îl epuizase, Louie nu se simțea sfârșit. De câte ori ieșea din apă, era sigur că o să-i găsească pe Phil și Mac morți. Oricât de imposibil părea, deși peste tot în jurul lor existau găuri provocate de gloanțe, chiar și în spațiul minuscul dintre ei, niciun glonte nu-l nimerise pe vreunul dintre ei.

Echipajul bombardierului a mai făcut un ultim gest de sadism. Avionul s-a întors, iar Louie s-a scufundat din nou. Trapa de la cala bombelor s-a deschis și a dat drumul unei bombe de adâncime, care a căzut la vreo 15 m de bărci. Naufragiații s-au luat în brațe, așteptând explozia, dar nu s-a întâmplat nimic. Fie bomba nu era bună, fie bombardierul uitase s-o armeze. Dacă japonezii sunt atât de idioți, s-a gândit Phil, atunci America va câștiga războiul.[1]

Louie s-a urcat iar în barcă și s-a prăbușit epuizat pe fundul ei. Când bombardierul s-a întors, era mult prea obosit ca să mai sară din nou în apă. În timp ce avionul executa un ultim survol, Louie, Mac și Phil au rămas în barcă nemișcați. Mitraliorii nu au mai tras. Bombardierul a zburat spre vest și a dispărut la orizont.

Barca lui Phil fusese tăiată în două. Un glonte lovise pompa de aer și ricoșase exact în mijlocul părții de jos, sfâșiind-o de la un capăt la celălalt. Tot ce se aflase în barcă dispăruse acum în apă. Ambarcațiunea însăși, fiind confecționată din pânză cauciucată, nu s-a scufundat, însă era mai mult decât evident că nu putea fi reparată. Boțită și diformă, plutea inutil pe suprafața apei.

Oamenii s-au înghesuit ca sardinele în ce mai rămăsese

1 „Mr. Phillips on CBS, Our Hero, Mr. Phillips", articol nedatat din documentele lui Karen Loomis, FMP.

din barca lui Mac și Louie; era mult prea mică pentru trei persoane. Pânza bărcii avea găuri minuscule provocate de gloanțe. Avea două camere de aer, dar ambele erau găurite acum. De fiecare dată când unul dintre ei se mișca, aerul ieșea șuierând din barcă, iar pânza se încrețea și mai tare. Se scufunda din ce în ce mai mult sub apă. Rechinii săgetau împrejur, stârniți, desigur, de gloanțe, de vederea și de mirosul oamenilor și de barca ce se adâncea tot mai mult în apă.

În timp ce naufragiații zăceau din cauza epuizării și a șocului, câte un rechin sărea din apă când și când, cu gura deschisă, încercând să tragă câte o victimă cu el în ocean. Atunci unul dintre oameni lua o vâslă și lovea rechinul, care se retrăgea singur în apă. Apoi sărea un altul și, după el, încă unul. Oamenii și-au luat padelele și au început să vâslească, rotind barca, se întorceau și izbeau cu putere în rechini. Tot întorcându-se și lovindu-i pe prădătorii care săreau spre ei, au presat aerul din compartimente, iar acum barca se scufunda și mai mult. În scurt timp, partea de jos se afla complet sub apă.[1]

Dacă nu reușeau să bage rapid aer în barcă, deveneau o pradă sigură pentru rechini. O pompă se pierduse în urma atacului; rămăsese numai pompa din barca lui Mac și Louie. Oamenii au fixat-o într-una dintre cele două valve și au pompat pe rând, cât au putut de mult. Aerul intra prin valvă și ieșea fâsâind prin găurile provocate de gloanțe, dar naufragiații au descoperit că, dacă pompau foarte repede, rămânea destul aer în barcă pentru a o menține oarecum la suprafață. Rechinii continuau să atace, iar oamenii îi izbeau neîncetat.

În timp ce Phil și Mac pompau aer și loveau în rechini,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Kelsey Phillips, *A Life Story*, memorii nepublicate.

Louie a căutat în buzunarul cu provizii și a scos trusa de reparații, care conținea bucăți de petice, un tub de clei și o bucată de șmirghel cu care trebuia netezită suprafața bărcii, astfel încât cleiul să se poată lipi. Imediat a apărut și prima problemă: șmirghelul nu era impermeabil. Când Louie l-a tras afară din trusă, a scos numai hârtia; nisipul lipit de ea fusese spălat de apă. Pentru a mia oară, Louie l-a înjurat pe cel care dotase barca. Trebuia să improvizeze ceva ca să poată pregăti suprafața pentru lipire. A cântărit lucrurile, apoi a luat oglinda de alamă cu care semnalizase spre bombardier. Cu ajutorul cleștelui, a făcut pe marginea ei trei dinți. În acest timp, Phil și Mac continuau să se lupte cu rechinii.

Louie s-a apucat de peticit, începând cu găurile aflate în partea superioară a bărcii. Ridica din apă bucata perforată, o ștergea și o ținea în aer ca să se usuce la soare. Apoi, la fiecare gaură tăia un *x* cu oglinda crestată. Materialul era alcătuit din două straturi de pânză, cu cauciuc între ele. După ce cresta pânza în forma literei *x,* o dezlipea ca să ajungă la cauciuc, cu oglinda râcâia cauciucul, punea pe el clei, apoi așeza peticul. După care aștepta ca soarele să usuce cleiul. Uneori, peticul, izbit de valuri, se desprindea înainte de a se usca, așa că Louie trebuia s-o ia de la capăt.

În timp ce Louie lucra, cu ochii la petice, rechinii săreau întruna spre el. Acum se învățaseră minte: nu mai săreau clănțănind la întâmplare, ci așteptau momentul în care vâsla se afla jos sau când omul era întors cu spatele, și abia după aceea se repezeau. Săreau la Louie prin spate, de unde nu puteau fi văzuți, iar și iar. Mac și Phil îi trosneau cu vâslele.

Oamenii au trudit așa ore în șir, schimbându-și rolurile prin rotație, neîndemânatici din cauza oboselii. Pomparea aerului era o treabă mult prea epuizantă pentru niște oameni slăbiți de puteri. Au descoperit că, în loc să țină pompa în

picioare și s-o împingă de sus în jos, era mai simplu să fixeze mânerul în piept și să-l tragă spre ei. Toți trei erau indispensabili. Dacă ar fi fost numai doi, nu ar fi putut să pompeze, să peticească și să respingă rechinii în același timp. Pentru prima oară de când se aflau în barcă, Mac se dovedea cu adevărat de ajutor. Nu era destul de puternic încât să pompeze de mai multe ori la rând, dar cu vâsla reușea să îndepărteze toți rechinii.

A venit noaptea. În întuneric, peticirea era imposibilă, dar pomparea nu putea fi oprită. Au pompat toată noaptea. Erau atât de epuizați, încât nu-și mai simțeau deloc mâinile.

Dimineața au reluat peticirea. Viteza cu care pierdeau aerul s-a micșorat treptat, iar acum puteau să se odihnească ceva mai mult. În cele din urmă, aerul s-a menținut destul cât să poată face prin rotație câte o scurtă repriză de somn.

Odată ce au terminat de peticit partea de sus, se punea problema reparării fundului, care se afla sub apă. Toți trei s-au îngrămădit într-un capăt al bărcii, încercând s-o mențină în echilibru. Au deschis valva de pe latura liberă, au ridicat-o din apă complet, astfel încât fundul bărcii să se afle în aer, l-au șters de apă și l-au lăsat să se usuce. Apoi Louie a început peticirea. După ce au terminat de reparat jumătatea respectivă, au umflat-o la loc, s-au îngrămădit acolo, au dezumflat cealaltă parte și au repetat procesul. Din nou au venit valurile și au dezlipit peticele înainte de a se usca. Și din nou au luat-o de la capăt.[1]

Într-un sfârșit, au terminat de peticit toate găurile. Întrucât în jurul bărcii urcau mereu bule la suprafață, știau că mai există găuri în locuri la care nu puteau ajunge.

---

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

Trebuiau să se descurce așa. Peticele au încetinit semnificativ pierderile de aer. Lipiturile rezistau, cu toate că erau izbite permanent de valuri. Au văzut că își pot permite să întrerupă pomparea câte 15 minute sau chiar mai mult în timpul zilei, iar noaptea nu mai pompau deloc. Acum, că barca era relativ umflată, rechinii încetaseră atacurile.

Pierderea bărcii lui Phil a reprezentat o lovitură grea. Nu numai că au pierdut toate lucrurile depozitate acolo, dar acum trebuiau să stea înghesuiți în ambarcațiunea de două locuri, prea aproape unul de altul ca să se poată mișca. Trebuiau să se roage unul de altul ca să-și facă loc. Exista atât de puțin spațiu, încât își întindeau picioarele prin rotație. Noaptea erau siliți să doarmă claie peste grămadă, unul cu capul la picioarele altuia.

Însă din această încercare au rezultat două lucruri bune. Tot uitându-se la barca distrusă, Louie s-a gândit la ce ar putea s-o folosească. Cu ajutorul cleștilor, a desfăcut straturile de material, formând un cearșaf mare și subțire. Aveau în sfârșit un acoperământ care să-i ferească de soare în timpul zilei și de frig în timpul nopții.[1]

Celălalt beneficiu era informația pe care o căpătaseră. După ce și-au mai revenit, Louie și Phil au discutat despre bombardierul japonez. Au apreciat că acesta venea probabil din insulele Marshall sau Gilbert. Dacă li se confirma convingerea, și anume că pluteau spre vest, atunci ar fi trebuit să se afle cam la jumătatea drumului spre insulele Marshall și Gilbert. S-au gândit că bombardierul o fi fost în misiune de salvare, iar dacă japonezii urmau aceleași proceduri ca și americanii, atunci ar fi trebuit să decoleze în jur de 7 dimineața, cu câteva ore mai devreme de a ajunge la

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

ei.

Estimând viteza de deplasare și traiectoria avionului, au făcut niște calcule aproximative, încercând să afle cam câte ore ar fi putut să mai rămână în aer avionul după ce plecase de la ei, ca să-și dea seama cam la ce distanță s-ar afla baza militară. Au ajuns la concluzia că ei înșiși se găseau la aproximativ 1.400 km de baza bombardierului. Dacă socotelile lor erau corecte, având în vedere că se prăbușiseră la circa 3.200 km est de insulele Marshall și Gilbert, atunci străbătuseră până acum aproape jumătate din distanța până la insule, parcurgând 65 km pe zi. Phil a reflectat cu uimire asupra acestor cifre. Habar n-au avut până acum că se îndepărtaseră atât de mult spre vest.

Pornind de la aceste cifre, au făcut estimări în legătură cu momentul în care ar trebui să ajungă la insule. Phil a apreciat că în 46 de zile; Louie – 47. Dacă presupunerile lor se adevereau, ar fi trebuit să reziste de două ori mai mult decât Rickenbacker. Acest lucru însemna că trebuiau să se mențină pe poziții încă trei săptămâni.

Gândul la ceea ce putea să îi aștepte pe insulă era înfricoșător. Atacul cu mitralieră le confirmase tot ceea ce auziseră despre japonezi. Dar era un sentiment plăcut să știi unde te afli, să știi că te îndrepți spre un țărm, undeva, departe, în celălalt capăt al pământului. Bombardierul le oferise terenul în care să-și sădească speranțele.[1]

Mac nu participa la pronosticurile lor. Aluneca din ce în ce mai departe de ei.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Capitolul 16

Cântând în nori

Louie era treaz și se uita la întinderea de apă. Phil dormea. Mac era aproape catatonic.

Doi rechini, lungi de aproape doi metri, înotau placid în jurul bărcii. De câte ori treceau pe lângă el, Louie le studia pielea. Lovise mai mulți rechini în nas, dar nu le simțise pielea, despre care se spunea că este aspră ca șmirghelul. Din curiozitate, a băgat mâna în apă și l-a atins ușor pe unul care tocmai trecea pe lângă el. I-a simțit în palmă spatele și aripa dorsală. Era aspră, exact așa cum spunea toată lumea. Rechinul a trecut mai departe, alunecând lin prin apă. A trecut apoi un al doilea, iar Louie l-a atins și pe acesta. „Superb!" s-a gândit el.

La puțină vreme după aceea, a observat ceva ciudat: ambii rechini dispăruseră din senin. Louie s-a ridicat în genunchi în barcă, uitându-se în depărtare, perplex. Nu se zărea niciun rechin.

Stătea așa, în genunchi, în barcă, aplecat peste bord, când unul dintre rechini a sărit din apă cu o viteză înfiorătoare, cu gura căscată, drept spre capul lui. Louie și-a ridicat mâinile în dreptul capului. Rechinul s-a izbit de mâinile lui, încercând să-l apuce de partea de sus a corpului. Louie a izbit cu toată puterea în botul animalului, iar acesta a plonjat înapoi în apă. Peste o clipă, a sărit din apă al doilea rechin. De data asta, Louie a luat o vâslă și l-a pocnit în nas, iar animalul s-a lăsat în apă și s-a îndepărtat. Apoi primul rechin a sărit iar la el. Louie de-abia se redresa, când a văzut o vâslă vâjâind pe lângă el, trimițând rechinul înapoi în ocean. Spre surprinderea lui, nu Phil era acela care l-a

salvat. Ci Mac.

N-a avut timp să-i mulțumească. Un alt rechin a sărit, apoi altul. Louie și Mac stăteau unul lângă altul, izbind în rechinii care săreau la ei. Mac devenise parcă alt om. Cu o clipă în urmă, părea aproape în comă. Acum era plin de o energie sălbatică.

Minute în șir, rechinii s-au lovit cu burta de barcă, pe rând, cu gurile căscate, țintind mereu același loc. Într-un târziu, au renunțat. Louie și Mac s-au prăbușit epuizați. Phil, care se trezise speriat din somn, dar nu putea să facă nimic pentru a-i ajuta, întrucât nu existau decât două vâsle, îi privea amețit și tulburat.

— Ce s-a întâmplat? i-a întrebat el.

Louie s-a întors spre Mac, uimit și bucuros, și i-a spus că este mândru de el și că îi mulțumește. Mac, ghemuit în fundul bărcii, i-a zâmbit. Se mobilizase, depășindu-și limitele organismului, iar expresia de copil înfricoșat, care îi dominase chipul până atunci, dispăruse. Mac redevenise el însuși.[1]

Louie era acum furios pe rechini. I se părea că avuseseră o înțelegere. Oamenii să stea departe de teritoriul lor – apa –, iar rechinii să stea departe de teritoriul oamenilor – barca. Că rechinii au încercat să-l atace atunci când se afla în apă, sau când barca era aproape scufundată după atac, asta i se părea corect. Dar tentativa animalelor de a-i ataca pe oamenii care se aflau în barca umflată din nou i s-a părut lui Louie un joc murdar. S-a perpelit toată noaptea, a doua zi le-a aruncat rechinilor priviri încărcate de ură și, în final, a luat o hotărâre. Dacă rechinii au încercat să-l mănânce pe el, atunci și el va încerca să-i mănânce pe ei.

S-a așezat în genunchi la marginea bărcii și a început să

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

studieze rechinii care treceau, căutând un oponent pe care să-l poată învinge. A trecut unul care părea să aibă un metru și jumătate. Louie s-a gândit că pe acesta ar putea să-l învingă, împreună cu Phil, a conceput un plan.

Mai aveau în barcă puțină momeală, probabil un rest de la ultima pasăre ucisă. Phil a pus-o într-un cârlig și a aruncat-o în apă la un capăt al bărcii. La capătul celălalt, Louie stătea în genunchi, cu ochii la apă. Simțind momeala, rechinul a venit spre Phil, cu coada chiar sub Louie. El s-a aplecat peste bord cât de mult a putut fără a-și pierde echilibrul, a băgat repede mâinile sub apă și l-a apucat de coadă. Rechinul a plecat. Louie, cu coada în mână, a zburat din barcă și a căzut în apă, luând în nas o porție apreciabilă din undele Pacificului. Rechinul și-a smucit coada și a scăpat de Louie, care s-a urcat atât de repede în barcă, încât mai târziu nici nu-și mai amintea cum reușise asta.

Ud fleașcă și rușinat, Louie și-a regândit planul. Prima greșeală avea legătură cu subaprecierea: rechinii erau mai puternici decât păreau. A doua greșeală fusese că nu se ținuse bine. A treia greșeală: lăsase în apă coada rechinului, care a putut să înoate fără probleme pentru a se elibera. Așa că Louie s-a apucat să aștepte un rechin mai mic.

După un timp, a venit unul, cu o lungime de 1,20 m. Louie a îngenuncheat iar în capătul stabilit, lăsându-și greutatea pe spate și poziționându-și genunchii la distanță unul de altul, ca să aibă stabilitate. Phil a aruncat în apă cârligul cu momeală.

Rechinul s-a dus la momeală. Louie i-a apucat coada cu ambele mâini și a tras-o rapid afară din apă. Rechinul s-a zbătut, dar nu a reușit nici să se elibereze, nici să-l tragă pe Louie în apă. Așa că omul a tras de pește până l-a urcat în barcă. Animalul se zvârcolea și plesnea din coadă, dar Phil i-a băgat în gura căscată un cartuș de rachetă. După ce l-a

imobilizat, Louie a luat cleștele și l-a înțepat în ochi cu șurubelnița din mâner. Rechinul a murit instantaneu.

La cursul de supraviețuire pe care îl urmase în Honolulu, Louie a aflat că singura parte comestibilă de la rechin este ficatul. Însă nu era o treabă prea ușoară să ajungă până la ficat. Chiar dacă ar fi avut un cuțit, pielea rechinului era la fel de greu de tăiat precum o foaie de tablă; având la dispoziție doar muchia ascuțită a oglinzii, truda tranșării devenea de-a dreptul epuizantă. După multă scrijelire, Louie a reușit să taie în sfârșit pielea. Carnea de sub ea mirosea a amoniac. A scos ficatul, care avea dimensiuni considerabile. L-au mâncat pe nerăsuflate, lui Mac i-au dat o porție mai mare. Și, pentru prima dată de la micul dejun din 27 mai, s-au simțit sătui. Restul cărnii duhnea, așa că au aruncat-o peste bord. Mai târziu, folosind aceeași tehnică, au mai prins un rechin și i-au mâncat ficatul.[1]

Se pare că vestea s-a răspândit destul de repede printre rechini; niciunul de dimensiuni mici nu s-a mai apropiat de ei. Au venit unii mai mari, chiar și de 3,50 m, dar Louie s-a gândit că ar fi mai bine să nu încerce să-i prindă. Așa că, în curând, stomacul naufragiaților era din nou gol.

Mac se simțea din ce în ce mai rău. Rareori se mai mișca. Toți trei pierduseră o bună parte din greutatea inițială, dar părea că Mac slăbise cel mai mult. Ochii lui, înfundați în orbite, se holbau lipsiți de viață.

*

Era seară, cam în a treizecea zi. Naufragiații își urmau rutina de culcare, umpleau cu apă barca și se înghesuiau unul în altul ca să se încălzească. Cerul era senin și plin de stele, iar luna se reflecta în apă. Au adormit.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Louie s-a trezit într-un zgomot asurzitor, cu o durere ascuțită și cu senzația de imponderabilitate. A deschis repede ochii și și-a dat seama că el, Mac și Phil se aflau în aer. S-au prăvălit toți într-o parte și s-au răsucit zăpăciți. Ceva le izbise barca de jos în sus, cu o putere uluitoare. Rechinii din specia care îi însoțise până atunci nu erau atât de mari încât să poată lovi cu o asemenea forță. Și, oricum, nu se comportaseră așa până în acel moment.

S-au uitat peste bord și au văzut cauza: un adevărat monstru marin, ridicat la suprafață cu o gură imensă, albă, cu un spate uriaș și o aripă dorsală lungă, arătând ca o fantomă în lumina lunii. Animalul avea pe puțin șase metri, deci era cam de trei ori mai mare decât barca lor. Louie i-a recunoscut trăsăturile, despre care învățase la cursul de supraviețuire. Era Marele Alb.[1]

În timp ce naufragiații se uitau la animal într-o muțenie plină de groază, rechinul a alunecat pe o latură a bărcii, apoi s-a întors și a pornit pe lângă cealaltă latură, explorând-o. A ieșit o clipă la suprafață, apoi și-a răsucit coada și a plesnit ambarcațiunea cu ea, clătinând-o violent. Un val de apă a căzut peste oamenii din ea. Louie, Mac și Phil se așezaseră în genunchi în mijlocul bărcii, ținându-se în brațe. Rechinul a trecut pe partea cealaltă. Louie le-a șoptit:

— Nu scoateți niciun sunet!

A urmat o nouă izbitură puternică, însoțită de jetul de apă și de cutremurarea bărcii și a oamenilor.

Rechinul se învârtea întruna în jurul bărcii, umplând-o de apă la fiecare trecere. Părea că se joacă cu ea. La fiecare tură, oamenii se chirceau și așteptau să fie răsturnați din clipă în clipă, într-un târziu, spatele mare al peștelui s-a scufundat în apă, iar oceanul s-a liniștit în urma lui. N-a mai ieșit la suprafață.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Louie, Mac și Phil s-au întins iar în barcă. Apa din ea era rece acum. Niciunul n-a putut să adoarmă.

În dimineața următoare, Mac nu a mai fost în stare să se ridice în fund. Zăcea culcat în barcă, ceva mai viu decât o mumie încrețită, cu ochii pierduți undeva departe.

A aterizat un ultim albatros. Louie l-a prins, i-a sucit gâtul și i l-a dat lui Phil. Acesta l-a ținut cu capul în jos deasupra lui Mac, pentru ca sângele să se scurgă în gura lui. Louie și Phil au început să sfâșie carnea albatrosului, plimbând-o întâi prin apă ca să-i dea gust, și i-au dat și lui Mac să mănânce, dar acesta nu și-a recăpătat puterile.

În zilele care au urmat, Mac a devenit umbra ștearsă a unui om. Cutiile lui de apă erau goale. Când Phil și-a deschis cutia ca să ia o înghițitură, Mac i-a cerut să-i dea și lui. Pentru Phil, setea a fost cea mai grea încercare și știa că apa pe care o mai avea în cutie, esențială pentru supraviețuirea lui, nu l-ar fi putut salva pe Mac. I-a spus cu blândețe că nu avea destulă apă ca s-o împartă cu altcineva. Louie era de acord cu Phil, dar nu l-a lăsat inima să-l refuze pe Mac. I-a dat o înghițitură din porția lui.

În seara aceea, Phil a auzit o voce slabă. Era Mac, care îl întreba pe Louie dacă o să moară.[1] Louie s-a uitat la Mac, care nu-și dezlipea ochii de la el. S-a gândit că l-ar jigni dacă l-ar minți și că Mac simte probabil nevoia să spună sau să facă ceva înainte ca viața să-i părăsească trupul. I-a spus că el crede că în noaptea aceea va muri. Mac nu a avut nicio reacție. Phil și Louie s-au întins lângă el, l-au luat în brațe și s-au culcat.

La un moment dat în noaptea aceea, Louie a fost trezit de o expirare lungă, lentă și finală. Știa ce reprezintă acel sunet.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Robert Trumbull, *op. cit.*

Sergentul Francis McNamara își începuse ultima călătorie cu un act provocat de panică, mâncând din prima seară toate proviziile prețioase din dotarea bărcii, astfel punându-se pe el și pe colegii lui într-un pericol și mai mare. Dar în ultimele zile ale existenței sale, când s-au chinuit cu greu să repare barca dezumflată și când s-au luptat să-i îndepărteze pe rechini, a făcut tot ce i-a stat în putere. Nu a fost de ajuns încât să scape – poate că toate aceste eforturi n-au făcut decât să-i grăbească moartea –, însă este posibil ca pentru Phil și Louie ajutorul lui Mac să fi făcut diferența dintre moarte și viață. Dacă Mac nu ar fi supraviețuit după prăbușirea avionului, poate că Phil și Louie ar fi fost deja morți în această a treizeci și treia zi. În zilele de dinaintea morții, Mac și-a răscumpărat greșelile.

Dimineața, Phil a înfășurat trupul lui Mac în ceva, probabil într-o bucată din pânza bărcii distruse. Au îngenuncheat lângă cadavru și au pomenit toate faptele bune ale lui Mac, au râs puțin de slăbiciunea lui pentru dulciuri. Louie ar fi vrut să spună ceva religios, dar nu știa ce, așa că a recitat pasaje fără legătură între ele pe care și le amintea din filme, încheindu-și discursul cu ceva despre cum îi încredințează mării trupul lui Mac. Apoi s-a rugat pentru el și pentru Phil, jurându-i lui Dumnezeu că, dacă îi va salva, se va dedica preamăririi Lui pentru totdeauna.

Când a terminat, Louie a luat în brațe trupul învelit în giulgiu. Părea că nu cântărește mai mult de 20 kg. S-a aplecat peste marginea bărcii și l-a lăsat ușor în apă. Mac s-a scufundat. Rechinii l-au lăsat în pace.[1]

În noaptea următoare, Louie și Phil își încheiau cea de-a treizeci și patra zi petrecută în barcă. Deși nu știau, doborâseră toate recordurile de supraviețuire într-o barcă

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

gonflabilă aflată în derivă. Dacă o mai fi fost cineva care să fi supraviețuit mai mult de atât, n-a trăit ca să apuce să povestească.

Barca sălta pe valuri spre vest. Din când în când, veneau peste ei furtuni imprevizibile și ploua suficient cât să mențină constante rezervele de apă. Întrucât rația de apă se împărțea acum la doi și nu la trei, fiecare dintre ei avea mai multă apă. Louie a făcut un cârlig din insigna lui de locotenent și a reușit să prindă un pește, după care acul s-a rupt.[1]

Phil și Louie ajunseseră să-și vadă oasele prin piele; rotulele ieșeau ca niște gâlme din picioarele lor ca de pasăre. Burta le era suptă, cu coastele ieșite în afară. Amândoi aveau bărbi încâlcite. Pielea devenise galben-strălucitoare de la vopseaua topită a bărcii, iar trupurile le erau pline de răni dureroase. Se uitau mereu cu ochii îngustați spre linia orizontului, după urme de pământ, dar nu se vedea nimic. Foamea parcă nu-i mai chinuia, ceea ce era semn rău. Atinseseră ultima fază a înfometării.[2]

Într-o dimineață, s-au trezit într-o nemișcare stranie. Legănarea bărcii încetase cu totul. Stăteau practic nemișcați. Nu era vânt deloc. Oceanul se întindea fără nicio încrețitură în toate direcțiile, reflectând imaginea cerului cu o limpezime perfectă. Asemenea corăbierilor de odinioară, Louie și Phil descopereau cu uimire oceanul nemișcat, nefireasca absență a vânturilor și încremenirea apelor, specifice zonei ecuatoriale. Erau, cum spunea Coleridge, „nemișcați precum o corabie pictată pe un ocean pictat".

A fost o experiență transcendentală. Phil se uita la cer și murmura că seamănă cu o perlă. Oceanul părea o materie

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

solidă, pe care ai fi putut călca. Când, în depărtare, a sărit un pește, ieșind din apă, sunetul produs de săritură a ajuns la cei doi cu o claritate absolută. Au văzut cercurile perfecte rotindu-se acolo unde sărise peștele, apoi totul a intrat iar în nemișcare.

Un timp și-au vorbit, împărtășindu-și uimirea. Apoi au căzut într-o tăcere respectuoasă. Nu-și mai simțeau suferința. Nu le mai era foame, nici sete. Nu își dădeau seama deloc de apropierea morții.

În timp ce admira acea lume feerică, nemișcată, Louie rumega un gând care îi venise în minte mai devreme, în timp ce privea păsările răpitoare de mare, minunându-se de abilitatea lor de a-și ajusta plonjarea în funcție de felul în care se refracta lumina în apă. Se gândise la asta atunci când apreciase forma frumoasă a rechinilor, tonurile de culoare ale pielii lor, alunecarea prin apă. Ba chiar și-a amintit că a mai avut gândul acesta și în tinerețe, atunci când stătea pe acoperișul cabanei din rezervația indienilor Cahuilla, când își ridica privirea din cărțile lui Zane Grey și se uita cum noaptea se instalează pe pământ. O asemenea frumusețe, se gândea el, este mult prea perfectă ca să fi apărut din întâmplare. În sufletul lui, ziua aceea din mijlocul Pacificului a fost un dar oferit special pentru el și Phil.

Plini de bucurie și de recunoștință în mijlocul procesului de moarte lentă, cei doi oameni au savurat neîntrerupt acalmia oceanului, până când ziua s-a sfârșit.[1]

*

Având în vedere cât de grav le erau afectate trupurile, părea normal ca și mintea să înceapă să cedeze. Însă, după mai bine de cinci săptămâni de calvar, atât Louie, cât și Phil se bucurau de o remarcabilă limpezime a minții și erau

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

convinși că, pe zi ce trece, deveneau mai isteți. Continuau să se ia la întrebări unul pe altul, îi cereau partenerului să folosească și cele mai mărunte detalii în povestire, se învățau unul pe altul melodii și versuri și pregăteau mâncăruri imaginare.

Louie considera că barca le oferă un refugiu intelectual neașteptat. Niciodată până atunci nu-și dăduse seama cât de gălăgioasă era lumea civilizată. Aici, plutind în derivă într-o liniște absolută, cu niciun miros în jur în afară de izul de arsură care venea de la barcă, cu niciun gust pe limbă, cu nicio mișcare în afară de alunecarea lentă a rechinilor, cu nimic la orizont în afară de apă și cer, cu orele care treceau egale și neîntrerupte, mintea lui se simțea eliberată de toate restricțiile impuse de civilizație. În capul lui, putea călători oriunde. Și a descoperit că mintea îi era iute și limpede, iar imaginația – suplă și nelimitată. Putea să stea ocupat cu un singur gând ore în șir, întorcându-l pe toate părțile.

Avusese întotdeauna o memorie bună, dar în barcă amintirile lui au devenit infinit mai precise, referindu-se la perioade și mai îndepărtate și descoperind detalii care până atunci îi scăpaseră. Într-o zi, încercând să-și fixeze o amintire mai veche, a vizualizat o clădire cu două etaje și, înăuntrul ei, o scară din două părți, cu câte șase trepte fiecare și cu un palier la mijloc. Era și el în tabloul acela, copil mic, mergând de-a bușilea pe scări. Când se târa în jos pe primul șir de trepte și era pe punctul de a ajunge la palier, în fața lui a apărut un câine galben, înalt, care i-a oprit căderea. Era câinele părinților săi, Askim, pe care îl aveau când locuiau în Olean, iar Louie era foarte mic. Până atunci, Louie nu își amintise niciodată de el.[1*]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.* Askim era celebru pentru cleptomania lui; familia Zamperini locuia deasupra unei băcănii, iar câinele făcea incursiuni regulate în magazin, fura mâncare, apoi fugea.

În a patruzecea zi, Louie stătea întins lângă Phil, sub acoperământul de pânză, când s-a ridicat deodată în fund. Auzea pe cineva cântând. A continuat să asculte; părea să fie un cor. L-a înghiontit pe Phil și l-a întrebat dacă aude ceva. Acesta i-a spus că nu. Louie a dat acoperământul la o parte și a început să scruteze lumina zilei. Oceanul era o întindere monotonă de apă. S-a uitat în sus.

Deasupra capului, plutind într-un nor strălucitor, a văzut niște siluete umane al căror contur se profila pe cer. A numărat 21 de siluete. Cântau cel mai dulce cântec pe care îl auzise vreodată.

Louie se holba uluit în sus, ascultând cântecul. Era imposibil să vadă și să audă ceea ce vedea și auzea. Și totuși, se simțea absolut lucid. Nu era o halucinație, nici vedenie, putea să fie sigur de asta. A stat așa, sub cântăreți, ascultându-le vocea, memorând melodia, până când aceștia au dispărut.

Phil nu a auzit și nu a văzut nimic. Indiferent ce-o fi fost, a concluzionat Louie, a fost numai pentru el.[1]

*

Continuau să plutească. Au trecut mai multe zile fără mâncare și fără ploaie. Barca era o masă gelatinoasă, peticele de-abia se mai țineau, în unele locuri se umflaseră și amenințau să sară. Ambarcațiunea nu mai putea susține multă vreme greutatea oamenilor.

Numele lui e un joc de cuvinte isteţ: când oamenii întrebau cum îl cheamă pe câine, la auzul răspunsului ei erau invariabil nedumeriţi, fiindcă suna la fel cu „*Ask him*” [„Întreabă-l pe el” (n.tr.)].

1 Ibidem.

Phil a observat ceva diferit la cer. Erau mai multe păsări.[1] Apoi au început să audă avioane. Uneori vedeau o sclipire minusculă pe cer, alteori mai multe asemenea sclipiri laolaltă, producând un bâzâit îndepărtat. Întotdeauna erau mult prea departe ca să încerce să semnalizeze. Și, oricum, amândoi știau că, după ce plutiseră atât de mult către vest, avioanele erau cu siguranță japoneze. Cu fiecare zi ce trecea, vedeau tot mai multe sclipiri, apărând din ce în ce mai devreme.[2]

Lui Louie începuseră să-i placă răsăritul și căldura pe care acesta o aducea, așa că în fiecare dimineață stătea întins cu ochii la orizont, așteptându-l. În dimineața de 13 iulie, în a patruzeci și șasea zi, pe care Phil o estimase ca fiind aceea în care vor atinge țărmul, răsăritul nu a mai venit.[3*] S-a petrecut numai o iluminare treptată, dar slabă, a unui orizont încărcat.

Phil și Louie s-au uitat în sus neliniștiți.[4] Vântul bătea rece. Apa a început să se umfle sub barcă, ridicându-i la înălțimi amețitoare. Louie s-a uitat pe întinderea agitată a apei și s-a gândit ce frumos este. Lui Phil îi plăceau valurile mari provocate de furtună, îl făceau să se simtă ca într-un carusel. Încântat când ambarcațiunea cobora în viteză, și-a ridicat privirea să vadă când vine următorul val, numai că la un moment dat a observat ceva care părea de rău augur.[5]

---

1 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, *op.cit.*

3 Având în vedere că naufragiaţii depăşiseră linia internaţională a datei, a patruzeci şi şasea zi era de fapt 14 iulie.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic.

5 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

Spre vest a apărut o linie, atât de departe, încât nu se putea vedea decât atunci când se aflau pe creasta valurilor. Era ceva ondulat, departe jos, la orizont, de culoare cenușiu-verzuie. Phil și Louie se vor contrazice mai târziu în legătură cu care dintre ei a văzut primul linia, dar în clipa în care valul i-a ridicat în sus și i-a rotit spre vest, iar ei au văzut-o, au știut imediat ce era.

Era o insulă.[1]

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat, 12 iulie 1943.

Capitolul 17

Taifunul

Toată ziua, Louie și Phil s-au ridicat pe creasta valurilor, sub un cer întunecat și învolburat, scrutând cu privirea spre vest și simțind un fior dureros ori de câte ori ridicătura se vedea la orizont.[1] Încet-încet, pe măsură ce curentul îi purta spre ea, imaginea insulei devenea tot mai clară. Acum puteau să vadă o linie albă strălucitoare de valuri care se loveau de ceva, poate o plajă, poate un recif. După-amiază, dintr-o insulă s-au făcut două, apoi vreo zece sau chiar mai multe, aliniate ca niște vagoane de tren. Naufragiații își imaginaseră că momentul în care vor vedea uscatul va fi unul euforic. În loc de asta, au analizat situația la rece.[2] Erau mult prea slăbiți ca să facă altceva. Și mai existau și alte griji care îi presau. Deasupra lor se forma o furtună gigantică.

La antrenamente, Louie și Phil învățaseră geografia Pacificului. Știau că insulele din fața lor trebuiau să fie o parte din Gilbert sau Marshall, adică teritoriu inamic. Între aceste insule mari se aflau zeci de insulițe și de atoli, așa că existau multe șanse să nimerească un loc pe care japonezii să nu-l fi ocupat. Louie și Phil au luat hotărârea să rămână în larg până când vor găsi o insulă care să pară nepopulată sau care să fie populată doar de băștinași. Au început să vâslească pe apele tulburate de vânt, mergând în paralel cu insulele, astfel încât să poată aștepta în larg până la căderea

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Robert Trumbull, *op.cit.*

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Trumbull, *op. cit.*

nopții ca să se strecoare pe uscat.[1]

Cerurile s-au deschis brusc. Imediat a început să plouă tăios, iar insulele nu s-au mai văzut. Oceanul s-a răscolit și a început să se învolbureze. Vântul lovea barca într-o direcție, apoi în alta, învârtind-o sus pe valuri de peste 10 m înălțime, după care o prăvălea în hăuri adânci ca niște canioane. Phil și Louie intraseră drept în mijlocul unui taifun.

Val după val, barca era lovită din toate părțile, împinsă în toate direcțiile, ridicată în înălțimi, cât pe ce să se răstoarne. În încercarea de a opri răsturnarea, Phil și Louie au umplut barca cu apă, s-au așezat strategic în colțurile opuse ca s-o echilibreze și s-au culcat pe spate ca să fixeze cât mai jos centrul de greutate. Erau conștienți că, dacă ar fi fost aruncați din barcă, nu ar mai fi putut să revină în ea, așa că Louie a tras înăuntru funia care atârna de barcă, a adus-o la umflătura ca o pernă din mijlocul bărcii, a trecut-o prin urechea de acolo, apoi a înfășurat-o în jurul lui și al lui Phil și a strâns-o cu putere. Și-au băgat picioarele sub pernă, s-au lăsat pe spate și s-au ținut bine.

Furtuna a continuat și după căderea nopții. Barca era repezită în sus și în jos pe sute de munți de apă. Câteodată, în întuneric, aveau senzația ciudată de imponderabilitate, ca și cum ar zbura, atunci când barca era smulsă în aer de pe crestele valurilor. Louie a simțit o frică și mai intensă decât atunci când s-a prăbușit cu *Green Hornet*. În fața lui, Phil tăcea sumbru. Amândoi se gândeau la cât de aproape se afla țărmul, care acum nu se mai vedea. Se temeau că în orice moment se puteau izbi de un recif.[2]

---

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic.

Într-un târziu, în noaptea aceea, furtuna a început să se domolească și să se retragă, apoi s-a dus mai departe. [1*] Valurile erau tot mari, dar crestele lor nu mai erau la fel de ascuțite. Louie și Phil s-au eliberat din funie și au așteptat lumina zilei.

În întuneric, simțeau acum miros de pământ, de verdeață, de ploaie care cade peste vietăți. Era mirosul uscatului.[2] S-a jucat cu ei toată noaptea, devenind din ce în ce mai puternic. Aproape de zorii zilei, au auzit sunetul valurilor lovindu-se de recif. Sfârșiți de oboseală, au luat hotărârea să doarmă puțin, prin rotație, pentru ca unul dintre ei să rămână de veghe și să studieze țărmul. La un moment dat, au adormit amândoi.

S-au trezit într-un alt univers. Eșuaseră într-o limbă de uscat dintre două insulițe.[3] Pe una dintre ele au văzut colibe, pomi cu ramurile pline de fructe, dar niciun om. Auziseră că japonezii îi făceau sclavi pe nativii din insule și îi mutau de pe insulele lor de origine. S-au gândit că poate așa s-a întâmplat și cu acel loc. Și-au pus încălțările în picioare, umflate și dureroase, și au început să vâslească spre mal. Au auzit deasupra huruit de motoare. S-au uitat și au văzut avioane Zero făcând lupinguri, ca în manevrele de război, mult prea sus pentru ca piloții să observe barca de sub ei. Au

---

1 Dr. Keith Heidorn, interviu prin e-mail, 24 martie 2008; „Foochow Flooded After Typhoon", *Nevada State Journal*, Reno, 24 iulie 1943.* După câteva zile, un taifun catastrofal, aproape sigur unul şi acelaşi cu furtuna suportată de naufragiaţi, a lovit cu violenţă coasta Chinei, distrugând case, smulgând din pământ stâlpii de telefonie şi provocând inundaţii masive.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

continuat să vâslească.[4]

Louie prevăzuse că vor ajunge la țărm în 47 de zile. Phil estimase cu o zi mai puțin. Întrucât uscatul apăruse la orizont în ziua pe care o calculase Phil, dar ajunseseră propriu-zis la țărm în ziua calculată de Louie, au decis că amândoi au avut dreptate.

Acum puteau să vadă mai multe insule. Louie a zărit una mică în stânga lor și i-a arătat-o lui Phil, spunându-i că pe ea nu se află decât un copac. Apoi s-a întâmplat ceva ciudat. Copacul singuratic a devenit doi copaci. După o clipă de stupoare, naufragiații și-au dat seama de crudul adevăr. Nu văzuseră o insulă, iar aceia nu erau copaci. Era o navă. Stătuse într-o poziție perpendiculară față de ei, astfel încât nu se vedea decât un catarg, iar apoi s-a întors, dând la iveală și cel de-al doilea catarg.

Louie și Phil s-au ghemuit în barcă. Au început să vâslească din toate puterile, ca să ajungă la mal înainte de a fi văzuți de marinari. Era prea târziu. Vasul a făcut un viraj strâns și s-a îndreptat în viteză spre ei. Epuizați, cei doi nu puteau să vâslească suficient de repede încât să poată scăpa. Au renunțat și s-au oprit.

Vasul a ancorat lângă barcă, iar cei doi s-au uitat în sus spre el. Deasupra lor se vedea o mitralieră, montată la prova navei. De-a lungul punții stăteau aliniați mai mulți soldați. Japonezi. Toți aveau în mână arme, acum îndreptate spre naufragiați.

Unul dintre japonezi și-a desfăcut cămașa și și-a arătat pieptul. Se pare că voia ca americanii să facă la fel. Louie și-a desfăcut cămașa și s-a resemnat, așteptând să fie împușcat, dar nu s-a tras niciun glonte. Japonezii voiau doar să vadă dacă sunt înarmați.

Unul dintre marinari a aruncat o funie în barcă, iar Louie

4 Ibidem.

a prins-o. Cei doi au încercat să se cațere pe vas, dar picioarele lor erau prea slăbite. Marinarii au adus atunci o scară de sfoară, au agățat-o de naufragiați și i-au tras sus, după care au ridicat și barca. Pe punte, Louie și Phil au încercat să se ridice, dar picioarele li se împleticeau. Japonezii îi grăbeau să înainteze pe punte, așa că americanii au mers în patru labe. Când au ajuns la catarg, au fost ridicați în picioare și legați de el. Cu mâinile prinse la spate.[1]

Unul dintre marinari a început să le spună ceva în japoneză. Părea să-i întrebe ceva. Louie și Phil au dat niște răspunsuri, încercând să ghicească ce-ar fi vrut să afle japonezul de la ei. Un soldat a fluturat baioneta pe lângă fața lui Louie, încercând să-i taie barba. Altul a scos un pistol și l-a plimbat pe obrazul lui Phil, apoi a vrut să facă același lucru cu Louie. El și-a îndreptat capul, sperând ca japonezul să tragă drept în față; când marinarul a descărcat arma, Louie și-a tras capul înapoi. Împușcătura nu l-a nimerit, dar Louie s-a lovit cu capul de catarg.

Apoi a venit căpitanul vasului și i-a certat pe marinari. Atmosfera s-a schimbat imediat. Le-au dezlegat mâinile. Cineva le-a oferit naufragiaților țigări, dar capetele lor le aprindeau mereu părul din barbă. Altcineva le-a adus câte o cană cu apă și un biscuit la fiecare. Louie a mușcat o dată din biscuit și l-a ținut în gură mult timp, savurându-l, ca să-i simtă gustul. A mâncat încet, bucurându-se de fiecare înghițitură. Era prima mâncare după opt zile.[2]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Trumbull, *op.cit.*; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat însemnarea din 13 iulie 1943.

2 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

*

O a doua navă a acostat lângă prima. Louie și Phil au fost ajutați să urce la bordul ei, apoi nava s-a pus în mișcare. După ce au plecat, un membru al echipajului a venit la naufragiați și le-a dat biscuiți și nucă de cocos. Apoi s-a apropiat de ei un marinar tânăr, cu un dicționar japonez-englez în mână, și le-a pus întrebări. Phil și Louie i-au relatat pe scurt călătoria lor.[1]

După un timp, nava a acostat pe o insulă mai mare. Un marinar s-a apropiat de ei cu două fâșii de material, pe care le-a înfășurat în jurul ochilor lor. Câte doi soldați au venit lângă ei și i-au apucat de brațe. Și, mai târâș, mai luați pe sus, i-au dat jos de pe navă. După câteva minute, Louie a simțit că este așezat pe ceva moale. Apoi i s-a dat jos pânza de la ochi.

Se afla într-o infirmerie, culcat pe o saltea moale, așezată pe un pat de fier. Phil era în patul de lângă el. În apropiere se zărea o mică fereastră, prin care se vedeau soldați japonezi care își înfigeau baionetele în niște manechine. Un ofițer le-a spus ceva japonezilor care stăteau în jurul naufragiaților, apoi a vorbit și în engleză, aparent traducând ceea ce spusese, ca să înțeleagă și cei doi. „Aceștia sunt aviatori americani", a spus el. „Tratați-i cu grijă."[2]

A intrat un doctor, care le-a zâmbit cu căldură, i-a examinat și le-a vorbit în engleză. Le-a uns cu alifie rănile provocate de sare și buzele arse, le-a palpat abdomenul, le-a luat temperatura și pulsul și i-a declarat sănătoși. Louie și Phil au fost ajutați să se ridice în picioare și au fost duși la cântar. Au urcat pe rând pe cântar, iar lângă ei se afla în

1 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.
2 Trumbull, *op.cit.*

permanență un om pregătit să-i prindă dacă li se înmuiau picioarele.

Phil cântărea în jur de 68 kg când urcase la bordul lui *Green Hornet.* Jurnalul de război pe care Louie îl începuse la puțin timp după ce ajunsese în Hawaii consemna că atunci avea 70 kg. Considera că antrenamentul intensiv ar mai fi adăugat vreo 2 kg înainte de a avea loc prăbușirea. Acum Phil cântărea 36 kg. Există mai multe variante, care afirmă că Louie avea 30, 37 sau 39 kg. Indiferent care a fost cifra exactă, cei doi naufragiați pierduseră oricum jumătate din greutatea inițială, dacă nu chiar mai mult.[1]

La recomandarea doctorului, a fost adusă o sticlă de coniac rusesc și două pahare, pe care Louie și Phil le-au golit rapid. A urmat o tavă cu ouă, șuncă, lapte, pâine proaspătă, salată de fructe și țigări. Naufragiații s-au înfruptat pe săturate.[2] Când au terminat de mâncat, au fost ajutați să meargă în altă cameră și au fost așezați pe câte un scaun în fața unui grup de ofițeri japonezi, care îi priveau cu uimire pe oamenii slăbiți și galbeni ca niște canari. Un ofițer care

---

1 Declaraţia lui Russelll Allen Phillips, Colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; declaraţia lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California. Însemnări ale lui Louie din 1946 afirmă că greutatea lui era de 30,5 kg, iar în interviuri ulterioare – de 30 kg. Dar în cel puţin trei interviuri pe care le-a acordat imediat după repatriere a afirmat că greutatea lui era de 36 kg. Într-un interviu acordat imediat după război, a declarat, la fel, că avea 36 kg. Declaraţiile lui Phil de după război susţin că ar fi cântărit 68 kg la momentul prăbuşirii şi 36 kg la momentul capturării. În interviul de la CBS, Phil a afirmat că el şi Louie aveau aceeaşi greutate – circa 36 kg – în momentul capturării.

2 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

vorbea englezește i-a întrebat cum au ajuns acolo. Louie le-a spus povestea, iar japonezii au ascultat tăcuți și fascinați, trasând pe o hartă drumul străbătut de ei.[1]

Louie și Phil cunoșteau locul unde începuse călătoria lor, dar încă nu aflaseră unde se găseau acum, la final. Ofițerii le-au spus. Se aflau pe un atol din insulele Marshall.[2] Plutiseră în derivă 3.200 km.

Militarii japonezi s-au adunat în jurul bărcii și au numărat găurile provocate de gloanțe. Erau 48.[3] Se înghesuiau curioși să-i vadă pe americani, dar ofițerii îi țineau la distanță. Unul dintre ofițeri l-a întrebat pe Louie de unde proveneau gloanțele. Louie a răspuns că au fost mitraliați de un avion japonez. Ofițerul a spus că așa ceva era imposibil, fiindcă acest lucru reprezenta o violare a codului militar de onoare. Louie a descris bombardierul și atacul. Ofițerii s-au uitat unul la altul și nu au mai spus nimic.

Au fost pregătite două paturi, iar Phil și Louie au fost invitați să se odihnească după pofta inimii. Cuibăriți în așternuturi curate și răcoroase, cu stomacul plin și cu rănile ostoite, cei doi erau profund recunoscători pentru o primire atât de generoasă. Phil s-a gândit ușurat: „Ne sunt prieteni."[4]

Louie și Phil au rămas la infirmerie două zile, având alături niște japonezi care i-au îngrijit cu o preocupare

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat; Kelsey Phillips, *op.cit.;* Louis Zamperini, interviu telefonic. Nu este clar pe care atol li s-a spus că se află; într-un interviu din 1945, o declarație din 1946 și un interviu din 1988, Louie a afirmat că era vorba de atolul Maloelap, dar în multe alte interviuri, ca și in jurnalul din prizonierat, el afirmă că era atolul Wotje. Phil a susținut și el că ar fi fost vorba de Wotje.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

sinceră pentru confortul și sănătatea lor. A treia zi, a venit la ei ofițerul care era comandantul adjunct al unității. Le-a adus friptură de vită, ciocolată și nuci de cocos – cadou de la comandantul lui –, precum și niște noutăți. Un cargou se afla în drum spre ei pentru a-i transporta pe un alt atol. Numele atolului i-a dat frisoane lui Louie: Kwajalein. Adică locul cunoscut sub numele de „Insula Execuțiilor".

Louie avea să-și amintească multă vreme cuvintele ofițerului: „Nu vă mai putem garanta viața după ce veți pleca de aici."[1]

Cargoul a sosit pe 15 iulie. Louie și Phil au fost luați în primire și cazați separat. Căpitanul le trimitea porții generoase de mâncare. Prizonierii mâncau cât puteau de mult.

Unul dintre simptomele dureroase ale înfometării este că organismul muribund respinge de cele mai multe ori primul aliment pe care îl primește. Se pare că mâncarea de pe atol le-a priit naufragiaților, însă nu și cea de pe cargou. Louie și-a petrecut aproape toată ziua chircit peste balustrada navei, vomitând în apă, susținut de un paznic. Și mâncarea ingerată de Phil ieșea la fel de repede, dar el a fost dus într-un alt loc; în noaptea aceea, a fost nevoie de șase drumuri la prora vasului.[2]

Când japonezii au ajuns la Kwajalein, pe 16 iulie, au devenit mai aspri. Au reapărut bandanele care acopereau ochii, iar Louie și Phil au fost transferați pe ceea ce părea să fie o barjă. Când barja s-a oprit, au fost ridicați și duși de acolo pe umerii unor soldați. Louie a simțit cum se ridică în aer, ca apoi să fie trântit pe o suprafață dură. Phil a fost

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

aruncat lângă el. Louie i-a spus ceva lui Phil, dar imediat a simțit o lovitură de cizmă și o voce care a strigat „Nu!”

S-a simțit un motor pornind, apoi s-au pus în mișcare. Se aflau pe platforma unui camion. După câteva minute, camionul s-a oprit, iar Louie a fost înhățat și pus din nou pe umărul cuiva. A urmat o porțiune de drum, urcarea pe două trepte, o întunecare, senzația că Phil nu mai este lângă el și senzația tulburătoare pe care a avut-o când a fost trântit la pământ cu spatele înainte. S-a lovit cu spinarea de un zid, apoi a căzut la podea. Cineva i-a scos bandana de la ochi. O ușă s-a trântit, o încuietoare s-a răsucit.

La început, Louie nu a văzut mai nimic. Ochii i se plimbau în jur orbiți. Mintea lucra cu înfrigurare, trecând rapid de la un gând la altul, fără legătură. După săptămâni lungi petrecute pe întinderea nesfârșită a oceanului, se simțea dezorientat și apăsat de spațiul în care se afla. Parcă toți mușchii și nervii îi intraseră în panică.

Treptat, gândurile i s-au liniștit, iar ochii au reușit să se fixeze pe imagini. Se afla într-o celulă de lemn, lungă cam de înălțimea unui om și puțin mai lată decât umerii lui. Deasupra, la vreo 2 în înălțime, se afla un acoperiș de paie. Singura fereastră era o gaură în ușă, de vreo 30 cm^2. Podeaua era acoperită cu pietriș, cu noroi în care mișunau viermi, iar prin încăpere zumzăiau cohorte de muște și țânțari, care începuseră deja să-l atace. În podea se afla o gaură, în care stătea găleata de latrină. Aerul era fierbinte și nemișcat, greu respirabil din cauza duhorii de fecale umane.[1]

Louie s-a uitat în sus. În lumina palidă, a văzut niște

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; declarațiile lui Louis Zamperini și Russell Allen Phillips din colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; notele lui Louis Zamperini din 1946 despre experiența captivității; Trumbull, *op. cit.*

cuvinte scrijelite pe perete: NOUĂ SOLDAȚI DE MARINĂ ABANDONAȚI PE INSULA MAKIN, 18 AUGUST 1942. Sub această inscripție erau trecute numele soldaților: Robert Allard, Dallas Cook, Richard Davis, Joseph Gifford, John Kerns, Alden Mattison, Richard Olbert, William Pallesen și Donald Roberton.

În august 1942, după un raid american asupra bazei militare japoneze din Makin, în insulele Marshall, nouă soldați fuseseră lăsați în urmă din greșeală. Capturați de japonezi, ei au fost dați dispăruți. Louie era aproape sigur că el este primul american care a aflat că au fost duși pe Kwajalein. Dar, în afară de el și Phil, acum nu mai era aici niciun prizonier. Louie a fost copleșit de presimțiri sumbre.[1]

L-a strigat pe Phil. Vocea acestuia s-a auzit încet de undeva, din stânga, departe. Era la capătul coridorului, într-o groapă sordidă, la fel ca și Louie. S-au întrebat unul pe altul dacă sunt bine. Știau amândoi că era posibil să fie ultima oară când mai puteau să-și vorbească. Însă, chiar dacă au vrut atunci să-și ia rămas-bun, n-au mai avut timp s-o facă. S-a auzit o vânzoleală pe coridor, iar gardianul și-a luat postul în primire. Louie și Phil nu au mai spus nimic.

Louie s-a uitat spre trupul său. Picioarele cu care alergase o milă în 4 minute și 12 secunde pe nisipul strălucitor, în dimineața aceea din Kualoa, acum erau inerte. Trupul lui vânjos și plin de viață, pe care îl antrenase cu atâta grijă, se diminuase, până când rămăseseră din el numai niște oase învelite în piele galbenă, pe care colcăiau paraziți.

S-a gândit: „Ceea ce văd eu acum nu este decât un cadavru care respiră."[2]

Louie a cedat, izbucnind într-un plâns greu și sfâșietor.

---

1 Tripp Wiles, *Forgotten Raiders of '42: The Fate of Marines Left Behind on Makin,* Potomac Books, Washington, D.C., 2007, fotografie.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Dar și-a controlat suspinele, ca să nu fie auzit de gardian.

PARTEA A PATRA

Capitolul 18

Un cadavru care respiră

Prin fereastra de la ușa celulei în care stătea Louie a zburat ceva care a căzut pe podea spărgându-se în bucățele albe. Erau două bucăți de biscuit nesărat, genul de gustare care constituia hrana standard a marinarilor.[1] O cană micuță de ceai – atât de diluat încât era mai mult apă fiartă și atât de puțin încât îl terminai dintr-o înghițitură – a fost pusă pe pervaz. Și Phil a primit mâncare, însă nu și apă. Amândoi s-au târât pe podeaua celulei, au adunat de pe jos fărâmele de biscuit și le-au mâncat. Se simțea prezența gardianului dincolo de ușă.

S-au auzit niște zgomote pe coridor, iar în cadrul ferestrei a apărut fața cuiva. Omul l-a salutat voios în engleză, spunându-i pe nume. Louie s-a uitat uimit în sus.

Era un localnic din Kwajalein, care i-a spus că toată insula vorbește acum numai despre naufragiații americani. Când fuseseră capturați, trebuiseră să-și decline identitatea, iar vizitatorul, fiind un iubitor de sport, l-a recunoscut pe Louie după nume. Începuse să turuie despre alergări, despre fotbal, despre Olimpiadă, și nu se oprea decât foarte rar, ca să-i mai pună câte o întrebare. Louie apuca să spună o vorbă-două, apoi omul începea iar să turuie.[2]

După câteva minute, s-a uitat la ceas și a spus că trebuie să plece. Louie l-a întrebat ce s-a întâmplat cu soldații din

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Trumbull, *op.cit.*

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Marină al căror nume era inscripționat pe perete. Cu același ton plin de veselie, acesta i-a răspuns că sunt morți. Toți prizonierii de război care s-au aflat pe Kwajalein, i-a zis el, au fost executați.

După ce localnicul a plecat, paznicul s-a uitat provocator la prizonier, a dus o mână la gât și a făcut un gest care sugera tăierea capului. A arătat spre numele scrise pe perete, apoi spre Louie.

Noaptea a vrut să doarmă cu capul lângă ușă, în încercarea disperată de a sta cât mai departe de latrina din podea. Nici nu s-a așezat bine, că ușa s-a dat de perete, a intrat paznicul și l-a apucat violent, împingându-l înapoi spre latrină. Louie a încercat să se împotrivească, dar paznicul a devenit furios. S-a resemnat și s-a așezat unde îi ordona temnicerul său. Și-a dat seama că acesta voia ca prizonierul să stea acolo ca să-l poată vedea pe fereastra ușii. Toată noaptea, la câteva minute, paznicul își arunca ochii pe fereastră, asigurându-se că Louie nu s-a mai mișcat.[1]

A venit dimineața celei de-a doua zile. Phil și Louie zăceau muți în căldura înăbușitoare, gândindu-se că din clipă în clipă vor veni să-i scoată afară ca să-i decapiteze. Paznicii patrulau pe coridor, se uitau la ei pe fereastră și făceau gestul cu mâna la gât, arborând rânjete sadice.

Pentru Louie, suferințele digestive nu se opriseră. Diareea devenise explozivă, iar crampele îl făceau să se chircească de durere. Zăcea sub pătura de muște și țânțari, stătea cât putea de mult cu fundul deasupra găleții, până când paznicul țipa la el să-și țină capul lângă latrină.[2]

---

1 Ibidem

2 Declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, note din 1946 despre experiența prizonieratului.

Ziua a trecut. În trei rânduri, câte un cocoloș de orez, nu mai mare decât o minge de golf, fusese aruncat pe fereastră, iar acesta se desfăcuse în bucăți pe podea. O dată sau de două ori i s-a mai dat câte o înghițitură de ceai, pe care Louie a sorbit-o cu nesaț. A venit noaptea.

Apoi a urmat o altă zi și o altă noapte, apoi încă o zi. Căldura era copleșitoare. Păduchii mișunau pe trupul captivilor. Țânțarii zburau în jurul lor în nori atât de groși, încât palma se umplea de sânge, atunci când Louie strângea pumnul. Diareea i se agravase, acum elimina și sânge. În fiecare zi, striga disperat că vrea un doctor. La un moment dat, chiar a venit unul. A intrat în celulă, s-a ghemuit și s-a uitat la el, a chicotit și a plecat.

Încovrigați pe podeaua acoperită de pietriș, prizonierii aveau senzația că le ies oasele prin piele. Louie s-a rugat să i se dea o pătură pe care să stea, dar cererea i-a fost ignorată. Toată ziua și-o petrecea încercând să-și întărească membrele, se chinuia să se ridice în picioare, rămânea așa un minut sau două, ținându-se de perete, după care aluneca înapoi pe podea. Îi era dor de barcă.

Două înghițituri de apă pe zi nu erau nicidecum suficiente pentru a reface pierderile masive de lichid suferite de organismul lui. Setea a devenit mult mai chinuitoare decât fusese vreodată în zilele naufragiului. S-a târât spre ușă și a cerșit apă. Paznicul s-a îndepărtat, apoi s-a întors cu o cănuță. Louie, plin de recunoștință, s-a apropiat de geam să ia cana. Atunci paznicul i-a aruncat lichidul fierbinte pe față. Însă Louie era atât de deshidratat, încât nu se putea stăpâni să nu cerșească apă în continuare. Episodul s-a repetat de cel puțin patru ori, iar apa fierbinte i-a umplut fața de bășici.[1] Louie era conștient că ar putea să moară din cauza

1 Declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, interviu telefonic;

deshidratării, iar o parte din el chiar spera să se întâmple asta.

Într-o zi, când zăcea pierdut în suferința lui, a auzit o melodie. Vocile pe care le auzise în barcă se întorseseră la el. S-a uitat în celulă, dar cântăreții nu se aflau acolo. Numai muzica lor era cu el. S-a lăsat învăluit de ea, i s-a părut că îi dă speranță. În cele din urmă, cântecul a încetat, dar Louie l-a continuat în gând, iar și iar.[1] S-a rugat intens, cu ardoare, ore la rând.

La capătul holului zăcea Phil. Șobolanii mișunau peste tot, se cățărau pe găleata cu fecale, se bălăceau în urină, îl trezeau noaptea din somn când i se plimbau pe față. Din când în când, era scos afară, așezat în fața unei găleți cu apă și i se ordona să se spele pe mâini și pe față. Phil își băga capul în găleată și sorbea apa.[2]

Louie rămânea adesea cu ochii la numele scrijelite pe perete, întrebându-se cine au fost acei oameni, dacă au avut soții și copii, cum a fost sfârșitul lor. A început să se gândească la ei ca la niște prieteni. Într-o zi, și-a scos cureaua și, cu catarama de metal, și-a trecut și el numele alături de celelalte, cu litere mari de tipar.[3]

Louie nu putea să vorbească cu Phil, și nici Phil cu el, dar, din când în când, unul dintre ei tușea tare sau râcâia în podea ca să se facă auzit de celălalt. La un moment dat, paznicii au plecat, lăsând celulele nesupravegheate, și, pentru prima oară, Phil și Louie au rămas singuri. Louie a auzit vocea lui Phil:

— Oare ce-o să se întâmple cu noi?

Louis Zamperini, note din 1946 despre experienţa prizonieratului.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; declaraţia lui Russell Allen Phillips, Colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Louie nu avea ce să răspundă. Apoi s-a auzit din nou bocănitul cizmelor, iar americanii au amuțit.[1]

Paznicii își cultivau constant disprețul față de captivi, aruncându-le priviri încărcate de ură, arătându-le gesturi amenințătoare, țipând la ei. Practic, în fiecare zi aveau izbucniri violente, iar Phil și Louie deveneau ținta furiei lor; japonezii aruncau în ei cu pietre sau țigări aprinse, îi scuipau sau îi pocneau cu bățul. Louie știa când începea criza: auzea mai întâi niște pași grăbiți. Se gândea de fiecare dată că furia lor era provocată de vreo victorie a americanilor. Situația se agrava atunci când paznicul era însoțit de cineva; atunci încerca să-și impresioneze camaradul cu tratamentul aplicat captivilor.[2]

Cel mai frecvent, pretextul pentru aceste izbucniri pornea de la imposibilitatea comunicării. Captivii și paznicii lor proveneau din culturi care nu aveau în comun nici limba, nici tradițiile. Pentru Louie și Phil era aproape imposibil să înțeleagă ce vor paznicii de la ei. Nici măcar prin gesturi nu se puteau înțelege prea bine, fiindcă până și acestea reprezentau lucruri diferite în cultura lor. Paznicii, ca, de altfel, majoritatea cetățenilor din țara lor izolată, probabil că nu mai văzuseră în viața lor un străin și nu aveau experiența comunicării cu cineva care nu era japonez. Când nu reușeau să se facă înțeleși, exasperarea lor devenea atât de mare, încât începeau să țipe la prizonieri și să-i bată.

---

1 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Trumbull, *op.cit.*

Din spirit de autoconservare, Louie și Phil au încercat să învețe tot ce puteau și au reușit să-și dezvolte un mic vocabular japonez. *Kocchi koi* însemna „Vino aici”. *Ohio* era o formulă de salut pe care o foloseau temnicerii civili, care apăreau din când în când. Deși Louie și-a dat seama repede ce înseamnă, răspundea întotdeauna cu aceeași replică pe care o dăduse de la bun început: „Nu, California.” Phil a aflat că *mizu* înseamnă „apă”, dar informația nu i-a folosit la nimic; când striga *mizu,* nu era luat în seamă de nimeni.

Atunci când paznicii nu erau ocupați să-și verse furia asupra prizonierilor, distracția lor era să-i umilească. În fiecare zi, sub amenințarea puștii, Louie era forțat să se ridice în picioare și să danseze, iar el se chinuia să facă niște pași anemici de charleston în hohotele groase de râs ale paznicilor. Îl puneau să fluiere și să cânte, aruncau în el cu pumni de pietriș și îl obligau să se târască pentru a aduna boabele de orez de pe jos. Apoi strecurau prin fereastră un băț lung, cu care îl plesneau și îl înțepau; li se părea extrem de amuzant cum se chircește neajutorat prizonierul. Același lucru se întâmpla și la celălalt capăt al holului. Uneori, Louie auzea vocea lui Phil, slabă și subțire, văitându-se. Odată, scos din minți de un paznic care îl plesnea, i-a smuls bățul din mână. Știa că ar fi putut să-l și omoare pentru asta, dar, în zilele acelea de degradare nesfârșită, se întâmplase ceva cu el. Voința lui de a trăi, care rezistase tuturor încercărilor grele în perioada naufragiului, începea să dispară.

Prăbușirea lui *Green Hornet* îi lăsase pe Phil și Louie într-o situație extremă, fără mâncare, fără apă, fără adăpost. Dar, pe Kwajalein, paznicii încercau să-i deposedeze de ceva care îi ținuse în viață chiar și atunci când nu mai aveau nimic: demnitatea. Acest respect față de sine și sentimentul prețuirii personale stau la baza umanității; privarea de respect înseamnă dezumanizare, înseamnă îndepărtare și excludere

din omenire. Persoanele supuse unor tratamente inumane ajung să se simtă inutile și însingurate și nu mai pot să-și păstreze speranța. În lipsa demnității, se șterge însăși identitatea persoanei. Fără demnitate, oamenii nu se mai definesc prin ei înșiși, ci prin aceia care îi țin prizonieri și prin circumstanțele în care sunt obligați să trăiască. Un aviator american doborât și capturat de japonezi, supus acestui tratament degradant, descria starea psihică pe care i-o indusese captivitatea: „Devenisem efectiv o ființă umană inferioară."[1]

Puține societăți umane prețuiesc demnitatea și se tem de umilire mai mult ca societatea japoneză, pentru care pierderea onoarei merită sinuciderea. Poate că aceasta a fost și explicația pentru care soldații japonezi din al Doilea Război Mondial și-au umilit deținuții cu atâta zel, căutând să le ia ceea ce era cel mai dureros și mai grav de pierdut. Pe Kwajalein, Louie și Phil au aflat un adevăr sumbru, pe care îl cunoșteau prea bine prizonierii fără scăpare din lagărele morții organizate de Hitler, sclavii din sudul Americii și sute de generații de oameni pierduți. Demnitatea este esențială pentru supraviețuirea umană, la fel ca apa, mâncarea sau oxigenul. Păstrarea încăpățânată a demnității, chiar și în fața unor încercări fizice extreme, poate să mențină treaz spiritul unui om mult timp după momentul în care trupul a ajuns deja la limita supraviețuirii. Pierderea demnității poate să ucidă oamenii așa cum o pot face setea, foamea, expunerea la intemperii sau asfixierea, dar cu mai multă cruzime. În locuri precum Kwajalein, degradarea era la fel de mortală precum gloanțele.

*

Louie stătea de o săptămână în celula lui de pe Kwajalein

1 Raymond Halloran, interviu prin e-mail, 3 martie 2008.

când s-a deschis ușa și doi paznici l-au scos afară. L-a copleșit frica, gândindu-se că va fi dus la locul execuției. În timp ce era târât în viteză spre o clădire care părea să fie o locuință pentru ofițeri, au trecut pe lângă două fete cu trăsături asiatice. Mergeau cu capul în pământ și cu privirea întoarsă; ieșiseră din clădirea aceea. Louie a fost dus într-o încăpere și pus în fața unei mese acoperite cu față de masă, pe care erau așezate mai multe feluri de mâncare. În jurul mesei se aflau ofițeri japonezi îmbrăcați în uniformă. Fumau. Louie nu fusese adus ca să fie executat. Era aici pentru interogatoriu.[1]

Ofițerii trăgeau lung din țigară și suflau fumul spre Louie. Din când în când, unul dintre ei desfăcea o sticlă de cola, turna într-o cană și o consuma încet, savurând-o cu ostentație.

Un ofițer superior s-a uitat rece la captiv. „Cum își satisfac soldații americani nevoia de sex?" l-a întrebat. Louie a răspuns că nu și-o satisfac – că au un bun autocontrol. Ofițerul a părut amuzat. Armata japoneză, a spus el, le asigură soldaților femei, făcând aluzie la femeile chineze, coreene, indoneziene sau filipineze care fuseseră răpite și transformate în sclave sexuale. Louie s-a gândit la fetele pe care tocmai le zărise afară.[2]

Apoi ofițerii l-au întrebat despre avion. Știau deja, probabil, din discuția cu ofițerii de pe primul atol că avionul lor fusese un B-24. Ce model era? Când se afla pe Oahu, Louie auzise că un B-24 D se prăbușise în luptă și fusese recuperat de japonezi. *Green Hornet* era tot un model D. Știind că japonezii cunosc acum acest model, s-a gândit că

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Chang, *op. cit.,* pp. 52-53.

nu are rost să mintă, așa că le-a spus că avionul lor a fost un D. Ei i-au dat un creion și o hârtie și i-au spus să deseneze avionul. După ce a terminat, cei care îl interogau au comparat desenul cu o fotografie a unui B-24 D. Îl testaseră.

Ce știa despre modelul B-24 E? Nimic, le-a zis el. Era o minciună; *Super Man*, care oficial era un model D, fusese îmbunătățit cu dotări care îl făceau practic să fie un model E. Unde era instalat sistemul radar? Locul în care se afla radarul nu oferea nicio informație despre cum funcționa acesta, așa că Louie le-a spus. Cum funcționa radarul? Louie cunoștea răspunsul, dar a spus că nu are cum să știe, fiindcă el era ofițer-bombardier. Ofițerii l-au pus să deseneze sistemul radar. Louie a început să deseneze un sistem imaginar, făcând un desen atât de complicat, cum avea să scrie el mai târziu, încât semăna cu o „caracatiță dezmembrată”[1]. Ofițerii au clătinat din cap.

Apoi au ajuns la dispozitivul Norden. „Cum se lucrează cu el?” „Nu trebuie decât să învârți două mânere”, le-a spus Louie. Ofițerii s-au plictisit. Louie a fost dus înapoi în celulă.

Bănuind că va mai avea de înfruntat asemenea interogatorii, Louie și-a bătut capul încercând să anticipeze cam ce l-ar mai putea întreba. S-a gândit care sunt informațiile pe care le-ar putea divulga fără probleme și care nu. Pentru cele de nedivulgat, a inventat niște minciuni pe care le-a repetat de mai multe ori în minte, ca să îi vină ușor să le spună atunci când va fi întrebat. Fiindcă în prima rundă de interogatoriu fusese aproape sincer, acum avea mai multă libertate să mintă.

L-au dus și pe Phil la interogatoriu. Și el știa despre avionul capturat de japonezi, așa că a vorbit deschis despre componentele aparatului. Ofițerii care îl interogau i-au cerut

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

să descrie strategia americană de război. El a răspuns că, după părerea lui, americanii vor ataca teritoriile pierdute și apoi vor avansa până când îi vor înfrânge pe japonezi. Ofițerii au reacționat prin hohote de râs. Însă Phil a simțit în râsul lor ceva forțat. S-a gândit: „Oamenii ăștia nu sunt convinși că Japonia poate învinge."[1]

Louie se afla în celulă când la ușă a apărut un alt paznic. S-a uitat în sus spre el – o figură pe care nu o mai văzuse până atunci; a simțit un fior de teamă, știind că un paznic nou vrea întotdeauna să-și impună autoritatea.

— Ești creștin? l-a întrebat paznicul.

Louie, pe care părinții s-au străduit să-l crească în spiritul catolicismului, nu se mai apropiase de vreo biserică încă din copilărie, când, într-o imemorială duminică, preotul îl pedepsise pentru că a întârziat, trăgându-l de ureche și dându-l afară. Dar, cu toate că Louie se alesese din episodul acela cu o durere de ureche, un strop de religie tot mai rămăsese pe undeva. A spus că da. Paznicul a zâmbit.

— Eu creștin.

Paznicul i-a spus cum îl cheamă; numele lui, își va aminti Louie mai târziu cu oarecare nesiguranță, era Kawamura.[2] A început să sporovăiască într-o engleză atât de proastă, încât Louie n-a înțeles decât ceva despre niște misionari canadieni și despre convertire. Paznicul i-a strecurat în mână două bucăți de zahăr candel, apoi s-a dus la capătul holului, ca să-i dea și lui Phil două. Așa a luat naștere o prietenie.

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997; declarația lui Russell Allen Phillips, Colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA. Louie va spune mai târziu că nu este sigur dacă îl chema Kawamura sau Kawamuda, dar prima variantă pare să fie cea corectă, întrucât Kawamura este un nume frecvent.

Kawamura a adus un creion și o hârtie și a început să deseneze ceea ce voia să spună. Se ducea de la o celulă la alta cu desenul în mână – o mașină, un avion, un cornet de înghețată – și le spunea care este cuvântul japonez pentru obiectul respectiv, apoi îl scria pe foaie. Prizonierii nu înțelegeau mai nimic din ce spunea Kawamura, dar bunăvoința lui nu avea nevoie de nicio traducere. Paznicul nu putea să facă nimic pentru a îmbunătăți condițiile în care trăiau prizonierii, dar bunătatea lui era salvatoare de vieți.

Când tura lui Kawamura s-a încheiat, a venit un alt paznic. El s-a aruncat asupra lui Louie din prima clipă, l-a lovit peste față cu bățul pe care îl băgase pe fereastră, de parcă ar fi vrut să-i scoată ochii. A doua zi, Kawamura, văzând fața plină de sânge a lui Louie, l-a întrebat cine a făcut asta. Când i-a spus numele paznicului, Kawamura și-a ridicat brațul și și-a încordat bicepsul. Când i s-a încheiat schimbul, a plecat cu o expresie furioasă și hotărâtă.

Timp de două zile, Louie nu l-a mai văzut pe Kawamura, dar nici pe paznicul agresiv. Apoi Kawamura a revenit, a crăpat puțin ușa de la celula lui și i l-a arătat pe paznicul care îl bătuse. Fruntea și falca acestuia erau bandajate. N-a mai stat niciodată de pază la ușa lor.

Într-una dintre zile, când Phil și Louie zăceau în celulă, au auzit afară zgomote puternice și voci furioase de oameni. Apoi, pe fereastra celulei s-au înghesuit niște fețe care strigau. Prin celulă au început să zboare pietre. Veneau tot mai mulți oameni, unul după altul, urlând, scuipându-l, lovindu-l cu pietre, mânuind bețele pe fereastră ca pe niște lănci. La capătul celălalt al coridorului, alții făceau același lucru cu Phil. Louie s-a ghemuit în colțul cel mai îndepărtat al celulei.

Procesiunea părea că nu se mai termină. Erau optzeci,

poate chiar nouăzeci de oameni, și fiecare petrecea vreo treizeci de secunde atacându-i pe rând pe prizonieri. Louie a zăcut în valuri de salivă, plin de sânge din cauza loviturilor de pietre și de bețe.[1]

Când Kawamura a văzut ce s-a întâmplat, s-a albit la față. Le-a spus că atacatorii erau soldații de pe un submarin care făcuse o escală pe insulă. Când a fost dus la interogatoriu, Louie s-a plâns de acest atac. Ofițerii i-au răspuns că ar fi trebuit să se aștepte la asta.

Cei care îl interogau voiau să afle de la el câte avioane, câte nave și câți oameni se aflau în baza militară din Hawaii. Louie le-a spus că el fusese în Hawaii în luna mai. Acum era august. Nu puteau să-i ceară informații la zi. A fost trimis înapoi în celulă.

Cam la vreo trei săptămâni după sosirea pe Kwajalein, Louie a fost iar scos din celulă. Afară, l-a văzut pe Phil, pentru prima dată de când ajunseseră pe insulă. Privirile li s-au intersectat. Au crezut că sfârșitul le este aproape.

Au fost duși din nou în clădirea unde se țineau interogatoriile, însă de data aceasta au fost opriți pe veranda din fața casei, Phil la un capăt, iar Louie la celălalt. Au venit la ei doi oameni în halate albe de doctor, însoțiți de patru asistenți, care țineau niște dosare și două cronometre. În fața verandei au început să se adune japonezi care se uitau la ei ca la spectacol.

Li s-a ordonat să se întindă pe jos. Doctorii au scos câte o seringă plină cu lichid lăptos și le-au făcut o injecție subcutanată. Cineva le-a spus că este lapte de cocos, dar nu se știe dacă era sau nu așa. Doctorii le-au spus că vor face un lucru bun pentru prizonieri. Dacă soluția se dovedea a fi

1 Declaraţia lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, interviu telefonic.

bună, avea să le îmbunătățească starea de sănătate, le-au spus ei, și atunci le va fi administrată și soldaților japonezi.[1]

Medicii au întors mâna deținuților cu palma în sus și le-au curățat brațul cu spirt. Acul a intrat sub piele, pistonul seringii a fost apăsat, iar asistenții au pornit cronometrul. Le-au cerut prizonierilor să-și descrie senzațiile fiziologice.

În câteva secunde, Louie a simțit că veranda începe să se învârtă. Doctorul a injectat și mai multă soluție în venă, iar amețeala s-a intensificat. A simțit că mii de ace îi înțeapă corpul. Apoi tot sângele i s-a urcat la cap, aceeași senzație pe care o încerca atunci când Phil îl scotea brusc pe *Super Man* din picaj. Pielea îl ardea, îl mânca și îl înțepa. Veranda se legăna și se răsucea. În capătul celălalt al verandei, Phil experimenta aceleași senzații. Medicii, vorbindu-le pe un ton impasibil, au continuat cu întrebările. Apoi totul s-a încețoșat. Louie a strigat că o să leșine. Doctorii au retras acul din venă.

Captivii au fost duși înapoi în celulă. După un sfert de oră, corpul lui Louie se acoperise cu eriteme. A zăcut toată noaptea fără să poată dormi, chinuit de mâncărimi și arsuri. După mai multe zile, când simptomele s-au mai atenuat, el și Phil au fost duși din nou pe verandă ca să fie injectați, de data aceasta cu mai multă soluție. Din nou au amețit și s-au umplut de eriteme. După alte câteva zile, a urmat un nou experiment și, după câteva zile, un al patrulea experiment. La ultima ședință, li s-a pompat în venă cam un sfert de litru din acel lichid.

Au supraviețuit amândoi și, oricât de groaznică a fost

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; declarația lui Russell Allen Phillips. Colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, note din 1946 despre experiența prizonieratului.

experiența prin care au trecut, au avut totuși noroc. Pe toate teritoriile ocupate, japonezii au folosit cel puțin 10.000 de oameni – prizonieri de război, civili și chiar copii – drept cobai pentru experimente cu substanțe folosite ca arme biologice sau chimice de război. Au murit cu miile.[1]

Înapoi în celulă, Louie a simțit o durere de cap ascuțită și, la scurt timp, a început să amețească și să facă febră. Îl dureau oasele. Phil trăia același coșmar. Paznicii l-au adus pe doctor. Louie a auzit un cuvânt pe care îl cunoștea: *dengue,* febră tropicală.[2] Prizonierii aveau febră tropicală, o boală provocată de țânțari, cu potențial letal, care făcea ravagii la tropice. Doctorul nu le-a dat niciun tratament.

Louie a alunecat apoi într-o nebuloasă febrilă. Timpul parcă trecea pe lângă el, se simțea detașat de propriul trup. Zăcea pe jos în celulă, având senzația că plutește afară din corp, iar pe fereastra ușii apăreau întruna fețe furioase; Louie simțea că este lovit cu pietre și pocnit cu bețe, înecat în valuri de scuipat. Sosise iar un echipaj de submarin.

A rămas inert la locul lui, prea slăbit ca să mai poată reacționa. Chipurile se succedau în valuri, iar oasele îi ardeau de la loviturile de pietre și de bețe. Timpul a avut milă de el și vizita a trecut repede, iar calvarul a luat sfârșit în curând.

---

1 Tanaka, *op. cit.,* pp. 135-165; Gary K. Reynolds, *U. S. Prisoners of War and Civilian American Citizens Captured and Interned by Japan in World War II: The Issue of Compensation by Japan,* Congressional Research Service, 17 decembrie 2002, pp. 19-21.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; declarația lui Louis Zamperini din 1 noiembrie 1945, colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, note din 1946 despre experiența prizonieratului.

Apoi a fost dus iarăși la interogatoriu. Ofițerii i-au pus în față o hartă a insulei Hawaii și i-au ordonat să însemne pe ea locul unde se aflau bazele aeriene.[1]

Louie s-a opus o vreme, dar cei care îl interogau au început să-l preseze. În cele din urmă a cedat. A lăsat capul în piept și, cu resemnare rușinată, le-a spus totul – locația precisă a bazelor militare, numărul de avioane.

Japonezii au început să jubileze, zâmbeau. Au deschis o sticlă de cola și i-au dat-o lui Louie, împreună cu un biscuit și un pateu. În timp ce sărbătoreau, nu aveau nici cea mai vagă idee că „bazele" pe care le marcase Louie pe hartă erau falsele aerodromuri construite de americani, pe care le descoperise în plimbările sale cu Phil prin Hawaii. Dacă japonezii ar fi bombardat acolo, singurele avioane pe care le-ar fi lovit erau acelea confecționate din placaj.

Louie și Phil nu mai aveau acum nicio utilitate. La cartierul general, ofițerii au discutat ce să facă în privința ostaticilor. Probabil că decizia nu era una dificilă; erau aceiași ofițeri care ordonaseră executarea soldaților ale căror nume rămăseseră scrise pe pereții celulei în care stătea Louie. Cei doi aveau să fie executați.

Pe 14 august, în fața celulei lui s-au adunat mai mulți oameni. A fost scos afară. „Ăsta-i sfârșitul?" s-a gândit el. A fost dus iar în clădirea în care se țineau interogatoriile. Se aștepta să i se comunice condamnarea la moarte, dar i s-a spus altceva: la Kwajalein urma să ajungă o navă militară japoneză care avea să-l transporte într-un lagăr de prizonieri de la Yokohama, în Japonia. Ofițerii se hotărâseră în ultima clipă să nu-l omoare. Avea să treacă multă vreme până să afle Louie de ce.[2]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

A simțit o mare ușurare, crezând că în lagărul de prizonieri avea să fie tratat după regulile umane ale legilor internaționale, sub protecția Crucii Roșii și cu posibilitatea de a lua legătura cu familia. I s-a spus și lui Phil că va fi dus la Yokohama. A fost uimit și plin de speranță.

Pe 26 august 1943, la patruzeci și două de zile după sosirea pe Insula Execuției, Louie și Phil au fost scoși din celule. Li s-a spus să se dezbrace complet, au aruncat peste ei apă cu gălețile, după care li s-a permis să se îmbrace și au fost duși la nava care avea să-i transporte în Japonia.

Când a ieșit din celulă pentru ultima oară, Louie s-a uitat înapoi, căutându-l din ochi pe Kawamura. Nu l-a văzut.

Capitolul 19

Două sute de oameni tăcuți

Louie și Phil stăteau în cala navei militare când ușa s-a dat de perete și înăuntru a intrat o șleahtă de marinari japonezi beți și agitați. Unul dintre ei i-a întrebat dacă Japonia va câștiga războiul.

— Nu, a răspuns Phil.

Soldatul l-a izbit cu pumnul în față, apoi și-a retras mâna și l-a mai izbit o dată. L-au întrebat pe Louie cine va câștiga războiul.

— America, a răspuns Louie.

Marinarii s-au năpustit asupra captivilor, iar pumnii zburau din toate părțile. Ceva s-a izbit de nasul lui Louie, iar el a simțit o trosnitură. În încăpere a intrat vijelios un ofițer, i-a dispersat pe oameni și le-a ordonat să iasă. Louie sângera. Când a dus mâna la nas, a simțit o durere ca de tăietură și osul deplasându-i-se.[1]

Într-o engleză lătrată, ofițerul le-a spus că echipajul le umblase captivilor prin portofelele confiscate la îmbarcare. În portofelul lui Louie găsiseră o bucată împăturită de ziar. Era hârtia pe care Louie o decupase din *Honolulu Advertiser*, în urmă cu mai multe luni, în care se vorbea despre rolul său în atacul de la Wake. Ofițerul le-a spus că jumătate din echipajul navei fusese pe Wake în noaptea aceea, iar nava lor, care în momentul atacului era staționată în largul mării,

1 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; declarația lui Louis Zamperini, Colecţia John D. Murphy, HIA, Stanford, California; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, note din 1946 despre experienţa prizonieratului; Trumbull, *op.cit.*

fusese scufundată.

Echipajul a regretat că i-a atacat pe captivi. Mai târziu, ușa s-a deschis din nou și doi marinari s-au strecurat înăuntru, au mormăit niște scuze, l-au îmbrățișat pe Louie și i-au dat sake.

Louie a fost din nou despărțit de Phil și închis într-o cabină de ofițer. O dată la câteva zile, primea vizitele ciudate ale unui marinar zâmbitor, care intra aplecat în cabină și îi spunea „Un ghiont pentru un biscuit?", apoi îi dădea un bobârnac în cap, îi lăsa un biscuit și pleca liniștit.[1]

Între vizitele marinarului, Louie nu avea altceva de făcut decât să stea jos, trăgându-se de nas ca să-și îndrepte oasele. Plictisit, a început să inspecteze cabina și a dat peste o sticlă cu sake. A început să ia pe furiș câte o înghițitură din vinul acela de orez, numai câte puțin, ca să nu se vadă. Atunci când, în timpul unei alerte submarine, a intrat în panică și a băut atât de mult încât era imposibil să nu se observe, s-a gândit că, oricum, nu mai conta dacă ar bea-o pe toată. În ultimele zile ale călătoriei pe mare, slăbănogul american și grăsuna sticlă japoneză s-au distrat împreună de minune.

După o călătorie de trei săptămâni, în care a fost inclusă și o escală pe atolul Truk, nava a ancorat la Yokohama, pe coasta de est a insulei centrale a Japoniei, Honshu. Louie a fost legat la ochi și condus afară. A simțit pământul sub picioare. Primul lucru pe care l-a văzut Louie în Japonia, printr-o crăpătură a pânzei de la ochi, a fost cuvântul „CHEVROLET", ștanțat pe capacul unei roți. Se afla în fața unei mașini.

A auzit cum cineva vine în fugă de pe navă, strigând. Oamenii care se aflau în jurul lui Louie au înghețat; cel care se apropia, a presupus el, trebuie să fi fost un ofițer. Louie a

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

simțit că ofițerul îl apucă de mână și îl înghesuie pe scaunul de rezervă al mașinii. În timp ce se chinuia să-și facă loc la picioare, ofițerul l-a lovit peste față cu o lanternă. Louie a simțit cum oasele nasului se deplasează iar. S-a gândit la sake și s-a întrebat dacă nu cumva acesta o fi fost proprietarul sticlei. Individul s-a înghesuit pe scaun, lângă Phil.

Automobilul Chevy a pornit pe drumuri deluroase. După aproape o oră, a oprit. Louie a fost apucat de picioare și tras afară, apoi a fost condus într-un loc închis și umed. Pânza i-a fost luată de la ochi. Se afla într-o spălătorie, aparent în lagărul de prizonieri. În fața lui era o cadă plină cu apă, din care venea un miros puternic de dezinfectant. I s-a spus să se dezbrace și să intre în cadă, iar el s-a scufundat în apă, bucurându-se de căldura ei, s-a frecat bine, până când, pentru prima dată de când părăsise Oahu, s-a simțit iarăși curat.[1]

Când a terminat baia, i s-a spus să se îmbrace. A venit un soldat cu un brici, i-a ras barba și părul de pe cap. Louie a fost escortat afară, au mers pe un hol și s-au oprit în fața unei uși. Paznicul i-a spus să intre acolo și să aștepte ordinele.

Louie a intrat în cameră. Lumina era stinsă, așa că a zărit cu greu silueta unui bărbat în haine civile, care stătea cu spatele la el. Cineva a aprins lumina, omul s-a întors spre el, iar Louie i-a văzut chipul.

Era prietenul lui de la facultate, Jimmie Sasaki.

— Iată că ne întâlnim din nou, i-a spus Sasaki.

Louie s-a uitat la el cu gura căscată de uimire. Nu știa nimic despre o eventuală activitate de spionaj a lui Sasaki, așa că era uluit să-și vadă prietenul în serviciul inamicului.

1 Ibidem.

Sasaki l-a privit cu căldură. Era pregătit să-l vadă pe Louie, dar felul în care arăta fostul sportiv îl tulbura în mod evident. A făcut o glumă inofensivă despre urâțenia lui Louie.

A urmat o discuție ciudată și cam afectată. Sasaki l-a întrebat câte ceva pe Louie despre odiseea lui, apoi a început să depene amintiri de la USC, despre mesele pe care le luau împreună la uniunea studenților, despre filmele din campus cu bilet de 10 cenți. Louie, neliniștit, aștepta întrebările despre chestiuni militare, dar ele nu au fost formulate. Singurul lucru legat de război pe care l-a spus Sasaki a fost că este încrezător în victoria Japoniei. I-a mai spus că este angajat civil al Marinei militare japoneze, mai precis șeful comisiilor de interogatoriu din lagărele de prizonieri de pe teritoriul Japoniei. A spus că gradul lui este echivalent cu al unui amiral.[1]

Louie a fost scos afară. Se afla într-un complex cu multe clădiri de un singur etaj, împrejmuite cu un gard care avea deasupra câteva rânduri de sârmă ghimpată. Locul avea ceva sinistru. Louie a simțit asta imediat, așa cum simțeau toți prizonierii aduși aici. Strânși în grupuri pe lângă pereții clădirilor, vreo două sute de soldați captivi din trupele aliate, slabi ca niște schelete, se uitau în pământ. Erau muți ca ninsoarea.

Louie a fost condus spre o bancă, la oarecare distanță de ceilalți prizonieri. L-a văzut și pe Phil, stând singur pe o bancă, la mare depărtare de el. Doi prizonieri stăteau pe o bancă pe partea cealaltă a complexului și, ascunzându-și mâinile de gardieni, comunicau cu ajutorul codului Morse – pumnul însemna punct, iar palma însemna linie. Louie s-a uitat la ei până când s-a apropiat de el un alt deținut. Se pare că acesta primise permisiunea să vorbească. A început să îi povestească lui Louie despre locul în care se aflau.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Nu era un lagăr de prizonieri. Era un centru secret de interogare, numit Ofuna, în care prizonierii „de valoare" stăteau în celule izolate, unde erau înfometați, chinuiți și torturați ca să divulge secrete militare. Întrucât existența centrului de la Ofuna era un secret pentru lumea din afară, japonezii aveau aici mână liberă să facă absolut tot ce vor. Oamenii de la Ofuna, obișnuiau să spună japonezii, nu erau prizonieri de război, ci „luptători neînarmați" în războiul cu Japonia și, în consecință, nu se puteau bucura de drepturile prizonierilor de război acordate de regulile internaționale. De fapt, nu aveau niciun drept. Dacă prizonierii „își vor mărturisi crimele împotriva Japoniei", ei vor fi tratați „așa cum permite regulamentul". În perioada războiului, la Ofuna au fost deținuți în jur de 1.000 de prizonieri, dintre care mulți au stat acolo câțiva ani.[2]

Omul i-a spus lui Louie care sunt regulile. Nu avea voie să vorbească cu nimeni, decât cu gardienii, nu avea voie să bage mâna în buzunar sau să aibă contact vizual cu alți prizonieri. Ochii trebuiau să fie îndreptați în jos tot timpul. Trebuia să învețe să numere în japoneză, fiindcă în fiecare zi se făcea *tenko,* apelul și inspecția în care oamenii erau numărați. Ca să folosească *benjo,* adică latrina, trebuia să întrebe în japoneză *„Benjo Kudasai",* în timp ce face o plecăciune. I se va da o cană, așa că, dacă i se va face sete, va trebui să se roage de paznic să îl însoțească la spălător. Existau reguli pentru fiecare detaliu al existenței, de la felul în care se strâng păturile până la modul în care se închid nasturii, toate acestea contribuind la întărirea izolării și a supunerii. Cea mai mică abatere aducea după sine o bătaie.

---

2 William R. Gill, Davis R Newton, „A Compilation of Biographical Source Documents Concerning Major William Herald Walker, U.S. Army Air Force (1919-1945), a Prisoner of War in Japan During World War II", 1999, p. 15.

Japonezii comunicau foarte clar următorul lucru: în această locație secretă, ei puteau și chiar făceau orice voiau cu prizonierii lor și erau siguri că nimeni nu avea să afle vreodată. Afirmau liniștiți că nu pot garanta că prizonierii vor supraviețui captivității la Ofuna. „Pot foarte bine să te omoare", i-a spus omul. „Nu știe nimeni că ești în viață."

După lăsarea întunericului, Louie a fost dus într-una dintre clădiri și băgat într-o celulă minusculă. Pe podea se afla un *tatami* (saltea din paie), care avea să fie patul lui, și trei cearșafuri din hârtie. Încăperea avea o fereastră micuță, însă fără geam, așa că vântul intra în voie. Pereții erau șubrezi, podeaua avea găuri în ea, iar tavanul părea acoperit cu smoală. Era la mijlocul lui septembrie și, cu iarna bătând la ușă, Louie avea să locuiască într-o clădire care era, cum spunea un prizonier, un fel de paravânt.

Louie s-a ghemuit sub cearșafurile de hârtie. În celulele de lângă el se aflau zeci de oameni, dar nimeni nu scotea vreun sunet. Phil se afla într-o celulă îndepărtată, de la capătul culoarului, și, pentru prima oară după luni de zile, Louie nu îi mai era aproape. În marea aceasta de prizonieri, era singur.

Fiecare zi începea la ora 6: suna un clopot, se auzea strigătul unui gardian, captivii fugeau afară pentru *tenko.* Louie se alinia printre ceilalți oameni trași la față. Gardienii îi supravegheau cu bâte de baseball în mână și cu pușca cu baionetă pe umăr, luau poziții amenințătoare și urlau ininteligibil. Captivii erau obligați să urmeze o rutină dementă: numărătoarea, plecăciunea în fața împăratului Hirohito, fuga la spălător și *benjo,* apoi fuga înapoi la zona de adunare cinci minute mai târziu. După care înapoi la barăci, unde paznicii răscoleau cu țeava puștii lucrurile prizonierilor, căutând marfă de contrabandă, pături strânse greșit, nasturi încheiați prost – orice lucru care ar fi putut justifica o bătaie.

Micul dejun era adus tot de prizonieri, care le înmânau celorlalți boluri cu lături fetide, pe care fiecare le mânca singur în celulă. Câte doi prizonieri primeau o bucată de funie udă, după care erau siliți să se aplece și să frece cu ea podeaua coridorului din baracă, care avea vreo 50 m lungime; trebuiau să facă asta în mare viteză, fie cu mâinile, fie punând funia sub picioare și mergând ca rața, în timp ce gardienii îi zoreau din urmă. Apoi erau din nou scoși afară, iar gardienii îi puneau să alerge în cerc sau să facă exerciții fizice istovitoare, în urma cărora ajungeau să se prăbușească la pământ. Când exercițiile se terminau, oamenii trebuiau să stea pe jos afară, indiferent de vreme. Tăcerea nu era întreruptă decât de urletele care răzbăteau din sala de interogatoriu.

Singurele momente care spărgeau monotonia rutinei zilnice erau bătăile. Prizonierii erau bătuți fiindcă își încrucișau mâinile la piept, fiindcă se dezbrăcau pentru a-și zvânta rănile, fiindcă își spălau dinții, fiindcă vorbeau în somn. Cel mai frecvent erau bătuți fiindcă nu înțelegeau ordinele, care mai mereu erau strigate în japoneză. Zeci de prizonieri erau aliniați și bătuți cu bâtele peste genunchi pentru presupusa vină a unuia dintre ei. Pedeapsa favorită era să-i oblige pe prizonieri să stea nemișcați, uneori timp de ore întregi, în „poziția Ofuna", chinuitoare și obositoare, în care oamenii trebuiau să stea cu genunchii flexați și cu mâinile deasupra capului. Cei care cădeau ori lăsau mâinile jos erau bătuți cu bâta sau loviți cu picioarele. Prizonierii care încercau să-i ajute erau atacați și ei, de obicei cu mai multă violență, așa că victimele trebuiau să se descurce singure. Orice tentativă de a te proteja – ghemuindu-te, apărându-ți fața cu mâna – provoca o violență și mai mare. Prizonierul Glenn McConnell avea să-și amintească mai târziu: „Principala mea preocupare era să-mi păstrez nasul

întreg și să nu fiu făcut bucăți."[1] Bătăile, scria el, „erau atât de violente, încât mulți dintre noi se întrebau dacă vom mai apuca să vedem sfârșitul războiului"[2].

Noaptea, înapoi în celulă, Louie aștepta cina, pe care o mânca singur pe întuneric. Apoi stătea acolo pur și simplu. Nu i se permitea să vorbească, să fluiere, să cânte, să bată darabana, să citească ori să se uite pe fereastră. Afară se mai făcea o inspecție, se mai lătrau niște ordine, apoi venea pauza plină de neliniște a nopții, pașii gardienilor care patrulau, după care lumina zilei aducea iar strigătele, ordinele executate în grabă și loviturile de bâtă.[3]

---

1 Glenn McConnell, interviu telefonic, 8 iunie 2007.

2 Declarația lui Glenn McConnell din dosarul Sueharu Kitamura, RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secția penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-1949, NACP.

3 Yuzuru Sanematsu, „A Record of The Aftermath of Ofuna POW Camp", Shukan Yomiuri, august 1974; Gill, Newton, *op. cit.;* „Ofuna: Dolder Rescue Team Report", 22 septembrie 1945, http://www.mansell.com/pow_resources/camplists/Tokio/ofuna.html (accesat la 20 septembrie 2009); Louis Zamperini, interviu telefonic; Jean Balch, scrisoare către secția penală a procuraturii, SCAP, 18 ianuarie 1948; Gamble, *op. cit.,* p. 321; declarația lui Arthur Laurence Maher din dosarul nr. 218; Nakakichi Asoma *et al.* (vol. II, partea a II-a, secțiunea a II-a, 1945-1949), RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secția penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-1949, NACP; John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaționale, NHC, Washington, D.C.; Gregory Boyington, *Baa Baa Black Sheep,* New York, Bantam, 1977, pp. 251-253; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* numerele 1-2, 1990, traducere din norvegiană de Nina B. Smith; „Main subject Is on Ofuna POW Camp, February 1946 – July 1947" și „Main Subject Is on Ofuna POW Camp, September 1945 – May 1947", dosarul procesului 1945-1949, NACP; RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secția penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-1949, NACP; Kunichi Sasaki *et al.,* 1945-1948, rapoarte de investigare și interogare; Nakakichi Asoma *et al.,* proces, probe, apel și

*

La Ofuna, ca în toate lagărele de prizonieri risipite pe întreaga întindere a Japoniei și a teritoriilor cucerite, oamenii folosiți în serviciul de pază erau scursurile armatei japoneze. Mulți dintre ei fuseseră scoși din serviciul militar din cauza incapacității de a îndeplini misiuni elementare. Destul de mulți aveau probleme psihice. După mărturia captivilor, gardienii de la Ofuna aveau două trăsături specifice. Una era prostia accentuată. Cealaltă – sadismul criminal.

În armata japoneză din acea epocă, pedeapsa corporală era o practică uzuală. „Fierul trebuie să fie bătut cât este cald; soldații trebuie să fie bătuți de la început”[1], se spunea printre militari. O altă zicală susținea că: „Nu există soldat puternic în lipsa bătăii.”[2] Pentru toți soldații japonezi, mai ales pentru aceia cu grade inferioare, bătaia era inevitabilă, constituind adesea un fapt cotidian. Așa că nu este deloc surprinzător că, în lagărele de prizonieri, gardienii, aflându-se pe cea mai joasă poziție în ierarhia militară a unei armate care încuraja brutalitatea, își revărsau frustrările asupra oamenilor neajutorați care le erau dați în grijă. Istoricii japonezi au numit acest fenomen „transfer de opresiune”[3].

Această tendința era susținută și de două locuri comune ale mentalității japoneze din acea epocă. Unul dintre ele era că japonezii sunt o rasă superioară tuturor celorlalte, un popor „pur”, hărăzit de divinitate să conducă. Așa cum și soldații trupelor aliate aveau adesea convingeri virulent rasiste despre japonezi, reflexie a culturii din care proveneau,

---

dosare de grațiere, NACP; Nakakichi Asoma, 1945-1952, Dosar 201 Prizonieri de război, 1945-1952, acuzații şi specificări, 1945-1948, NACP; Yuichi Hatto, *Aa, Omori Shuyojo,* Kyoshin Shuppan, Tokio, 2004.

1 Yuichi Hatto, interviu scris, 28 august 2004.

2 Ibidem.

3 Chang, *op. cit.,* p. 217; Tanaka, *op. cit.,* p. 204.

tot așa și soldații și civilii japonezi, intoxicați intensiv de propaganda guvernului, aveau prejudecăți profund negative despre inamicii lor, considerându-i necivilizați, bestii inumane sau înfricoșători „diavoli anglo-saxoni”.[1] Acest rasism, prin ura și teama pe care le stârnea, a potențat cu siguranță abuzurile asupra prizonierilor.

În societatea japoneză, puternic militarizată, toți cetățenii erau îndoctrinați neîntrerupt, din fragedă copilărie, cu ideea că a fi luat prizonier în război reprezintă o rușine insuportabilă. Codul Militar de Luptă japonez din 1941 stabilea clar ce trebuie să facă un soldat pus în situația de a fi capturat: „În primul rând, arată că-ți respecți familia. Decât să trăiască și să poarte povara rușinii prizonieratului, soldatul mai bine moare și evită în acest fel să lase în urmă un nume dezonorat.”[2] Drept urmare, în numeroase bătălii în care era clar că nu aveau nicio șansă de izbândă, practic toți soldații japonezi luptau până la moarte. La un soldat din Alianță ucis, patru erau capturați; la 120 de soldați japonezi uciși, unul singur era capturat. În câteva bătălii care păreau pierdute, soldații japonezi s-au sinucis în masă ca să nu fie luați prizonieri. Cei câțiva care erau totuși prinși își declarau adeseori o identitate falsă, fiind convinși că este mai bine ca familiile lor să afle că au fost uciși decât că au fost prinși. Profunzimea acestei convingeri s-a manifestat pe deplin în anul 1944, în tabăra australiană de prizonieri Cowra, când sute de japonezi, prizonieri de război, au atacat mitralierele bazei militare și au dat foc spațiilor de locuit, într-un act de sinucidere în masă care a rămas cunoscut sub numele de „noaptea celor o mie de sinucideri”.[3] Disprețul și repulsia pe care le simțeau cei mai mulți dintre japonezi pentru semenii

1 Shoichi Ishizuka, „About Naoetsu POW Camp”, *Gaiko Forum,* iunie 2006.

2 Ibidem.

lor care se predau sau erau capturați se revărsa și asupra soldaților din trupele aliate. Această mentalitate a creat o atmosferă în care abuzul, sclavia și chiar uciderea unui prizonier de război erau considerate acceptabile, ba chiar dezirabile.[1]

Unii gardieni, îmbătați de puterea absolută pe care o aveau și îndoctrinați de rasism și dezgust pentru prizonierii de război, alunecau cu ușurință în sadism. Chiar și cei mai puțin influențați de prejudecățile propriilor culturi erau totuși vulnerabili în fața instinctului agresiv. Evident că, pentru mulți gardieni, a fi responsabil de păzirea unor oameni poate să fie o experiență tulburătoare, mai ales atunci când ți se cere să-i privezi pe deținuți de necesitățile elementare. Poate că unii gardieni și-au obligat prizonierii să trăiască în condiții de dezumanizare maximă tocmai pentru a fi siguri că le-au dat bestiilor dezgustătoare exact ceea ce meritau să primească. Așa că, în mod paradoxal, cele mai grave abuzuri îndreptate împotriva prizonierilor de război din lagăre au fost provocate de însăși repulsia gardienilor față de

---

3 „Cowra Outbreak, 1944", Documentul 198, Arhivele Naţionale ale Australiei,http://www.naa.gov.au/about-us/publications/fact-sheets/fs198.aspx (accesat la 3 septembrie 2009); Harry Gordon, *Voyage from Shame: The Cowra Breakout and Afterwards,* University of Queensland Press, Brisbane, 1994. În timp ce incidentul petrecut la Cowra este privit adesea ca o tentativă de evadare, vocea autorizată a istoricului Harry Gordon îl descrie drept „o obligatorie sinucidere în masă". În timp ce unii japonezi care au rămas în lagăr s-au sinucis ori au fost omorâți de alţi prizonieri, cei care au fugit, inclusiv aceia care au atacat mitralierele, au făcut tot ce le-a stat în putinţă ca australienii să-i ucidă. Potrivit unui supravieţuitor, ei au luat armele „ca să pară agresivi [...] şi să fie siguri că vor fi uciși" şi aveau la ei obiecte cu care s-ar fi sinucis dacă australienii nu ar fi făcut-o. Aceia care au reuşit să scape s-au sinucis mai târziu, ca să nu fie prinşi din nou.

1 Yuichi Hatto, *Aa, Omori Shuyojo,* Kyoshin Shuppan, Tokio, 2004; Shoichi Ishizuka, „About Naoetsu POW Camp", *Gaiko Forum,* iunie 2006.

abuzuri.

Scriind despre copilăria lui petrecută în sclavie, Frederick Douglass își amintește că i s-a spus că a fost cumpărat de un bărbat care avea o soție foarte blândă și care nu avusese niciodată sclavi. „Chipul ei era luminat de surâsuri îngerești și vocea îi suna ca o muzică liniștitoare", scria Douglass. L-a copleșit cu iubire maternă, ba chiar i-a dat și lecții de citire, un lucru nemaiauzit în societatea sclavagistă. Însă, după ce soțul ei i-a poruncit să-l trateze pe băiat ca pe un sclav ce era, doamna s-a transformat într-un „demon" malefic. Și ea, asemenea gardienilor de la Ofuna după mai bine de un secol, a cedat ispitei pe care Douglass o numea „otrava letală a puterii iresponsabile"[1].

Dintre toți indivizii denaturați și crunți care i-au persecutat pe prizonierii de la Ofuna, cel mai mult ieșea în evidență Sueharu Kitamura.[2] În viața civilă, se pare că a fost vânzător de sake sau scenarist, conform unor surse diferite. Fascinat de suferință, el i-a obligat pe captivii bolnavi sau răniți să vină la el la „tratament", adică îi tortura și îi mutila, în timp ce le punea întrebări despre durerea pe care o simțeau, zâmbind satisfăcut. Cunoscut drept „Măcelarul" sau „Măcănilă", Kitamura a fost cel mai violent torționar din Ofuna. Era un bărbat masiv, cu alură de bizon, și lovea ca un campion de categorie grea. Niciun alt angajat de la Ofuna nu era mai detestat și mai temut ca el.

Cu toate că erau presați să se conformeze normelor unei culturi a brutalității, au existat și câțiva gardieni care au refuzat să participe la violență. Într-un incident, un deținut a

---

1 Frederick Douglass, *Narrative of the Life of Frederick Douglass*, Prestwick House, Cheswold, 2004, p. 33.

2 Dosarul lui Sueharu Kitamura, RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secţia penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-1949, NACP.

fost bătut cu bâta cu atâta sălbăticie, încât era clar că va fi omorât. În mijlocul bătăii, gardianul a fost chemat în altă parte și i s-a ordonat altuia, cunoscut sub numele de Hirose[1]*, să termine bătaia. Întrucât se aflau într-un loc în care nu puteau fi văzuți de ceilalți gardieni, Hirose[2] i-a spus captivului să țipe ca și cum ar fi primit bătaie, apoi a început să dea cu bâta în podea. Cei doi și-au jucat rolurile până când s-a auzit suficientă „bătaie". Deținutul a rămas cu convingerea că Hirose i-a salvat viața.

Pentru o conduită ca a lui Hirose era nevoie de un curaj ieșit din comun. Oriunde în Japonia, simpatia față de prizonierii de război constituia un tabu. Când o fetiță care locuia lângă lagărul de la Zentsuji și-a exprimat compasiunea față de prizonieri, comentariile ei au stârnit un scandal național.[3] Angajații din lagăre care încercau să îmbunătățească condițiile de trai ale deținuților sau care doar vorbeau cu simpatie despre ei erau bătuți de superiorii lor. „Părerea unanimă despre lagărele de prizonieri de război era foarte proastă la vremea respectivă", scria Yukichi Kano, soldat într-un astfel de lagăr și un om foarte apreciat de deținuți. „Întotdeauna exista pericolul ca gardienii ceilalți să considere că ți-ai făcut datoria într-un fel mult prea uman. Nu a fost deloc simplu pentru un soldat de rang inferior, așa cum eram eu, să reziste în fața ostilității, prejudecății și lipsei de informație."[4]

La Ofuna, gardienii miloși erau pedepsiți. Când un ofițer a

---

1 * Probabil locotenentul Hiroetsu Narushima.

2 Declaraţia lui Frederick Dewitt Turnbull, din dosarul nr. 216; Katsuo Kohara, vol I., RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secţia penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-1949, NACP.

3 Lewis Bush, *Clutch of Circumstances,* Okuyama, Tokio, 1956, p. 184.

4 Yukichi Kano, „Statement of Yukichi Kano, Tokio POW Camp HQ" (Omori), nedatat, din documentele lui Robert Martindale.

aflat că un gardian a fost indulgent cu prizonierii, l-a atacat pe acesta cu sabia. Noaptea, venind spre celulă de la bucătărie, unde făcuseră de serviciu, prizonierii vedeau adesea cum gardienii care refuzau să-i bată pe deținuți erau atacați în grup de camarazii lor.[1]

La Ofuna, captivii nu erau doar bătuți, ci și înfometați. Mâncarea, servită de trei ori pe zi, consta de obicei într-un bol de supă cu ceva legume și un cocoloș de orez rânced, amestecat uneori cu orz. Practic, nu conținea niciun fel de proteine și era lipsită aproape în totalitate de valoare nutritivă și calorii. Politica lagărului era să dea porții mai mici sau cu mâncare stricată deținuților suspectați că ascund informații, iar uneori toți prizonierii din lagăr erau pedepsiți cu micșorarea porțiilor din cauza rezistenței unui deținut. Mâncarea era infestată cu fecale de șobolani, cu viermi și avea atât de mult nisip în ea, încât dinții lui Louie s-au stricat în scurtă vreme, tociți, ciobiți și crăpați. Oamenii numeau aceste rații „gunoaie”[2].

Aportul caloric extrem de scăzut și hrana imundă, la care se adăuga și oboseala cauzată de exercițiile fizice forțate, puneau viața deținuților în mare pericol. „Muream”, scria prizonierul Jean Balch, „cu aproape 500 de calorii pe zi”[3]. Scorbutul era la ordinea zilei. Paraziții intestinali și patogeni făceau ca diareea să fie suferința comună tuturor. Cea mai temută boală era beri-beri, o afecțiune cu potențial letal,

1 Boyington, *op. cit.*, p. 257.

2 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington DC; Boyington, *op. cit.*, pp. 270-271; Gamble, *op. cit.*, p. 328; Louis Zamperini, note din 1946 despre experienţa prizonieratului.

3 Jean Balch, „Yorktown Aviator: My Experience as Prisoner of War”, www.ussyorktown.com/yorktown/pow.htm (accesat la 1 iulie 2004).

cauzată de lipsa de tiamină.[1] Existau două forme de beri-beri, care puteau să apară simultan. Beri-beri umed afecta inima și sistemul circulator, provocând edeme (umflături) grave ale extremităților; netratată, era adeseori mortală. Beri-beri uscat afecta sistemul nervos, provocând amorțeli, confuzie, mers nesigur și paralizie. Când victimele bolnave de beri-beri umed apăsau membrele umflate, rămâneau adâncituri profunde multă vreme după apăsare, ceea ce le dădea bolnavilor senzația neliniștitoare că li s-au înmuiat oasele. În anumite cazuri, beri-beri umed cauza umflarea extremă a scrotului. Unii bărbați ajungeau să aibă testicule de dimensiunea unor pâini. Pe scena cruzimii de la Ofuna, supraviețuirea rămânea o problemă mereu deschisă, iar moartea era o banalitate. Pentru Louie, Phil și ceilalți captivi, singura speranță era să fie salvați de trupele aliate, dar și această perspectivă era destul de sumbră.

În toamna anului 1942, când americanii au atacat navele de război japoneze în largul atolului Tarawa, din Insulele Gilbert, japonezii i-au decapitat pe cei 22 de prizonieri de război deținuți pe insulă.[2] O oroare similară a avut loc pe insula Ballale, din Insulele Shortland, teritoriu aflat sub ocupație japoneză, unde prizonierii britanici din lagăr erau folosiți de japonezi la construirea unui aerodrom.[3] Potrivit unui ofițer japonez, în primăvara anului 1943, când s-a aflat vestea că americanii se pregăteau să debarce curând pe Ballale, autoritățile japoneze au emis un ordin în care se spunea că, în eventualitatea unei invazii, prizonierii de război

1 Alfred A Weinstein, *Barbed Wire Surgeon,* Lancer Books, New York, 1965, p.83; Tom Henling Wade, *Prisoner of the Japanese,* Kangaroo, Kenthurst, Australia, 1944, p. 44; Gamble, *op. cit.*, p. 324.

2 Gavan Daws, *Prisoners of the Japanese: POWs of World War II in the Pacific,* William Morrow, New York, 1994, p. 278.

3 Peter Stone, *Hostages to Freedom,* Oceans Enterprises, Yarram, Australia, 2006.

vor fi uciși. Debarcarea n-a mai avut loc, dar, ca răzbunare față de un bombardament al trupelor aliate, japonezii i-au executat pe toți prizonierii, între 70 și 100 de oameni.

La câteva săptămâni după sosirea lui Louie pe Ofuna, o flotă de transportoare americane a început bombardarea atolului Wake, acolo unde americanii capturați în timpul invaziei japoneze erau încă ținuți ca sclavi. Considerând, eronat, că invazia era iminentă, comandantul japonez a pus ca prizonierii să fie legați la ochi, împușcați și aruncați într-o groapă. Unul a scăpat.[1] Când a fost prins, trei săptămâni mai târziu, comandantul a ținut să-l decapiteze personal. Unica dovadă a existenței acelor oameni a fost găsită peste ani. În laguna atolului, pe o grămadă de corali, unul dintre prizonierii de război scrijelise un mesaj:

98
US
PW
5-10-43

Aceste crime au fost primele puneri în aplicare a regulii care avea să fie cunoscută mai târziu sub numele de „omoară tot”[2]. Politica japoneză era ca șefii lagărelor de prizonieri să nu permită sub nicio formă trupelor aliate să-și recupereze

1 Daws, *op. cit.,* p. 279; maiorul Mark E. Hubbs, „Massacre on Wake Island”, Yorktown Sailor, http://www.yorktownsailor.com/yorktown/massacre.html (accesat la 18 octombrie 2009).

2 Notă din jurnalul de prizonierat al unui deţinut din lagărul de concentrare din Taiwan, 1 august 1944, documentul nr. 2701, proba O din documentul 2687; mărturii adunate ca probe de către acuzare pentru Tribunalul Internaţional Militar din Orientul Îndepărtat, 1945-1947 (National Archives Microfilm Publication M1690, microfilm 346, cadrul 540), RAOOH, WWII, RG 331, NACP.

deținuții. Dacă înaintarea trupelor aliate părea să ducă la această situație, prizonierii trebuiau să fie executați. „Dacă există cea mai mică suspiciune că prizonierii de război ar putea fi recuperați în urma unui atac îndreptat împotriva noastră", comunica un ordin primit în mai 1944 de toți comandanții lagărelor de prizonieri, „trebuie să se ia măsuri decisive astfel încât să nu fie returnat nici măcar un singur prizonier"[1].

În luna august a acelui an, ministrul japonez de război va trimite comandanților de lagăr o precizare legată de acest ordin:

> Dacă situația se agravează, este foarte important ca deținuții să fie adunați și închiși împreună în același loc ca și până atunci, sub pază strictă, până când vor fi gata pregătirile pentru dispozițiile finale. [...] Ei vor fi distruși individual sau în grup, indiferent cum se va face, prin bombardare în masă, gazare, otrăvire, înec, decapitare sau în alt fel, veți dispune de ei așa cum dictează situația. [...] În orice caz, scopul este ca niciunul dintre ei să nu scape, să fie anihilați toți și să nu rămână nicio urmă.

În timp ce trupele aliate avansau luptând spre Japonia, captivii din Ofuna și din celelalte lagăre se aflau în fața marii amenințări că succesul aliaților va reprezenta aplicarea politicii „omoară tot". Deși niciunul dintre prizonieri nu știa nimic despre incidentele în care se aplicase deja acest ordin, gardienii de pe Ofuna erau bucuroși să le aducă la cunoștință existența acestuia. La fel ca și ceilalți captivi, Louie știa că cei mai mulți dintre gardieni ardeau de

1 V. Dennis Wrynn, „American Prisoners of War: Massacre at Palawan", *World War II*, noiembrie 1997.

nerăbdare să pună în practică acest ordin.

Capitolul 20

Pârțuri pentru Hirohito

La început, a fost numai tăcere și izolare. Noaptea, Louie nu vedea decât pereții, fâșiile de pământ care se zăreau prin crăpăturile podelei și propriile-i membre, subțiri ca niște trestii. Gardienii tropăiau pe coridoare, intrând când și când în câte o celulă ca să mai bată pe cineva. Existau oameni peste tot în celulele învecinate, însă niciunul nu vorbea. Apoi venea dimineața, iar Louie se afla dintr-odată în mijlocul lor, gonit afară și mânat să meargă în cercuri aberante; cu ochii obișnuiți de acum să stea supuși în pământ, cu gura închisă, Louie se simțea foarte singur. Unicul eveniment care mai tulbura rutina era un gardian căruia îi plăcea să patruleze rânjind pe coridor, oprindu-se în fața fiecărei celule pentru a ridica un picior și a trage un vânt zgomotos spre captivul dinăuntru. Nu reușea întotdeauna să se bășească în fiecare celulă.[1]

Cu priviri ferite, semne din cap și cuvinte șoptite, Louie reușise să-și lămurească pentru sine configurația constelației Ofuna. Barăcile unde stătea el erau populate cu prizonieri noi, majoritatea americani, supraviețuitori de pe avioane prăbușite sau nave scufundate. În capătul holului erau ținuți doi americani scheletici, ofițeri superiori de Marină din trupele aliate. Cel mai mare în grad era comandorul Arthur Maher[2], care reușise să rămână în viață după ce nava lui,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Declarația lui Arthur Laurence Maher, din dosarul 218: Nakakichi Asoma *et al.* (vol. II, partea a II-a din secțiunea a II-a, 1945-1949), RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secția penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), dosarul procesului 1945-

Houston, se scufundase în Indonezia, în strâmtoarea Sunda. Înotase până la Java și fugise în munți, dar nu reușise să scape. Cel de-al doilea ofițer cu grad superior era comandorul John Fitzgerald[1], în vârstă de 35 de ani, care căzuse în mâinile japonezilor după ce, în urma unui bombardament, se salvase din submarinul lui incendiat, Grenadier. Japonezii au încercat în zadar să obțină prin tortură informații de la Fitzgerald, l-au bătut cu bâtele, i-au înfipt cuțite sub unghii, i le-au smuls și i-au aplicat „tratamentul cu apă" – cu capul ținut pe spate și gura închisă, îi turnau apă pe nas până când își pierdea cunoștința. Amândoi, Maher și Fitzgerald, vorbeau japoneză, așa că erau folosiți și ca interpreți în lagăr. Toți captivii, indiferent de naționalitate, îi respectau.

Într-o zi, în timpul exercițiilor forțate, Louie a ajuns în rând cu William Harris[2], un ofițer din Marină în vârstă de 25 de ani, fiul generalului Field Harris. Înalt și distins, cu o figură brăzdată de trăsături aspre, Harris fusese capturat după capitularea de la Corregidor, din mai 1941. Împreună cu un alt american[3*], reușise să scape și a început o cursă în care a înotat opt ore și jumătate prin Golful Manila, pe o ploaie torențială și atacat de pești. A ieșit epuizat pe malul peninsulei Bataan, teritoriu ocupat de japonezi, apoi a început să fugă spre China, croindu-și cu greu drum prin junglă și cățărându-se pe munți, navigând de-a lungul coastelor cu ambarcațiuni donate de filipinezi înduioșați de

---

1949, NACP; Robert Martindale, *The 13th Mission,* Eakin, Austin, 1998, pp. 109-110.

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

2 Edgar D. Whitcomb, *Escape from Corregidor,* Paperback Library, New York, 1967, pp. 106-159, 284; Katey Meares, interviuri prin e-mail, 14, 17, 18, 27 martie 2008.

3 * Viitorul guvernator al Indianei, Edgar Whitcomb.

soarta lui, călărind pe măgari și hrănindu-se în general cu furnici. Se alăturase trupelor de gherilă filipineze, dar, când a auzit că americanii au debarcat la Guadalcanal, a simțit din nou chemarea Marinei. A plecat în grabă cu o barcă spre Australia, în speranța că-și va ajunge din urmă unitatea, și a ajuns până la insula indoneziană Morotai, unde cursa lui a luat sfârșit. Niște civili l-au predat japonezilor, iar aceștia, după ce au aflat că este fiul unui general, l-au trimis la Ofuna. Chiar și aici îl mânca pielea să evadeze.

În fiecare zi, Louie și Harris erau împreună, asudând la exercițiile forțate, suportând loviturile gardienilor și schimbând șoapte. Un lucru curios la Harris, care era cu siguranță un bărbat înalt – 1,87 sau 1,89, după mărturia fiicei sale – este că toată lumea, inclusiv Louie, și-l amintește ca pe un gigant, unii pretinzând că ar fi avut în jur de 2,10 m, alții atribuindu-i chiar 2,20 m. Metaforic vorbind însă, Harris era într-adevăr un gigant. A fost probabil un geniu. Educat impecabil, cunoștea mai multe limbi străine, inclusiv japoneza, și avea o memorie fotografică perfectă. O singură privire îi era de ajuns pentru a asimila un imens volum de informație și pentru a-l stoca ani la rând.[1] La Ofuna, această calitate avea să fie deopotrivă o binecuvântare și un blestem.

Jimmie Sasaki făcea vizite frecvente la Ofuna și îi plăcea să-l cheme pe Louie în biroul său. Printre prizonierii zdrențăroși și gardienii purtând uniforme incolore, Sasaki era un adevărat spectacol, îmbrăcat ca o stea de cinema, cu părul pomădat, lipit de cap și cu cărare la mijloc, asemenea lui Howard Hughes. Captivii l-au poreclit „Harry cel Frumos”. Louie se aștepta din clipă în clipă să înceapă interogatoriul, dar acesta nu mai venea. Sasaki nu voia decât să rememoreze perioada de la USC și să se mândrească în fața lui cu victoria iminentă a Japoniei. Știa că Louie minți se la

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

interogatoriile de pe Kwajalein, dar nu a încercat niciodată să obțină de la el informațiile reale. Toți ceilalți prizonieri fuseseră luați la întrebări, cel puțin la venire, dar pe Louie nu-l întreba nimeni nimic. El bănuia că Sasaki se folosea de influența pe care o avea ca să-l protejeze.[1]

Ofuna mai avea un rezident notabil. Gaga[2] era o rață care țopăia într-un jgheab, înotând cu piciorul ei rupt, pe care unul dintre deținuți i-l vindecase cu un bețișor pe post de atelă. Rața se ținea după prizonieri ca un cățel, intra și ieșea șchiopătând din bucătărie, unde se pare că primea mâncare de la cei de acolo. În fiecare dimineață, la *tenko,* Gaga se îndrepta șchiopătând spre locul de aliniere și stătea cu oamenii, iar unul dintre prizonieri avea să jure mai târziu că, atunci când ei făceau plecăciunea în onoarea împăratului, Gaga îi imita. Într-un loc atât de sumbru, Gaga a devenit o făptură extraordinar de îndrăgită. Pentru captivi – scria „Pappy" Boyington, un supraviețuitor de la Ofuna –, Gaga a devenit o creatură care-i ajuta „să-și odihnească un moment mintea torturată de rugăciuni și de îndoiala că va veni cineva vreodată să-i salveze"[3].

Louie se întâlnea rar cu Phil, care stătea într-o celulă îndepărtată, la celălalt capăt al coridorului. Pilotul părea să se descurce destul de bine la Ofuna, dar rămăsese slab și fragil, cu privirea pierdută. La exercițiile forțate nu era destul

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Gamble, *op. cit.,* p. 323; dosarele lui Kunichi Sasaki şi James Kunichi Sasaki din NACP, RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secţia penală, divizia administrativă; Kunichi Sasaki, Isamu Sato, Kazuo Akane, 1945-1948, rapoarte de anchetă şi interogatorii; Nakakichi Asoma *et al.,* proces, probe, apel şi dosare de graţiere, NACP; Nakakichi Asoma, 1945-1952, Dosar 201 Prizonieri de război, 1945-1952, acuzaţii şi specificări, NACP.

2 Glenn McConnell, interviu telefonic, 8 iunie 2007; Boyington, *op. cit.,* pp. 255-256.

3 Boyington, *op. cit.,* p. 256.

de puternic încât să poată alerga, așa că, împreună cu alții, fusese separat de grup și era sâcâit cu alte exerciții.[1]

La un moment dat, când cei doi au nimerit alături la apel, Phil i-a vorbit în sfârșit despre prăbușire. Copleșit de durere, i-a spus că se simte responsabil pentru moartea oamenilor din echipaj. Louie l-a asigurat din nou că nu avea nicio vină, dar Phil a rămas neconsolat.

— N-o să mai zbor niciodată, i-a mai spus el.[2]

Odată cu trecerea timpului, Louie a descoperit că tăcerea forțată de la Ofuna și plecăciunile supuse ale captivilor nu erau decât o iluzie. În spatele șoaptelor, exista un murmur permanent de sfidare subterană.

A început cu șoapte prinse din zbor. Gardienii nu puteau să fie peste tot în același timp, așa că, în clipa în care zona respectivă rămânea nesupravegheată, captivii începeau să vorbească pe ascuns. Mâzgăleau repede bilețele pe hârtia igienică și le ascundeau pentru alții în *benjo.* Odată, când i s-a dat permisiunea să vorbească cu voce tare pentru a le traduce deținuților ordinele, comandorul Maher i-a învățat pe ceilalți strategii de furt chiar sub nasul gardienilor, care nu bănuiau nimic.[3] Cei mai curajoși dintre prizonieri se duceau la gardieni și vorbeau tare în engleză pe un ton întrebător. Gardienii, care nu înțelegeau ce spun, credeau că li se pune o întrebare, când ei, de fapt, vorbeau cu ceilalți prizonieri.

Atunci când nu se puteau folosi de cuvinte, utilizau codul Morse. Noaptea, în micile intervale în care gardienii părăseau clădirea, toate barăcile începeau să răsune de bătăi ritmice.

---

1 Russell Allen Phillips, interviu televizat, CBS, La Porte, Indiana, ianuarie 1997.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

Afară, oamenii comunicau în codul Morse, folosind pumnul strâns pentru punct și palma întinsă pentru linie, putând astfel să vorbească fără să-și miște buzele.[1] Louie se folosea de mâini pentru a comunica în codul Morse, ținându-le ascunse de gardieni. Cele mai multe discuții erau banale – Louie va fi ținut minte pentru descrierea mâncărurilor pe care le făcea mama sa –, dar nu subiectul era important.[2] Subversivitatea în sine reprezenta o victorie.

Louie a aflat foarte repede că există o regulă fundamentală în conversații: să nu folosești niciodată numele real al gardianului. Când se întâmpla ca aceștia să afle că se vorbea despre ei, îi băteau cu sălbăticie, așa că deținuții le-au inventat porecle. Comandantul lagărului, domol și tăcut, a fost numit „Mumia". Printre poreclele gardienilor se numărau Găinață, Față de Topor, Nevăstuică, Buzatul, Grăsunul sau Termita. Un gardian foarte detestat era numit Rahatul.[3]

Sfidarea a început să prindă viață. Oamenii le zâmbeau gardienilor și, cu un ton prietenos, le adresau cuvinte atât de murdare, încât ar fi făcut pe oricine să roșească.[4] Un prizonier l-a convins pe un gardian slab de minte că ceasul solar poate fi folosit și noaptea dacă are un chibrit.[5] Unul dintre gesturile preferate ale captivilor presupunea păstrarea gazelor intestinale, care erau excesiv de abundente din cauza dizenteriei cronice, până înainte de *tenko.* Apoi, când li se ordona să se încline în fața împăratului, captivii se aplecau și

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Johan Arthur Johanson, interviu prin e-mail, 26 martie 2005.

2 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Boyington, *op. cit.,* p. 271; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; Jean Balch, scrisoare către secţia penală, direcţia procuratură, SCAP, 18 ianuarie 1948; Boyington, *op. cit.,* p. 258.

4 Boyington, *op. cit.,* pp. 267-268.

5 Boyington, *op. cit.,* pp. 264-265.

dădeau drumul unui concert de trăsnete mirositoare care zburau spre Hirohito.[1]

Louie a mai avut un act individual de rebeliune. Un camarad, care în viața civilă era legător de cărți, îi dăduse un caiet mititel, pe care îl confecționase în lagăr, cu pagini de hârtie din pastă de orez presată, cusute laolaltă. Louie a furat sau a găsit un creion și a început să țină un jurnal.[2] În acesta a notat tot ce se întâmplase după prăbușire, apoi a continuat cu viața din lagăr. Pe paginile din mijloc ale caietului, cu litere mari, a scris date de contact ale celorlalți deținuți, ca să arate ca o inofensivă carte de telefon. Însemnările din jurnal le-a scris abia vizibil, de la coadă la cap, la spatele caietului, unde era mai puțin probabil să se uite cineva. A scos o bucată de scândură din podea și a ascuns acolo jurnalul. Dat fiind că zilnic aveau loc inspecții, posibilitatea descoperirii jurnalului era destul de mare și i-ar fi adus cu siguranță o bătaie cu bâtele. Dar această măruntă manifestare personală a însemnat foarte mult pentru Louie. Știa că s-ar putea foarte bine să moară acolo. Voia să lase un semn în urma lui, despre ceea ce a îndurat și cine a fost.

În afară de mâncare, veștile erau cele mai prețuite lucruri de către prizonieri. Japonezii păstrau lagărele în izolare totală față de lumea din afară și mergeau până acolo încât încercau să-i convingă pe deținuți că trupele aliate sunt anihilate, la început trâmbițând victoriile nipone, și mai apoi, când n-au mai existat victorii, inventând povești despre înfrângeri ale aliaților și lovituri ridicol de incredibile pe care le-ar fi dat japonezii. Odată au anunțat că l-au omorât pe Abraham Lincoln și că au torpilat Washington, D.C.[3] „Nu-și dădeau

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Gamble, *op. cit.,* p. 325.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Constance Humphrey, „A Taste of Food from Skies", *Pittsburgh Post-Gazette,* 29 martie 1946.

seama de ce râdeam", avea să povestească un prizonier. Oficialii de la Ofuna habar n-aveau că prizonierii găsiseră metode de a se pune la curent cu mersul războiului în ciuda restricțiilor impuse.

Prizonierii nou-veniți erau principalele izvoare de informare; imediat ce soseau, erau descusuți în privința tuturor noutăților și, în câteva minute, acestea făceau ocolul lagărului în bătăile de cod Morse. Ziare apăreau rareori, dar, când se întâmpla acest lucru, furtul lor devenea obsesia întregului lagăr. Rațiile de mâncare soseau uneori înfășurate în ziar, iar cei doi angajați de la bucătărie, Al Mead și Ernest Duva, le strecurau în buzunar pe ascuns. Unii dintre ei, mai curajoși, au reușit să fure un ziar chiar din camera în care erau interogați, în timp ce răspundeau la întrebări.[1] Odată furate, ziarele începeau complicate călătorii secrete, trecând din mână în mână până când ajungeau la translatori – Harris, Fitzgerald și Maher. În timp ce aceștia se ocupau de traducere, ceilalți prizonieri începeau misiunea de supraveghere, se făceau că se leagă la șireturi sau că își strâng cureaua. Apropierea gardienilor era anunțată din gură în gură, și atunci ziarul dispărea, după care ajungea să-și îndeplinească misiunea finală. Într-un lagăr plin de dizenterie și cu puțină hârtie igienică, ziarele erau neprețuite.

Într-o ascunzătoare tainică din celula sa, Harris își depozitase instrumentele necesare activității de translator clandestin. În timpul ședерii la Ofuna, el a reușit să șterpelească sau să recupereze bucăți de sârmă și cabluri, fâșii de carton și de hârtie și un creion. Cartonul era decupat dintr-o cutie de ajutoare primite de la Crucea Roșie canadiană; întrucât Crucea Roșie nu știa nimic despre existența lagărului de la Ofuna, probabil că acea cutie fusese

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

adusă acolo de japonezi de la un alt lagăr, iar conținutul acesteia fusese distribuit, ca de obicei, angajaților lagărului. Harris tăia sau rupea hârtiile în bucăți mai mici, ca niște pagini de carte, și folosea cartonul pe post de copertă, legată cu sârme și cabluri.

Într-una dintre aceste cărți, Harris a notat adresele camarazilor lui prizonieri, inclusiv adresa lui Louie. În alta, a început să scrie un dicționar japonez-englez foarte elaborat, în care a notat propoziții în engleză și japoneză – „Mi-ar plăcea să mănânc pepene", „Nu vrei să cumperi un pian?" –, urmate de observații în legătură cu pronunția sau utilizarea corectă a verbelor și a timpurilor. Alte pagini erau dedicate traducerii termenilor militari pe înțelesul tuturor, de exemplu „avion torpilor", „tanc", „bombardier" sau „mitralieră antiaeriană". Când s-a apucat să scrie acest dicționar, Harris a avut probabil și altceva în minte în afară de traducerea documentelor furate la Ofuna; în eventualitatea unei evadări, traducerea unor cuvinte japoneze precum „busolă", „litoral" și „țărm" ar fi putut să constituie o necesitate fundamentală. Alături de toate aceste cărți, Harris mai păstra și o colecție de hărți de război desenate manual; văzuse hărțile adevărate în ziarele furate, le memorase și le reprodusese. Păstra toate aceste lucruri, ca și tăieturile din ziare, într-o geantă micuță, bine ascunsă de gardieni.

Datorită hoților și traducătorilor, cei mai mulți dintre prizonieri erau foarte bine informați cu privire la desfășurarea războiului și făceau pariuri în legătură cu momentul în care acesta se va încheia. Veștile despre victoriile aliaților erau extrem de mobilizatoare și îi ajutau să mai reziste puțin. Cu toate că această mișcare de rezistență era periculoasă, prin asemenea acte au reușit să-și păstreze demnitatea, iar prin păstrarea demnității au reușit să-și păstreze viața. Toți știau ce consecințe trebuie să suporte

dacă sunt prinși furând ziare sau ascunzând lucruri atât de incriminatoare precum hărțile și dicționarele lui Harris. La vremea respectivă, părea că merită să-ți asumi riscul.

Toamna a venit cu zăpadă, strecurându-se prin crăpăturile din zidurile barăcilor. După spălarea podelelor de dimineață, apa înghețа pe coridor. Aproape toți prizonierii s-au îmbolnăvit. Louie, care purta în continuare doar hainele cu care fusese îmbrăcat atunci când se prăbușiseră cu avionul, a căpătat o tuse urâtă. Ținuți toată ziua afară, deținuții se înghesuiau unul într-altul în grupuri mari, schimbându-și locul la anumite intervale de timp, astfel încât să-i vină fiecăruia rândul să stea în mijlocul grupului, unde era mai cald.[1]

Rațiile de mâncare se micșoraseră între timp. Autoritățile centrale distribuiau oricum cantități insuficiente de mâncare la Ofuna, iar deținuții nu primeau nici jumătate din ele. Când au fost puși să descarce mâncarea din camioane, au văzut fasole, legume și alte alimente nutritive, numai că, la ora mesei, acestea nu se găseau aproape niciodată în castroanele lor. Le furau ofițerii din lagăr, în frunte cu comandantul. Hoțul cel mai obraznic era bucătarul, un civil cu părul cârlionțat căruia i se spunea Creț. Acesta împărțea mâncarea deținuților peste gard unor civili, în văzul lor, sau împacheta alimentele, le punea pe bicicletă și pleca în oraș să le vândă pe piața neagră, unde se dădeau la prețuri astronomice. Uneori îl chema și pe Louie, îi dădea un pachet cu alimente din rația prizonierilor și îi spunea să-l dea peste gard vreunei femei care îi dădea în schimb altceva. Din spusele unui prizonier, se pare că era unanim cunoscut că bucătarul își cumpărase o casă și o mobilase din aceste

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Johan Arthur Johansen, Krigsseileren, numărul 1, 1990.

profituri.[1]

Toate aceste furturi aduseseră Ofuna la înfometare. „Ca să-ți faci o idee despre cât eram de flămânzi", avea să scrie comandorul Fitzgerald, „cel mai bine cred că ai înțelege dacă ți-aș povesti că mi-a trebuit multă voință să renunț la o grămăjoară de orez ca să lipesc cu ea fotografia soției mele pe un placaj"[2]. Comandorul Maher a îndrăznit să ceară să li se dea mai multă mâncare. Impertinența lui a fost pedepsită prin înjumătățirea rațiilor și intensificarea exercițiilor fizice ale captivilor.

Tot căutând ceva cu care să-și umple gurile flămânde, prizonierii au căpătat mania fumatului. Li se dădeau mici rații de tutun, iar Louie, ca mai toți prizonierii, a început iar să fumeze.[3] Toți au devenit profund dependenți. Cei câțiva care nu fumau primeau și ei rația obișnuită: erau mai bogați ca niște regi. Unul dintre prietenii lui Louie, un bătrân marinar norvegian pe nume Anton Minsaas, a devenit atât de dependent, încât ajunsese să dea la schimb mâncarea pe tutun. Louie îl implora să mănânce, dar Minsaas nu se lăsa convins. A început să slăbească din ce în ce mai mult.

Toți din lagăr erau slabi, mulți dintre ei aproape scheletici, dar Louie și Phil erau mai slabi decât toți. Rațiile nu erau nici pe departe suficiente, iar Louie avea și dizenterie. Nu putea să se încălzească și era permanent chinuit de tuse. Se împleticea la ședințele de exerciții fizice, chinuindu-se să nu cadă din picioare. Noaptea își înfășura cearșafurile de hârtie ca să-și facă un culcuș, dar acest lucru nu îi era de mare folos; camerele neîncălzite, cu pereți subțiri, erau cu numai câteva grade mai călduroase decât gerul de afară. Când

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Boyington, *op. cit.,* pp. 290-291.

2 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

oficialii lagărului au organizat un meci de baseball, Louie a fost trimis să lovească. A lovit mingea, a făcut un pas și s-a prăbușit. Căzut la pământ, a auzit râsete.

Într-o zi din acea toamnă, un redactor de la un ziar japonez a venit să viziteze lagărul. Aflase că acolo se afla un individ pe nume Louis Zamperini. În Japonia, atletismul era foarte popular, iar vedetele de talie internațională erau bine cunoscute. Redactorul avea la el un dosar plin de informații despre Louie, pe care l-a arătat gardienilor.[1]

Aceștia au fost uimiți să afle că bărbatul bolnav și scheletic care stătea în primul rând de barăci a alergat odată la Olimpiadă. Au căutat repede un alergător japonez și l-au adus să se ia la întrecere cu americanul. Mânat de la spate și forțat să alerge, Louie a fost învins, evident, iar gardienii au avut prilejul să râdă și să-și bată joc de el.[2] Louie era furios și îngrozit din cauza slăbiciunii sale tot mai accentuate. Prizonierii de război mureau cu miile în lagărele de pe tot cuprinsul Japoniei și al teritoriilor ocupate. Și iarna bătea la ușă.

Louie i-a cerut ajutor lui Sasaki.[3] Din moment ce Sasaki era mare și tare, așa cum se lăuda, nu putea să-i fie atât de greu să intervină în favoarea lui. Însă, după ce i-a vorbit despre ce ar trebui să facem „noi”, Sasaki n-a mai făcut nimic. Singurul gest de bunăvoință față de Louie a fost să-i ofere un ou și o mandarină, pe care Louie le-a împărțit cu ceilalți deținuți. A început să creadă că Sasaki nu era de fapt de partea lui și că nu-l protejase de interogatorii. Acum considera că japonezii pur și simplu nu erau interesați să afle ceva de la el. Că, de fapt, îl aduseseră la Ofuna ca să-l

1 Ibidem.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, note din 1946 despre experienţa prizonieratului.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

pregătească pentru altceva, dar nu avea idee pentru ce.

După ce Sasaki l-a abandonat pe Louie, au intervenit cei doi lucrători de la bucătărie, Mead și Duva, asumându-și niște riscuri considerabile. În fiecare zi, când intrau în barăci ca să distribuie rațiile, îi aruncau lui Louie un ghemotoc de orez în plus sau chiar o bucățică de pește, atunci când gardienii se uitau în altă parte. Mead îi șoptea singura dorință pe care o avea: să-i dea jumătate și lui Phil. Louie ascundea jumătate din cocoloșul de orez, se ducea mai aproape de Phil când erau scoși la apel și îi strecura orezul în mână.

În octombrie, Anton Minsaas, care și acum dădea la schimb mâncarea pe țigări, s-a prăbușit în mijlocul exercițiilor fizice. Gardienii s-au repezit asupra lui cu bâtele. La scurtă vreme, s-a îmbolnăvit de beri-beri, apoi a fost prea slăbit ca să mai poată umbla, după care nu a mai putut nici să vorbească. Oficialii lagărului au adus un doctor, care i-a injectat lui Minsaas un lichid verde. Minsaas a murit pe loc.[1] Despre lichidul verde, Johan Arthur Johansen scria: „Eram convinși că intenția lor a fost să-l omoare ca să scape de el."[2]

Louie continua să trăiască în celula lui, tremurând și rugându-se. Unui marinar norvegian, Thorbjorn Christiansen, i s-a făcut milă de el și i-a oferit un cadou care este foarte probabil să-i fi salvat viața. Răscolind printre lucrurile lui, a dat peste o haină, pe care i-a dat-o lui Louie.[3] Acesta a luat haina, a îmbrăcat-o și a sperat că n-o să moară ca Minsaas.

---

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* numărul 2, 1990; Johan Arthur Johansen, interviu prin e-mail, 26 martie 2005.

2 Johan Arthur Johansen, interviu prin e-mail, 26 martie 2005.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Spre sfârșitul anului 1943, oamenii din Ofuna au început să simtă gustul eliberării. Prizonierilor veterani, printre care se număra și Louie, li s-a permis să vorbească între ei când ieșeau afară. Atunci când sosea un grup nou de prizonieri, aceștia erau ținuți în izolare totală până la încheierea interogatoriilor inițiale. Veteranii au început să-și facă de lucru pe lângă ferestrele nou-veniților, prefăcându-se că vorbesc între ei, când de fapt îi luau la întrebări pe nou-sosiți.

În primele săptămâni din 1944, Louie a aflat că îl caută un prizonier nou, care abia ieșise din izolare. Când a reușit să dea de urma acestuia, a constatat că este un pletos blond din Burbank, o localitate aflată în apropierea orașului Torrance. Bărbatul pierduse un picior, iar cracul pantalonului era prins deasupra genunchiului. I-a spus că îl cheamă Fred Garret[1] și că a fost pilot pe un B-24. Părea uimit să-l vadă pe Louie. Acesta l-a ascultat cu atenție, pentru că Fred i-a spus o poveste remarcabilă.

Înainte de Crăciun, americanii porniseră asupra bazelor militare japoneze din insulele Marshall, bombardându-le în valuri succesive. În timpul unei asemenea misiuni, avionul lui Garret a fost doborât în ocean, iar el s-a ales cu o fractură urâtă de gleznă. După ce a plutit zece ore într-o barcă, a fost capturat de echipajul unui remorcher japonez, care l-a dus pe o insulă unde soldații japonezi stăteau la rând ca să-l lovească în piciorul rupt. Apoi Garret a fost dus pe o altă insulă, unde l-au aruncat într-o celulă în care se mai aflau alți 19 aviatori americani, doborâți și ei. Piciorul i s-a infectat, viermii săpau în carnea putrezită, iar temperatura lui Garret a crescut amenințător. I s-a spus că va primi ajutor medical numai dacă va divulga secrete militare.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; declarația lui Fred Garret, colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California.

Altminteri, va fi ucis. Garret a mințit la interogatorii, iar japonezii și-au dat seama.

La două zile după Crăciun, Garret a fost legat, i s-a făcut un anestezic în coloană și a fost obligat să se uite cum un medic militar îi taie piciorul cu ferăstrăul, apoi i-l smulge cu totul. Deși infecția era limitată numai la gleznă, doctorul i-a explicat lui Garret că îi taie tot piciorul ca să nu mai poată pilota niciodată un avion. Pacientul, în delir, a fost aruncat din nou în celulă. A doua zi dimineață a fost trântit într-un camion și dus împreună cu alți doi prizonieri spre Japonia. Călătoria lor s-a încheiat la Ofuna. Cei 17 americani rămași în urmă nu au mai fost văzuți vreodată.

Garret i-a spus lui Louie de ce l-a căutat. În timp ce zăcea în agonie în celula de pe cea de-a doua insulă, s-a uitat în sus și a văzut pe tavan zece nume inscripționate, printre care și al lui. A întrebat ce s-a întâmplat cu oamenii aceia și i s-a spus că primii nouă au fost uciși. Nu i-a spus nimeni însă ce s-a întâmplat cu al zecelea. Garret s-a gândit mult timp la acest al zecelea nume, poate cu speranța că, dacă acela a scăpat, ar putea scăpa și el. Când a ajuns la Ofuna, a întrebat în stânga și-n dreapta dacă a auzit cineva de omul acesta, Louis Zamperini. Garret și Zamperini, născuți amândoi în împrejurimile orașului Los Angeles, au fost ținuți în aceeași celulă minusculă de pe Kwajalein, la peste 8.000 km de casă.

În iarna aceea, plimbându-se amorțiți pe terenul de paradă, Louie și Harris s-au împrietenit cu Frank Tinker, un pilot de bombardier în picaj și cântăreț de operă, care fusese adus de pe Kwajalein odată cu Garret.[1] Cei trei își petreceau mai mereu împreună timpul în care trebuiau să stea afară, așezați pe bănci sau plimbându-se în jurul barăcilor,

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

încercând să-și abată atenția cu jocuri de memorie de la frigul ce făcea dinții să le clănțănească. Harris și Tinker treceau și ei prin starea de limpezime uimitoare a gândirii indusă de foame, stare pe care Louie o cunoscuse prima oară când era naufragiat în barcă. Tinker a început să vorbească bine norvegiana într-o singură săptămână, după ce a luat lecții de la vecinii lui de celulă.[1] L-a văzut pe Harris certându-se cu un alt prizonier pe un subiect legat de istoria medievală și Magna Carta, iar odată l-a găsit stând cu mâinile întinse de parcă ar fi ținut o carte, uitându-se fix la ei și mormăind ceva pentru sine. Când Tinker l-a întrebat ce face, Harris i-a spus că citește un text pe care l-a studiat la Annapolis cu mulți ani în urmă. Harris vedea aievea cartea în fața lui, de parcă pe degetele sale răsfirate ar fi fost tipărite cuvinte.

Cu ajutorul hainei oferite de Christiansen, cu orezul de la Duva și Mead și cu prietenia lui Harris, Tinker și Garret, Louie a reușit să treacă peste acea iarnă. Întremat de caloriile suplimentare, a început să-și întărească picioarele, ridicându-și genunchii cât mai sus în timpul plimbărilor. Gardienii îl îndemnau să alerge singur prin campus.

Când a venit primăvara, oficialii de la Ofuna au adus un civil japonez și i-au ordonat lui Louie să facă întrecere cu el. Louie nu voia, dar i s-a spus că, dacă refuză, toți prizonierii vor fi pedepsiți. Cursa programată avea cam o milă și jumătate, adică mai multe ture de stadion.[2] Louie nu avea de gând să câștige, așa că a alergat încet, în urma japonezului, pe toată distanța. Dar, alergând, a descoperit că are trupul atât de ușor, încât îi era surprinzător de simplu să alerge. Prizonierii împrăștiați pe toată suprafața terenului îl urmăreau cu sufletul la gură. Când s-a apropiat finalul

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

cursei, au început să ovaționeze.

Louie s-a uitat în față la alergătorul japonez și și-a dat seama că poate să-l bată. Știa ce se va întâmpla dacă va câștiga cursa, dar uralele din jurul lui și lunile în care acumulase atâtea umilințe au declanșat ceva în el. A mărit pasul, a preluat conducerea și a ajuns la linia de sosire. Prizonierii au început să chiuie.

Louie n-a apucat să vadă bâta care venea spre capul lui. A simțit doar că se răstoarnă totul în jurul lui și apoi nu mai este nimic. A deschis ochii și a văzut cerul prin cercul pe care îl făcuseră prizonierii în jurul lui. Meritase.

Gardienii au crezut că i-au dat o lecție. A fost adus în lagăr un alt alergător, care venise împreună cu prietena lui. Louie era pregătit să-l învingă și pe acesta, dar, înainte de cursă, alergătorul i-a vorbit pe un ton plăcut în engleză și i-a promis un pumn de orez dacă îl lasă să câștige. Ar însemna foarte mult pentru el, i-a spus, să câștige în fața prietenei. Louie a pierdut, prietena a fost impresionată, iar alergătorul i-a dat cocoloșul de orez promis și încă unul ca bonus. Plata, spunea Louie, „m-a transformat într-un atlet profesionist”[1].

În martie, Phil a fost mutat din lagăr.[2] Se părea că în final avusese noroc; oficialii au spus că urma să fie trimis într-un alt lagăr pentru prizonieri de război, la Zentsuji. Toți captivii visau să fie transferați în alte lagăre, unde, se spunea, erau înregistrați de Crucea Roșie, aveau voie să trimită scrisori acasă și se bucurau de condiții infinit mai bune decât acelea de la Ofuna. Dintre toate lagărele, se spunea că Zentsuji este cel mai bun.[3] Cei care îi interogau le promiteau că, dacă răspund cum trebuie, vor fi transferați în acest lagăr „de

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Declarația lui Russell Allen Phillips, Colecția John D. Murphy, HIA, Stanford, California.

3 Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

pluș”, ca răsplată pentru cooperare.

Phil și Louie nu au avut prea mult timp la dispoziție pentru a-și lua rămas-bun. Și-au spus doar că trebuie să se întâlnească din nou după ce se va termina războiul. Phil a ieșit escortat pe poartă și a fost dus cu mașina.

Povestea cu Zentsuji era falsă. Phil a fost trimis la Ashio, un lagăr aflat la nord de Tokio.[1] Deținuții de la Ashio erau predați unei firme care făcea sârme și cabluri, iar aceasta îi trimitea în subteran, la o mină de cupru, în condiții aproape inumane.[2] Această muncă nu era destinată de obicei prizonierilor de război. Nu se știe dacă Phil a fost obligat sau nu să devină sclav.

Dar se pare că Ashio avea și un avantaj. Phil nu o văzuse pe Cecy sau pe vreun membru al familiei sale de mai bine de doi ani, așa că aceștia îl considerau probabil mort. La Ashio, i s-a spus că are voie să scrie acasă. I s-a dat hârtie și un creion, iar el a povestit tot ce s-a întâmplat, despre zilele petrecute în barcă alături de Zamp, despre capturare, despre dorul lui de casă. „În noaptea în care o să vin acasă o să auziți niște povești interesante”, scria el. „Multă dragoste până când vom fi din nou împreună. Al.”

La puțin timp după ce Phil și-a împăturit scrisoarea, cineva a găsit-o într-o pubelă, arzând. Deși marginile arseseră, textul era încă vizibil. Phil a luat-o înapoi și a pus-o bine. Dacă va scăpa cu viață de aici, o va înmâna personal.[3]

---

1 Kelsey Phillips, *op. cit.*

2 Roger Mansell, „Ashio POW Camp”, Center for Research, Allied POWs Under the Japanese, http://www.mansell.com/pow_resources/camplists/Tokio/Ashio/ashio_main.html, Palo Alto, California (accesat la 19 septembrie 2009).

3 Russell Allen Phillips, scrisoare către Kelsey Phillips, aprilie 1944; Kelsey Phillips, *op. cit.*

Capitolul 21

Credință

În spatele liceului din Torrance se afla un pâlc de copaci. În multe seri din lunile în care fratele ei era dat dispărut, Sylvia Zamperini Flammer se ducea în spatele liceului, parca mașina sub copacii aceia și stătea singură acolo, în liniștea întunecată. În timp ce mașina se răcorea pe asfalt, pe obrajii Sylviei lacrimile curgeau șiroaie. Uneori plângea în hohote, știind că n-o vede nimeni. După câteva minute își ștergea lacrimile, se aduna și pornea mașina.[1]

Pe drumul spre casă, se gândea ce minciună să mai inventeze pentru a explica de ce îi luase atât de mult timp drumul până la poștă. Nu voia să știe nimeni cât de îngrozită era.

În Torrance, telegrama din 4 iunie 1943, care anunța dispariția lui Louie, a fost urmată de o tăcere cumplită. Au trecut săptămâni la rând, iar operațiunile de căutare ale armatei nu descopereau nici urmă de Louie, nimic în legătură cu echipajul sau cu avionul său. În oraș, speranța se evaporase. Când ieșeau din casă, cei din familia Zamperini vedeau pe chipurile vecinilor numai compasiune.

Însă în casa albă de pe Gramercy Avenue se simțea o altă atmosferă. În primele zile după primirea telegramei, Louise Zamperini a început să capete convingerea că fiul ei trăiește. Soțul și copiii credeau la fel. Au trecut zile, apoi săptămâni, primăvara s-a făcut vară, dar nu sosea nicio noutate. Însă convingerea familiei a rămas nestrămutată. Pentru ei, Louie era tot acolo, vorbeau despre el la timpul prezent, ca și cum

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

ar fi fost undeva peste drum, ca și cum ar fi trebuit să apară dintr-o clipă în alta.

Familia Zamperini trecea printr-o fază de negare, nu de speranță. Era o credință irațională. Louise, Anthony, Pete și Virginia încă aveau senzația că Louie se află lângă ei; îl simțeau. Tulburarea lor nu provenea din suferință, ci din certitudinea că Louie este undeva, acolo, într-o situație grea, iar ei nu pot să-l ajute.[1]

Pe 13 iulie, Louise a cedat unui impuls disperat. I-a trimis o scrisoare generalului maior Willis Hale, comandantul Corpului 7 de Aviație.[2] În scrisoare, ea îl implora pe Hale să nu abandoneze căutările; Louie trăiește, îi scria ea. Exact în ziua aceea, fapt necunoscut lui Louise, fiul ei a fost capturat.

După mai multe săptămâni, a venit un răspuns de la biroul lui Hale. În scrisoare se spunea că, deoarece operațiunile de căutare nu avuseseră niciun rezultat, armata a fost silită să-i considere morți pe Phil și pe ceilalți oameni din avion și spera ca și Louise să accepte acest lucru. Louise a rupt scrisoarea în bucăți.

Pete se afla tot în San Diego, unde îi instruia pe tinerii recruți din Marină. Stresul îl devora. Uneori se ducea cu mașina la Torrance ca să-și viziteze familia și, când ajungea acolo, toată lumea se alarma văzându-l cât este de slab. În septembrie, i-a fost returnată prin poștă ultima scrisoare pe care i-o trimisese lui Louie, înainte ca familia să fie anunțată de prăbușirea avionului. Pe plic erau trecute cuvintele „Dispărut pe mare”. Pe spate fusese aplicată o ștampilă: STATUTUL VICTIMEI VERIFICAT. Fotografia lui Pete era acolo, închisă în plic.

---

1 Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004; Peter Zamperini, scrisoare către Louis Zamperini, 3 iunie 1943.

2 Louise Zamperini, note de jurnal, 13 iulie 1943; Louis Zamperini, interviu telefonic.

În aceeași lună, a plecat în război Harvey, soțul Sylviei. Nu avea să-și mai vadă soția timp de doi ani. Singură acum, Sylvia a fost cuprinsă de teamă pentru soțul și fratele ei; nu avea cui să-i vorbească despre temerile ei. Ca și Pete, abia putea să mai mănânce. Trupul ei era acum subțire și încordat. În dorința disperată de a nu rămâne singură, s-a mutat din nou în casa părinților ei.

Sylvia a organizat o vânzare în curte, ca să scape de toate lucrurile. Avusese mașină de spălat și uscător, obiecte care atunci erau supuse raționalizării și pe care era aproape imposibil să le cumperi noi. O doamnă a vrut să le cumpere doar pe acelea, dar Sylvia a refuzat, sperând să vândă toate lucrurile deodată. Atunci femeia a acceptat să cumpere totul la prețul de 1.000 de dolari, numai ca să poată obține cele două obiecte. Sylvia și-a luat mărunțișurile rămase și a plecat la Torrance.

L-a găsit pe tatăl ei exact așa cum îl lăsase când aflaseră vestea: cu capul sus, zâmbind curajos, uneori printre lacrimi. Virginia, care stătea cu ei și lucra la Western Pipe and Steel, unde se construiau nave de război, era la fel de neliniștită ca Sylvia. Însă mama lor îi îngrijora pe toți. Eczema care îi apăruse pe mâini după ce aflase vestea dispariției lui Louie se agravase. Nu putea să poarte mănuși, nu putea să mai facă nimic cu mâinile. Sylvia și tatăl ei i-au luat locul la bucătărie.

Sylvia a renunțat la slujba pe care o avea în cabinetul unui dentist din oraș și s-a angajat la un cabinet stomatologic dintr-un spital militar, cu speranța că în locul acela are mai multe șanse să afle informații despre Louie. Lucrând acolo, a auzit că armata duce lipsă de avioane, așa că și-a mai luat o slujbă, făcând ture de noapte la departamentul de proiectare al unei fabrici de avioane. Târziu, într-o noapte, când pleca de la serviciu, a văzut un grup de muncitori care jucau cărți

sub un avion. A început să țipe la ei din senin, spunându-le că fratele ei este dat dispărut și că America are nevoie de avioane în timp ce ei se distrează. S-a speriat și ea de această izbucnire, dar nu a regretat-o. A făcut-o să se simtă mai bine.

Pe 6 octombrie, cufărul lui Louie a aterizat la ușa casei părinților, ca o sentință grea și irevocabilă.[1] Louise nu a putut să se uite în el. A cerut să fie dus în pivniță, unde l-a acoperit cu o pătură. Acolo avea să stea, nedesfăcut, până la sfârșitul vieții ei.

Toți din familie sufereau, dar copiii încercau din răsputeri să-și încurajeze mama. Niciodată nu au plâns de față cu ea, ba, dimpotrivă, își povesteau tot felul de istorii inventate despre presupusele aventuri ale lui Louie pe o insulă tropicală. De cele mai multe ori, Anthony pur și simplu nu era capabil să vorbească despre fiul dispărut. Sylvia se ducea deseori la biserică, unde se ruga pentru Louie și Harvey. Câteodată se ducea la San Diego împreună cu Virginia, ca să-l vadă pe Pete, și cei trei frați ieșeau la un pahar, ca se îmbărbăteze unii pe alții. Niciodată nu vorbeau despre posibilitatea ca Louie să fie mort. Când Sylvia ieșea prin Torrance cu părinții ei, observa că oamenii se uită la ei într-un anumit fel. Ochii lor păreau să spună că le este milă de cei din familia Zamperini, fiindcă nu pot să accepte adevărul.

În fiecare seară, Sylvia îi scria soțului ei. Cam la o săptămână, îi scria și lui Louie. Își făcuse obiceiul să-i scrie ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, povestindu-i detalii banale din viața cotidiană. Pentru Harvey avea o adresă; pentru Louie nu avea nimic, așa că punea scrisorile pe adresa Crucii Roșii. Îi spunea mamei că pleacă la poștă să expedieze scrisorile, urca în mașină, se ducea la oficiul poștal și le punea în cutie. Apoi se ducea la liceu, parca mașina la

1 Louise Zamperini, note de jurnal, 6 octombrie 1943.

umbra copacilor și plângea.

Noaptea, după ce se stingeau luminile și rămânea singură în patul în care dormise când era copil, de multe ori Sylvia începea iar să plângă. Somnul ei, atunci când venea, era intermitent și chinuit de vise. Cum nu știa ce s-a întâmplat de fapt cu fratele ei, în minte i se fixase fotografia văzută în ziar după atacul de la Nauru: Louie, uitându-se printr-o gaură din *Super Man*. Imaginea aceea o făcuse să creadă că Louie fusese împușcat, iar coșmarurile ei se învârteau în jurul acelei obsesii: niciodată nu era vorba de vreo prăbușire, niciodată nu era vorba despre apă, numai gloanțe care îl umpleau de sânge pe Louie, în avionul lui. Ea încerca să ajungă la el, dar nu reușea niciodată. Oricât de oribile ar fi fost aceste vise, în ele, Louie nu murea niciodată. Nici măcar imaginația Sylviei nu accepta ideea că el este mort.

În decembrie 1943, familia se pregătea să întâmpine primul Crăciun fără Louie. Poștașul bătea în fiecare zi la ușă să aducă teancuri de felicitări și scrisori în care oamenii își exprimau simpatia și compasiunea pentru ei. Pomul de Crăciun era decorat cu floricele de porumb și merișor, iar sub el se aflau o mulțime de cadouri pentru Louie. Cadourile au fost apoi împachetate frumos și puse bine, în speranța că, într-o zi, Louie va veni să le deschidă.[1]

Louise a cumpărat o felicitare de Crăciun care înfățișa un heruvim îmbrăcat în roșu, suflând în trompetă, înconjurat de miei. Pe felicitare a scris următorul mesaj:

> Dragă Louis,
>
> Știu că, indiferent unde te afli, îți dorești să credem că ești bine și sănătos. Fie ca Dumnezeu să fie cu tine + să te îndrume. Toată dragostea noastră, mama, tata, Pete, Sylvia + Virginia.

1 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

Crăciun, 25.12.1943.[1]

Două luni mai târziu, după o campanie intensivă de bombardamente, America a cucerit Kwajalein. Jungla deasă a insulei a fost distrusă; în locul acesteia se aflau acum cratere imense, grămezi de copaci arși și pământ pârlit. „Ai zice că insula a fost ridicată în aer la vreo 6.000 m, după care a fost trântită înapoi”[2], spunea un soldat. În ceea ce mai rămăsese dintr-o clădire administrativă, cineva a găsit un morman de documente. Afară, un alt soldat s-a cățărat pe ruinele unei construcții de lemn, a zărit acolo ceva și a început să caute printre resturi. Era o grindă lungă de lemn. De-a lungul grinzii, scrijelit cu litere mari, se putea citi „Louis Zamperini”.[3]

Pe Oahu, Joe Deasy a primit ordin de convocare la Hickam Field. Când a ajuns acolo, i s-au dat niște traduceri după documente japoneze găsite pe Kwajalein.[4] A început să citească. Doi aviatori americani, se spunea în document, fuseseră găsiți într-o barcă gonflabilă și aduși pe Kwajalein. Nu se precizau numele, dar se menționa că era vorba despre un pilot și un ofițer-bombardier. Se spunea că supraviețuiseră prăbușirii unui avion – data prăbușirii era aproximată – și că supraviețuiseră trei oameni, dintre care unul murise în barcă. Ceilalți doi plutiseră în derivă timp de 47 de zile. Printre documente se mai aflau și rapoartele de interogare și schițe ale bombardierului B-24 realizate de captivi. Raportul mai afirma că prizonierii fuseseră bătuți, apoi trimiși cu vaporul în Japonia.

---

1 Din documentele lui Louis Zamperini.

2*Eastern Mandates,* Center for Military History Publications, Washington, D.C., 1993, p. 14.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005.

Din clipa în care a început să citească documentele, Joe Deasy a știut cine erau cei doi. Se afla de multă vreme în război, iar experiențele trăite îl făcuseră insensibil la emoții, însă revelația că Phillips și Zamperini au supraviețuit prăbușirii avionului l-a copleșit. Însă bucuria lui Deasy era umbrită de un sentiment de vinovăție: cu toate căutările lor chinuite, nu izbutiseră să-i găsească pe dispăruți, pe când inamicul reușise.

Deasy avea să-și amintească: „Eram fericit că i-am găsit, dar imediat m-am gândit: unde naiba or fi acum?”[1] Dacă raportul despre transportarea lor în Japonia era corect, asta nu însemna neapărat că oamenii au ajuns acolo în viață ori că au reușit să supraviețuiască tratamentului aplicat în altă parte.

Însă acum armata avea o oarecare certitudine că toți membrii echipajului de pe *Green Hornet* erau morți, cu excepția lui Zamperini și Phillips. Probabil din cauza rapoartelor mult prea sumare și a faptului că nici acum soarta lui Phillips și Zamperini nu era clară, familiile celor morți și ale celor doi dispăruți nu au fost anunțate de nimic.

Ca și familia Zamperini, cei din familia Phillips nu au primit nicio altă informație după dispariția lui Allen. Tatăl lui se afla la Camp Pickett, în Virginia; mama lui, Kelsey, rătăcea prin casa ei pustie din Princeton, Indiana. După telegrama care îi anunțase că Allen era dat dispărut, au mai primit o scrisoare de la comandantul adjunct al escadrilei 42, care le dăduse detalii despre felul în care s-a produs evenimentul. Tonul adjunctului avea ceva mortuar, vorbea despre „ceasul suferinței dumneavoastră”, despre cum Allen „va fi întotdeauna respectat de către oamenii din escadrilă” și se oferea „să vă ajut cu tot ceea ce pot pentru a vă alina

1 John Joseph Deasy, interviu telefonic, 4 aprilie 2005.

suferința”.[1] Luna următoare, la Camp Picket, tatăl lui Allen a primit un colet. În el se aflau două decorații primite de Allen, mănunchiuri de frunze de stejar din bronz, căpătate în urma misiunilor de pe Makin, Tarawa și Nauru. „Până la clarificarea finală a statutului fiului dumneavoastră”, se spunea în scrisoarea care însoțea decorațiile, „vă trimitem spre păstrare medaliile Oak Leaf Clusters”.[2] Cei din familia Phillips nu aveau cum să știe lucrul acesta, dar medaliile sosiseră la unitate exact în săptămâna în care Allen fusese capturat.

Preotul militar Phillips ar fi vrut să-i trimită frunzele de stejar soției sale, dar teama că s-ar putea rătăci expediindule prin poștă l-a determinat să le păstreze la el, în Virginia. Le-a fotografiat, împreună cu tresele, insigna cu aripile, ecusonul și decorația Air Medal, iar fotografia a lipit-o pe o bucată de fetru maro tăiată dintr-o pălărie de damă, apoi a lipit bucata de pânză pe o placă din lemn de nuc. Își propusese ca atunci când se va întoarce în Indiana să înfigă toate medaliile în materialul care încadra fotografia și să așeze placa sub fotografia lui Allen. „Arată minunat, cu siguranță”, îi scria el fiicei sale.

În absența altor informații, cei din familia Phillips nu aveau altceva de făcut decât să reflecteze asupra lucrurilor pe care le știau. Și ei, la fel ca familia Zamperini, refuzau să se resemneze cu gândul că băiatul lor era mort. „Cred că am analizat din toate unghiurile posibile ce ar fi putut să facă Allen și, deocamdată, nu am eliminat niciuna dintre aceste posibilități”, îi scria preotul Phillips fiicei lui în august. „Există atâtea posibilități reale, toate au clădit în mine un sentiment de încredere ce nu poate fi zdruncinat. Într-o bună

1 Henry Rahaley, scrisoare către reverendul Phillips şi soţia lui, 16 iunie 1943.

2 Reverendul Russell Phillips, scrisoare către Cecy Perry, 28 iulie 1943.

zi va avea loc și reîntâlnirea aceea la care toți sperăm și pe care o așteptăm."[1]

Pentru Cecy Perry, vestea dispariției logodnicului ei a fost urmată de o scrisoare de la vechiul ei prieten, Smitty, unul dintre piloții care participaseră la operațiunile de căutare a avionului *Green Hornet.* În această scrisoare, Smitty i-a spus lui Cecy tot ce se știa despre dispariția lui Allen și cât de implicați în misiune au fost toți cei care au participat la căutări. Nu i-a spus că văzuse cutia care plutea pe apă și care părea să fie lada cu provizii din avionul prăbușit. I-a povestit, în schimb, cum stătuse de vorbă cu Allen în noaptea precedentă și cum acesta se gândea mereu la ea și spera să poată veni s-o vadă.[2]

După scrisoarea lui Smitty, nu a mai sosit nicio veste. Cecy, disperată să afle ceva, se simțea izolată în Indiana. Una dintre prietenele ei locuia într-o suburbie din Washington, D.C., iar Cecy s-a gândit că în capitală are mai multe șanse să afle noutăți despre Allen. A renunțat la postul ei de profesoară și a plecat în est, s-a mutat în apartamentul prietenei sale, pe care l-a decorat cu fotografii de-ale lui Allen. S-a angajat la TWA, în speranța că prin intermediul companiei aeriene va reuși să afle ceva. A început să pună întrebări în stânga și-n dreapta, dar nu a reușit să afle nimic.

Cecy era o femeie sensibilă și educată, dar, copleșită de suferință, a făcut ceva care nu îi stătea deloc în fire. S-a dus la o ghicitoare și a întrebat-o despre Allen.[3]

Aceasta i-a spus că Allen nu este mort. Că este rănit, dar în viață. Îl vor găsi, i-a spus ea, înainte de Crăciun. Cecy s-a agățat de cuvintele ghicitoarei și a crezut în ele cu toată

---

1 Reverendul Russell Phillips, scrisoare către Martha Heustis, 4 august 1943.

2 George Smith, scrisoare către Cecy Perry, 19 iunie 1943.

3 Terry Hoffman, interviu telefonic, 6 martie 2007.

convingerea.

În primăvara lui 1944, între mamele celor din echipajul bombardierului, ca și între alți membri ai familiilor acestora s-a înfiripat o corespondență. În zeci de scrisori care străbăteau America în lung și-n lat, acești oameni își împărtășeau sentimentele și se încurajau să spere că „băieții noștri" sunt în viață. Kelsey va spune mai târziu că ajunsese să-i iubească pe toți acești oameni datorită scrisorilor respective.

„Anul acesta a fost cu siguranță groaznic de lung, tot așteptând un semn de la ei", scria în luna iunie Delia Robinson, sora lui Otto Anderson, mitraliorul de pe *Green Hornet.* „Trebuie să ne păstrăm speranța."[1] Așteptarea își spusese cuvântul asupra sănătății mamei lui Leslie Dean, Mable, care a trebuit să plece la Wichita pentru un tratament care dura săptămâni la rând; dar și ea, la fel ca toți ceilalți, își păstrase speranța. „Eram siguri că o să aflăm ceva până la sfârșitul anului", îi scria ea lui Louise. „Așa că, după câte se pare, ei nu sunt siguri că oamenii din echipaj sunt morți, altfel ne-ar fi anunțat până acum. Deci eu cred că încă mai putem spera că sunt în viață pe undeva."

Mable Dean scria aceste lucruri pe 27 iunie 1944. Exact în ziua aceea, fix la 13 luni după prăbușirea lui *Green Hornet,* la Departamentul de Război se dactilografiau notificări destinate familiilor celor din avionul prăbușit.[2] Când Louise Zamperini a primit înștiințarea la ușă, a deschis imediat plicul și a izbucnit în plâns. Armata îi declara oficial morți pe Louie și pe camarazii lui.

Kelsey Phillips nu a putut fi convinsă. Ea a aflat – sau doar a bănuit – că *La Porte Herald-Argus,* ziarul care apărea în

1 Delia Robinson, scrisoare către Louise Zamperini, 23 iunie 1944.
2 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

orașul unde locuiseră ei, va publica această veste. I-a contactat pe cei de la ziar și le-a cerut să nu publice necrologul; fiul ei, le-a spus ea, nu este mort. Redactorii i-au respectat dorința. Russell Allen Phillips fusese oficial declarat mort, dar nu a apărut niciun necrolog.

Atmosfera din casa familiei Zamperini era similară cu aceea din familia Phillips. După ce șocul inițial, provocat de scrisoare, a trecut, toți și-au dat seama că, de fapt, nu s-a schimbat nimic. Înștiințarea fusese trimisă fiindcă așa cereau procedurile birocratice ale armatei, o cutumă respectată automat după trecerea celor 13 luni de la dispariție. Data oficială a morții lui Louie era stabilită la 28 mai 1944, adică la un an și o zi după dispariția propriu-zisă. Înștiințarea era doar o bucată de hârtie lipsită de valoare. „Niciunul dintre noi nu a crezut ce scrie acolo, niciunul", avea să spună Sylvia. „Nici măcar o clipă. Nici măcar în adâncul sufletului."[1]

Cei din familia Zamperini simțeau încă ecoul vocii lui, senzația persistentă că Louie este undeva, în lumea asta mare. Cât timp aveau senzația aceasta, continuau să creadă că Louie trăiește.

Când luau masa în familie, Pete și tatăl lui făceau planuri de recuperare a lui Louie. După terminarea războiului, aveau să închirieze o barcă și să caute insulă cu insulă până îl vor găsi. Nu contează cât de mult ar dura căutarea.[2]

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004.

Capitolul 22

Se urzesc planuri

Întregul plan a pornit de la o întrebare. Era vara lui 1944, iar Louie și Frank Tinker se plimbau în curtea lagărului de la Ofuna. Louie auzea zgomotul unor avioane ușoare care veneau și plecau undeva departe de ei, iar zgomotul acela l-a pus pe gânduri.

— Dacă am putea ajunge acolo, l-a întrebat el pe Tinker, tu ai putea să pilotezi un avion japonez?

— Cum să nu, dacă are aripi! i-a răspuns Tinker.

Din acest scurt schimb de replici s-a născut ideea. Louie, Tinker și Harris trebuiau să evadeze.[1]

Ajunseseră în acest punct exasperați de o primăvară și o vară lungi și pline de mizerii. Zilnic, prizonierii erau plesniți, loviți, bătuți, umiliți și obligați să facă exerciții fizice. Aveau loc explozii neașteptate de violență care îi doborau pe captivi la pământ și îi făceau să-și dorească să fie uciși. Iar în primăvara aceea, autoritățile centrale au micșorat dramatic rațiile de mâncare ale prizonierilor.[2] Primind practic doar jumătate din porția oficială, oamenii se topeau pe picioare. Când japonezii i-au cântărit pe captivi, Bill Harris, care avea aproape 1,90 m, cântărea numai 54 kg. Era afectat de beriberi.

Louie, mânat de foame, făcea eforturi nebunești pentru a căpăta mâncare. A furat o ceapă și a copt-o pe ascuns într-un boiler, dar, împărțită la mai mulți oameni, aceasta nu a

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

însemnat mare lucru. A furat un pachet de pastă *miso* și, când gardienii s-au uitat în altă parte, l-a mâncat dintr-o înghițitură, neștiind că pasta *miso* este concentrată și se diluează cu apă. A fost dus la scurtă vreme în spatele barăcilor, unde și-a vărsat mațele. Era atât de înnebunit să facă rost de mâncare, încât într-o noapte a reușit să se strecoare afară din celulă, a intrat în bucătărie și și-a umplut gura cu niște castane care erau pregătite ca gustare pentru gardieni. Când a ridicat capul, l-a văzut pe Rahat lângă el, privindu-l. Louie s-a tras înapoi, apoi a luat-o la fugă până în celulă. Rahat nu l-a bătut pentru fapta asta, însă simpla lui apariție a fost de ajuns ca să bage groaza în Louie, așa că nu a mai încercat vreodată să intre în bucătărie. Nu avea altceva mai bun de făcut decât să se ofere să apreteze cămășile gardienilor. Apretul era făcut din apă cu orez, care se presăra pe haine; după ce presa orezul pe cămașă, Louie își petrecea tot timpul alocat apretării adunând de pe material particulele de orez rămase ca să le mănânce.[1]

În sfârșit, s-a ivit și șansa îndelung așteptată. Oficialii lagărului au cerut un voluntar care să lucreze ca frizer pentru gardieni, treabă pentru care ar fi primit un bol de orez. Gândul că trebuia să lucreze cu gardienii îl intimida pe Louie, dar trebuia să mănânce, așa că a făcut un pas în față. I s-a dat nu numai o mașină electrică de ras, ci și un brici. Niciodată nu folosise așa ceva și știa ce ar fi pățit dacă ar fi ciupit vreun gardian cu briciul. A luat briciul în celulă și a exersat cu el până când a reușit să se bărbierească fără să se rănească. Când s-a dus prima oară la slujbă, gardianul i-a arătat mai întâi pumnul, apoi i-a cerut ceva care americanului i s-a părut bizar. I-a cerut să-i radă și fruntea, tunsoare obișnuită în Japonia. Toți gardienii voiau ca Louie să-i tundă așa. A reușit să nu taie pe nimeni, iar bolurile de

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

orez l-au ținut în viață.[1]

Un gardian cunoscut pentru cruzimea lui, căruia i se spunea Nevăstuica, venea și el regulat la tuns, dar de fiecare dată pleca fără să-i plătească lui Louie. Acesta știa ce ar putea să pățească dacă ar încerca să se răzbune, dar nu a putut rezista tentației. Când a venit iar Nevăstuica la tuns, Louie a mers cu briciul ceva mai jos ca de obicei. Când a terminat, din sprâncenele stufoase ale Nevăstuicii nu mai rămăsese decât o linie cochetă. Nevăstuica s-a ridicat, a plecat fără să plătească și s-a dus în camera gardienilor. O clipă mai târziu, Louie a auzit un strigăt: „Marlene Dietrich!"

Louie s-a retras într-un colț, așteptând ca Nevăstuica să năvălească dintr-o clipă în alta. În camera gardienilor au intrat mai mulți japonezi și Louie îi auzea cum râd. Nevăstuica nu l-a pedepsit niciodată pentru ceea ce făcuse, dar, când trebuia să se radă, nu mai venea la el.

Captivii își trăiau fiecare zi cu gândul că ar putea să fie ultima. Cu cât trupele aliate se apropiau mai mult de Japonia, cu atât mai amenințătoare plutea deasupra lor aplicarea ordinului „omoară tot". Prizonierii aveau doar o idee vagă despre cursul războiului, însă japonezii erau evident îngrijorați. Într-o repriză de interogatorii din primăvară, un ofițer japonez i-a spus lui Fitzgerald că, dacă Japonia pierde războiul, toți deținuții vor fi executați. „Mai bine sperați să câștige Japonia", i-a spus el.[2] Cursa pentru vești din război devenise presantă.

Într-o dimineață, Louie se afla în curtea lagărului, plimbându-se, conform ordinului. L-a văzut pe Mumia – comandantul lagărului – stând sub un cireș cu un ziar în

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

mână. Moțăia. Louie și-a făcut de lucru prin apropiere, cu ochii pe el. Capul Mumiei a căzut în piept, iar ziarul i-a scăpat din mână, căzând pe jos. Louie s-a apropiat cât de mult a putut, s-a întins până la ziar și, fără să facă un zgomot, l-a tras cu mătura spre el. Textul era în japoneză, dar pe una dintre pagini se vedea și o hartă de război. A dat fuga la barăci, l-a găsit pe Harris și i-a pus ziarul în față. Harris s-a uitat la el concentrat și a memorat harta, apoi Louie a aruncat ziarul la gunoi, ca să nu mai existe dovada furtului. Harris a desenat o copie perfectă a hărții, le-a arătat-o și celorlalți deținuți, apoi a distrus-o. Harta confirma că trupele aliate se apropie de Japonia.[1]

În iulie, zvonul despre care vorbeau toți prizonierii din lagăr era că americanii atacau insula Saipan, care avea o poziție strategică în insulele Mariane, la sud de Japonia continentală. În lagăr fusese adus încă un prizonier scheletic, pe care toată lumea îl pândea ca să afle informații noi, dar pe care gardienii îl izolaseră, interzicându-le veteranilor să vorbească cu el. Când nou-venitul a fost dus la spălător, Louie a profitat de ocazie. S-a strecurat în spatele clădirii și s-a uitat pe geam. Captivul era dezbrăcat, cu o oală de apă în mână și se spăla, supravegheat de gardian. După un timp, gardianul s-a tras deoparte să-și aprindă o țigară.

— Dacă am luat Saipanul, aruncă oala, i-a șoptit Louie.

Oala a căzut pe podea. Prizonierul a ridicat-o, apoi a aruncat-o din nou, și încă o dată.[2] Gardianul s-a repezit înăuntru, dar prizonierul a pretins că a scăpat oala din greșeală.

Louie a dat fuga la prietenii lui și a anunțat că Saipan se afla în mâinile Aliaților. La vremea capturării lor, bombardierul american cu cea mai mare rază de acțiune era

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

B-24. Întrucât Liberatorul nu ar fi avut posibilitatea să parcurgă dus-întors distanța dintre insula Saipan și Japonia continentală, care ar fi însemnat o croazieră de aproape 5.000 de kilometri, captivii și-au imaginat probabil că victoria asupra Saipanului nu era decât o etapă preliminară, care presupunea instalarea unei baze militare pe insulă pentru a permite plecarea bombardierelor de la o distanță suficientă încât să ajungă să atace Japonia continentală. Din Saipan, Japonia continentală intra în raza de acțiune a Liberatorului.

Gardienii și oficialii din lagăr erau tot mai agitați. Sasaki, care cârâise mereu despre victoria sigură a Japoniei, acum le vorbea prietenos prizonierilor, iar lui Louie îi spunea cât de mult îl urăște pe fostul premier și strateg de război Hideki Tojo. Cuvintele lui păreau să sugereze că trecuse de partea aliaților.[1]

În timp ce întorceau pe toate părțile vestea capturării Saipanului, Louie și ceilalți nu aveau nici cea mai vagă idee ce orori avea să provoace avansarea aliaților. În aceeași lună, trupele americane au început cucerirea insulei vecine cu Saipan, Tinian, unde japonezii țineau captivi 5.000 de coreeni pe care îi obligau să muncească. Temându-se, probabil, că prizonierii coreeni vor trece de partea americanilor în eventualitatea unei invazii, japonezii au aplicat regula „omoară tot". I-au ucis pe toți cei 5.000 de coreeni.[2]

Noaptea, când stăteau în celulele lor, captivii au început să audă un zgomot neliniștitor, undeva în depărtare. Era urletul sirenelor care anunțau raiduri aeriene. Ascultau cu atenție să audă și bombardierele, dar acestea nu veneau.

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2Eric Lash, „Historic Island of Tinian", *Environmental Services*, octombrie 2008, vol. I, ed. a II-a; General-maior Donald Cook, „20th Air Force Today", *20th Air Force Association Newsletter*, toamna 1988.

În timpul verii, condițiile de pe Ofuna au devenit și mai proaste. În aer zburau roiuri imense de muște, capetele prizonierilor erau pline de păduchi, iar la cusăturile hainelor lui Louie șerpuiau cohorte de purici. Tot timpul era ocupat cu scărpinatul și cu plesnitul, iar pielea lui, ca a tuturor, era plină de înțepături. Japonezii ofereau ca premiu un bol de orez celui care omora mai multe muște, iar acest premiu dădea naștere unor competiții crunte și lăsa în urmă grămezi de cadavre turtite de muște.

Apoi, în iulie, oamenii au fost scoși din lagăr, pe un canal, să ude un câmp de orez. Când au ieșit de acolo la sfârșitul zilei, erau plini de lipitori. Louie avea șase numai pe piept. Prizonierii s-au speriat și i-au implorat pe gardieni să le dea țigările lor. În timp ce se chinuiau să ardă lipitorile cu țigara, ca să le dea jos, unul dintre gardieni s-a uitat la ei cu dispreț și le-a spus:

— Ar trebui să fiți bucuroși că munciți aici.[1]

Pe 5 august, a venit un camion cu alimente. Fitzgerald a văzut cu ochii lui cum oficialii lagărului devalizează camionul. Crețul i-a anunțat că rațiile au fost iar diminuate, din cauza șobolanilor. Fitzgerald nota în jurnalul său că, după ce oficialii au terminat jefuirea camionului, din 30 kg de zahăr, alocate prizonierilor, nu mai rămăsese decât o ceașcă. Pe 22 august, un camion a tras cu spatele lângă ușa bucătăriei, iar deținuților care lucrau acolo li s-a spus să plece. Fitzgerald s-a dus la *benjo,* de unde putea să vadă bucătăria. A urmărit cum au fost încărcați în camion saci cu mâncare, după care acesta a plecat. Va scrie în jurnal: „Cred că cineva își deschide un magazin și s-a apucat să-l

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.; Louis Zamperini, interviu telefonic.

aprovizioneze."[1]

Bătăile continuau. Măcănilă era mai feroce decât de obicei. Într-o zi, Louie a văzut niște japonezi aruncând pești în apa în care prizonierii își spălau mâinile și picioarele. Li s-a ordonat să spele peștele, iar Louie s-a uitat în cadă și a văzut că peștele era putred și colcăia de viermi. Măcănilă s-a uitat urât la el, s-a repezit și l-a lovit de zeci de ori. În seara aceea, peștele a ajuns în castronul lui Louie. N-a vrut să se atingă de el. Un gardian i-a pus baioneta în spatele urechii și l-a obligat să mănânce.[2]

Apoi a urmat episodul cu Gaga. Ceva din drăgălășenia acestei rățuște, poate faptul că era atât de iubită printre prizonieri, i-a stârnit pe gardieni. Au torturat pasărea fără milă, lovind-o cu picioarele și trântind-o la pământ. Apoi, în văzul tuturor prizonierilor, Rahatul s-a descheiat la pantaloni și a violat pasărea. Gaga a murit. Dintre toate ororile pe care le-a văzut în război, pentru Louie aceasta a fost cea mai groaznică.[3]

Mintea fostului alergător pleca adeseori de la Ofuna, purtându-l acasă. De doi ani nu-și mai văzuse familia. Se gândea la casa micuță și albă, la Virginia și Sylvia, la tatăl său, la dragul și devotatul Pete. Dar cel mai pregnant își amintea de mama lui. Fred Garret îi spusese lui Louie că familia fusese anunțată că a murit. Nici nu putea să se gândească la felul în care primise această veste mama lui.[4]

Toată această acumulare de suferință, durerea amintirilor și convingerea că japonezii nu îi vor lăsa să plece vii de la

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic: Louis Zamperini, note din 1946 despre experienţa prizonieratului; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Flollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Ibidem.

Ofuna l-au făcut pe Louie să asculte cu atenție zgomotul avioanelor din apropiere și să se întrebe dacă n-ar putea cumva să fugă cu ele. Împreună cu Harris și Tinker au examinat gardul și toți trei au ajuns la concluzia că ar putea să scape de sub ochii gardienilor și să treacă de sârma ghimpată. Gândul acesta ajunsese să-i obsedeze pe toți trei. S-au hotărât să-l pună în aplicare – să fure un avion și să fugă din Japonia.

La început, planul lor părea că se află într-un punct mort. În lagăr fuseseră aduși legați la ochi, iar în afara lagărului nu ieșiseră decât pentru scurtă vreme, atunci când irigaseră câmpul de orez, așa că nu cunoșteau mai nimic despre zona în care se aflau. Nu știau unde este aeroportul, nici cum ar putea să fure un avion. Apoi un gardian amabil i-a ajutat fără să vrea. S-a gândit că le-ar plăcea să se uite pe o carte și le-a dat un almanah japonez. Harris a deschis almanahul și a rămas uluit. Cartea era plină de informații detaliate despre porturile japoneze și navele acostate în ele, despre combustibilul pe care acestea îl foloseau, despre distanțele dintre diferite localități și despre diverse puncte de reper. Se găseau acolo toate datele de care aveau nevoie pentru a pune la punct o evadare.

În orele acelea în care au studiat almanahul, au pus la punct un alt plan. Au abandonat ideea de a fura un avion în favoarea unei evadări cu barca.[1] La doar câțiva kilometri de ei se afla portul Yokohama, numai că de acolo nu aveau unde să plece, însă, dacă ar fi traversat Japonia spre coasta vestică, ar fi putut ajunge la un port de unde să poată porni spre libertate.

Trebuiau să plece pe jos. Harris a creionat un itinerar care traversa insula, un drum de vreo 240 km. Era destul de

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

periculos, dar experiența lui Harris, căpătată în marșul lui din Peninsula Bataan, îi dădea încredere. Odată ajunși în port, trebuiau să fure o ambarcațiune cu motor și combustibil, să traverseze cu ea Marea Japoniei și să fugă spre China. Având în vedere că Louie plutise în derivă peste 3.000 km într-o barcă gonflabilă găurită și practic fără niciun fel de provizii, câteva sute de kilometri pe Marea Japoniei păreau floare la ureche. Tinker, care fusese capturat mai recent decât Harris și Louie, știa mai bine care sunt zonele ocupate de japonezi din China. El a pus la punct un traseu care, sperau ei, o să-i țină departe de niponi.

Se bazau pe faptul că în China vor găsi un port sigur. În 1942, America pusese la cale primul și, până atunci, singurul raid asupra insulelor japoneze. La atac participaseră bombardiere B-25, cu care se decola foarte riscant de pe un portavion, aflat sub comanda locotenent-colonelului Jimmy Doolittle.[1] După bombardarea Japoniei, unele dintre avioane au rămas fără combustibil și s-au prăbușit ori au aterizat forțat în China. Civilii i-au ascuns pe aviatori de japonezii care răscoleau toată țara în căutarea lor.[2] Harris, Tinker și Louie auziseră zvonul că japonezii s-au răzbunat pe civilii chinezi pentru că i-au adăpostit pe oamenii lui Doolittle, dar nu știau adevărata dimensiune a acestei răzbunări. Se estimează că japonezii au ucis aproximativ un sfert de milion de civili.[3]

Exista însă o singură problemă, pe care cei trei nu știau cum s-o rezolve. Stând alături de gardieni, era imposibil să nu observi cât de diferit arătau americanii față de japonezi,

---

1 Kennedy Hickman, „World War II: The Doolittle Raid", About.com, http://militaryhistory.about.com/od/aerialcampaigns/p/doolittleraid.htm (accesat la 15 octombrie 2009).

2 Boyington, *op. cit.,* pp. 304-305.

3 Chang, *op. cit.,* p. 216; Hickam, *op.cit.*

nu numai din punct de vedere fizic. Soldatul japonez obișnuit avea în jur de 1,50 m.[1] Louie măsura cam 1,75 m, Tinker avea 1,82, iar Harris era și mai înalt. Ar fi atras atenția tuturor pe oriunde s-ar fi dus. Poate că în China ar fi fost primiți cu brațele deschise, dar era o nebunie să crezi că în Japonia puteau găsi civili prietenoși. După război, unii prizonieri aveau să povestească întâmplări despre eroismul unor civili japonezi care le-au dat pe ascuns mâncare și medicamente și care au fost bătuți cu bestialitate atunci când au fost prinși de gardieni. Însă astfel de cazuri erau rare. Prizonierii de război care treceau prin orașe erau adesea înconjurați de civili care săreau să-i bată, aruncau în ei cu pietre și îi scuipau.[2] Dacă Louie, Harris și Tinker ar fi fost prinși, mai mult ca sigur ar fi fost uciși, fie de civili, fie de autorități. Dat fiind că nu puteau nicicum să-și ascundă înălțimea, au decis să meargă numai noaptea, în speranța că vor reuși așa. Dacă tot este să moară în Japonia, măcar să aleagă ei modul în care vor muri, și nu răpitorii lor; în felul acesta, vor putea spune că au rămas până în ultima clipă stăpâni pe sufletul lor.

Pe măsură ce planul începea să prindă contur, viitorii fugari au început să meargă cât de mult puteau, ca să-și întărească picioarele. Au studiat schimbul gardienilor și au observat că exista un scurt interval de timp, noaptea, când un singur om păzea gardul. Louie a furat provizii pentru drum. Slujba lui de frizer îi permitea să aibă acces la anumite instrumente, așa că puteau să fugă și cu un cuțit. A

---

1 „Battle of the Pacific: How Japs Fight", *Time,* 15 februarie 1943; Tar Shioya, „The Conflict Behind the Battle Lines", *San Francisco Chronicle,* 24 septembrie 1995.

2 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005; K.P. Burke, *Proof Through the Night: A B-29 Pilot Captive in Japan - the Earnest Pickett Story,* Opal Creek, Salem, Oregon, 2001, p. 88; Fiske Hanley II, *Accused American War Criminal,* Eakin, Austin, 1997, pp. 68-69.

furat *miso* și orez. A adunat toate bucățelele de hârtie pe care le-a găsit prin curtea lagărului și care puteau fi folosite ca hârtie igienică, precum și orice fărâmă de cablu care zăcea pe acolo. Le-a depozitat pe toate în ascunzătoarea lui de sub podea.

Timp de două luni, oamenii s-au tot pregătit. La apropierea zilei stabilite, Louie era plin de „o bucurie înfricoșată", cum avea să spună ulterior.[1]

Chiar înainte de data evadării, s-a întâmplat ceva care a schimbat totul. Un prizonier dintr-un alt lagăr a evadat. Oficialii de la Ofuna i-au adunat pe toți prizonierii în curte și le-au transmis că intră în vigoare un nou decret: cine e prins încercând să evadeze va fi executat, iar pentru fiecare prizonier care evadează vor fi executați mai mulți ofițeri. Louie, Tinker și Harris și-au amânat punerea în aplicare a planului.[2]

După ce planul cu evadarea a picat, Louie și Harris și-au canalizat atenția asupra rețelei de informații din captivitate. La începutul lui septembrie, un prizonier a văzut un ziar pe biroul lui Măcănilă. În ziar era tipărită și o hartă de război. Puține lucruri erau mai periculoase decât să furi de la Măcănilă, dar când deasupra capetelor plutea amenințarea cu execuția în masă odată cu invazia trupelor aliate, prizonierii erau în stare de orice ca să afle noutăți. Un singur om avea destulă experiență într-ale furtului încât să se angajeze la o treabă atât de riscantă.

Zile la rând, Louie a supravegheat de afară biroul lui Măcănilă, uitându-se după el și după ceilalți gardieni. În fiecare zi, la o anumită oră, ei se duceau în birou să-și bea ceaiul, ieșeau afară să fumeze, după care se întorceau.

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

Lungimea pauzei de țigară era invariabil aceeași: 3 minute. Acesta era intervalul în care Louie trebuia să acționeze, în condiții extrem de periculoase. Harris și-a luat în primire postul de supraveghere, iar Louie a început să-și facă de treabă pe lângă biroul lui Măcănilă, în așteptarea momentului potrivit. Măcănilă și ceilalți gardieni au ieșit afară, cu țigările în mână. Louie s-a strecurat pe lângă clădire, a mers târâș pe sub toate cele patru ferestre ca să nu poată fi văzut și a intrat înăuntru. Ziarul era tot acolo, pe birou. Louie l-a luat repede, l-a băgat sub cămașă, apoi a ieșit târâș din clădire, s-a ridicat în picioare și s-a dus la celula lui Harris cât de repede a putut, fără să atragă atenția. A desfăcut ziarul și i l-a pus lui Harris în fața ochilor, iar acesta l-a privit concentrat câteva secunde. Apoi Louie l-a vârât iar sub cămașă și a plecat în grabă spre biroul lui Măcănilă. Norocul fusese de partea lui; Măcănilă și ceilalți gardieni erau tot afară. S-a pitit iar pe sub ferestre, a intrat rapid înăuntru, a aruncat ziarul pe masă și a tăiat-o. Nu-l văzuse nimeni.

La barăci, Harris a scos o fâșie de hârtie igienică și un creion și a desenat harta. Toți prizonierii au văzut-o. Mai târziu, fiecare își va aminti diferit ce reprezenta harta, dar toți susțin că ea arăta progresul trupelor aliate. Harris a ascuns harta printre lucrurile sale.

Pe 9 septembrie, spre seară, Harris stătea de vorbă despre război în celulă cu un alt prizonier, când Măcănilă a apărut pe neașteptate în ușă. Harris nu-l auzise apropiindu-se. Măcănilă a văzut că Harris are ceva în mână, a intrat în celulă și i-a smuls hârtia. Era harta.

Măcănilă a studiat cu atenție hârtia; a văzut acolo cuvintele „Filipine” și „Taiwan”. I-a cerut lui Harris să spună ce înseamnă; acesta i-a răspuns că desenase ceva din plictiseală. Măcănilă nu s-a lăsat păcălit. A intrat în celula

lui Haris și a răscolit-o pe toată și a găsit, după expresia lui, „comoara de hărți desenate de mână” – unele indicând poziția apărării aeriene a Japoniei continentale –, precum tăieturile din ziare și dicționarul de termeni militari. Măcănilă a chemat un ofițer, care i-a spus câteva cuvinte lui Harris, după care a plecat. Toată lumea a crezut că problema s-a rezolvat.

În noaptea aceea, Măcănilă i-a convocat din senin pe captivi în curte. Avea un aer ciudat și era roșu la față. Le-a ordonat să facă 20 de minute de abdomene, apoi să treacă în „poziția Ofuna”. După care i-a spus lui Harris să iasă în față. Louie l-a auzit pe ofițer șoptind: „O, Doamne! Harta mea.”

Oamenii care au fost martori la ceea ce a urmat nu vor uita niciodată ce au văzut. Cu țipete și urlete, Măcănilă s-a năpustit asupra lui Harris, l-a lovit cu piciorul, cu pumnii, l-a bătut cu un baston de lemn pe care îl luase de la un prizonier rănit. Când Harris s-a prăbușit, sângele îi curgea în valuri din nas și din fluierele picioarelor. Măcănilă le-a ordonat altor prizonieri să-l țină în picioare și a continuat bătaia, care a durat vreo trei sferturi de oră, poate chiar o oră, mult timp după ce Harris își pierduse cunoștința. Doi prizonieri au leșinat.

În sfârșit, a început să cadă ploaia peste Măcănilă și peste trupul prăbușit la picioarele lui. Măcănilă s-a oprit. A aruncat bastonul, s-a dus lângă peretele clădirii din apropiere, s-a lăsat să alunece încet la pământ, gâfâind din greu.[1]

Când gardienii l-au târât pe Harris în celulă, Louie s-a dus

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; dosarul lui Sueharu Kitamura, RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, secţia penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), 1945-1949, NACP; Glenn McConnell, interviu telefonic, 8 iunie 2007; John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, arhivele operaţionale, NHC, Washington, D.C.; Gamble, *op. cit.,* p. 328.

după ei. L-au sprijinit pe Harris de perete, în șezut, apoi au plecat. Harris stătea acolo, cu ochii larg deschiși, dar lipsiți de viață. Abia după două ore s-a putut mișca.

Încet-încet, în zilele care au urmat, a început să se refacă. Nu putea să mănânce singur, așa că Louie stătea cu el, îi dădea să mănânce și încerca să vorbească cu el, dar Harris era atât de confuz, încât nu putea să comunice. Când a ieșit în sfârșit din celulă, mergea fără țintă prin curte, cu fața desfigurată monstruos și cu ochii ficși. Când prietenii l-au salutat, nici nu știa cine sunt.

Trei săptămâni mai târziu, în dimineața zilei de 30 septembrie 1944, gardienii au strigat numele lui Zamperini, Tinker, Duva și ale altor prizonieri. Li s-a spus că vor fi duși într-un alt lagăr, pe nume Omori, aflat chiar lângă Tokio. Aveau zece minute la dispoziție pentru a-și aduna lucrurile.

Louie a dat fuga în celulă și a ridicat scândura din podea. Și-a scos jurnalul și l-a strecurat printre haine. La sosirea în lagăr, percheziția corporală era inevitabilă, așa că celelalte comori le-a lăsat moștenire viitorului ocupant al celulei. Și-a luat rămas-bun de la prietenii lui, inclusiv de la Harris, care încă mai plutea în ceața lui nefericită. Sasaki i-a urat prietenos drum bun lui Louie, dându-i și niște sfaturi: dacă va fi interogat, să spună aceeași poveste pe care a zis-o pe Kwajalein.[1] Câteva minute mai târziu, după un an și cincisprezece zile petrecute la Ofuna, Louie a fost scos din lagăr. Când camionul hurducăia pe dealuri, Louie s-a simțit euforic. În fața lui se afla perspectiva unui alt lagăr de prizonieri, ca o țară a făgăduinței.

1 Declaraţia lui Louis Zamperini în dosarul lui Nakakichi Asoma, 1945-1952, RG 331, RAOOH, WWII, SCAP, secţia penală, divizia administrativă (10/02/1945-04/28/1952?), acuzaţii şi precizări 1945-1948, NACP.

Capitolul 23

Monstrul

Era spre sfârșitul dimineții în acea ultimă zi de septembrie din anul 1944. Louie, Frank Tinker și o mână de veterani de la Ofuna stăteau în fața porții lagărului de la Omori, care se afla pe o insulă artificială din Golful Tokio. Insula nu era altceva decât o limbă de pământ, legată de țărm printr-o punte firavă din crengi de bambus.[1] Peste apă se vedea agitația strălucitorului Tokio, practic neafectat încă de război. În afară de câteva petice de zăpadă pătrate care se desenau din loc în loc ca într-un șotron, fiecare centimetru din lagăr era de un gri cenușiu straniu, care îi făcea pe deținuți să se gândească la solul selenar.[2] Nicăieri nu se zărea nicio pasăre.[3]

Se aflau în fața unui mic birou, unde li s-a spus să aștepte. Dinaintea fața lor, în picioare lângă clădire, stătea un caporal japonez. Se uita chiorâș la ei.

Era un bărbat bine clădit, în vârstă de aproape 30 de ani. Avea o față frumoasă, cu buze pline care se răsfrângeau ușor spre colțuri, ceea ce îi dădea o expresie vagă de cruzime. Pe sub uniforma impecabil croită, i se ghicea trupul perfect echilibrat, în formă, cu pieptul puternic. De șold îi atârna elegant o sabie, iar centura lată de piele cu care era încins peste mijloc se închidea cu o cataramă imensă de metal.[4]

---

1 Bush, *op. cit.,* p. 150.

2 Wade, *op. cit.,* p. 83.

3 Ray „Hap" Halloran, Chester Marshall, *Hap's War,* Hallmark Menlo Park, California, fără dată.

4 Weinstein, *op. cit.,* p. 228; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

Singura disproporție în aspectul acestui caporal cu înfățișare deosebită era reprezentată de mâini: uriașe, grosolane, animalice, trimițând cu gândul la niște labe.[1]

Louie și ceilalți prizonieri stăteau în poziție de drepți, cu brațele țepene și cu palmele lipite de coapse. Caporalul se uita mereu la ei, dar nu spunea nimic. Alături de el se afla un alt bărbat, care avea insigna de sublocotenent, dar care se purta servil față de caporal. Au trecut cinci minute, poate zece, iar caporalul nu s-a mișcat deloc. Apoi, brusc, s-a îndreptat spre prizonieri, cu sublocotenentul după el. Mergea cu bărbia sus și cu pieptul umflat, cu mișcări exagerate și autoritare. A început să-i inspecteze cu aerul unui stăpân. „Se uită la noi de sus, de parcă ar fi Dumnezeu în persoană", s-a gândit Louie.

Caporalul s-a plimbat prin fața deținuților aliniați, oprindu-se în fața fiecăruia, străpungându-l cu privirea și lătrând comanda „Numele!" Când a ajuns la Louie, s-a oprit. El și-a spus numele. Ochii gardianului s-au îngustat. Zeci de ani după ce războiul s-a terminat, oamenii nu au uitat expresia din ochii aceia, ceva de rău augur, care făcea să ți se strângă stomacul, ceva care îți dădea furnicături în ceafă. Louie a lăsat ochii în jos. A simțit aerul vâjâind în jur și a văzut brațul caporalului ridicându-se, apoi a simțit un pumn în cap. Louie s-a clătinat.[2]

— De ce nu uiți în ochii mei? a țipat caporalul; ceilalți prizonieri au încremenit.

Louie a încercat să-și păstreze sângele rece. A ridicat capul sus, crispat, cu ochii la caporal. Însă brațul acestuia s-a ridicat din nou, apoi a urmat lovitura puternică în cap, iar Louie și-a adunat toate forțele ca să poată să stea în picioare.

— Tu nu uiți la mine!

---

1 Draggan Mihailovich, interviu prin e-mail, 3 august 2007.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

„Omul ăsta e un psihopat”, s-a gândit Louie.[1]

Caporalul i-a dus pe prizonieri într-o zonă de carantină, unde se găsea un umbrar șubred. Le-a ordonat să stea sub umbrar și a plecat.

Orele treceau. Oamenii stăteau în picioare, iar frigul le intra prin mânecile hainelor și pe la picioare. În cele din urmă s-au așezat. Dimineața făcuse loc unei după-amieze lungi și reci. Caporalul nu s-a mai întors.

Louie a văzut în apropiere o cutie de lemn. Amintindu-și cele învățate la cercetași despre aprinderea focului prin frecare, a luat cutia și a făcut-o bucăți. I-a cerut unui camarad să-i dea șiretul de la gheată. A meșterit un fel de fus dintr-un băț de bambus, l-a potrivit într-o adâncitură din lemnul cutiei, a înfășurat șiretul în jurul bățului și a început să-l învârtă, trăgând alternativ de capetele șiretului. După un efort susținut, a început să iasă fum din fusul de lemn. Louie a luat niște paie dintr-un tatami rupt, le-a așezat în locul de unde ieșea fum și a suflat peste ele. Paiele din tatami au început să ardă. Oamenii s-au strâns mai aproape de foc și și-au scos țigările din buzunar. Toată lumea începuse să se încălzească.[2]

Caporalul a apărut pe neașteptate. *„Nanda! Nanda!”* a zis el, ceea ce s-ar traduce aproximativ prin „Ce dracu se întâmplă aici?”. Le-a ordonat să-i spună de unde au avut chibrituri. Louie i-a explicat cum a reușit să aprindă focul. Fața caporalului s-a întunecat. Fără niciun cuvânt, l-a pocnit pe Louie în cap și și-a pregătit brațul pentru o altă lovitură. Louie era tentat să se ferească, dar a rezistat în fața instinctului de conservare, știind de la Ofuna că asta n-ar face decât să provoace mai multe lovituri. Așa că a rămas

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

nemișcat, cu o expresie cât mai neutră pe față, în timp ce a doua lovitură se abătea asupra capului său. Caporalul le-a ordonat să stingă focul, apoi a plecat.

Louie tocmai făcuse cunoștință cu omul care avea să se dedice cu toată abnegația ideii fixe de a-l distruge.

Numele caporalului era Mutsuhiro Watanabe.[1*] Se născuse în timpul Primului Război Mondial și era al patrulea din cei șase copii ai doamnei Shizuka Watanabe, o femeie drăguță și excepțional de bogată. Cei din familia Watanabe se bucurau de o viață privilegiată, aveau o avere mare, erau proprietari ai hotelului Takamatsu din Tokio, dețineau mai multe clădiri, precum și mine în Nagano și Manciuria. Mutsuhiro, al cărui tată, care era pilot, se pare că murise sau își părăsise familia când el era copil, a crescut în lux, în diverse case de pe cuprinsul Japoniei, cu servitori și cu piscină personală. Frații lui îl alintau Mu-cchan.

După copilăria petrecută la Kobe, Mutsuhiro a urmat cursurile prestigioasei Universități Waseda din Tokio, unde a studiat literatura franceză și s-a îndrăgostit de nihilism. În 1942 a absolvit facultatea și s-a stabilit în Tokio, unde s-a angajat la o agenție de știri. A lucrat acolo doar o lună; Japonia intrase în război, iar Mutsuhiro era un patriot adevărat. S-a înrolat în armată.

Watanabe avea gânduri mărețe cu privire la cariera lui militară. Unul dintre frații mai mari era ofițer, iar soțul surorii mai mari era comandantul uriașului lagăr de prizonieri de la Changi, în Singapore. Obținerea gradului de ofițer avea pentru Watanabe o importanță crucială, așa că, atunci când a depus o cerere în acest sens, s-a gândit

1 * Din memoria prizonierilor de război, numele mic al lui Watanabe este aproape întotdeauna menţionat ca fiind Matsuhiro. Documentele oficiale confirmă însă că ortografierea corectă este „Mutsuhiro”.

probabil că gradul i se va acorda automat, datorită educației și obârșiei. Dar a fost respins; avea să fie doar caporal. Din spusele tuturor, acesta a fost și evenimentul care l-a destabilizat, ajungând să se simtă nedreptățit, furios și invidios la culme pe toți ofițerii. Cei care îl cunoșteau au spus că mintea lui nu s-a mai putut concentra la altceva în afară de această umilință imensă, iar toate acțiunile lui erau determinate de ea. Acest eveniment crucial va avea consecințe tragice pentru sute de oameni.

Caporalul Watanabe a fost trimis la un regiment al Gărzilor Imperiale din Tokio, staționat în apropierea palatului lui Hirohito. Întrucât războiul nu ajunsese încă pe teritoriul Japoniei continentale, el nu a fost martor la nicio luptă. În toamna lui 1943, din motive necunoscute, Watanabe a fost transferat în cea mai înjositoare poziție pentru un ofițer necombatant – la un lagăr de prizonieri. Poate că superiorii lui au vrut să curețe Garda Imperială de un soldat dezechilibrat și veninos; ori poate că au vrut să se folosească de instabilitatea lui. Watanabe a fost repartizat la Omori și desemnat „ofițer însărcinat cu disciplina". În 1943, în ultima zi din noiembrie, Watanabe și-a luat postul în primire.[1]

Omori nu fusese un lagăr ușor de suportat nici înainte de sosirea lui Watanabe. Convenția de la Geneva, din 1929, pe care Japonia o semnase, însă fără a o ratifica vreodată, le permitea țărilor care dețineau prizonieri să-i folosească la muncă, însă cu anumite restricții.[2] Muncitorii trebuiau să

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 92-93; Wade, *op. cit.,* pp. 103-104; Yuichi Hatto, interviu scris, 28 august 2004; James, *op. cit.,* p. 278; Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. I-III, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război, 1945-1947, SCAP, secţia penală, divizia administrativă, RAOOH, RG 331, NACP; „From Chief of Hyogo Pretectural Police Force", 21 noiembrie 1950, raport din documentele lui Frank Tinker.

2 Tanaka, *op. cit.,* p. 73.

aibă o condiție fizică bună, iar munca pe care o prestau nu trebuia să fie periculoasă, dăunătoare sănătății sau excesiv de grea. Activitatea nu trebuia să aibă legătură cu războiul, iar prizonierii trebuiau să fie plătiți în funcție de munca pe care o realizau. În sfârșit, ca o asigurare că oficialii lagărului își țin oamenii sub control, prizonierii nu puteau fi obligați să muncească.

Lagărele din Japonia nu aveau practic nicio legătură cu aceste prevederi ale Convenției de la Geneva. Simplul fapt că te aflai pe lista de prizonieri de război în Japonia însemna că ești sclav.[1] Guvernul japonez încheiase contracte cu companii private, cărora le trimiteau prizonieri în fabrici, mine, docuri, căi ferate, iar acolo oamenii erau obligați să presteze o muncă extrem de grea în producția și transportul materialelor de război. Activitatea se desfășura sub supravegherea unui șef de echipă înarmat cu o bâtă și era atât de periculoasă și de epuizantă, încât mii de prizonieri și-au pierdut viața în aceste condiții. În situații extrem de rare, japonezii le ofereau deținuților compensații bănești, dar plata nu însemna mai nimic, doar câțiva penny pe săptămână. Singura prevedere din Convenția de la Geneva pe care o respectau japonezii era aceea care interzicea forțarea ofițerilor să muncească.

Ca majoritatea lagărelor din Japonia, și Omori era un lagăr de sclavi. Timp de 10 sau 11 ore pe zi, șapte zile pe săptămână, prizonierii înregistrați la Omori își rupeau oasele muncind pe șantiere navale, în depouri de căi ferate, în stații de încărcare a camioanelor, la groapa cu nisip sau într-o mină de cărbuni. Nu erau cruțați decât dacă erau pe moarte; nivelul minim de febră care aducea scutirea de muncă era 40°C. Munca era extrem de grea; potrivit mărturiei prizonierului Tom Wade, fiecare om care lucra la depoul de

1 Martindale, *op. cit.,* p. 90; Wade, *op. cit.,* pp. 97-99, 129; Bush, *op. cit.,* pp. 152-153; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* numărul 3, 1990.

căi ferate din Tokio ridica în total între 20 și 30 de tone de materiale pe zi![1] Poate fiindcă Omori era folosit ca un lagăr demonstrativ, unde prizonierii erau prezentați din când în când Crucii Roșii, oamenii erau „plătiți" cu zece yeni pe lună – mai puțin decât prețul unui pachet de țigări –, dar li se permitea să cheltuie banii doar pe niște lucruri inutile, pe care le puteau cumpăra de la cantina lagărului, așa că banii se întorceau din nou la japonezi.[2]

Cea mai mare problemă la Omori era mâncarea. Rațiile aveau o calitate mai bună față de acelea de la Ofuna, însă nu erau cu mult mai mari. Întrucât ofițerii nu trebuiau să muncească precum sclavii, li se dădea numai o jumătate din porția pe care o primeau ceilalți, cu justificarea că au nevoie de mai puține calorii.[3] Pe lângă orez, oamenii mai primeau și ceva legume, dar proteinele lipseau aproape cu desăvârșire. Cam o dată pe săptămână, cineva venea cu roaba în curtea lagărului și aducea „carne". Întrucât încărcătura roabei trebuia să ajungă la sute de prizonieri, cantitatea de carne care îi revenea fiecărui om era de dimensiunea unui degetar; porția consta în bucăți de plămâni sau intestine, diverse bucăți de carne de câine, ceva ce deținuții numeau „spermă de elefant" și, o dată, un fel de piele umflată, misterioasă, pe care, după îndelungate deliberări, oamenii au identificat-o drept vagin de iapă.[4]

Ca și la Ofuna, beri-beri și alte boli care puteau fi prevenite stârneau la Omori adevărate epidemii. Întrucât porțiile de mâncare pentru bolnavii care nu puteau să muncească erau înjumătățite, recuperarea era imposibilă. Oamenii erau chinuiți de dizenterie – „dansul *benjo*" – și înghițeau bucăți

1 Wade, *op. cit.,* p. 99.
2 Martindale, *op. cit.,* p. 111.
3 Bush, *op. cit.,* p. 160.
4 Martindale, *op. cit.,* p. 120, Bush, *op. cit.,* p. 159.

de cărbune sau bețe arse pentru a mai domoli cascada digestivă. Mulți dintre prizonieri cântăreau sub 40 kg.

Singurul lucru bun de la Omori, până în noiembrie 1943, era personalul de supraveghere, nici pe departe atât de crud precum acela de la Ofuna. Și prizonierii de aici le dăduseră porecle gardienilor, precum „Rât de Porc", „Gălușcuța", „Colț de Țap", „Genghis Han" și „Ziaristul Plimbăreț"; un ofițer amărât, scria prizonierul Lewis Bush, purta niște pantaloni umflați și „umbla de parcă era mereu grăbit să ajungă la toaletă", ceea ce i-a atras porecla de „Locotenentul Rahat în Pantaloni".[1] Existau și câțiva gardieni agresivi și unul sau doi de-a dreptul nebuni, dar mulți dintre angajații lagărului erau prietenoși. Restul erau indiferenți, impuneau regulile cu pumnul, dar cel puțin știai la ce să te aștepți. Ca trăsătură generală, Omori nu era celebră pentru violență. Când a venit Watanabe, toate acestea s-au schimbat.

A venit cu bomboane și țigări pentru prizonieri. A zâmbit și a purtat conversații plăcute, a făcut poze cu ofițerii britanici și a vorbit cu admirație despre America și Marea Britanie. Zile la rând, nu a făcut niciun val.[2]

Într-o dimineață de duminică, Watanabe s-a apropiat de niște prizonieri care se îngrămădiseră în ușa unei barăci. Un prizonier pe nume Derek Clarke a strigat „Împrăștierea!", ca să-i facă loc. Cuvântul acela l-a făcut pe Watanabe să explodeze. S-a îndreptat spre prizonier, l-a bătut până l-a pus la pământ, după care a început să-l lovească cu picioarele. Când Bush a încercat să-i spună că omul nu zisese nimic rău, Watanabe și-a scos sabia de la șold și a început să urle

1 Ernest O. Norquist, *Our Paradise: A GI's War Diary,* Pearl-Win, Hancock, Wisconsin, 1989, p. 293; Bush, *op. cit.,* p. 205.

2 Wade, *op. cit.,* pp. 103-105; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; Bush, *op. cit.,* pp. 176-179.

că o să-i taie capul lui Clarke. L-a oprit un ofițer japonez, dar, în seara respectivă, Watanabe s-a repezit asupra lui Bush, l-a trântit pe o sobă încinsă și a început să-l bată cu bățul și cu picioarele. După ce Bush s-a dus la culcare, Watanabe s-a întors și l-a pus să stea în genunchi. Timp de trei ore, Watanabe l-a chinuit încontinuu pe Bush, lovindu-l cu picioarele și retezându-i părul din cap cu sabia. A plecat pentru două ore, apoi s-a întors din nou. Bush credea că de data aceasta o să-l omoare. În loc de asta, Watanabe l-a luat la el în birou, l-a îmbrățișat, i-a dat bere, un pumn de bomboane și țigări. Și-a cerut iertare printre lacrimi și i-a promis că nu va mai lovi niciodată vreun prizonier. Nu și-a ținut promisiunea prea mult timp. Mai târziu, tot în noaptea aceea, a luat un băț de kendo – un fel de sabie lungă și grea de antrenament – și a fugit urlând spre barăci, unde i-a lovit pe toți aceia care i-au ieșit în cale.

Watanabe „își dăduse arama pe față", cum avea să spună Bush. Din ziua aceea, toți cei din lagăr – atât victimele lui, cât și colegii – a fost puși pe gânduri de comportamentul lui violent și irațional, fiecare găsindu-i o altă explicație. Pentru Yuichi Hatto, contabilul lagărului, era nebunie curată.[1] Alții vedeau în comportamentul lui o anumită strategie. După ce Watanabe l-a atacat pe Clarke, ofițerii din prizonierat, care până atunci nici măcar nu-l observaseră, acum se uitau la el cu groază. Urmările izbucnirii lui violente ajunseseră să împlinească o dorință copleșitoare: brutalitatea fizică îi conferea un ascendent asupra oamenilor, pe care gradul lui militar nu i-l oferise. „După ce a lovit niște oameni, a constatat dintr-odată că acum era temut și respectat", spunea Wade. „Așa că acesta a devenit stilul lui de comportament."[2]

---

1 Yuichi Hatto, interviu scris, 28 august 2004.

2 Tom Wade, interviu telefonic, 17 septembrie 2005.

Watanabe găsea și altceva plăcut în violență. După spusele lui Hatto, Watanabe era un sadic sexual și recunoștea deschis că, atunci când îi bate pe prizonieri, ajunge la orgasm. „Îi plăcea cu adevărat să le facă rău prizonierilor", scria Hatto. „Își satisfăcea dorințele sexuale lovindu-i."[1]

Se născuse un tiran. Watanabe îi bătea zilnic pe prizonieri, le rupea traheea, le spărgea timpanele, le crăpa dinții, unuia i-a smuls o jumătate de ureche, pe alții i-a lăsat fără cunoștință. Pe un ofițer l-a obligat să stea într-o colibă, îmbrăcat numai în lenjerie *fundoshi,* timp de patru zile în plină iarnă. A legat de un copac un prizonier în vârstă de 65 de ani și l-a lăsat așa zile în șir. Unuia i-a ordonat să se prezinte la el în fiecare seară, timp de trei săptămâni, ca să-l pocnească. A făcut judo cu un bolnav care tocmai trecuse printr-o operație de apendicită. Când ajungea în culmea extazului, începea să urle și să scâncească, spumega și îi curgeau balele, uneori hohotea de plâns și lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraz. Oamenii începuseră să-și dea seama când urma o criză: cu o clipă înainte de a izbucni, pleoapa dreaptă i se închidea puțin.[2]

Foarte repede, Watanabe a căpătat o reputație înfricoșătoare în întreaga Japonie.[3] Oficialii de la alte lagăre îi

1 Yuichi Hatto, interviu scris, 28 august 2004.

2 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război, 1945-1947, SCAP, secția penală, divizia administrativă, RAOOH, RG 331, NACP; Martindale, *op. cit.,* pp. 95-110, 130, 144-155; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; Norquist, *op. cit.,* pp. 277-279, 283-284; Wade, *op. cit.,* pp. 103-108; Weinstein, *op. cit.,* pp. 228-233, 247, 256; Derek (Nobby) Clarke, *No Cook's Tour,* Authors OnLine, Hereford, 2005, pp. 114-116; Donald Knox, *Death March: The Survivors of Bataan,* Harcourt Brace Jovanovich, San Diego, 1983, p. 377; James, *op. cit.,* pp. 277-283.

3 James, *op. cit.,* p. 278; declarația lui Arthur Laurence Maher din dosarul lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război, 1945-1947, SCAP, secția penală, divizia

trimiteau la Watanabe pe prizonierii care le făceau probleme ca să-i „netezească”, iar Omori a început să fie cunoscut drept „lagărul de pedeapsă”.[1] După cum spunea comandorul Maher, care fusese transferat de la Ofuna ca prizonier cu rang înalt la Omori, Watanabe era „cel mai crâncen gardian din toate lagărele de prizonieri din Japonia continentală”[2].

Două lucruri îl deosebeau pe Watanabe de alți criminali de război celebri. Unul dintre ele era accentul pe care îl punea pe tortura emoțională. Chiar și după standardele culturii din care provenea și care prețuia atât de mult onoarea, era neobișnuit de afectat de umilința pe care o resimțise și de aceea nu voia decât să se răzbune umilindu-i în același fel pe oamenii aflați la mâna lui. În timp ce gardieni ca Măcănilă erau doar niște bătăuși analfabeți, Watanabe combina bătăile cu acte menite să-i tortureze psihic pe prizonieri. Îi obliga să se încline ore la rând în fața unui dovleac sau a unui copac. Unui cleric i-a ordonat să stea toată noaptea în picioare și să salute un catarg de steag, strigând continuu cuvântul japonez pentru „salut”, *keirei*; când experiența s-a încheiat, omul plângea și avea mintea rătăcită. A confiscat și a distrus fotografiile de familie ale prizonierilor, apoi i-a luat pe oameni în birou și le-a arătat scrisorile primite de acasă, după care, fără să le desfacă, le-a dat foc în fața lor. Ca să fie sigur că se simt cu adevărat neajutorați, în fiecare zi schimba maniera în care trebuiau să i se adreseze, iar cine nu nimerea formula potrivită era bătut. Le ordona să încalce regulile lagărului, ca apoi să îi pedepsească pentru asta. Prizonierul Jack Brady a sintetizat totul într-o frază: „A fost cel mai sadic om pe care l-

administrativă, RAOOH, RG 331, NACP.

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 104-105.

2 Declarația lui Arthur Laurence Maher din dosarul lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război, 1945-1947, SCAP, secția penală, divizia administrativă, RAOOH, RG 331, NACP.

am cunoscut vreodată."[1]

Celălalt lucru care îl deosebea pe Watanabe de camarazii lui gardieni era inconsecvența. De cele mai multe ori, Watanabe era zeul răzbunător de la Omori. Însă uneori, după bătăi, revenea să-și ceară iertare, de cele mai multe ori plângând. De obicei, sentimentele de remușcare durau numai câteva clipe, după care începea din nou să urle și să lovească. Trecea de la seninătate la nebunie sălbatică într-o singură clipă, de obicei fără niciun motiv. Un prizonier avea să-și aducă aminte că odată l-a văzut lăudându-l prietenos pe un deținut, după care l-a apucat furia și l-a bătut până l-a lăsat inconștient, apoi s-a dus în biroul lui și a început să mănânce cu placiditatea unei vite care rumegă.[2]

Când Watanabe nu făcea ravagii printre deținuți, îi obliga să fie prieteni cu el. Obișnuia să scoale câte un prizonier în toiul nopții, „bun ca pâinea caldă", și îi cerea omului să meargă cu el în cameră, unde îl servea cu prăjituri și îi vorbea despre literatură. Uneori îi aduna pe toți prizonierii din lagăr care știau să cânte la vreun instrument sau cu vocea, îi aducea în camera lui și îi punea să țină un concert. Se aștepta ca oamenii să se poarte cu el cu adorație și câteodată părea să creadă cu adevărat că aceștia îl iubesc.[3]

Poate că organiza astfel de adunări tocmai pentru ca prizonierii să se simtă și mai stresați decât ar fi fost dacă i-ar fi tratat cu ostilitate în mod constant. Sau poate că pur și simplu se simțea singur. Japonezii de la Omori îl disprețuiau pe Watanabe pentru aroganța și răceala lui, pentru că se lăuda mereu cu averea lui. Făcea mare paradă de educația pe care o primise, la ședințele lor trăncănind întruna despre

1 Knox, *op. cit.,* p. 379.

2 Weinstein, *op. cit.,* p. 230.

3 Martindale, *op. cit.,* pp. 149-150; Clarke, *op. cit.,* p. 116; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

nihilism și ținând discursuri pompoase despre literatura franceză. Niciunul dintre colegi nu asculta ce spune. Nu din cauza subiectului; pur și simplu, nu-l puteau suferi.[1]

Poate tocmai de aceea își căuta prieteni printre prizonieri. Ceaiurile pe care le dădea, scria Derek Clarke, erau „pline de tensiune, ca și cum stăteai pe marginea unui vulcan”[2]. Orice pas greșit, orice cuvânt greșit înțeles îl putea stârni pe Watanabe, care începea să spargă cești, să răstoarne mesele și să-i ia la bătaie pe prizonieri până obosea. După ce plecau prizonierii, Watanabe părea să se simtă umilit că a trebuit să-i oblige pe niște oameni inferiori lui să se împrietenească cu el. De cele mai multe ori, a doua zi se uita cu priviri ucigătoare la amicii din seara precedentă.

Ca orice bătăuș, avea o anumită înclinație pentru un gen de victimă. Prizonierii primeau de obicei doar câte o palmă peste față, din când în când; ofițerii erau preferații lui pentru pedepse mai crude. Printre ofițeri se numărau câțiva pe care îi socotea irezistibili. Unii aveau un statut mai elevat, precum medicii, preoții, comandanții de unitate sau persoanele care se bucuraseră de succes în viața civilă. Pe alții îi ura fiindcă nu se gudurau pe lângă el. Pe aceștia îi izola și îi urmărea cu o ură neobosită.

Din clipa în care Watanabe și-a încrucișat privirile cu Louie Zamperini – ofițer, olimpic faimos și un bărbat pentru care sfidarea constituia o a doua natură –, niciunul dintre ceilalți prizonieri nu l-a obsedat mai mult ca el.

1 Bush, *op. cit.,* p. 200; Yuichi Hatto, interviu scris, 28 august 2004.
2 Clarke, *op. cit.,* p. 116.

Capitolul 24

Vânătoarea

După ce a înghețat o zi întreagă în zona de carantină de la Omori, Louie a fost condus în lagărul propriu-zis, un complex de detenție enorm, în care se aflau aproximativ 900 de prizonieri.[1] A trecut pe lângă un lung șir de barăci, până când a ajuns la aceea în care fusese repartizat. Când a intrat în baraca respectivă, a fost salutat de mai mulți prizonieri de război. Unul dintre ei i-a dat o cană de ceai fierbinte ca să-și încălzească mâinile înghețate. Un prizonier scoțian s-a apropiat de el cu o linguriță și un ciorap, care era umplut până la refuz cu ceva. A băgat lingurița în ciorap și a pus două linguriițe de zahăr cu vârf în cana de ceai a lui Louie. Pentru orice prizonier de război, zahărul era un lucru deosebit de valoros, iar Louie nu-și putea explica în ce fel reușise omul acela să obțină un ciorap plin cu zahăr.

În timp ce își sorbea ceaiul cu înghițituri mici, Louie le-a fost prezentat celor doi șefi de baracă, locotenentul britanic Tom Wade și locotenentul american Bob Martindale, care au început să-l învețe cum stăteau lucrurile la Omori. I-au vorbit despre caporalul care se năpustise asupra lui la poartă. I-au spus că respectivul se numea Watanabe, dar l-au sfătuit pe Louie să nu-i pronunțe numele, atunci când vorbea despre el. Watanabe era atât de paranoic încât se ascundea prin spatele barăcilor, așteptând ca prizonierii să vorbească despre el, astfel încât să le poată aplica pedepse corporale folosindu-se de acest pretext. Când vorbeau despre el, oamenii foloseau tot felul de porecle, cum ar fi „Animalul”, „Steagul cel Mare”, „Micul Napoleon” și, mai frecvent,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

„Pasărea”, porecla fiind aleasă tocmai pentru că nu avea în sine nicio conotație peiorativă, neexistând pericolul ca prizonierul care o folosea să fie bătut.[1]

Modul preferat de a se distra al Păsării era acela de a le ordona oamenilor săi să dea buzna în barăci, strigând *„Keirei!”*, după care venea și el ca să-și aleagă victima. Nimeni nu era în siguranță, chiar dacă stătea departe de ușă. Păsării îi făcea o deosebită plăcere să sară pe fereastră. Prizonierilor li s-a spus să vorbească întotdeauna despre Pasăre în șoaptă și să fie pregătiți să schimbe subiectul atunci când caporalul năvălea în încăpere și îi întreba despre ce anume discută. Oamenii au fost sfătuiți să spună că vorbeau despre sex deoarece acest subiect îl interesa și îl făcea să fie mai puțin vigilent.

La Omori, barăcile erau așezate pe două rânduri, separate printr-o alee principală. În capătul ei se afla biroul Păsării, amplasat în așa fel încât caporalul să poată vedea pe geam întreaga cale de acces.[2] Indiferent unde mergea, cu excepția *benjo*-urilor, aflate în spatele barăcilor, orice prizonier de război se afla în raza vizuală a Păsării. Una dintre pretențiile lui era aceea ca fiecare dintre prizonieri să-l salute nu doar pe el, ci și fereastra sa. Se întâmpla în mod frecvent să iasă din birou și să stea undeva, în apropierea acestuia, cu bâta de baseball în mână, gata să bată pe oricine ar fi îndrăznit să nu salute fereastra.

Prizonierii de război au pus la punct un sistem elaborat de monitorizare a mișcărilor Păsării. Când caporalul se afla în biroul său, oamenii obișnuiau să spună: „Animalul e-n cușcă.” Atunci când ieșea, se spunea: „Animalul umblă după

1 Norquist, *op. cit.,* pp. 278-279, Wade, *op. cit.,* p. 124; Bush, *op. cit.,* p. 187; Weinstein, *op. cit.,* pp. 228-233; Clarke, *op. cit.,* pp. 114-116; Watt Hinson, interviu prin e mail, 26 iulie 2004.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 78.

pradă." Dacă cineva zicea „Steagul sus!", însemna că vine Pasărea. Oamenii se obișnuiseră într-o asemenea măsură cu caporalul, încât recunoșteau de la distanță zgomotul pe care îl făceau în nisip saboții lui. De obicei, când se auzea zgomotul respectiv, toată lumea se grăbea să ajungă la *benjo*-uri, un loc în care Pasărea venea rar.

Ascultând sfaturile pentru a putea face față Păsării, Louie a aflat un lucru care l-a demoralizat profund. El crezuse că, fiind prizonier de război, va avea dreptul să scrie acasă, astfel încât familia să afle că era în viață. Existase o vreme când prizonierilor de război de la Omori li se permisese să scrie scrisori, însă acum nu mai aveau voie să o facă. Pasărea nu le dădea voie.

În momentul în care intrau la Omori, prizonierii ajungeau în evidențele Crucii Roșii și, astfel, guvernele țărilor de proveniență și, respectiv, familiile lor căpătau vești despre ei. Însă conducătorii lagărului de la Omori nu l-au trecut pe Louie în evidențele respective. Cu el aveau alte planuri și se părea că voiau să-l țină ascuns, pur și simplu. În condițiile în care numele lui Louie nu figura în evidențele Crucii Roșii, reprezentanții guvernului american nu aveau niciun motiv să creadă că el era în viață și, tocmai de aceea, nu aveau ce să le transmită membrilor familiei sale.[1]

Lui Louie nu i-a fost de niciun folos nimic din ceea ce a aflat despre Pasăre. Abia a apucat să iasă din baracă, iar acesta l-a și zărit și l-a acuzat de o infracțiune imaginară, năpustindu-se asupra lui cu o furie oarbă. În zilele care au urmat, Louie a fost bătut iar și iar.[2] Deși în lagăr se aflau sute de prizonieri de război, acest caporal nebun făcuse o fixație pentru Louie și îl vâna pe fostul olimpic, pe care îl

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

numea „prizonierul numărul 1”.[1] Louie a încercat să se ascundă, intrând în diverse grupuri de prizonieri, dar Pasărea îl găsea mereu. „După primele zile petrecute în lagăr, mă uitam după el de parcă m-aș fi uitat după un leu care umblă liber prin junglă”, avea să povestească Louie.[2]

Când se trezea dimineața, primul om la care se gândea era Pasărea. La *tenko,* apelul de dimineață, îl căuta pe caporal cu privirea. Acesta nu dădea doi bani pe ordinele împăratului și micșora constant rațiile oamenilor. După masa de dimineață, soldații erau organizați în grupuri și trimiși în diferite puncte de lucru. În condițiile în care numărul prizonierilor din lagăr se reducea simțitor, Louie nu mai avea cum să se ascundă în vreun grup de oameni, așa că Pasărea îl repera imediat.

În lagărul de la Omori, calitatea de ofițer aducea cu sine avantajul de a nu fi obligat să prestezi muncă grea, cu dezavantajul de a nu primi decât jumătate din rația standard de hrană. La puțină vreme după ce Louie a ajuns în lagăr, Pasărea le-a ordonat prizonierilor care erau ofițeri să se prezinte la raport și le-a comunicat că, din momentul respectiv, urmau să muncească în diversele puncte de lucru împreună cu soldații.[3] Atunci când cineva îndrăznea să protesteze, arătând că era încălcată legislația internațională, Pasărea îl lovea în cap cu bățul de kendo. Pasărea se apropia apoi de următorul prizonier care îndrăznise să spună că nu vrea să meargă la muncă, iar bățul de kendo lovea din nou necruțător. Louie a fost cel de-al treilea care protestase. Pentru că nu voia să se aleagă cu capul spart, a bâiguit ceva care suna a compromis. El a spus că ar lucra cu plăcere în

1 CBS, „48 Hours: Race to Freedom”, 1998.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Clarke, *op. cit.,* p. 114; Martindale, *op. cit.,* p. 97; Louis Zamperini, interviu telefonic; Weinstein, *op. cit.,* p. 249.

lagăr pentru a-l face să arate mai bine.

Pasărea a ezitat o clipă. A avut sentimentul că, atâta vreme cât îi silea pe ofițeri să muncească, el era învingătorul. Așa că i-a trimis pe ofițeri într-o magazie, ordonându-le să facă săculeți din piele pentru muniție, rucsacuri și huse pentru echipamentul militarilor japonezi. Louie și ceilalți erau obligați să stea acolo 8 ore pe zi, însă lucrau numai atunci când Pasărea se afla prin preajmă, dar nici atunci nu făceau cusăturile așa cum ar fi trebuit.

Următoarea reformă introdusă de Pasăre a fost obligația prizonierilor de a se ocupa de golirea *benjo*-urilor.[1] Opt *benjo*-uri erau cu totul insuficiente pentru cei aproape 900 de oameni, majoritatea suferind de dizenterie. Era cumplit să le ordoni unor oameni să golească pur și simplu latrinele, care erau în realitate niște șanțuri. Louie și ceilalți ofițeri foloseau „linguriță pentru miere" – un fel de polonice uriașe – pentru a pune fecalele în găleți, pe care le goleau apoi în niște gropi săpate în afara lagărului. Munca era cumplită și degradantă, iar când au început ploile, fecalele s-au revărsat din gropi și au inundat lagărul. Pentru a nu-i oferi Păsării plăcerea de a-i vedea deprimați, oamenii și-au propus să facă în așa fel încât să pară veseli. Martindale a fost acela care a creat „Ordinul Regal al *Benjo*-ului". „Mottoul nostru", avea să scrie el, „nu poate fi reprodus."[2]

*

În momentul în care pentru ofițeri lua sfârșit o zi plină de abuzuri, inclusiv „recoltarea mierii" și cusutul, în lagăr erau aduși soldații. De când i-a văzut prima dată pe soldați întorcându-se de la punctele de lucru, Louie a înțeles de

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Martindale. *op. cit.,* pp. 99-100; Bush, *op. cit.,* p. 186; Clarke, *op. cit.,* p. 114.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 100.

unde provenea acel ciorap plin cu zahăr.

În zonele de lucru, prizonierii de război din Omori duceau un adevărat război de gherilă. La linia ferată și în docuri, ei inversau deliberat etichetele de pe ambalaje, modificau adresele și marcau vagoanele cu destinații eronate, trimițând astfel tone de bunuri în destinații cu totul diferite față de acelea unde ar fi trebuit acestea să ajungă. Prizonierii obișnuiau să arunce pământ în rezervoarele cu benzină și să distrugă toate componentele mecanice care le treceau prin mână. Obligat să lucreze la blocuri motoare, americanul Milton McMullen a realizat piese al căror exterior arăta suficient de bine încât să treacă de controlul de calitate. În schimb, avea grijă ca interiorul să aibă suficiente carențe încât motoarele pentru care erau utilizate să nu funcționeze. Prizonierii de război care lucrau în docuri scăpau „din greșeală" lucrurile fragile, printre care s-a numărat și o încărcătură semnificativă de vinuri și mobilier, destinate unui ambasador nazist. (Mobila avariată a fost trimisă la destinație, iar vinul a ajuns în gamelele prizonierilor de război.) Având acces la valizele diplomatului german, prizonierii de război au scos obiectele vestimentare, le-au înmuiat bine în noroi și în ulei, apoi le-au împachetat la loc, nu înainte de a insera peste tot bilețele semnate cu „Winston Churchill". De asemenea, prizonierii de război obișnuiau să bea foarte mult ceai și să urineze pe fiecare sac de orez pe care-l manevrau. Un episod memorabil a fost acela în care, la încărcarea unei barje cu diferite lăzi grele, prizonierii au trântit lăzile cu atâta putere, încât barja respectivă s-a scufundat, blocând astfel canalul navigabil pe care se afla. După ce s-au făcut eforturi supraomenești pentru a se înlătura ambarcațiunea scufundată și după ce a fost adusă o

a doua barjă, actul de sabotaj s-a repetat.[1]

Mânat de gândul că, probabil, urma să moară în Japonia, deci nu avea nimic de pierdut, McMullen s-a implicat, alături de alți prizonieri de război, într-o serie de acțiuni care pot fi socotite de-a dreptul sinucigașe. În timp ce prestau muncă grea la calea ferată, prizonierii au observat că muncitorii feroviari uitaseră să-și ia uneltele. Într-un moment în care gardianul nu era atent la ei, găsind că este mai bine să se dedice curtării unei fete frumoase, prizonierii au luat repede uneltele abandonate, s-au grăbit să se întoarcă la porțiunea de cale ferată ce le fusese repartizată, au scos șuruburile și piulițele existente la nivelul șinelor și abia după aceea s-au întors la ceea ce aveau de făcut. Gardianul, care continua să stea de vorbă cu fata, nu a observat nimic. O locomotivă care tracta niște vagoane a intrat pe linia ferată în cauză, a ajuns la segmentul de care „avuseseră grijă" prizonierii și, pentru că linia ferată s-a deplasat, și-a răsturnat toate vagoanele. Nimeni nu a fost rănit, dar japonezii și-au ieșit din minți. I-au privit pe prizonierii de război, dar aceștia au continuat să lucreze ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Așa că japonezii au început să țipe unii la alții, acuzându-se reciproc.

Chiar dacă se dovedeau extrem de periculoase, astfel de acțiuni au adus o schimbare în privința modului în care prizonierii de război se vedeau pe ei înșiși. Riscându-și viața

---

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005; Martindale, *op. cit.,* pp. 127-128, 156-172; Wade, *op. cit.,* pp. 97-99, 129; Bush, *op. cit.,* p. 161; Johan Arthur Johansen, interviu prin e-mail, 16 martie 2005; Weinstein, *op. cit.,* pp. 143-145; Gloria Ross, „A Singular Man", *Airman,* ianuarie 1982; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

pentru a-și sabota inamicul, nu mai erau niște simpli prizonieri pasivi. Erau din nou militari combatanți.

Dacă nu puteau să întreprindă acțiuni de sabotaj, prizonierii furau. Spărgeau lăzile cu marfa, spărgeau sticle, scoteau din țâțâni ușile depozitelor, furau din calele navelor și se strecurau prin jgheaburile fabricilor. Prizonierii de război scoțieni, care lucrau în depozitul de alimente al firmei Mitsubishi, au pus la punct o operațiune cât se poate de complexă. Când japonezii i-au întrebat ce număr poartă la încălțări ca să le distribuie ghete de lucru, prizonierii au indicat numere mai mari. Apoi și-au tricotat ciorapi de un metru și ceva lungime și au furat tulpini de bambus, goale pe dinăuntru, asemănătoare cu niște tuburi. Când ajungeau la punctul de lucru, se sprijineau ca din întâmplare de sacii încărcați cu zahăr, înfigeau în ei tuburile din bambus pe care apoi le băgau în ciorapi. Zahărul curgea din saci, prin tuburi, până când ciorapii se umpleau. Alți prizonieri își introduceau tuburile din bambus sub curele și așteptau să li se umple cu zahăr și indispensabilii. Fiecare „încărcătură" era depozitată într-un compartiment special situat lângă latrină și era recuperată de acolo la sfârșitul zilei.

În fiecare seară, Louie îi urmărea pe sclavi întorcându-se în barăci, cu hainele burdușite de „pradă". Momentele critice erau acelea în care se făcea inspecție. Oamenii aveau grijă să ascundă prada, mutând-o dintr-un loc în altul când gardienii nu erau atenți. McMullen avea obiceiul de a ascunde pești în mânecă, ridicând mâinile în timp ce era percheziționat și ținând peștii de coadă, astfel încât să nu alunece în jos pe mânecă. Marea problemă era aceea de a-i „ascunde" pe prizonierii de război care erau beți criță, pentru că dăduseră pe gât băuturile alcoolice pe care nu aveau cum să le fure. Atunci când prizonierii se aliniau, turmentații erau puși la mijloc, astfel încât colegii lor să-i poată susține cu umerii, să

nu cadă din picioare în fața gardienilor.

Când se aflau la loc sigur în barăci, Louie îi vedea pe ceilalți prizonieri cum își descarcă prada. Ascunși sub haine, ciorapii plini cu zahăr atârnau pe gât sau pe mâneci, ascunși la subraț sau în pantaloni, pe sub pulovere sau în buzunarele false din șepci. Somoni de aproape un metru apăreau de sub cămăși. Odată, Louie a văzut cum un prizonier scoate dintr-un bocanc trei conserve cu stridii. A văzut prizonieri care își înfășuraseră pur și simplu picioarele în frunze de tutun. Un american a reușit să-și facă în gamelă un compartiment secret. Astfel, izbutea să umple partea de jos cu alcool, în condițiile în care, atunci când se făcea inspecția, în gamela lui părea să se afle doar apă.

Se întâmpla frecvent ca oamenii să fie prinși încălcând regulamentele și, în astfel de cazuri, toți membrii echipei de lucru din care făcea parte vinovatul erau bătuți cu pumnii, cu bâtele sau cu patul armei. Însă prizonierii erau atât de prost hrăniți, obligați să muncească atât de mult, încât simțeau că este necesar să fure pentru a supraviețui. Ei au pus la punct o „Universitate a Hoților", în cadrul căreia „profesorii", adică hoții mai pricepuți, îi inițiau pe ceilalți prizonieri în arta de a fura.[1] Examenul consta în comiterea unui furt. Atunci când unii dintre ei erau prinși furând, ofițerii prizonieri de război le spuneau japonezilor că ar fi bine ca respectivii să fie repartizați în puncte de lucru unde nu aveau cum să fure alimente. Japonezii au fost de acord cu această sugestie, așa că hoții nepricepuți erau înlocuiți cu prizonieri care absolviseră „Universitatea Hoților" cu calificative foarte bune.

Deși nu avea ocazia să fure, fiind ofițer, Louie a fost inclus rapid în întreg sistemul legat de furturi; se ocupa cu uscarea frunzelor de tutun și ascunderea lor în „seifurile din pereți",

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 268-269.

unde stăteau la păstrare. Imediat ce frunzele erau uscate și „tratate" așa cum trebuie, Louie le pregătea, astfel încât să poată fi savurate de către fumători.

Pornind de la furturi, în lagăr a luat avânt o adevărată piață neagră, în care se puteau procura bunuri de tot felul. Un grup a furat toate ingredientele necesare pentru o prăjitură, dar, când au vrut să o prepare, au descoperit că făina era de fapt ciment.[1] Pentru că prizonierii erau foarte numeroși, nu exista suficientă marfă, însă fiecare dintre ei avea de câștigat într-o anumită măsură. Deși hoții îi dădeau lui tot ceea ce constituia pentru ei un surplus, Louie tot nu izbutea să ia în greutate. Odată i-au adus chiar stridii afumate. Louie le-a devorat pur și simplu, iar apoi s-a strecurat până la gardul lagărului pentru a arunca conservele goale în Golful Tokio.

Mâncarea furată, în special zahărul pe care îl procurau scoțienii, era monedă de schimb în lagăr, iar „baronii zahărului" chiar s-au îmbogățit la Omori, permițându-și să-și angajeze oameni care să le spele rufele. Când încheiau un târg, scoțienii erau foarte stricți, dar, în același timp, donau un sfert din pradă prizonierilor bolnavi. Într-o noapte, când și-a dat seama că Frank Tinker este grav bolnav, Louie a așteptat să treacă gardienii pe lângă baraca lui, s-a strecurat în baraca scoțienilor și le-a spus că Tinker are probleme mari. Scoțienii i-au dat lui Louie zahăr pentru Tinker fără să-i ceară nimic în schimb.[2] Ulterior, Tinker avea să spună că zahărul de la Louie „l-a salvat". Conform spuselor lui Martindale, Tinker nu a fost singurul prizonier salvat astfel de la moarte. La un moment dat, decesele cauzate de diferite afecțiuni și de malnutriție erau la ordinea zilei, dar, din

1 Martindale, *op. cit.,* p. 128.

2 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Louis Zamperini, interviu telefonic.

momentul în care a fost înființată școala pentru hoți, doar doi prizonieri au decedat, dintre care unul în urma unei peritonite.[1]

Într-un loc în care se avea în vedere degradarea, furturile de la inamic le-au redat prizonierilor demnitatea.

Chiar dacă timpul trecea, Pasărea nu se sătura de atacurile asupra lui Louie. Caporalul îl brusca neîncetat, în fiecare zi, lovindu-l în față și în cap.[2] Orice încercare a lui Louie de a se apăra, chiar și gestul instinctiv de a-și proteja fața, îl făcea pe torționar să devină mai violent. Louie nu putea face nimic altceva decât să stea acolo, clătinându-se, în timp ce Pasărea îl bătea.

Odată, când Pasărea l-a atacat, Louie l-a văzut pe comandantul lagărului, Kaname Sakaba, ieșind din biroul său și uitându-se spre el. Louie a simțit o senzație de ușurare, crezând că Sakaba, observând comportamentul abuziv al unui caporal față de un prizonier, va pune capăt acestei practici.[3] Însă și Louie, și ceilalți prizonieri au continuat să primească bătaie. Și alți ofițeri japonezi se uitau, unii aprobator, alții consternați, cum sunt bătuți prizonierii. Uneori îi permiteau Păsării, un simplu caporal, să le încalce ordinele chiar de față cu ei.[4]

Conform mărturiilor lăsate de contabilul lagărului, Yuichi Hatto, această situație ciudată s-a creat din cauza dorinței de promovare în ierarhia militară. Sakaba dorea să fie promovat. Aparenta ordine din lagărul său și productivitatea pe care o asigurau „sclavii” serveau intereselor sale, iar brutalitatea lui

1 Martindale, *op. cit.,* p. 169.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Ibidem.

4 Norquist, *op. cit.,* p. 279; Wade, *op. cit.,* p. 120; Weinstein, *op. cit.,* p. 255.

Watanabe era un instrument pentru el. Nu se știe dacă Sakaba îi ordona lui Watanabe să aibă un comportament abuziv față de prizonieri, dar era clar că a fost de acord cu acest comportament. Conform celor declarate de Hatto, unii dintre angajații lagărului erau scandalizați de comportamentul lui Watanabe față de prizonierii de război, dar, pentru că acțiunile sale erau pe placul lui Sakaba, caporalul era practic intangibil. Nici măcar superiorii nu puteau lua măsuri împotriva lui. În consecință, Pasărea își făcea un titlu de glorie din faptul că nimeni nu-l putea pedepsi și era, în fapt, adevăratul comandant al lagărului.[1] Îi considera pe deținuți ca aflându-se în proprietatea lui. Uneori era brutal și față de japonezii care aveau vreo relație cu prizonierii. Conform afirmațiilor lui Hatto, Watanabe nu era „un simplu gardian, ci stăpânul absolut al prizonierilor de război din Omori".

Unii dintre japonezi, printre care se număra și Hatto, au încercat să-i ajute pe captivi. Desigur, fără știrea lui Watanabe.[2] Cel mai mult s-a implicat soldatul Yukichi Kano, translatorul lagărului. Atunci când bolnavii erau scoși din echipele de lucru, pierzând jumătate din rația ce li se cuvenea, Kano le găsea câte o muncă ușoară, astfel încât să se afle în mod oficial „la punctul de lucru". Atunci când observa că prizonierii încălcau regulile și mâncau legume din grădină sau adunau scoici în timpul refluxului, făcea în așa fel încât gardienii să nu observe nimic. În timpul iernii, punea pături pe pereții infirmeriei și făcea rost de cărbuni, cu ajutorul cărora să încălzească puțin încăperile. A făcut în

1 Yuichi Hatto, interviu în scris, 28 august 2004.

2 Bush, *op. cit.,* p. 200; Yuichi Hatto, interviu în scris, 28 august 2004; Boyington, *op. cit.,* pp. 302-303; Martindale, *op. cit.,* p. 195; Norquist, *op. cit.,* p. 288; Gamble, *op. cit.,* p. 336; Yukichi Kano, „Declaraţia lui Yukichi Kano, Tokio, Cartierul General al Lagărului pentru Prizonieri de Război (Omori)", informaţii nedatate, din însemnările lui Robert Martindale.

așa fel încât bolnavii să nu ajungă pe mâna doctorului japonez din lagăr, care era un sadic, ci să fie îngrijiți de un prizonier de război care era medic. „Kano a fost mult mai curajos decât mine", avea să scrie fostul prizonier de război Pappy Boyington, decorat cu Medalia de Onoare. „Sufletul lui Kano era frânt în două, căci nutrea un amestec de milă față de ignoranța și brutalitatea conaționalilor săi și de înțelegere profundă a suferințelor prizonierilor." Însă pentru Louie, „preferatul" Păsării, Kano nu a putut face absolut nimic.

Când a văzut pentru prima dată reprezentanți ai Crucii Roșii – care erau invitați să inspecteze lagărul într-un scenariu bine regizat de către japonezi –, Louie a crezut că, în sfârșit, se va bucura de ajutor. Spre dezamăgirea lui, Pasărea se afla mereu în preajma reprezentanților Crucii Roșii și era foarte atent atunci când prizonierii răspundeau la întrebări legate de viața în lagăr.[1] Niciun prizonier nu era atât de lipsit de minte încât să spună adevărul. Fiecare știa foarte bine ce urmări ar fi avut un astfel de lucru. Louie nu a avut de ales și a trebuit să tacă.

Se simțea extrem de singur. Pe măsură ce continua să fie brutalizat, devenea din ce în ce mai furios. Cumplitele experiențe trăite în copilărie, când bătăușii îl brutalizau în fiecare zi și era nevoit să meargă acasă plin de sânge, se repetau acum. Sentimentul de revoltă ardea în el și simțea că nu mai poate ascunde acest lucru.

De fiecare dată când Pasărea punea mâna pe el, Louie strângea pumnii. De fiecare dată când era lovit, își imagina că-l strânge de gât. Pasărea îi cerea să-l privească în față, dar el nu voia să se supună. Pasărea încerca să-l doboare, iar Louie se clătina, dar nu cădea la pământ. Îl vedea cu coada ochiului pe Watanabe, îi privea furios pumnii strânși. Alți prizonieri l-au sfătuit pe Louie să dea dovadă de supunere

1 Martindale, *op. cit.,* p123; Louis Zamperini, interviu telefonic.

față de Watanabe, că poate în acest fel Pasărea l-ar fi lăsat în pace. Însă Louie nu reușea pur și simplu să urmeze acest sfat. Când îl privea pe caporal, în ochii americanului nu se putea citi decât ură. Pentru Watanabe, care își făcuse un scop în viață din a-i sili pe oameni să i se supună, sfidarea manifestată de Louie era intolerabilă, reprezenta o ofensă personală.[1]

Se întâmpla din ce în ce mai frecvent ca prizonierii de război să audă sirenele care anunțau raiduri aeriene, răsunând de dincolo de golf, din Tokio. Erau alarme false, dar speranțele prizonierilor creșteau. Louie se uita spre cerul pustiu și spera ca bombardierele să-și facă apariția înainte ca Pasărea să-l ucidă.

În ziua de miercuri, 18 octombrie 1944, la ora 6.30 GMT, Radio Tokio începea să transmită un program numit *Postman Calls* („Apelurile Poștașului").[2] Era unul dintre cele 12 programe de propagandă realizate în engleză și transmise militarilor din trupele Aliate. Realizatorii erau prizonieri de război, numiți „prizonieri pentru propagandă", care lucrau sub amenințarea cu execuția sau bătaia.

În ziua amintită s-a transmis următorul mesaj: „Aici Poștașul, cu un mesaj pentru doamna Louise Zamperini, care locuiește la numărul 2028 pe Gramercy Street, în Torrance, California. Acesta este un mesaj de la fiul ei, Locotenentul de Rangul I Louis Silvie Zamperini, care se află acum într-un lagăr din Tokio: «Dragii mei, nu sunt rănit și sunt sănătos. Mi-e foarte dor de voi și mă gândesc adeseori la

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 E. Bartlett Kerr, *Surrender and Survival; The Experience of American POWs in the Pacific, 1941-1945,* William Morrow, New York, 1985, pp. 189-190; „The Zero Hour", Glasgow.com, http://www.glasgow.com/e2/th/The_Zero_Hour.html (accesat în 25 septembrie 2009).

voi. Mă rog pentru sănătatea voastră; sper să ne revedem într-o bună zi. Aveți grijă de bunurile și de banii mei. Cu drag, Louis.»"[1]

Aflat la numai câțiva kilometri distanță, la Omori, Louie nu a știut nimic despre acel mesaj. Probabil că l-au conceput japonezii înșiși ori l-au obligat pe un prizonier pentru propagandă să o facă pentru ei.[2]

Mesajul respectiv nu a fost difuzat în America. Însă în orășelul Claremont din Africa de Sud, un bărbat pe nume E.H. Stephan l-a recepționat, se pare, pe unde scurte, deși este posibil ca respectivul să fi fost informat în legătură cu mesajul. Stephan lucra pentru un departament care monitoriza emisiunile și transmitea mesajele prizonierilor de război către familiile acestora. El a transpus mesajul pe o carte poștală, scriind că Louie este prizonier într-un lagăr aparținând forțelor Axei.

Stephan a reușit să transfere mesajul receptat pe cartea poștală, dar a înțeles greșit numele și adresa, crezând că era vorba despre o anume Louise Vancerini, cu adresa la 2028 Brammersee Street, Terence, California. Și a expediat așa respectiva carte poștală.

Din cauza războiului și a adresei greșite, cartea poștală a circulat multă vreme, mai exact patru luni, până să ajungă la destinație. În ianuarie 1945, ajungea la Trona, un orășel dintr-o zonă deșertică a Californiei.[3] Din momentul în care a fost transmis mesajul la radio, aveau să treacă aproape trei luni și jumătate până când cineva a luat cartea poștală și a scris pe ea „Încercați în Torrance", după care a expediat-o

1 E.H. Stephan, carte poştală adresată familiei Zamperini, 18 octombrie 1944.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 E.H. Stephan, carte poştală adresată familiei Zamperini, 18 octombrie 1944.

prin poștă.

Capitolul 25

B-29

Într-una din ultimele zile ale lunii octombrie din anul 1944, Louie împingea o roabă pe Podul Omori, trecând printr-un sat aflat la capătul podului și mergând mai departe, spre Tokio.[1] Alături de el se aflau un alt prizonier și un gardian. Primiseră ordin să ia carne pentru rațiile deținuților. Louie se afla în Japonia de 13 luni, dar era pentru prima oară când i se permitea să intre în lumea al cărei prizonier era, fără să fi fost legat la ochi în prealabil.

În Tokio, situația era catastrofală. Nu se vedeau nicăieri tineri. Din cauza războiului, era criză de alimente și de orice tip de bunuri în general, iar piețele și restaurantele rămâneau închise. Civilii purtau haine sărăcăcioase și arătau neîngrijit. Toată lumea știa că urmau să vină americanii și întregul oraș părea că-și ține respirația. Grupuri de copii și adolescenți scurmau prin șanțuri și prin clădiri năruite pentru a-și procura lemne de foc.[2]

Louie, celălalt prizonier și gardianul au ajuns la abator, unde roaba a fost umplută cu carne de cal. În timp ce se întorceau la Omori, Louie a observat peretele unei clădiri pe care cineva scrisese cu vopsea *„B Niju Ku”*.[3] Prima literă era cât se poate de simplă, era chiar un B din alfabetul latin. Louie știa că *niju* înseamnă „douăzeci”, iar *ku* – „nouă”, dar nu știa că termenul *ku* mai avea și sensul de durere, calamitate, suferință. Louie a ajuns cu roaba la Omori,

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005; Bush, *op. cit.,* pp. 213, 222-223; Weinstein, *op. cit.,* p. 248.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

întrebându-se la ce anume se referea inscripția „B douăzeci și nouă” și de ce ar fi scris cineva așa ceva pe un perete.[1]

În dimineața zilei de 1 noiembrie 1944, la 6 fără 10 minute, un nemaipomenit avion american se ridica în aer de pe un aerodrom din Saipan. Dimensiunile sale depășeau orice imaginație. Cu o lungime de 30 m și o anvergură de aproape 43 m, avea o înălțime de aproximativ 10 m în secțiunea cozii și cântărea aproximativ 55 de tone, chiar mai mult atunci când era încărcat. Modelul B-29 eclipsa pur și simplu varianta B-24, considerată a fi un avion de mari dimensiuni. Fiind dotat cu patru motoare, fiecare dintre ele având 2.200 de cai-putere, adică dispunând de motoare de două ori mai puternice decât acelea ale modelului B-24, avionul B-29 putea brăzda cerul până la o viteză de 570 km/oră, și aceasta în condițiile în care transporta o încărcătură apreciabilă. Avionul B-24 nu putea străbate distanța din Saipan până în insulele nipone și înapoi. Cu B-29, distanța respectivă putea fi străbătută fără probleme. Era *Superfortress* („Superfortăreața”), avionul care avea să îngenuncheze Japonia.

Bombardierul – care foarte curând avea să fie supranumit *Tokyo Rose* („Trandafirul japonez”), aluzie la femeile care făceau propagandă pentru japonezi – era pilotat de către căpitanul Ralph Strakley. În acea dimineață, acesta a pornit spre nord. Avionul s-a înălțat la aproximativ 10.000 m. Sus se vedea un cer de un albastru intens. Jos, undeva pe linia orizontului, începea să se zărească Japonia.[2]

1„Boeing B-29 Superfortress”, Military Factory, http://www.militaryfactory.com/aircraft/detail.asp?aircraft_id=82 (accesat în 15 octombrie 2009).

2 E. Bartlett Kerr, *Flames over Tokyo: The US Army Forces' Incendiary Campaign Against Japan, 1941-1945*, Donald I. Fine, New York, 1991, p. 92.

Avioanele B-29 erau utilizate deja de patru luni și jumătate în misiuni care aveau drept țintă Japonia. Misiunile respective nu au dat rezultate pentru că aprovizionarea bazelor situate în China se efectua cu dificultate și pentru că distanța dintre China și Japonia nu era ușor de parcurs. Acele avioane uriașe, care se deplasau cu repeziciune, le-au băgat japonezilor groaza în suflet; așa se explică inscripția observată de Louie. La trei săptămâni după ce a fost organizat primul raid în care avioanele au pornit din China, Saipanul a fost cucerit, iar avioanele americane B-29 au început să fie trimise de acolo în misiuni.[1] Strakley a fost primul pilot care a zburat din Saipan la Tokio. Capitala niponă nu mai fusese ținta unui raid aerian american din 1942, când a avut loc așa-numitul „Raid Doolittle”[2*]. Avionul lui Steakley nu avea la bord bombe, ci aparatură fotografică. Steakley avea misiunea de a realiza un fel de hartă a drumului pe care îl străbătea, pentru celelalte B-29 care îl urmau. La prânz, avionul a ajuns la Tokio.

Louie se afla într-un grup de prizonieri de război, făcând gimnastică, pentru că acesta fusese ordinul dat de gardieni, când a început să se audă alarma. Așa cum se întâmpla de fiecare dată în timpul alarmelor, gardienii i-au obligat pe prizonieri să intre în barăci. Captivii se obișnuiseră cu gândul că orice semnalare a unui atac aerian se dovedea o alarmă falsă, astfel că nu și-au făcut griji prea mari.

Aflați în barăcile lor, deținuții priveau pe ferestre. De data aceasta, și-au dat seama că situația era un pic diferită față de cele anterioare, și asta pentru că gardienii se uitau la cer ca și când „l-ar fi așteptat pe Mesia lor”, cum avea să noteze Bob Martindale. Apoi s-a văzut ceva lucind pe cer, cineva a

1 *Ibidem*, pp. 57-60, 64-68.

2 * După numele locotenent-colonelului american care l-a condus, James Doolittle (n.tr.).

arătat cu degetul și câțiva prizonieri de război s-au repezit la ușa barăcii.

Alergând prin lagăr, cu ochii îndreptați spre cer, Louie a văzut o lumină argintie pe cerul orașului Tokio, cu niște dâre în urma ei, care păreau spinări îndoite.

— Dumnezeule! Un avion american! a strigat cineva.

Gardienii erau îngroziți. Martindale i-a auzit vorbind pe un ton ridicat. Erau foarte agitați și o sintagmă se tot repeta: *„B niju ku.”*

Asemenea celorlalți prizonieri, Louie nu avea nici cea mai vagă idee ce fel de avion era. Apoi un prizonier de război capturat recent a spus că este noul tip de bombardier american, numit „B-29”. Oamenii au izbucnit în urale și au început să strige:

— B-29! B-29![1]

Acel bombardier era cel mai frumos lucru pe care Louie îl văzuse vreodată.

De partea cealaltă a golfului, pe străzi se vedeau numeroși civili, privind cu toții cerul. Frank Tinker i-a auzit strigând ceva, însă strigătele lor s-au amestecat într-un urlet unanim. Louie a privit către capătul sudic al lagărului. Pasărea stătea în fața biroului său, nemișcat, privind avionul cu o figură lipsită de expresie.

„Nu era Mesia lor”, avea să scrie Martindale. „Ci al nostru.”[2]

*

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Tom Wade, interviu telefonic, 17 septembrie 2005; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Martindale, *op. cit.,* pp. 166-167; Wade, *op. cit.,* pp. 138-139; Clarke, *op. cit.,* p. 147; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 176.

Bombardierul și-a efectuat zborul nestingherit. Steakley a survolat orașul de câteva ori, în vreme ce membrii echipajului său făceau fotografii. La sol, gardienii au început să îi caute pe prizonierii de război care umblau prin lagăr, vrând să-i oblige să intre în barăci. Oamenii s-au îndemnat unii pe alții la tăcere, temându-se că vor fi bătuți pentru că se bucură. N-au mai făcut gălăgie, iar Louie a rămas împreună cu alții să privească bombardierul, strecurându-se rapid de la o baracă la alta pentru a-i evita pe gardieni.

Steakley a survolat Tokio timp de mai bine de o oră. Artileria antiaeriană a încercat să îl doboare, iar avioanele japoneze au intrat în luptă cu el. În cele din urmă, când uriașul s-a îndreptat spre Saipan, un Zero a pornit în urmărirea lui, dar s-a întors după scurtă vreme.

La Omori, ziarele se obțineau relativ ușor. Cei care prestau muncă grea le strecurau în lagăr în fiecare zi, aducându-le de la diferitele puncte de lucru. Milton McMullen i-a dat unui șofer coreean un săculeț de orez furat în schimbul unui ziar redactat în engleză, pe care l-a strecurat în lagăr ascunzându-l într-unul din bocanci.[1] Pentru prizonierii de război, ziarele erau de-a dreptul amuzante. Informațiile oferite de presa japoneză în legătură cu evenimentele din Europa erau cât se poate de corecte, în schimb cele legate de războiul din Pacific erau eronate.[2] Louie a citit la un moment dat o știre în care se spunea că, rămânând fără muniție, un pilot japonez a reușit să-și doboare adversarul cu o ghiulea făcută din orez.[3]

La o zi după ce avionul B-29 a survolat capitala Japoniei, presa niponă a mers pe aceeași linie. „În ziare se scria, de pildă, că «Un B-29 inamic a vizitat zona Tokio»”, nota

1 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005.

2 Weinstein, *op. cit.,* p. 242.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

prizonierul de război Ernst Norquist în jurnalul său. „Se arăta că ar fi venit din direcția Insulelor Mariane, că ar fi survolat orașul și că ar fi fost «pus pe fugă» *(sic!)* fără să fi reușit să arunce nici măcar o singură bombă. Am râs când am citit această știre, deoarece nici nu putea fi vorba de «pus pe fugă». Nici artileria antiaeriană, nici avioanele Zero nu au fost în stare să întreprindă ceva împotriva acelei minunate păsări gigantice."[1] Louie a citit un alt titlu de articol, în care se spunea că bombardierul american ar fi „fugit cuprins de panică"![2]

Bombardierul nu făcuse decât să survoleze orașul Tokio, însă toți aceia care s-au aflat în Japonia în acel moment, fie ei oameni liberi sau prizonieri, știau ce înseamnă acest lucru. În fiecare dimineață, deținuții de la Omori erau aliniați și li se cerea să-și spună numărul în japoneză. După 1 noiembrie 1944, prizonierul care avea numărul 29 striga cât îl țineau plămânii *„Ninju ku".* „Acum, nici măcar dacă erau înțepați cu baionetele prizonierii nu-și mai puteau șterge de pe față zâmbetul", avea să scrie Wade.[3]

Însă Louie nu avea să zâmbească prea mult timp. Avionul B-29 și tot ceea ce însemna el l-au făcut pe Watanabe să devină și mai violent. Într-o zi, Louie se afla în baracă împreună cu un grup de prieteni. Stătea în partea din spate a barăcii, astfel încât să poată fi văzut chiar din ușă în situația în care Pasărea ar fi intrat pe neașteptate. Tocmai când oamenii treceau din mână-n mână o țigară făcută din tutun înfășurat în hârtie igienică, gardienii au dat buzna în baracă, strigând *„Keirei!"* Louie a sărit în picioare odată cu ceilalți. Watanabe a intrat în baracă.

---

1 Norquist, *op. cit.,* p. 287.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Wade, *op. cit.,* p. 139.

Pasărea a privit în jur preț de câteva secunde. A pășit în interior și l-a zărit pe Louie. S-a apropiat cu pași repezi de el și s-a oprit înaintea lui. Purta o curea cu cataramă groasă, cea pe care o avusese și când Louie sosise la Omori. Catarama era foarte lată și groasă, făcută din alamă. Când a ajuns în fața lui Louie, Pasărea și-a scos cureaua, ținând-o de un capăt cu ambele mâini.

— Ai fost ultimul care a luat poziția de drepți!

Apoi a ridicat cureaua, cu mâna spre spate, dar fără să o țină de cataramă, după care a rotit-o împrejur și înainte, ca și când s-ar fi pregătit pentru aruncarea ciocanului. Catarama l-a izbit pe Louie în tâmpla și urechea stângă.[1]

A avut senzația că a fost împușcat în cap. Deși hotărâse să nu se lase nicicând pus la pământ de Pasăre, fusese lovit cu atâta forță, încât durerea cumplită care a urmat loviturii i-a spulberat toată puterea. A simțit cum i se înmoaie picioarele și se prăbușește. Întreaga încăpere se învârtea cu el.

A rămas întins pe jos, ametit, cu capul pulsându-i violent și cu tâmpla sângerând. Când și-a revenit în simțiri, Pasărea stătea aplecat asupra lui, scoțând un sunet care mima compasiunea, un fel de „Ooooo” rostit cu o îngrijorare aproape maternă. A scos din buzunar o bucată de hârtie igienică și a pus-o ușor în palma lui Louie. Acesta și-a dus bucata de hârtie la tâmplă.

— Oh! S-a oprit, nu-i așa? a întrebat Pasărea cu voce blândă.

Louie s-a ridicat în picioare. Caporalul a așteptat să-și revină, în momentul în care Pasărea i-a vorbit cu blândețe și i-a oferit hârtie igienică, Louie a avut o revelație: omul care se afla înaintea lui știa ce înseamnă compasiunea. Tocmai simțea cum îl cuprinde o senzație de ușurare, când

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, „Zamperini Olympic Miler, Is Seif After Epic Ordeal”, *New York Times,* 9 sept. 1945.

catarama, căreia brațele Păsării îi conferiseră din nou viteză, l-a lovit în exact același loc. Louie a simțit o durere cumplită, s-a înmuiat tot și a căzut pe podea.

*

Vreme de mai multe săptămâni, Louie nu a auzit deloc cu urechea stângă. Pasărea a continuat să-l bată zilnic. Iar Louie a răbdat cumplitul tratament, cu pumnii strânși și având flăcări în priviri. Însă aceste atacuri brutale îl consumau. Caporalul a început să-i ia în stăpânire și lumea viselor. Prizonierul visa că Pasărea îl bate. Îi vedea chipul schimonosit de cumplita lui obsesie. Louie și-a petrecut ceasuri întregi în rugăciune, cerându-i lui Dumnezeu să-l salveze. Visa cu ochii deschiși. Se vedea alergând pe stadionul olimpic și urcând pe podium. Se gândea la cei de acasă, chinuit de ideea suferințelor pe care trebuie să i le fi provocat dispariția lui mamei sale. Își dorea foarte mult să-i scrie, dar nu avea sens. Odată, un ofițer japonez le spusese deținuților că au dreptul să scrie acasă, iar toți cei din lagăr s-au pus pe alcătuit scrisori către părinți, soții, copii, prietene. Când a aflat acest lucru, Pasărea l-a chemat pe Comandorul Maher, i-a dat scrisorile prizonierilor și l-a obligat să le ardă.[1]

Într-o zi, pe la jumătatea lui noiembrie, Louie se afla în baraca lui când a intrat Pasărea împreună cu doi japonezi, pe care nu-i cunoștea. Se aștepta să fie bătut din nou, însă nou-veniții i-au vorbit pe un ton prietenos, i-au spus că sunt producători la Radio Tokio și că i-au adus un lucru pe care merită să-l vadă. Și i-au întins o foaie de hârtie. Louie a

1 Măturia lui Francis Harry Frankcom, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. I, 1945-1952, 201, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

privit-o. Era o stenogramă a unei știri NBC legate de moartea sa. Totul era cât se poate de real. Louie fusese declarat mort în iunie, iar această știre ajunsese în presa americană la 12 noiembrie, deci chiar în săptămâna respectivă.[1]

Japonezii de la Radio Tokio nu doreau nimic altceva decât ca Louie să vină în studioul lor, la o emisiune *Postman Calls*, și să anunțe faptul că trăiește. I-au mai spus că este de dorit să facă acest lucru pentru el însuși, dar și pentru familia sa, care suferă. Era liber să-și conceapă singur mesajul. Louie nu a avut încredere în ei și nu le-a dat niciun răspuns. Japonezii i-au spus că are o zi timp de gândire. Louie a discutat cu Martindale, care i-a spus că mai mulți prizonieri de război au transmis diferite mesaje și că, atâta vreme cât nu comunica mesaje propagandistice, nu făcea nimic rău.

Louie a acceptat. Cei de la Radio Tokio i-au adus ceva de scris și hârtie, iar el s-a apucat de treabă. Gândindu-se la faptul că membrii familiei sale puteau crede că mesajul nu venea cu adevărat de la el, Louie a inserat câteva detalii personale pentru a-i convinge asupra identității sale. Pentru a se asigura că mesajul său va fi transmis cu adevărat, s-a decis să exprime doar păreri pozitive față de țara al cărei prizonier era. A inclus în mesaj numele altor prizonieri de război, care se temeau că ai lor ar fi putut crede că decedaseră. L-a menționat pe Bill Harris, pe care îl văzuse cu o lună și jumătate în urmă la Ofuna. A decis să nu-l menționeze pe Phil. Nu îl mai văzuse pe pilot de mai bine de opt luni și nu știa dacă mai trăiește.[2]

Louie a fost dus cu o mașină la studioul Radio Tokio. Producătorii l-au salutat cu căldură, de parcă ar fi fost un

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Martindale, *op. cit.*, pp. 129-130; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

prieten apropiat. I-au citit mesajul și au fost de acord să-l transmită. I-au comunicat că mesajul va fi înregistrat pentru a fi transmis două zile mai târziu. Producătorii voiau să anunțe în emisiunea de după-amiază că urma mesajul prizonierului de război, astfel încât să stârnească interesul ascultătorilor și apoi să mai aștepte puțin până să arunce în eter vocea lui Louie. Toate aceste precizări reprezentau o dovadă a faptului că nu mințeau.

Louie a fost dus în fața unui microfon, unde i s-a dat șansa pe care o aștepta de atâta vreme. Și-a citit mesajul, iar producătorii au fost încântați. În timp ce aceia care îl escortaseră la studio se pregăteau să-l ducă înapoi la Omori, Louie s-a apropiat de un producător care fusese deosebit de amabil cu el și i-a spus că în lagăr se află un anume Watanabe, care îi bate crunt pe prizonierii de război. Producătorul respectiv s-a arătat îngrijorat și i-a spus că va vedea ce poate să facă.

În San Francisco, la ora 2.30 în dimineața zilei de 18 noiembrie 1944, o tânără pe nume Lynn Moody era singură în Biroul Știri de Război; lucra în tura de noapte. În biroul de vizavi, la Comisia Federală de Comunicații (CFC), o colegă de-a ei asculta posturi de radio japoneze și dactilografia anumite emisiuni, care urmau să fie analizate ulterior de către specialiștii în propagandă. Pentru că se plictisea, Lynn Moody s-a dus în biroul colegei s-o salute. Aceasta din urmă a rugat-o să-i țină puțin locul, pentru că dorea să ia o pauză.[1]

Lynn Moody și-a pus căștile și a început să stenografieze. În timp ce scria, a auzit uimită un nume familiar: Louis Zamperini. Lynn Moody absolvise USC în 1940 și îl cunoștea de multă vreme pe Louie. Crainicul vorbea despre mesajul transmis în 18 octombrie din partea lui Louie, însă scris de

1 Lynn Moody Hoffman, scrisoare către Louis Zamperini, 14 august 1998.

fapt fără știrea acestuia. Euforică și nerăbdătoare să afle continuarea, Lynn Moody a continuat transcrierea, punând între paranteze cuvintele pe care nu le distingea cu claritate.

Cu o lună în urmă, am transmis un mesaj. Acest mesaj, transmis pe același post și în cadrul aceluiași program, *Postman Calls,* venea din partea locotenentului de rangul I Louis (Silvie) Zamperini, din cadrul Aviației Militare a Statelor Unite. Recent, ne-a atras atenția un raport în care se arată că locotenentul de rangul I Louis Zamperini a fost declarat mort de către reprezentanții Departamentului de Război al Statelor Unite. Conform raportului, locotenentul Zamperini ar fi dispărut în mai 1943, în timpul unei misiuni efectuate în Pacificul de Sud. Se pare că sursa, evident neinformată, care a venit cu știrea amintită este un post de radio din California, care a citat reprezentanți ai Departamentului de Război al Statelor Unite. Sperăm că mai putem rectifica această greșeală, arătând că Louis Zamperini trăiește și se simte bine, fiind prizonier de război aici, la Tokio.

Aceasta este una dintre numeroasele situații în care se arată că militarii au dispărut în timpul unor misiuni, pentru ca ulterior să se descopere că informația respectivă este eronată. În ultima conflagrație s-au înregistrat numeroase astfel de situații, în care suferințele și durerea sufletească a părților implicate puteau fi evitate prin transmiterea de informații corecte legate de locul în care se află militarii (dacă este cazul). Unul dintre scopurile pe care le urmărește acest program este acela de a alina suferințele celor implicați, de a transmite rapid mesaje adevărate, conținând informații a căror veridicitate să se ridice deasupra oricărei îndoieli, făcând astfel un serviciu rudelor și

prietenilor oamenilor care se află în lagărele pentru prizonieri de război din întreaga Japonie. Sperăm sincer că mama lui Louis ne ascultă în această noapte sau că o va informa cineva în legătură cu cele transmise de noi.

Numele lui Louis Zamperini va rămâne pentru multă vreme în memoria noastră. Aceia dintre noi care provin din sudul Californiei ne vom aminti mereu de perioada în care Louis dobora toate recordurile în proba de o milă. Recordul său, nedoborât încă în competițiile de nivel universitar, rămâne încă un obiectiv pe care și-ar dori să-l atingă cei ce participă la (Ginger Cup). Am urmărit cu sufletul la gură eforturile depuse de Zamperini la Jocurile Olimpice din 1936, desfășurate la Berlin, în Germania. Adversarii săi, precum și unii dintre cei mai buni sportivi din țară nu au decât cuvinte de laudă la adresa lui. El a concurat împotriva unor sportivi mari ca (Bensig) și Cunningham. Această personalitate, care ne este atât de dragă nouă și care s-a luptat împotriva timpului pe toate pistele lumii, nu a decedat, ci trăiește, se află încă alături de noi. Regretăm suferința pe care trebuie să o fi provocat știrea decesului său și sperăm că eforturile depuse de prizonierii de război de la *Postman Calls* vor (compensa) într-o oarecare măsură durerea stârnită de această eroare.

Fruntea sus, doamnă Louis Zamperini din (Torrance) California! Louis este aici; același Louis vesel, cu alură și caracter de sportiv, idolul nostru, al tuturor fanilor din sudul Californiei. Puteți să le dați și altora această veste, doamnă Zamperini, căci noi știm că toți iubitorii (atletismului) vor f *[sic]* foarte bucuroși. Louis nu se mai află pe o pistă de alergare, ș *[sic]* ne pare rău pentru asta. Acolo i se simte lipsa. Louis nu a dispărut, nici nu a decedat, așa cum s-a arătat în rapoartele oficiale, iar

acest lucru nu poate decât să ne bucure. Suntem cu adevărat fericiți să facem un asemenea serviciu pentru aceia ce sunt, la fel ca noi, prizonieri de război și sperăm *[sic]* să mai putem oferi astfel de informații. Nădăjduim ca micul grup de prizonieri de război care se ocupă de emisiunea *Postman Calls* să vă poată fi de folos și pe viitor. De asta ne aflăm noi aici, așa că vă rugăm să rămâneți pe recepție, doamnă Zamperini. Nu aveți pentru ce să ne mulțumiți. Ne-a făcut plăcere.

Lynn Moody a dactilografiat textul cât a putut de repede și, de bucurie, a făcut o serie de greșeli. Doamna de la CFC a lipsit aproximativ o oră. „Practic dansam prin birou când i-am spus ce aflasem", avea să scrie Lynn Moody mai târziu.

În Torrance, familia Zamperini încerca să facă față anunțului legat de moartea lui Louie. După ce a primit un pachet în care se afla decorația *Purple Heart,* a sosit și o scrisoare legată de asigurarea de viață, care trebuia să fie încasată și a cărei valoare se ridica la 10.000 de dolari. Louise a depus banii la bancă și nu a cheltuit nimic din ei. A declarat că, atunci când Louie se va întoarce acasă, banii vor fi ai săi. După ce s-a aflat vestea morții lui Louie, regizorul de film Cecil B. DeMille și-a făcut imediat apariția, dorind să realizeze un interviu cu familia pentru *Sixth War Bond Drive.* Louise și Sylvia au primit scenarii, cu roluri rezervate pentru ele. Trebuiau să vorbească despre Louie la timpul trecut, ca și când ar fi fost mort. Din politețe, membrii familiei Zamperini au respectat scenariul.[1]

La un moment dat, în aceeași perioadă, un curier a adus un buchet de flori pentru Sylvia. Era un cadou din partea soțului ei, Harvey. Acesta era artilerist, undeva pe frontul din

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; „Sixth War Bond Drive", 19 noiembrie 1944, stenograma interviului.

Olanda. La câteva zile după aceea, Sylvia primea o telegramă în care i se aducea la cunoștință faptul că Harvey fusese rănit.[1] Sylvia a așteptat, chinuită de nerăbdare, vreme de câteva zile. În cele din urmă, a sosit și o scrisoare. Harvey i-o dictase unei asistente, în timp ce el se afla pe un pat de spital. Tancul lui fusese lovit și luase foc. Scăpase cu viață, dar avea arsuri pe mâini și pe față. Sylvia își făcuse tot felul de scenarii în minte, dar la foc nu se gândise. Harvey era, la urma urmei, pompier. Fiind epuizată și aproape incapabilă să mănânce, Sylvia abia dacă a reușit să se deplaseze dintr-un loc în altul pe tot parcursul lunii noiembrie, chinuită tot timpul de coșmaruri. Ca urmare, a slăbit și mai mult.

Pe 20 noiembrie, purtând încă în suflet bucuria pe care i-o adusese știrea legată de Louie două zile mai devreme, Lynn Moody lucra în tura de noapte, de la 24 la 8. La ora 2.30, una dintre colegele de la CFC a strigat-o, cerându-i să vină repede.

Lynn Moody a făcut așa cum i s-a spus: și-a pus căștile și a ascultat. Se transmitea o nouă ediție a emisiunii *Postman Calls.* „Salut, America!" a început crainicul. „Acesta este poștașul vostru, care, așa cum am promis mai devreme, în timpul emisiunii de la miezul nopții, vă aduce un mesaj special pentru doamna Louis Zamperini, cu adresa la numărul 2028 pe Gramercy Street, în Torrance, California. Sperăm că în noaptea asta doamna Zamperini ne ascultă, deoarece avem pentru dânsa o surpriză deosebit de plăcută. Fiul doamnei a venit în studioul nostru special pentru a-i transmite acest mesaj de încurajare după raportul Departamentului de Război al Statelor Unite, prezentat zilele trecute, în care se arăta că ar fi decedat, dispărut în timpul unei misiuni. O asigurăm pe doamna Zamperini că lucrurile

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

nu stau deloc așa. Vocea care se va auzi imediat este aceea a locotenentului de rangul I Louis Helzie *[sic]* Zamperini din Aviația Militară a Statelor Unite, care în prezent este prizonier într-un lagăr din Tokio. Aveți cuvântul, domnule locotenent Zamperini."

S-a auzit imediat glasul unui bărbat tânăr. Moody l-a recunoscut imediat: era Louie.[1]

„Vă salut, mamă și tată, rude și prieteni. Vă vorbește Louie al vostru. Prin bunăvoința autorităților de aici, am posibilitatea să vă transmit personal mesajul meu.

Îmi auziți vocea după ce nu ați mai auzit-o vreme de doi ani și jumătate. Sunt convins că, pentru voi, vocea mea sună la fel ca atunci când am plecat de acasă.

Nu sunt rănit și mă simt bine și abia aștept ziua în care vom fi din nou împreună. Pentru că nu am mai avut vești de la voi din momentul în care am plecat oarecum pe neașteptate, mi-am făcut griji în ceea ce privește starea de sănătate a celor din familie. Sper ca acest mesaj să vă găsească pe toți sănătoși și optimiști.

Acum mă aflu într-un lagăr pentru prizonieri din Tokio și sunt tratat cât se poate de bine, având în vedere condițiile de război. Cei care conduc lagărul se poartă bine cu mine și nu am de ce să mă aștept la ceva rău.

Vă rog să-mi scrieți cât de des puteți și să-mi trimiteți poze cu toată lumea. În ceasurile în care mă simt singur, nimic nu m-ar bucura mai mult decât să mă uit la fotografii cu familia mea.

Tată, să nu uit. Ți-aș fi foarte recunoscător dacă ai avea grijă de armele mele, ca să ne bucurăm de partide reușite de vânătoare atunci când mă întorc acasă.

1 Lynn Moody Hoffman, scrisoare adrestaă lui Loius Zamperini, 14 august 1998.

Mamă, Sylvia și Virginia, sper că v-ați păstrat extraordinarul talent în bucătărie. Se întâmplă frecvent să revăd cu ochii minții minunatele voastre plăcinte și prăjituri.

Pete mai vine la voi săptămânal din San Diego? Sper că locuiește în continuare aproape de voi.

Transmiteți-le din partea mea toate cele bune lui Gorton, Harvey, Eldon și Henry și spuneți-le să aibă grijă de ei. Le transmit toată dragostea mea Sylviei, Virginiei și lui Pete și sper că se bucură de ceea ce fac. Le simt foarte tare lipsa.

În Japonia am întâlnit câteva cunoștințe vechi. De câteva dintre ele vă veți aduce aminte cu siguranță.

William Harris, băiatul înalt din trupele de pușcași marini, se află aici și este sănătos. Și Lorren Stoddard, Stanley Maneivve și Peter Hryskanich sunt aici și se simt bine. Vă mai aduceți aminte de William Hasty din Bishopville? Împărțim aceeași cameră de două luni. Arată foarte bine.

Știu că ați avut grijă de lucrurile și economiile mele. Fără îndoială că ați primit prin bunăvoința armatei obiectele care îmi aparțin.

Îi transmit salutări lui Bob Lewellyn și tuturor prietenilor din orașul meu natal. Înainte de a încheia, vă doresc un Crăciun fericit și un An Nou cu sănătate și bucurii.

Fiul vostru iubitor,
Louie”[1]

În aceeași zi, a sunat telefonul în casa familiei Zamperini. La celălalt capăt al firului s-a auzit vocea unei femei, care

1 Din documentele lui Louis Zamperini.

spunea că locuiește într-o suburbie învecinată, San Marino, și că asculta radioul în momentul în care s-a transmis la postul de radio japonez mesajul unui prizonier de război. Semnalul era neclar, dar ea era sigură că înțelesese bine numele. Prizonierul de război care transmisese mesajul era Louie.

Membrii familiei Zamperini erau șocați și circumspecți. Nu o cunoșteau pe femeia respectivă, se temeau că este o farsă. Sylvia și Louise i-au cerut adresa și s-au dus imediat acasă la ea.[1] Femeia le-a povestit tot ceea ce auzise la radio. Sylvia și Louise i-au mulțumit și au plecat. Au crezut-o, dar nu știau dacă se pot baza pe cele transmise la radio. „Mă întrebam: Oare e adevărat? Oare e adevărat?" avea să-și amintească Sylvia.[2]

După ce Sylvia și Louise au ajuns acasă, au primit o telegramă prin Western Union. Era de la șeful Procuraturii Militare a Armatei Statelor Unite. În telegrama respectivă se specifica: „A FOST INTERCEPTAT URMĂTORUL MESAJ DE PROPAGANDĂ EMIS DE POSTUL DE RADIO JAPONEZ." Urma apoi mesajul lui Louie, așa cum fusese el notat de către Lynn Moody. Telegrama se încheia cu o formulă din care rezulta că semnatarul, un ofițerul de rang înalt, nu își asuma niciun fel de răspundere: „ÎN AȘTEPTAREA ALTOR DOVEZI, ACEST RAPORT NU CONFIRMĂ STATUTUL SĂU DE PRIZONIER DE RĂZBOI."[3]

Au început să sosească mesaje de la prieteni, dar și de la străini de pe întregul teritoriu al țării, toți dorind să anunțe familia Zamperini de existența mesajului transmis de postul de radio japonez, interpretat, preluat și retransmis de alte

1 Însemnări scrise de mână, aflate printre documentele lui Louie Zamperini.

2 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

3 Telegramă nedatată, din documentele lui Louis Zamperini.

posturi de radio. A sunat și Gildo Dossi, unchiul lui Louie din Wilmington, Iowa. El a deschis radioul și a auzit vocea în privința căreia era sigur că îi aparține nepotului său.[1]

Mesajele care se refereau la conținutul emisiunii postului de radio japonez au fost variate, dar multe dintre ele au avut ceva în comun: cererea lui Louie ca armele sale să fie păstrate cu grijă. Louie îndrăgise de mic vânătoarea. Vânase iepuri pe câmpurile din preajma localității Torrance și în rezervația indienilor Cahuilla. Tocmai de aceea avea mare grijă de armele sale.[2] Pentru membrii familiei Zamperini, acest amănunt reprezenta un anumit indiciu, tocmai pentru că era vorba despre un lucru pe care japonezii nu aveau de unde să-l cunoască.

Louise și Sylvia au izbucnit în lacrimi, apoi au început să chiuie de bucurie.

Pete a ridicat receptorul, a format numărul lui Payton Jordan și i-a strigat în receptor:

— Payt! *Louie trăiește!*[3]

1 „Louis Zamperini Radio Talk Heard by Uncle", *Des Moines Register*, 12 decembrie 1944.

2 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

3 Payton Jordan, interviu telefonic, 16 august 2004.

Capitolul 26

Nebunie

Oamenii de la Radio Tokio au revenit la Omori, zâmbitori. Au spus că Louie are o voce deosebit de caldă și că făcuse o treabă foarte bună. L-au întrebat dacă este de acord cu o nouă transmisiune.[1]

Louie le-a răspuns că, atâta vreme cât i se permite să redacteze el însuși textul pe care urma să-l citească, nu are nimic împotrivă. Așa că a scris un nou mesaj pentru familie și i-a însoțit pe producători la Tokio. Când au ajuns în studio, producătorii i-au comunicat că nu trebuie să citească mesajul pe care îl concepuse. Pregătiseră ei un alt mesaj. Și i-au dat o foaie de hârtie pe care era scris acest alt mesajul. Iată conținutul său exact, așa cum a fost redactat:

> Ei bine, chiar dacă vă vine să credeți sau nu... s-ar putea ca eu să fiu unul dintre acei „tipi norocoși" sau, poate, nu știu, poate că sunt cu adevărat lipsit de noroc... În fine... Ăsta-s eu, Louis Zamperini, 27 de ani, născut în Los Angeles, California, Statele Unite ale Americii, cel care vă vorbește. Atunci când spun că-s norocos, mă refer la faptul că sunt în viață și sunt sănătos... Da, asta-i o chestie de-a dreptul ciudată... Am auzit și am și văzut cu ochii mei cum s-a raportat că m-am dus, vreau să spun că s-a raportat că aș fi murit pe câmpul de luptă... Da, s-a spus că aș fi fost unul dintre aceia care a murit cavaleresc *[sic],* luptând pentru cauză... Cred că în raportul oficial se spunea ceva de genul... „Locotenentul de rangul I Louis S. Zamperini,

1 Loius Zamperini, interviu telefonic.

deținătorul recordului universitar în proba de o milă, a fost declarat mort de către reprezentanții Departamentului de Război al Statelor Unite. Fostul atlet de la University of Southern California a dispărut în misiune în Pacificul de Sud în mai 1943." Ei, ce ziceți?... Dom'le... Asta-i tare... Iată-mă viu și nevătămat... Dar, la naiba! Se presupune că am murit... Ei bine, chestiunea asta îmi aduce aminte de un alt tip, care se află în aceeași situație ca și mine, sau cel puțin era... Oricum, mi-a spus că, oficial, s-a anunțat că el ar fi fost „ucis pe câmpul de luptă", când, în realitate, era prizonier de război... După mai multe luni, a primit o scrisoare de la soția lui, în care aceasta îi spunea că s-a recăsătorit, fiindcă era convinsă că el era mort... Sigur că a rămas uluită când a aflat că el era bine mersi, prizonier într-un lagăr... Oricum, ea a încercat să-l consoleze, arătând că era gata să divorțeze și să se recăsătorească cu el când avea să se întoarcă acasă... Chiar îmi pare rău pentru băiatu' ăla, iar vina este doar a oficialităților, care iau de bune astfel de raporte *[sic],* pe care nu te poți baza... Ar putea măcar să facă în așa fel încât cei de acasă să afle unde sunt băiatul lro *[sic]...*

În fine, asta nu e treaba mea și sper că cei de acasă au fost informați că trăiesc și că am de gând să rămân în viață... Desigur, este foarte trist atunci când unui om nu i se permite nici măcar să trăiască. Vreau să spun, când este ucis într-un așa-numit „raport oficial"... Ce ziceți de asta?...[1]

Louie era îngrozit. Se întreba de multă vreme cum de fusese posibil să nu fie executat în Kwajalein, asemenea celor nouă militari din trupele de pușcași marini. Se întreba, de

1 Din documentele lui Louis Zamperini.

asemenea, de ce fusese torturat la Ofuna înainte de orice fel de interogatoriu, spre deosebire de toți ceilalți prizonieri de război. În sfârșit, intențiile japonezilor deveniseră cât se poate de clare. În Kwajalein, după ce fusese ordonată execuția lui Louie, un ofițer și-a convins superiorii să-l lase în viață pentru a fi transformat într-un instrument de propagandă.[1] Ofițerul respectiv s-a gândit că un sportiv din SUA care a avut rezultate deosebite la Jocurile Olimpice ar constitui un instrument de propagandă deosebit de valoros.[2*] Probabil că japonezii l-au trimis pe Louie în iadul de la Ofuna și, apoi, la Omori, unde îl aștepta Pasărea, pentru a-i face viața de nesuportat, astfel încât la un moment dat să fie gata să facă orice, chiar și să-și trădeze țara pentru a scăpa de calvar. Au făcut în așa fel încât să dispară din evidențe, nu l-au trecut pe listele Crucii Roșii, au așteptat până când guvernul țării sale l-a declarat decedat și abia după aceea au demonstrat că se află în viață. Procedând astfel, japonezii au sperat să pună oficialitățile americane într-o situație neplăcută, diminuând astfel încrederea militarilor americani în guvernul lor.

Louie a refuzat să dea citire acelui mesaj. Continuând să zâmbească, producătorii japonezi l-au invitat să-i însoțească într-o scurtă plimbare. L-au dus la o cafenea, unde au avut grijă să i se servească o masă delicioasă, cu preparate tipic americane, după aceea l-au dus într-un ansamblu rezidențial, unde camerele aveau paturi cu saltele și cearșafuri, spunându-i că ar putea locui acolo și că nu trebuie să se mai întoarcă vreodată la Omori. Apoi i-au făcut cunoștință cu un grup de australieni și americani care,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; documentele lui Louis Zamperini din 1950, în care se face referire la întâlnirea cu ofițerul din Kwajalein; Louis Zamperini, interviu de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

2 * Phil nu se dovedea la fel de util, însă executarea lui putea atrage după sine refuzul lui Louie de a coopera.

spuneau producătorii, îi ajută pe japonezi să-și realizeze emisiunile. În momentul în care Louie a dat mâna cu ei, „prizonierii pentru propagandă” au lăsat ochii în pământ. Expresia de pe chipul lor spunea totul. Dacă Louie citea mesajul, devenea un propagandist al inamicului. Louie a fost dus înapoi, la postul de radio, și i s-a cerut din nou să citească mesajul. Zâmbetele au dispărut imediat de pe chipurile producătorilor în timp ce-i ordonau să citească. Louie a refuzat din nou. Japonezii au ieșit din încăpere ca să stea de vorbă între patru ochi.[1]

Louie a fost lăsat singur în studio. În fața lui se aflau mai multe copii ale mesajului pe care trebuia să-l citească. Și-a strecurat mâna printr-un buzunar găurit, a șterpelit un exemplar și l-a strecurat sub haină. Producătorii s-au întors.

— Este clar, l-a anunțat unul dintre ei. Cred că tu mergi într-un lagăr disciplinar.[2]

Și Omori era considerat drept lagăr disciplinar, dar era limpede că producătorii se referă la un alt lagăr. Pentru Louie, orice alt lagăr era mai bun decât acela de la Omori, pentru că la Omori se afla Pasărea. Producătorii i-au acordat o ultimă șansă pentru a se răzgândi, dar Louie nu s-a răzgândit.

A fost dus la Omori. Pasărea îl aștepta, clocotind de ură. Caporalul a început din nou să-l bată. Probabil că Louie își primea pedeapsa pentru refuzul de a citi textul compus de producători sau poate pentru că producătorul căruia Louie îi ceruse ajutorul data trecută îi povestise Păsării despre acuzațiile emise de prizonier. Louie a rezistat, și-a încasat bătaia cu aceeași ură în priviri și a așteptat să fie trimis într-

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

un „lagăr disciplinar”. Ca și ceilalți prizonieri de război, Louie a continuat să scruteze cerul, cu speranța ca primul B-29 să fie urmat de altele.

*

În zorii zilei de 24 noiembrie, în Tokio au început să urle sirenele. De undeva, de sus, se auzea un zgomot puternic. Prizonierii de război au privit cerul. Sus, foarte sus, se zăreau niște săgeți strălucitoare: o mulțime de avioane B-29, în total 111 aparate, îndreptându-se toate spre o fabrică de avioane situată la marginea orașului. Prinse într-un curent de aer foarte puternic, aparatele de zbor navigau cu viteze de aproximativ 700 km/oră, depășind cu peste 150 km/oră viteza pentru care fuseseră proiectate. Veneau americanii![1]

„Era o zi răcoroasă, senină și însorită”, avea să scrie prizonierul de război Johan Arthur Johansen, care, la momentul respectiv, muncea din greu într-un punct de lucru. „Avioanele luceau ca argintul în razele soarelui, pe cerul albastru. … Era o priveliște minunată, care ne-a ridicat moralul până în înaltul cerului.”[2] Prizonierii au început să strige:

— Aruncați bombele! Să ajungeți cu bine la sol! Bine ați venit!

Gardienii au privit cerul. Se uitau cu teamă la avioane și nu păreau să audă strigătele prizonierilor.

La Omori, contabilul lagărului, Yuichi Hatto, se afla într-un grup de prizonieri de război. Privind cerul, au observat cu

---

1 Martindale, *op. cit.,* p. 177; Johan Arthur Johansen, interviu prin e-mail, 26 martie 2005; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* eseul 4, 1990; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; „Tokyo in Flames After Crippling Superfort Blow”, *Ogden Standard Examiner,* 25 noiembrie 1944; Kerr, *Flames,* pp. 97-101.

2 Johan Arthur Johansen, interviu prin e-mail, 26 martie 2005.

toții un avion de luptă japonez care se apropia de bombardierele americane. Avionul japonez a intrat direct într-unul dintre aparatele americane. Micul avion japonez s-a prefăcut într-o ploaie de scântei, care a căzut în Golful Tokio. Bombardierul american a început să piardă din altitudine și să lase în urmă o dâră de fum. O parașută s-a deschis în apropierea bombardierului respectiv, iar unul dintre prizonierii de război a strigat:

— Unul e în siguranță! În siguranță!

Cuvintele rostite în engleză i-au atras atenția lui Hatto. Le mai auzise în timpul meciurilor de baseball. Bombardierul s-a prăbușit în apă, ducându-i în neființă pe toți aceia care se mai aflau la bordul său. Singurul supraviețuitor, acela care a reușit să se parașuteze, plutea acum ca un puf de păpădie deasupra orașului Tokio. Pe măsură ce cobora tot mai mult, Hatto a simțit o strângere de inimă, gândindu-se la ce soartă îl aștepta pe aviator imediat ce ajungea la sol.[1] Celelalte bombardiere și-au continuat drumul. Undeva, în depărtare, s-a auzit o bubuitură puternică.

Pe parcursul toamnei, avioane B-29 au survolat Omori aproape zilnic. Uneori venea câte un singur aparat, alteori veneau cu zecile, împânzind cerul. În zilele senine, oamenii le priveau nestingheriți; când cerul era acoperit, le auzeau mormăitul, singurul care putea să străpungă pătura cenușie a norilor. În Tokio, sirenele urlau neîncetat, astfel încât prizonierii de război s-au obișnuit să doarmă în zgomotul lor.[2]

În noaptea de 27 noiembrie, lagărul a fost survolat de 85 de bombardiere. În noaptea de 29 spre 30, o noapte cu burniță, prizonierii au fost treziți din somn de două raiduri

1 Yuichi Hatto, interviu luat în 28 august 2004.

2 Norquist, *op. cit.*, pp. 288, 291.

executate în forță, care au avut drept țintă zona industrială a orașului Tokio. Bubuiturile exploziilor s-au auzit la mare distanță, iar prizonierii de război au putut vedea flăcările înălțându-se spre cer, singurele urme rămase din cele 2.773 de clădiri care au fost distruse în acea noapte. Civilii au început să treacă podul spre Omori și să-și ridice corturi în jurul lagărului, sperând să scape astfel de efectele devastatoare ale bombelor.[1]

Într-o zi din acea toamnă, Louie a ieșit ca de obicei din baracă pentru a urmări niște avioane de luptă japoneze care se apropiau de bombardierele americane. Lupta se dădea la o altitudine atât de mare, încât se puteau vedea bine numai bombardierele americane. Micile avioane japoneze se zăreau arareori, numai când intrau în bătaia razelor de soare. Când și când, se auzea câte o explozie în imediata apropiere a bombardierelor. Louie se gândea că arată ca niște focuri de artificii. Erau avioanele de luptă japoneze, care explodau după ce erau lovite de americani. Bombardierele americane au continuat să zboare neabătute.[2] În apropiere de Louie, cineva urmărea același spectacol. Pasărea privea totul cu o figură pe care se citea spaima.

— *Hikoki dame,* a lătrat caporalul. *Hikoki dame.*[3]

Avioanele japoneze, se lamenta el, nu erau bune de nimic.

Cu fiecare B-29 care survola capitala, Watanabe devenea mai încrâncenat. I-a chinuit pe prizonieri cu nesfârșitele sale inspecții, a ordonat să nu se mai fumeze și să nu se mai cânte, a interzis jocul de cărți și slujbele religioase. A pălmuit un ofițer timp de cinci minute, l-a pus să stea în poziție de drepți timp de patru ore, în frig, fără veston, și i-a ordonat să curețe *benjo*-urile timp de două ore în fiecare zi, vreme de

1 *Ibidem.,* p. 291.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Ibidem.

două săptămâni. A bătut un ajutor de bucătar cu un polonic de mărimea unei vâsle. A cotrobăit prin lucrurile personale ale deținuților, confiscând hârtii și fotografii de familie, decretându-le drept „materiale suspecte” și distrugându-le. Îl cuprinsese paranoia.

— Voi câștigați război și voi faceți la toți japonezii ca la sclavii negri! a urlat el la un prizonier.[1]

L-a târât în biroul lui pe Martindale și l-a bătut în așa un hal cu pumnii și cu un băț de kendo, încât a răsturnat tot mobilierul.[2]

În decembrie, Pasărea a părăsit lagărul pentru câteva zile, așa că la Omori a fost cât de cât liniște, însă, în noaptea de dinaintea zilei în care caporalul ar fi trebuit să se întoarcă, prizonierii de război au fost treziți din somn și l-au auzit alergând prin lagăr, pe ploaie, strigându-le să iasă la un exercițiu pentru prevenirea incendiilor. În momentul în care deținuții care urmau să îndeplinească sarcinile specifice pompierilor s-au adunat în ploaia rece, Pasărea i-a lovit pe câțiva dintre ei peste față, a început să alerge prin barăci, lovind și alți prizonieri, după care le-a ordonat tuturor să se alinieze afară. După ce Louie și toți ceilalți au făcut așa cum li s-a cerut, Pasărea a scos sabia, a început să execute prin aer tot felul de mișcări cu ea și să urle, dând ordine și proferând invective. Vreme de două ore, Pasărea i-a obligat pe prizonieri să pompeze apă pentru a stinge focuri imaginare și le-a cerut să se folosească de mături pentru a stinge flăcări ce existau numai în mintea sa, pentru ca apoi să le ordone să intre în clădiri și să iasă în fugă din ele, pentru a „salva” alimente și documente.[3]

Pe parcursul lunii decembrie, Pasărea și-a ieșit cu totul

1 Bush, *op. cit.,* p. 207.

2 Martindale, *op. cit.,* pp. 180-181.

3 *Ibidem,* pp. 152-153; Wade, *op. cit.,* pp. 140-141.

din minți. A strâns ofițerii și le-a ordonat să treacă podul pentru a merge la Tokio, pretextând că era necesar să adune lemn provenit de la casele bombardate. Pe străzi fuseseră așezate albii cu apă pentru prevenirea incendiilor. În timp ce prizonierii înaintau, Pasărea s-a urcat pe o astfel de albie, și-a scos sabia și a urlat *„Keirei!”.* Prizonierii l-au salutat, iar caporalul, pierzându-se în lumea imaginației sale, și-a luat o poză pretențioasă, ca și când ar fi inspectat trupele, care i-a amintit lui Tom Wade de Mussolini. Civilii s-au adunat și au început să-l aclame. După ce prizonierii au trecut de el, Pasărea a fugit, s-a cocoțat pe o altă albie și a adoptat aceeași poziție, urlând că dorește să i se prezinte onorul. Totul s-a repetat, iar prizonierii s-au văzut nevoiți să parcurgă cu acest ritual o distanță de mai mulți kilometri.[1]

Atunci când cădeau bombele, Pasărea avea obiceiul să urle, alergând cu sabia scoasă prin lagăr și făcând spume la gură, cu fața strâmbată de un rictus, cu ochii aproape închiși, roșu ca focul. În timpul a cel puțin două bombardamente, le-a interzis prizonierilor să se adăpostească în tranșee. În timpul unuia dintre bombardamente, le-a ordonat prizonierilor să se alinieze și să ia poziția de drepți, cerându-le gardienilor să-și pregătească armele pentru tragere și să le îndrepte asupra prizonierilor. În timp ce bombele cădeau, Pasărea alerga printre prizonieri, băgând groaza în ei cu sabia pe care și-o rotea pe deasupra capetelor lor.[2]

Pe măsură ce frecvența bombardamentelor creștea, comportamentul Păsării față de Louie devenea mai violent.

---

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 144-145; Wade, *op. cit.,* p. 141; mărturia lui Francis Harry Frankcom, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* eseul 4, 1990.

Străbătea cu repeziciune lagărul, spumegând de furie, căutându-l pe american. Louie se ascundea, dar Pasărea îl găsea întotdeauna. De trei sau patru ori pe săptămână, Pasărea se năpustea asupra lui Louie în ceea ce Frank Tinker a numit „asaltul morții”[1], în care caporalul îl lovea cu pumnii peste față și în cap. După fiecare atac de acest fel, Louie rămânea amețit și plin de sânge. Era convins din ce în ce mai mult că Watanabe nu se va opri decât după ce îl va fi ucis.

Louie a începu să cedeze nervos. Caporalul îl bântuia în vis, urlând și clocotind de furie, lovindu-l în cap cu catarama de la curea. Chiar și în aceste coșmaruri, Louie simțea că îl cuprinde o furie atât de cumplită, încât se vedea doborându-l la pământ pe caporal și strângându-l de gât până când îl omora.[2]

În vreme ce Louie își îndura cumplitele suferințe aduse de luna decembrie, fostul său pilot se topea pur și simplu pe picioare la câteva sute de kilometri depărtare, într-o baracă mizeră din lagărul pentru prizonieri de război de la Zentsuji. Phil fusese transferat acolo în luna august a anului precedent, împreună cu Fred Garrett, cel rămas fără un picior, care fusese transferat de la Ofuna.[3]

Ofițerii de la Ofuna care se ocupau de interogatorii se referiseră la Zentsuji ca fiind o „minunată” răsplată. Însă lagărul de acolo era orice altceva, dar nu o minune. Prizonierii primeau foarte puțină hrană și căutau disperați buruieni ca să aibă ce mânca. Singura sursă de apă la care

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Don Wall, *Singapore and Beyond: The Story of the Men of the 2/20 Battalion, Told by the Survivors*, James N. Keady, Kowra, Australia, 1985, pp. 307-309; mărturia maiorului Melvin Miller din „The Mad Quack” (locotenent rangul I), Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

aveau acces era lichidul care se scurgea de pe suprafețele cultivate cu orez, fertilizate cu excremente umane. Ca să nu moară de sete, prizonierii se vedeau nevoiți să bea apa respectivă; drept urmare, 90% dintre ei sufereau de dizenterie. În 18 luni, toți prizonierii au slăbit cel puțin 20 kg. Un ofițer a estimat că în fiecare zi leșinau în jur de 20 de oameni. Aproape toți prizonierii aveau beri-beri și unii dintre ei au orbit din cauza malnutriției. În ultima zi a lunii noiembrie, un american a decedat din cauza inaniției.

La Zentsuji exista un singur avantaj: lui Phil i s-a permis să le scrie scurte mesaje alor săi, pe cărți poștale. Așa că scria fără încetare, unul după altul. Aceste mesaje chiar erau trimise, dar se împotmoleau undeva, în alambicatul sistem poștal. Toamna a trecut. Se apropia Crăciunul, iar familia lui Phil nu a primit niciun mesaj din partea lui.

De la dispariția lui Phil trecuse un an și jumătate. Familia lui era disperată. Nu mai știa nimic despre el din momentul în care avionul lui se prăbușise. În noiembrie, membrii familiei Phillips au aflat de mesajul lui Louie, moment din care chinurile lor s-au întețit, acum pline și de frustrare. Louie se referise la militari care se aflau alături de el, dar numele acestora nu s-a putut înțelege foarte bine din cauza bruiajului, iar materialele dactilografiate ale transmisiilor radio nu le ofereau niciun fel de certitudine. Îl pomenise Louie și pe Allen?[1]

Într-o seară de vineri a lunii decembrie din anul 1944, telefonul din casa lui Kelsey Phillips a sunat. La celălalt capăt al firului era un maior care lucra la Secretariatul Departamentului de Război al Statelor Unite. Probabil că cei de la Departamentul de Război primiseră vești de la Crucea

1 „Este posibil ca locotenentul Allen Phillips să fie prizonier la Tokio”, notiţe nedatate ale lui Phillips, FMP.

Roșie. Allen trăia.[1]

Kelsey nu mai putea de fericire. L-a rugat pe maior să transmită o telegramă soțului ei și logodnicei fiului ei. Cecy, care se afla la Washington, a primit în sfârșit vestea pe care o aștepta de atâta vreme. Ghicitoarea îi spusese că Allen va fi găsit înainte de Crăciun. Iar telegrama a sosit pe 8 decembrie. În culmea fericirii, Cecy și-a sunat fratele și i-a dat vestea cea bună, și-a dat demisia, s-a dus repede acasă, a pus într-o valiză câteva haine și câteva fotografii cu Allen și s-a grăbit să prindă un avion spre Indiana, dorind să aștepte acasă întoarcerea logodnicului.[2]

Cu patru zile înainte de Crăciun, la părinții lui Allen a sosit o carte poștală pe care fiul lor o scrisese în octombrie: „Dragii mei, sper că sunteți cu toții sănătoși. Abia aștept să ajung acasă, lângă voi. Tată, sper că te poți duce la vânătoare de iepuri înainte de a se încheia sezonul. Toată dragostea mea pentru Cecy, Martha și Dick. La mulți ani de ziua ta, tată." Kelsey a izbucnit în plâns citind acele rânduri pentru că a recunoscut scrisul fiului ei. Pastorul Phillips, care acum se afla în Franța, a primit vestea în Ajunul Crăciunului. „Nu pot descrie în cuvinte ceea ce simt", avea să-i scrie fiicei sale. „Acum mă aflu într-o lume cu totul și cu totul nouă. Nici nu mă pot gândi la ceva mai frumos. Este cu adevărat o fărâmă din Rai."[3]

Într-o scrisoare în care li se confirma oficial că Allen era prizonier de război, membrilor familiei Phillips li s-a cerut să nu discute în public despre faptul că Allen era în viață.[4] Kelsey și-ar fi dorit să se conformeze acestei cerințe, doar că

1 „Locotenentul Allen Phillips este în viaţă, prizonier la japonezi, a fost dat dispărut acum un an şi jumătate", notiţe nedatate ale lui Phillips, FMP.

2 Terry Hoffman, interviu telefonic, 6 martie 2007.

3 Reverendul Rusell Phillips, scrisoare către Martha Heustis, 5 ianuarie 1945.

4 Kelsey Phillips, scrisoare către Louise Zamperini, 15 decembrie 1944.

scrisoarea ajunsese la ea prea târziu. După telefonul primit de la Secretariatul Departamentului de Război al Statelor Unite, tot orașul aflase vestea, iar ziarele locale publicau deja noutățile despre Allen. Membrii familiei Zamperini primiseră o scrisoare cu un text similar, în care se arăta că la momentul respectiv se apreciază că mesajul de la radio fusese transmis cu adevărat de Louie, dar li se cerea să nu discute în mod public despre acest lucru. Probabil că funcționarii de la Secretariatul Departamentului de Război al Statelor Unite nu doreau să se afle că au transmis vești eronate, susținând că doi aviatori erau morți, când aceștia trăiau de fapt, mai ales că japonezii exploatau în avantajul lor astfel de erori.

Lui Kelsey i s-a permis să-i trimită o scrisoare fiului ei. Așa că și-a petrecut toată ziua care a urmat scriindu-i. Pe 14 decembrie, i-a trimis o scrisoare și doamnei Louise Zamperini. Chiar dacă o bucura gândul că Allen trăiește, sufletul îi era apăsat de tristețe.[1] Dintre toți cei aflați la bordul lui *Green Hornet*, numai Louie și Allen fuseseră găsiți. Mama lui Hugh Cuppernell era atât de demoralizată, încât nu se mai simțea în stare să le scrie altor mame. Sadie Glassman, mama artileristului Frank Glassman, a întrebat-o pe Louise într-o scrisoare dacă are vreo știre despre Frank, adăugând: „Cu toate că noi nu avem nicio știre, faptul că dumneavoastră ați aflat ceva ne dă un strop de speranță."[2]

„Este dificil să-mi manifest în mod deschis bucuria (deși mă bucur în adâncul sufletului meu) când mă gândesc la celelalte mame, pe care am ajuns să le cunosc și să le iubesc. Și știu foarte bine cât de mult se aseamănă durerea pe care toate o resimt în urma pierderii", îi scria Kelsey lui Louise.

1 Ibidem.

2 Sadie Glassman, scrisoare către familia Zamperrini, 18 noiembrie 1944.

„Sunt alături de ele cu tot sufletul și le voi scrie în fiecare zi."

Pe măsură ce Crăciunul se apropia, Louie abia dacă se mai putea ține pe picioare. Îl chinuia foamea. Darurile primite de la hoți îl ajutau, dar nu suficient de mult. Înnebunitor era faptul că alimentele se aflau atât de aproape. În toamna aceea, Crucea Roșie trimisese în două rânduri pachete pentru prizonierii de război, dar, în loc să le distribuie, conducătorii lagărului au băgat pachetele direct în magazie și și-au luat din ele tot ce au dorit.[1*] Nu făceau niciun efort pentru a ascunde faptul că furau.[2] „Îi vedeam cum aruncă ambalajele pe care noi le cunoșteam atât de bine, cum se plimbă printre barăci cu castroane cu cacao și zahăr și cum încearcă să-și spele hainele cu bucăți de brânză americană", scria Tom Wade.[3] Dintre toți, Pasărea arăta poate cel mai clar că nu îi pasă de nimic; fuma Lucky Strike în văzul tuturor și ținea în cameră alimente care proveneau de la Crucea Roșie. Dintr-un transport al Crucii Roșii care cuprindea 240 de colete, Pasărea a furat 48, însumând aproape 200 kg de diverse bunuri.[4]

Către finalul lunii decembrie, Pasărea le-a ordonat prizonierilor să se adune lângă un camion plin cu mere și portocale. De când era prizonier de război, Louie nu se bucurase decât de un singur fruct, mandarina pe care i-o dăduse Sasaki. Deținuților li s-a spus să ia numai câte două fructe fiecare. Când prizonierii înfometați s-au repezit la fructe, fotografii japonezi aflați la fața locului s-au grăbit să

1 Norquist, *op. cit.,* pp. 282, 290.* După război, şeful lagărelor din zona Tokio avea să recunoască faptul că ordonase ca pachetele provenite de la Crucea Roşie să fie distribuite personalului japonez.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 134.
3 Wade, *op. cit.,* p. 138.
4 Ibidem.

facă fotografii. Apoi, exact în momentul în care oamenii se pregăteau să devoreze fructele, li s-a dat ordin să le pună la loc în camion.[1]

În Ajunul Crăciunului li s-au distribuit în sfârșit niște pachete. Louie a notat cu încântare acest moment în jurnalul său. Pachetul lui, care cântărea vreo 5 kg, conținea carne de vită, brânză, pateu de somon, unt, gem, ciocolată, lapte, prune și patru pachete de Chesterfield.[2] Toată după-amiaza aceea, oamenii au făcut schimb de produse, au fumat și au mâncat pe săturate.

În timpul nopții s-a mai petrecut ceva îmbucurător, rezultatul unei serii de evenimente. Printre prizonierii de război se afla unul căruia nu-i plăcea să se spele, dar care era un om ingenios, posibil cleptoman, pe nume Mansfield. Cu puțină vreme înaintea Crăciunului, Mansfield a pătruns într-un depozit, reușind să se strecoare pe lângă șapte gardieni, și a furat mai multe pachete trimise de Crucea Roșie, pe care le-a îngropat sub baraca lui. Descoperindu-i ascunzătoarea, gardienii l-au închis într-o celulă. Mansfield a evadat, a furat alte 16 pachete, pe care le-a adus în celula sa. Le-a ascuns într-un fel de compartiment secret, confecționat de el însuși. Pe ușa compartimentului respectiv a scris un mesaj, destinat celorlalți prizonieri de război: „Mâncare. Serviți-vă. Ridicați aici." Prins din nou, a fost legat de un copac și lăsat să stea în zăpadă fără mâncare și fără apă. Era îmbrăcat doar în pijama. A fost bătut crunt. Cineva a declarat că ar fi stat legat de copac timp de zece zile. Într-o noapte, când se întorcea de la *benjo,* Louie l-a văzut pe translatorul lagărului, Yukichi Kano, stând în genunchi lângă Mansfield și învelindu-l cu o pătură. A doua zi, în zori, pătura dispăruse înainte ca Pasărea să-și facă apariția. În

1 Martindale, *op. cit.*, p. 187.

2 Louis Zamperini, jurnal din prizonierat.

cele din urmă, Mansfield a fost dezlegat și dus într-un penitenciar pentru civili, unde i-a mers mult mai bine.[1]

Una dintre urmările pozitive ale întregii situații a fost aceea că, în depozitul în care pătrunsese, Mansfield a descoperit și o ladă cu recuzită de teatru, care purta însemnele Crucii Roșii. Le-a povestit și altor prizonieri despre lada respectivă și a venit cu ideea de a organiza cu toții o reprezentație de Crăciun, care le-ar fi crescut moralul. Prizonierii s-au asigurat că au aprobarea Păsării, măgulindu-l și numindu-l „maestru de ceremonii". De asemenea, au avut grijă să-i ofere „tronul" din fața „scenei", adică grupul sanitar, în care căzile au fost acoperite cu scânduri din lemn pentru a încropi o scenă. Deținuții s-au decis să prezinte o producție muzicală inspirată din povestea Cenușăresei, pe texte elaborate de un prizonier de război britanic. Frank Tinker și-a pus în valoare talentul de interpret de operă jucând rolul Prințului Leander din Pantoland. Rolul zânei a fost interpretat de un britanic din sud-estul Angliei, care a purtat colanți și tutu. Printre personaje se numărau Lady Dia Ree și Lady Gono Ree. Pentru Louie, acela a fost cel mai distractiv spectacol pe care l-a văzut vreodată. Soldatul Kano a tradus totul gardienilor, care stăteau undeva în spate, râzând și aplaudând. Pasărea s-a bucurat de glorie în lumina reflectoarelor, iar în noaptea aceea i-a lăsat în pace pe Louie și pe ceilalți prizonieri.[2]

La Zentsuji, sosea Crăciunul și pentru Phil și Fred Garrett. Câțiva dintre prizonierii de război au dat la iveală instrumente muzicale și s-au adunat într-un concert susținut în fața celor 700 de prizonieri chinuiți de foame. Au

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 122-123; Norquist, *op. cit.,* pp. 287-288; Wade, *op. cit.,* pp. 137-138; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

2 Martindale, *op. cit.,* pp. 189-192; Wade, *op. cit.,* pp. 143-144; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* numărul 4, 1990; Clarke, *op. cit.,* pp. 151-154.

interpretat cântece vesele, acompaniați de vocile tuturor captivilor. Totul s-a încheiat cu imnurile Angliei, Olandei și Statelor Unite. Prizonierii de război de la Zentsuji s-au aliniat în poziție de drepți, cu gândul acasă.[1]

După Crăciun, Pasărea a încetat să-i mai agreseze pe prizonieri. Nici măcar de Louie nu s-a mai atins. Umbla prin lagăr meditând. Deținuții îl urmăreau cu privirea, întrebându-se ce se petrece.

Pe parcursul anului respectiv, în lagăr venise de mai multe ori un înalt demnitar, prințul Yoshitomo Tokugawa. Om puternic și influent, descendent, se pare, din primul shogun, Tokugawa vizita lagărele de prizonieri de război în calitate de reprezentant al Crucii Roșii. La Omori, el a stat de vorbă cu prizonierul Lewis Bush, care i-a povestit despre actele de cruzime ale Păsării.[2]

Caporalul a bănuit ceva. După ce Tokugawa și-a terminat prima sa vizită la Omori, Pasărea i-a interzis lui Bush să mai stea de vorbă cu importantul demnitar. Bush l-a sfidat pur și simplu pe Watanabe, care l-a bătut crunt de îndată ce prințul a părăsit lagărul. Tokugawa a continuat să vină la Omori, iar Bush a continuat să discute cu el. Îngrijorat de cele aflate, Tokugawa s-a dus la Oficiul pentru Prizonieri de Război al Crucii Roșii și a insistat să se ia măsuri în privința lui Watanabe. Apoi i-a mărturisit lui Bush că întâmpină anumite piedici. Dar, chiar înainte de Anul Nou, prințul a reușit în demersul său, iar Watanabe a primit ordin să părăsească lagărul de la Omori.

---

1 Wall, *op. cit.,* p. 308.

2 Bush, *op. cit.,* pp. 183, 198-199; Yuichi Hatto, interviu din 28 august 2004; Raportul locotenentului Lewis Bush, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

Însă victoria obținută de Tokugawa nu avea să dureze. Oficialii nu au întreprins nimic pentru a întrerupe contactul Păsării cu prizonieri de război. Pur și simplu, l-au transferat într-un lagăr îndepărtat, izolat, unde avea să se comporte exact la fel față de prizonierii de război, fără a mai fi controlat în vreun fel de către prinț sau de către Crucea Roșie. Pentru ca Watanabe să nu aibă de suferit în vreun fel, colonelul Sakaba l-a avansat la gradul de sergent.[1]

Pasărea a dat o petrecere de adio la care i-a invitat și pe câțiva dintre prizonierii de război care erau ofițeri. Aceștia au început să umble prin lagăr, căutând să recolteze mostre de scaun de la deținuții care sufereau de cele mai grave cazuri de dizenterie, au făcut din respectivele mostre un fel de sos, pe care l-au pus apoi peste niște turte din orez. Când au venit la petrecere, ofițerii i-au oferit Păsării turtele, în semn de prețuire. În vreme ce prizonierii îi spuneau caporalului cât de mult o să-i ducă lipsa, acesta s-a înfruptat zdravăn din cadou.[2] Părea să regrete profund că pleacă.

În ziua respectivă, Louie a privit pe fereastra barăcii sale și l-a văzut pe Pasăre într-un grup de oameni, cărora le strângea mâinile. Toți prizonierii de război erau deosebit de binedispuși. Louie a întrebat ce se întâmplă. Cineva i-a răspuns că Pasărea urma să plece.[3]

Turtele din orez nu și-au făcut efectul chiar atât de repede precum s-ar fi dorit. Când a traversat podul, Pasărea se simțea cât se poate de bine. La Omori, epoca terorii se încheiase.

---

1 Yuichi Hatto, interviu, 28 august 2004; James, *op. cit.*, p. 280.

2 Martindale, *op. cit.*, pp. 191-192.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Capitolul 27

Căderea

La Omori, condițiile de viață s-au îmbunătățit simțitor. Încetul cu încetul, soldatul Kano a preluat controlul asupra lagărului, împreună cu înlocuitorul lui Watanabe, sergentul Oguri, un om bun și rezonabil. Toate regulile impuse de Pasăre au fost anulate.[1] Cineva a intrat în biroul lui și a găsit un teanc de scrisori pe care prizonierii de război le trimiseseră familiilor lor. Unele dintre ele se aflau acolo de peste nouă luni. Scrisorile respective au fost expediate, iar prizonierilor li s-a permis din nou să scrie acasă.[2] „Sper că sunteți cu toții sănătoși și binedispuși, fără a fi nevoie să beți pentru a vă simți bine", scria Louie într-un mesaj către familia lui.[3] Iar în alta zicea: „Spuneți-i lui Pete că, atunci când o să am 50 de ani, voi avea mai mult păr pe cap decât a avut el la 20."[4] Scrisorile lui, ca și celelalte, aveau să intre în greoiul sistem al poștei, ajungând la destinatari la mult timp după ce războiul va fi luat sfârșit.

La două săptămâni după începerea noului an, 1945, un

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Martindale, *op. cit.,* pp. 194-195; mărturia lui Francis Harry Frankcom, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Mărturia lui Francis Harry Frankcom, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. I, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

3 Louis Zamperini, scrisoare adresată familiei sale, 6 ianuarie 1945.

4 Louis Zamperini, scrisoare adresată familiei sale, ianuarie sau februarie 1945.

grup de bărbați cocârjați și îmbrăcați în zdrențe au trecut încet podul din bambus spre Omori. Louie îi cunoștea, veneau de la Ofuna.[1] Unul dintre ei era comandorul Fitzgerald. Prizonierii de la Omori i-au spus că este cel mai norocos om din Japonia. Pentru că de acolo tocmai plecase Pasăre, un tiran descreierat.

Printre prizonierii care soseau, Louie l-a văzut pe Bill Harris și a simțit că i se rupe inima. Harris era o epavă. Când Louie și-a salutat vechiul prieten, Harris l-a privit nedumerit. Părea confuz și cu mintea în altă parte, făcând un efort pentru a-și aduna gândurile.[2]

Se pare că Măcănilă nu îl bătuse pe Harris doar în septembrie 1944. Pe 6 noiembrie, când Harris a fost prins vorbind, Măcănilă l-a bătut din nou. A chemat în ajutor și câțiva gardieni, care l-au bătut și ei, până ce Harris și-a pierdut cunoștința. Două luni mai târziu, Harris a fost bătut din nou pentru că furase niște cuie, pe care avea de gând să le folosească pentru a-și repara încălțările rupte, peticite într-una pe parcursul iernii friguroase. Le ceruse japonezilor câteva cuie, dar aceștia l-au refuzat.[3]

Medicul de la Omori care se ocupa de prizonierii de război l-a examinat atent pe Harris. El i-a mărturisit lui Louie că este de părere că pușcașul marin va muri.

Chiar în aceeași zi, Oguri a deschis depozitul și a ordonat să li se împartă prizonierilor pachetele de la Crucea Roșie. Pentru Louie, faptul că i-a dat lui Harris pachetul său a fost, conform propriei mărturii, deopotrivă cel mai dificil și cel mai

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

ușor lucru din lume. Harris și-a revenit.[4]

Din moment ce refuzase să devină un „prizonier pentru propagandă", Louie se aștepta să fie trimis într-un lagăr disciplinar. Atâta vreme cât Pasărea îl chinuise, și-a acceptat soarta cu seninătate. Acum, că Pasărea plecase, iar Harris îi era din nou alături, împreună cu alți prieteni de-ai săi, Louie își dorea să rămână la Omori. În fiecare zi, aștepta cu teamă ordinul transferării.

Între timp, avioanele B-29 continuau să vină. Sirenele urlau de câteva ori pe zi. În lagăr circulau zvonuri de tot felul: Manila fusese cucerită, Germania căzuse, iar americanii se pregăteau pentru ofensiva în Japonia. Asemenea celorlalți prizonieri de război, Louie era îngrijorat. Speriați din cauza bombardamentelor, gardienii erau din ce în ce mai nervoși, mai supărați. Chiar și gardienii care fuseseră amabili cu ei deveneau ostili, violenți fără motiv. Pe măsură ce raidurile asupra Japoniei se intensificau și creștea probabilitatea unei invazii, se pare că japonezii au început să-i perceapă pe deținuți ca fiind o amenințare.

Militarii americani tocmai primiseră o veste cumplită. Pe insula Palawan, în Filipine, se aflau de multă vreme 150 de prizonieri de război americani, obligați să construiască acolo un aerodrom. În decembrie, după ce armata americană a bombardat respectivul aerodrom, prizonierii de război au primit ordin să sape adăposturi. Li s-a spus să le facă în așa fel încât oamenii să nu poată intra decât unul câte unul.

La 14 decembrie, japonezii au reperat un convoi american în apropiere de Palawan. Comandantul Diviziei a II-a Aeriană din cadrul Armatei Japoneze a fost absolut sigur, se spune, că americanii veneau pentru invazie. Avându-se în vedere

4 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat, însemnare din 15 ianuarie 1945.

acest scenariu, a fost emis ordinul ca toți prizonierii de război să fie executați. Chiar în seara acelei zile, comandantul japonez a trimis prin radio un mesaj în Palawan: „Lichidați-i pe cei 150 de prizonieri."

Pe 15 decembrie, în Palawan gardienii au început să urle din senin că sosesc avioane inamice. Prizonierii de război s-au strecurat în adăposturi și au stat acolo, dar nu au auzit avioanele. Apoi a început să curgă pe ei un lichid. Era benzină. Gardienii au aruncat în adăposturile respective mai întâi torțe aprinse, apoi grenade. Adăposturile și oamenii care se aflau în ele au luat foc.

În vreme ce gardienii se bucurau, prizonierii de război încercau cu disperare să-și salveze viața. Unii dintre ei au reușit să iasă din adăposturi, săpând cu mâinile goale, dar aproape toți au fost uciși cu baionetele, împușcați cu mitraliere sau bătuți până au decedat. Numai 11 oameni au reușit să scape, au traversat înot un golf și au fost descoperiți de deținuții dintr-o închisoare penală. Aceștia i-au dat pe supraviețuitori în grija luptătorilor de gherilă filipinezi, care i-au transportat până la forțele militare americane.

În seara aceleiași zile, japonezii au organizat o petrecere pentru a sărbători masacrul. Presupunerea legată de o invazie americană s-a dovedit a fi greșită.[1]

În zorii zilei de 16 februarie, peste Omori cădea lapovița. Louie și ceilalți prizonieri abia terminaseră micul dejun, alcătuit din supă și orz, când sirenele au început să urle. Comandorul Fitzgerald s-a uitat la prietenii săi. El știa foarte bine că nu putea fi vorba despre avioane B-29, care ar fi

1 Hampton Sides, *Ghost Soldiers, The Epic Account of World War II's Greatest Rescue Mission,* Anchor Books, New York, 2002, pp. 7-17; Kerr, *Surrender,* pp. 112-115; V. Dennis Wrynn, „American Prisoners of War, Massacre at Palawan", *World War II,* noiembrie 1997.

trebuit să zboare toată noaptea pentru a ajunge la o astfel de oră matinală în Japonia. Probabil că veneau aparate care decolaseră de pe portavioane. Ceea ce însemna că navele americane se aflau undeva pe-aproape. Câteva secunde mai târziu, încăperea a început să trepideze. Oamenii se grăbeau să iasă pe ușă.

Louie a ieșit din baracă într-o lume care se cutremura, se năruia. Tot cerul era acoperit de avioane de luptă, atât americane, cât și japoneze, care urcau și coborau și ale căror piloți căutau să-și doboare inamicii. Deasupra orașului Tokio, șiruri întregi de bombardiere coborau în picaj la mică altitudine, ca niște valuri ce se loveau de țărm. Bombele lor cădeau pe fabricile de avioane și pe aeroport. Pe măsură ce se înălțau din nou, de jos se ridicau perdele de foc. Louie era martor la cea mai mare bătălie aeriană din toate timpurile care s-a purtat pe cerul Japoniei.[1]

Gardienii și-au pus baionetele la arme și le-au ordonat prizonierilor să intre în barăci. Louie și ceilalți au intrat și au așteptat până când gardienii au plecat să împartă ordine altor prizonieri. După aceea, s-au strecurat afară, au escaladat gardul lagărului și au rămas cocoțați acolo, cu coatele sprijinite de marginea de sus a acestuia. Ceea ce au văzut a fost de-a dreptul fascinant. Avioanele acoperiseră întregul cer și, peste tot, se vedea cum unele dintre ele se prăbușesc în apă.

O anumită confruntare i-a reținut atenția lui Louie. Un avion american de tip Hellcat se angajase în luptă cu un

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Martindale, *op. cit.,* p. 198; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* eseul 4,1990; Frank Tremaine, „Tokyo in Flames after Record Bombing Attack", *Brainerd* (Minn.) *Daily Dispatch*, 16 februarie 1945; „Navy Planes Rip Tokyo", *Nebraska State Journal*, Lincoln, 16 februarie 1945.

avion japonez și, în cele din urmă, a pornit în urmărirea acestuia. Avionul de luptă japonez s-a îndreptat spre oraș și a coborât la mică altitudine, traversând golful. Hellcat-ul îl urmărea strâns. Avionul japonez a trecut pe deasupra lagărului, la mică altitudine. Pilotul american a început să tragă asupra lui. Mai multe sute de prizonieri urmăreau totul, urcați pe gardul lagărului, cu ochii îngustați ca să poată vedea mai bine, cu capul dat pe spate, cu inimile bătând să le spargă pieptul și cu urechile asurzite de huruitul avioanelor. Cele două aparate zburau atât de jos și au trecut atât de aproape de ei, încât Louie a putut vedea chipurile ambilor piloți. Japonezul a traversat golful, iar americanul s-a făcut nevăzut.[1]

În ziua aceea, în jur de 1.500 de avioane americane și câteva sute de avioane japoneze au trecut pe deasupra lagărului. În ziua următoare, cerul s-a umplut din nou de avioane. Pe 17 februarie, mai precis la finele zilei, au fost avariate peste 500 de avioane japoneze, atât la sol, cât și în aer. Uzinele de avioane ale japonezilor au suferit distrugeri importante. Americanii au pierdut 80 de aparate.

Șapte zile mai târziu, a avut loc o operațiune și mai amplă. La ora 7 dimineața, în condiții de viscol, 1.600 de avioane care au decolat de pe punțile portavioanelor au survolat Omori și au bombardat Tokio. Au fost urmate de 229 de avioane B-29, care aveau la bord bombe incendiare. Întâmpinând prea puțină rezistență, aparatele de zbor s-au îndreptat spre zona industrială și au aruncat acolo bombele din dotare.[2] Prizonierii de război au zărit flăcările dansând pe

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 „1.600 de avioane au bombardat capitala Japoniei, în contextul în care s-a lansat o acţiune de amploare în Iwo", *Sunday Times Signal,* Zanesville, Ohio, 25 februarie 1945; Kerr, *Flames,* pp. 138-144.

linia orizontului.

În ultima zi a lunii februarie, li s-a cerut prizonierilor de război care erau ofițeri să se alinieze. Au fost strigate 15 nume. Printre acestea s-au numărat și acelea ale prizonierilor Zamperini, Wade, Mead și Fitzgerald. Prizonierilor respectivi li s-a comunicat că urmează să fie transferați în lagărul 4B, cunoscut și sub denumirea de Naoetsu.[1] Louie a primit această veste plin de optimism. Indiferent unde urma să ajungă, îi avea alături pe aproape toți prietenii săi.

În seara zilei de 1 martie, deținuții care urmau să fie transferați și-au strâns lucrurile, apoi și-au pus mantalele primite cu o zi înainte. Louie și-a luat rămas-bun de la Harris, pe care nu avea să-l mai vadă niciodată.

Prizonierii care urmau să ajungă la Naoetsu s-au urcat într-un camion, care i-a dus la Tokio. În lagăr, fusese o încântare să urmărească bătălia aeriană desfășurată deasupra orașului. Însă acum, văzând la fața locului consecințele luptelor, au fost de-a dreptul șocați. Cartiere întregi se transformaseră în ruine carbonizate. Șiruri întregi de case nu mai erau acum decât niște rămășițe înnegrite.[2] Louie a remarcat ceva strălucind printre ruine în mai multe zone în care se aflaseră clădiri cu locuințe: printre grămezile de moloz se vedeau mașinării de mari dimensiuni, de uz industrial. Ceea ce vedea Louie era, de fapt, tot ce mai rămăsese dintr-un întreg sistem de manufacturi bine organizate pentru industria de război, găzduite de locuințe,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

de școli și de mici „fabrici-fantomă”[1].

Louie și ceilalți deținuți transferați au fost duși la gară și urcați într-un tren. Au călătorit toată noaptea, îndreptându-se spre vest, spre o zonă acoperită de zăpadă. Pe măsură ce drumul lor continua, stratul de zăpadă devenea tot mai gros.

Pe 2 martie, pe la 9 dimineața, au ajuns la Naoetsu, un orășel situat pe coasta vestică a Japoniei. În gară, prizonierii au observat uimiți că stratul de zăpadă avea o grosime de 4 m, ridicându-se deasupra capetelor lor. Au urcat niște trepte săpate de-a dreptul în nămeți și s-au trezit într-o lume de un alb orbitor, în vârful unui munte de zăpadă care acoperise întregul orășel.[2] „Se vedea ca și când în mijlocul acelui orășel s-ar fi aflat un uriaș tort glazurat cu frișcă”, avea să scrie Wade.[3] Stratul de zăpadă era atât de gros, încât localnicii săpaseră în el tunele ca să poată ieși din locuințe și să se deplaseze pe străzi. Contrastul cu orașul Tokio, înnegrit de incendii, era izbitor.

Trăgându-și lucrurile pe sănii, prizonierii și-au început drumul de 2 km până la destinație. Bătea un vânt pătrunzător, iar frigul cumplit le intra în oase. Lui Fitzgerald i-a fost cel mai greu pentru că avea infecție la un picior. Cârjele lui intrau adânc în zăpadă și nu îl puteau susține așa cum ar fi trebuit.

Prizonierii au traversat un pod și au văzut Marea Japoniei. La mică distanță de mare, prins parcă între râurile Ara și Hokura, se afla lagărul de prizonieri Naoetsu, aflat aproape cu totul sub zăpadă. Louie și ceilalți au intrat în lagăr și s-au oprit înaintea unei colibe, unde li s-a cerut să ia poziție de

---

1 Martindale, *op. cit.,* p. 241; Kerr, *Flames,* p. 153.

2 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C., Wade, *op. cit.,* pp. 146-147.

3 Wade, *op. cit.,* p. 144.

drepți. Au așteptat ceva vreme, cu vântul fluturându-le prin haine.

În cele din urmă, s-a deschis o ușă și a apărut o siluetă care a urlat *„Keirei!”*

Era Pasărea.

Lui Louie i s-au muiat picioarele; a simțit cum zăpada se înalță dintr-odată spre el și s-a prăbușit la pământ.[1]

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Capitolul 28

Sclavia

Louie avea să relateze că momentul în care l-a revăzut pe Pasăre a fost cel mai cumplit din viața lui. Caporalul, dimpotrivă, era fericit ca un copil în ziua aniversării sale. Părea să fie sigur că prizonierii se bucură să-l revadă.[1]

Fitzgerald a ieșit în față, sprijinit în cârje, ca să-și asume rolul de prizonier cu cel mai înalt rang. Pasărea le-a spus că, la fel ca la Omori, el deține comanda și că deținuții au datoria să-i execute ordinele. Le-a mai comunicat că va face totul astfel încât să aibă control deplin asupra acestui lagăr, exact ca la Omori.

Încercând să-și depășească starea de șoc, Louie s-a târât cu greu prin zăpadă spre cazarmă, o clădire cu două niveluri așezată pe o stâncă ce domina râul Hokura, cu apele înghețate acum. Cei 300 de prizonieri aflați deja acolo, în majoritate australieni, erau extrem de slabi, păreau niște umbre. Purtau uniformele kaki în care fuseseră capturați, uzate acum de anii de folosire neîntreruptă, atât de zdrențăroase, încât un civil le-a comparat cu algele. Vântul, care agita marea, șuiera și prin crăpăturile din pereți. Acoperișul avea atât de multe găuri, încât ninsoarea pătrundea fără probleme înăuntru. Clădirea era în mod vizibil infestată de purici și păduchi, precum și de șobolani, care umblau nestingheriți prin camerele prizonierilor. Paturile erau de fapt niște scânduri fixate de pereți, iar pe post de saltele se foloseau paie de orez. Peste tot în podea se vedeau găuri mari: prizonierii desprinseseră scândurile dușumelelor și le puseseră pe foc pentru a rezista

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

temperaturilor din acele locuri, care coborau frecvent sub zero grade.[1]

Lângă un perete se aflau câteva zeci de cutii mici. Unele dintre acestea se spărseseră, iar cenușa din ele se răspândise pe jos. În acele cutii se aflau rămășițele a 60 de prizonieri australieni, adică o cincime din totalul prizonierilor, care muriseră în lagăr în 1943 și 1944. La originea unora dintre decese s-au aflat afecțiuni ca pneumonia, beri-beri, malnutriția, colita sau o combinație a acestora. Însă majoritatea deceselor au fost cauzate de abuzurile de ordin fizic. Într-un sistem de lagăre pentru prizonieri de război care va rămâne în istorie ca un exemplu suprem de cruzime, Naoetsu ocupa un loc cu totul special, fiind unul dintre cele mai groaznice locuri de pe harta Japoniei. Din nenumăratele iaduri prin care a trecut Louie în timpul războiului, acesta avea să fie cel mai cumplit.

Louie s-a întins pe scândurile patului său și a încercat să se pregătească sufletește pentru ce avea să reprezinte pentru el șederea la Naoetsu. Când, într-un sfârșit, a adormit, în cealaltă parte a globului, la Madison Square Garden, se adunau cei mai buni atleți din lume. Organizatorii rebotezaseră competiția cu numele lui Louie, în semn de omagiu, căci pe atunci toată lumea îl credea mort, cu excepția membrilor familiei sale, care, când au aflat această știre despre concurs, s-au supărat. Competiția se numea

---

1 Wade, *op. cit.,* pp. 148-149, 152-153; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Alan B. Lyon: *Japanese War Crimes, Trials of the Naoetsu Camp Guards,* Australian Military History Publications, Loftus, Australia, 2000, pp. 25-34; John Cook, *Japan: C Force,* memorii nepublicate; „Lista celor care au decedat în lagărul de prizonieri de război de la Naoetu *[sic]* 1942-1944", *Taheiyo ni Kaleru Hashi; Horyo Shuyojono Higeikei wo Keoete,* Japan-Australia Society, 1996, material tradus din limba japoneză.

„Louis S. Zamperini Memorial Mile”[1*], dar denumirea avea să-i fie modificată în „Louis Zamperini Invitational”.[2] Dar asta nu însemna că sportivii invitați să participe au savurat evenimentul. Marty Glickman, care fusese coleg de echipă cu Louie la Olimpiada din 1936, a privit cursa cu lacrimi în ochi.[3]

Cursa a fost câștigată de Jim Rafferty, cel mai bun atlet american în proba de o milă. Timpul obținut de el a fost de 4 minute și 16,4 secunde, cu 4 secunde mai mult decât timpul obținut de Louie la Oahu chiar înainte de a urca la bordul lui *Green Hornet.*

Louie și-a petrecut primele săptămâni de la Naoetsu într-un frig ucigător. Tremura toată noaptea pe paiele care țineau loc de saltea și reușea să adoarmă abia către dimineață, când auzea urletele gardienilor trezindu-i și obligându-i să iasă la *tenko,* în zăpadă, vânt năprasnic și întuneric. În timpul zilei, umbla de colo-colo însoțit de Tinker, Wade și ceilalți prieteni, căutând câte un petic de pământ pe care bătea soarele, încercând zadarnic să se încălzească. Nu a trecut mult timp și a început să fie chinuit de tuse și de febră, ca și de alte simptome specifice gripei.[4] Mâncarea mizerabilă de la Naoetsu nu contribuia cu nimic la îmbunătățirea stării de sănătate. Rațiile de mâncare, înjumătățite în cazul ofițerilor, se compuneau din mei, orz sau alge fierte și, din când în când, câteva felii de legume. Apa de băut, pe care prizonierii erau nevoiți să o aducă pe sănii, era galbenă și duhnea.

1 Cursa de o milă în memoria lui Louis S. Zamperini.” (n.red.)

2 „United Nation Olympics Talked - New Golden Era in Track Seen When Peace Comes”, *Reporter News*, Abilene, Texas, 5 martie 1945.

3 CBS, „48 Hours: Race to Freedom”, 1998.

4 „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946.

Văzând că gardienii fumează țigări americane, prizonierii și-au dat seama imediat că angajații Crucii Roșii le trimiteau pachete, deturnate, ca de obicei, de gardieni.[1]

Watanabe se comporta la fel de dur ca la Omori. Australienii îl porecliseră „Watanemernicul". Era mult mai mic în grad decât comandantul lagărului, un bărbat mic de statură, cu o mustăcioară mică, pe care se pare că și-o lăsase în semn de omagiu față de Hitler. La fel ca ofițerii de la Omori, comandantul de la Naoetsu îl trata pe Watanabe cu mult respect. La Naoetsu, Watanabe își găsise un acolit, un ins care semăna cu o vânătă, se numea Hiroaki Kono și îl urma peste tot prin lagăr, agresându-i și el pe captivi cu brutalitatea „unui animal hitlerist turbat", după cum avea să scrie Wade.[2]

Faptul că Louie fusese transferat la Naoetsu și ajunsese în ghearele Păsării nu reprezenta o coincidență. Watanabe fusese acela care hotărâse transferul în lagărul respectiv, cu explicația că la Naoetsu numărul ofițerilor era prea mic.[3] Wade era de părere că fiecare dintre prizonierii transferați avea o anume calitate prin care putea fi util. Al Mead, care îl salvase pe Louie de la moartea prin inaniție la Ofuna, fusese șeful bucătăriei la Omori; Fitzgerald era prizonierul cel mai înalt în grad; Wade fusese șef de baracă și așa mai departe. Singurul care nu avusese vreun statut deosebit ca prizonier era Louie. Wade credea că Pasărea l-a ales doar pentru a-l chinui.

Wade avea dreptate. Aproape imediat ce Louie a ajuns în lagăr, Pasărea a început să-l agreseze, lovindu-l cu palmele și

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946; Wade, *op. cit.,* p. 151; Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

2 Wade, *op. cit.,* p. 159.

3 Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

cu pumnii. Unii dintre prizonieri au fost de-a dreptul șocați de felul în care sergentul Watanabe îl urmărea pe Louie și îl brutaliza doar așa, „ca să nu-și iasă din mână”.[1] Ca și până atunci, Louie a îndurat bătăile fără să se umilească în fața sergentului, provocându-l astfel pe acesta să-și întețească atacurile violente. Aflat din nou în ghearele Păsării, Louie a simțit că iar începe să cedeze nervos.

Cu toate acestea, datorită gradului de ofițer, Louie se putea considera un om norocos. Naoetsu era o așezare industrială unde se realizau produse de importanță majoră pentru armata japoneză. Întrucât toți muncitorii tineri plecaseră în teatrele de război, prizonierii de război care erau soldați sau subofițeri se vedeau nevoiți să meargă prin zăpadă în fiecare zi pentru a ajunge la punctele de lucru: un combinat siderurgic, un combinat chimic, barjele care transportau sare și cărbune, o carieră de piatră, unde blocurile de rocă trebuiau sparte pentru a facilita extragerea minereurilor. Munca era istovitoare și adeseori periculoasă. Se muncea zi și noapte, chiar și câte 18 ore pe zi.[2] Prinși într-un adevărat regim de sclavie, oamenii erau atât de istoviți, încât uneori picioarele li se muiau, iar ei cădeau în crevase, de unde erau scoși cu greu.[3]

În fiecare dimineață și în fiecare seară, Louie îi urmărea cu privirea pe prizonierii de război obligați să muncească, abia ținându-se pe picioare, unii dintre ei acoperiți în întregime cu praf de cărbune, alții atât de epuizați, încât erau aduși în tabără pe brațele camarazilor. La Naoetsu, japonezii îi exterminau pe prizonieri prin muncă. Louie avea multe de îndurat, dar cel puțin nu era supus unui asemenea regim.

---

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

2 Wade, *op. cit.,* pp. 151-152; John Cook, *Japan: C Force,* memorii nepublicate; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

3 Wall, *op. cit.,* p. 303.

*

Iarna se apropia de sfârșit. Râul s-a dezghețat și au ieșit la iveală case acolo unde, în timpul iernii, nu se văzuse decât zăpadă. Când a început să se topească zăpada și în lagăr, și-a făcut apariția, în mod miraculos, un porc.[1] Pe tot parcursul iernii, animalul trăise într-o peșteră situată undeva mai jos de lagăr. Un prizonier australian îi aruncase când și când resturi de mâncare. Louie l-a privit mirat. Pielea animalului devenise translucidă.

Imediat ce pământul s-a dezghețat, Pasărea a anunțat că îi va trimite pe prizonierii care erau ofițeri să muncească la fermă. Deși acest ordin încălca prevederile Convenției de la Geneva, care interzicea folosirea ofițerilor la muncă silnică, Fitzgerald știa foarte bine acum ce însemna viața într-un lagăr condus de Pasăre. Dacă aveau să muncească la o fermă, cel puțin urmau să fie departe de lagăr, adică, timp de mai multe ore pe zi, nu se mai aflau în ghearele Păsării. În afară de asta, munca de la fermă nu putea fi una istovitoare, de genul aceleia pe care o prestau prizonierii care nu erau ofițeri. Așa că Fitzgerald nu a protestat împotriva hotărârii lui Watanabe.

În fiecare dimineață, Louie și toți ceilalți prizonieri cu rang de ofițer care urmau să lucreze în agricultură se adunau înaintea barăcilor, păziți de către un gardian civil pe nume Ogawa. Prizonierii umpleau o căruță cu fecale provenite de la *benjo*-uri, îngrășământul tradițional în Japonia, apoi se înhămau la căruță întocmai ca niște boi și o duceau din lagăr la fermă, iar de la fermă înapoi în lagăr.

Pe drum, îndrăzneau uneori să intre repede pe câte un lot și să fure câte o legumă, în momentul în care Ogawa se afla cu spatele la ei. Fermierii japonezi lăsau deoparte treaba și se

1 Wade, *op. cit.,* pp. 149, 156.

holbau la prizonierii de război, probabil primii occidentali pe care îi vedeau în viața lor. Louie îi privea la rândul său pe acei bătrâni cocârjați, femei și bărbați deopotrivă. Suferințele războiului se puteau citi pe chipurile lor palide, ostenite, dar și pe trupurile lor subțiri, semn clar al lipsei de hrană. Câțiva copilași au alergat pe lângă ei și au ridicat mâinile, imitând gestul predării și strâmbându-se la prizonieri. Nicăieri nu se vedeau oameni tineri.

Drumul parcurs pe jos, aproape 20 km dus-întors, era istovitor, dar munca în sine, adică plantarea și îngrijirea culturilor de cartofi, era ușoară. Ogawa s-a dovedit a fi un om blând. Avea o bâtă, dar nu o folosea niciodată. Pe lotul îngrijit de prizonieri se afla o fântână cu apă limpede, o adevărată încântare în comparație cu apa fetidă din lagăr. Ogawa îi lăsa pe prizonieri să bea pe săturate. În plus, pentru că acum munceau în afara lagărului, ofițerii primeau rații întregi.[1] Deși acele rații s-au tot micșorat pe măsură ce Japonia suferea înfrângere după înfrângere, un castron plin cu alge tot era mai bun decât un castron umplut doar pe jumătate cu alge.

Ziua de 13 aprilie a fost una senină. Pământul părea scăldat în soare, cerul era limpede. Louie și ceilalți ofițeri munceau pe lotul cultivat cu cartofi când, dintr-odată, s-a lăsat liniștea. Toți au ridicat privirile spre cer. La un moment dat, în Naoetsu munca a fost întreruptă la toate punctele de lucru situate în aer liber, pentru că atât prizonierii de război, cât și gardienii și-au înălțat ochii spre cer. Undeva, foarte sus, ceva lucea în soare. Se zăreau și dârele albe lăsate de

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Louis Zamperini, interviu telefonic; Wade, *op. cit.,* p. 157; mărturia lui Louis Zamperini, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

motoare. Era un B-29.[1]

Era primul avion de tip Superfortress care survola Naoetsu. Ofițerii transferați văzuseră sute de aparate B-29 zburând pe cerul orașului Tokio, însă australienii, care se aflau la Naoetsu încă din 1942, nu zăriseră în viața lor un astfel de bombardier.

Urmărit de nenumărați ochi, unii plini de speranță, alții plini de teamă, aparatul B-29 a descris încet un arc, mergând de-a lungul coastei, de la o linie a orizontului până la cealaltă. Niciun tun nu a tras asupra lui, niciun avion de luptă nu s-a apropiat de el. Nici B-29 nu a lansat vreo bombă. A survolat pașnic zona. Însă apariția lui reprezenta un semn că americanii au avansat mult pe teritoriul Japoniei. De asemenea, se putea deduce că japonezii nu le mai puteau opune prea mare rezistență. Avionul, urmărit de toată suflarea din Naoetsu, s-a făcut nevăzut și, la un moment dat, au dispărut și dârele lăsate de motoarele sale.

Prizonierii de război erau entuziasmați, japonezii erau neliniștiți. În punctele de lucru, deținuții și-au ascuns sentimentele, nelăsând să li se citească nimic pe chip: nu doreau să-i provoace pe gardieni, deja tensionați și ostili. În acea seară, pe drumul de întoarcere în lagăr, prizonierii au fost nevoiți să suporte câteva lovituri de bâtă, dar nimic nu le-a diminuat buna dispoziție. Când au ajuns la poarta lagărului, Pasărea îi aștepta.

Le-a spus prizonierilor că Roosevelt a murit.[2]

Captivilor le-a dispărut veselia. Pasărea i-a trimis în barăci.

Câteva zile mai târziu, Ogawa l-a tachinat, în glumă, pe sergent, spunându-i că prizonierii cu grad de ofițer pe care i-

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Wade, *op. cit.,* p. 157; Wall, *op. cit.,* p. 298.

2 Louis Zaraperini, interviu telefonic; Wall, *op. cit.,* p. 298.

a solicitat de la Omori erau niște leneși. Ogawa nu avusese intenții rele, dar această remarcă l-a înfuriat pe Pasăre. A ordonat ca oamenii care munceau la fermă să se alinieze imediat înaintea lui și a început să-i ocărască pentru lenea lor. A tunat și a fulgerat, a făcut spume la gură. Părea că își pierduse întru totul mințile.

În cele din urmă, și-a urlat sentința: din acel moment, toți prizonierii de război cu grad de ofițer urmau să presteze muncă grea, mai exact să încarce cărbune pe barje. Fitzgerald a aruncat o privire spre sergent; și-a dat seama imediat că nu avea rost să protesteze.

A doua zi, în zori, când ofițerii erau duși către punctul de lucru, Pasărea a ținut să fie de față. I-a privit părăsind lagărul. Zâmbea.

Drumul spre locul unde trebuiau să muncească pe post de sclavi s-a dovedit a fi unul scurt. Ofițerii au fost duși pe malul apei și li s-a ordonat să urce pe o barjă, încărcată cu cărbune pentru combinatul siderurgic. Șase dintre prizonieri au primit lopeți. Louie și restul au căpătat coșuri. Li s-a ordonat să și le pună în spate. Apoi, la ordinul gardienilor, oamenii cu lopeți au început să pună cărbune în coșuri. O astfel de încărcătură individuală putea ajunge și la 30 kg, așa că, în curând, prizonierii care țineau coșurile începeau să se clatine pe picioare. Îndată ce coșurile erau pline, prizonierilor li se ordona să le ducă la mal, la un vagon de tren, unde erau nevoiți să urce pe o rampă, să verse coșurile în vagon, apoi să se întoarcă pentru o nouă încărcare.[1]

1 Louis Zaraperini, interviu telefonic; John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946; John Cook, *Japan: C Force*, memorii nepublicate; Wade, *op. cit.,* pp. 160-163.

Deținuții au repetat această rutină pe parcursul întregii zile. Gardienii aveau grijă ca purtătorii de coșuri să se miște cât mai repede cu putință. Când li s-a permis, într-un sfârșit, să înceteze lucrul, prizonierii se simțeau epuizați; conform estimărilor lui Wade, fiecare prizonier purtător de coș căra zilnic cel puțin 4 tone de cărbune.

Așa a început o rutină, un regim de muncă reluat în fiecare zi. De fiecare dată când terminau descărcarea unei barje, deținuții erau trimiși pe o alta. Munca istovitoare continua, iar mintea li se golea pur și simplu de orice gând. La un moment dat, în timp ce căra coș după coș, Tom Wade a început să recite poezii și să declame discursuri din memorie. Louie și ceilalți prizonieri și-au reglat ritmul de lucru în funcție de monologurile din Shakespeare, de îndemnurile lui Churchill de a se lupta pe câmpuri, pe străzi și în munți, de discursurile despre devotament ale lui Lincoln.

În cele din urmă, toate barjele au fost descărcate, însă sclavia ofițerilor se afla de-abia la început. Împreună cu alți prizonieri, Louie a ajuns pe o barjă trasă de un remorcher, care a fost dusă în largul Mării Japoniei. După ce a parcurs aproape o milă, barja a ajuns lângă un vas încărcat cu cărbuni, pe o mare agitată, care îi stropea puntea cu apă. În fața prizonierilor a apărut un gardian, care le-a făcut semn către o plasă atașată pe partea laterală a vasului. Le-a cerut să sară în acea plasă și, de acolo, să urce pe puntea vasului.

Prizonierii au simțit că îi cuprinde groaza. Marea era agitată, iar cele două ambarcațiuni se balansau întruna, când apropiindu-se una de alta, când despărțindu-se, iar plasa se deplasa foarte repede. Dacă își calculau greșit saltul, deținuții riscau ori să fie prinși între cele două nave, ori să cadă în apele agitate ale mării. Așa că au ezitat, însă gardienii i-au obligat să sară. Speriat ca toți ceilalți, Louie s-a aruncat în plasă și a ajuns în siguranță pe vas.

Acolo a fost împins în cală. În fața lui se înălța un munte de cărbune, iar lângă el se afla o plasă mare, ancorată într-un punct. I s-a dat o lopată, iar gardienii s-au strâns în jurul său, urlând la el că trebuie să se apuce de lucru. Louie a pus mâna pe lopată și a început să arunce cărbuni în plasă.

Orele treceau, iar Louie continua să mute cărbuni la lopată, învăluit într-un nor negru de praf. Gardienii se tot plimbau în jurul lui și a celorlalți prizonieri, lovindu-i din când în când cu bâtele sau cu bețele de kendo. Le-au impus un ritm de lucru atât de alert, încât bieții oameni nu au avut nici măcar o clipă de odihnă. Lovit cu bâta și cu bățul, Louie a început să mânuiască lopata atât de repede, încât camarazii i-au șoptit s-o lase mai încet.

În cele din urmă, la căderea serii munca a fost întreruptă. Prizonierii de război au fost duși la țărm. Erau atât de negri din cauza prafului de cărbune, încât abia puteau fi observați în întuneric.

În fiecare dimineață, ofițerii erau trimiși să dea la lopată. În fiecare seară, erau aduși înapoi în lagăr, un șir lung de fantome negre, abia târându-se. Se prăbușeau pe paturi frânți de oboseală și scuipând salivă neagră. În lagăr exista o singură cadă de baie, iar apa din ea nu era schimbată aproape niciodată. Prizonierii se mai puteau spăla într-un cazan pentru rufe din combinatul siderurgic. Însă gardienii le permiteau prizonierilor să se spele acolo numai o dată la zece zile. Nedorind să murdărească singura cadă din lagăr, oamenii care lucrau la cărbune rămâneau așa, cu stratul de praf pe ei, până când li se permitea să se spele la combinat.[1] La un moment dat, Wade nu și-a mai putut suporta mizeria de pe trup și a rugat pe cineva să-l radă în cap, să scape măcar de părul îmbâcsit cu praf de cărbune. „A fost un

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005; John Cook, *Japan: C Force*, memorii nepublicate.

moment de purificare pentru mine", avea să scrie Wade.[1]

Zi de zi, Louie continua să dea la lopată. Se întâmpla ca uneori să aibă de încărcat sare gemă în loc de cărbune. Era o muncă la fel de istovitoare, iar sarea se amesteca la un moment dat cu transpirația care i se prelingea pe spate, iritându-i pielea. Fitzgerald lucra cot la cot cu oamenii săi și intra în vorbă cu supraveghetorii, astfel încât aceștia să-i protejeze pe deținuți. Odată, în timpul unei ture care a durat 14 ore fără oprire, Fitzgerald le-a cerut oamenilor săi să înceteze lucrul și le-a spus supraveghetorilor că nu vor reîncepe munca dacă nu li se va aduce de mâncare. După discuții îndelungate, supraveghetorii le-au adus un singur castron uriaș, plin cu orez, iar după ce prizonierii și-au astâmpărat foamea, le-au cerut să reia lucrul.

În astfel de condiții, tragediile erau inevitabile. Iar Louie a fost martor la una dintre ele. Stătea pe barjă și aștepta să-i vină rândul pentru a sări în plasă, ca apoi să urce pe vas. Prizonierul aflat înaintea lui nu și-a calculat bine săritura, s-a lovit de partea laterală a vasului și apoi a fost prins între vas și barjă exact când cele două ambarcațiuni se ciocneau. Omul s-a prăbușit pe barjă, chircit de durere. Gardienii nu le-au dat prizonierilor niciun răgaz și i-au cerut lui Louie să sară. Prizonierii au trecut pe lângă rănit, lăsat să zacă pe barjă, în drumul lor spre plasă. Louie nu a aflat niciodată dacă prizonierul respectiv a supraviețuit.[2]

Munca de sclav de la Naoetsu era genul de trudă care distruge orice suflet, oricât de puternic, însă deținuții aveau grijă să obțină mici victorii, esențiale pentru supraviețuirea lor psihică și emoțională. În cele mai multe dintre punctele de lucru nu exista nimic din ceea ce ar fi putut deveni ținta

1 Wade, *op. cit.*, p. 161.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

unor acțiuni de sabotaj. În schimb, toți prizonierii furau ori de câte ori se ivea ocazia. Gustările gardienilor civili dispăreau tot timpul; pachetul de țigări al câte unui gardian se făcea nevăzut de îndată ce acesta se întorcea cu spatele la prizonieri. Captivii furau tot ce puteau, chiar și lucruri de care nu aveau nevoie, riscând să fie bătuți sau să primească pedepse și mai aspre pentru furtul unui lucru inutil, cum ar fi un penar.

Pentru că regimul alimentar al prizonierilor de război era sărac în sodiu, fapt ce atrăgea după sine crampe musculare și diferite alte afecțiuni, prizonierii au pus la punct un sistem pentru a fura și prelucra sarea brută. În timp ce lucrau pe barjele încărcate cu sare, prizonierii de război își umpleau buzunarele cu acest minereu. Sarea brută nu putea fi consumată ca atare, de aceea prizonierii care furau sarea o duceau în lagăr, unde o dădeau celor care lucrau la combinatul siderurgic. Aceștia o duceau la combinat și, atunci când gardienii nu erau atenți, puneau bulgării de sare în gamele umplute cu apă. La finalul zilei de lucru, puneau gamelele pe un cazan încălzit cu cărbuni. Până dimineața, apa se evapora, iar sarea, comoară de neprețuit, putea fi consumată.[1]

Într-o zi, când s-a dus la *benjo,* Louie s-a uitat printr-o crăpătură din perete și a văzut un sac plin cu cereale sprijinit de peretele unui depozit. Amintindu-și de metodele prin care scoțienii de la Omori comiteau diferite furturi, a ieșit din *benjo* și a cercetat cu atenție lagărul.

A găsit în cele din urmă câteva tulpini de bambus, goale pe dinăuntru. A luat o astfel de tulpină și, în momentul în care gardienii nu au fost atenți, a crestat-o la un capăt, astfel încât să devină tăioasă. Când s-a lăsat seara, și-a îmbrăcat pijamaua de prizonier, care se fixa pe glezne cu ajutorul unor

1 John Cook, *Japan: C Force,* memorii nepublicate.

șireturi. Apoi a pornit către *benjo.* A introdus tija prin crăpătura din perete, a găurit cu ea sacul, având grijă să bage un capăt al tijei sub pijama. Și așa boabele de orez s-au scurs din sac în pantaloni. După ce a încărcat cel puțin 2 kg pe fiecare crac, Louie a scos tija din sac.

A ieșit de la *benjo* mișcându-se cât mai firesc posibil, în condițiile în care avea în haine aproape 5 kg de orez. A trecut de gardienii care păzeau barăcile și a urcat scara până la etaj, unde îl aștepta Fitzgerald. Acesta a pus o pătură pe podea, iar Louie a pășit pe ea și și-a desfăcut șireturile de la fiecare crac al pijamalei. A lăsat orezul să se scurgă pe pătură, apoi s-a grăbit să ajungă în patul său. Fitzgerald a strâns rapid pătura, a turnat orezul în ciorapi și i-a ascuns în niște compartimente secrete, meșterite în panourile care placau pereții. După ce au memorat programul gardienilor, așteptau ca aceștia să iasă din clădire, luau orezul, se duceau repede la cuptorul existent în incintă, fierbeau orezul în apă și îl mâncau cât puteau de repede, având grijă să-l împartă cu ceilalți prizonieri. Nu au apucat niciodată să mănânce mai mult de o lingură de orez fiecare. Însă faptul că au reușit să-i ducă de nas pe oamenii care îi tratau ca pe niște sclavi constituia adevărata hrană.[1]

Dintre actele de sabotaj organizate de prizonierii de război de la Naoetsu poate că cea mai îndrăzneață a fost aceea a lui Ken Marvin, prieten cu Louie, un pușcaș marin capturat în atolul Wake. Marvin era supravegheat de un gardian civil care mai avea un singur ochi și căruia i se spunea „Chiorul". Gardianul l-a rugat pe Marvin să-l învețe engleza. Iar americanul s-a gândit că aceea era marea lui șansă de a-și bate joc de japonez. Tocmai de aceea a avut grijă să-l învețe numai prostii. Atunci când era întrebat, de pildă, „Ce mai faci?", Chiorul răspundea zâmbind: „De ce dracu te

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

interesează?”[1]

*

În primăvara acelui an, nenorocirea avea să-l lovească și pe Louie. Se afla pe malul râului, obligat din nou să care un coș greu, plin cu sare. Trebuia să-l ducă până la un vagon de tren. A ajuns de pe barjă pe malul râului, apoi a început să urce cu greu rampa spre vagon. În același timp, pe rampă cobora un gardian. Când a ajuns în dreptul prizonierului, l-a lovit cu cotul. Sub povara grea, Louie a căzut de pe rampă, de la o înălțime de aproape 1,5 m. A reușit să-și tragă picioarele sub el înainte de a atinge pământul, amortizând șocul impactului mai întâi pe un picior, apoi pe celălalt. A simțit că și-a rupt ceva, după care au urmat dureri cumplite la nivelul gleznei și genunchiului.

Nu se mai putea sprijini decât într-un picior. Susținut de alți prizonieri de război, Louie a ajuns șchiopătând în lagăr. Nu i s-a mai ordonat să muncească pe barje, dar acest lucru nu constituia un avantaj. Pe lângă faptul că rămânea toată ziua în lagăr, deci la discreția Păsării, i se înjumătățea din nou rația de hrană.[2]

Louie zăcea pe patul său, lihnit de foame. Avea o formă severă de dizenterie, iar febra îl chinuia cumplit, ajungând frecvent la 40°.[3] Pentru a se bucura de o rație întreagă de hrană, era necesar să-și găsească o muncă pe care s-o poată presta bazându-se pe un singur picior. Pentru că observase anterior o mașină de cusut uitată într-un atelier, s-a oferit să croiască haine pentru gardieni, astfel încât să primească o

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

rație întreagă.[1] O vreme, lucrurile au mers bine, dar la un moment dat nimeni dintre gardieni nu mai avea nevoie de haine. Rația i-a fost înjumătățită din nou. Disperat, Louie s-a dus la Pasăre și i-a cerut să-i dea de lucru.

Pasărea a savurat momentul, apoi i-a spus că va fi responsabil cu îngrijirea porcului din lagăr. Prestând această muncă, Louie avea să primească rația întreagă, însă exista și un dezavantaj. Nu i se dădeau unelte pentru a curăța cocina porcului. Era nevoit să curețe cu mâinile goale.[2]

Louie fusese obsedat toată viața de curățenie, de igienă. În timpul studenției, avea mereu Listerine în torpedoul mașinii pentru a-și clăti gura după ce săruta câte o fată. Iar acum era nevoit să se târască prin mizeria din cocină, să adune fecale cu mâinile goale și să mănânce din lăturile din troaca porcului pentru a nu muri de foame. Dintre toate agresiunile și abuzurile la care l-a supus Pasărea, aceasta l-a îngrozit și l-a demoralizat cel mai mult. „Iată lucrul care mă va distruge", și-a spus Louie. Bolnav și suferind de foame, la un pas de a ceda nervos, a continuat totuși să spere că războiul se va sfârși, că cineva îi va veni în ajutor.

1 Ibidem.

2 *Ibidem;* Wade, *op. cit.,* p. 149; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946.

Capitolul 29

Două sute douăzeci de lovituri

În ziua de 5 mai 1945, la ora 11.30, liniștea zonei Naoetsu a fost tulburată de zgomotul produs de patru motoare mari. Un B-29 se deplasa pe o traiectorie circulară, survolând Naoetsu. Sirenele au început să urle, dar supraveghetorii din combinatul siderurgic le-au ignorat. Prizonierii de război au continuat să lucreze la furnale. Apoi s-a auzit o bubuitură infernală, iar în interiorul combinatului a început să ningă.

De fapt, nu era zăpadă, ci o cantitate enormă de praf, care cădea de pe căpriorii clădirii. Ceva zguduise puternic combinatul siderurgic. Supraveghetorii și-au spus că, probabil, a explodat un transformator, așa că le-au ordonat prizonierilor să-și continue lucrul.

În clipa următoare, un muncitor a venit în fugă și i-a spus ceva unui supraveghetor. Japonezii au lăsat totul baltă. Nu le-a mai păsat nici de prizonierii de război. Au fugit în adăposturile antiaeriene de pe malul mării. Dându-și seama că doar un B-29 putea pune pe fugă un supraveghetor, prizonierii s-au strâns cu toții într-o încăpere și s-au rugat să nu fie bombardați.[1]

Rugăciunile le-au fost ascultate. Bombele provenind de la avionul B-29 au făcut cratere pe un câmp din apropiere, fără a lovi combinatul siderurgic. A durat o oră până când oamenii, liberi sau captivi, s-au liniștit. Gardienii și-au bătut joc în fața prizonierilor de incompetența aviatorilor americani. I-au dus chiar să vadă pe rând toate craterele, ca să le arate cât de penibil își rataseră bombele ținta. Însă

1 Wall, *op. cit.,* p. 299; John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004.

rămâneau speriați. Un raid aerian nu însemna doar câteva cratere pe terenul unui fermier. Și toată lumea știa acest lucru. Pentru prizonierii de război, care nu știau absolut nimic despre evoluția războiului din Pacific, faptul că vedeau din ce în ce mai frecvent aparate B-29 pe cerul micii așezări îi făcea să-și pună tot felul de întrebări. Dacă americanii își concentrau atenția asupra unui mic combinat siderurgic, situat într-o așezare obscură, așa cum era Naoetsu, atunci era posibil ca avioanele B-29 să fi distrus orașele de importanță strategică?

Răspunsul a venit zece zile mai târziu, când în lagăr au sosit alți 400 de prizonieri de război.[1]

Pasărea s-a urcat pe un dâmb și și-a ținut obișnuitul discurs:

— Trebuie să fiți serioși! Trebuie să fiți sinceri! Trebuie să munciți cu zel! Trebuie să vă supuneți ordinelor! Am zis!

— Ce dracu' înseamnă „cu zel"? a mormăit un prizonier.[2]

După ce Pasărea și-a încheiat discursul, cei 400 de nou-veniți au intrat în barăci, împreună cu cei 300 de prizonieri deja prezenți. Latrinele s-au revărsat pur și simplu. Nou-veniții au povestit că prestaseră muncă grea în lagăre situate în marele oraș Kobe, un uriaș centru industrial, destinat producției de război, dar și în Osaka, cel mai mare port din Japonia. Și în acele orașe avuseseră loc raiduri cu aparate B-29. Veniseră chiar și formațiuni cu câte 300 de avioane, lăsând foc și pară în urma lor. Osaka arsese până în temelii. Pentru că nu mai erau de niciun folos în aceste orașe, rase de pe fața pământului, prizonierii de război au fost trimiși la Naoetsu, pentru a munci ca sclavi în slujba Imperiului Nipon. Nou-veniții aveau și alte informații despre război:

---

1 John A. Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

Germania căzuse. Aliații își concentrau acum toată forța de care dispuneau pentru lupta împotriva Japoniei.

În acea lună, prezența Păsării la Naoetsu a devenit sporadică. Își îndeplinea cât se poate de bine îndatoririle la Naoetsu, dar fusese numit ofițer responsabil cu disciplina la Mitsushima, un lagăr aflat în munți. Și acolo s-a comportat cum îi stătea în fire, dând buzna pe ușă, urlând *„Nanda!"* la prizonierii care erau ofițeri, apoi întrebându-i ce făceau. A început imediat să-i bată pe ofițeri zi și noapte. Prizonierii de la Mitsushima l-au poreclit „Piticania".[1]

La Mitsushima, Pasărea a provocat atât de mult groază prin comportamentul său scăpat de sub orice control, încât ofițerii deținuți acolo au ajuns foarte rapid la concluzia că era imperios necesar să-l omoare dacă voiau să rămână în viață. Conspiratorii au format „echipe de asasini", ai căror membri erau hotărâți să-l înece pe torționar sau să-l arunce de pe o stâncă. De câte ori se afla în lagăr, oamenii îl țineau sub observație, dar se pare că Watanabe mirosise ceva, așa că era mereu însoțit de gardieni înarmați. În aceeași perioadă, doi medici prizonieri de război, Richard Whitfield și Alfred Weinstein, au pus la cale un plan de a-l otrăvi pe Watanabe cu doze mari de atropină și morfină.[2]

S-a întâmplat, însă, din nou ca Pasărea să le zădărnicească planurile. Chiar a doua zi după ce medicii și-au pus la punct planul, Pasărea a ordonat ca medicamentele să fie ținute sub cheie.

Whitfield s-a gândit la un alt plan. A pregătit într-un recipient un amestec cu soluție salină și glucoză, ce urma să

1 Weinstein, *op. cit.,* pp. 287-294; Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1-3,1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Weinstein, *op. cit.,* pp. 287-294.

servească drept mediu de cultură, în care a introdus mostre de fecale de la doi bolnavi suferinzi de dizenterie amoebiană, respectiv bacilară. Apoi a băgat două muște în recipient și a avut grijă ca, vreme de mai multe zile, amestecul să stea la cald, astfel încât să aibă loc procesul de incubație. Căldura a furnizat-o el însuși, ținând recipientul lipit de corpul său. El și Weinstein i-au dat amestecul respectiv bucătarului, și el prizonier de război. Acesta a avut grijă ca, timp de câteva zile, să toarne „medicamentul" preparat de medici în orezul Păsării. Spre uimirea doctorilor, Pasărea nu s-a îmbolnăvit. Ca urmare, ei i-au pregătit o nouă doză, folosind mostre de fecale de la șase prizonieri bolnavi. Iar de data aceasta au reușit.

După două zile, Pasărea s-a îmbolnăvit grav. Nu putea face absolut nimic din cauza scaunelor diareice și febrei de peste 40°. Weinstein l-a găsit în camera lui „scâncind ca un copil". Pasărea i-a ordonat lui Weinstein să-l vindece. Medicul i-a dat niște pastile despre care i-a spus că sunt cu sulfamidă. Suspicios, Pasărea i-a ordonat medicului să înghită el însuși câteva pastile. Weinstein le-a luat, știind că pastilele respective conțineau aspirină și bicarbonat de sodiu. În numai o săptămână, Pasărea a slăbit aproape 7 kg. Weinstein a insistat ca torționarul să-și mănânce orezul.

Acum, când Watanabe era neputincios, prizonierii, dar și gardienii erau atât de bucuroși, încât se „purtau prostește și isteric, precum niște copii", după cum avea să scrie Weinstein.[1] Se părea, însă, că Pasărea era imposibil de ucis. După zece zile, febra i-a scăzut. S-a întors la Naoetsu, pentru a-și descărca nervii asupra lui Louie și celorlalți ofițeri.

În iunie, Louie se putea sprijini din nou pe piciorul cu probleme. Așa că fost trimis din nou să muncească din greu

1 Ibidem.

la încărcat cărbuni și sare. Se simțea, însă, din ce în ce mai rău, iar dizenteria îl chinuia permanent. Când a cerut permisiunea de a se odihni pentru că avea febră mare, Pasărea l-a refuzat. S-a întâmplat frecvent să aibă febră peste 40°. Pasărea l-a trimis la muncă, iar Louie a trebuit să se supună.

Într-o zi, muncea pe o barjă, împreună cu Tinker și Wade, când supraveghetorul a descoperit că se furase pește din cală. Japonezul le-a spus că, dacă hoții nu-și recunosc fapta, va fi nevoit să-i raporteze incidentul lui Watanabe. În timpul pauzei de prânz, hoții au fost convinși de către ceilalți să-și mărturisească fapta. Chiar și așa, în seara aceea, când s-au întors în lagăr, supraveghetorul i-a raportat incidentul Păsării, subliniind că este de părere că la furt au luat parte mai mulți prizonieri.

Pasărea le-a cerut celor din echipa care lucrase pe barjă să se alinieze înaintea lui. S-a plimbat printre prizonieri și le-a cerut lui Wade, Tinker, Louie și altor doi ofițeri să facă un pas în față și să stea lângă deținuții care comiseseră furtul. A spus apoi că ofițerii respectivi sunt responsabili pentru conduita hoților. După care a anunțat pedeapsa: fiecare prizonier din lagăr care nu era ofițer urma să-l lovească pe fiecare ofițer și pe fiecare hoț peste față, cu pumnul, cât de tare putea.

Prizonierii care urmau să fie loviți i-au privit cu groază pe aceia care urmau să-i lovească. Erau aproximativ o sută. Pasărea a mai spus că cine refuză să execute ordinul va avea aceeași soartă ca ofițerii și hoții. Apoi le-a ordonat gardienilor să-i ia la bătaie pe toți aceia care nu loveau cu toată puterea.

Prizonierii care trebuiau să lovească nu aveau de ales. La început, au încercat să-și controleze lovitura, însă Pasărea le studia fiecare mișcare. În momentul în care un prizonier nu lovea destul de tare, Pasărea începea să urle și îl lua la bătaie

cu bâta, iar gardienii îi urmau exemplul. După care deținutul respectiv era pus să-și lovească victima din nou, până ce Watanabe se arăta mulțumit. Louie a început să-i șoptească fiecăruia dintre aceia care urmau să-l lovească să facă mai repede ceea ce au de făcut și să-l izbească tare. Înainte de a-l lovi pe Wade, unii dintre prizonierii britanici i-au șoptit acestuia:

— Iertați-mă, domnule!

Louie a reușit să se țină pe picioare după primii pumni, dar în curând a simțit cum încep să i se înmoaie genunchii și a căzut la pământ. S-a ridicat, dar s-a prăbușit din nou după următorul pumn. În cele din urmă, a leșinat. Când și-a revenit, Pasărea i-a forțat pe prizonieri să-l lovească din nou, țipând:

— Următorul! Următorul! Următorul!

În mintea rătăcită a lui Louie, vocea torționarului a început să sune precum zgomotul făcut de niște oameni care tropăie.

Soarele a apus. Bătaia a continuat timp de aproape două ore. Pasărea a privit totul cu o plăcere deopotrivă erotică și sadică. După ce fiecare dintre prizonierii desemnați să fie călăi și-a dus la capăt misiunea, Pasărea a ordonat ca și aceștia să fie loviți în cap, de câte două ori, cu bețele de kendo.[1]

Victimele au fost duse pe brațe până în barăci. Louie avea fața umflată într-un asemenea hal, încât vreme de mai multe zile abia a putut deschide gura. Conform estimărilor lui

1 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP; Louis Zamperini, interviu telefonic; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Wade, *op. cit.,* pp. 163-164; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946; Robert Trumbull, „Zamperini Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal", *New York Times,* 9 septembrie 1945.

Wade, fiecare dintre cei pedepsiți a fost lovit de aproximativ 220 de ori.[1]

Luna iunie a anului 1945 a trecut, făcându-i loc unui iulie în care câte un avion B-29 trecea zilnic pe deasupra așezării Naoetsu. Zbura atât de sus, încât numai urma de condens lăsată de motoarele sale îi trăda prezența. Deținuții l-au botezat „Justițiarul singuratic”.[2] În fiecare seară, pe cerul micii așezări treceau numeroase bombardiere, șiruri întregi de aparate. Pentru prizonierii de război, era o priveliște minunată. Joe Byrne avea să scrie: „Erau toate scăldate în lumină, de parcă s-ar fi dus la un picnic.”[3] Zi și noapte, sirenele urlau, anunțând câte un raid aerian. Noaptea, pe întuneric, prizonierii ascultau zâmbind huruitul dulce al avioanelor.

Louie era bolnav și demoralizat. Zăcea în patul său, visând cu ochii deschiși cum avea să participe la următoarea Olimpiadă, agățându-se de acest gând ca de o promisiune minunată, un viitor pentru care merita să îndure prezentul insuportabil. Se ruga tot timpul să fie salvați de acolo. Coșmarurile în care se vedea luptând cu Pasărea erau de neîndurat. Speranțele sale se diminuau din ce în ce mai mult. Într-o zi, în baraca lui a intrat, abia târându-se, un camarad care venea de la muncă grea. Arăta epuizat. S-a întins și a rugat să fie trezit la cină. După aceea nu a mai scos niciun sunet. La ora mesei, Louie i-a dat un ghiont să se trezească. Însă camaradul nu s-a mișcat. Murise de epuizare. Era tânăr, la fel ca toți ceilalți, și nici măcar nu părea să fi fost bolnav.[4]

---

1 Wade, *op. cit.,* p. 163.

2 Wall, *op. cit.,* p. 300.

3 Ibidem.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Mâncarea devenise cu adevărat o problemă. În primăvară, odată cu sosirea în lagăr a prizonierilor de la Kobe și Osaka, numărul deținuților a depășit dublul numărului inițial, însă cantitatea de hrană alocată a rămas aceeași. Așa că rațiile s-au diminuat și mai mult, fiind alcătuite în principal din alge. Când un prizonier, lihnit de foame, a încercat să-și procure mâncare de la niște civili, Pasărea i-a fracturat maxilarul.[1] Mai mulți prizonieri cu grad de ofițer le-au cerut responsabililor japonezi să le dea carne, făcând apel la legile internaționale. După această solicitare, doi gardieni au părăsit lagărul și s-au întors cu un câine, probabil singurul rămas în Naoetsu. În dimineața următoare, s-a auzit dangătul unui clopot, iar Louie a ieșit din baracă. Afară a văzut, înfipt într-un par și întors cu fața către prizonieri, capul jupuit de blană al câinelui. Câteva minute mai târziu, li s-a servit prizonierilor micul dejun. În boluri se afla carne de câine.[2]

Rațiile au continuat să se micșoreze pe tot parcursul verii. Louie și ceilalți captivi se gândeau cu groază la iarna care urma să vină. Li s-a spus că atât rațiile, cât și combustibilul destinat încălzirii barăcilor vor fi reduse în acea iarnă.[3] Deținuții erau atât de slabi și de bolnavi, încât, scria unul dintre ei, „rezistă de pe-o zi pe alta". Puțini prizonieri de război – din Naoetsu, dar și din alte lagăre de concentrare – sperau să mai trăiască până la primăvara următoare. La Omori, cineva a inventat sloganul „Dacă reziști în '45, o s-apuci și '46".[4]

Însă existau motive de îngrijorare cu mult mai mari. Chiar

1 Mărturia lui Arthur Klein, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Wade, *op. cit.*, p. 165.

4 Knox, *op. cit.*, p. 417.

dacă se aflau în Naoetsu, o așezare izolată, prizonierii de război și-au dat seama că Imperiul japonez se clatină din temelii. Au remarcat că avioanele B-29 străbăteau cerul fără a întâmpina rezistență și își dădeau seama că apărarea antiaeriană japoneză fusese anihilată, iar americanii se aflau foarte aproape. Civilii pe care îi vedeau în jur arătau deplorabil. Suferind de beri-beri, adulții aveau membrele cumplit de umflate.[1] Copiii erau scheletici. Prizonierii de război, impresionați de foametea care făcea ravagii printre civili, au încetat să mai fure la punctele de lucru unde erau repartizați.[2] Le era clar că Japonia pierduse războiul de multă vreme.

Însă această țară nu avea de gând să se predea. Având în vedere că raidurile aeriene masive nu-i convingeau pe japonezi să depună armele, invazia părea să fie unica soluție. Prizonierii de pe întregul teritoriu al Japoniei observau lucruri de natură să-i îngrijoreze. Au văzut femei antrenându-se pentru luptă pe saci cu paie de orez, folosind bețe ascuțite la un capăt; au văzut, de asemenea, copii de vârste mici puși să se alinieze în fața școlilor și să facă instrucție militară, folosind puști din lemn.[3] Japonezii, convinși că a te preda este un lucru rușinos, erau hotărâți să lupte până la ultimul bărbat, până la ultima femeie, până la ultimul copil.

Invazia părea inevitabilă și iminentă, atât pentru prizonierii de război, cât și pentru japonezi. Prizonierii aflaseră cu groază de ordinul conform căruia urmau să fie uciși cu toții. În Borneo, avioanele de luptă americane survolau în fiecare zi lagărul Batu Lintang pentru prizonieri de război, unde se aflau 2.000 de oameni în stare de detenție,

1 Wade, *op. cit.,* p. 158.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

3 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005.

atât civili, cât și prizonieri de război.[1] Un civil l-a avertizat pe prizonierul de război G.W. Pringle că „japonezii au ordine clare ca niciun prizonier să nu fie recuperat de către Aliați. Toți prizonierii trebuie să fie uciși." Sătenii le-au povestit deținuților că au văzut sute de cadavre de prizonieri de război în junglă. „Probabil că aceasta este soarta care ne așteaptă și pe noi", a notat Pringle în jurnalul său. Un angajat deosebit de sadic al lagărului a început să le vorbească prizonierilor despre faptul că îi înțelege foarte bine și că tocmai urma să fie pus la punct un lagăr în care se afla mâncare din belșug, în care se asigura asistență medicală și nu se mai punea problema muncii forțate. Prizonierii știau foarte bine că toate acestea erau numai minciuni, menite să-i convingă pe captivi să pornească într-un marș care „le oferea astfel japonezilor", cum nota Pringle, „minunata ocazie de a duce la îndeplinire ordinul transmis de către guvernul japonez, conform căruia «Toți prizonierii trebuie să fie uciși»."[2]

Pringle avea dreptate. În birourile lagărului existau ordine scrise, redactate de către comandant și aprobate de către forurile militare. Conform acestor ordine, toți prizonierii urmau a fi „lichidați" pe 15 septembrie. Femeilor și copiilor urma să li se administreze otravă, civilii aveau să fie împușcați, iar cei bolnavi sau cu diferite forme de handicap urmau să fie uciși cu baionetele. Cei 500 de prizonieri de război aveau să fie duși în junglă, unde urmau să fie împușcați și incinerați.

La Omori, japonezii care lucrau la bucătărie, dar și unii dintre militari le-au spus prizonierilor de război că fusese

---

1 Ooi Keat Gin (editor), *Japanese Empire in the Tropics: Selected Documents and Reports of the Japanese Period in Sarawak, Northwest Borneo, 1941-1945,* Ohio University Center for International Studies, Athens, 1998, vol 2, pp. 612, 648.

2 *Ibidem,* p. 648.

pus la punct planul pentru lichidarea lor. Deținuții vor fi lăsați în libertate sub pretextul că era nevoie de gardieni pentru a apăra Japonia. Când prizonierii aveau să ajungă la pod, gardienii urmau să îi execute cu mitralierele.[1] Prizonierii de război cu grad de ofițer s-au întâlnit pentru a discuta situația, dar nu au putut găsi nicio soluție pentru a împiedica un astfel de curs al evenimentelor, nici pentru a se apăra.

În toate lagărele de pe teritoriul Japoniei aveau loc pregătiri similare. Erau aduse arme automate și butoaie cu substanțe inflamabile. Se confiscau plăcuțele metalice de identificare, pornindu-se de la ideea că „în urma prizonierilor de război executați nu mai trebuie să rămână nimic". Prizonierilor li s-a ordonat să sape tuneluri și șanțuri. În mai multe lagăre, gardienii bine intenționați le-au spus deținuților că minele, șanțurile și tunelurile vor servi drept morminte.[2]

Vara, în lagărul unde se aflau Phil și Fred Garrett, la Zentsuji, comandanții au anunțat că îi vor separa pe prizonierii de război americani de ceilalți captivi, cu explicația că americanii vor fi transferați într-un lagăr nou, cu condiții deosebit de bune, subliniind că întreaga acțiune era întreprinsă pentru siguranța lor. Americanii au fost urcați într-un tren și au traversat Japonia. Au trecut pe lângă șiruri de refugiați abătuți și, privind printre obloanele trase ale vagoanelor, au văzut orașe întregi rase de pe fața

1 Martindale, *op. cit.,* p. 223; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; mărturia lui Arthur Laurance Maher, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005; Wade, *op. cit.,* p 167; Daws, *op. cit.,* pp. 324-325; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

pământului. În aer plutea miros de trupuri arse.

După ce s-a lăsat întunericul, au ajuns într-un loc izolat. Li s-a ordonat să înainteze pe o cărare aproape inaccesibilă, care șerpuia pe versantul unui munte. Pe o ploaie cumplită, însoțită de rafale de vânt, prizonierii au urcat ore în șir prin pădure, printre bolovani, prin ravene. Au ajuns foarte sus. Munții erau acoperiți de zăpadă chiar și pe timpul verii. Garrett, căruia nu i se vindecase încă rana survenită în urma amputării piciorului, se chinuia să se deplaseze cu cârjele, în condițiile în care japonezii nu permiteau nimănui să-l ajute. Unii prizonieri au leșinat din cauza epuizării, însă japonezii nu le îngăduiau nicio clipă de repaus. Uzi până la piele, deținuții au continuat să meargă pe acea cărare, parcurgând mai mult de 17 km, lăsând în urma lor diferite lucruri personale, la care au renunțat pentru a-și ușura povara.

Pe la ora 2 dimineața, Phil, Garrett și ceilalți prizonieri au ajuns pe o culme muntoasă, într-un luminiș în care se zăreau câteva colibe din lemn. Prea extenuați pentru a se alinia, prizonierii s-au prăbușit la pământ. Li s-a comunicat că acela era noul lor lagăr, Rokuroshi.[1] Nimeni nu le-a explicat de ce fuseseră duși atât de departe, într-un loc pustiu, în care nu se putea trăi. Prizonierul Hubert Van Peenen, medic de profesie, a privit în jur pentru a evalua situația și a ajuns la următoarea concluzie: „Acesta este locul în care vom fi exterminați.”[2]

În acea vară, conducătorii lagărului de la Naoetsu au început să le vorbească prizonierilor despre temerile lor că

1 George Steiger, „Captain George Steiger: A POW Diary”, http://www.fsteiger.com/gsteipow.html (accesat în 2 octombrie 2009); K.C. Emerson, *Guest of the Emperor,* Sanibel Island, 1977, pp. 77-79; Donald T. Giles Jr. (editor), *Captive of the Risig Sun: The POW Memories of Rear Admiral Donald T. Giles*, Naval Institute Press, Annapolis, 1994, pp. 146-154.

2 Giles, *op. cit.,* p. 154.

deținuții ar putea fi răniți în timpul raidurilor aeriene. Din acest motiv, le-au spus ei, urmau să-i ducă în munți cât mai curând.[1] Atunci când superiorii au plecat, gardienii le-au spus prizonierilor altceva. Și anume că, în conformitate cu ordinele transmise întregii armate japoneze, toți prizonierii urmau să fie uciși în august. Poate că această informație ar fi fost considerată o minciună în alte condiții, însă în iulie un muncitor civil cunoscut pentru amabilitatea sa față de prizonierii de război l-a avertizat pe unul dintre aceștia că fusese stabilită data execuției. Ziua respectivă coincidea cu aceea care ajunsese la urechile prizonierilor din cel puțin alte două lagăre.

Civilul a spus că toți prizonierii de război de la Naoetsu urmau să fie uciși pe 22 august.[2]

1 Wade, *op. cit.,* p. 166; Wall, *op. cit., p.* 300.

2 John Cook, *Japan: C Force,* memorii nepublicate.

Capitolul 30

Orașul în clocot

În Naoetsu, nimeni nu mai dormea. Orășelul era survolat în fiecare noapte de avioane B-29.[1] Sirenele urlau ore în șir, fără întrerupere, concurând cu zgomotul produs de avioane. Vacarmul aparatelor și faptul că treceau pe cerul Japoniei într-un șir nesfârșit fără a întâmpina rezistență l-au aruncat pe Watanabe în ghearele celei mai sălbatice nebunii.

În timpul raidurilor aeriene, prizonierii primeau ordinul de a intra în barăci și de a stinge luminile. Imediat ce avioanele treceau, Pasărea le ordona americanilor să iasă din barăci. El și fidelul său slujitor, Kono, umblau încoace și-ncolo, agitând bâtele și bețele de kendo sau chiar pușile.[2] Se întâmpla ca Pasărea să așeze oamenii pe două rânduri, față în față, și să le ordone să se pălmuiască reciproc.[3] Uneori, el și Kono îi puneau pe prizonieri să stea cu mâinile ridicate câte două sau trei ore fără întrerupere. Alteori, îi obliga să stea în „poziția Ofuna", lovindu-i atunci când se dezechilibrau ori cădeau la pământ. În timpul unei astfel de bătăi, Louie a fost izbit cu bâta peste glezna la care avea probleme.[4] A avut dureri atât de mari, încât abia a mai putut merge. Iar într-una dintre aceste nopți, Pasărea l-a bătut pe Louie până când și-a pierdut cunoștința.

Louie nu mai era îngrijitor al porcului din lagăr. Nici pe

1 Wall, *op. cit.,* p. 300.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946.

3 Ibidem.

4 Louis Zamperini, scrisoare adresată lui Edwin Wilber, mai 1946.

barje nu mai erau trimiși prizonieri. Avioanele Aliaților avariaseră în asemenea măsură navele japoneze, încât niciun vas nu mai venea și nu mai pleca din Naoetsu.[1] Louie primea iarăși doar jumătate de rație. Bolnav și chinuit de foame, l-a rugat din nou pe Pasăre să-i dea de lucru, astfel încât să primească o rație întreagă.[2] Pasărea i-a adus un țap cenușiu, numai piele și os. Părea că mai are puțin și moare.

— Dacă țap murit, tu murit! i-a spus Pasărea.[3] Louie nu avea cu ce să priponească țapul, nici vreun țarc în care să-l țină. Ken Marvin a furat o frânghie de la locul în care muncea și i-a adus-o lui Louie. Acesta a legat țapul de un par și a început să-l îngrijească, să-i dea apă și grăunțe. În timpul nopții, îl lega într-o magazie pentru cereale. Însă țapul s-a îmbolnăvit mai rău.

Într-o dimineață, Pasărea i-a ordonat lui Louie să se prezinte la el. I-a spus că țapul se dezlegase și se îndopase cu grăunțe, care se aflau într-o ladă. I-a zis, de asemenea, că animalul este foarte bolnav, și asta din cauza lui. Dacă țapul se dezlegase însemna, de fapt, că îl dezlegase cineva. În cele din urmă, țapul a murit.[4]

Îngrozit la gândul pedepsei care îl aștepta, Louie a încercat să se ascundă de Pasăre, dar dizenteria care îl chinuia se agravase. Riscând să fie văzut de Pasăre, Louie s-a dus la medicul lagărului pentru a-l ruga să-i dea niște medicamente. Pasărea l-a descoperit și l-a întrebat dacă ceruse permisiunea de a merge la doctorul lagărului. Louie a răspuns că nu.

Pasărea i-a ordonat lui Louie să se depărteze de baraca

1 Wall, *op. cit.,* p. 300; „Jap Shipping, Planes Hard Hit in July", *Walla Walla Union Bulletin,* 1 august 1945.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Ibidem.

4 Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946.

doctorului și a trecut împreună cu el pe lângă Tinker și Wade, care primiseră ordin să lucreze afară. La un moment dat, Pasărea i-a ordonat lui Louie să se oprească. În fața lor era o scândură groasă, de vreo 2 m lungime.

— Ridică! a ordonat Pasărea.

Adunându-și puterile, Louie a ridicat scândura. Pasărea i-a ordonat să o țină deasupra capului, apoi a chemat un gardian și i-a spus că, dacă prizonierul lasă brațele în jos, trebuie să-l lovească cu arma. Apoi s-a dus la o baracă situată în apropiere, s-a urcat pe acoperișul ei și s-a așezat acolo, pentru a privi totul de la înălțime.

Louie a rămas în soare, cu scândura deasupra capului. Pasărea s-a întins pe acoperiș ca o pisică, i-a strigat pe japonezii care treceau pe-acolo, l-a arătat cu degetul pe Louie și a râs. Louie l-a privit cu niște ochi în care se citea numai ură.

Au trecut câteva minute. Louie a continuat să țină scândura și să stea cu ochii ațintiți asupra lui Watanabe. Acesta îl privea amuzându-se pe seama suferinței lui și bătându-și joc de el. Wade și Tinker au continuat să muncească, privind din când în când, pe furiș, spre Louie. Wade se uitase la ceasul din lagăr în momentul în care Louie a ridicat scândura. Devenea din ce în ce mai conștient de cantitatea de timp scursă.

Au mai trecut cinci minute, apoi zece. Lui Louie au început să-i tremure brațele, care în curând i-au amorțit. Scândura s-a înclinat. Gardianul l-a izbit imediat cu arma. Louie și-a îndreptat spatele și brațele. La creier îi ajungea tot mai puțin sânge. Se simțea confuz, nu mai putea gândi limpede, lagărul a început să se învârtă cu el. Presimțea că o să leșine, că își va pierde mințile. Îl anima un singur gând: „Nu mă poate înfrânge.” Din locul său de observație, Pasărea a încetat să mai râdă.

Timpul continua să se scurgă, iar Louie rămânea în aceeași poziție, cu scândura deasupra capului, cu ochii ațintiți spre Pasăre, rezistând cu mult după ce l-au părăsit puterile. „Era ceva în interiorul meu care mă făcea să rezist", avea să povestească el mai târziu. „Nu știu exact ce anume."

S-au auzit mișcări grăbite, undeva, deasupra lui. Pasărea cobora de pe acoperiș în grabă, furios. După o fracțiune de secundă, îl izbea pe Louie în stomac. Prizonierul s-a chircit de durere. Scândura a căzut peste el, lovindu-l în cap. Louie s-a prăbușit la pământ.[1]

Când și-a revenit, nu știa unde se află și nici ce se întâmplase cu el. I-a văzut în jurul său pe Wade și pe alți deținuți, însoțiți de câțiva gardieni. Pasărea dispăruse. Louie nu își mai amintea ce se întâmplase cu câteva minute înainte de a-și pierde cunoștința. Nici nu știa cât timp stătuse acolo. Însă Wade s-a uitat la ceas în momentul în care Louie s-a prăbușit la pământ.

Louie ținuse scândura deasupra capului timp de 37 de minute.[2]

În noaptea de 1 august, sirenele au început să urle din nou, iar mica așezare s-a cutremurat. Prizonierii au privit pe ferestrele barăcilor și au văzut trecând, val după val, zeci de aparate Superfortress.[3] Din punctul de vedere al greutății totale a bombelor lansate, în acea noapte a avut loc cel mai

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Wade, *op. cit.,* p. 166; Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005; Louis Zamperini, însemnări despre prizonierat, 1946; mărturia lui Louis Zamperini, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Wade, *op. cit.,* p. 166.

3 „Record Raid Hits Four Jap Cities", *Walla Walla Union Bulletin,* 1 august 1945.

amplu raid aerian organizat de americani în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial: 836 de avioane B-29, care purtau în total 6.100 de tone de bombe, bombe incendiare și mine.[1] Prizonierii de război care lucrau în fabrică în schimbul de noapte au fugit către adăposturile antiaeriene de pe malul mării, însă avioanele au trecut peste Naoetsu fără să lanseze vreo bombă. Dar în Nagaoka, oraș aflat la vreo 60 km distanță de Naoetsu, civilii care au privit cerul au crezut că începe să plouă. Ploaia era, în realitate, napalm.[2]

Când bombardierele au trecut pe deasupra lagărului, Pasărea a dat buzna în barăci și le-a ordonat urlând tuturor americanilor să iasă afară. Prizonierii s-au aliniat, iar Pasărea și Kono și-au luat bețele de kendo și au început să-i lovească în cap pe deținuți. Oamenii au început să cadă la pământ. Când Louie s-a prăbușit, Pasărea s-a aplecat peste el și a început să-l bată cu bâta. Amețit, Louie a rămas la pământ, cu sirenele și cu Pasărea urlându-i deasupra capului.[3]

În zori, sirenele au amuțit. Prizonierii care fugiseră de frica raidului au ieșit din adăposturile antiaeriene. În lagăr, Pasărea și Keno nu se mai auzeau. Louie s-a ridicat de la locul său și a privit spre nord-est. Întregul orizont era învăpăiat într-o strălucire nefirească: Nagaoka ardea până în temelii.[4]

În aceeași noapte, avioanele B-29 au aruncat „fluturași" în 35 de orașe ale Japoniei. Civilii erau avertizați că aveau să urmeze bombardamente și erau rugați insistent să înceapă evacuarea. Reprezentanții guvernului japonez le-au poruncit

1 Kerr, *Flames,* pp. 269-270.

2 „Nagaoka Air Raid, August 1, 1945", http://www.echigonagaoka.com/index.html (accesat în 5 octombrie 2009).

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Wall, *op. cit.,* p. 300.

civililor să predea fluturașii autorităților și le-au interzis să le spună și altora despre avertismentele americanilor, arestând pe oricine avea asupra sa astfel de materiale.[1]

Acea noapte a fost pentru Louie una decisivă. În dimineața următoare, și-a dat seama că dizenteria lui intrase într-o fază extrem de severă. Era foarte deshidratat și devenise o problemă pentru el să mănânce. În fiecare zi pierdea în greutate și se simțea tot mai slăbit.[2]

Zi și noapte, avioanele B-29 brăzdau cerul, iar Pasărea se dezlănțuia în lagăr. S-a repezit la Ken Marvin și l-a bătut până când acesta și-a pierdut cunoștința. L-a trezit apoi, turnându-i o găleată de apă peste față, i-a spus să aibă grijă de sănătatea lui și l-a bătut din nou până când l-a lăsat lat. În timp ce zăcea în patul său din cauza bolii, Louie a văzut cum Pasărea și Kono au bătut doi prizonieri bolnavi până când aceștia au acceptat să le lingă excrementele de pe ghete.[3] Într-o altă zi, Louie și-a rotit privirea prin lagăr și i-a văzut pe Pasăre și Kono stând înaintea unui șir de prizonieri, ținând în mână o carte confiscată și lovindu-i pe rând pe oameni.

Într-o zi, Louie se plimba prin lagăr, când Pasărea l-a

---

1 Josette H. Williams, „The Information War in the Pacific, 1945: Paths to Peace", Central Intelligence Agency Center for the Study of Intelligence, 8 mai 2007, https//www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/vol46no3/article07.html (accesat în 29 aprilie 2010).

2 Louis Zamperini, jurnal din prizonierat; Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic; mărturia lui Louis Zamperini, din dosarele lui Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), Vol 1-3 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat; „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History", 11 septembrie 1945, AFHRA, Maxwell AFB, Alabama.

strigat și l-a târât după el până la șanțul *benjo*-urilor, plin până la refuz.

Watanabe a mai adus acolo alți câțiva prizonieri și i-a obligat să facă flotări pe marginea șanțului, cu fața deasupra fecalelor. Louie a reușit cu greu să-și controleze corpul, astfel încât să nu atingă conținutul șanțului, însă alții nu au fost atât de norocoși. Dacă nu executau corect flotările, Pasărea îi apăsa pe cap cu patul puștii, împingându-le fața în balta de excremente.[1]

Apoi a sosit și ziua de care Louie se temea de atâta vreme. Era afară, voia să umple o cadă cu apă, când Pasărea l-a strigat, lătrând parcă, și i-a ordonat să se prezinte înaintea lui. Când a ajuns lângă Watanabe, acesta l-a privit cu răutate, arătând spre apă și spunând:

— Mâine te înec![2]

Louie și-a petrecut ziua chinuit de frică, încercând tot timpul să vadă unde se află Pasărea și gândindu-se la cada cu apă. Când l-a găsit Pasărea, Louie a intrat în panică.

— M-am răzgândit, a spus japonezul, pentru ca apoi să se apropie de el și să-l lovească peste față cu pumnii.

Watanabe părea cuprins de extaz, lovind alternativ, când cu stânga, când cu dreapta. Bătaia începută atât de brusc a încetat la fel de subit. Dintr-odată liniștit, Pasărea i-a dat drumul și i-a spus:

— Te înec mâine.

Apoi s-a îndepărtat. Pe chipul lui se putea observa aceeași satisfacție pe care Louie o văzuse pe chipul lui Măcănilă după ce acesta îl bătuse pe Harris la Ofuna. Era aceeași expresie de extaz orgasmic.

Louie nu mai putea să suporte. S-a alăturat unui grup de

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, *op. cit.*
2 Ibidem.

ofițeri, vreo zece la număr, care au organizat o întâlnire secretă. Când s-au despărțit, aveau pus la punct un plan de asasinare a Păsării.[1]

Planul era unul extrem de simplu. Oamenii aveau să se năpustească asupra lui Watanabe, să-l ducă la etajul superior al barăcilor, mai exact pe acea parte unde geamurile dădeau chiar spre râul Hokura. Acolo aveau să-i lege de trup o piatră mare și să-l arunce pe geam. În momentul când ajungea în apă, piatra urma să-l tragă la fund pe japonez. Acest om nu trebuia să mai trăiască.

Ofițerii și-au împărțit între ei sarcinile, toate având legătură cu asasinarea. Un grup trebuia să găsească o cale de a-l prinde pe Watanabe. Japonezul avea o formă fizică foarte bună și era greu de imobilizat. Câțiva prizonieri mai solizi aveau sarcina de a găsi o piatră cât mai mare, dar pe care să o poată cără. Apoi era necesar ca piatra respectivă să fie urcată pe scară și așezată lângă fereastră fără ca temnicerii să-și dea seama. Louie a primit sarcina de a fura suficientă frânghie pentru a lega piatra de trupul Păsării.

Louie nu a reușit să găsească nicio bucată de frânghie destul de lungă pentru a lega un bolovan de trupul unui om. Așa că a început să fure bucăți mai mici, pe care le-a legat una de alta cu noduri rezistente, cum învățase pe vremea când fusese cercetaș. În tot acest timp, oamenii însărcinați să facă rost de o piatră mare au găsit un bolovan suficient de masiv pentru a duce la fund mai mulți oameni deodată, nu doar un singur Watanabe. Au reușit cumva să ducă bolovanul în lagăr, apoi la barăci, după care l-au urcat la etaj, fără ca vreunul dintre gardieni să-i descopere în tot acest timp. După care au așezat bolovanul lângă fereastră. După ce Louie a furat suficiente bucăți de sfoară și le-a legat

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviul luat de George Hodak, Hollywood, California, în iunie 1988, AAFLA.

între ele, frânghia astfel obținută a fost legată de bolovan, iar capătul rămas liber a fost păstrat pentru Watanabe. Urma a doua etapă a planului. Louie se oferise voluntar ca, împreună cu alți prizonieri, să-l imobilizeze, să-l târască la etaj și apoi să-l ucidă, aruncându-l pe geam.

Așa cum au prevăzut conspiratorii, Pasărea a venit pentru inspecție. Fie că nu a văzut bolovanul, fie că nu s-a gândit la ce ar putea să servească acolo, a început să umble prin lucrurile prizonierilor. Sub salteaua *tatami* a unui ofițer englez a găsit o foaie de hârtie pe care erau notate ticăloșiile comise de fiecare dintre japonezii care răspundeau de lagăr. Când și-a ridicat privirea, Pasărea l-a văzut pe respectivul prizonier rânjind.[1]

Watanabe s-a speriat. Avea impresia că toți prizonierii îi aruncă priviri în care se citește dorința de a-l ucide. Nu-l mai priviseră niciodată așa. Știa prea bine că Japonia pierde războiul și că, după ce războiul se va fi sfârșit, americanii aveau să-l judece. Acei prizonieri de război aveau să-l acuze pentru crime de tot felul, iar americanii aveau să-l condamne cu siguranță la moarte. Știa foarte bine că nimeni nu avea să-l apere, iar asta îi dădea o stare de nervozitate și panică. Știa că va trebui să recurgă la măsuri extreme pentru a se salva.

Bolovanul și frânghia așteptau pregătite, chiar lângă geamul pe unde Pasărea obișnuia să treacă în fiecare zi în timpul inspecției. De la acel geam până jos, în apă, era o distanță destul de mare.

În ziua de 6 august 1945, la ora 2.45 dimineața, un avion B-29 a decolat de pe Aerodromul Able, de pe insula Tinian. La manșa aparatului se afla Paul Tibbets, un pilot cu multă

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956.

experiență pe bombardiere. Avionul s-a îndreptat spre nord, spre Japonia. Misiunea era una atât de secretă, încât Tibbets avea asupra sa capsule cu cianură pentru toți membrii echipajului în caz că avionul s-ar fi prăbușit, iar ei ar Fi fost capturați.

Cum s-a ivit lumina zilei deasupra Pacificului, avionul a ajuns la 1.000 m, altitudinea necesară pentru bombardament. Doi dintre membrii echipajului au coborât în cala destinată bombelor. Acolo se afla o bombă de aproape 3,5 m lungime și cântărind aproximativ 4 tone, botezată „Little Boy”[1*]. Oamenii s-au lăsat în patru labe, s-au târât în jurul bombei și au înlocuit componentele de testare cu acelea necesare pentru lansarea bombei. Little Boy era pregătită.

După ce a traversat întinderea de apă care separă insulele Honshu, Shikoku și Kyushu, Tibbets a văzut un oraș înaintea sa. Condițiile meteo erau foarte bune. Nu era necesar să treacă de acest oraș și să se concentreze asupra țintelor alternative. Tibbets a anunțat la interfon:

— E Hiroshima.[2]

Avionul a trecut de linia de coastă și a survolat orașul, apoi s-a îndreptat spre vest. Tibbets le-a ordonat membrilor echipajului să-și pună ochelarii de protecție împotriva luminii puternice. Dedesubt, se vedea ținta sa: podul în formă de T. Tibbets a lăsat avionul în grija dispozitivului Norden, iar în curând avionul ajungea pe aceeași linie cu podul.

Bomba a fost lansată din aparat la ora 8, 15 minute și 17 secunde. Tibbets a întors avionul cât de repede a putut și a trecut la o altitudine mai mică, astfel încât aparatul să

1 „Băieţelul” (n.tr.).

2 Paul Tibbets, interviu luat de Studs Terkel, 2002, http://dalesdesigns.net/interview.htm (accesat în 14 septembrie 2007); Matthew Davis: „The Man Who Bombed Hiroshima”, *BBC News,* 4 august 2007; „Paul Tibbets”, AcePilots.com, www.acepilots.com/asaaf_tibbets.html (accesat în 13 septembrie 2007).

câștige viteză. În numai 43 de secunde, bomba avea să ajungă la altitudinea de detonare, adică mai puțin de 600 m. Nimeni nu știa dacă, într-un timp atât de scurt, avionul se putea îndepărta suficient de mult pentru a rămâne întreg, având în vedere ceea ce urma să se întâmple.

Unul dintre membrii echipajului a numărat secundele în gând. A ajuns la 43, dar nu s-a întâmplat nimic. Nu avea cum să știe că numărase prea repede. Preț de o clipă, a crezut că misiunea eșuase.

Chiar în clipa în care îi trecea prin minte acest gând, cerul de deasupra orașului a părut să fie sfâșiat de o explozie de culori, zgomote și vânt puternic. O lumină albă, de zece ori mai intensă decât aceea a soarelui, a învăluit totul în jur, inclusiv avionul, pe măsură ce strălucirea ca de fulger, zgomotul și șocul cauzate de bombă s-au propagat în toate direcțiile. Când a privit înapoi, pușcașul din coada avionului s-a gândit că își va pierde vederea din cauza acelei lumini puternice, deși purta ochelari de protecție. Tibbets a observat că îi clănțăne dinții. Apoi a simțit un gust de plumb în gură. Mai târziu, i s-a explicat că plombele din dantură au intrat în rezonanță cu substanțele radioactive eliberate de bombă. A privit înainte și a văzut întregul cer colorat în roz și albastru. Lângă el, copilotul scrijelea două cuvinte în jurnalul său: „DUMNEZEULE MARE!”

În spate, pușcașul din coada avionului a văzut o ciudată masă diformă luând în stăpânire cerul orașului și apropiindu-se de ei cu o viteză de 300 m/s.

— Vineee! a strigat el.

Unda de șoc a izbit avionul câteva clipe mai târziu, ridicându-i în aer pe membrii echipajului, apoi lăsându-i să cadă la loc. În starea de confuzie creată, cineva a strigat:

— Suntem atacați!

A urmat o a doua undă de șoc, generată de faptul că

explozia atinsese pământul și ricoșa în sus. Avionul s-a cutremurat din nou și iar a fost propulsat în văzduh.

În lagărul 10-D pentru prizonieri de război, situat de cealaltă parte a munților din vecinătatea orașului Hiroshima, prizonierul Ferron Cummings a avut senzația că munții s-au surpat și a simțit aerul încălzindu-se brusc, într-un mod straniu. Prizonierul și-a ridicat privirea. Deasupra orașului plutea un nor incredibil de imens, învârtejit, de un gri-albăstrui strălucitor. Avea o înălțime care depășea 5 km.[1] Sub acel nor, Hiroshima clocotea.

1 Knox, *op. cit.*, p. 435.

Capitolul 31

Goana în pielea goală

Prizonierii de război de la Naoetsu și-au dat seama că avusese loc un eveniment important. Gardienii din lagăr mergeau agitați de colo-colo, cu chipurile îngrozite. Civilii treceau pe lângă lagăr cu priviri împietrite, cu pumnii strânși.[1] Un gardian i-a spus lui Louie un lucru incredibil: locuitorii din Hiroshima aveau holeră; orașul fusese închis, nimeni nu mai avea voie să între în Hiroshima ori să iasă de acolo.[2]

La unul dintre punctele de lucru, un civil a povestit cu totul altceva: o bombă americană a distrus un oraș întreg.[3] Prizonierii au crezut că este vorba despre un raid aerian, în cadrul căruia fuseseră aruncate multe bombe. Însă civilul a insistat că fusese lansată *o singură bombă.* Și a adăugat un cuvânt straniu: „atomică". Cuvântul le era cu totul necunoscut deținuților, niciunul nu-și imagina că o singură bombă putea distruge un întreg oraș. Tom Wade a reușit să facă rost de un ziar. A aflat din el că fusese lansată o „bombă electronică" și că muriseră foarte mulți oameni.[4] Prizonierii nu mai știau ce să creadă.

La Omori, comandantul lagărului, șocat, a ordonat ca prizonierii de război să se alinieze și le-a spus:

— A venit un singur avion și a dispărut un oraș întreg.

Apoi a întrebat dacă există printre ei cineva care să poată spune ce fel de armă a fost utilizată pentru a provoca un

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

4 Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

astfel de dezastru. Nimeni nu știa răspunsul.[1]

Apoi, pe 9 august, a dispărut și Nagasaki, în același fel ca Hiroshima.

Zilele s-au scurs, neliniștite. Însă la Naoetsu viața și-a păstrat coordonatele dure, iar prizonierii de război și-au continuat truda, zi și noapte, pentru industria de război a japonezilor. Era limpede că se întâmplase o catastrofă, dar Japonia refuza să capituleze.

Pentru prizonierii de război, timpul nu mai avea răbdare. Se apropia mijlocul lunii august, termenul stabilit pentru punerea în aplicare a politicii de exterminare. Chiar dacă Japonia ar fi capitulat, numeroși prizonieri de război erau convinși că gardienii aveau să-i ucidă oricum, fie din răzbunare, fie mânați de teama ca nu cumva prizonierii să depună mărturie împotriva lor, făcând publice chinurile la care fuseseră supuși. Într-adevăr, un anchetator de la Omori îi spusese mai demult lui Fitzgerald că au de gând să-i ucidă pe prizonierii de război dacă Japonia pierde războiul.

În timp ce autoritățile le comunicau intenția de a-i muta într-un lagăr nou, din munți, prizonierii erau ferm convinși că japonezii aveau de gând să le lase cadavrele undeva, într-o pădure din munți, unde să nu poată fi găsite de nimeni. Au început să discute despre posibilitățile de a se apăra. Nu au găsit, însă, nicio soluție pentru a-i învinge pe cei 25 de gardieni din lagăr, toți înarmați cu puști. Nici evadarea nu putea intra în discuție, deoarece lagărul era așezat între mare și două râuri. Nu se puteau procura bărci pentru 700 de oameni, așa că deținuților nu le rămânea decât să pornească spre mica așezare din apropiere. Însă și acolo puteau fi prinși foarte ușor, neputând să se apere din cauza bolilor și a

1 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005.

degradării fizice.[1] Erau cu toții întocmai ca peștii prinși și aruncați într-o găleată.

Louie zăcea în patul său, simțindu-se din ce în ce mai slăbit, rugându-se fără încetare. În coșmarurile sale, se lupta cu Pasărea pe viață și pe moarte. Visa cum Pasărea încearcă să-l omoare în bătaie, în timp ce el reușea să-l prindă de gât și începea să-l stranguleze. În starea de veghe, se ferea cum putea de Pasăre, dar japonezul umbla prin lagăr ca fulgerul și îl găsea până la urmă.

Apoi violențele au încetat brusc. Pasărea părăsise lagărul. Gardienii le-au spus că sergentul a plecat în munți ca să pregătească lagărul pentru prizonierii de război cu grad de ofițer.[2] Până în 22 august, data stabilită pentru uciderea tuturor prizonierilor, mai era o săptămână.

În dimineața zilei de 15 august, Louie s-a trezit într-o stare extrem de gravă. Ajunsese să aibă câte douăzeci de scaune cu sânge în fiecare zi. Prizonierii erau cântăriți lunar, însă el nu și-a notat în jurnal câte kilograme avea; a scris totuși că pierduse 6 kg dintr-un trup deja împuținat de inaniție. Când își punea mâna pe picior, urmele degetelor sale rămâneau vizibile multă vreme. Văzuse foarte mulți oameni murind și știa ce boală are. Beri-beri.[3]

Dimineața, la mult timp după ce prizonierii din schimbul de noapte se întorseseră în lagăr, iar cei din tura de zi plecaseră spre punctele de lucru, Louie s-a târât afară din baracă. Pasărea nu se afla în lagăr, deci se putea mișca în siguranță în aer liber. L-a văzut pe Ogawa, supraveghetorul

1 Tom Wade, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

2 Wade, *op. cit.,* p. 166; John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004.

3 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946; Louis Zamperini, jurnal din prizonierat; Louis Zamperini, interviu telefonic.

care îi dusese la lotul cultivat cu cartofi. Ogawa fusese întotdeauna un om inofensiv, unul dintre japonezii de care Louie nu ar fi avut niciun motiv să se teamă. Când l-a zărit pe Louie, Ogawa și-a ridicat bâta și l-a lovit peste față.[1] Louie a rămas împietrit de uimire. Obrazul îi sângera.

Câteva minute mai târziu, la ora prânzului, lagărul s-a cufundat brusc într-o liniște stranie. Japonezii plecaseră cu toții.[2] În același moment, în cantina din fabrică, prizonierii aflați la lucru și-au ridicat ochii din holurile lor. Gardienii dispăruseră.

În lagăr, Tinker a început să cerceteze tabăra. Trecând pe lângă încăperea rezervată gardienilor, și-a aruncat privirea înăuntru. Gardienii erau cu toții strânși în jurul unui aparat de radio și ascultau cu atenție. Se spunea ceva încet, în japoneză. Era limpede că se comunica ceva deosebit de important.[3]

În fabrici, la ora 1.30 gardienii au reapărut și le-au spus oamenilor să-și reia munca. Atunci când s-a întors la postul său, Ken Marvin i-a văzut pe supraveghetori stând jos. Unul dintre japonezi i-a spus că nu era nimic de lucru. Privind în jur, Marvin l-a văzut pe Chior, gardianul civil pe care îl învățase engleza argotică, și l-a întrebat de ce nu era nimic de lucru. Chiorul i-a răspuns că nu este curent electric. Marvin a ridicat privirea. Toate becurile ardeau.

Marvin l-a privit nedumerit pe Chior și i-a spus că becurile ard. Chiorul i-a replicat ceva în japoneză, însă Marvin nu a fost sigur că a înțeles. Așa că l-a căutat pe un prieten care vorbea japoneza fluent și l-a adus lângă Chior, căruia i-a cerut să repete ceea ce spusese.

---

1 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

3 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

— Războiul s-a terminat.[1]

Marvin a izbucnit în plâns. Și el, și prietenul lui au rămas pironiți locului, plângând ca niște copii.

Muncitorii au fost duși înapoi în lagăr. Marvin și prietenul lui s-au grăbit să le spună și celorlalți prizonieri ce aflaseră de la Chior. Nimeni nu i-a crezut. Mai auziseră și altă dată astfel de zvonuri și, de fiecare dată, se dovediseră a fi doar minciuni.[2] În lagăr nimic nu părea să se fi schimbat. Conducătorii lagărului le-au spus că lucrul fusese întrerupt doar din cauza unei pene de curent. Unii dintre prizonieri s-au bucurat auzind zvonurile legate de pace, însă Louie și mulți alții estimau că avea să urmeze ceva cumplit. Unii dintre prizonieri auziseră că în noaptea următoare bombardamentele aveau ca țintă complexul de la Naoetsu.[3]

Prizonierii nu puteau dormi. Marvin stătea întins în patul său și se gândea că, dacă dimineața prizonierii vor fi trimiși la punctele de lucru, toată povestea spusă de Chior era o minciună.[4] Dacă nu erau trimiși la punctele de lucru, poate că războiul se terminase cu adevărat. Louie stătea ghemuit în patul său, simțindu-se foarte rău, așteptând bombardierele.

Însă în acea noapte niciun B-29 nu a survolat Naoetsu. Dimineața, li s-a spus că nu este nimic de lucru, așa că echipele au rămas în lagăr.[5]

Sus, în barăci, Louie a început să verse. În timp ce plutea

---

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005; John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Wall, *op. cit.,* pp. 300, 304; „Letters Recall End of Captivity", *Idaho Press-Tribune,* articol nedatat din arhivele *Idaho Press-Tribune;* John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004.

3 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

4 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

5 Wall, *op. cit.,* p. 304.

în ceața generată de starea de greață, cineva s-a apropiat de patul lui și i-a dat cinci scrisori. Erau de la Pete, Sylvia și de la părinții lui și fuseseră scrise cu multe luni în urmă. Louie a desfăcut imediat plicurile și a găsit în ele fotografii cu membrii familiei sale.[1] Era pentru prima dată după aproape doi ani și jumătate când primea vești de la ai săi.

Prizonierii se simțeau cu toții confuzi: gardienii nu le spuneau nimic. Ziua a trecut fără nicio noutate. La căderea nopții, prizonierii au privit dincolo de gardul lagărului, către uscat, și au observat ceva cu totul nou. Orășelul era luminat. În Naoetsu, toate obloanele fuseseră ridicate.[2] Prizonierii au ridicat și ei obloanele, să vadă ce reacție vor avea gardienii. Aceștia le-au ordonat să le închidă imediat. Chiar dacă războiul luase sfârșit, era limpede că temnicerii lor aveau de gând să facă tot posibilul pentru a le ascunde acest lucru. Mai erau doar cinci zile până la data stabilită pentru executarea tuturor prizonierilor de război.

În ziua care a urmat, Louie s-a simțit și mai rău. Și-a privit trupul epuizat și a notat cu greu în jurnal: „Arăt ca un schelet. Mă simt slăbit."[3]

Pasărea și-a făcut din nou apariția, întorcându-se probabil de la ceea ce pregătise în munți pentru prizonierii de război. Arăta altfel decât până atunci. O mustață îi umbrea buza de sus. Louie l-a văzut cum intră repede în biroul său, închizând imediat ușa.[4]

*

Pe 17 august, la Rokuroshi, lagărul pentru prizonieri de război situat pe vârful înghețat al unui munte din Japonia, a

1 Louis Zamperini, jurnal de prizonier de război.
2 Wall, *op. cit.,* p. 304.
3 Louis Zamperini, jurnal din prizonierat.
4 Louis Zamperini, interviu telefonic.

sunat telefonul.

Phil, Fred Garrett și alți 350 de prizonieri de război de la Rokuroshi tremurau de frig în barăci, deși era vară, și încercau să supraviețuiască cu un regim alimentar care conținea aproape numai lichide. În acest lagăr izolat, în care domnea o liniște mormântală, telefonul suna extrem de rar, așa că prizonierii l-au auzit imediat. Câteva minute mai târziu, comandantul lagărului a ieșit cu pași repezi din lagăr și a coborât panta muntelui.[1]

Prizonierii de la Rokuroshi trăiau de mai multă vreme în tensiune. Pe tot parcursul verii, cerul fusese brăzdat de acele dâre pe care le lasă în urma lor numai unele avioane. În luna iulie, într-o noapte, prizonieri au privit din barăci toată partea sudică a orizontului, unde se zărea o lumină foarte puternică; atât de puternică, încât lagărul era luminat *a giorno.* Pe 8 august, gardienii au început să bată în cuie ușile barăcilor. Apoi, pe 15 august, gardienii au devenit foarte brutali, iar munca prizonierilor, de a sparge piatră pe un versant al muntelui, și mai dură.

După ce comandantul a părăsit lagărul, s-a petrecut un lucru îngrijorător. Gardienii i-au scos pe prizonieri din barăci și i-au împărțit în grupuri, apoi le-au cerut să pornească spre pădure. Au mers multă vreme printre copaci, fără țintă. Apoi gardienii i-au adus înapoi în lagăr și le-au ordonat să intre în barăci. Mai târziu, marșurile au fost reluate. Prizonierilor nu li s-a oferit nicio explicație. Se părea că gardienii vor să-i obișnuiască pe deținuți cu această rutină stranie, ca pregătire pentru ceva cumplit.

---

1 Emerson, *op. cit.,* pp. 80-84; Giles, *op. cit.,* pp. 154-157; Robert S. La Forte, Ronald E. Marcello şi Richard. L. Himmel (editori), *With Only the Will to Live: Accounts of Americans in Japanese Prison Camps, 1941-1945,* SR Books, Wilmington, Dealware, 1994, pp. 260-261; George Steiger, „Captain George Steiger: A POW Diary", http://www.fsteiger.com/gsteipow.html (accesat în 2 octombrie 2009).

Pe 20 august, la Naoetsu tot cerul era acoperit de nori grei și amenințători. În lagăr s-a auzit un ordin. Toți prizonierii trebuiau să se adune și să se alinieze. Cei aproximativ 700 de prizonieri au ieșit din barăci și s-au aliniat. Comandantul lagărului, un bărbat scund, purta mănușile de ceremonie și avea sabia la șold. S-a urcat pe platforma pe care stăteau de obicei militarii care aveau sarcina de a suna alarma în cazul unui raid aerian. Kono i s-a alăturat. Comandantul a vorbit, iar Kono a tradus.

— Războiul a încetat.[1]

Nu a urmat nicio reacție din partea deținuților. Unii au crezut cele spuse de comandant, însă nu au schițat niciun gest de teama represaliilor. Alții nu au crezut nimic, considerând că este o păcăleală. Comandantul a continuat să vorbească, devenind suspect de binevoitor. Adresându-li-se deținuților ca și cum i-ar fi fost niște vechi prieteni, japonezul și-a exprimat speranța că ei, prizonierii de război, vor ajuta Japonia în lupta împotriva „Primejdiei Roșii", adică împotriva Uniunii Sovietice, care tocmai cucerise insulele Kurile, ce aparținuseră Japoniei.[2]

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

2 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004; John Cook, *Japan: C Force,* memorii nepublicate. Conform unei alte relatări publicate, Fitzgerald le-ar fi cerut prizonierilor de război care nu erau americani să lupte împotriva sovieticilor, dar, conform memoriilor lui Cook, precum şi conform celor declarate de către el în interviul acordat autoarei cărţii de faţă, comandantul lagărului, şi nu Fitzgerald, a fost acela care le-a cerut prizonierilor de război să se alăture japonezilor în lupta împotriva sovieticilor. Cook nota: „Prin intermediul translatorului, comandantul lagărului i-a informat pe prizonieri că războiul cu Japonia se sfârşise şi

După ce comandantul și-a încheiat discursul, prizonierii au rămas nemișcați, într-o tăcere care trăda lipsa de încredere. Kono i-a invitat să facă baie în râul Hokura. Și acest lucru era cât se poate de ciudat. Prizonierilor li se permitea foarte rar să meargă la râu. Deținuții au rupt rândurile și au pornit în jos, spre râu, dezbrăcându-se și abandonându-și hainele pe măsură ce se apropiau de apă. Louie s-a ținut cu greu după toți ceilalți, s-a dezbrăcat și el și a intrat în apă.

Prizonierii s-au răspândit peste tot, fiecare din ei dornic să se spele și neștiind ce avea să urmeze. Apoi au auzit zgomotul.

Era uruitul unui motor de avion, un aparat uriaș, care zbura la mică altitudine, foarte aproape de ei. Oamenii din râu au privit în sus, însă nu au văzut decât cerul înnorat. Apoi, dintr-odată, l-au zărit, coborând din nori. Era un bombardier torpilor.

Prizonierii au urmărit aparatul coborând în picaj, apoi menținându-se la o anumită altitudine și înaintând pe firul apei, cu motorul urlând înnebunitor. Deținuții și-au dat seama că bombardierul se îndrepta direct spre ei.

Când avionul a trecut pe deasupra lor, oamenii din apă au văzut bine carlinga și pilotul, care stătea în picioare. Apoi au observat pe ambele laturi ale fuzelajului și pe dosul aripilor o stea albă pe fondul unui cerc albastru. Avionul nu era japonez, ci american.

Beculețul roșu al avionului, destinat transmiterii de

---

că spera ca ei să se alăture japonezilor în lupta împotriva «Primejdiei Roşii» (Rusia)." Această variantă este mai credibilă, la momentul respectiv America nefiind angajată într-o luptă împotriva Uniunii Sovietice, care era aliatul Statelor Unite. În schimb, Uniunea Sovietică deposedase Japonia de insulele Kurile chiar înainte cu două zile. Conform prizonierului de război Johan Arthur Johansen, şi comandantul de la Omori le-a cerut prizonierilor să lupte alături de japonezi împotriva ruşilor.

mesaje, clipea rapid. Un transmisionist, care se afla în apă lângă Louie, a descifrat semnalele transmise și a strigat:

— Ura! Războiul s-a sfârșit!

În doar câteva secunde, sutele de bărbați goi s-au grăbit să iasă din apă și să urce panta muntelui. În vreme ce avionul făcea lupinguri, iar pilotul îi saluta cu mâna, deținuții se grăbeau să ajungă în lagăr, urlând de bucurie și de ușurare. Frica de gardieni, de masacrul de care s-au temut atâta vreme, dispăruse toată, risipită de silueta masivă și de uruitul bombardierului. Prizonierii săreau în sus de bucurie, urlau, plângeau. Unii dintre ei s-au urcat pe acoperișurile barăcilor, i-au făcut pilotului semne cu mâinile și au cântat de bucurie. Alții s-au adunat lângă gardul lagărului și l-au doborât. Cineva a găsit niște chibrituri și, foarte curând, gardul era în flăcări. Japonezii s-au retras discret, dispărând din raza lor vizuală.[1]

În mijlocul camarazilor cuprinși de extaz și agitație, Louie stătea locului, cu picioarele tremurând, scheletic, bolnav, transpirând abundent. În mintea lui epuizată de boală, se tot repetau două cuvinte: „Sunt liber! Sunt liber! Sunt liber!"

Jos, pe malul râului, rămăsese Matt Clift, un prizonier australian cu trupul schilodit de bătăi. Nu-și dezlipea privirea de pe bombardierul torpilor, care continua să brăzdeze cerul, trecând deasupra apelor râului, pentru ca apoi să survoleze lagărul. Tot urmărind aparatul de zbor, a văzut ceva ieșind din carlingă: un obiect prins de o panglică galbenă. Obiectul a plutit spre vest, îndreptându-se direct

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Louis Zamperini, interviu telefonic; John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004; Robert Rasmussen, „A Momentous Message of Hope", *National Aviation Foundation Magazine,* vol. 8, nr. 1, primăvara 1987; Louis Zamperini, interviul luat de George Hodak, Hollywood, California, în iunie 1988, AAFLA; Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

spre râu. Clift s-a ridicat pe vârfuri și s-a aplecat atât de mult de pe mal, încât era cât pe ce să cadă în apă. Obiectul respectiv, o cutiuță din lemn, i-a căzut direct în mână. După ce și-a recăpătat echilibrul fără să scape prețiosul obiect, în mintea lui Clift a apărut un gând de-a dreptul minunat: „Ciocolată!" Inima i s-a umplut de recunoștință față de pilotul ce brăzda cerul, „un tip al naibii de grozav".[1]

Lui Clift i-a trebuit ceva timp până când a reușit să deschidă cutia și, spre marea lui dezamăgire, și-a dat seama că în ea nu se află ciocolată, ci un mesaj scris de mână:

TBF-URILE[2*] NOASTRE NU AU REUȘIT SĂ AJUNGĂ AZI PÂNĂ AICI. O SĂ LE GHIDEZ EU MÂINE PÂNĂ LA VOI, CU MÂNCARE ȘI ALTE LUCRURI. LT. A.R. HAWKINS, VF-31, FPO BOX[3*] 948, LUFKIN, TEXAS.[4*]

Înainte de a părăsi zona, Hawkins a mai aruncat din carlingă două cadouri: o tabletă de ciocolată din care mușcase doar o gură și un pachet de 20 țigări din care lipsea o țigară. Fitzgerald a cerut ca acea tabletă de ciocolată să fie împărțită în 700 de bucățele și fiecare prizonier și-a lins un deget, l-a pus pe firimitura lui de ciocolată și l-a băgat în gură. Bucățica primită de Louie avea mărimea unei furnici.

---

1 Robert Rasmussen, *op. cit.*

2 Bombardiere torpiloare.

3 Căsuţă poştală pentru serviciile militare (n.red.).

4 Robert Rasmussen, *op. cit.** Pilotul de bombardiere torpiloare Ray Hawkins este o adevărată legendă. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, a reuşit să doboare 14 avioane japoneze, a fost declarat de trei ori As al pilotajului şi a primit trei decoraţii *Navy Cross.* În timpul Războiului din Coreea, a continuat să zboare şi a devenit liderul formaţiunii Blue Angels. A fost primul pilot care s-a catapultat din avion la viteză supersonică. A supravieţuit în urma acestei catapultări.

Apoi Fitzgerald le-a cerut oamenilor să formeze 19 grupuri și să se așeze în cerc. Țigările pilotului a fost distribuite fiecărui grup, așa că toți prizonierii au tras câte un fum.[1]

După aceea, un alt avion american s-a arătat pe cer, iar din el s-a aruncat un bărbat. Se apropia tot mai mult de pământ, dar parașuta nu i se deschidea. Toți și-au ținut respirația. Apoi și-au dat seama că nu este un om, ci o pereche de pantaloni, umpluți cu ceva și cusuți în talie și la manșete.[2]

Ofițerii au recuperat pantalonii, iar Louie se afla printre aceștia în momentul în care cusătura din talie a fost desfăcută. La suprafață, deasupra tuturor lucrurilor îndesate în ei, se afla o revistă americană. Pe coperta acesteia se vedea un nor incredibil de mare, format în urma exploziei unei bombe. Prizonierii au amuțit, aducându-și aminte de zvonurile despre bomba uriașă care spulberase pur și simplu Hiroshima și făcând legătura cu felul neașteptat în care se pusese capăt războiului.

Sub revistă se aflau cartușe de țigări și cutii cu ciocolată. Foarte curând, lagărul s-a umplut de ambalaje și de bărbați goi, scheletici, care fumau. Într-unul dintre buzunarele coletului improvizat, Fitzgerald a găsit o scrisoare care îi aparținea proprietarului pantalonilor. Omul fusese extrem de ocupat: avea o soție în California și o amantă în Perth.

Bolovanul se mai afla încă sub fereastră, legat cu frânghia confecționată de Louie. Însă conspiratorii și-au adus aminte de el prea târziu: Pasărea nu era de găsit. La un moment dat în ziua aceea – sau poate chiar cu o zi înainte –, își scosese

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005; Wade, *op. cit.*, p. 169.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviul luat de George Hodak, Hollywood, California, în iunie 1988, AAFLA.

uniforma, luase un sac de orez cu el și pornise nu se știe încotro. Dispăruse fără urmă.[1]

1 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

Capitolul 32

Valuri de piersice rozalii

Pe 22 august, Phil și Fred Garrett se aflau în lagărul pentru prizonieri de război de la Rokuroshi, întrebându-se ce se întâmplă. Izolați pe muntele lor friguros, deținuților nu li s-a spus nimic despre evenimentele importante din ultimele zile. Știau numai două lucruri: conducătorul lagărului plecase de acolo cu cinci zile în urmă și, în absența lui, gardienii îi țineau locul în timpul marșurilor forțate prin pădure, lucru care nu prevestea nimic bun.

În după-amiaza aceea, comandantul japonez a reapărut în lagăr. Arăta deprimat. S-a îndreptat spre bărăci și s-a apropiat de locotenent-colonelul american Marion Unruh, prizonierul cu cel mai înalt grad.

— Împăratul a adus pace lumii întregi, l-a anunțat.

Apoi și-a predat sabia în mâinile lui Unruh, care și-a adunat camarazii și le-a comunicat că războiul a luat sfârșit. Prizonierii s-au organizat imediat pentru a ține o slujbă de mulțumire. Li s-a spus că nu trebuie să caute să se răzbune, că sunt ofițeri și gentlemani, deci trebuie să se comporte ca atare.[1]

Deținuții au început apoi o petrecere cum n-a mai fost alta. Au dărâmat gardul din jurul lagărului și au făcut din el o stivă uriașă de lemne, descrisă ulterior de unul dintre prizonieri ca având 15 m înălțime. L-au întrebat pe translatorul japonez dacă putea să le procure *sake,* iar peste puțin timp au primit un butoi plin. Oamenii au dat deoparte

1 Emerson, *op. cit.,* pp. 80-84; Giles, *op. cit.,* pp. 154-157; La Forte, *op. cit.,* pp. 260-261; George Steiger, „Captain George Steiger: A POW Diary", http://www.fsteiger.com/gsteipow.html (accesat în 2 octombrie 2009).

capacul butoiului și au început să bea, în timp ce stiva de lemne ardea. Un prizonier din Alabama a transformat un bidon uriaș în tobă, iar oamenii, deja amețiți de alcool, au început să danseze. Un șir lung de conga, format din prizonieri euforici, a străbătut întregul lagăr, trecând și prin barăci. Unul dintre prizonieri a făcut un număr de striptease, renunțând rând pe rând la toate hainele și dând la iveală un corp care nu mai avea absolut nimic atractiv. Petrecerea a continuat toată noaptea, iar starea de exaltare a fost atât de puternică, încât unul dintre prizonieri s-a mirat că, a doua zi în zori, tovarășii săi de suferință se mai aflau încă în viață.

În ziua următoare, prizonierii mahmuri au coborât de pe munte, ajungând la așezările din apropiere. Au găsit numai case abandonate. Localnicii văzuseră focul aprins de prizonieri în noaptea precedentă și fugiseră, părăsindu-și locuințele. Prizonierii s-au întors în lagăr și au așteptat sosirea ajutoarelor.

La Naoetsu, majoritatea gardienilor au rămas în lagăr. Aroganța lor s-a transformat subit într-un servilism exagerat. Alimentele și tutunul erau pe sfârșite.[1] Fitzgerald mergea la comandantul lagărului chiar și de trei ori pe zi pentru a solicita alimente, însă de fiecare dată nu primea nimic.[2] Prizonierii au început să plece din lagăr în căutare de hrană. Unul a adus o vacă, altul s-a întors mânând niște porci.[3] Nu era de ajuns. Fitzgerald a redactat o telegramă către Consulul Elveției la Tokio, relatându-i despre condițiile cumplite din lagăr și solicitându-i imediat ajutorul, însă

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Wall, *op. cit.,* p. 302.

2 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

3 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

comandantul japonez a refuzat s-o expedieze. Livid, Fitzgerald a amenințat că va informa forțele armate americane în legătură cu modul în care s-a comportat comandantul, dar acesta a refuzat din nou.[1]

Pe 26 august, la ora 10 dimineața, la șase zile după ce vestea terminării războiului ajunsese și la Naoetsu, Fitzgerald tocmai ieșea din biroul comandantului, când un grup mare de avioane de luptă americane, decolate de pe portavionul *Lexington,* au început să survoleze lagărul în cercuri largi.[2] Prizonierii au ieșit din barăci, întâmpinându-le cu urale. Au curățat bine o bucată de pământ, au luat var și au scris cu litere uriașe două cuvinte: MÂNCARE ȚIGĂRI. Din carlingi au fost aruncate mesaje. Avioanele aduseseră provizii pentru lagăre, dar le epuizaseră în alte părți. Piloții au promis că vor aduce alimente în curând.

Pentru că nu aveau hrană pentru ei, piloții le-au oferit un spectacol aviatic timp de o jumătate de oră, în uralele camarazilor din lagăr. Fitzgerald a rămas în mijlocul oamenilor săi, emoționat de chipurile luminate de bucurie, cu privirile nedezlipindu-se de cer. „Nu știu dacă «minunat» este cuvântul potrivit", avea să noteze J.O. Young în jurnalul său. „E minunat să aclami, să plângi, să fluturi cascheta, să te comporți, în general, ca un nebun. Numai aceia care au trăit cel puțin două săptămâni de prizonierat la japonezi în timpul acestui război pot să înțeleagă cu adevărat ce înseamnă să vezi zburând deasupra lagărului minunatele avioane americane."[3]

---

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

2 *Ibidem*; Wade, *op. cit.,* p. 169; Wall, *op. cit.,* p. 302; „Letters Recall End of Captivity", *ldaho Press-Tribune,* articol nedatat din arhivele *ldaho Press-Tribune.*

3 „Letters Recall End of Captivity", *Idaho Press-Tribune,* articol nedatat din arhivele *Idaho Press-Tribune.*

Iar acele avioane de luptă l-au convins pe comandantul japonez, care a ordonat să fie adus la el Fitzgerald, căruia i s-a plâns de faptul că el, Fitzgerald, „nu s-a comportat ca un gentleman" și pe care l-a acuzat că blufează când spune că va informa forțele americane în legătură cu modul în care se comportase el în calitate de comandant.

— Am vorbit cât se poate de serios, i-a replicat Fitzgerald.

După numai o oră și jumătate, în lagăr au intrat mai multe camioane japoneze, din care au fost descărcate alimente gata porționate, biscuiți și fructe la conservă.[1]

În cursul după-amiezii, au sosit și alte avioane de pe *Lexington,* iar peste tot în lagăr au început să aterizeze saci imenși, marinărești. Prizonierii înfometați s-au năpustit asupra lor. Unul dintre ei, sărind peste un gard ca să evite îngrămădeala, și-a fracturat glezna. Un sac nu a mai ajuns în lagăr, ci în râu. Deținuții sfâșiau sacii și împărțeau tot ce găseau în ei. Fiecare om a primit o jumătate de conservă cu mandarine, un pachet de biscuiți, două țigări și o bucățică de ciocolată. Unul dintre prizonieri a intrat în râu pentru a recupera sacul pierdut; a găsit în el reviste și un ziar. Îngrijorat de faptul că alimentele nu erau suficiente, Fitzgerald a cerut cuiva să scrie pe pământ: „AICI 700 PRIZONIERI."[2]

În timp ce mâncau, oamenii și-au trecut de la unul la altul revistele și au răsfoit paginile ude. Așa au aflat că luptele încetaseră încă de pe 15 august; vocea slabă pe care Wade o

---

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

2 John Cook, interviu prin e-mail, 30 octombrie 2004, John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.; Wade, *op. cit.,* p. 170; Wall, *op. cit.,* pp. 302, 304; Robert Rasmussen, *op. cit.;* „Letters Recall End of Captivity", *Idaho Press-Tribune,* articol nedatat din arhivele *Idaho Press-Tribune-;* Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

auzise în ziua respectivă la radioul din încăperea gardienilor îi aparținea împăratului Hirohito, care anunța încetarea ostilităților. Asta însemna că, vreme de cinci zile – respectiv șapte, în cazul lagărului de la Rokuroshi –, japonezii le ascunseseră prizonierilor faptul că războiul se terminase. Întrucât se întruniseră condițiile pentru protocolul privitor la masacrarea prizonierilor, comandanții așteptau ordine mai clare, pentru a se lămuri dacă să îi lichideze sau nu pe captivi. Este și motivul pentru care au avut tot interesul ca deținuții să rămână docili, pentru eventualitatea în care s-ar fi confirmat ordinul privitor la executarea lor.

La trei zile după ce avioanele de luptă au survolat lagărul, americanii au trimis „artileria grea", mai precis șase aparate B-29. Pe aripa unuia dintre acestea erau notate cuvintele „Mâncare pentru prizonieri". Trapele calelor, în care de obicei erau depozitate bombele, s-au deschis și au lăsat să cadă pachetele susținute de parașute colorate în roșu, alb și albastru. Unele pachete au căzut pe suprafețele cultivate cu orez, urmărite cu încântare de sute de schelete vii. Pe o cutie de tablă parașutată dintr-un astfel de avion era scris următorul mesaj: „AM BOMBARDAT AICI ÎN MAI '45 – ÎMI PARE RĂU CĂ AM RATAT. BILLY THE KID, RHODE ISLAND, NEW YORK."[1] Cutiile aterizau pe întregul ținut. Câțiva civili le-au tras până la casele lor și le-au ascuns bine. Alții, deși la fel de înfometați, le-au târât până în lagăr.

Unele dintre cutii s-au spart la contactul cu pământul, iar din ele s-au revărsat pe câmpuri valuri întregi de piersice rozalii. Una dintre lăzile cu legume a pocnit în aer și a început să plouă cu mazăre. O altă ladă a rupt liniile de înaltă tensiune din Naoetsu, iar alta a aterizat greoi pe ghereta gardienilor. Puțin a lipsit ca Louie și Tinker să fie striviți de o ladă imensă, plină cu încălțăminte, pe care nu o

1 Wall, *op. cit.,* p. 302.

observaseră apropiindu-se. Aceasta a trecut prin acoperișul *benjo*-urilor și a aterizat pe un australian ghinionist, rupându-i un picior, și pe un american din Idaho, care s-a ales cu capul spart, dar a scăpat cu viață. Americanul din Idaho nu mâncase nimic toată ziua, așteptând sacii cu alimente parașutate de americani, sătul de mâncarea de alge. Pentru a preveni producerea altor accidente, cineva a mers până la drum și a scris cu var „ARUNCAȚI AICI".

A urmat un adevărat festin cu mâncare și țigări. Oamenii și-au umplut stomacul, dar nu s-au oprit aici. Au luat o a doua porție, apoi o a treia. Louie a deschis o conservă cu supă condensată de mazăre și a înghițit-o așa. Îi era prea foame, nu mai avea răbdare să adauge apă. J.O. Young și doi prieteni de-ai săi au băut aproape 8 litri de cacao! Iar alimentele continuau să cadă din cer. Cantitatea de hrană era atât de mare, încât Fitzgerald i-a cerut unui prizonier să meargă în locul unde scriseseră „AICI 700 PRIZONIERI" și să verifice dacă nu cumva puseseră un zero în plus.

La căderea nopții, ospățul a încetat, iar oamenii, cu burțile umflate, s-au hotărât să meargă la culcare, fără să se mai teamă de raiduri aeriene, de *tenko*, de Pasăre. Louie s-a lungit și el lângă camarazii săi, învelindu-se într-o parașută americană pe care a tras-o până în lagăr de pe câmpurile cu orez.[1]

„E aproape 6 seara și stau aici, cufundat într-o tristețe binecuvântată, la fel ca toți ceilalți prizonieri de război, gândindu-ne cum am visat de-atâtea ori că tot chinul nostru va lua sfârșit; și ne-am îndopat în asemenea hal, încât abia mai respirăm", nota J.O. Young în jurnalul său. „De patru ani suntem prizonieri, [...] așa că nu se poate spune că suntem sătui de mâncare. Fie simțim că nu am mâncat

1 Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, în iunie 1988, AAFLA.

destul, fie, așa cum se întâmplă acum, ne e rău pentru că ne-am îndopat prea mult."

„Un singur lucru ar mai fi de spus înainte de a merge la culcare", continuă Young, „anum *[sic]* că este minunat că suntem americani și oameni liberi și că ne este încă forte *[sic]* greu să credem că suntem liberi."[1]

În dimineața zilei de 2 septembrie, un avion B-29 poreclit *Nava fantomă* a survolat coasta vestică a Japoniei, urmând linia țărmului. Avionul își primise porecla atunci când un controlor de trafic aerian nu l-a observat în carlingă pe pilotul Byron Kinney, care măsura numai 1,60 m înălțime, și a exclamat:

— Nu pilotează nimeni avionul ăsta! Este o navă fantomă!

Cu o seară înainte, în Guam, Kinney primise ordin să ducă provizii într-un lagăr cu prizonieri de război aflat la mare distanță și numit „Naoetsu".[2]

Louie era singurul care se afla afară, în curtea lagărului, atunci când *Nava Fantomă* a apărut dintre nori, a trecut peste un lot cultivat cu orez și și-a aruncat prima încărcătură. Apoi a văzut-o rotindu-se încet pentru a se întoarce deasupra lor și pregătind lansarea următoarei încărcături. Auzind bombardierul, oamenii au ieșit din barăci și au dat fuga spre zona în care aterizase pachetul. Louie a văzut avionul întorcându-se și a încercat să-i atenționeze pe ceilalți. Pe măsură ce se apropia din nou de țintă, Kinney i-a văzut pe prizonieri răspândiți pe orezării. Erau „murdari, zdrențăroși și trași la față". L-a observat și pe omul care

1 „Letters Recall End of Captivity", *Idaho Press-Tribune,* articol nedatat din arhivele *Idaho Press-Tribune.*

2 Byron Kinney, interviu telefonic, 25 aprilie 2007; Louis Zamperini, interviu telefonic; Byron Kinney, *A Mission of Mercy Touches Two Lives,* United Letter Service, Chicago, 1995.

încerca să-i gonească pe ceilalți din locul unde urma să aterizeze următoarea ladă. Așa că pilotul a renunțat pentru moment să arunce încărcătura și a mai făcut o tură. Când a ajuns din nou acolo, a observat că Louie reușise să-i convingă pe oameni să lase locul liber. Pilotul a aruncat și a doua încărcătură.

Kinney a întors avionul și a zburat la foarte mică altitudine deasupra lagărului, înclinându-se deliberat pe o aripă. Louie se afla exact sub avion, în mijlocul altor prizonieri, fluturându-și cămașa în aer. Kinney a ajuns atât de aproape, încât el și Louie s-au putut vedea unul pe celălalt zâmbind. „Aproape că le-am auzit uralele când am mai trecut o dată pe deasupra lor", avea să scrie pilotul. „Păreau atât de fericiți. Imaginea lor m-a impresionat profund. Am avut senzația că noi suntem mâna Providenței, care ajungea în sfârșit și la acești oameni. Am fost foarte fericit să particip la această misiune."

În timp ce *Nava Fantomă* se îndepărta, unul dintre membrii echipajului său a cuplat radioul la interfon. S-a auzit imediat vocea generalului Douglas MacArthur, transmisă de pe puntea navei *Missouri,* care era în Golful Tokio. Alături de MacArthur se afla Bill Harris, salvat de la Omori. Fusese adus pe navă, la loc de cinste.[1] Alături de americani se aflau oficialii japonezi. Urmau să fie semnate documentele care consfințeau capitularea Japoniei.

În cadrul atacurilor sale în Est, Japonia a comis atrocități și crime la un nivel care depășește orice imaginație. În centrul cruzimii s-au aflat prizonierii de război. Japonia a încarcerat aproximativ 132.000 de prizonieri de război din Statele Unite, Marea Britanie, Canada, Noua Zeelandă, Olanda și Australia.[2] Dintre aceștia, au murit aproximativ

1 Whitcomb, *op. cit.,* p. 285.

36.000, adică mai mult de un sfert.[1*] Situația prizonierilor americani a fost, de departe, cea mai cruntă: din cei 34.648 de americani aflați în regim de detenție în Japonia, au murit 12.935, adică peste 37%.[2*] Prin comparație, numai 1% dintre americanii încarcerați de naziști sau de italieni au murit.[3] Japonezii au ucis mii de prizonieri de război în așa-numitele „marșuri ale morții".[4] De asemenea, alți 16.000 de prizonieri de război și 100.000 de muncitori asiatici au murit în condiții de sclavie, obligați să muncească la construirea liniei ferate care lega Burma de Siam.[5] Alte mii de prizonieri de război au fost bătuți, arși, înjunghiați, loviți cu bâtele până mureau, împușcați, decapitați sau uciși în timpul experimentelor medicale.[6] Unii au fost chiar mâncați de vii în cadrul unor

2 Tanaka, *op. cit.,* p. 70; Brian MacArthur, *Surviving the Sword: Prisoners of the Japanese in the Far East 1942-1945,* Random House, New York, 2005, p. xxvi.

1 *Ibidem,* p. 70.* De asemenea, japonezii au ţinut în regim de detenţie peste 215.000 de prizonieri de război din diferite alte ţări, precum şi mii de persoane condamnate la muncă forţată, al căror număr exact rămâne necunoscut. Nu se ştie câţi dintre aceştia au murit. Cf. Tanaka, *op. cit.,* p. 2.

2* Au existat anumite neclarităţi în ceea ce priveşte statisticile legate de prizonierii de război americani. Cifrele prezentate aici, care sunt rezultatul eforturilor depuse în acest sens de Dr. Charles Stenger, sunt demne de încredere.

3 Dr. Charles A. Stenger, interviu telefonic, 17 octombrie 2009; Dr. Charles A. Stenger, *American Prisoners of War in World War I, World War II, Korea and Vietnam. Statistical Data,* Veterans Administration Central Office, 30 iunie 1979, p. 20.

4 Kerr, *Surrender,* p. 60.

5 Children of Far East Prisoners of War (CEFPOW), „SE Asia Under Japanese Occupation", http://www.cofepov.org.uk/pages/asia_thailandl.html (accesat în 18 martie 2010).

6 Tanaka, *op. cit.,* pp. 135-165; Gary K. Reynolds, *U.S. Prisoners of War and Civilian American Cizitens Captured and Interned by Japan in World*

ritualuri care implicau acte de canibalism.[1] Din cauza rațiilor infime de hrană, și-așa inadecvată, sau din cauza privării de apă și hrană, alte mii de oameni au murit de inaniție sau din pricina unor boli care puteau fi tratate. Dintre cei 2.500 de prizonieri de război deținuți în lagărul Sandakan din Borneo, numai 6 au prins luna septembrie a anului 1945, și asta pentru că au reușit să evadeze.[2] În statistici nu pot fi găsite miile de persoane capturate și ucise pe loc sau duse în locuri precum Kwajalein, unde erau ucise fără ca nimeni să mai afle vreodată ceva despre soarta lor.

Respectând ordinul referitor la executarea prizonierilor de război, japonezii i-au omorât pe toți cei 5.000 de prizonieri coreeni din Tinian[3], pe toți prizonierii de război din Ballale[4], Wake[5] și Tarawa[6] și, cu excepția a 11 persoane, pe toți prizonierii de război din Palawan.[7] Este cât se poate de evident că japonezii erau hotărâți să-i ucidă pe toți prizonierii de război și pe toți civilii aflați în regim de detenție în

War II. The Issue of Compensation by Japan, Congressional Research Service, 17 octombrie 2002, pp. 17-19.

1 James, *op. cit.,* p. 259; Tanaka, *op. cit.,* pp. 111-134; „Claim Japs Practiced Cannibalism", *Hammond Times,* 16 septembrie 1945; „Jap Soldiers Eat Flesh of U.S. Prisoners, Australia Discloses", *Abilene Reporter-News,* 10 septembrie 1945.

2 Tanaka, *op. cit.,* pp. 11-43.

3 Eric Lash, „Historic Island of Tinian", *Environmental Services,* octombrie 2008, vol. I, ediţia a II-a; General-maior Donald Cook, „20th Airforce Today", *20th Air Force Association Newsletter,* toamna 1998.

4 Peter Stone, *Hostages to Freedom,* Oceans Entreprises, Yarram, Australia, 2006.

5 Maiorul Mark E. Hubbs, „Massacre on Wake Island", Yorktown Sailor, http://yorktownsailor.com/yorktown/massacre.html (accesat în 18 octombrie 2009); Daws, *op. cit.,* p. 279

6 Daws, *op. cit.,* p. 478.

7 Sides, *op. cit.,* pp. 7-17; Kerr, *Surrender,* pp. 212-215; V. Dennis Wrynn, „American Prisoners of War, Massacre at Palawan", *World War 11,* septembrie 1997.

Japonia, în momentul în care bomba atomică a dus la prăbușirea imperiului lor.

În dimineața zilei de 2 septembrie 1945, reprezentanții Japoniei au semnat documentele oficiale de capitulare. Cel de-Al Doilea Război Mondial se încheiase.

*

Pentru Louie, acele zile au fost cu adevărat binecuvântate. Deși încă bolnav, slab și epuizat, avea o stare euforică, prin care trecea pentru prima oară în viață. Dispăruse furia pe care i-o stârniseră torționarii săi. La fel ca toți ceilalți din jurul său, iubea pe toată lumea și simțea dragoste pentru întregul univers.

Numai gândul la Pasăre îl mai întrista. Cu doar câteva zile mai devreme, Louie l-ar fi ucis pe Watanabe fără niciun fel de remușcare. Acum, dorința de răzbunare nu mai era atât de puternică. Pasărea dispăruse. Deci torționarul nu mai putea să-i facă rău, cel puțin nu din punct de vedere fizic. În acele momente, Louie nu simțea decât euforie.

Toți prizonierii de la Naoetsu erau dispuși să ierte. Prizonierii de război le-au oferit civililor părți din rezervele lor și puteau fi văzuți adeseori în mijlocul câte unui grup de copii, împărțind ciocolată.[1] Louie și alți prizonieri de război le-au dat gardienilor alimente și haine, cerându-le să le ducă acasă, la familiile lor. Chiar și Kono a fost cruțat. Pentru că primise ordin să rămână în lagăr, el s-a refugiat în biroul său.[2] Era atât de îngrozit de perspectiva răzbunării, încât nu a ieșit de acolo timp de 11 zile, când un prizonier de război a deschis ușa. Văzându-l, Kono a gemut și s-a chircit într-un colț. Cu doar câteva zile înainte, poate că ar fi fost pedepsit. Însă acum nimeni nu mai avea astfel de gânduri. Prizonierul

1 Kerr, *Surrender,* p. 273.

2 Wade, *op. cit.,* p. 169.

respectiv l-a lăsat în pace.[1*]

În lagăr s-a petrecut un singur act de răzbunare. Când un gardian pe care îl ura toată lumea și-a făcut apariția în bucătărie, un prizonier de război l-a apucat de guler și de turul pantalonilor și l-a azvârlit pe ușă cu atâta putere, încât a zburat pur și simplu prin ea și a căzut în apele râului Hokura. Prizonierii nu l-au mai văzut de atunci.[2]

Pachetele enorme cădeau neîntrerupt din cer. După câteva zile în care avioanele B-29 au survolat neîncetat lagărul, lansându-și încărcătura, oamenii de la sol au început să aranjeze în stive mâncarea, medicamentele și hainele. Ofițerii distribuiau alimentele imediat ce acestea ajungeau la sol, iar fiecare prizonier ajungea să se bucure în curând de tot felul de bunătăți. În cele din urmă, cineva s-a urcat pe acoperișurile barăcilor și a scris: „AJUNGE, MULȚUMIM, NOUTĂȚI?”[3]

Ospețele au avut și consecințe negative. Sistemul digestiv al deținuților, chinuindu-se ani la rând să se mulțumească numai cu două sau trei boluri de alge pe zi, a fost copleșit de abundența subită. Naoetsu a devenit în curând un festival al diareii. La *benjo*-uri era permanent coadă, iar oamenii care nu-și mai puteau aștepta rândul fertilizau pământul Japoniei acolo unde puteau. După aceea se întorceau la ospăț.

Avioanele B-29 au continuat să transporte alimente pentru prizonierii de război din lagărele din întreaga Japonie. Peste 1.000 de avioane au îmbogățit peisajul campestru cu aproape

---

1 * Ulterior. Kono a îmbrăcat haine civile şi a fugit din lagăr. I-a scris mamei sale că are de gând să se sinucidă, apoi şi-a luat un nume fals şi s-a mutat în Niigata. Un an mai târziu, a fost recunoscut pe baza unui afiş cu persoane căutate de poliţie şi a fost arestat. Acuzat de comportament abuziv faţă de prizonierii de război, a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

3 Robert Rasmussen, *op. cit.*

4.500 de tone de conserve cu carne, fructe sau supă, ciocolată, medicamente, haine și nenumărate alte comori.[1] În lagărul de la Omori, Bob Martindale s-a instalat în cochetul birou cu fereastră mare în dreptul căreia obișnuia să stea Pasărea pentru a „vâna" deținuți. Se afla în acest birou când în fața ferestrei a căzut din cer o ladă enormă. La impactul cu pământul, lada s-a spart și a umplut biroul Păsării cu pulbere de cacao americană.[2] Martindale a ieșit clătinându-se din birou, plin de cacao din cap până-n picioare, însă teafăr și nevătămat.

Toți cei din lagăre doreau să ajungă cât mai repede acasă, dar, conform mesajelor radio transmise de către reprezentanții forței de ocupație, era de dorit ca, pentru moment, prizonierii de război să rămână pe loc. Lui Fitzgerald i s-a transmis că la 4 septembrie va ajunge la Naoetsu o echipă de evacuare, care se va ocupa de transportarea prizonierilor la Yokohama și, ulterior, în patrie. Așa că prizonierii de război s-au pus pe așteptat și, pentru ca timpul să le treacă mai ușor, au mâncat, au fumat, s-au odihnit, au sărbătorit, au înotat, apoi iar au mâncat. Louie a mâncat și el foarte mult, a căpătat forță și a câștigat în greutate. Fața și trupul i s-au umflat din cauza retenției de apă.

Louie a făcut tot ce i-a stat în putere pentru a-și recăpăta ținuta curată și îngrijită de odinioară. A început cu cămașa lui de muselină, pe care o purtase în fiecare zi din momentul în care urcase la bordul lui *Green Hornet.* Ținea mult la acea cămașă. Țesătura se destrămase, culorile păliseră, era îmbibată cu praf de cărbune. Pe buzunarul de la piept abia se mai vedea numele său, pe care îl scrisese cu mâna lui.

---

1 Daws, *op. cit.,* p. 340.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 233; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.

Louie a fiert cămașa pentru a distruge puricii și păduchii, apoi a frecat-o bine ca să scoată urmele de cărbune.[1]

Între timp, foștii prizonieri au început să cerceteze zonele limitrofe lagărului. Mergeau prin orașe, cărând după ei bunuri parașutate, și, în schimbul acestora, civilii – amabili, dar îngrijorați – îi bărbiereau, îi tundeau sau le ofereau suveniruri. Foștii captivi băteau la ușile localnicilor și le ofereau conserve sau tutun livrate prin aer în schimbul unor alimente proaspete. În multe locuințe au văzut mașini mari, de uz industrial, de genul acelora zărite de Louie printre ruinele din Tokio.[2] Tinker a găsit un fonograf Victrola în lagăr, apoi a plecat în oraș și a cumpărat un cadou pentru Louie: un disc cu piesa *Impressions d'Italie,* a lui Gustave Charpentiers.[3] Câțiva prizonieri au spart ușa depozitului și au găsit în el peste 1.500 de colete de la Crucea Roșie.[4] Alții au descoperit în oraș un bordel și s-au întors în lagăr zâmbind rușinați.[5] Ken Marvin și un prieten de-al său au împrumutat biciclete de la niște copii și au pornit să cutreiere drumurile, descoperind ținuturile minunate care se aflaseră în tot acest timp dincolo de gardurile lagărului. Când au dat de o baie publică plină de civili, Marvin s-a aruncat în mijlocul lor și s-a spălat îndelung, pentru prima dată după ultimul duș de care se bucurase în atolul Wake, în decembrie 1941. „Dumnezeule!" avea să spună el mai târziu. „A fost exact ca un *smörgasbord."*[6*]

A sosit și ziua de 4 septembrie, dar echipele de evacuare

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

3 Louie Zamperini, interviu telefonic.

4 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005

5 Wade, *op. cit.,* p. 170.

6 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.* Bufet suedez cu o multitudine de preparate calde şi reci (n.tr.).

nu au sosit.[1] Trecuseră mai bine de două săptămâni de când bombardierul torpilor survolase lagărul, transmițând cu ajutorul semnalelor luminoase vestea că războiul se terminase. La fel ca toți ceilalți prizonieri din lagăr, comandorul Fitzgerald se săturase să tot aștepte. Le-a cerut lui Marvin și altor doi camarazi să-și pună însemnele MP[2]* și să-l însoțească la gară. Când au ajuns cu toții acolo, Fitzgerald i-a cerut unui angajat cu funcție de conducere din gară să le asigure prizonierilor pentru a doua zi o garnitură de tren cu zece vagoane. Japonezul a refuzat cât se poate de hotărât.

Comandorul John Fitzgerald se afla în detenție în Japonia din aprilie 1943. Timp de doi ani și jumătate, fusese obligat să suporte cruzimea multor sadici și imbecili pentru a-și proteja oamenii. Îndurase foamea, bătaia, sclavia muncii silnice, tortura „tratamentului cu apă" și smulgerea unghiilor. Acum nu mai era dispus să negocieze. Și-a luat avânt și l-a lovit cu toată puterea pe acel angajat al căilor ferate, spre încântarea lui Ken Marvin.[3] În dimineața următoare, garnitura de tren îi aștepta acolo, exact la ora stabilită.

Pe 5 septembrie, la primele ore ale dimineții, Louie și-a luat jurnalul, discul primit de la Tinker și scrisorile de acasă și a coborât pentru ultima dată treptele barăcii sale. În curte, prizonierii se strângeau în grupuri, veseli și nerăbdători. Fiecare își luase puținele bunuri rămase. Militarii din Commonwealth au luat și cutiile albe cu cenușa celor 60 de militari australieni care muriseră în lagăr. Hotărâți să părăsească acel loc cumplit cu demnitate, oamenii s-au

1 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.

2* De la *Military Police,* „Poliţie Militară" (n.tr.).

3 Ken Marvin, interviu telefonic, 31 ianuarie 2005.

încolonat în spatele câte unui drapel al patriei lor. Apoi au trecut cu toții de poarta lagărului și au pornit la drum în pas de marș, îndreptându-se spre soții, iubite, copii, părinți. Spre casă.[1]

Când a ajuns pe pod, Louie a privit înapoi. Unii dintre gardieni și superiorii lor stăteau în curte, urmărindu-le plecarea. Câțiva dintre prizonierii foarte bolnavi au rămas în lagăr, așteptând camioane care urmau să-i ducă la gară a doua zi. Fitzgerald a rămas cu ei, nedorind să părăsească lagărul înaintea vreunuia dintre oamenii săi.[2*] Louie a ridicat mâna și a executat salutul militar. Apoi a trecut podul, iar lagărul nu s-a mai văzut.

Când trenul s-a pus în mișcare, cu destinația Yokohama, ultima imagine pe care prizonierii au luat-o cu ei din Naoetsu a fost aceea a șirului subțire de gardieni civili și angajați ai lagărului care se purtaseră frumos cu ei în timpul detenției și care acum se aliniaseră de-a lungul căii ferate. Mâinile lor erau ridicate pentru salutul militar.[3]

---

1 Wall, *op. cit., p.* 304; Wade, *op. cit.,* p. 170; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 John Fitzgerald, jurnal din prizonierat, documentele lui John A. Fitzgerald, Operational Archives Branch NHC, Washington, D.C.* Când a ajuns acasă, Fitzgerald a fost decorat cu *Navy Cross* şi *Silver Star* pentru eroismul de care a dat dovadă atât în luptă, cât şi în lagărul pentru prizonieri de război.

3 Wall, *op. cit., p.* 304.

Capitolul 33

Ziua Mamei

Prizonierii de la Naoetsu au preluat controlul asupra garniturii de tren. În fiecare orășel aflat pe traseu, frânele locomotivei scârțâiau, iar trenul se oprea și prizonierii coborau. Se întorceau în tren încărcați cu *sake* obținut „la liber" și cu orice altceva mai puteau fura. Apoi călătoria era reluată, trupurile firave ale prizonierilor se înmuiau și mai mult de la *sake,* iar oamenii deveneau din ce în ce mai zgomotoși. Un locotenent s-a ridicat în picioare și, luându-și un aer solemn, le-a spus camarazilor să se poarte cuviincios, adăugând că nu este de dorit ca vreunul din ei să cadă din tren.

Pe la ora 3 după-amiaza, trenul s-a oprit și a început să meargă cu spatele. Exact cum se temuse locotenentul, un om căzuse din tren. Pe măsură ce trenul parcurgea înapoi distanța străbătută, la un moment dat a fost zărit prizonierul pierdut. Oamenii și-au dat seama că era însuși locotenentul care le vorbise cu ceva timp înainte. Era beat mort. A avut noroc. Pe parcursul acelei după-amiezi, și alți turmentați au căzut din tren, dar acesta nu s-a mai oprit să-i recupereze. Respectivii au fost nevoiți să se descurce pe cont propriu.[1]

De la un capăt la altul al Japoniei, trenuri pline cu prizonieri de război se îndreptau spre Yokohama. Oamenii și-au lipit fețele de geamuri pentru a vedea mai bine ce anume reușiseră să facă avioanele B-29. Marile orașe erau acum niște uriașe pete negre, recognoscibile numai după rețeaua de drumuri înnegrite, pe care nu trecea însă nimeni și care

1 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005; Wade, *op. cit.,* p. 171; Knox, *op. cit.,* p. 452; Louis Zamperini, interviu telefonic.

nu mai duceau nicăieri.

Când au văzut prima oară o zonă afectată de bombardamente, foștii captivi s-au bucurat. Însă după primul oraș distrus a urmat un altul, apoi altul, toate rase complet de pe fața pământului, iar puținii locuitori rămași se vedeau umblând ca niște fantome printre ruine, scurmând ici-colo prin moloz. Nimeni n-a mai simțit bucurie. În trenul cu care a mers Louie, printre oameni s-a lăsat o tăcere adâncă în timp ce garnitura trecea prin Tokio. La o săptămână după ce Louie a fost transferat de la Omori, peste 40 km^2 din suprafața totală a capitalei nipone au fost distruși complet, iar zeci de mii de oameni și-au pierdut viața în urma holocaustului produs de avioanele B-29.

Unele dintre aceste trenuri cu foști captivi au trecut și pe lângă Hiroshima. Practic toți prizonierii de război erau convinși că distrugerea acelui oraș i-a salvat pe ei de la execuție. John Falconer, unul dintre supraviețuitorii Marșului Morții din Bataan, a rămas marcat de imaginea care li se înfățișa dinainte pe măsură ce se apropiau cu trenul de Hiroshima. „Mai întâi s-au văzut niște copaci", avea să-i povestească el istoricului Donald Knox. „Pe măsură ce ajungeai mai aproape, observai copaci fără frunze. După ce te mai apropiai puțin, vedeai copaci fără crengi. Apoi remarcai că nu se mai văd nici trunchiuri, iar în centru nu mai exista absolut nimic. Nimic! Era minunat. Mi-am dat seama că acel lucru pusese capăt războiului. Acel lucru însemna că nu mai eram nevoiți să răbdăm de foame sau să fim chinuiți de boli, fără niciun tratament medical. Eram cu totul insensibil la nevoile și suferințele altora. Știu că nu este în regulă să spui că era minunat, fiindcă nu era. Dar atunci am crezut că scopul scuza, probabil, mijloacele."[1]

1 Knox, *op. cit.*, p. 451.

La ora 7 seara din aceeași zi în care părăsise Naoetsu, garnitura de tren ajungea în orașul Yokohama, și el afectat de bombardamente, și se oprea în gară.

— Bine-ați revenit, băieți![1]

„În fața mea, într-o uniformă kaki imaculată, cu chipiul așezat regulamentar pe cap, se afla o tânără americană, cu un zâmbet de fotomodel de pe coperta revistelor, cu un machiaj impecabil și cu părul blond platinat", avea să scrie Tom Wade. „După trei ani și jumătate petrecuți într-un lagăr, am fost eliberat de o minunată americancă blondă!"[2]

Spre marea lor încântare, prizonierii de război au fost înconjurați în curând de asistente de la Crucea Roșie, dintre care unele au țipat șocate când i-au văzut. Poate că acele femei nu erau chiar toate frumoase, dar pentru Ken Marvin toate arătau ca niște zeițe.[3]

Cineva a descoperit o sală de mese și toată lumea s-a grăbit să intre. În mijlocul respectivei încăperi se afla un jurnalist, Robert Trumbull. Acesta a întrebat cu voce tare dacă are cineva ceva de povestit. În timp ce trecea în fugă pe lângă el, Frank Tinker l-a sfătuit să stea de vorbă cu Louie Zamperini și i l-a arătat pe prietenul său.[4]

— Zamperini a murit, i-a replicat Trumbull, care era de părere că bărbatul indicat nu semăna deloc cu faimosul atlet.[5]

Jurnalistul l-a întrebat pe Louie dacă poate dovedi că este cu adevărat cine pretinde a fi. Louie și-a scos portofelul.

---

1 Wade, *op. cit.*, p. 171.

2 Ibidem.

3 Ken Marvin, interviu telefonic, 21 ianuarie 2005.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic; „Zamperini Gives Sidelights of His Dramatic Trip Back", 1 octombrie 1945, din documentele lui Louis Zamperini; Louis Zamperini, interviul luat de George Hodak, Hollywood, California, în iunie 1988, AAFLA.

5 Louis Zamperini, interviu telefonic.

Japonezii i-l goliseră în întregime, însă într-un compartiment secret Louie păstrase opt dolari, caricatura din cauza căreia el și Phil fuseseră bătuți și un permis de intrare la partidele de fotbal, eliberat de către USC pe numele lui.

Trumbull a înmărmurit. L-a tras pe Louie deoparte și a început să-i pună întrebări, iar fostul atlet i-a povestit prin ce i-a fost dat să treacă. A omis un singur detaliu: de dragul lui Mac și al familiei sale, nu a spus cum s-a pierdut ciocolata. Phil ar fi făcut același lucru. Ar fi spus că ciocolata a căzut peste bord. Când a terminat, Trumbull l-a rugat să rezume într-o singură frază experiența pe care a îndurat-o. Louie a rămas tăcut o vreme.

— Dacă aș ști că trebuie să mai trec o dată prin ce am trecut, m-aș sinucide, a spus el în cele din urmă.[1]

În dimineața următoare, Louie a fost dus pe un aerodrom, de unde urma să plece cu un avion în Okinawa, unde erau cantonați mulți prizonieri de război înainte de a fi trimiși acasă. Când a văzut pe o masă cutii cu rații zilnice destinate militarilor din zonele de conflict, Louie s-a grăbit să ia cât mai multe și să le îndese sub cămașă. L-a îmbrâncit pe un angajat care a încercat să-l asigure că nu mai este nevoie să-și facă provizii de alimente, pentru că nimeni nu avea să-l mai țină nemâncat.[2] Semănând cu o femeie gravidă, Louie a urcat la bordul avionului său.

În învălmășeala care s-a creat, s-a pierdut de prietenii săi, de la care nici nu și-a luat rămas-bun. La ora 7 în acea dimineață, avionul a decolat. Louie părăsea Japonia pentru totdeauna. Cel puțin, așa spera.

În Okinawa, pe aerodrom se afla și sergentul Frank Rosynek, urmărind aterizarea avioanelor de transport.

---

1 Robert Trumbull, *op. cit.*

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviul luat de George Hodak, Hollywood, California, in iunie 1988, AAFLA.

Rosynek făcea parte din fosta grupă al lui Louie, Regimentul 11 de Bombardiere, acum staționat în Okinawa. Se afla acolo pentru a le ura bun venit prizonierilor de război. „Arătau jalnic: numai piele și os, îmbrăcați în zdrențe, cu încălțări peticite și vizibil neliniștiți", avea să noteze sergentul. S-a plimbat printre ei, ascultându-le poveștile, minunându-se de felul în care acei oameni savurau mâncarea insipidă de la popotă, privindu-i cum plâng în timp ce se uită la fotografii cu soțiile sau iubitele lor, sperând ca acestea să nu fi renunțat la ei crezându-i morți.[1*]

Rosynek primise ordin de la comandantul lui să asiste la întrevederea cu un prizonier de război din Regimentul 11. Când a sosit în locul programat, Rosynek a văzut trei ofițeri stând în fața unui prizonier de război nebărbierit și tras la față, care purta niște haine decolorate de soare. Colonelul i-a comunicat că acela este Louis Zamperini, dispărut cu aproximativ doi ani și jumătate în urmă. Toți oamenii din Regimentul 11 erau convinși că Louie murise. Rosynek stătea în cumpănă. El însuși avusese sarcina de a le scrie rudelor celor decedați sau dați dispăruți și probabil că tot el îi scrisese și mamei lui Zamperini, dar nu își mai amintea cu precizie. Compusese atât de multe asemenea scrisori. Și niciunul dintre oamenii dați dispăruți sau socotiți drept decedați nu se dovedise a fi în viață, cel puțin nu până în

1 Frank Rosynek, interviu prin e-mail, 21 iunie 2005.* Un astfel de coşmar a devenit realitate pentru unul dintre foştii prizonieri de război. La eliberare, un reporter i-a spus că soţia lui, crezându-l mort, se căsătorise cu unchiul lui. Când a aflat că primul soţ trăieşte, femeia a cerut imediat anularea celei de-a doua căsătorii şi le-a cerut celor de la Associated Press să-i transmită următorul mesaj primului soţ: „Doar pe tine te iubesc, Gene. Te rog să mă ierţi. Cf. „Mesaj de dragoste pentru soţul care este soldat", *Council Bluff's Nonpareil,* 11 septembrie 1945.

momentul acela.[1]

Probabil că cel despre care se credea că e mort și-a făcut apariția mai târziu în acea zi la cazarma Regimentului 11 de Bombardiere. Jack Krey, cel care împachetase lucrurile lui Louie din Oahu, a înregistrat pe hârtie reacția la vestea că Louie trăiește: „Să fiu al naibii!”[2]

Louie nu avea să îi reîntâlnească pe toți vechii săi camarazi, așa cum se aștepta. Mulți dintre ei muriseră. Din Regimentul 11 de Bombardiere, 255 de militari erau dispăruți în misiune și se presupunea că muriseră, inclusiv 26 de oameni din escadrila 42, din care făcuse parte și Louie.[3] Mulți muriseră în timpul luptelor. Dintre cei 17 tineri ofițeri plini de viață care se bucuraseră împreună de paradisul pornografiei din Oahu, mai trăiau doar patru: Louie, Phil, Jesse Stay și Joe Deasy.[4] Louie și Phil dispăruseră în Pacific. Deasy se întorsese acasă, suferind de tuberculoză. Numai Stay reușise să își facă norma de 40 de misiuni. În timpul acestora, îi fusese dat să vadă cum au fost doborâte cinci avioane aflate alături de al său, niciunul dintre membrii echipajelor respective nereușind să se salveze. Nici el nu știa cum de scăpase din toate acele misiuni doar cu o singură gaură de glonț într-unul dintre bombardierele pilotate de el. În martie, Stay s-a întors acasă.

Cineva i-a adus lui Louie un exemplar din ediția din 15 august a publicației *Minneapolis Star-Journal.* Pe una dintre ultimele pagini se afla un articol intitulat „Să nu uităm”, în care se discuta despre sportivii decedați din cauza războiului. Muriseră peste 400 de sportivi amatori și profesioniști, printre care 19 jucători profesioniști de fotbal american, 5

1 Frank Rosynek, interviu în scris, 8 decembrie 2007.

2 Jack Krey, interviu telefonic, 18 august 2005.

3 Cleveland, *op. cit.,* pp. 484-485.

4 Jesse Stay, *Twenty-nine Months in the Pacific,* memorii nepublicate.

jucători de baseball din prima ligă, 11 de golf, de asemenea profesioniști, precum și Charlie Paddock, campionul olimpic în proba de sprint în ediția din 1920, pe care Louie îl cunoscuse personal.[1] Pe aceeași pagină, alături de astfel de nume, Louie și-a văzut fotografia, însoțită de un text care spunea că „marele campion al probei de o milă [...] a murit în misiune în Pacificul de Sud".

Popota din Okinawa funcționa non-stop pentru prizonierii de război, care nu se mai puteau opri din mâncat. Louie s-a dus și el la popotă imediat ce a putut, însă a fost oprit la intrare. Pentru că japonezii nu îl trecuseră niciodată în evidențele Crucii Roșii, Louie nu figura pe listele cu prizonieri. Pentru responsabilii de la popotă, Louie nu era un prizonier de război. S-a lovit de aceeași problemă în momentul în care a încercat să obțină o uniformă nouă.[2] Trebuia să-și schimbe pantalonii și cămașa, pe care le purtase zi de zi începând din 27 mai 1943. Până când a fost rezolvată problema statutului său, Louie a trebuit să supraviețuiască mâncând batoane de ciocolată primite de la asistentele Crucii Roșii.

La scurtă vreme după sosire, Louie a fost trimis la un spital pentru a fi examinat.[3] La fel ca majoritatea prizonierilor de război, care au mâncat fără încetare după eliberare, Louie a luat foarte rapid în greutate; acum cântărea aproape 65 kg, cu doar 8 kg mai puțin față de greutatea pe care o avusese înainte de prăbușirea avionului său. Din cauza retenției de apă, părea bine făcut, cu fața plină, însă avea o greutate lipsită de masă musculară.

---

1 „400 Stars Give Life in Service", *Oakland Tribune,* 30 decembrie 1944; Walt Dobbins, „I May Be Wrong", *Lincoln* (Neb.) *Journal,* 6 ianuarie 1944.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 „Lou Zamperini Has Won Final Race on Track", *Olean* (N.Y.) *Times Herald,* 13 septembrie 1945.

Continua să sufere din cauza dizenteriei și se simțea vlăguit, ca un fir de iarbă în bătaia vântului. Nu avea decât 28 de ani, însă trupul și psihicul său avuseseră foarte mult de suferit din cauza celor 27 de luni de abuzuri și lipsuri. Medicii, care știau foarte bine cum fusese Louie pe vremuri, l-au invitat să stea jos, pentru că urma o discuție cât se poate de serioasă. După ce întâlnirea cu medicii a luat sfârșit, un reporter l-a întrebat despre cariera sa sportivă.

— S-a terminat, a replicat el cu voce aspră. Nu voi mai alerga niciodată.[1]

Membrii familiei Zamperini erau cu nervii la pământ. Din momentul prăbușirii, singurul mesaj primit de la Louie fusese acela transmis la radio cu 10 luni în urmă. Nu sosiseră încă scrisorile trimise de el după ce Pasărea plecase de la Omori. În afara confirmării faptului că Louie este prizonier de război, transmisă de către reprezentanții Departamentului de Război al Statelor Unite, nu mai aveau nicio veste despre el. Ziarele erau pline de povești despre prizonieri de război uciși în lagăre, iar familiile acestora nu mai aveau liniște. Membrii familiei Zamperini au contactat Departamentul de Război, însă reprezentanții acestei instituții nu aveau ce să le comunice. Sylvia continua să-i scrie lui Louie despre toate lucrurile pe care urmau să le facă împreună atunci când el se va întoarce acasă. „Dragul meu, o să avem mare grijă de tine”, îi scria ea. „O să te tratăm ca pe un rege. Vei primi tot ceea ce îți va pofti inima (da, chiar și roșcate, dacă asta vei dori).”[2] Deși continua să scrie, și Sylvia, la fel ca restul familiei, se temea de ce putea fi mai rău. Pete, ofițer la San Diego, suna mereu acasă întrebând de noutăți. I

1 „Zamperini Drifted 1.200 Miles on Raft”, *Stars and Stripes,* 14 septembrie 1945.

2 Sylvia Zamperini, scrisoare către Louis Zamperini, 31 august 1945.

se răspundea de fiecare dată că nu aveau nicio veste.

În dimineața zilei de 9 septembrie, Pete a fost trezit de o mână care îl scutura zdravăn. A deschis ochii și a văzut zâmbetul larg al unuia dintre prietenii săi. Articolul lui Trumbull apăruse în *Los Angeles Times.* Titlul, tipărit cu litere de-o șchioapă, spunea totul: ZAMPERINI SE ÎNTOARCE DIN MORȚI.

Pete a sărit imediat în picioare și s-a grăbit să ajungă la un telefon. A format repede numărul părinților săi. Sylvia a ridicat receptorul. Pete a întrebat-o dacă aflase vestea.

— Ai aflat vestea? l-a întrebat ea în același timp.

— Dacă am aflat-o? Și încă cum!

Pete a vrut să stea de vorbă cu mama lor, însă aceasta era mult prea emoționată pentru a putea vorbi.[1]

Louise și Virginia au dat fuga la biserică să aducă mulțumiri pentru vestea bună, după care s-au grăbit înapoi acasă pentru a se pregăti de oaspeți. În timp ce stătea în camera lui Louie, ștergând de praf trofeele obținute de el la diverse curse, Louise plângea și repeta mereu: „Vine acasă! Vine acasă!"

— De-acum înainte, a decretat ea, ziua de 9 septembrie va fi pentru mine Ziua Mamei, pentru că aceasta este ziua în care am aflat că băiatul meu se întoarce acasă, de unde nu va mai pleca niciodată.

— Tu ce spui, tată? l-a întrebat cineva pe tatăl lui Louie.

— Japonezii nu l-au putut doborî! a răspuns Anthony. Băiatul meu e tare, să știi![2]

---

1 „Lou Zamperini's Release Thrills Brother at NTC", *Hoist,* U.S. Naval Traning Center, San Diego, 14 septembrie 1945.

2 „Zamperini's Mother Sheds Tears of Joy", articol nedatat, din colecţia lui Peter Zamperini, FMP.

*

Phil și Fred, care se aflau la Rokuroshi, au avut mult de așteptat până la eliberare. După anunțul din 22 august referitor la terminarea războiului, prizonierii au rămas în lagăr, așteptând să vină cineva să-i ia. Au reușit să facă rost de un radio și așa au aflat despre eliberarea oamenilor din alte lagăre, însă după ei nu venea nimeni. Au început să se întrebe dacă știa oare cineva de existența lor. Abia pe 2 septembrie un avion B-29 a survolat în sfârșit tabăra de la Rokuroshi, iar lăzile cu provizii pe care le-a aruncat s-au izbit de pământ cu atâta forță, încât s-au înfipt în solul cultivat cu orez, iar prizonierii s-au văzut nevoiți să sape din greu ca să le scoată. Și captivii de aici au mâncat irațional de mult. Unul dintre ei a consumat aproape 10 kg de alimente într-o singură zi, dar, în mod uimitor, nu i s-a făcut rău.[1]

În după-amiaza acelei zile, un prizonier care făcea parte din Marina americană și-a cotrobăit prin lucruri, căutându-l pe cel mai prețios dintre bunurile sale, un obiect de-a dreptul sacru pentru el: un steag american, cu o origine întru totul deosebită. În 1941, cu puțin timp înainte ca Singapore să intre sub stăpânire japoneză, o misionară de origine americană îi dăduse steagul unui prizonier de război britanic. Acesta l-a luat cu el la bordul unei nave, care s-a scufundat. Două zile mai târziu, un alt prizonier de război britanic a luat steagul din apă și i l-a dat pe ascuns prizonierului din Marina americană, care l-a purtat asupra lui pe tot parcursul războiului, reușind într-un fel sau altul să-l ascundă de japonezi până în acea zi. Așa că acum, la Rokuroshi, a coborât steagul japonez de pe catarg și l-a

1 George Steiger, „Captain George Steiger: A POW Diary”, http://www.fsteiger.com/gsteipow.html (accesat în 2 octombrie 2009); Emerson, *op. cit.,* pp. 86-87; Giles, *op. cit.,* pp. 155-165; Kerr, *Surrender,* pp. 188-189.

înlocuit cu cel american. Oamenii s-au aliniat înaintea steagului și i-au dat onorul cu lacrimi în ochi.[1]

Pe 9 septembrie, Phil, Fred și ceilalți prizonieri de război au fost în sfârșit coborâți de pe munte. La Yokohama au fost întâmpinați cu clătite, o formație care le-a cântat *California, Here I Come* și un general care a izbucnit în plâns când i-a văzut. Prizonierii au fost escortați la bordul unei nave, unde au putut face duș și au primit mâncare. Pe 11 septembrie, nava a pornit spre casă.

Când vestea despre reportajul lui Trumbull a ajuns și în Indiana, telefonul lui Kelsey Phillips a început să sune. Prietenii și reporterii au dat năvală pe veranda casei sale. Amintindu-și că reprezentanții Departamentului de Război îi ceruseră să păstreze discreția în legătură cu faptul că fiul ei trăiește, Kelsey le-a zâmbit tuturor în tăcere, așteptând confirmarea oficială a eliberării lui Allen din lagărul pentru prizonieri de război. Abia pe data de 16 septembrie a primit din partea Departamentului de Război o telegramă în care era anunțată că Allen fusese eliberat.[2] Telegrama respectivă a fost urmată de o alta, de la sora ei, care i-a transmis un mesaj din partea lui Allen. În realitate, mesajul respectiv fusese transmis din om în om, de la Rokuroshi până la Yokohama, apoi la San Francisco, New Jersey și Indiana. Allen era liber. Prietenii lui s-au dus în oraș, au cumpărat ziare, s-au adunat la unul dintre ei acasă, le-au împrăștiat pe podea și au început să le citească pe nerăsuflate. Și-au petrecut toată dimineața citind și plângând.

În vreme ce sărbătorea noutățile, Kelsey s-a gândit la cuvintele lui Allen din una dintre scrisorile pe care i le trimisese: „Aș da orice să fiu acasă, împreună cu voi toți, și

1 Giles, *op. cit.*, pp. 156-157.

2 „Lt. Allen Phillips Back in Care of U.S. Army. Mother Informed", *Terre Haute Star*, septembrie 1945.

abia aștept să vină ziua aceea – oricând ar fi să vină."

— Ziua aceea a venit! a spus Kelsey, jubilând.[1]

În Okinawa, Louie se simțea cât se poate de bine, mâncând, bând și distrându-se.[2] Când a primit ordinul de îmbarcare în avionul care avea să-l ducă acasă, l-a rugat pe un medic să facă în așa fel încât să mai poată rămâne o vreme în Okinawa, pe motiv că nu dorește ca mama lui să-l vadă atât de slab. Medicul nu numai că a fost de acord să-l „spitalizeze", dar a și dat o petrecere în cinstea revenirii lui din morți, punând la bătaie un butoi cu 20 de litri de „bourbon" un amestec de alcool, sirop de cola, apă distilată și ce mai era la îndemână.[3]

A trecut mai bine de o săptămână. Bombardierele plecau încărcate cu prizonieri de război, dar Louie continua să stea în Okinawa. Asistentele au mai dat o petrecere în cinstea lui, „bourbonul" curgea fără probleme, iar Louie a avut parte chiar și de o plimbare sub clar de lună, într-un jeep, cu o fată frumoasă. Pe parcurs, a descoperit că unul dintre avantajele faptului că fusese declarat mort era acela că putea să-i sperie pe oamenii care îl știau dispărut pentru totdeauna. Aflând că pe insulă se află și un fost selecționer de la USC, Louie l-a rugat pe un prieten să-i spună respectivului că a făcut cunoștință cu un tânăr promițător, care putea să alerge o milă în 4 minute și un pic. Selecționerul a dorit să-l cunoască pe tânărul cu pricina și, când l-a văzut pe Louie, a căzut pe spate cu scaun cu tot.

Pe 17 septembrie, insula Okinawa a fost măturată de un

---

1 „Lt. Allen Phillips Back in Care of U.S. Army. Mother Informed", *Terre Haute Star,* septembrie 1945.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

taifun. Louie se afla într-un cort, când a simțit nevoia să meargă la toaletă. A ieșit cu greu afară și și-a croit drum până la o latrină. Se afla pe closet, cu pantalonii în vine, când o rafală de vânt a luat latrina pe sus, împingând-o peste un banc de nisip, cu tot cu Louie. Ploaia torențială l-a culcat la pământ, în noroi, însă Louie s-a redresat, și-a ridicat pantalonii, dar s-a dezechilibrat din nou din cauza altei rafale și a căzut iar la pământ. A început să se târască prin noroi, „întocmai ca o șopârlă", cum avea să spună, și a urcat astfel întreaga pantă. S-a văzut nevoit să bată ceva vreme la ușa spitalului, până când i-a deschis cineva.[1]

Zorii zilei următoare au dat la iveală avioane răsturnate, nave scufundate și corturi distruse. Louie, care era mânjit din cap până-n picioare cu ceea ce se poate găsi într-o latrină întoarsă pe toate părțile, s-a decis în sfârșit să părăsească Okinawa. L-a rugat pe un militar să toarne apă peste el în timp ce se freca bine cu săpun, apoi s-a prezentat la aerodrom. Când a văzut avionul la bordul căruia urma să călătorească, a simțit că-l apucă amețeala. Era un B-24.[2]

În prima etapă a călătoriei, până în orașul filipinez Laoag, zborul a decurs fără incidente. Însă în a doua fază, zborul până la Manila, avionul a fost cât pe ce să se prăbușească la puțină vreme după decolare din cauza numărului mare de foști prizonieri de război.[3] Aparatul a zburat la o altitudine atât de mică, încât oamenii au fost stropiți de apa care pătrundea prin trapele pentru bombe din cală.[4*]

1 Ibidem.

2 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

3 Martindale, *op. cit.,* p. 243.

4* Fără să știe, Louie a avut mare noroc. Un alt avion s-a prăbușit imediat după decolare, în parte din cauza faptului că niște prizonieri de război olandezi au supraîncărcat aeronava cu bocanci militari, pe care intenționau să-i vândă când ajungeau acasă. Toți cei aflați la bord au decedat. Un alt avion cu foști prizonieri de război s-a prăbușit în ocean.

Bombardierul a ajuns cu bine la Manila, iar Louie s-a urcat la bordul unui avion de transport. A stat în cabină și i-a povestit pilotului prin ce a trecut, începând cu momentul prăbușirii, continuând cu experiența de pe Kwajalein și lunile petrecute în Japonia. În timp ce Louie povestea, pilotul a coborât avionul spre o insulă și a început manevrele de aterizare. Apoi l-a întrebat pe Louie dacă recunoaște acel loc. Louie s-a uitat împrejur, la peisajul dezolant de pustiu. Nu recunoștea nimic.

— Asta-i Kwajalein, i-a spus pilotul.[1]

„N-are cum să fie Kwajalein", s-a gândit Louie. În perioada de captivitate, văzuse insula atât cât i-a permis pânza cu care fusese legat la ochi ori atunci când îl duceau îmbrâncindu-l către camera de interogatoriu sau încăperea unde se făceau experimentele medicale. Văzuse locuri acoperite de un verde intens. Acum nu putea descoperi nici măcar un singur copac. Louie s-a întrebat multă vreme dacă bunul Kawamura murise acolo.

Cineva i-a spus lui Louie că pe insulă se mai află totuși un singur copac.[2] Louie și persoana respectivă au împrumutat un jeep și au mers să-l vadă. Privind acel copac solitar de pe Kwajalein, știindu-se cu stomacul sătul, fiind sigur că nu mai există nimeni care să-l lege la ochi sau să-l bată, Louie s-a simțit ca într-un vis frumos.

Louie și-a continuat călătoria, ajungând în Hawaii. Văzând în ce stare se găseau prizonierii de război, autoritățile americane au decis să-i spitalizeze practic pe toți.[3] Louie a fost internat într-un spital din Honolulu și a descoperit că stă

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

3 Bernard M. Cohen şi Maurice Z. Cooper, *A Follow-up Study of World War II Prisoners of War,* Government Printing Office, Washington, D.C., 1955, p. 40.

în același salon cu Fred Garrett. Era pentru prima dată, după multă vreme, când Louie dormea într-un pat cu saltea și așternuturi. I s-a dat o uniformă nouă și tresele de căpitan; fusese avansat în perioada de detenție, la fel ca majoritatea militarilor capturați. Probându-și hainele noi, Louie și-a pus deoparte cămașa lui dragă de muselină. Apoi a plecat în oraș, unde și-a adus aminte de cămașă, s-a întors s-o ia, dar cineva i-o aruncase. A simțit că i se rupe inima de tristețe.[1]

Louie și Fred au plecat în oraș. Aproape toți aceia care le ieșeau în drum voiau să-i ducă undeva, să le dea de mâncare, să le ofere de băut. Pe plajă, cei doi s-au dat în spectacol atunci când Fred, simțindu-se emasculat de faptul că stârnea mila cu piciorul lui amputat, și-a aruncat cârjele, s-a apropiat de Louie țopăind și s-a repezit asupra lui. Lupta a atras o mulțime de oameni, scandalizați de faptul că un militar perfect sănătos s-a gândit să ia la bătaie un biet infirm. Umblând hai-hui prin Hawaii, îmbătându-se, luându-se la harță cu Fred, Louie nu s-a mai gândit la război. „Îmi spuneam doar că fusesem pustiit și că acum îmi iau revanșa, umplându-mă până la refuz", avea să povestească el mai târziu. „Și nu voiam decât să continui să mă umplu."[2]

În luna octombrie a acelui an, Tom Wade a coborât de la bordul unei nave de transport în Victoria, Canada. Împreună cu mulți alți prizonieri de război, a început o călătorie transcontinentală cu trenul, un voiaj care s-a dovedit a fi o petrecere neîntreruptă, incluzând opt căsătorii ad-hoc. „Cred că în acea traversare a continentului m-am sărutat cu o mie de fete", i-a scris Wade lui Louie. „După o primă oprire într-o gară, am început să mă plimb prin vagoane, cu urme de ruj

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.
2 Ibidem.

pe toată fața, și așa am ajuns cel mai popular ofițer din tren." Ajuns la New York, a urcat la bordul vasului *Queen Elizabeth* pentru a ajunge în Anglia. A coborât pe pasarelă ținându-se de gât cu o asistentă de la Crucea Roșie și a urcat repede la bord cu o cutie de ciocolată Hershey. Când a ajuns în Anglia, a descoperit că femeile de acolo îi preferau pe militarii americani și canadieni. „M-am gândit să fac ceva în privința asta", avea să scrie Wade. „Mi-am cusut pe uniformă niște bucățele vechi de material și petice. Cine mai era ca mine! Le-am dat gata. M-am descurcat de minune."[1]

În ziua de 16 octombrie, Russell Allen Phillips a coborât dintr-un tren în Indiana. Purta uniforma de ceremonie și tresele de căpitan.

Lipsise patru ani de acasă. Îl așteptau mama, sora și o mulțime de prieteni. Din partea tatălui său, care urma să se întoarcă în curând din Europa, sosise o telegramă: „MULȚUMESC LUI DUMNEZEU PENTRU ZIUA CEA MARE. BUN VENIT ACASĂ, FIULE." Tot acasă îl aștepta și femeia a cărei imagine îi fusese sprijin la greu. Cecy se afla, în sfârșit, în brațele lui.

Acasă la Kelsey, în Princeton, l-au rugat pe Allen să se așeze pe treptele din fața casei, iar cei prezenți au început să-l fotografieze. Când fotografia a fost imprimată pe hârtie, cineva a scris pe verso un singur cuvânt: „Acasă!"[2]

Patru săptămâni mai târziu, în casa părinților lui Cecy, reverendul Phillips a oficiat în sfârșit căsătoria dintre erou și fata pe care o iubea. Allen nu avea mașină, așa că a împrumutat una de la un prieten. După oficierea căsătoriei, a fugit împreună cu aleasa inimii sale într-un loc în care

1 Wade, *op. cit.,* p. 179; Tom Wade, scrisoare adresată lui Louis Zamperini, 20 august 1946.

2 Kelsey Phillips, *A Life Story,* memorii nepublicate; telegramă şi fotografii din albumul lui Phillips.

nimeni nu-i putea găsi, exact așa cum îi promisese într-o scrisoare trimisă cu mult timp în urmă.

*

Pete ardea de nerăbdare să-l vadă pe Louie, nu mai putea să aștepte. Luptele încetaseră încă de la jumătatea lui august. Acum venise luna octombrie, iar Louie se afla tot în spital, departe de casă. Apoi a aflat că Louie ajunsese în Statele Unite. Fusese transferat de la spitalul din Honolulu la Letterman General Hospital din San Francisco. Imediat ce a aflat vestea, Pete și-a părăsit postul fără să mai aștepte aprobarea din partea superiorilor. A ajuns până în San Francisco la bordul unui avion aparținând Marinei militare, a făcut autostopul până la Letterman General Hospital și a intrat în fugă în spital. Ajuns la recepție, l-a sunat pe Louie, care avea telefon în salon. Louie a venit în goană până la el.

Pete a fost șocat de felul în care arăta fratele său, dar și Louie a fost uimit la rândul său. Pete se așteptase ca Louie să fie slab ca un schelet și a fost surprins să vadă cât de mult se îngrășase. Pe Louie l-a impresionat felul în care anii de griji l-au îmbătrânit pe fratele lui. Pete era slab și chelise. Cei doi frați s-au strâns în brațe, cu lacrimi în ochi.[1]

Pete și Louie au petrecut mai multe zile împreună la San Francisco, în timp ce doctorii reușeau în cele din urmă să-l vindece pe Louie de dizenterie. După ce a citit articolul lui Trumbull, Pete s-a temut că Louie este traumatizat din punct de vedere psihic, însă acum vedea că fratele lui râde și glumește, așa că temerile i-au dispărut. Louie era vorbăreț și optimist, așa cum îl cunoștea. Odată, când un grup mare de reporteri au venit să-i ia un interviu lui Louie, s-au strâns în jurul lui Pete, presupunând că, dintre cei doi frați, prizonier

1 Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic.

de război trebuie să fie acela care arăta mai rău.

Într-o zi de octombrie în care ploua mărunt, armata a trimis un avion B-25 cam șubred la San Francisco pentru a-l aduce acasă pe Louie. Pete, care putea fi considerat dezertor pentru că își părăsise postul fără permisiunea superiorilor, și-a însoțit fratele. Aparatul a decolat și s-a ridicat deasupra norilor, unde cerul era albastru, scăldat în razele soarelui. Pentru că se temea foarte tare de zborul cu avionul, Pete a încercat să se gândească la altceva, ca să nu mai fie atent la diversele zgomote care se tot auzeau în jurul lui. Și-a fixat privirea pe covorul de nori, strălucitori în partea de sus, expusă privirii lor, dar agitați de furtună în jumătatea dinspre pământ. Avea senzația că ar fi putut să coboare din avion și să se plimbe pe ei.[1]

Când au ajuns deasupra zonei Long Beach, avionul a trebuit să coboare sub nori, ajungând astfel în plină ploaie, și a aterizat. Pe pistă îi așteptau automobile ale armatei, din care au coborât în fugă tatăl și mama fraților Zamperini, apoi Sylvia și Virginia. Imediat ce avionul s-a oprit, Louie a coborât în grabă și a alergat la mama lui, care plângea. A strâns-o cu putere în brațe.

— *Cara mamma mia*[2*], i-a șoptit el.[3]

A durat o vreme până ce mama și fiul și-au dat drumul din brațe.

---

1 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946; „Lou Zamperini Back in L.A.”, articol nedatat, din documentele lui Peter Zamperini, FMP; Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004.

2* „Mama mea dragă” (în lb. italiană în original) (n.tr.).

3 „Lou Zamperini Back in L.A.”, articol nedatat, din documentele lui Peter Zamperini, FMP.

PARTEA A CINCEA

Capitolul 34

Fata strălucitoare

Într-o după-amiază de octombrie, Louie a coborât dintr-o mașină a armatei și a pășit pe peluza casei de la nr. 2028 de pe Gramercy Avenue, privind locuința părinților lui pentru prima dată după mai bine de trei ani.

— Căsuța asta, a rostit el, a meritat totul.[1]

În vreme ce părinții și frații lui intrau în casă, Louie a rămas pe loc, copleșit de o tulburare stranie. A trebuit să se forțeze pentru a sui treptele.

Casa fusese pregătită până în cele mai mici detalii pentru revenirea lui acasă. Masa din sufragerie era ticsită de platouri cu mâncare. Cadourile de Crăciun și de aniversare care se adunaseră de trei ani așteptau să fie deschise. Pe glazura unui tort scria „Bun venit acasă, Louie". În garaj, mașina lui, o Plymouth decapotabilă bej, îl aștepta exact așa cum o lăsase.[2]

Familia s-a strâns în jurul lui Louie, pălăvrăgind într-una, dornică să-l privească și să-l atingă. Anthony și Louise zâmbeau, totuși în ochii lor se citea un fel de reținere, o încordare ce nu existase până atunci. Însă Louie nu văzuse eczema de pe mâinile mamei sale. Imediat ce mama aflase că fiul ei se întorcea acasă, eczema dispăruse, fără să rămână nici măcar o urmă. Nu avea să-i spună niciodată lui Louie despre ea.

---

1 „Lou Zamperini Back in L.A.", articol nedatat din documentele lui Peter Zamperini, FMP.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 19 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

După desert, au rămas la masă și au vorbit despre o groază de lucruri, cu relaxare, așa cum făcuseră mereu. Nimeni n-a întrebat despre lagărul de detenție. Louie a spus doar câteva lucruri despre el și, spre ușurarea tuturor, n-a părut să fie afectat emoțional. Părea că totul va fi bine.

Sylvia avea o surpriză pentru Louie. Lynn Moody, cea care-i transcrisese mesajul, aranjase ca o înregistrare a acestuia să-i fie expediată familiei Zamperini. Iar familia ținea acel disc la loc de cinste întrucât le oferise dovada că Louie trăia. Neștiind nimic despre circumstanțele în care fusese înregistrat mesajul, Sylvia era nerăbdătoare să i-l arate fratelui, așa că l-a pornit într-un moment în care Louie stătea relaxat și vesel. Discul a început imediat să-și cearnă mesajul.

Louie a țipat pe neașteptate. Sylvia s-a întors și l-a văzut tremurând violent și zbierând:

— Oprește-l! Oprește-l! Nu mai rezist!

Sylvia a sărit în picioare în timp ce Louie blestema vocea, răcnind ceva despre prizonierii folosiți în propagandă. Sora lui a ridicat discul și Louie a urlat la ea să-l spargă. Sylvia l-a spart și l-a aruncat.[1]

Louie a amuțit; tremura din tot corpul. Familia îl privea îngrozită.

Louie a suit la etaj și s-a întins pe patul lui vechi. Când a adormit în cele din urmă, Pasărea l-a urmat în vise.[2]

Pasărea s-a aflat în gândurile multor oameni în acea toamnă. Pe vapoare ce andocau în Yokohama, în corturi din Manila și în spitalele din țară, foști prizonieri de război își povesteau întâmplările. Anchetatorii care culegeau dovezi pentru acuzarea criminalilor de război îi ascultau pe oamenii

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

ce istoriseau abuzuri și atrocități care depășeau limita credibilului. Pe măsură ce relatările se confirmau, din nou și din nou, a devenit clar că faptele povestite fuseseră la ordinea zilei în lagărele din întregul imperiu japonez. Interviu după interviu, foștii prizonieri de război menționau același nume: Mutsuhiro Watanabe. Când Wade a scris numele respectiv pe declarația sa, anchetatorul a exclamat:

— Același Watanabe? Până acum avem destule dovezi ca să-l spânzurăm de șase ori!

— Stai ușor și ia-o încet, i-a replicat Wade. O să mai auzi multe.[1]

Pe 11 septembrie, generalul MacArthur, ajuns comandant al trupelor Aliaților în Japonia ocupată, a ordonat arestarea a 40 de suspecți, acuzați de crime de război. Ulterior, aveau să fie căutați mii de alți oameni, dar pe lista preliminară[2] figurau deja persoanele acuzate de cele mai teribile crime, iar în fruntea ei se aflau Hideki Tojo[3*], care plănuise atacul de la

1 Wade, *op. cit.,* p. 176.

2 „MacArthurs Round Up of Criminals", *Argus* (Melbourne), 25 septembrie 1945; „Tojo Shoots Seif to Avoid Arrest; MacArthur Orders 39 Other Criminals Arrested", *Port Arthur News,* 11 septembrie 1945.

3 „Think Tojo Had Planned Suicide", *Council Bluffs* (Iowa) *Nonpareil,* 11 septembrie 1945; „Blood of Men He Sought to Destroy May Save Life of Man Ordering Pearl Harbor Attack", *Council Bluffs* (Iowa) *Nonpareil,* 11 septembrie 1945; Robert Martindale, interviu telefonic, 2 ianuarie 2005.* În ziua aceea, Tojo a fost găsit în locuinţa lui, pe un scaun, cu sângele curgând din rana unui glonţ pe care şi-l trăsese în piept. În timp ce murmura *„Banzai"* şi spunea că mai bine moare decât să înfrunte procesul, lui Tojo i-a fost pusă o perfuzie, a primit o jumătate de litru de sânge american, după care a fost dus la un spital. Când şi-a revenit, a fost ţinut la Omori şi a dormit în patul lui Bob Martindale. S-a plâns de păduchi şi ploşniţe. A fost judecat, condamnat la moarte şi spânzurat în 1948. Ulterior, el şi alţi 1.068 de criminali de război condamnaţi au fost omagiaţi în Templul Yasukuni din Tokio, un monument comemorativ pentru japonezii decedaţi în slujba împăratului.

Pearl Harbour și dăduse ordinul ca prizonierii de război să fie înrobiți și înfometați, și Masahuru Homma, responsabil pentru Marșul Morții din Bataan. Pe aceeași listă figura și Mutsuhiro Watanabe.

Watanabe a plecat din Naoetsu speriat și fără să aibă vreun plan. Potrivit relatărilor familiei sale, a fugit în satul Kusakabe, unde trăiau mama lui și alte rude.[1] Cam la o săptămână și jumătate după sosirea sa, mătușa lui l-a găsit bând în sat și i-a spus că tocmai auzise o transmisiune radiofonică ce-l nominaliza printre cei suspectați de crime de război. Mutsuhiro a decis să plece imediat. Se pare că i-a spus mamei lui că se duce să viziteze mormântul unui prieten, dar apoi și-a luat deoparte sora mai mică, i-a zis că trebuie să fugă și a rugat-o să nu-i spună nimic mamei. Pe când se pregătea să plece, sora i-a dat un pachet de cărți de joc, dintre acelea folosite pentru ghicitul viitorului.

Îmbrăcat în uniformă, dar cu însemnele smulse, Mutsuhiro a umplut o valiză cu mâncare și haine, s-a dus la gară și s-a suit în primul tren pe care l-a văzut, fără să-l intereseze destinația. Spera că-l va duce într-un loc îndepărtat, uitat de lume, însă trenul a ajuns la capătul traseului după numai două localități, în metropola Kofu. Mutsuhiro a coborât, s-a plimbat prin gară, apoi s-a întins undeva și a adormit.

Dimineața a hoinărit prin oraș. La un moment dat, a trecut pe lângă un difuzor și și-a auzit numele enumerat printre acelea ale altor ofițeri căutați pentru crime de război. Nu l-a surprins să afle că era căutat, totuși a fost șocat să-și audă numele alături de al lui Tojo.[2] S-a gândit că, din

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956, traducere din japoneză.
2 Ibidem.

moment ce cazul lui era considerat comparabil cu al lui Tojo, arestarea ar fi însemnat execuție.

Și-a jurat că nu va îngădui sub nicio formă să cadă în mâinile americanilor. A decis să dispară pentru totdeauna.

*

Poliția a început să-l caute pe Mutsuhiro cam în același timp când acesta s-a decis să fugă. Deși acum se supuneau ordinelor foștilor inamici, polițiștii japonezi au acționat rapid și energic pentru a-i aresta pe suspecții de crime de război. Cazul Watanabe n-a constituit o excepție. Negăsind nimic la ultima lui adresă cunoscută, polițiștii au mers la casa mamei lui, în Kusakabe. Shizuka Watanabe le-a spus că fiul ei fusese pe acolo, dar plecase cu trei zile în urmă. Shizuka le-a sugerat că era posibil să caute adăpost la Michiko, sora lui, care locuia în Tokio. A mai spus că ea însăși o va vizita în curând pe Michiko și că, dacă îl va găsi acolo pe Mutsuhiro, va insista pe lângă el să se predea.[1]

Polițiștii au mers după aceea la adresa lui Michiko, însă nu numai că n-au găsit-o pe aceasta: în zonă nu mai exista nicio locuință. Toate casele dimprejur arseseră demult, în urma bombardamentelor.

Ca urmare, Shizuka a devenit ținta căutărilor. Ea mergea regulat la Tokio și stătea întotdeauna la Michiko, așa că, ținând seama de faptul că urma să plece chiar în săptămâna aceea, știa cu certitudine că locuința fiicei arsese. Era totuși posibil să fi greșit fără să vrea adresa pe care le-o dăduse detectivilor – Michiko se mutase pe aceeași stradă, astfel că se schimbase doar numărul casei –, dar poliția a început să suspecteze că mama știa unde se afla Mutsuhiro și au

1 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

arestat-o pe 24 septembrie, însă Shizuka n-a mărturisit nimic și a fost pusă în libertate.

Dar poliția n-a abandonat căutarea. Doi detectivi au început s-o urmărească pe Shizuka și adesea intrau în locuința ei ca s-o interogheze. Toate tranzacțiile bănești îi erau urmărite, iar proprietarul casei în care locuia era chestionat cu regularitate. Și celelalte rude ale lui Mutsuhiro au fost investigate, chestionate și, uneori, percheziționate. Poliția a interceptat toată corespondența primită și expediată de familie. Mai mult decât atât, au pus un necunoscut să livreze o scrisoare falsă, provenită aparent din partea lui Mutsuhiro, cu speranța de a determina familia să trădeze locul unde se ascundea.[1]

Extinzând vânătoarea, poliția i-a investigat pe foștii colegi de dormitor ai lui Mutsuhiro din armată. Casa comandantului său din Omori a fost percheziționată și pusă sub supraveghere. Fotografia lui Mutsuhiro le-a fost distribuită tuturor polițiștilor din Tokio și din patru prefecturi limitrofe. Toate secțiile de poliție din Prefectura Nagano, unde se afla o mină a familiei Watanabe, au desfășurat căutări speciale. Detectivii au răscolit trecutul lui Mutsuhiro, căutându-i profesorii și colegii de clasă, până în școala primară. Au obținut chiar și o scrisoare de dragoste din partea unei fete care-l întrebase pe Mutsuhiro dacă se va căsători cu ea.

Au găsit doar două piste. Un fost soldat le-a spus că Mutsuhiro vorbise despre intenția sa de a se refugia în Prefectura Fukuoka, unde să se dedice agriculturii. Soldatul credea că Mutsuhiro s-ar ascunde la un prieten pe nume Yo. Polițiștii l-au găsit pe Yo și l-au investigat, apoi i-au chestionat vecinii. Pista s-a dovedit a fi o fundătură. Între

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956.

timp, un detectiv din Mitsushima a descoperit un bărbat care-l văzuse pe Mutsuhiro în luna august, când îi spusese că se îndrepta spre Tokio. Însă Mutsuhiro plecase la Kusakabe și nu exista nicio dovadă că s-ar fi dus în Tokio. Era posibil ca el să fi furnizat informații false cunoștințelor sale tocmai pentru a-și induce urmăritorii în eroare.

Însă mai exista un indiciu. Bărbatul din Mitsushima menționase că Mutsuhiro spusese că mai degrabă s-ar fi sinucis decât să se lase capturat.[1] Nu păruse o amenințare în vânt; în toamna aceea, în urma arestării mai multor suspecți de crime de război, în rândul celor căutați se consemnase un val de sinucideri.[2] Poate că Watanabe era deja mort.

În vreme ce investigatorii treceau Japonia prin sită în căutarea lui Mutsuhiro, dovezile continuau să curgă: procurorii au primit circa 250 de mărturii ale prizonierilor de război despre faptele săvârșite de el în lagăre, iar datele aveau să fie sintetizate într-un rechizitoriu cu 84 de capete de acuzare.[3] Deși fiecare cap de acuzare fusese formulat cât mai concis, rechizitoriul se întindea pe doi metri și jumătate de hârtie. Avea să reflecte însă doar o mică parte din delictele pe care prizonierii de război declaraseră că le comisese Watanabe; acuzațiile lui Louie despre nenumăratele agresiuni suferite nu reprezentau decât un singur cap de acuzare. Investigatorii au considerat că au mai multe dovezi decât ar fi fost necesar pentru a-l condamna la moarte pe Watanabe. Totuși, nu puteau merge mai departe întrucât Pasărea era

1 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Philip R. Piccigallo, *The Japanese on Trial: Allied War Crimes Operations in the East, 1945-1951,* University of Texas Press, Austin, 1979, p. 45.

3 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

încă în libertate.

Pe când torționarul lui dispărea în beznă, Louie era adus sub luminile orbitoare ale scenei. Devenise un fenomen național după ce odiseea lui apăruse în ziare, reviste și emisiuni de radio. Două mii de oameni i-au adresat scrisori.[1] Fotografii îl urmăreau. Tentativele de a dormi îi erau invariabil întrerupte de țârâitul telefonului. Străini roiau în jurul lui, căutând să-i afle fiecare pas. Toți doreau să-l audă povestindu-și întâmplările. Departamentul de Război i-a organizat un turneu de conferințe. Era copleșit de invitații pentru a ține prelegeri, de obicei asociate cu decernări de premii, astfel că nu le putea refuza. În primele săptămâni după întoarcerea acasă, când a locuit cu părinții lui, a ținut 95 de cuvântări și a apărut în nenumărate emisiuni de radio.[2] Când participa la dineuri, organizatorii îl implorau să le povestească celorlalți aventurile prin care trecuse. Genul acesta de atenție era epuizant pentru Louie, un vacarm imens care-l copleșea.

Când Payton Jordan l-a revăzut pentru prima oară, s-a liniștit, zărind surâsul familiar, ștrengăresc, al vechiului său prieten și auzindu-i cadența vioaie a vorbirii. Însă când Louie a amintit de război, Jordan a simțit ceva fremătându-i în suflet, o emoție persistentă, reprimată până atunci. Nu vorbea furios sau cu suferință, ci mai degrabă dezorientat. Uneori se oprea, parcă pierzându-și șirul gândurilor, cu o expresie tulburată pe chip. „Părea că i se întâmplase ceva oribil și parcă încerca să se scuture de amintirea respectivă", avea să-și amintească Jordan.[3]

Louie se chinuia mai mult decât își imagina Jordan sau

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 5 aprilie 1946.
2 Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.
3 Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004.

oricine altcineva. Începuse să sufere de crize de anxietate care-l sufocau. De fiecare dată când era rugat să se ridice în fața unei mulțimi pentru a vorbi despre ororile trăite, simțea că i se chircesc măruntaiele. În fiecare noapte, o arătare îi apărea în vise și ardea acolo. Era chipul Păsării, răcnind: „Următorul! Următorul! Următorul!"

Într-o dimineață, foarte devreme, Louie a ieșit în vârful picioarelor din odaia lui, fără să spună nimănui unde se duce, s-a suit în Plymouth, a călcat pedala acceleratiei și nu s-a oprit decât sus, în munți. Și-a petrecut ziua plimbându-se printre copaci și gândindu-se la prietenii care muriseră și la propria-i supraviețuire, absorbind din natură liniștea și pacea pe care le mai trăise doar în copilărie, în vara petrecută în rezervația Cahuilla. Vârtejul din minte a reînceput în clipa când a ajuns din nou în fața casei.[1]

La scurt timp după revenirea acasă, Louie s-a trezit printre participanții la o gală organizată de ziarul *Los Angeles Times* pentru a-i oferi un premiu. În timpul dineului, și-a plimbat mâncarea prin farfurie, așteptând să-i fie anunțat numele, tulburat pentru că va fi silit să-și retrăiască chinurile înaintea atâtor oameni. În față i se tot serveau pahare cu băutură, așa că s-a apucat de băut, iar nervozitatea a început să se diminueze. Când s-a ridicat pentru a vorbi, era amețit și a divagat mult prea mult. După ce a revenit la locul lui, s-a simțit ușurat. Alcoolul îi adusese o amorțeală plăcută.[2]

La scurt timp după aceea, în timp ce-și lua micul dejun și se gândea neliniștit la apropierea altui discurs, a deschis o sticlă de whisky Canadian Club și și-a turnat din ea în cafea. Dușca aceea l-a încălzit, așa încât și-a mai turnat una. A treia nu-i putea face niciun rău. Whisky-ul l-a ajutat și în

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

timpul discursului din acea seară. Și așa a început o rutină. O butelcuță i-a devenit tovarășă constantă, apărând pe furiș în parcări și pe coridoarele de lângă sălile în care ținea discursuri. Când violența amintirilor îl străbătea din nou, întinderea mâinii după butelcuță a devenit un gest reflex, ca alungarea unei muște cu palma.

Într-o după-amiază de pe la mijlocul lunii martie a anului 1946, Louie se afla într-un bar din Clubul Deauville, în Miami Beach, și flirta cu o barmaniță. Tocmai se încheiase cea mai recentă dintre numeroasele lui experiențe suprarealiste din libertate: fusese la New York pentru a da startul, în Madison Square Garden, la Zamperini Invitational Mile, cursa înființată în onoarea lui când toți îl crezuseră mort.[1] După cursă, a venit la Miami Beach pentru cele două săptămâni de odihnă și recuperare acordate soldaților americani întorși acasă. Îl însoțea Harry Read, un coleg de clasă de la University of Southern California (USC).

Ușa s-a deschis, iar Louie și-a ridicat privirea. În club a intrat o tânără incredibil de frumoasă, cu o cascadă de păr blond și un corp grațios și agil ca al unei căprioare. Cei care o cunoșteau spuneau că degaja o strălucire în jurul ei, un fel de incandescență. Louie a evaluat-o dintr-o singură privire, prelungă, și, așa cum i-a povestit ulterior Sylviei, l-a fulgerat gândul irepresibil că trebuie să se însoare cu fata aceea.

A doua zi, Louie și Harry au revenit la club, au sărit gardul plajei private și și-au întins prosoapele lângă două femei care făceau plajă. Când una dintre ele s-a întors, Louie a văzut că era frumoasa din bar. A șovăit să i se adreseze, temându-se că va lăsa impresia unui Don Juan de duzină, însă Harry a intervenit fără ezitare, distrându-le pe femei cu povestea lui. Când a amintit de Campionatele NCAA din 1938, când

1 „Hero Takes Mile Without Running", *Kingsport News*, 4 martie 1946.

concurenții îl călcaseră cu crampoanele, femeia frumoasă l-a oprit și i-a spus că, pe când avea 12 ani, mama ei a dus-o la cinematograf ca să-l vadă pe Errol Flynn în *Robin Hood* și acolo a văzut un jurnal de știri care-l prezentase pe câștigătorul cursei NCAA de 1 milă, cu picioarele lui bandajate. Imaginea aceea îi rămăsese întipărită în minte.

Tânăra se numea Cynthia Applewhite și împlinise 20 de ani cu câteva săptămâni în urmă. Louie a vorbit cu ea o vreme și au descoperit că au cel puțin un lucru în comun: în copilărie, Cynthia locuise în apropiere de Torrance. Părea să-l placă, iar el o considera inteligentă, plină de viață și foarte frumoasă.[1] Când s-au despărțit, Louie a mormăit că probabil nu va mai dori să-l revadă.

— Ba poate că vreau să te revăd, i-a replicat ea cu subînțeles.[2]

Louie nu era primul bărbat fermecat de Cynthia. Mulți alții rămăseseră fascinați de ea. Pe atunci, se vedea cu doi bărbați care aveau același prenume, Mac, și fiecare dintre ei încerca să reziste mai mult decât celălalt. Întrucât cei doi îi ocupau toate serile, Louie a invitat-o să iasă cu el în timpul zilei, să meargă la pescuit.[3] Ea a sosit în blugi suflecați până la genunchi, a luat o undiță, le-a surâs vesel fotografilor și a înfruntat cu umor răul de mare. Când Louie a întrebat-o dacă voia să mai iasă cu el, ea a fost de acord.

Păreau o pereche nepotrivită. Cynthia era bogată și de familie bună, fusese educată în școli particulare și terminase o academie de elită. Însă, în ciuda rafinamentului, nu era o

---

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, scrisori către Cynthia Applewhite, 15 aprilie şi 9 mai, 1946; Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

2 Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

înfumurată.[1] O prietenă avea să spună despre ea că era „diferită” – pasională și impulsivă. La 13 ani, când locuise în statul New York, se îndrăgostise în asemenea măsură de Laurence Olivier, încât, fără ca părinții s-o știe, s-a suit într-un tren spre Manhattan pentru a-l vedea în *La răscruce de vânturi*. La 16 ani, începuse să bea gin.[2] Se îmbrăca boem, scria romane, picta și tânjea să călătorească prin colțuri uitate din lume. Era încăpățânată și temerară de obicei, iar când se simțea controlată, așa cum se întâmpla frecvent, putea fi extrem de îndărătnică. În general, o plictiseau până peste cap băieții insipizi care roiau în jurul ei, ca și tinerii scrobiți și convenționali din Miami Beach.

Apoi a apărut Louie, un individ exotic ce răspundea dorului ei de aventură, un om care-i înțelegea personalitatea independentă și care nu era din Miami Beach. Cynthia era impresionată de bărbatul acesta mai vârstnic și-l prezenta cu numele său întreg, ca pe un demnitar. La una dintre primele lor întâlniri, au luat-o la fugă prin hotelul în care locuia Louie, furând suluri de hârtie igienică și aruncându-le pe geam de la etaj, privindu-le cum se derulează complet până jos, stârnind furia directorului hotelului și încântarea Cynthiei.[3] Iar ea a renunțat la cei doi Mac și, împreună cu Louie, a cutreierat întregul oraș Miami.

La sfârșitul lunii martie, cu puțin înainte de a pleca în turneul de discursuri, Louie a dus-o pe Cynthia pe o plajă și i-a mărturisit că este îndrăgostit de ea. Tânăra i-a răspuns că și ea crede că-l iubește, dar că nu este sigură. Louie nu s-a descurajat. Înainte de a-și termina plimbarea, a convins-o să se mărite cu el.[4] Se cunoșteau de nici două săptămâni.

---

1 Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008.

2 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 8 mai 1946.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

4 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 9 mai 1946.

După plecarea lui, Cynthia le-a anunțat vestea părinților ei. Soții Applewhite au fost îngrijorați că fiica lor se repezea să se mărite cu un soldat în vârstă de 29 de ani, pe care-l cunoscuse de numai câteva zile.[1] Însă Cynthia nu voia în ruptul capului să renunțe, așa că doamna Applewhite a refuzat să-i dea bani pentru avion spre California. Cynthia a jurat că va face cumva rost de bani, fie împrumutându-i, fie – ca sfidare la adresa mamei – găsindu-și o slujbă.

Louie i-a scris Cynthiei aproape zilnic, iar în fiecare dimineață la ora 10.30 îl aștepta pe poștaș să-i aducă plicul roz de la logodnică. Deși scrisorile erau pline de afecțiune dinspre ambele părți, ele dezvăluiau și cât de puține știau cei doi unul despre celălalt. Cynthia habar n-avea că Louie se afla într-o stare de dezechilibru emoțional. Ea aflase de la Harry câte ceva despre perioada petrecută ca prizonier de război, dar Louie nu-i povestise aproape nimic.[2] În scrisorile lui, s-a apropiat cel mai mult de acest subiect când i-a scris în glumă că speră ca ea să nu-i gătească niciodată mâncăruri cu orez și orz.[3] La una dintre întâlnirile lor, Louie s-a îmbătat foarte rău, apoi însă și-a cerut scuze și a încercat după aceea să se abțină.[4] Poate că înclinația lui spre băutură i s-a părut inofensivă Cynthiei, dar această problemă se acutiza. Din multe puncte de vedere, toate esențiale, ea se logodise cu un străin.

Louie părea conștient de faptul că, prin această căsătorie, îi cerea Cynthiei mai mult decât bănuia ea și a avertizat-o adesea că-și asumă o sarcină serioasă.[5] În același timp, dorea să facă nunta cât mai repede posibil. La jumătatea

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 13 aprilie 1946; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 2 mai 1946.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic.

5 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 23 aprilie 1946.

lunii aprilie îi scria: „Trebuie să stabilim o dată la începutul lui iunie, altfel o să-nnebunesc pur și simplu.”[1] La scurt timp după aceea, i-a scris că trebuie să se căsătorească în mai. Cynthia i-a zis că-l va ajuta să-și uite trecutul, iar el s-a agățat de această promisiune ca de un colac de salvare. I-a răspuns: „Dacă o să mă iubești îndeajuns, va trebui să-l uit. Cât de mult poți iubi?”[2]

În timp ce Cynthia se lupta să-și convingă părinții, Louie a intrat în frenezia pregătirii nunții.[3] A căutat localuri potrivite, invitații, o firmă de catering și un bijutier. A găsit Biserica Mântuitorului Nostru, pe care Cynthia o frecventase în copilărie. A cumpărat un Chevrolet decapotabil la mâna a doua și l-a supus unei revizii generale, ca s-o impresioneze pe tânără. Încercând să se transforme într-un om nou, s-a lăsat de băutură și de fumat. Și-a luat concediul final din aviație, ceea ce însemna că încheiase în mod oficial serviciul activ, dar avea să poarte uniforma și să primească soldă până când zilele de concedii cumulate i se terminau în luna august, moment în care devenea căpitan în Air Force Reserve. Și-a găsit o slujbă modest plătită la studiourile Warner Brothers, unde-i învăța pe actori să călărească.

În continuare îi lipsea o locuință adecvată. Întrucât orașul Los Angeles era plin cu soldați lăsați la vatră, era aproape imposibil să găsești apartamente cu chirie mică, așa că Louie stătea tot la părinții săi. Cynthia îi scria cât de mult își dorește să aibă propria casă, iar Louie îi răspundea, plin de tristețe, că nu are banii necesari.[4] S-a mutat totuși în casa pe

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 15 aprilie 1946.
2 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 23 aprilie 1946.
3 Louis Zamperini, scrisori către Cynthia Applewhite, 5, 9, 27 aprilie şi 8 mai 1946.
4 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 23 aprilie 1946.

care Harry Read o împărțea cu mama sa și i-a promis Cynthiei că se va strădui să câștige suficient pentru a avea locuința lor. A cumpărat o saltea pneumatică pentru ea; el avea să doarmă pe podea.[1] I-a spus că, după viața din lagăr, nu-l deranja să doarmă pe jos.

Împotrivirea familiei Applewhite față de căsătorie, presiunea de a-i asigura Cynthiei o viață decentă și amintirile sumbre îi sporeau stresul.[2] Nu mai avea poftă de mâncare. Ieșise dintr-o perioadă în care unicele constante fuseseră violența și pierderea, iar scrisorile lui arată cât de mult se temea că ceva teribil se va abate asupra Cynthiei. Se agăța de gândul la ea de parcă risca să-i fie smulsă din mâini în orice moment.

Îl îngrijora mai cu seamă părerea soților Applewhite despre el. Era convins că aveau obiecții personale, că nu-i încânta originea lui etnică, italiană, și faptul că aparținea clasei de mijloc. I-a adresat scrisori sincere tatălui ei, încercând să-l câștige de partea sa. A observat că o mașină stătea adeseori oprită în apropierea casei Read și s-a gândit că tatăl Cynthiei angajase un detectiv. Potrivit fratelui fetei, Ric, părinții lui nu aveau obiecții față de Louie, ci doar față de o căsătorie pripită. Cât despre spionat, a declarat Ric, așa ceva era improbabil și lipsit de sens, din moment ce tatăl lui era o persoană tolerantă și, în plus, îl plăcea pe Louie. Întemeiate sau nu, suspiciunile lui Louie ilustrau cât de sensibil era față de ideea că nu este demn de Cynthia. Poate că, de fapt, nu pe soții Applewhite încerca să-i convingă.

La șase luni după revenirea din Japonia, Louie a început să simtă un fior familiar. Tocmai se anunțase că Jocurile

---

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 10 mai 1946.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic; Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008; Louis Zamperini, scrisoare către Eric Applewhite, aprilie 1946; Eric Applewhite, scrisoare către Louis Zamperini, 16 aprilie 1946.

Olimpice de vară, care nu se mai ținuseră din anul 1936, urmau să aibă loc la Londra în iulie 1948. Piciorul lui beteag se simțea acceptabil și, în sfârșit, el însuși se simțea sănătos. A început să se testeze prin drumeții lungi, împrumutând un câine care să-i fie tovarăș de drum. Piciorul părea robust, iar corpul – puternic. Până în iulie 1948 mai erau doi ani. Louie a început să se antreneze.[1]

În luna mai, Cynthia și părinții ei au ajuns la o înțelegere.[2] Cynthia îl putea vizita pe Louie, cu condiția să nu se căsătorească până la toamnă, când ceremonia urma să aibă loc la conacul Applewhite. Fata și-a umplut o valiză cu haine și a plecat la aeroport. Când a văzut-o ieșind pe ușă, Ric a simțit un fior de teamă.[3] Se temea că sora lui mai mică va face o greșeală enormă, grăbindu-se să trăiască alături de un bărbat pe care abia dacă îl cunoștea.

Pe 17 mai, un avion a aterizat pe pista aeroportului Burbank, scara a fost coborâtă, iar Louie a urcat în fugă treptele ca s-o îmbrățișeze pe Cynthia. Apoi a dus-o acasă, pentru a-i face cunoștință cu familia lui. Zamperinii au fost cuceriți imediat de farmecul ei, la fel cum se întâmplase și cu Louie.

După vizită, când au plecat din casa familiei lui, Louie a avut impresia că Cynthia se îndepărtase de el. Poate că în timpul vizitei fusese rostit un cuvânt sau fusese aruncată o privire care făcuse aluzie la toate lucrurile pe care ea nu le știa. Sau poate că tânăra își reexaminase deciziile impulsive, adoptate în vârtejul amețitor al îndrăgostirii. Indiferent care

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 13 aprilie 1946; Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946.

2 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 25 aprilie 1946; Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008.

3 Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008.

ar fi fost explicația, Louie a simțit că o pierde pe Cynthia. Și-a ieșit din fire și, pe neașteptate, i-a spus că poate ar trebui să anuleze logodna. Cynthia a intrat în panică și s-au certat destul de rău.[1] Când s-au calmat, au luat o decizie.

Pe 25 mai, într-o zi de sâmbătă, aceeași în care ziarele reproduceau declarația lui Louie că se va însura la sfârșitul verii, Louie și Cynthia au mers la Biserica Mântuitorului Nostru, unde îi aștepta familia Zamperini. El purta uniforma de paradă, iar tânăra era îmbrăcată într-un taior simplu de culoare crem. Unul dintre amicii din colegiu ai lui Louie a condus-o la altar, după care Louie și Cynthia și-au rostit jurămintele. Nu avuseseră timp să pregătească un tort special pentru nuntă, așa că tortul preparat de Sylvia pentru aniversarea lui Pete din ziua anterioară a jucat un dublu rol.

Bănuind că prietenii lui Louie ar putea pregăti farse pentru noaptea nunții, tinerii însurăței s-au furișat într-un hotel obscur, iar Cynthia a telefonat acasă. Vestea ei a cauzat o adevărată explozie. Tânăra mireasă a stat toată seara cu receptorul la ureche, plângând, în timp ce mama ei, care depusese eforturi considerabile pentru a organiza o nuntă la toamnă, o mustruluia vehement. Louie i-a stat alături, ascultând cum soția îi era condamnată pentru că se măritase cu el, și a încercat zadarnic s-o determine să închidă telefonul. În cele din urmă, a luat o sticlă de șampanie, a deschis-o, a băut-o până la fund și s-a culcat singur.[2]

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Ibidem.

Capitolul 35

Declinul

Din celălalt capăt al încăperii, păreau trei bărbați obișnuiți. Era o seară din a doua jumătate a anului 1946. Louie stătea la o masă din Florentine Gardens, un club de seară din Hollywood, cu Cynthia cuibărită lângă el. Phil și Cecy veniseră în vizită din Indiana. Fred Garrett traversase orașul pentru a li se alătura la cină. Phil și Louie își zâmbeau încântați. Ultima dată fuseseră împreună în martie 1944, când Phil era evacuat din Ofuna și niciunul dintre ei nu știa dacă va trăi să-l mai revadă pe celălalt.

Bărbații pălăvrăgeau radiind de bucurie. Fred, care urma să devină în curând controlor de trafic aerian, avea o proteză de picior nouă și, cu chef de petrecere, țopăia pe ringul de dans pentru a le arăta tuturor că încă putea să se miște plin de vigoare. Phil și Cecy intenționau să se mute în New Mexico, unde el avea de gând să înceapă o afacere cu materiale plastice. Louie și Cynthia radiau după luna de miere, pe care o petrecuseră împărțind același sac de dormit în munții iubiți de el, unde Cynthia, în ciuda școlilor de elită absolvite, se dovedise receptivă la tot felul de pozne. Louie reîncepuse să alerge și clocotea de planuri mărețe, guraliv și vesel ca înainte de război. Când bărbații s-au aplecat unul spre celălalt, ca să le pozeze fotografilor, se părea că uitaseră de toate întâmplările prin care trecuseră.

La un moment dat în toiul râsetelor și conversațiilor pline de viață, un chelner a pus înaintea lui Fred o farfurie pe care, alături de antreuri, se afla o lingură de orez alb. A fost suficient. Fred a început să urle din senin, furios, isteric, răcnind cu asemenea forță la chelner, încât s-a învinețit la

față. Louie a încercat să-l calmeze, însă Fred nu mai putea fi rațional. Își pierduse controlul.

Chelnerul a îndepărtat iute orezul, iar Fred și-a regăsit cumpătul, însă vraja se rupsese.[1] Pentru bărbații aceștia, nimic nu avea să mai fie vreodată la fel.

La sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, mii de foști prizonieri ai japonezilor, denumiți „prizonierii de război din Pacific", și-au început viața postbelică. Din punct de vedere fizic, aproape toți se găseau într-o stare deplorabilă. Un prizonier de război din Pacific, indiferent dacă fusese infanterist sau aviator, slăbise în captivitate 27 kg în medie, o cifră teribilă, ținând seama de faptul că trei sferturi din prizonieri cântăriseră cel mult 72 kg la înrolare. Tuberculoza, malaria, dizenteria, malnutriția, anemia, bolile de ochi și rănile purulente erau omniprezente. Într-una dintre rețelele de spitale, medicii au descoperit sechele de beri-beri umed la 77% dintre prizonierii de război și de beri-beri uscat la jumătate dintre ei. În jur de 84% dintre prizonierii de război canadieni prezentau afecțiuni neurologice. Abundau bolile respiratorii cauzate de infecții și de aerul irespirabil din fabrici și mine. Numeroși prizonieri erau schilozi și desfigurați, fiindcă oasele fracturate nu le fuseseră îndreptate, iar dinții le fuseseră distruși de bătăi și de anii în care mestecaseră țărână odată cu mâncarea. Alții orbiseră din cauza malnutriției. Zeci de bărbați erau atât de bolnavi, încât, după eliberarea din lagăre, trebuiau să stea în spitale mai multe luni după repatriere. Unii n-au reușit să se refacă.

Rănile fizice erau cronice, debilitante și uneori letale. Un studiu întocmit în 1954 a descoperit că, în primii doi ani de după război, foștii prizonieri de război din Pacific au decedat într-un număr de aproape patru ori mai mare decât rata

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

normală pentru cei de vârsta lor și au continuat să moară la rate neobișnuit de mari timp de mulți ani după aceea. Repercusiunile asupra sănătății s-au întins adeseori pe decenii întregi; un studiu ulterior a constatat că, la 22 de ani după război, foștii prizonieri din Pacific aveau rate de spitalizare de două până la opt ori mai mari decât foștii prizonieri de război europeni, pentru o mulțime de boli.

Desigur, consecințele fizice ale captivității au fost teribile, însă cele emoționale s-au dovedit mult mai perfide, mai răspândite și mai persistente. În primii șase ani postbelici, psihonevroza a fost unul dintre cele mai uzuale diagnostice în cazul foștilor prizonieri de război din Pacific spitalizați. La aproape 40 de ani după război, un studiu a constatat că peste 85% din foștii prizonieri din Pacific sufereau de tulburări de stres posttraumatic (PTSD), caracterizate, printre altele, prin flashbackuri, anxietate și coșmaruri. Iar într-un studiu din 1987, în jur de 80% din foștii prizonieri de război din Pacific aveau „deficiențe psihiatrice", 60% manifestau tulburări anxioase, mai mult de 25% aveau PTSD și aproape 20% sufereau de depresii. Pentru unii a existat o singură cale de scăpare: un studiu din 1970 a raportat că foștii prizonieri de război din Pacific comiteau cu 30% mai multe sinucideri decât grupul-martor al studiului.[1]

Toate aceste afecțiuni, fizice și emoționale, au avut urmări devastatoare. Veteranilor li se acordau compensații bazate pe

1 Dr. Norman S. White, scrisoare către editor, *Hospital and Community Psychiatry,* noiembrie 1983; Bernard M. Cohen şi Maurice Z. Cooper, *A Follow-up Study of World War II Prisoners of War,* Government Printing Office, Washington, D.C., 1955; D. Robson *et al.,* „Consequences of Captivity: Health Effects of Far East Imprisonment in World War II", *JM: An International Journal of Medicine,* vol. 102, nr. 2, 2009, pp. 87-96; dr. Robert Ursano şi dr. James Rundell, „The Prisoner of War", *War Psychiatry,* Office of the Surgeon General, Washington, D.C., 1995, pp. 431-456.

gradul lor de invaliditate, care era cuprins între 10 și 100%. În ianuarie 1953, la aproape 8 ani după încheierea războiului, o treime din foștii prizonieri de război din Pacific au fost clasificați cu grad de invaliditate situat între 50 și 100%.

Astfel de statistici mărturiseau câte ceva despre existențe chinuite și uneori distruse. Flashbackurile, în care oamenii își retrăiau traumele și nu puteau deosebi iluzia de realitate, erau la ordinea zilei. Coșmarurile intense erau aproape omniprezente. Foștii prizonieri aveau episoade de somnambulism în care își retrăiau suferința din lagăre și se trezeau urlând, plângând sau înjurând. Unii se culcau pe podea pentru că nu puteau dormi pe saltele, se fereau instinctiv, terorizați, când treceau avioane pe deasupra și aveau obiceiul de a face provizii de hrană. Un pacient avea o halucinație recurentă în care își vedea prietenii prizonieri morți trecând pe lângă el. Altul era incapabil să-și reamintească războiul.[1] Milton McMullen nu se putea opri din folosirea cuvintelor japoneze, un obicei care-i fusese inoculat.[2] Dr. Alfred Weinstein, care-l infectase pe Pasăre cu dizenterie la Mitsushima, era mânat de impulsul de a scotoci prin lăzile de gunoaie.[3*] Un număr uriaș de foști prizonieri s-

1 Knox, *op. cit.,* pp. 461, 463, 478-479.

2 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005.

3 Weinstein, *op. cit.,* p. 316* Revenit acasă în criza de locuinţe postbelică, Weinstein a contractat un împrumut de 600.000 de dolari, a construit un complex rezidenţial în Atlanta şi a oferit cele 140 de apartamente veteranilor, cu chirii de sub 50 de dolari pe lună. „Priorităţile: 1) Foşti prizonieri de război; 2) Veterani decoraţi cu *Purple Heart;* 3) Veterani care au luptat peste hotare; 4) Veterani; 5) Civili" comunica anunţul său. „Preferăm foşti infanterişti, puşcaşi marini şi personal înrolat în Marină. Pot trimite cereri şi foşti membri ai Aviaţiei, însă numai dacă încetează să ne spună cum au câştigat ei războiul." Una dintre regulile lui interziceau accesul membrilor KKK, fapt care i-a atras telefoane de amenințare. „Le-

au refugiat în alcoolism. Un studiu despre foștii prizonieri de război din Pacific a descoperit că peste un sfert dintre ei au fost diagnosticați ca alcoolici.

Navigatorul Raymond „Hap" Halloran se parașutase în Tokio după doborârea avionului său B-29. Când a ajuns pe sol, Halloran a fost bătut de o gloată de civili, apoi capturat de autoritățile japoneze, care l-au torturat, l-au închis într-o cușcă pentru porci și l-au ținut în boxa unui grajd de cai care ardea în timpul bombardamentelor. L-au despuiat în pielea goală și l-au expus în grădina zoologică Ueno din Tokio, legat într-o cușcă goală de tigri, astfel încât civilii să se poată holba la corpul lui murdar și acoperit de răni.[1] A flămânzit în asemenea hal, încât a slăbit 45 kg.

După eliberare și opt luni petrecute în spital, Halloran s-a întors acasă, în Cincinnati. „Nu mai eram același Raymond de 19 ani pe care mama îl sărutase la despărțire într-o dimineață de toamnă a anului 1942", a scris el. Era foarte agitat și îi era frică de orice i s-ar fi apropiat din spate. Nu putea dormi cu brațele acoperite deoarece se temea că va fi nevoit să se lupte cu atacatori. Avea coșmaruri îngrozitoare și se trezea ieșind în goană în curte și țipând după ajutor. Evita hotelurile, întrucât crizele lui îi deranjau pe ceilalți locatari. La mai bine de 60 de ani după război, el a continuat să fie afectat de „controlul inadecvat al inventarului": avea 8 perne și 6 ceasuri în dormitor, cumpăra mai multe haine și provizii decât ar fi avut nevoie vreodată și depozita stive întregi de alimente. Însă Halloran s-a numărat printre norocoși. Dintre cei cinci supraviețuitori din echipajul său, doi au murit de

---

am dat adresele mele de la birou şi de acasă", a spus Weinstein, „şi le-am spus că mai am încă puşca de calibrul 0,45 cu care împuşcam *carabao* [bivoli de apă]". Cf. „Georgia: No Shenanigans", *Time,* 2 ianuarie 1950.

1 Raymond Halloran, interviu prin e-mail, 3 martie 2008.

alcoolism.[1*]

Unii foști prizonieri de război aproape își pierdeau mințile din cauza furiei. Vederea unui asiatic sau auzirea câtorva cuvinte în japoneză le cauza multora tremurături, accese de plâns, violență sau flashbackuri. Un fost prizonier de război, de obicei blând și tăcut, îi scuipa pe toți asiaticii pe care-i vedea.[2] Imediat după război, în Letterman General Hospital patru foști prizonieri de război au încercat să atace un asistent care avea origine japoneză, neștiind că era un veteran american.[3]

Foștii prizonieri de război din Pacific afectați de diverse tulburări nu aveau încotro să se îndrepte. McMullen a venit din Japonia zguduit de coșmaruri și atât de agitat, încât abia putea vorbi coerent. Când a povestit familiei prin ce trecuse, tatăl l-a acuzat că mințea și i-a interzis să mai vorbească despre război. Zguduit și profund deprimat, McMullen nu putea mânca și a slăbit din nou, ajungând la numai 40 kg. S-a prezentat la un spital pentru veterani, unde medicii s-au mulțumit să-i prescrie injecții cu vitamina B12. În timp ce-i povestea prin ce trecuse unui oficial din armată, acesta a ridicat telefonul și a început să vorbească cu altcineva. După doi ani, McMullen s-a pus din nou pe picioare, dar fără să fi scăpat vreodată complet de trecut. La 60 de ani după Ziua Victoriei, visele continuau să-l readucă în lagăr.[4] Reamintirea experiențelor de război era atât de chinuitoare, încât îl zdruncina timp de săptămâni întregi.

1* Când Halloran s-a parașutat deasupra orașului Tokio, avionul Zero care-l doborâse s-a repezit spre el. Halloran a fost convins că va fi răpus cu mitraliera, așa cum se întâmplase cu mulți aviatori. Dar, în loc să tragă, pilotul l-a salutat. După război, Halloran și acel pilot, Isamu Kashiide, au devenit prieteni apropiați.

2 Burke, *op. cit.,* p. 184.

3 Knox, *op. cit.,* p. 465.

4 Milton McMullen, interviu telefonic, 16 februarie 2005.

Prizonierii de război din Pacific care au revenit acasă în 1945 au fost cu toții niște oameni distruși. Ei cunoscuseră direct, pe pielea lor, vasta capacitate a omului de a suferi, ca și capacitatea la fel de vastă și dorința însetată a unora dintre oameni de a cauza suferință. Ei purtau în suflet amintiri oribile, cu torturi și umilințe, precum și sentimentul acut de vulnerabilitate generat de conștientizarea rapidității cu care puteau fi dezarmați și dezumanizați. Mulți se simțeau singuri și izolați după ce îndură seră abuzuri pe care oamenii obișnuiți nu le puteau înțelege. Demnitatea le fusese spulberată și înlocuită cu un sentiment profund de rușine și nimicnicie. Și înțelegeau, de asemenea, în mod acut că nimeni nu putuse să-i salveze de această tragedie. Revenirea acasă însemna pentru ei experimentarea unei profunde și periculoase solitudini.

Pentru acești oameni, strădania centrală a vieții postbelice era restaurarea demnității și găsirea unei căi prin care să vadă că lumea nu se reduce la amenințările neantului. Nu exista o cale unică și corectă spre pacea interioară, ci fiecare trebuia să-și găsească propria soluție, pe potriva propriului trecut. Unii au reușit. Pentru alții războiul n-avea să se încheie de fapt niciodată. Unii s-au retras în izolare meditativă ori s-au pierdut în escapism. Iar în cazul altora, anii de mânie reprimată, de teroare și umilință s-au concentrat în ceea ce Jean Améry, supraviețuitor al Holocaustului, avea să numească „o sete clocotitoare și purificatoare de răzbunare”.[1]

Petrecerea lunii de miere în munți fusese ideea Cynthiei, iar Louie s-a bucurat de generozitatea ei și de faptul că ea a

1 Jean Améry, *At the Mind's Limits: Contemplations by a Survivor of Auschwitz and Its Realities*, Indiana University Press, Bloomington, 1998, p. 40.

ales ceva atât de drag inimii lui. „Trebuie să te uiți în jur și să-ți amintești cum arată copacii dealurile, pâraiele lacurile”, îi scria el înainte de nuntă. „…Eu te voi vedea toată viața printre ele.”[1] Deși adormea alături de Cynthia în fiecare noapte, Louie a continuat să-l vadă pe Watanabe pândindu-i în vise. Totuși, sergentul stătea oarecum la distanță, ca și cum ar fi fost intimidat sau poate doar în așteptare. Era lucrul cel mai apropiat de tihnă pe care l-a cunoscut Louie de când *Green Hornet* izbise apa.

Întoarcerea în Los Angeles îi adusese din marile spații deschise ale naturii în limitările casei deținute de mama lui Harry Read. Cynthia nu se simțea în largul ei acolo, iar Louie dorea să-i ofere locuința pe care și-o visa. Trebuia să-și găsească o carieră, însă îi lipsea pregătirea necesară. Întrucât plecase din USC înainte de a-și da toate examenele, nu avea diplomă de absolvire, un document esențial pe o piață a muncit ticsită de veterani și de foști muncitori în fabricile care produseseră arme și provizii pentru război. Ca mulți sportivi de elită, Louie se concentrase asupra sportului în anii de facultate și nu se gândise niciodată în mod serios ce va face după ce-și va agăța ghetele în cui. Acum, când se apropia de vârsta de 30 de ani, nu știa cum avea să-și câștige existența.

N-a depus niciun efort pentru a-și găsi o carieră sau o slujbă „de la 9 la 5”, cu salariu fix. Celebritatea lui atrăgea mulți oameni, iar unii dintre aceștia i-au propus afaceri în care își putea investi asigurarea pe viață, pe care îi fusese permis s-o păstreze. A mers în magazinele cu produse militare de-acum inutilizabile, a cumpărat barăci de tip Quonset și le-a revândut studiourilor cinematografice. A procedat la fel cu răcitoare, apoi a investit într-o tehnologie pentru telefonie. A obținut profituri respectabile, dar fiecare

1 Louis Zamperini, scrisoare către Cynthia Applewhite, 4 mai 1946.

investiție și-a sfârșit repede existența. Obținea, totuși, un venit îndeajuns de constant încât să-i permită să închirieze un apartament pentru el și Cynthia. Era micuț și situat într-un cartier ieftin din Hollywood, însă Cynthia s-a străduit din răsputeri să-l facă intim și primitor.

La sfârșitul primei sale zile în noul apartament, Louie s-a întins în pat, a închis ochii și s-a afundat într-un vis. Ca întotdeauna, Pasărea era acolo, dar acum nu mai șovăia. Sergentul era aplecat deasupra lui și îl izbea cu centura peste față, cu un șuierat atât de bine cunoscut. Și a revenit în fiecare noapte. Louie se simțea din nou neajutorat, neputând să fugă de el ori să-l alunge.[1]

Așa că s-a dedicat cu trup și suflet antrenamentelor. Drumețiile lungi s-au transformat în alergări. Forțele îi reveneau și piciorul nesigur nu-l mai durea. A luat-o încetișor, gândindu-se mereu la Londra anului 1948. Țintea la cursa de 1.500 m, dar, dacă simțea că nu face față, putea reveni la 5.000 m sau chiar la 3.000 în obstacole. Fără să forțeze, a început să parcurgă o milă în 4 minute și 18 secunde, cu numai două secunde în plus față de timpul obținut de învingătorul din cursa Zamperini Invitational la care asistase în martie. Își revenea pe deplin.

Cu toate acestea, simțea că alergarea nu mai este pentru el ca pe timpuri. În trecut simțea că îl eliberează, pe când acum parcă se silea să alerge. Alergarea în sine nu-i mai producea nicio plăcere, însă Louie nu avea o altă soluție pentru zbuciumul lui interior. Și-a dublat volumul antrenamentelor, însă corpul lui era de altă părere.

Într-o zi, în prezența Cynthiei, care ținea cronometrul, Louie a încercat să vadă cât de repede putea să alerge distanța de 2 mile. Destul de devreme în timpul cursei, a simțit un junghi de durere, ca o pulsație, de-a curmezișul

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

gleznei stângi, acolo unde se accidentase la Naoetsu. Știa foarte bine că n-ar trebui să forțeze, însă forțarea era tot ce-i rămăsese acum. Când a încheiat prima milă, glezna îi era străbătută de ace de durere. A continuat însă, alergând cu gândul la Londra.

Spre sfârșitul ultimului tur de stadion, a avut impresia că glezna îi este brusc retezată. A ajuns la linia de sosire pe jumătate țopăind și s-a prăbușit. Timpul obținut era cel mai bun înregistrat pe distanța de 2 mile în 1946 pe coasta Pacificului, dar asta nu mai conta. N-a putut umbla timp de o săptămână și avea să șchiopăteze câteva săptămâni după aceea. Un medic i-a confirmat temerile: efectele accidentării din timpul războiului se accentuaseră într-un mod dezastruos.[1] Totul se terminase pentru el.

Louie s-a simțit distrus. Pierduse pentru totdeauna ceea ce-l salvase în copilărie. Ultima baricadă din interiorul lui s-a prăbușit. În timpul zilei, îi era imposibil să nu se gândească la Pasăre. În timpul nopții, sergentul îl biciuia cu sălbăticie și, pe când centura îl șfichiuia, Louie se lupta să ajungă la atacatorul său și să-l prindă de beregată. Însă, oricât de tare ar fi strâns, ochii aceia continuau să-i apară în minte. Se trezea mereu zbierând și ud leoarcă de transpirație. Îi era frică să mai adoarmă.

A reînceput să fumeze. Nu exista niciun motiv pentru a se abține de la alcool, așa că în fiecare seară dădea peste cap câteva pahare de vin în timp ce gătea, astfel încât Cynthia avea la cină un soț cherchelit. Invitațiile la cluburi au continuat să sosească și acum i se părea în regulă să accepte băuturile gratuite care îi erau oferite cu regularitate. La

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, scrisoare către Edwin Wilber, mai 1946; John P. Stripling, „Striptees”, *Torrance Herald*, 28 noiembrie 1946.

început a consumat doar bere, apoi a trecut la alcool tare. Dacă se amețea suficient, putea să înece războiul pentru o vreme. În scurtă timp a ajuns să bea atât de mult, încât își pierdea cunoștința, dar era mulțumit; pierderea cunoștinței îl salva de sosirea monstrului în pat. Neizbutind să-l convingă să renunțe, Cynthia a încetat să mai iasă cu el prin localuri. Louie o lăsa singură în fiecare seară, plecând prin oraș pentru a uita de război.

Furia – sălbatică, irațională și imposibil de înfrânat – a început să-l consume. Odată a înjurat un bărbat pentru că traversa prea încet pe trecerea de pietoni în fața mașinii lui, iar acesta l-a scuipat. Louie a tras mașina pe dreapta, a sărit afară și, pe când Cynthia țipa la el să înceteze, l-a lovit pe necunoscut până l-a doborât la pământ. În altă zi, când un bărbat dintr-un bar a lăsat din greșeală o ușă deschisă, de care s-a lovit, Louie a provocat imediat o încăierare stânjenitoare, care s-a sfârșit prin a-l băga pe celălalt cu nasul în țărână.

Mintea a început să-i deraieze. Odată stătea la bar când a auzit un zgomot puternic și neașteptat, poate motorul unei mașini. Fără să-și dea seama, s-a trezit pe podea, tremurând; întregul bar amuțise, toți clienții îl priveau fix. În altă seară, bea ceva tărie, cu mintea rătăcindu-i, când cineva din apropiere a răcnit ceva în cursul unei discuții vesele cu prietenii. Louie, cu mintea tulburată, a crezut că aude *„Keirei!”*. A sărit îndărăt, cu spatele drept, cu capul ridicat, cu inima bubuindu-i în piept, așteptând șuieratul centurii cu cataramă. În secunda următoare, iluzia s-a destrămat și a văzut că, din nou, toți clienții din bar se holbează la el. S-a simțit rușinat și umilit.

Într-o zi, l-a copleșit un sentiment ciudat și inexplicabil; pe neașteptate, războiul se simțea în jur și înăuntrul lui nu ca o amintire, ci ca o *experiență reală* – cu toate luminile

orbitoare, scrâșnetele, duhoarea, urletele și teroarea lui. În secunda următoare a revenit în prezent, derutat și înspăimântat. A fost primul lui flashback. După aceea însă, dacă zărea o urmă de sânge sau o încăierare într-un bar, totul lua forma lagărului de prizonieri, iar atmosfera, lumina, sunetele și propriul corp erau așa cum fuseseră, fără să poată evada din ele. Uneori simțea păduchi și purici mergându-i pe piele, deși nu vedea absolut nimic. Toate astea îl făceau să bea și mai mult.

Cynthia l-a îndemnat să caute ajutor, așa că Louie s-a dus, fără chef, la un psiholog dintr-un spital pentru veterani. A vorbit despre război și coșmaruri, dar s-a întors acasă simțindu-se la fel de tulburat ca înainte. După două sau trei ședințe, a abandonat.

Într-o zi a deschis un ziar și a văzut un articol care i-a captat atenția. Un fost prizonier de război intrase într-un magazin și îl văzuse acolo pe unul dintre foștii lui temniceri. Respectivul a chemat poliția, care l-a arestat pe presupusul criminal de război. În timp ce citea, Louie a simțit cum toată furia lui se focalizează într-o singură direcție. S-a văzut găsindu-l pe Pasăre, doborându-l, însângerându-i fața cu pumnii și apoi strângându-l de gât. În visul acela cu ochii deschiși, l-a omorât pe Pasăre încet, savurând suferința pe care i-o cauza, făcându-și torționarul să simtă toată durerea, oroarea și neajutorarea pe care le trăise el. Venele îi zvâcneau surescitate, parcă îndemnându-l să treacă la acțiune.

Louie nu știa ce se întâmplase cu Pasărea, dar era sigur că, dacă s-ar fi putut întoarce în Japonia, i-ar fi dat de urmă. Avea un răspuns clar și răspicat față de efortul permanent al lui Watanabe de a-i distruge omenia: „Eu sunt om în continuare.” Nu putea concepe alt mod prin care să se mântuiască.

Găsise, așadar, o altă misiune, care să-i înlocuiască

Olimpiada pierdută. Avea să-l ucidă pe Pasăre.[1]

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

Capitolul 36

Trupul de pe munte

Era prima iarnă de după război. Un polițist bătrân își târa picioarele printr-un sat aflat în munții din Prefectura Nagano, ciocănea la uși, punea întrebări și trecea mai departe. Nemulțumit de faptul că nu-l găsise pe Mutsuhiro Watanabe, Ministerul Afacerilor Interne își reînnoise eforturile și trimisese fotografii și informări despre fugar la toți șefii de secții de poliție din Japonia, cărora li se ordonase să raporteze de două ori pe lună despre progresele înregistrate. Polițiștii întreprindeau aproape zilnic percheziții și interogatorii. Într-o singură prefectură, în căutarea lui Mutsuhiro au fost implicați 9.100 de polițiști.[1] Cel din Nagano făcea parte din efortul respectiv.

Pe la amiază, polițistul a ajuns la cea mai mare casă din sat, în care locuia un fermier cu familia sa. Cineva i-a deschis ușa, iar familia, crezând că polițistul este un operator de recensământ, l-a invitat să intre. Înăuntru, polițistul a găsit un fermier bătrân și trupeș, pe soția sa și muncitorul lor, care locuia cu ei. În timp ce muncitorul pregătea o farfurie cu murături și o ceașcă de ceai, tratația tradițională destinată musafirilor, polițistul a scos fotografia lui Watanabe în uniformă de sergent. Îl cunoșteau pe bărbatul acesta? Niciunul dintre ei nu-l văzuse vreodată.

Polițistul a plecat și a trecut la casa vecină. Habar nu avea că fugarul pe care-l căuta stătuse chiar în fața lui, oferindu-i

1 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

farfuria cu murături.[1]

Watanabe a ajuns în Prefectura Nagano în luna septembrie din anul precedent, după ce fugise din casa fratelui său, apoi din Kofu. Ajuns în stațiunea Manza, cu ape termale, a tras la un han. Își alesese o identitate falsă, Saburo Ohta, un nume banal, care n-avea cum să atragă atenția ori să rămână în memoria cuiva. Purta mustață, pe care și-o lăsase să crească în ultimele zile ale războiului. Le-a spus oamenilor că se refugiase din Tokio și că-i muriseră toate rudele, o situație care în Japonia postbelică era la fel de uzuală precum orezul alb. Și-a jurat să trăiască sub exigența a două imperative: tăcerea și răbdarea.[2]

Manza constituia o alegere bună, fiind frecventată de mulțimi în care Watanabe se putea pierde. Însă în scurt timp a început să-și spună că ar fi fost mai bine să se ascundă în regiunile muntoase, izolate, ale prefecturii. L-a întâlnit pe fermierul bătrân și i-a propus să lucreze pentru el în schimbul unui acoperiș deasupra capului și al meselor zilnice. Fermierul l-a dus în satul său, iar Watanabe s-a stabilit acolo ca om bun la toate în gospodărie.

În fiecare seară, după ce se întindea pe o saltea din paie pe podeaua din casa fermierului, Watanabe nu putea să adoarmă. În toată Japonia, cei mai mulți dintre suspecții de crime de război fuseseră prinși și erau acum ținuți în închisori, așteptându-și procesele. Îi cunoscuse personal pe unii dintre acei oameni. Aveau să fie judecați, condamnați, unii executați. El era liber. Pe paginile pe care și-a consemnat sentimentele cauzate de fuga sa, Watanabe a scris că se simțea vinovat când se gândea la respectivii acuzați. A

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956.
2 Ibidem.

reflectat, de asemenea, la comportamentul pe care-l avusese față de prizonierii de război și s-a autodescris ca „puternic” și „strict când le-am cerut prizonierilor să respecte regulile”. „Sunt eu vinovat?” a scris Watanabe. N-a răspuns la această întrebare și nici nu și-a exprimat vreo remușcare. Chiar și când a scris despre recunoștința lui față de fermierul care l-a angajat, tot n-a putut vedea analogia cu oamenii neajutorați care-i căzuseră în mâini.

Radioul din casa fermierului era ținut adeseori deschis, iar de fiecare dată Watanabe asculta reportaje despre fugari suspectați de crime de război. În timpul difuzării reportajelor, scruta chipurile gazdelor sale, îngrijorat că l-ar putea suspecta. Ziarele abundau în asemenea articole despre fugari, descriși ca „dușmani ai omenirii”. Astfel de afirmații îi răneau sentimentele. I se părea scandalos că Aliații, care „nu aveau să ierte”, vor superviza procesele japonezilor și considera că numai Dumnezeu avea dreptul să-l judece. „Mi-a venit să strig: «Nu-i cinstit!»”, avea să scrie el.

Tensiunea vieții sub o identitate falsă îl consuma. Se temea în mod special de soția fermierului, a cărei privire părea mereu bănuitoare. Somnul venea cu greutate, așa încât trebuia să muncească până la istovire pentru a adormi. Se întreba permanent dacă trebuia sau nu să se predea.

Într-o seară, pe când focul murea în vatră, Watanabe s-a apropiat de fermier și i-a spus cine este. Bătrânul l-a ascultat, cu ochii ațintiți asupra flăcărilor, plescăind ușor cu limba pe proteza dentară.

— Se spune că gura nestăpânită aduce rele, a zis el în cele din urmă. Ar trebui să fii atent ce vorbești.

N-a mai adăugat nimic și i-a întors spatele.

*

În timp ce Watanabe stătea ascuns, alți oameni care

maltrataseră prizonieri de război erau arestați, duși la închisoarea Sugamo din Tokio și judecați pentru crime de război. Aproximativ 5.400 de japonezi au fost judecați de Statele Unite și de alte națiuni; 4.400 au fost condamnați, dintre care 984 au primit pedeapsa capitală, iar 475 au fost condamnați la închisoare pe viață.[1] Peste 30 de membri ai personalului din Ofuna au fost condamnați la sentințe ce au totalizat aproximativ 350 de ani de închisoare. Bucătarul cel hoț, Tatsumi „Crețul" Hata, a fost condamnat la 20 de ani. Masajiro „Rahat" Hirayabashi, care bătuse nenumărați prizonieri și o omorâse pe rața Gaga, a primit 4 ani de închisoare. Comandantul Kakuzo Iida, „Mumia", a fost condamnat la moarte deoarece contribuise la decesul a cinci captivi. A fost condamnat și Sueharu Kitamura – „Măcănilă" –, care-și mutilase pacienții, îl ciomăgise pe Harris și contribuise la decesul a patru prizonieri, dintre care unul fusese dus din Ofuna la sfârșitul războiului, cu câteva ore înaintea morții, țipând într-una „Mac-mac!". Kitamura a fost condamnat la spânzurătoare.[2]

Kaname Sakaba, comandantul din Omori, a fost condamnat la închisoare pe viață. Dintre cei de la Naoetsu, au fost judecați șase gardieni civili, care au fost condamnați și spânzurați. Au fost condamnați și șapte soldați japonezi: doi au fost spânzurați, patru au primit închisoare pe viață cu muncă silnică, iar unul a primit 20 de ani de închisoare.[3]

---

1 John W. Dower, *Embracing Defeat: Japan in the Wake of World War II,* Norton, New York, 1999, p. 447.

2 „Jap Officers to Be Hanged for POW Brutality", *San Mateo* (California) *Times,* 13 octombrie 1948; William R. Gill și Davis P. Newton, „A Compilation of Biographical Source Documents Concerning Major William Herald Walker, U.S. Army Air Force (1919-1945), a Prisoner of War in Japan During World War II", 1999; „8th Army Commission Court Gives Sentence to POW Torturers", *Pacific Stars and Stripes,* 29 februarie 1948.

3 Lyon, *op. cit.,* pp. 49-51.

Poliția l-a găsit pe Jimmie Sasaki lucrând ca agent de legătură între Marina japoneză și trupele de ocupație. Minținд ca-ntotdeauna, el le-a spus anchetatorilor că cei care se ocupau de interogatorii în Ofuna au fost „întotdeauna blânzi cu prizonierii", că el nu văzuse niciodată vreun prizonier maltratat și că prizonierii se plângeau rareori. În urma chestionărilor, a ieșit la iveală poziția sa reală în Ofuna: nu fusese interogator-șef, cu rang echivalent celui de amiral, așa cum pretinsese, ci doar un interpret de rang modest. Acest om, care și-a schimbat de atâtea ori stăpânul, a încercat și de această dată să intre în grațiile noilor stăpâni, vorbindu-le despre datoria lui față de America și întrebându-i dacă nu putea primi o slujbă în armata americană, în loc de slujbă, a primit o sentință, fiind acuzat de ordonarea maltratării a câtorva captivi, dintre care unul fusese înfometat și torturat până la moarte. Deși mărturia depusă la proces a părut să ridice îndoieli enorme în privința vinovăției sale, Sasaki a fost condamnat la 6 ani de muncă silnică.[4]

În felul acesta, călătoria stranie și încâlcită prin război a fostului prieten al lui Louie s-a sfârșit în închisoarea Sugamo, unde a fost un deținut model, îngrijind o grădină de zarzavat și o livadă. Rămâne un mister cine a fost Jimmie Sasaki: un spion iscusit și o piesă conștientă de rolul său în mașinăria terorii din Japonia sau un fel de victimă nevinovată a împrejurărilor?

Cel mai trist dintre destinele postbelice ale persoanelor

4 Kunichi Sasaki şi James Kunichi Sasaki, înregistrări din RG 331, RAOOH, WWII, 1907-1966, SCAP, Legal Section, Administration Division and Prosecution Division, NACP: Kunichi Sasaki, Isamu Sato, Kazuo Akane, 1945-1948, Investigation and Interrogation Reports; Nakakichi Asoma *et al.,* dosare de judecată, exponate, apel şi clemenţă; Nakakichi Asoma *et al.,* 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1952, Charges and Specifications, 1945-1948.

care au condus lagărele în care a trăit Louie a fost cel a lui Yukichi Kano, soldatul din Omori care a riscat totul pentru a-i proteja pe prizonierii de război și care probabil că le-a salvat viața câtorva dintre ei. Imediat după anunțarea sfârșitului războiului, el s-a întâlnit cu un grup de gardieni beți, care mergeau împleticindu-se către barăci cu săbiile scoase, decișiși să sfârtece câțiva captivi. Kano și un alt bărbat s-au pus în calea lor și, după o încăierare scurtă, i-au oprit. Kano a fost un erou, dar, când americanii au venit să elibereze lagărul, doi dintre ei au încercat să-i rupă însemnele de pe uniformă. Bob Martindale a intervenit și i-a mustruluit furios. Temându-se ca nu cumva Kano să fie acuzat din greșeală de crime de război, Martindale și alți câțiva foști prizonieri au întocmit o scrisoare de recomandare pentru el înainte de a pleca spre casă.[1]

Scrisoarea aceea n-a ajutat la nimic; Kano a fost arestat și închis, fiind suspectat de crime de război. Rămâne neclar motivul, întrucât el a fost menționat pozitiv în multe mărturii ale prizonierilor de război, care l-au lăudat pentru bunătatea sa. O explicație poate fi că numele lui era similar cu numele a doi dintre cei mai brutali gardieni: Tetsutaro Kato, un oficial din Omori despre care se spune că ar fi călcat în picioare un prizonier până era să-l lase fără suflare[2], și Hiroaki Kono, acolitul lui Watanabe din Naoetsu. Au trecut luni de zile, dar Kano a rămas tot în închisoare, speriat și umilit, fără să fie nici acuzat, nici anchetat. A redactat o scrisoare tânguitoare în care a rugat autoritățile să-l

1 Martindale, *op. cit.,* pp. 230, 240; Gamble, *op. cit.,* p. 339; Yukichi Kano, „Statement of Yukichi Kano, Tokyo P.O.W. Camp H.Q. (Omori)", nedatat, din documentele lui Robert Martindale; Yukichi Kano, SCAP, Legal Section, Administration Division (10/02/1945-04/28/1952), File Unit from RG 331; RAOOH, WWII 1907-1966 Series Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1952, NACP.

2 Martindale, *op. cit.,* p. 141.

investigheze pentru a-și putea reabilita numele. „Îmi dau cuvântul că n-am făcut nimic rău”, a scris el.[1]

În iarna anului 1946, Kano a fost reabilitat în cele din urmă, iar MacArthur a ordonat eliberarea lui. Kano s-a mutat în Yokohama și a lucrat pentru o firmă de import-export. Le-a dus dorul prietenilor săi prizonieri, dar, vreme de ani întregi, a ezitat să-i contacteze. „M-am gândit că ar trebui să mă abțin să le scriu deoarece scrisoarea mea le-ar reaminti de zilele grele din Omori, pe care, sunt sigur, ar dori să le uite”[2], i-a mărturisit el lui Martindale în 1955. A murit ceva mai târziu, de cancer.

În satul de munte unde era cunoscut sub numele Saburo Ohta, Watanabe a trecut printr-o iarnă aspră.[3] Vizita polițistului îl tulburase. După plecarea acestuia, soția fermierului l-a privit pe Watanabe într-un fel care i s-a părut edificator. Când se lăsa noaptea, bărbatul rămânea treaz, gândindu-se doar la arestare și execuție.

La sosirea verii, lui Watanabe i s-a cerut să-l însoțească pe fiul fermierului, care umbla prin țară și vindea curele din piele. Traseul stabilit avea să-i poarte prin orașe mari, în care Watanabe era cu certitudine căutat, dar el trăia aici mulțumită fermierului și a trebuit să accepte. Watanabe și-a pus ochelari pentru a-și camufla trăsăturile și a pornit la drum, plin de neliniște.

Au mers în Akita și Niigata, orașe portuare, pline de oameni, unde nimeni nu s-a uitat de două ori la el. Pe măsură ce temerea că va fi descoperit i s-a destrămat,

---

1 Yukichi Kano, „Statement of Yukichi Kano, Tokyo P.O.W. Camp H.Q. (Omori)”, nedatat, din documentele lui Robert Martindale.

2 Yukichi Kano, scrisoare către Robert Martindale, 23 decembrie 1955.

3 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America”, *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956, traducere din japoneză.

Watanabe a început să se destindă. În orașe, conversația era dominată de subiectul războiului și fiecare avea propria opinie despre comportamentul soldaților japonezi, mai ales al acelora acuzați de crime de război. Oamenii vorbeau despre felul cum se desfășura vânătoarea suspecților, iar Watanabe a ascultat cu atenție.

Revenirea în societate l-a făcut să-și dorească să-și revadă familia. S-a gândit că mama lui trebuia să se afle în Tokio, cu ocazia vizitei estivale regulate la sora lui, Michiko. Dorul de ele l-a copleșit. A scos pachetul de cărți de joc primit de la sora lui și a încercat să-și ghicească viitorul. Cărțile i-au spus că nu va păți nimic dacă își va vizita familia. Într-o zi toridă din toiul verii 1946, s-a suit într-un tren spre Tokio.

Momentul ales nu putea fi mai nefavorabil. Eforturile depuse în timpul iernii pentru găsirea sa nu aduseseră niciun fel de indicii, așa că polițiștii își dublaseră străduaniile.[1] O fotografie recentă a lui Watanabe fusese multiplicată și distribuită peste tot, alături de o informare ce-l descria ca fiind un bărbat „despre care se știe că preferă perversiuni" ce pot fi satisfăcute „oriunde există dame de consumație". Întrucât cetățenii japonezi aveau obligația să-și înregistreze modificările de adresă, polițiștilor li s-a ordonat să examineze registrele în căutarea bărbaților care călătoreau singuri. De asemenea, polițiștii erau instruiți să monitorizeze tranzacțiile de la birourile de rații și să cutreiere clădirile poștei, gările și autogările, stațiile de taxiuri, debarcaderele feriboturilor, minele, zonele rău famate, hotelurile și pensiunile dubioase și să supravegheze orice afaceri care ar fi putut atrage un bărbat care vorbea franceza fluent. Inspirată probabil de indiciul că Watanabe s-ar fi putut sinucide, poliția a început

1 Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

să investigheze toate decesele, naturale sau nu, de după noiembrie 1945, mai ales pe acelea în care decedatul nu fusese identificat. În clipa în care, cuprins de dorul casei, a ieșit din ascunzătoare și a pornit spre Tokio, Watanabe a intrat practic în toiul vânătorii.[1]

Shizuka Watanabe se afla în casa lui Michiko împreună cu alți doi copii ai ei când ușa din față s-a deschis și a intrat Mutsuhiro. În odaie s-a lăsat tăcerea, iar membrii familiei l-au privit fix preț de câteva momente, după care s-au uitat de la unul la celălalt. Copleșit de emoție și ametit de căldura amiezii, Mutsuhiro s-a clătinat pe picioare, temându-se că va leșina. Michiko tocmai intra în încăpere și și-a zărit uimită fratele. Familia a sărbătorit de îndată reuniunea.

Mutsuhiro a rămas două ore în casa lui Michiko, bând și ascultându-le relatările despre arestări, interogatorii, urmăriri și percheziții. Nu a spus nimic despre locurile pe unde fusese, considerând că era mai bine ca ei să nu cunoască detalii. Însă timpul trecea, iar familia începea să se agite, de teamă că vor fi surprinși de detectivi, care trecuseră pe acolo cu numai două zile în urmă. La ora 14, Shizuka l-a avertizat pe Mutsuhiro că era momentul din zi când detectivii soseau de obicei pentru percheziție. Mutsuhiro i-a liniștit, spunând că în cărțile de ghicit văzuse că totul va fi bine.

S-au auzit pași afară. Sosiseră detectivii. Familia Watanabe a sărit în picioare. Cineva a azvârlit lucrurile lui Mutsuhiro într-un dulap. Altcineva a înhățat paharele și le-a pus în chiuvetă. Mutsuhiro s-a dus iute în odaia rezervată pentru ceremonia ceaiului și a închis ușa. În urma lui a auzit pași. Un grup de detectivi a intrat imediat în încăperea din care tocmai ieșise. I-a auzit vorbind cu mama și cu sora lui, spunându-le că, dacă va fi prins, va fi tratat bine.

---

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America”, *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956, traducere din japoneză.

Detectivii se aflau la numai câțiva metri de el, de cealaltă parte a ușii. Cu inima bubuind, Mutsuhiro a încercat să decidă dacă să fugă sau să se ascundă aici. Odaia era micuță, presărată de perne, dar avea un dulap. A deschis cu multă grijă ușa glisantă a dulapului și s-a înghesuit înăuntru. A decis să nu închidă ușa, temându-se să nu facă zgomot. A rămas locului, cu palma peste gură pentru a-și înăbuși zgomotul respirației.

Ușa odăii s-a deschis. Un detectiv s-a uitat înăuntru.

— Aveți mult spațiu, a comentat el către familie.

A urmat o pauză, timp în care a privit în jur. Dacă s-ar fi uitat la dulap, l-ar fi văzut pe Mutsuhiro.

— E-n regulă, a anunțat detectivul.

Ușa s-a închis. Detectivii au plecat.

Mutsuhiro dorise să rămână aici peste noapte, dar episodul abia încheiat l-a determinat să se răzgândească. I-a spus mamei că va încerca s-o revadă peste doi ani. După aceea a plecat, revenind „în lumea solitudinii", cum avea să scrie.[1]

Watanabe s-a întors în sat. Neavând succes cu vânzarea curelelor din piele, fiul fermierului a deschis o cafenea în localitate, iar Watanabe a devenit chelnerul lui.

Fermierul i-a făcut lui Watanabe o propunere. Mijlocirea căsătoriilor continua să fie o practică uzuală în Japonia, iar fermierul îi găsise o femeie potrivită. Watanabe se simțea ispitit de idee; era singur și nefericit, îi plăcea ideea însurătorii. Totuși, având în vedere situația în care se afla, căsătoria părea imposibilă. A refuzat.

Tânăra respectivă a venit totuși la el. Când fiul fermierului s-a îmbolnăvit, ea l-a vizitat și, fiind curios, Watanabe a intrat în camera bolnavului ca s-o vadă. A pomenit de

1 Mutsuhiro Watanabe, *op. cit.*

romanul pe care-l citea fiul fermierului, gândindu-se că – așa cum avea să scrie –, „dacă ei îi plăceau cărțile, atunci înțelegea sufletul și greutățile vieții omenești”.[1] În însemnările sale despre acea întâlnire, n-a menționat dacă a găsit la tânără înțelegerea respectivă, totuși se pare că i-a plăcut de ea și a apreciat că ar fi „o gospodină bună”. O parte din el părea să-și dorească să se îndrăgostească de ea, mai ales că își imagina că iubirea „mi-ar putea salva existența de zi cu zi”.

Tânăra s-a simțit atrasă de chelnerul arătos și a început să frecventeze cafeneaua pentru a se afla în preajma lui. Watanabe și-a păstrat secretă identitatea. Femeia le-a povestit părinților despre el, cu speranța de a le obține binecuvântarea pentru nuntă, însă, după ce a reflectat mult, Watanabe a decis că trebuia să pună capăt relației. I-a spus femeii doar că purta „o povară care ar fi făcut-o nefericită”.[2]

După aceea, a pus capăt existenței confortabile pe care și-o crease în sat. Și-a părăsit slujba și a plecat. A rătăcit prin câmpiile ierboase din Nagano, de-a lungul râului Chikuma, și s-a angajat ca văcar.[3] Incapacitatea de a stăpâni animalele încăpățânate l-a exasperat. Simțea cum îl apucă disperarea. La apusul soarelui, ridica ochii spre maiestuosul vulcan Asama și privea fuiorul de fum care se răsucea de pe înălțimile lui, cu vitele păscând dedesubt.

În munții Okuchichibu din Japonia se află piscul sfânt Mitsumine, cu versanții acoperiți de păduri și care are în vârf un templu străvechi. În toamna anului 1946, printre văgăunile și râpele muntelui au fost găsite două corpuri, cu

1 Ibidem.
2 Ibidem.
3 Ibidem.

un pistol între ele – un bărbat și o femeie.[1] Nimeni nu le cunoștea identitatea.

Polițiștii au mers la Shizuka Watanabe și i-au cerut ei și familiei să-i însoțească pe munte. Au suit pe Mitsumine și, cu ajutorul călăuzelor, au ajuns la trupuri. Shizuka a privit silueta neînsuflețită a tânărului.[2]

Ziarele japoneze au publicat vestea senzațională: Mutsuhiro Watanabe, unul dintre oamenii cei mai căutați din Japonia, era mort.[3] El și femeia, probabil o amantă, se sinuciseseră.

1 „From Chief of Hyogo Prefectural Police Force", 21 noiembrie 1950, raport, din documentele lui Frank Tinker; Mutsuhiro Watanabe (Sgt.), vol. 1-3, 1945-1952, Dosarul 201 Prizonieri de război 1945-1947, SCAP, Legal Section, Administrative Division, RAOOH, RG 331, NACP.

2 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956.

3 Ibidem.

Capitolul 37

Funii răsucite

Louie nu știa nimic despre moartea lui Watanabe. În timp ce trupurile erau găsite pe muntele Mitsumine, el se dezintegra în Hollywood. Consuma mult alcool, era bântuit de flashbackuri, urla și se zbătea în ghearele coșmarurilor, îi sărea țandăra din orice și se punea imediat pe înjurat. Uciderea lui Watanabe devenise obsesia lui secretă, febrilă, căreia îșidedicase viața. Petrecea ore în șir lovind cu furie într-un sac de box dintr-o sală de sport aflată în apropierea apartamentului său, pregătindu-și corpul pentru confruntarea pe care o credea salvatoare. Orice ar fi făcut sau oriunde ar fi umblat, se gândea doar la crimă.

În anii 1947 și 1948, Louie s-a aruncat cu ochii închiși în tot felul de afaceri pentru a strânge banii necesari călătoriei în Japonia.[1] Când l-a vizitat, Ric, fratele Cynthiei, l-a găsit înconjurat de lingușitori și paraziți, care încercau să-l exploateze. Unul dintre ei l-a convins pe Louie să investească 7.000 de dolari pentru a cumpăra și revinde utilaje pentru terasamente în Filipine, promițându-i că-și va dubla investiția. Louie a semnat cecul și, de atunci, nu l-a mai văzut niciodată pe investitorul cu pricina. A înființat după aceea o companie în parteneriat pentru un vapor de pasageri în Tahiti, dar creditorii au confiscat vaporul. Înființarea unei companii cinematografice în Egipt a avut o soartă similară. S-a gândit chiar să se înroleze ca mercenar în vederea unei lovituri de stat într-o țărișoară din Caraibe și încă reflecta la această propunere când operațiunea a fost anulată. El și un partener au încheiat o înțelegere verbală cu oficialități

1 Louis Zamperini, interviu telefonic.

mexicane, care le-au acordat exclusivitatea în a le elibera americanilor autorizații pentru pescuit. Când partenerul s-a dus să semneze acordul, automobilul lui s-a ciocnit de un camion, iar înțelegerea a murit odată cu el. De fiecare dată când Louie reușea să adune niște bani, îi pierdea în altă întreprindere eșuată și, astfel, revenirea în Japonia trebuia amânată din nou.

Alcoolul îi oferea un răgaz în care să uite de toate. Evident că, treptat, n-a mai băut fiindcă așa dorea, ci fiindcă avea nevoie. În timpul zilei nu se atingea de pahar, dar serile, când se apropia momentul somnului și al coșmarurilor, îl copleșea nevoia de alcool. În scurt timp, dependența i-a devenit atât de intensă, încât, atunci când a mers cu Cynthia în Florida să-i viziteze familia, a insistat să-și aducă acasă atât de multă băutură, încât a trebuit să demonteze bancheta din spate a Chevroletului ca să poată încăpea în mașină.

Devenise un individ pe care el însuși nu-l mai recunoștea. Într-o seară, s-a așezat la un bar de pe Sunset Boulevard, a băut toată seara și a sfârșit prin a ajunge beat turtă. Pe lângă el a trecut un cuplu, iar Louie s-a întors, s-a întins și a pipăit fundul femeii. S-a trezit după aceea afară din local, unde fusese dus pe sus de un amic. Falca îi pulsa de durere, iar amicul îl mustruluia cu severitate. Treptat, a înțeles că prietenul femeii îl lovise, trimițându-l în lumea viselor.

În altă seară, a lăsat-o pe Cynthia acasă și s-a dus la un restaurant din Hollywood cu doi prieteni din zilele sale de alergător. Destul de devreme, după ce a băut o singură bere, așa cum avea să-și reamintească, s-a simțit straniu de amețit, s-a scuzat și a ieșit afară. Iar după aceea, timpul s-a fragmentat în segmente lipsite de continuitate. Se afla în mașină și șofa, însă nu știa unde se afla sau cum ajunsese acolo. A rătăcit dezorientat pe străzi și a ajuns într-un cartier de pe dealuri, cu vile somptuoase și peluze generoase. Capul

i se învârtea întruna. A oprit mașina și a coborât. În fața lui se afla un copac; a urinat pe el.

Când s-a întors spre mașină, n-a mai putut-o găsi. S-a împleticit prin bezna umedă, cu mintea cuprinsă de ceață, căutând în van ceva familiar. A mers pe jos toată noaptea, speriat, rătăcit, bâjbâind zadarnic după luciditate.

Când răsăritul de soare a luminat împrejurimile, și-a dat seama că stătea în fața blocului său. A deschis ușa și a văzut-o pe Cynthia, care-și frângea mâinile de îngrijorare. S-a prăbușit în pat. După ce s-a trezit și s-a îmbrăcat, nu și-a amintit nimic din noaptea anterioară și n-a putut înțelege de ce-i erau tocite tocurile pantofilor, noi-nouți. A ieșit din casă și a privit în jur, însă n-a putut găsi mașina, așa că a telefonat la poliție și a anunțat că-i fusese furată. După două zile, polițiștii i-au comunicat că-i descoperiseră mașina într-un cartier bogat din Hollywood Hills. Louie s-a dus până acolo și, la fața locului, i-au revenit în minte amintiri din noaptea aceea, purtând cu ele atmosfera eterică a unui coșmar.

Cynthia l-a implorat pe Louie să nu mai bea. Zadarnic.

Cu cât Louie se prăbușea mai mult, cu atât mai puțin își putea ascunde declinul. Ric Applewhite a observat că era germofob, ba chiar ipohondru, spălându-se într-una pe mâini și dezinfectând de fiecare dată robinetele și țeava de apă. Unii dintre prieteni l-au certat în privința băuturii, dar cuvintele lor n-au avut niciun efect. Când Payton Jordan l-a văzut în ce hal a ajuns, și-a dat seama că avea necazuri, însă nu l-a putut convinge să-i spună despre ce era vorba. Și Pete era îngrijorat în privința lui Louie, dar știa numai de problemele lui financiare. N-avea habar că Louie ajunsese alcoolic, nici

că pusese la cale un plan nebunesc pentru a ucide pe cineva.[1]

Cynthia era profund tulburată de metamorfoza soțului ei. Comportamentul lui în public era înspăimântător și stânjenitor. În privat, o trata adesea caustic și aspru. Cynthia încerca din răsputeri să-l calmeze, însă fără succes. Odată, pe când Louie era plecat de acasă, ea a decorat bucătăria lor monotonă cu picturi minuțioase înfățișând flori și animale, sperând să-i facă o surpriză. El nici măcar n-a observat.

Rănită și îngrijorată, Cynthia a simțit că nu-l poate readuce pe Louie la starea sa inițială. Durerea ei a devenit furie, iar cei doi soți au început să se certe din ce în ce mai violent. Ea l-a pălmuit și a aruncat cu farfurii după el; Louie a strâns-o cu atâta putere de braț, încât i l-a învinețit. Odată, la întoarcerea acasă, a descoperit că Cynthia trântise de podea toate obiectele casabile dintr-o cameră. În timpul unei petreceri pe iahtul andocat al unui prieten, soția sa pregătise cina pentru toți; Louie a tratat-o cu atâta sarcasm de față cu toți prietenii lor, încât ea a părăsit ambarcațiunea. El a urmat-o în fugă și a prins-o de gât, iar Cynthia l-a pălmuit. După aceea a plecat la părinții ei, iar el s-a întors singur acasă.

Cynthia a revenit în cele din urmă. S-au chinuit mai departe împreună. Când a rămas fără bani, Louie a apelat la un prieten pentru un împrumut de 1.000 de dolari, punându-și ca garanție Chevroletul decapotabil. Banii s-au dus în altă investiție ratată, așa că, la termenul achitării datoriei, a fost nevoit să predea cheile mașinii.

În copilărie, pe când se grăbea spre școală, Louie s-a

1 Ric Applewhite, interviu telefonic, 12 martie 2008; Louis Zamperini, interviu telefonic; Payton Jordan, interviuri telefonice, 13, 16 august 2004; Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

împiedicat odată pe o scară și a căzut. S-a ridicat, dar s-a împiedicat din nou și iar a căzut. A treia oară la fel. S-a ridicat din nou, convins că Dumnezeu însuși îi pune piedici. Acum se gândea la același lucru. Și-a spus că Dumnezeu se distra cu el. Când auzea predici la radio, închidea furios aparatul. I-a interzis Cynthiei să meargă la biserică.

În primăvara anului 1948, Cynthia l-a anunțat că este însărcinată. Louie a fost fericit, dar, în același timp, gândul la responsabilitățile sporite l-au asediat cu disperare și vinovăție. În vara aceluiași an, la Londra, suedezul Henry Eriksson câștiga medalia olimpică de aur în cursa de 1.500 m. În Hollywood, Louie a băut și mai mult.

Nimeni nu putea ajunge la sufletul lui fiindcă, de fapt, Louie nu revenise niciodată pe deplin acasă. În lagăr fusese bătut și adus într-o stare de obediență dezumanizată, într-o lume în care Pasăre era suveran absolut; și acum continua să trăiască în aceeași lume. Watanabe îi răpise demnitatea și-l lăsase umilit, rușinat și neputincios, iar Louie credea că numai Pasărea i-o putea restitui, provocându-i suferință și ucigându-l pe fostul său călău. Deținător cândva al unui optimism extraordinar, Louie credea acum că unica lui speranță stătea în crimă.

Paradoxul răzbunării este că-i face pe oameni dependenți de aceia care le-au făcut rău, crezând că eliberarea lor de durere va sosi doar când îi vor face pe torționarii lor să sufere. Căutând moartea lui Watanabe pentru a se elibera pe sine, Louie se înlănțuise, din nou, de tiranul său. În timpul războiului, Pasărea nu a vrut să-l lase în pace pe Louie; după război, Louie nu voia să-l lase în pace pe Pasăre.

*

Într-o noapte de la sfârșitul anului 1948, Louie dormea lângă Cynthia. S-a afundat într-un vis, iar Pasărea s-a ridicat

din nou deasupra lui. Centura a șfichiuit aerul, apoi Louie a simțit catarama izbindu-i capul; durerea i-a fulgerat tâmpla. Centura i-a lovit din nou țeasta, apoi iarăși. Louie a ridicat mâinile spre beregata lui Pasăre și i-a cuprins-o cu degetele. Acum el ajunsese deasupra sergentului și se zbăteau împreună, încleștați.

S-a auzit un țipăt, poate de la Louie, poate de la Pasăre, dar Louie a continuat să se lupte, încercând să-și omoare adversarul. Apoi totul a început să se schimbe. Louie, în genunchi, cu Pasăre sub el, a privit în jos. Chipul lui Pasăre se transformase.

Louie stătea peste Cynthia și o strângea de gât. Femeia zbiera disperată, cu ultimele puteri. Louie își strangula soția însărcinată.

I-a dat drumul și a sărit în lături. Cynthia s-a tras înapoi, icnind și plângând. Louise a rămas pe întuneric lângă ea, îngrozit, cu pijamaua îmbibată de transpirație. Cearșafurile erau răsucite în funii în jurul lui.

Micuța Cynthia Zamperini, pe care o alintau „Cissy", s-a născut la două săptămâni după Crăciun. Louie s-a simțit atât de fermecat de ea, încât nu lăsa pe nimeni s-o țină în brațe și-i schimba doar el scutecele. Însă nici fetița nu l-a putut desprinde de alcoolism sau de obsesia ucigașă. În stresul și lipsa de odihnă specifice îngrijirii unui nou-născut, Louie și Cynthia s-au certat întruna, cu violență. Când mama Cynthiei a venit să le dea o mână de ajutor, a izbucnit în plâns la vederea apartamentului. Louie continua să bea fără nicio reținere.

Într-o zi, când se întorcea acasă din oraș, Cynthia și-a găsit soțul zgâlțâind-o pe Cissy, care plângea. A țipat îngrozită și i-a smuls fiica din mâini. Înspăimântat de sine însuși, Louie o ținea dintr-o beție în alta. Cynthia n-a mai

putut rezista. I-a telefonat tatălui, care i-a trimis bani să revină în Miami Beach. A decis să ceară divorțul.

Și-a strâns lucrurile, a luat pruncul și a plecat. Louie a rămas singur. Nu-i mai rămăseseră decât alcoolul și ostilitatea, emoția despre care Jean Améry avea să scrie că „ne țintuiește pe toți pe crucea trecutului nostru ruinat”[1].

În cealaltă parte a lumii, la începutul unei seri de la sfârșitul anului 1948, Shizuka Watanabe stătea la parterul unui restaurant cu etaj din districtul Shinjuku, în Tokio. Strada era animată de oameni ieșiți pentru cină sau pentru cumpărături. Shizuka stătea cu fața spre ușă, privind chipurile încețoșate ce treceau întruna.

Apoi l-a văzut. Dincolo de ușă, fiul ei mort o privea dintre trecători.[2]

1 Améry, *op. cit.,* p. 68.

2 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America”, *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956, traducere din japoneză.

Capitolul 38

Chemarea

Pentru Shizuka Watanabe, momentul zăririi fiului trebuie să fi răspuns unei speranțe disperate. Cu doi ani în urmă, fusese suită pe un munte pentru a vedea un mort care semăna cu Mutsuhiro. Toți, până și rudele ei, crezuseră că el era acela, iar ziarele anunțaseră sinuciderea lui Mutsuhiro.[1] Totuși, Shizuka simțise o undă de îndoială. Poate că trăise aceeași senzație pe care o simțise și Louise Zamperini când dispăruse Louie, o șoaptă maternă care-i spunea că fiul ei trăiește. Se pare că ea nu și-a mărturisit îndoielile în public, ci, în secret, s-a agățat de făgăduiala pe care i-o făcuse Mutsuhiro la ultima lor întâlnire, în Tokio, în vara anului 1946: pe 1 octombrie 1948, la ora 19, el va încerca s-o întâlnească într-un restaurant din districtul Shinjuku, în Tokio.[2]

În timp ce ea aștepta ziua aceea, alții au început să se întrebe dacă Mutsuhiro era cu adevărat mort. Cineva a căutat numărul de serie al pistolului său și a constatat că nu coincidea cu al armei găsite lângă cadavru. Desigur, se putea ca Mutsuhiro să fi folosit alt pistol; totuși, la examinarea corpului fuseseră identificate trăsături care păreau diferite de ale fugarului. Detectivii nu puteau afirma cu certitudine că Watanabe era mortul, însă nici nu puteau confirma că nu era el. Așa că s-au reluat căutările, iar poliția și-a întors iarăși atenția asupra familiei Watanabe.[3]

Urmărită aproape peste tot unde mergea, cu

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956, traducere din japoneză.
2 Ibidem.

corespondența interceptată, cu prietenii și familia chestionați, Shizuka a îndurat supravegherea minuțioasă vreme de doi ani. Când a sosit 1 octombrie 1948, s-a dus pe ascuns la restaurant, păcălindu-și urmăritorii. Iar acolo și-a întâlnit fiul, o fantomă vie.[1]

Vederea lui i-a adus teamă și, în același timp, fericire. Ea știa că Mutsuhiro își asuma un risc uriaș apărând în public, sub ochii unei mulțimi care auzise cu certitudine despre faptul că era căutat. I-a vorbit doar câteva minute, stând foarte aproape de el și străduindu-se să-și înfrâneze surescitarea din glas. Cu chip grav, el a întrebat-o despre tacticile polițiștilor. Nu i-a spus nimic despre locul unde trăiește sau cu ce se ocupă. Îngrijorați să nu atragă atenția, mama și fiul au decis să se despartă. Mutsuhiro i-a spus că se vor revedea peste doi ani, după care s-a furișat afară pe ușă.

Poliția n-a știut de întâlnire și a continuat să-i urmărească pe Shizuka și copiii ei. Toți cei care-i vizitau erau investigați. De fiecare dată când Shizuka pleca de acasă, detectivi erau pe urmele ei. Când ea se întorcea acasă, detectivii îi chestionau pe aceia la care fusese femeia. Shizuka a fost frecvent interogată, însă la toate întrebările despre fiul ei îi pomenea drept răspuns pe sinucigașii de pe muntele Mitsumine.[2]

Apoi a mai trecut un an. Shizuka n-a mai primit nicio veste de la fiul ei, iar detectivii tot n-au găsit nimic. Peste tot circulau zvonuri despre soarta lui. Se spunea că traversase

---

3 „From Chief of Hyogo Prefectural Police Force", 21 noiembrie 1950, raport, din documentele lui Frank Tinker; Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956.

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956.

2 „From Chief of Hyogo Prefectural Police Force," 21 noiembrie 1950, raport, din documentele lui Frank Tinker.

Marea Chinei și dispăruse în Manciuria. Sau că fusese împușcat de soldații americani. Sau că fusese călcat și omorât de un tren după ce un soldat american l-a legat de șine. Totuși, zvonurile cele mai persistente se terminau cu sinuciderea lui cu pistolul în fața palatului regal sau cu aruncarea într-un vulcan.[1] Pentru aproape toți aceia care-l cunoscuseră, eșecul căutării masive nu putea avea decât o singură concluzie plauzibilă.

Nu se știe dacă Shizuka a crezut în acele zvonuri. Totuși, la ultima lor întâlnire, Mutsuhiro îi oferise un indiciu extrem de neliniștitor. Îi spusese: „Te voi revedea peste doi ani *dacă voi mai fi în viață.*"[2]

În a doua săptămână din luna septembrie a anului 1949, un tânăr slab a coborât dintr-un tren transcontinental care oprise în Los Angeles. Părul lui blond, remarcabil de lung, flutura din creștetul unui cap remarcabil de alungit, care, la rândul său, încununa un corp remarcabil de înalt. Avea o privire directă, un maxilar ferm și un accent legănat de sudist în voce, rezultatul copilăriei petrecute la o fermă de lactate din Carolina de Nord. Se numea Billy Graham.

La 31 de ani, Graham era cel mai tânăr președinte de colegiu din America, conducând Northwestern Schools, un ansamblu format dintr-un seminar teologic, un colegiu de științe umaniste și un seminar în Minneapolis. Era, de asemenea, vicepreședintele organizației evanghelice Youth for Christ Internațional.[3] De ani întregi, străbătea țara în lung și-

1 Martindale, *op. cit.,* p. 248; Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005; Johan Arthur Johansen, *Krigsseileren,* numărul 1, 1991.

2 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956, traducere din japoneză.

3 Cliff Barrows, regizor muzical al lui Graham, interviu telefonic, 22 februarie 2007; Billy Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham,* HarperSanFrancisco and Zondervan, 1997, pp. 92-158.

n lat, promovându-și convingerile, cu un succes inconstant. Ultima lui campanie, în orășelul minier Altoona din statul Pennsylvania, fusese întreruptă de puținii spectatori și de zbieretele unui membru nebun al corului, pe care fusese nevoit să-l dea afară, dar care se tot întorcea, ca ursul la miere. Aerul din așezare era atât de plin cu praf de cărbune, încât Graham a plecat de acolo cu ochii inflamați și înroșiți.

În luna septembrie, într-o parcare pustie de la intersecția dintre Washington Boulevard și Hill Street din Los Angeles, Graham și mica lui echipă au înălțat un cort de circ lung de 145 m, au instalat 6.500 de scaune pliante, au așternut pe jos saci întregi de rumeguș, au montat o scenă de mărimea unei curți spațioase și au instalat în fața ei reproducerea enormă a unei Biblii deschise. Au ținut o conferință de presă în care au anunțat o campanie de trei săptămâni pentru a-i aduce la Hristos pe locuitorii Los Angelesului.[1] În ziare n-a apărut nici măcar o singură știre despre eveniment.

La început, Graham și-a ținut predica în fața unui cort pe jumătate gol, însă vorbele lui directe și mobilizatoare i-au determinat pe oameni să răspândească vestea despre el. Până pe 16 octombrie, data când intenționa să pună capăt campaniei, numărul participanților sporise constant, așa că Graham a decis să continue. Se spune că, după aceea, William Randolph Hearst, magnatul presei, ar fi rostit trei cuvinte către editorii lui: „Lăudați-l pe Graham." Peste noapte, Graham a fost prezentat în articole măgulitoare și, în consecință, 10.000 de oameni se înghesuiau în cortul lui în fiecare seară. Organizatorii au extins cortul și au mai adus câteva mii de scaune, însă locul era atât de aglomerat, încât

1 Graham, *op. cit.,* pp. 143-158; „Billy Graham Acclaimed: Crusade Continues as Over 300.000 Attend", *Van Nuys* (California) *News,* 17 noiembrie 1949; „Old Fashioned Revival Hits Los Angeles", *Gettysburg* (Pennsylvania) *Times,* 2 noiembrie 1949.

sute de persoane trebuiau să stea pe stradă, de unde se străduiau să audă cuvintele predicatorului acoperite de zgomotele traficului. Sesizându-i potențialul și observându-i charisma, mogulii cinematografiei i-au oferit lui Graham un contract pentru un film.[1] Însă el a izbucnit în râs și le-a spus că n-ar face așa ceva nici pentru un milion de dolari pe lună. Într-un oraș care nu se sfia înaintea păcatului, Graham declanșase o renaștere religioasă.

Louie nu știa nimic despre Graham. La patru ani după revenirea din război, el continua să trăiască în apartamentul din Hollywood, pierdut în alcool și în planurile de a-l ucide pe Pasăre. Cynthia se întorsese din Florida, însă numai până la pronunțarea divorțului. Coexistența lor era dificilă și niciunul nu găsea vreo soluție.

Într-o zi din luna octombrie, Cynthia și Louie mergeau pe coridorul din clădirea unde locuiau, când dintr-un apartament au ieșit un chiriaș nou și prietena sa. Cele două perechi au schimbat câteva cuvinte, începând o conversație plăcută. Apoi bărbatul a menționat că în centrul orașului își ținea predica un evanghelist pe nume Billy Graham. Louie s-a întors brusc și s-a îndepărtat.[2]

Cynthia a rămas și l-a ascultat pe vecin. Când a revenit în apartament, i-a zis soțului că dorește să-l audă pe Graham vorbind. El a refuzat s-o însoțească.

Cynthia s-a dus singură. A venit acasă înflăcărată și i-a spus lui Louie că nu mai vrea să divorțeze. Vestea l-a făcut să răsufle ușurat, apoi să se îngrozească atunci când Cynthia i-a destăinuit că avusese o revelație religioasă.[3]

---

1 Virginia MacPherson, „Preacher Laughs Off Film Offers to Make Him Star", *San Mateo* (California) *Times,* 12 noiembrie 1949.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 *Ibidem*; Cliff Barrows, regizor muzical al lui Graham, interviu telefonic, 22 februarie 2007.

Apoi, în timpul unei cine la Sylvia și Harvey, după masă, în bucătărie, Cynthia a povestit despre revelația ei din cortul lui Graham și despre cum își dorea ca Louie să meargă acolo și să-l asculte. Însă el s-a posomorât și a refuzat cu fermitate.[1] Discuția în contradictoriu a continuat toată seara și în ziua următoare. Cynthia l-a recrutat în sprijinul ei pe noul vecin și, împreună, l-au asediat pe Louie. Timp de câteva zile, el și-a menținut refuzul și a început să-i ocolească pe amândoi, știind că Graham avea să părăsească orașul în curând. Însă predicatorul și-a prelungit șederea, iar Cynthia și-a combinat rugămințile cu o minciună. Pe Louie îl fascina știința, așa încât i-a spus că predicile lui Graham discutau în amănunt despre știință. Detaliul a fost îndeajuns de incitant încât să încline balanța. Și Louie a cedat.[2]

Billy Graham începuse să obosească. Predicase în fața unor mulțimi vaste ore în șir, șapte zile pe săptămână. Fiecare predică în sine era istovitoare fiindcă vorbea cu glas tare și-și puncta cuvintele prin gesturi largi ale mâinilor, brațelor și corpului. Se scula la ora 5 dimineața și rămânea în cort până noaptea târziu, consiliind suflete nefericite.

Slăbise și cearcăne întunecate îi conturau ochii. Uneori simțea că, dacă va înceta să se mai miște, picioarele i se vor înmuia, așa încât a început să se plimbe prin amvonul său improvizat, tocmai ca să nu cadă. Odată, cineva i-a adus un prunc, iar el a întrebat al cui era copilul. Lipsea de atâta vreme de acasă, încât nu și-a recunoscut propria fiică.[3] Tânjea să pună capăt campaniei, dar succesul ei îl asigura că Providența are alte planuri.

Când Louie și Cynthia au intrat în cort, el a refuzat să

1 Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 Graham, *op. cit.*, pp. 156-157.

înainteze dincolo de rândurile din spate. S-a așezat acolo, cu o expresie morocănoasă pe chip. Avea să asiste la predică cu condiția ca imediat după aceea să meargă acasă și să nu mai audă niciodată nimic despre subiectul respectiv.

Tăcerea s-a lăsat peste cort. De undeva, de afară, s-a auzit un sunet ascuțit, de chemare. Louie cunoștea bine acel sunet, încă din copilărie, când stătuse treaz lângă Pete, tânjind să evadeze. Era șuieratul unui tren.[1]

Când Graham a apărut, Louie a fost surprins. Se așteptase la un șarlatan superficial, care se crede stăpânit de Duhul Sfânt, din genul acelora pe care-i văzuse în copilărie predicând lângă Torrance. Însă în fața lui a apărut acum un bărbat vioi și îngrijit, cu vreo doi ani mai tânăr ca el. Deși îl durea gâtul și a rugat să-i fie amplificat sonorul la microfon, ca să nu-și forțeze glasul, Graham nu și-a dovedit în niciun alt fel oboseala. I-a rugat pe ascultători să-și deschidă Bibliile la capitolul 8 din Evanghelia după Ioan.[2]

> Iar Iisus S-a dus la Muntele Măslinilor. Dar dimineața iarăși a venit în templu și tot poporul venea la El; și El, șezând, îi învăța. Și au adus la El fariseii și cărturarii pe o femeie, prinsă în adulter, și, așezând-o în mijloc, au zis Lui: Învățătorule, această femeie a fost prinsă asupra faptului de adulter. Iar Moise ne-a poruncit în Lege ca pe unele ca acestea să le ucidem cu pietre. Dar Tu ce zici? Și aceasta ziceau, ispitindu-L, ca să aibă de ce să-L învinuiască. Iar Iisus, plecându-Se în jos, scria cu degetul pe pământ. Și stăruind să-L întrebe, El S-a ridicat și le-a zis: Cel fără de păcat dintre voi să arunce

1 Billy Graham, „The Only Sermon Jesus Ever Wrote”, Los Angeles, 22 octombrie 1949, înregistrare audio, BGEA.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

cel dintâi piatra asupra ei. Iarăși plecându-Se, scria pe pământ. Iar ei auzind aceasta și mustrați fiind de cuget, ieșeau unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni și până la cel din urmă, și a rămas Iisus singur și femeia, stând în mijloc. Și ridicându-Se Iisus și nevăzând pe nimeni decât pe femeie, i-a zis: Femeie, unde sunt pârâții tăi? Nu te-a osândit niciunul? Iar ea a zis: Niciunul, Doamne. Și Iisus i-a zis: Nu te osândesc nici Eu. Mergi; de acum să nu mai păcătuiești.[1*]

Louie a devenit atent. După ce a descris cum Iisus s-a ridicat din genunchi după o noapte de rugăciuni, Graham și-a întrebat ascultătorii cât trecuse de când nu se mai rugaseră cu adevărat. A revenit apoi la Iisus, care se aplecase și scrisese cu degetul în nisip lângă picioarele fariseilor, făcându-i să fugă speriați.

— Oare ce au văzut ei că scrisese Iisus? a întrebat Graham, iar Louie a simțit cum i se strânge stomacul.

Predicatorul a continuat:

— Bezna nu ascunde ochii Domnului. Dumnezeu vă scrie viața din clipa în care v-ați născut până în clipa când muriți. Iar când veți sta în fața Lui în ziua Judecății de Apoi, veți spune: „Doamne, eu n-am fost un om chiar atât rău", dar ei vor coborî ecranul și vor proiecta filmul vieții voastre din leagăn până în mormânt; și veți auzi toate gândurile care v-au trecut prin minte în fiecare minut din fiecare zi și în fiecare secundă din fiecare minut; și veți auzi toate cuvintele pe care le-ați rostit. Iar propriile voastre cuvinte, propriile gânduri și propriile fapte vă vor condamna când veți sta înaintea lui Dumnezeu în ziua aceea. Iar Dumnezeu va

1* *Evanghelia după Ioan*, 8, 1-11; *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortoxode Române, Bucureşti, 2001 (n.red.).

spune: „Depărtează-te de la Mine.”[1*]

Louie a simțit cum îl cuprinde o furie plină de indignare, aprinsă de flacăra unui chibrit nevăzut. „Eu *sunt* un om bun”, s-a gândit el. *„Eu sunt un om bun.”*

Însă, în același timp în care își spunea aceste cuvinte, a simțit minciuna din ele. A știut ce devenise. Undeva, la baza furiei lui, bântuia o neliniște fără nume, tremurul rechinilor ce-și frecau spinările de fundul bărcii. Exista un gând pe care nu trebuia să-l gândească, o amintire pe care nu trebuia s-o vadă. Dorea să fugă, mânat de instinctul copleșitor al unui animal.

Graham și-a privit auditoriul.

— În seara aceasta, aici se află un bărbat care se îneacă, o femeie care se îneacă, un băiat care se îneacă, o fată care se îneacă, pierduți în oceanul vieții.

A vorbit despre iad și mântuire, despre oameni mântuiți și oameni rătăciți, și s-a întors mereu la silueta aplecată care scria litere în nisip. Louie s-a simțit tot mai furios și tot mai tulburat.

— Toate capetele plecate și toți ochii închiși! a rostit Graham invitația tradițională la căință, declarația de credință și iertare a păcatelor.

Louie a prins-o pe Cynthia de braț, s-a ridicat și și-a croit drum afară din cort.

Undeva în depărtare, o sirenă începuse să se tânguie în oraș. Sunetul, care creștea și cobora încet, a trecut prin cort și a fost captat de microfonul care înregistra predica.

În noaptea aceea, Louie a stat neajutorat când centura i-a șfichiuit capul. Corpul care se apleca deasupra lui era al lui

---

1* Extrase din „The Only Sermon Jesus Ever Wrote”, predică de Billy Graham, © 1949 Billy Graham Evangelistic Association. Cu permisiunea autorului. Toate drepturile rezervate. Transcrierea autorului din înregistrarea audio.

Pasăre. Chipul, însă, era al diavolului.[1]

Când s-a trezit din coșmar, Louie a găsit-o pe Cynthia lângă el. În cursul dimineții de duminică, ea a încercat să-l convingă să-l asculte din nou pe Graham. Furios și simțindu-se amenințat, Louie a refuzat. Cei doi s-au certat câteva ore. Epuizat de perseverența ei, Louie a cedat până la urmă, cu o condiție: să plece atunci când Graham va rosti „Toate capetele plecate și toți ochii închiși".[2]

În seara aceea, în cort, Graham a vorbit despre faptul că lumea se găsea într-o epocă a războaielor, un timp caracterizat prin persecuții și suferințe.[3] De ce tace Dumnezeu, a întrebat el, când oameni buni suferă? Și-a început apoi răspunsul, rugând publicul să se gândească la cerul nopții.

— Dacă voi privi bolta în seara aceasta frumoasă din California, voi vedea stelele și voi putea zări urmele pașilor Domnului, a rostit el. Și mă gândesc că Tatăl meu, Tatăl meu din ceruri, le-a pus acolo cu vârful degetului Lui arzător și le ține acolo cu puterea mâinii Lui atotputernice; și El conduce întregul univers, dar nu este atât de ocupat cu conducerea întregului univers încât să nu-mi numere toate firele de păr de pe cap și să vadă o vrabie când cade din zbor, deoarece Dumnezeu este preocupat de mine… Dumnezeu a vorbit prin creația Sa.[4*]

---

1 Billy Graham, „The Only Sermon Jesus Ever Wrote", Los Angeles, 22 octombrie 1949, BGEA; Louis Zamperini, interviuri telefonice.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

3 *Ibidem;* Billy Graham, *„Why God Allows Communism to Flourish and Why God Allows Christians to Suffer",* Los Angeles, 23 octombrie 1949, BGEA.

4* Extrase din *„Why God Allows Communism to Flourish and Why God Allows Christians to Suffer",* predică de Billy Graham, © 1949 Billy Graham Evangelistic Association. Cu permisiunea autorului. Toate

Louie a devenit tot mai încordat. Și-a amintit de ziua când el și Phil, murind încet în barcă, intraseră în zona calmului ecuatorial. Deasupra, cerul era o volbură de lumină; dedesubt, oceanul nemișcat oglindea bolta, iar claritatea lui nu era întreruptă decât de peștii care săreau din apă. Copleșit în asemenea măsură încât amuțise complet, uitându-și setea și foamea, uitând că era pe moarte, Louie simțise doar recunoștință. În ziua aceea crezuse că tot ce se afla în jurul lor era opera unor mâini binevoitoare, infinit de mărețe, un dar plin de milostenie. În anii scurși de atunci, gândul acela se pierduse.

Graham a continuat. A vorbit despre Dumnezeu care pătrunde în lume prin intermediul minunilor și despre binecuvântările imperceptibile ce le ofereau oamenilor puterea de a-și învinge suferința.

— Dumnezeu săvârșește minuni una după alta, a mai spus predicatorul. Dumnezeu a zis: „Dacă suferi, îți voi acorda harul de a merge mai departe."

Louie s-a pomenit gândindu-se la clipa când se trezise în fuzelajul lui *Green Hornet,* în timpul scufundării, când cablurile ce-l blocaseră cu o clipă mai devreme dispăruseră în mod inexplicabil. Și-a reamintit de bombardierul japonez care survolase bărcile, ciuruindu-le cu gloanțe, însă fără ca vreun glonț să-l fi lovit pe el, Phil sau Mac. Se prăbușise în lumi insuportabil de crude, însă le supraviețuise. Când a examinat amintirile acelea în minte, singura explicație pe care a putut-o găsi a fost una în care imposibilul era posibil.

Graham spunea că Dumnezeu le cere oamenilor credință. Invizibilitatea Domnului este testul suprem al acestei credințe. Pentru a ști cine-L vede pe El, Dumnezeu se face pe Sine nevăzut.

Louie strălucea de transpirație. Se simțea acuzat, încolțit,

drepturile rezervate. Transcrierea autorului din înregistrarea audio.

împins de imboldul frenetic de a fugi. Când Graham a cerut plecarea capetelor și închiderea ochilor, s-a ridicat brusc și s-a năpustit spre stradă, trăgând-o pe Cynthia după el.

— Nu pleacă nimeni, a zis Graham. Puteți pleca în timp ce predic, dar nu acum. Toți tac și stau nemișcați. Toate capetele plecate și toți ochii închiși!

Le-a cerut celor care simt credință să înainteze.

Louie și-a croit drum printre credincioșii din rândul său, repezindu-se către ieșire. În minte avea un vârtej de gânduri. Se simțea furios, gata să se bată, pe punctul de a exploda. Dorea să lovească pe cineva.

Când a ajuns pe culoarul din mijloc, s-a oprit. Cynthia, șirurile de capete plecate, rumegușul de sub picioare, cortul din jurul lui, totul a dispărut. L-a copleșit o amintire alungată de mult, amintirea de care fugise chiar în seara trecută.

Se afla în barcă. În fața lui zăcea chircit blândul Phil și scheleticul Mac, abia respirând. Oceanul se întindea la nesfârșit în toate direcțiile, soarele îi apăsa, rechinii vicleni așteptau, dând târcoale. El însuși nu era nimic altceva decât un trup într-o barcă, murind de sete. Simțea cuvinte șoptite pe buzele lui tumefiate. Era o promisiune aruncată spre cer, o promisiune pe care n-o ținuse, o promisiune pe care își îngăduise s-o uite până în clipa aceasta: „Dacă mă vei salva, te voi sluji de-a pururi.” Și, în clipa aceea, stând într-un cort de circ din centrul Los Angelesului, într-o seară senină, Louie a simțit ploaia căzând.

A fost ultimul flashback pe care l-a mai avut vreodată.[1] Louie i-a dat drumul Cynthiei și s-a întors către Graham. Se simțea incredibil de viu. A început să meargă spre el.

— Asta este, a spus Graham. Dumnezeu ți-a vorbit. Apropie-te.

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

Cynthia a stat cu ochii pe Louie tot drumul până acasă. Când au intrat în apartament, bărbatul s-a dus direct la proviziile lui de băutură. Era ora din seară când nevoia punea stăpânire pe el, dar, pentru prima dată în atâția ani, Louie nu dorea să bea. A dus sticlele în bucătărie, le-a destupat și le-a golit în chiuvetă. După aceea a mers prin apartament și a strâns pachetele de țigări, un teanc secret de reviste cu fete deocheate și tot ce mai făcea parte din anii lui ruinați. Le-a aruncat pe toate pe toboganul de la ghenă.[1]

Dimineață s-a trezit simțindu-se purificat. Pentru prima dată în cinci ani, Pasărea nu i-a mai apărut în vise. Pasărea n-avea să mai vină niciodată.

Louie a căutat Biblia de la Forțele Aeriene care îi fusese expediată acasă mamei lui când îl declaraseră mort. A mers în parcul Barnsdall, unde el și Cynthia obișnuiau să se plimbe în zilele mai bune și unde soția lui mergea singură când el o ținea numai în beții. A găsit un loc sub un copac, s-a așezat și a început să citească.[2]

Stând la umbră și în liniște, Louie a simțit o pace profundă. Când se gândea acum la trecut, în el nu mai reverberau suferințele, ci dragostea divină despre care credea că intervenise pentru a-l salva. Nu mai era bărbatul fără valoare, distrus și dat uitării, în care încercase să-l transforme Pasărea. Într-o singură clipă tăcută, furia, spaima, umilința și neajutorarea dispăruseră, în dimineața aceea, Louie a simțit că se naște a doua oară.

Și, încet, a început să plângă.

---

1 Louis Zamperini, interviuri telefonice.

2 Ibidem.

Capitolul 39

Zorii

Într-o dimineață friguroasă din toamna anului 1950, Louie parcurgea drumul lung și neted care ducea spre un complex de clădiri lipsite de ornamente. Pe măsură ce se apropia de arcada ce marca intrarea în complex, a simțit furnicături în tot corpul. Pe arcadă scria „ÎNCHISOAREA SUGAMO" și, dincolo de ea, așteptau gardienii lagărului său de prizonieri de război. Louie revenise în cele din urmă în Japonia.[1]

În anul scurs după intrarea în cortul lui Billy Graham, Louie s-a străduit să respecte o promisiune. A început o viață nouă ca predicator creștin, spunându-și povestea în toată America. Această activitate îi aducea onorarii modeste și donații, suficient cât să-și plătească facturile și să cumpere, cu 150 de dolari, un DeSoto uzat, înlocuind în sfârșit automobilul pierdut ca garanție pentru împrumut. A economisit îndeajuns pentru a achita avansul pentru o casă, totuși rămânea atât de sărac, încât leagănul lui Cissy era unica mobilă din locuință. Louie gătea mâncare pe un reșou, iar el și Cynthia dormeau în saci de dormit lângă leagăn. Abia se descurcau, dar legătura dintre ei fusese reînnoită și aprofundată. Erau fericiți împreună.

În primii ani de după război, Louie fusese obsedat de întoarcerea în Japonia, de uciderea omului care îl distrusese. Însă acum în sufletul lui nu mai exista niciun gând legat de crimă. Venise aici nu pentru a se răzbuna, ci pentru a răspunde la o întrebare.

I se spusese că toți aceia care-l chinuiseră fuseseră

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

arestați, condamnați și închiși aici, în Sugamo. Louie putea să vorbească despre temnicerii lui și să se gândească la ei fără amărăciune, chiar și la Pasăre, dar o întrebare continua să-i roadă adâncul sufletului. Dacă avea să-i mai revadă vreodată, oare pacea interioară pe care și-o găsise se va dovedi suficient de puternică? Neliniștit, s-a decis să meargă la Sugamo și să-i vadă pe acești oameni.

Cu o seară în urmă, Louie îi scrisese Cynthiei pentru a-i spune ce urma să facă. I-a cerut să se roage pentru el.

Foștii gardieni, 850 de bărbați, stăteau cu picioarele încrucișate pe podeaua unei săli comune mari și goale. Stând înaintea lor, Louie le-a privit chipurile.

La început, nu l-a recunoscut pe niciunul. Apoi, departe, în spate, a zărit un chip familiar, apoi altul și altul: Crețul, Nevăstuica, Kono, Jimmie Sasaki. După aceea, pe Măcănilă, care făcuse apel pentru a-i fi comutată sentința de condamnare la moarte. Când a ajuns la el, Louie s-a gândit la Bill Harris.

Lipsea un chip; Louie nu-l zărea niciunde pe Watanabe. Când și-a întrebat însoțitorul despre acesta, i s-a spus că nu se află în Sugamo. Timp de cinci ani, mii de polițiști trecuseră toată Japonia prin sită în căutarea lui, dar nu-l găsiseră.

Pe când Louie își făcea bagajul pentru Japonia, pentru Shizuka Watanabe sosise ziua mult-așteptată: 1 octombrie 1950, data când fiul îi promisese că va veni la ea, dacă avea să mai trăiască. Îi spusese să se ducă în districtul Shinjuku din Tokio, urmând să se întâlnească în același restaurant în care se văzuseră cu doi ani în urmă. La ora 10 și 5 minute în dimineața aceea, polițiștii au văzut-o pe Shizuka suindu-se într-un tren care mergea spre districtul Shinjuku.[1] Se pare că

1 „From Chief of Hyogo Prefectural Police Force", 21 noiembrie 1950, raport poliţie.

Mutsuhiro n-a mai apărut la restaurant.

Shizuka s-a dus la Kofu și a tras la un hotel, unde a stat singură, fără să primească vizitatori. Timp de patru zile, a hoinărit prin oraș, după care a părăsit Kofu brusc, fără să achite cazarea. Poliția a mers s-o chestioneze pe proprietara hotelului. Întrebată dacă Shizuka vorbise despre fiul ei, proprietara a răspuns afirmativ.

„Mutsuhiro a murit deja", îi spusese Shizuka.[1]

În colțul unei odăi din casa ei, Shizuka avea să țină un mic altar închinat lui Mutsuhiro, o tradiție în familiile japoneze îndoliate. În fiecare dimineață, avea să aducă o ofrandă în amintirea fiului ei.[2]

În Sugamo, Louie și-a întrebat însoțitorul ce se întâmplase cu Pasărea. I s-a spus că se credea că fostul sergent, hăituit, exilat și disperat, își făcuse harachiri.[3]

Această veste nu l-a afectat pe Louie. În lagăr, Pasărea îl silise să trăiască în degradare și violențe de neînțeles. Deposedat de orice urmă de demnitate, Louie revenise acasă la o viață pierdută în beznă, bântuit de amintirea lui Watanabe. Dar într-o seară de octombrie, în Los Angeles, el regăsise „zorii", pentru a folosi termenul lui Payton Jordan. În noaptea aceea, sentimentele de rușine și neajutorare ce-i alimentaseră nevoia de a-l urî pe Watanabe au dispărut. Pasărea nu mai era monstrul lui. Nu era decât un om.

În închisoarea Sugamo, când a aflat de soarta lui Watanabe, Louie n-a văzut în minte decât un individ pierdut, o viață ajunsă acum dincolo de mântuire. A simțit ceva ce nu mai simțise niciodată pentru torționarul lui. Cu un fior de uimire, și-a dat seama că ceea ce simțea era compasiunea.

---

1 Ibidem.

2 Frank Tinker, interviu telefonic, 20 februarie 2005.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

În clipa aceea, ceva minunat a înflorit înăuntrul lui. Era iertarea, minunată, lipsită de efort și completă. Pentru Louie Zamperini, războiul se terminase.

Înainte ca Louie să plece din Sugamo, colonelul care-l însoțea le-a cerut foștilor lui gardieni să facă un pas în față. Din toată sala s-au ridicat mai mulți deținuți, pășind pe culoarul central. Se mișcau șovăielnic, uitându-se cu atenție la Louie.

Louie a fost cuprins de o exuberanță copilărească, amețitoare. Înainte de a-și da seama ce face, a pornit cu pas iute pe culoar. Uluiți, oamenii care-l maltrataseră l-au privit venind spre ei, cu brațele deschise, cu un surâs radios pe chip.

Epilog

Într-o zi de iunie a anului 1954, pe marginea unui drum șerpuit din munții californieni San Gabriel, un grup de băieți a coborât dintr-un camion. Tinerii au rămas clipind des dinaintea soarelui puternic. Aveau fețe dure și pumni iuți, iar majoritatea cunoșteau îndeaproape căminele pentru reeducare și închisorile pentru minori. Alături de ei se afla Louie, privindu-i cum studiază pământul lipsit de asfalt, spațiul neîngrădit de ziduri. Simțea că-și revede propria tinerețe.

Așa a luat naștere marele proiect al vieții lui Louie: tabăra nonprofit pentru băieți Victory.[1] Pornind doar cu o idee și foarte puțini bani, Louie a găsit un fost spațiu de campare în care chiria minusculă compensa starea deplorabilă a întregului complex, apoi a convins diverse companii să doneze materiale. A petrecut apoi doi ani manevrând excavatoare, dislocând bolovani și săpând o piscină. Când a terminat, în fața ochilor apăruse o tabără frumoasă.

Victory a devenit o salvare pentru băieții rătăciți. Louie accepta pe oricine, inclusiv un băiat atât de refractar, încât Louie a trebuit să fie numit șerif-adjunct pentru a-l putea lua în custodie. I-a dus pe băieți la pescuit, la înot, la călărie, în excursii și, iarna, la schi. I-a condus în drumeții montane, lăsându-i să vorbească despre necazurile și problemele lor, au suit și coborât în rapel împreună pe stânci. Le-a proiectat filme vocaționale și s-a simțit în culmea fericirii când un băiat, urmând proiecția video cu descrierea unei meserii, a șoptit: „Asta vreau eu să fac!” Iar seara Louie a stat cu băieții în jurul focului de tabără și le-a povestit despre tinerețea lui,

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Louis Zamperini, interviu acordat lui George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

despre război și despre drumul care l-a condus către pacea interioară. N-a exagerat cu creștinismul, dar l-a prezentat ca pe o opțiune. Unii au fost convinși, alții nu, însă mai toți băieții care au trecut pe la Victory au sosit acolo ca niște huligani, dar au părăsit adesea tabăra reînnoiți și reformați.

Când nu era cu băieții din tabără, Louie cutreiera fericit țara, povestindu-și peripețiile înaintea unui public fascinat, în tot felul de locuri, de la clase din școli primare până la stadioane. În mod neașteptat, îi plăcea foarte mult să vorbească pe navele de croazieră; examina invitațiile pentru a găsi un voiaj convenabil, se destindea pe puntea de la clasa I cu o băutură rece în mână și se bucura de vederea oceanului. Temându-se că acceptarea unor onorarii grase ar fi descurajat școlile și grupurile mici în a-i cere să le vorbească, n-a solicitat decât sume modeste. A câștigat doar atâți bani cât s-o țină pe Cissy și pe frățiorul ei, Luke, în scutece, apoi în blugi, apoi la facultate. În același timp, a lucrat în Prima Biserică Prezbiteriană din Hollywood, supervizând centrul pentru bătrâni.[1]

De-a lungul anilor, a primit un număr uriaș de premii și onoruri. Lomita Flight Strip, care fusese redenumit „Zamperini Field" în timp ce Louie se afla în Naoetsu, i-a fost rededicat nu doar o dată, ci de două ori. O piațetă din USC a primit numele lui, la fel și stadionul liceului din Torrance. În 1980, cineva a botezat cu numele lui un cal de curse, însă acel Zamperini nu s-a ridicat la faima originalului. Casa de pe Gramercy a devenit un punct de referință istoric. Louie a fost ales ca purtător al torței olimpice la cinci ediții ale

1 John Hall, „Lou and Pete", *Los Angeles Times*, 2 iunie 1977; Louis Zamperini, interviu de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA; Morris Schulatsky, „Olympic Miler at 19, Skateboards at 70", articol nedatat din documentele lui Peter Zamperini, FMP; Louis Zamperini, interviu telefonic; Cynthia Zamperini Garris, interviu telefonic, 13 decembrie 2008.

Jocurilor Olimpice. Atât de multe grupări au insistat să-i acorde premii, încât i-a fost imposibil să le onoreze pe toate.

Corpul nu i-a cedat, în ciuda vârstei sau a eforturilor. Cu timpul i s-a vindecat până și piciorul accidentat. La 60 de ani, Louie suia săptămânal pe piscul Cahuenga și alerga o milă în mai puțin de 6 minute. La 70 de ani a descoperit skateboardul. La 85 de ani a revenit la Kwajalein cu proiectul, din păcate lipsit de succes, de a găsi corpurile celor nouă pușcași marini ale căror nume fuseseră săpate în peretele celulei sale.

— Când voi îmbătrâni, a spus el jucând fotbal american pe plaja Kwajalein, o să v-anunț.[1]

La 90 de ani, vecinii l-au văzut cocoțat într-un copac din curtea sa, cu drujba în mână.

— Când Dumnezeu va dori, mă va lua, i-a spus el lui Pete, care rămăsese cu gura căscată.

— Și de ce naiba îi forțezi mâna? i-a replicat Pete.[2]

Trecut bine de 90 de ani, între fracturi ocazionale, Louie încă putea fi văzut pe schiuri, coborând ca o ghiulea pe pârtii.

A rămas un optimist incorigibil, cu o veselie contagioasă. Odată, i-a declarat unui prieten că ultima dată fusese furios cu vreo 40 de ani în urmă.[3] Convingerea lui că tot ce se întâmplă are un motiv și că tot greul se va sfârși cu bine i-a asigurat o seninătate zâmbitoare chiar și în clipele foarte grele. La sfârșitul anului 2008, când se apropia de 92 de ani, cobora pe niște trepte o placă de beton cu ajutorul unui cărucior, când roțile căruciorului s-au rupt; Louie și placa au căzut. A ajuns în spital cu o fractură de șold minoră și un

1 National Geographic Channel, „Riddles of the Dead: Execution Island", 13 octombrie 2002.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 12 decembrie 2006.

3 Louis Zamperini, interviu telefonic.

deget mare rupt. Când fiica lui a sosit la spital și a pornit pe coridor spre salonul în care l-au dus, a auzit strigăte de „Hei, Louie!" din partea numeroșilor prieteni pe care tatăl ei și-i făcuse în rândul personalului din spital.[1] „N-am cunoscut pe nimeni care să nu-l iubească pe Louie", a spus odată Pete.[2] Imediat ce a părăsit spitalul, Louie a plecat într-o drumeție de 5 km.

După terminarea războiului, Phil a redevenit Allen. După o scurtă tentativă de implicare într-o afacere cu mase plastice în Albuquerque, el și Cecy s-au mutat în așezarea în care copilărise el, La Porte, din statul Indiana, unde s-au angajat până la urmă la un liceu; Allen a predat științe, iar Cecy a devenit profesoară de engleză. În scurt timp, li s-au născut doi copii, o fată și un băiat.[3]

Allen n-a menționat aproape niciodată războiul. Prietenii i-au respectat dorința, temându-se să nu-i trezească răni ascunse. Cu excepția cicatricilor de pe frunte căpătate în urma prăbușirii avionului *Green Hornet,* doar obiceiurile lui mai vorbeau despre întâmplările prin care trecuse. După ce a trăit săptămâni la rând numai cu carne crudă de albatros și rândunică de mare, n-a mai pus niciodată gura pe carne de pasăre. Avea obiceiul bizar de a mânca direct din cutii de conserve, neîncălzite. Regele de altădată al acrobațiilor aeriene din escadrila sa nu s-a mai apropiat de vreun avion. Epoca reactoarelor a cucerit America, însă el nu și-a părăsit automobilul. Abia după mulți ani, când fiica lui și-a pierdut soțul într-un accident rutier, Allen a consimțit să se suie în

1 Louis Zamperini, interviu telefonic; Cynthia Zamperini Garris, interviu telefonic, 13 decembrie 2008.

2 Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.

3 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004; Monroe şi Phoebe Bormann, interviu telefonic, 7 iunie 2005.

avion pentru a ajunge la ea.

Nu s-a mai întors în Japonia și părea, din afară, eliberat de resentimente. Singura manifestare oarecum apropiată de așa ceva era licărul de iritare pe care oamenii aveau impresia că-l zăresc în ochii lui când era tratat, aproape invariabil, ca o notă banală de subsol în mult omagiata poveste a lui Louie.[1] Dacă această situație într-adevăr nu l-a mulțumit, înseamnă că a suportat-o cu eleganță. În 1954, când emisiunea TV *That Is Your Life* l-a sărbătorit pe Louie și i-a făcut cadou un ceas de aur, un aparat de filmat, un automobil Mercury și 1.000 de dolari, Allen a venit în California pentru a se alătura familiei și prietenilor lui Louie pe scenă, purtând un papion elegant și privind în jos tot timpul cât a vorbit. Când grupul s-a strâns pentru o fotografie colectivă, Allen s-a retras în rândul din spate.[2]

La bătrânețe, Allen s-a retras la pensie alături de Cecy. A jucat mult golf, și-a schimbat preferințele sportive, trecând de la Sox la Cubs, și a petrecut zile întregi cufundat pur și simplu în tăcere. „Cred că tata s-a legănat preț de 2.000 de kilometri pe balansoarul de pe veranda din față", a spus fiica lui, Karen Loomis. „Nu știu la ce se gândea."[3]

În anii 1990, diabetul și boala de inimă l-au atacat simultan. În 1998, cu câteva luni înainte de moarte, a fost internat într-un cămin pentru bătrâni. Când personalul de acolo i-a aflat întâmplările din război, a organizat un eveniment pentru a-l sărbători. A fost, probabil, prima dată când faptele lui din timpul războiului au fost recunoscute public nu doar prin referire la Louie, ci pentru el însuși. Pentru singura dată în viața sa, Allen a devenit o carte

1 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004.

2 Louis Zamperini, interviu de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

3 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004.

deschisă. Când oamenii s-au strâns și i-au ascultat fascinați povestea, Karen a văzut o lumină minunată apărând pe chipul tatălui ei. „Dedesubt", a mai spus ea, „se vedea un mic rânjet".[1]

Prietenii lui Louie din captivitate s-au reintegrat în viața civilă. Unii au prosperat; alții s-au chinuit pentru tot restul vieții lor. A existat și o pierdere teribilă.

Bill Harris a încheiat războiul într-un stil măreț, luat din Omori ca să stea pe vasul Missouri la predarea Japoniei. Acuitatea lui intelectuală aparte, pe care o pierduse în urma bătăilor încasate de la Măcănilă, i-a revenit. S-a întors acasă, s-a îndrăgostit iremediabil de fiica unui căpitan din Marină, s-a însurat cu ea și a devenit tatăl afectuos a două fetițe. După ce a cochetat cu ideea trecerii în rezervă, a ales să rămână cu pușcașii marini și a ajuns la rangul de locotenent-colonel. El și Louie au corespondat, făcând planuri să se revadă în curând.

În septembrie 1950, Harris conducea pe autostradă când un echipaj de poliție l-a tras pe dreapta. Era chemat să comande un batalion în Coreea și trebuia să plece a doua zi. Înainte de plecare, i-a spus soției că, dacă va avea ghinion, nu va mai îngădui să fie capturat.

Pe 7 decembrie 1950, înaintea zorilor, Harris se afla pe versantul înghețat al unui munte coreean, alături de soldații obosiți ai batalionului său, care trecuseră prin lupte atât de îngrozitoare, încât fuseseră reduși la un sfert din numărul inițial. în dimineața aceea, asigurau ariergarda unui convoi. Când convoiul a traversat o zonă deschisă pe întuneric, soldați chinezi ascunși în tranșee i-au atacat din apropiere. Acțiunea lui Harris a intrat după aceea în legendele pușcașilor marini: și-a strâns oamenii și, sub focul ucigaș, i-

1 Karen Loomis, interviu telefonic, 17 noiembrie 2004.

a îndreptat direct spre chinezi. Pierderile au fost masive, dar i-au ținut pe inamici pe loc suficient pentru ca restul convoiului să scape.

La sosirea zorilor, nimeni nu l-a putut găsi pe Harris. Ultima dată când fusese zărit, pornise pe o potecă, înarmat cu două puști. Oamenii lui au căutat ore în șir, însă n-au găsit nicio urmă. Au ajuns la concluzia că fusese capturat din nou.

Pentru acțiunile sale din ziua aceea, Harris a fost distins cu Navy Cross, a doua medalie ca însemnătate după Congressional Medal of Honor. Generalul Clifton Capes a păstrat decorația în biroul lui cu speranța că Harris va reveni acasă și i-o va decerna personal. Însă acest lucru nu s-a întâmplat. William Harris, în vârstă de 32 de ani la momentul dispariției sale, n-a mai fost văzut niciodată. Când prizonierii de război americani din Războiul din Coreea au fost eliberați, s-a aflat că niciunul dintre ei nu-l văzuse. Dispăruse pur și simplu.

După mulți ani, familia lui Harris a primit o cutie cu oseminte, aparent expediată de nord-coreeni. Se spunea că rămășițele dinăuntru ar fi corespuns cu ce se știa despre Harris, totuși rapoartele au fost atât de incomplete, încât familia n-a fost niciodată sigură dacă l-a îngropat într-adevăr pe Bill în cimitirul unei biserici din Kentucky. Nu se știe ce s-a întâmplat de fapt în dimineața aceea din 1950.[1]

*

1 Katey Meares, interviuri prin e-mail, 14, 17, 18, 27 martie 2008; Whitcomb, *op. cit.,* pp. 286-287; Edwin H. Simmons, *Frozen Chosin: U.S. Marines at the Changjin Reservoir,* Diane Publishing, Darby, Pennsylvania, p. 94; „Jamestown Man Gets Navy Cross", *Newport Daily News,* 6 decembrie 1951; „Marine Officer Missing in Korea", *Newport Mercury and Weekly News,* 29 decembrie 1950.

După război, Pete s-a căsătorit cu Doris, o frumusețe din Kansas City care i-a adus pe lume trei copii, și și-a dedicat viața vocației cu care se născuse. A fost antrenor de fotbal american la liceul Torrance High, cu care a câștigat campionatul ligii, apoi s-a mutat la liceul Banning High, din Wilmington, unde a fost antrenor de atletism și de fotbal american. În cei 30 de ani petrecuți ca antrenor la Banning, a avut numai un singur sezon prost. Antrenorul Zamperini a fost atât de iubit, încât la ieșirea la pensie, în 1977, a fost sărbătorit de 800 de oameni pe vasul *Queen Mary.*

„Eu m-am retras; nevastă-mea doar a tras”[1], obișnuia să spună Pete, iar expresia aceasta i-a plăcut atât de mult, încât a tipărit-o pe cărțile lui de vizită. De fapt, el nu s-a pensionat niciodată cu adevărat. La 90 de ani, Pete se ocupa de antrenarea puștilor din cartierul lui, cărora le făcea gantere din cutii de conserve, așa cum făcuse tatăl lor pentru Louie. Îi aducea pe trotuarul din fața casei lui și-i încuraja în competiții de sprint, recompensându-i cu câte 10 cenți pentru fiecare cursă câștigată și cu 25 de cenți pentru recordurile personale.

Pete a fost mai afectat decât Louie de experiența lui din război. În 1992, el a însoțit un grup de studenți într-o expediție de pescuit pe ocean. Deși ambarcațiunea era nouă-nouță și lungă de 27 m, simpla idee de a ieși pe mare l-a îngrozit. A urcat la bord cu un bagaj ridicol de mare cu mijloace de salvare, printre care un bidon din plastic industrial pe care să-l folosească drept flotor, o lanternă flotabilă, o saulă de doi metri, un fluier și un briceag pe care intenționa să-l utilizeze împotriva rechinilor. Și-a petrecut excursia privind apa cu neîncredere.

Până la sfârșitul vieții, Pete i-a rămas la fel de devotat lui

1 În original: „I’m retired; my wife is just tired”, joc de cuvinte bazat pe asemănarea cuvintelor *retired,* „pensionat”, şi *tired,* „obosit” (n.tr.).

Louie pe cât fusese în copilărie. A întocmit un album gros, plin cu tăieturi din ziare și fotografii din viața acestuia și era oricând dispus să-și petreacă după-amiezile vorbind despre fratele său. Odată a petrecut trei ore la telefon cu un reporter, înfășurat doar în prosop, fiindcă abia ieșise din baie. La 90 de ani continua să-și reamintească la zecime de secundă timpii curselor lui Louie, la mai bine de trei sferturi de secol după ce avuseseră loc. Ca și Payton Jordan, care a antrenat echipa de atletism a Statelor Unite pentru JO din 1968, Pete n-a încetat niciodată să creadă că Louie ar fi putut alerga 1 milă în mai puțin de 4 minute, cu mult înainte ca Roger Bannister să fi depășit cel dintâi această limită, în 1954. Timp de multe decenii după război, Pete a fost obsedat de suferințele îndurate de fratele său. Când a descris chinurile trăite de acesta în timpul războiului înaintea unui public adunat pentru a-l onora pe Louie, Pete s-a poticnit din cauza emoției și s-a oprit. Abia după o pauză prelungită și-a putut relua povestea.

Într-o zi din luna mai a anului 2008, o mașină s-a oprit în fața casei lui Pete din San Clemente și din ea a coborât Louie. Venise să-și ia rămas-bun de la fratele său; Pete avea melanoame care i se extinseseră la creier. Sora lor mai mică, Virginia, murise cu două săptămâni în urmă; Sylvia și Payton Jordan aveau să urmeze după câteva luni. Cynthia, la fel de frumoasă și încăpățânată ca întotdeauna, fusese răpusă de cancer în 2001, stingându-se în timp ce Louie îi șoptea „Te iubesc”. Louie, care cu mai bine de 60 de ani în urmă fusese declarat mort, avea să le supraviețuiască tuturor.

Pete stătea în pat, cu ochii închiși. Louie s-a întins lângă el și a început să vorbească încetișor despre viața lor împreună, descriind drumurile pe care le urmaseră după ce pneumonia îi adusese în California, în 1919. Cei doi bătrâni au stat laolaltă, așa cum făceau în vremea copilăriei, în pat unul

lângă celălalt, așteptând dirijabilul *Graf Zeppelin*.

Louie i-a reamintit cât de sălbatic fusese el în copilărie și câte făcuse Pete pentru a-l aduce pe calea cea bună. A povestit apoi despre cascada de lucruri minunate ce urmaseră după actele de devotament ale lui Pete și despre sentimentul de împlinire pe care el și Pete îl găsiseră în activitatea de îndrumare a copiilor. Toți copiii aceia, i-a spus Louie, „sunt parte din tine, Pete".

Ochii lui Pete s-au deschis și, cu o luciditate neașteptată, s-au fixat pentru ultima oară pe chipul fratelui mai mic. N-a putut vorbi, însă radia de fericire.[1]

În toamna anului 1996, telefonul a sunat într-unul dintre birourile Primei Biserici Prezbiteriene din Hollywood. Louie, care pe atunci se apropia de 80 de ani, a ridicat receptorul.

Glasul de la celălalt capăt al firului îi aparținea lui Draggan Mihailovich, producător la postul de televiziune CBS. Organizarea Jocurilor Olimpice de Iarnă din 1998 îi fusese acordată orașului Nagano, iar Louie acceptase invitația de a purta flacăra olimpică pe lângă Naoetsu. Mihailovich realiza un filmuleț despre Louie care urma să fie difuzat în timpul Olimpiadei și mersese în Japonia pentru documentare. În timpul unei discuții cu un bărbat în fața unui castron cu tăiței, reporterul făcuse o descoperire surprinzătoare.

Mihailovich l-a întrebat pe Louie dacă stătea pe scaun. Louie a răspuns că da. Mihailovich i-a spus să se prindă bine cu palmele de scaun și i-a dat vestea:

— Pasărea trăiește.

Louie a simțit că i se înmoaie picioarele.[2]

---

1 Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Louis Zamperini, interviu telefonic.

„Mortul” a ieșit din beznă târziu, într-o seară a anului 1952. Era dat dispărut de aproape șapte ani. Watanabe a coborât din tren în Kobe, a străbătut orașul pe jos și s-a oprit înaintea unei case a cărei grădină era străbătută de o alee pavată. Înainte de dispariția lui, mama sa petrecuse aici o parte din fiecare an, dar Watanabe nu mai apăruse de multă vreme, așa că nu știa dacă ea păstrează acel obicei. S-a plimbat înainte și înapoi, căutând un indiciu. Sub lumina porții, i-a citit numele.[1]

În tot timpul cât a fost considerat mort, Watanabe s-a ascuns în zone rurale. Petrecuse vara trecută pedalând prin sate pe o bicicletă dotată cu un răcitor, din care vindea înghețată, invidiindu-i pe copiii care se jucau în jurul său. După terminarea verii, a revenit la munca de fermă, îngrijind orezării. După aceea, într-o zi din luna martie a anului 1952, pe când citea un ziar, ochii i-au rămas fixați asupra unui articol. Ordinul de arestare pentru cei suspectați de crime de război fusese anulat. Acolo, pe pagină, figura și numele lui.

Anularea ordinului de arestare era rezultatul unei întorsături ciudate a istoriei. Imediat după război, în toată lumea se ceruse cu vehemență pedepsirea japonezilor care-i maltrataseră pe prizonieri și începuseră procesele pentru crime de război. Însă, după scurtă vreme, au apărut noi exigențe politice. În timp ce ocupanții americani contribuiau la tranziția Japoniei spre democrație și independență, începuse Războiul Rece. Întrucât comunismul se răspândea prin Orientul îndepărtat, conducătorii SUA au început să considere că o viitoare alianță cu Japonia era esențială pentru securitatea națională. În acest context, crimele de război reprezentau un subiect incomod; procesele

1 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America”, *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956.

criminalilor de război nu erau agreate în Japonia și declanșaseră o mișcare pentru eliberarea tuturor condamnaților. Dorința de la le face dreptate prizonierilor de război intra dintr-odată în conflict cu obiectivele de securitate ale Statelor Unite; una dintre părți trebuia să cedeze.[1]

Pe 24 decembrie 1948, când exigențele impuse de ocupație începuseră să se relaxeze, generalul MacArthur a declarat „o amnistie de Crăciun”[2] pentru ultimii 17 japonezi care așteptau să fie judecați pentru crime de Clasa A, așa cum fuseseră catalogați cei care conduseseră războiul. Acuzații au fost eliberați, iar unii dintre ei urmau să aibă cariere de succes; fostul acuzat Nobusuke Kishi, despre care se afirma că ar fi fost responsabil pentru trimiterea la muncă silnică a sute de mii de chinezi și coreeni, avea să devină premier al Japoniei în 1957.[3] Deși oficialitățile americane au justificat eliberarea, spunând că era improbabil ca acuzații să fie condamnați, explicația era discutabilă; peste douăzeci de acuzați din Clasa A au fost judecați și toți au primit condamnări. Până și japonezii considerau că mulți dintre cei eliberați au fost vinovați.[4]

După zece luni, s-a pus capăt și proceselor cu acuzați din Clasele B și C – persoane care ordonaseră abuzuri sau săvârșiseră atrocități. Ultimul japonez judecat de Statele

---

1 Piccigallo, *op. cit.,* p. 47; Daws, *op. cit.,* p. 373; Awaya Kentaro, „The Tokyo Tribunal, War Responsibility and the Japanese People”, *Shukan Kinboyi,* 23 decembrie 2005, traducere de Timothy Amos; Ernie Hill, „Japan’s Revival”, *Oakland Tribune,* 17 martie 1953.

2 „Amnesty for 17 Top Jap War Suspects”, *Lowell* (Mass.) *Sun,* 24 decembrie 1948; Dower, *op. cit.,* p. 454.

3 Michael Schaller, „America’s Favorite War Criminal: Kishi Nobusuke and the Transformation of U.S.-Japan Relations”, *This Is Yomiuri,* august 1995.

4 „Amnesty for 17 Top Jap War Suspects”, *Lowell* (Mass.) *Sun,* 24 decembrie 1948.

Unite a fost ofițerul Osamu Satano, a cărui sentință s-a aliniat spiritului de reconciliere: acuzat pentru decapitarea unui aviator, a fost condamnat la numai 5 ani de închisoare.[1] La începutul anilor 1950, MacArthur a anunțat că sentințele criminalilor de război vor fi reduse pentru bună purtare, iar cei condamnați la închisoare pe viață vor putea fi eliberați condiționat după 15 ani.[2] Apoi, în 1951, Aliații și Japonia au semnat Tratatul de Pace care punea capăt ocupației. Tratatul a făcut abstracție de dreptul foștilor prizonieri de război și al familiilor acestora de a solicita despăgubiri din partea Japoniei și a companiilor japoneze care profitaseră de pe urma înrobirii lor. [3*] În cele din urmă, în martie 1952, înainte ca Tratatul să intre în vigoare și ocupația să ia sfârșit, a fost revocat ordinul pentru arestarea criminalilor de război fugari.[4] Deși Watanabe figura pe lista fugarilor, aproape

1 Tom Lambert, „Last Trial Held on War Crimes by U.S. Tribunal", *Stars and Stripes,* 20 octombrie 1949; „All Known Japanese War Criminals Brought to Trial", *Independent,* Long Beach, California, 20 octombrie 1949.

2 „War Criminal Is Due Parole", *Lubbock Evening Journal*, 7 martie 1950.

3 Gary Reynolds, *U.S. Prisoners of War and Civilian American Citizens Captured and Interned by Japan in World War II: The Issue of Compensation by Japan,* Congressional Research Service, 17 decembrie 2002, pp. 3-9, 9-10.* Legile americane din 1948 şi 1952 referitoare la crimele de război acordau fiecărui fost prizonier câte 1 dolar pentru fiecare zi de internare dacă putea dovedi că nu primise cantitatea şi calitatea de mâncare specificate prin Convenţia de la Geneva, şi câte 1,50 dolari/zi dacă putea dovedi că fusese supus la tratament inuman şi/sau muncă silnică. Asta însemna o sumă maximă de 2,50 dolari/zi. Potrivit Tratatului de Pace, 12,6 milioane de dolari în active japoneze au fost distribuite prizonierilor de război, dar, întrucât prizonierii de război americani primiseră deja sumele sărăcăcioase prevăzute de legile amintite, prioritatea activelor au avut-o alte naţiuni.

4 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu,* aprilie 1956, traducere din japoneză.

nimeni nu credea că el ar mai fi în viață.

Când a citit știrea, Watanabe a fost reticent. Temându-se că poliția îi întinde o capcană, el nu s-a întors în sânul familiei. A petrecut o mare parte din primăvară lucrând ca vânzător de pește și, în tot acel timp, s-a întrebat dacă este într-adevăr liber. În cele din urmă, a decis să meargă pe furiș până la mama lui.

A sunat la poartă, însă n-a răspuns nimeni. A sunat din nou, prelung, apoi a auzit pași pe dalele din grădină. Poarta s-a deschis. În cadrul ei a apărut chipul fratelui său mai mic, pe care nu-l mai văzuse de când acesta era băiețel. Fratele l-a îmbrățișat, apoi l-a tras înăuntru, strigând:

— S-a întors Mu-cchan!

Pribegia lui Mutsuhiro Watanabe se încheia. În absența lui, mulți dintre camarazii gardieni și conducătorii lagărului fuseseră condamnați pentru crime de război. Unii fuseseră executați. Ceilalți nu aveau să mai rămână mult timp în închisori. Continuând efortul american de reconciliere cu Japonia, toți, inclusiv condamnații la închisoare pe viață, aveau să fie eliberați condiționat în scurt timp. Se pare că și Sueharu Kitamura „Măcănilă" a fost eliberat, deși fusese condamnat la moarte. Până în 1958, toți criminalii de război care nu fuseseră executați au fost puși în libertate, iar pe 30 decembrie în același an, toți au fost amnistiați.[1] Sugamo avea să fie demolată, iar suferințele epopeice ale prizonierilor de război aveau să dispară din memoria lumii.

Ulterior, Watanabe avea să admită că, la începutul vieții sale de fugar, a reflectat îndelung la întrebarea dacă a comis sau nu vreo crimă. În cele din urmă, nu s-a învinuit pe sine, ci „războiul păcătos, absurd și dement".[2] S-a considerat o victimă. Dacă avea mustrări de conștiință pentru faptele sale,

1 Daws, *op. cit.,* p. 373; „U.S. Pardons Last 83 Japan War Criminals", *Stars and Stripes,* 31 decembrie 1958.

le-a alungat, convingându-se că anularea ordinului de arestare a fugarilor reprezenta o exonerare personală.

„Am fost cuprins de o mare bucurie, a eliberării complete și a convingerii că nu eram vinovat", a scris el în 1956.[1]

Watanabe s-a căsătorit și a avut doi copii. A deschis o agenție de asigurări în Tokio și se pare că a devenit foarte prosper. A locuit într-un apartament de lux estimat la 1,5 milioane de dolari și a deținut o casă de vacanță în Gold Coast, în Australia.[2]

Aproape toți oamenii care îi cunoșteau crimele l-au crezut mort. Potrivit propriei relatări, Watanabe a vizitat America de câteva ori, dar se pare că n-a întâlnit niciun fost prizonier de război. Iar după o vreme, la începutul anilor 1980, un ofițer american aflat în vizită în Japonia a aflat că Pasărea ar fi în viață.[3] În 1991, lui Bob Martindale i s-a spus că un veteran japonez a zărit la un eveniment sportiv un bărbat despre care credea că este Watanabe. Dintre ceilalți prizonieri de război, puțini au auzit zvonul acela – sau poate că niciunul. Louie n-a aflat nimic și era convins că Watanabe s-a sinucis cu decenii în urmă.

În vara anului 1995, la 50 de ani după plecarea sa din Naoetsu, Watanabe avea 77 de ani. Părul îi era grizonant; ținuta semeață se mai cocârjase. Părea că-și va încheia viața fără să fi fost nevoit să-și înfrunte public trecutul, însă în anul acela a fost, în sfârșit, dispus să admită că a maltratat oameni. Poate că s-a simțit cu adevărat vinovat. Poate că, pe măsură ce se apropia de capătul vieții, nutrea sentimentul

2 Mutsuhiro Watanabe, „I Do Not Want to Be Punished by America", *Bingei Shunjyu*, aprilie 1956, traducere din japoneză.

1 Ibidem.

2 Lyon, *op. cit.*, p. 63; Martindale, *op. cit.*, p. 250.

3 Draggan Mihailovich, interviu prin e-mail, 3 august 2007; Martindale, *op. cit.*, p. 249.

neliniștitor că va fi ținut minte drept un ticălos și dorea să scape de o astfel de reputație. Sau poate că-l motiva aceeași vanitate care-l măcinase în timpul războiului și spera să folosească povestea abjectă a lui și a victimelor sale pentru a atrage atenția asupra sa, ba poate chiar pentru a câștiga admirație pentru că se căiește. În vara aceea, când reporterul Peter Hadfield de la ziarul londonez *Daily Mail* i-a sunat la ușă, Watanabe l-a lăsat să intre.[1]

Stând pe un fotoliu din apartamentul lui și ținând în mâna uriașă un pahar din cristal cu vin, el a acceptat în cele din urmă să vorbească despre prizonierii de război.

— Le înțeleg amarul, a spus Watanabe. Și poate că ei se întreabă de ce am fost atât de sever. Vreau acum să-mi cer scuze. Să-mi cer scuze din adâncul inimii… Am fost sever. Am fost foarte sever.

A strâns pumnul și l-a trecut prin fața bărbiei.

— Dacă foștii prizonieri o doresc, îi voi lăsa să vină aici și să mă lovească, să mă bată.

A susținut că s-a folosit doar de mâini pentru a-i pedepsi pe prizonieri, o afirmație care i-ar fi scos din sărite pe cei care fuseseră loviți cu picioarele, ciomăgiți cu bastonul lui de kendo și izbiți peste față cu centura. A declarat că încercase doar să-i învețe disciplina militară și că acționase potrivit ordinelor primite.

— Dacă aș fi fost mai bine instruit în timpul războiului, cred că aș fi fost mai blând, mai prietenos, a zis el. Însă am fost învățat că prizonierii aceia s-au predat, iar asta era foarte rușinos pentru ei. Nu știam nimic despre Convenția de la Geneva. Mi-am întrebat superiorul despre ea, iar el mi-a răspuns: „Aici nu este Geneva, aici este Japonia.” În mine au existat doi oameni: unul care urma ordinele și altul care era

1 Peter Hadfield şi Clare Henderson, „Deathcamp Monster Finally Says I'm Sorry”, *Daily Mail,* Londra, 20 august 1995.

mai omenos. Uneori simțeam că am un suflet bun, însă Japonia avea pe atunci un suflet rău. În vremuri normale, n-aș fi făcut niciodată așa ceva. Războiul este o crimă împotriva umanității, a concluzionat el. Mă bucur că premierul nostru și-a cerut scuze pentru război, dar nu pot înțelege de ce nu-și cere scuze guvernul în ansamblu. Avem un Cabinet rău.

După interviu, un reporter de la *Daily Mail* l-a căutat pe Tom Wade și i-a spus că Watanabe își ceruse iertare.

— Îi accept scuzele, a zis Wade, și-i doresc mulțumire sufletească în ultimii ani ai vieții. Nu este bine să te agăți de ură după atâta timp.

Întrebat dacă i-ar fi plăcut să accepte propunerea lui Watanabe de a se lăsa bătut de prizonierii de război, Wade a spus că nu, apoi s-a răzgândit.

— S-ar putea să-i trag un singur pumn, dar zdravăn, a spus el.

Se pare că articolul din *Daily Mail* a fost publicat doar în Anglia. Abia după aproape un an, Louie a aflat că Watanabe era în viață. Prima lui reacție a fost să spună că dorește să-l vadă.

În deceniile postbelice, lagărul abandonat de la Naoetsu s-a năruit, iar locuitorii satului n-au vorbit despre cele întâmplate acolo. Cu timpul, amintirile s-au pierdut în mare parte. Dar în 1978 un fost prizonier de război le-a adresat o scrisoare profesorilor liceului din Naoetsu, începând un dialog în care le-a prezentat multor localnici tragedia petrecută în satul lor. După 10 ani, Frank Hole, fostul prizonier de război, s-a întors în sat, care între timp se contopise cu un sat învecinat și formase orașul Joetsu. Hole a plantat trei semințe de eucalipt lângă primărie și le-a dăruit conducătorilor așezării o placă în memoria celor 60 de australieni care au murit în lagăr.

Locuitorii din Joetsu au reacționat cu înțelegere față de istoria prizonierilor de război și au înființat un grup dedicat construirii unui parc al păcii, care să-i cinstească pe prizonierii decedați și să aducă reconcilierea. Printre membrii fondatori s-a numărat Shoichi Ishizuka, un veteran care a fost deținut ca prizonier de război în SUA și care a fost tratat atât de bine, încât se referea la perioada aceea ca fiind „norocoasa viață din închisoare". Când a aflat ce îndurase omologii săi americani în propriul lui sat, a fost șocat. S-a constituit un comitet, au început să fie strânse fonduri, iar în așezare au fost ridicate primele machete. Dacă planul reușea, Joetsu avea să devină prima localitate din Japonia, dintre cele 91 în care au existat lagăre pentru prizonieri de război, care crease un monument comemorativ pentru oamenii ce suferiseră și muriseră acolo.[1]

Deși 85 dintre locuitorii din Joetsu au participat cu donații pentru realizarea parcului, planul a generat controverse încinse. Unii i s-au opus cu vehemență, proferând amenințări cu moartea și jurând că vor vandaliza monumentul și vor incendia casele susținătorilor. În conformitate cu țelul reconcilierii, comitetul monumentului a căutat participarea rudelor gardienilor care fuseseră condamnați și spânzurați, dar acestea au refuzat, temându-se de ostracizare. Pentru a onora suferințele familiilor din ambele tabere, comitetul a propus crearea unui singur cenotaf, atât pentru prizonierii de război, cât și pentru gardienii spânzurați, dar asta i-a jignit profund pe foștii prizonieri. La un moment dat, era cât pe ce ca planul să fie abandonat.

În cele din urmă, spiritul reconcilierii a prevalat. În octombrie 1995, pe locul fostului lagăr Naoetsu a fost inaugurat Parcul Păcii, al cărui punct central constă în două

1 Yoshi Kondo, interviu prin e mail, 14 februarie 2009; Shoichi Ishizuka, „About Naoetsu POW Camp", *Gaiko Forum*, iunie 2006.

statui de îngeri zburând deasupra unui cenotaf în care se află placa lui Hole. În alt cenotaf, la câțiva metri mai departe, există o placă în memoria celor opt gardieni spânzurați. La cererea „familiilor" gardienilor, pe placă nu figurează niciun nume, ci doar câteva cuvinte simple: „Opt stele pe cerul liniștit."

La începutul anului 1997, Draggan Mihailovich de la CBS a sosit în Tokio în căutarea lui Watanabe, înarmat cu o adresă și un număr de telefon. Șeful biroului CBS pentru Japonia a sunat la numărul respectiv; i-a răspuns soția lui Watanabe, care i-a zis că Mutsuhiro nu poate vorbi cu ei pentru că este grav bolnav, țintuit la pat. Mihailovich i-a cerut șefului biroului să telefoneze din nou pentru a transmite urările sale de însănătoșire pentru Watanabe. Urările au păcălit-o pe doamna Watanabe, care a spus că soțul părăsise țara cu afaceri și că nu știe când se va întoarce.[1]

Înțelegând că era evitat, Mihailovich s-a postat în fața clădirii în care Watanabe își avea atât apartamentul, cât și biroul. A așteptat ore la rând, dar Watanabe n-a apărut. Tocmai când începuse să-și piardă speranța, i-a sunat telefonul mobil. Watanabe răspunsese la apelul șefului biroului și, aflând că producătorii de la CBS aveau un mesaj din partea lui Louis Zamperini, a acceptat să-i întâlnească la un hotel din Tokio.

Mihailovich a închiriat o cameră, în care și-a instalat echipa de filmare. Bănuind că Watanabe nu va fi de acord cu un interviu oficial, el și-a echipat cameramanul cu o șapcă de baseball dotată cu o cameră video minusculă. Pasărea a

1 Draggan Mihailovich, interviu prin e-mail, 3 august 2007; CBS Television, „48 Hours: Race to Freedom", 1998.

apărut la ora stabilită.

Au luat loc în holul de la Recepție, iar Watanabe a comandat o bere. Mihailovich i-a explicat că realizează un documentar despre Louis Zamperini. Watanabe a recunoscut numele imediat.

— Șase sute de prizonieri, a zis el. Zamperini, numărul unu.

Bob Simon, corespondentul în direct pentru CBS, a apreciat că aceea va fi, probabil, unica lui șansă de a-i pune întrebări lui Watanabe, așa că, exact acolo, în recepție, a început să-i pună întrebări agresive despre tratamentul la care îl supusese pe Louie. Watanabe a fost surprins. A spus că Zamperini fusese un om bun și că el – Watanabe – ura războiul. A adăugat că grija lui prioritară fusese protecția prizonierilor, pentru că, dacă ar fi evadat din lagăr, civilii i-ar fi linșat. Întrebat din ce motiv a fost trecut pe lista celor mai căutați criminali de război, el și-a bombat pieptul, aparent mândru.

— Eu sunt numărul 7, a răspuns. Tojo a fost numărul 1.

Perioada petrecută în pribegie, a mai spus el, fusese foarte dureroasă.

L-au întrebat pe Watanabe dacă era de acord să urce în cameră pentru un interviu filmat. Watanabe a întrebat dacă interviul va fi difuzat în Japonia, iar Mihailovich i-a spus că nu. Spre surprinderea lui Mihailovich, Watanabe a acceptat.

Ajunși sus, în fața camerei de filmat, i-au întins lui Watanabe o fotografie cu tânărul Louie pe pista de atletism, zâmbind. Simon a atacat imediat.

— Zamperini și ceilalți prizonieri te-au menționat în mod aparte ca fiind cel mai brutal dintre toți gardienii. Cum explici asta?

Pleoapa dreaptă a lui Watanabe a început să coboare. Mihailovich a început să se simtă ciudat.

— Eu n-am primit ordine militare, a răspuns Watanabe, contrazicând afirmația pe care o făcuse în interviul din 1995. Din cauza sentimentelor mele personale, i-am tratat pe prizonieri strict ca pe inamici ai Japoniei. L-am cunoscut bine pe Zamperini. Dacă el spune că a fost bătut de Watanabe, atunci probabil că așa s-a petrecut în lagăr, dacă ținești seama de sentimentele mele personale de atunci.

A ridicat capul, a scos bărbia în afară și i-a aruncat o privire dură lui Simon. A continuat spunând că prizonierii de război s-au plâns de lucruri „banale" și că s-au referit la japonezi folosind epitete înjositoare. Toate astea îl înfuriaseră. A avut în grijă sute de prizonieri și s-a aflat sub o presiune mare.

— În lumea albilor, a spus el, bătăile cu pumnii și picioarele sunt considerate o cruzime, dovezi de comportament inuman, însă în lagăr au existat ocazii în care astfel de comportamente s-au dovedit inevitabile.

După terminarea interviului, Watanabe a părut afectat și furios. Când i s-a spus că Zamperini sosea în Japonia și dorea să-l întâlnească pentru a-i oferi iertarea sa, Watanabe a replicat că este de acord să-l vadă și să-și ceară scuze, cu condiția de a se înțelege că erau scuze strict personale, nu oferite în numele armatei japoneze.

Pe când își strângeau echipamentul, Mihailovich a avut o ultimă rugăminte. Era Watanabe de acord să fie filmat în timp ce mergea pe stradă? Parcă exact acela fusese motivul pentru care venise de fapt japonezul: și-a pus șapca, a pășit pe trotuar, s-a întors și a venit spre camera de filmat. S-a mișcat exact așa cum o făcuse în paradele dinaintea captivilor săi, cu capul sus, cu pieptul scos în afară și cu privire poruncitoare.

*

După nouă luni, în timpul pregătirilor pentru revenirea în Japonia ca să poarte torța olimpică, Louie s-a așezat la birou și a rămas ore în șir pe gânduri. După aceea, a deschis computerul și a început să scrie.

Către Matsuhiro [sic] Watanabe,

Ca urmare a celor trăite ca prizonier de război supus pedepselor tale nemeritate și irațională, viața mea după război a devenit un coșmar. Nu din cauza durerilor și suferințelor, cât mai ales din pricina stresului și umilinței îndurate, care m-au făcut să te urăsc și să mă gândesc la răzbunare.

Pedepsele tale m-au deposedat de orice drepturi, nu doar ca prizonier de război, ci și ca ființă umană. M-am străduit neîncetat să-mi păstrez suficientă demnitate și speranță pentru a supraviețui până la sfârșitul războiului.

Coșmarurile postbelice mi-au dezintegrat viața, dar, mulțumită unei întâlniri cu Dumnezeu, prin intermediul evanghelistului Billy Graham, mi-am dedicat existența lui Hristos. Dragostea a înlocuit ura pe care o simțeam pentru tine. Hristos a spus: „Iubiți pe vrăjmașii voștri și rugați-vă pentru ei."

Așa cum probabil știi, m-am întors în Japonia în 1952 [sic] și mi s-a acordat cu amabilitate permisiunea de a mă adresa criminalilor de război din închisoarea Sugamo. [...] Cu acea ocazie, am întrebat de tine și mi s-a spus că probabil ai comis harachiri, ceea ce m-a întristat. În clipa aceea te-am iertat, așa cum i-am iertat pe toți ceilalți, iar acum sper că și tu vei deveni creștin.

Louis Zamperini

A împăturit scrisoarea și a luat-o cu el în Japonia.[1]

Însă întâlnirea n-a mai avut loc. CBS l-a contactat pe Watanabe și l-a anunțat că Zamperini dorește să-l vadă. Watanabe practic și-a scuipat răspunsul: „Nu!”[2]

Când a sosit în Joetsu, Louie avea scrisoarea la el. Cineva a preluat-o de la el cu promisiunea că i-o va transmite lui Watanabe. Nu se știe dacă Watanabe a primit-o, cert este că n-a răspuns niciodată.

Watanabe a murit în aprilie 2003.[3]

În dimineața zilei de 22 ianuarie 1998, ninsoarea se cernea lin peste satul cunoscut cândva sub numele de Naoetsu. Cu patru zile înainte de a împlini 81 de ani, Louis Zamperini stătea în volbura albă lângă un drum mărginit de troiene imaculate. Corpul îi era uzat și bătucit de timp, iar pielea îi era brăzdată de linii ce cartografiau kilometrii vieții sale. Claia lui de păr negru se transformase de acum într-un văl alb translucid, însă ochii albaștri continuau să arunce scântei. Pe inelarul mâini drepte abia se mai deslușea o cicatrice, ultimul semn lăsat în lume de *Green Hornet.*

Sosise în sfârșit clipa. Louie a întins brațul. I-a fost înmânată torța olimpică. Picioarele lui nu mai aveau forța și agilitatea de altădată, dar se țineau încă bine. Louie a ridicat torța, a făcut o plecăciune și a început să alerge.[4]

Nu vedea împrejur decât chipuri zâmbitoare de japonezi.

---

1 Louis Zamperini, scrisoare către Mutsushiro Watanabe, 19 mai 1997; Louis Zamperini, interviu telefonic.

2 Draggan Mihailovich, interviu e-mail, 3 august 2007.

3 Yuichi Hatto, interviu scris, 16 iulie 2004.

4 Louis Zamperini, interviu telefonic; Chris Boyd, „Legendary Zamperini Carries the «Eternal Flame»”, *Palos Verdes Peninsula News,* 5 martie 1998; R.J. Kelly, „Olympic Torch Relay Rekindles Ex-POWs Flame of Forgiveness”, *Stars and Stripes,* 30 ianuarie 1998; „Zamperini: War Survival Was a Matter of Miracles”, *Stars and Stripes,* 26 ianuarie 1998.

Copii care îl priveau de sub glugile hăinuțelor de iarnă, bărbați care trudiseră cândva în laminor lângă sclavii prizonieri de război, civili care făceau fotografii, aplaudau, fluturau din brațe, îl ovaționau pe Louie, dar și 120 de soldați japonezi dispuși în două coloane, care se îndepărtau pentru a-i face loc să treacă. Louie a alergat prin locul unde fusese cândva ținut în cuști, unde un om cu ochi negri se târâse înăuntrul lui. Însă cuștile dispăruseră de mult, la fel și Pasărea. Nu mai exista nicio urmă a lor aici, doar glasuri, ninsoare și bătrânul fericit care alerga.

Mulţumiri

— Voi fi un subiect mai puțin complicat decât Seabiscuit, mi-a spus odată Louie. Fiindcă eu pot să vorbesc.

Când am terminat de scris prima mea carte, *Seabiscuit: An American Legend,* am fost sigură că nu voi mai găsi niciodată un subiect care să mă fascineze așa cum o făcuse calul acela de curse din timpul Marii Crize economice și echipa de oameni care-l îngrijise. După prima mea conversație cu contagios de efervescentul și aparent nemuritorul Louie Zamperini, mi-am schimbat părerea.

Conversația aceea a reprezentat începutul călătoriei mele de șapte ani prin viața fără egal a lui Louie. I-am găsit povestea în amintirile olimpicilor, ale aviatorilor și foștilor prizonieri de război, ale veteranilor japonezi, dar și ale familiilor și prietenilor care au format odinioară „frontul de acasă"; în jurnale, scrisori, eseuri și telegrame, majoritatea scrise de oameni care au murit de multă vreme, în documente militare și fotografii încețoșate, în memorii nepublicate, îngropate în sertare, în teancuri înalte de mărturii și înregistrări din procesele crimelor de război, în hârtii uitate în arhive din colțuri opuse ale lumii, precum Oslo și Camberra. Până la sfârșitul călătoriei mele, viața lui Louie îmi devenise la fel de familiară ca propria viață. „Când vreau să știu ce mi s-a întâmplat în Japonia, îi telefonez Laurei", le-a spus odată Louie prietenilor săi.

Louie și-a deschis sufletul către mine cu toată bunăvoința. A participat la 75 de interviuri și a răspuns la mii de întrebări, fără să se plângă sau să se enerveze. A fost înviorător de onest, și-a mărturisit prompt eșecurile și a corectat câteva episoade pe care jurnaliștii le-au cam înflorit. Iar memoria lui era uimitoare; aproape de fiecare dată când i-

am verificat relatările cu articole din ziare, înregistrări oficiale și alte surse despre evenimentele respective, amintirile lui s-au dovedit precise până în cel mai mic detaliu, chiar și atunci când întâmplările se petrecuseră cu 85 de ani în urmă.

Un adevărat colecționar, Louie părea că a păstrat toate obiectele vieții lui, de la anunțul NU DERANJAȚI pe care i-l șterpelise lui Jesse Owens în Berlin și până la numărul din hârtie pe care-l purtase când spulberase recordul pe o milă în 1934. Unul dintre albumele sale, care acoperă doar perioada 1917-1938, cântărește 28 de kilograme! Pe acesta mi l-a trimis în mod voluntar, predându-l răposatei mele prietene Debie Ginsburg, care a izbutit să-l târască cumva până la un serviciu de coletărie. Împreună cu el, mi-a trimis alte câteva albume (din fericire, mai mici), sute de fotografii și scrisori, jurnalele lui și articole prețioase, așa cum este tăietura din ziar pătată pe care o avea în portofel când se afla în barca de salvare. Toate au fost extrem de valoroase pentru mine întrucât mi-au spus povestea lui în mod direct și cu detalii relevante. Îi sunt imens de recunoscătoare fiindcă mi-a încredințat lucruri atât de importante pentru el și pentru că m-a primit cu brațele deschise în povestea vieții lui.

Pete Zamperini, Sylvia Zamperini Flammer și Payton Jordan n-au mai trăit pentru a vedea această carte ieșind de la tipar. Au jucat un rol enorm în crearea ei, împărtășindu-mi o viață întreagă de amintiri și suveniruri. Scrierea cărții mi-a adus multe bucurii, iar convorbirile îndelungate cu Pete, Sylvia și Payton au ocupat un loc de frunte. Le mulțumesc, de asemenea, lui Harvey Flammer, Cynthia Zamperini Garris, Ric Applewhite și răposatei Marge Jordan, care mi-au spus poveștile lor despre Louie și Cynthia.

Karen Loomis, fiica lui Russell Allen Phillips și a soției sale Cecy, mi-a prezentat istoria familiei sale și mi-a trimis

scrisorile de dragoste adresate de tatăl ei soției sale în timpul războiului, albume, fotografii, articole decupate din ziare și memoriile bunicii ei. Mulțumită lui Karen, am putut să cunosc viața pilotului tăcut și modest care a fost Phil și să-l descopăr pe acest om atât de curajos și de răbdător. Într-o bună zi, voi face o călătorie în Georgia, pentru brioșele mult promise, împreună cu Karen. Îi mulțumesc, de asemenea, fiicei lui Bill Harris, Katey Meares, care mi-a trimis fotografii de familie și mi-a povestit despre tatăl pierdut mult prea curând, amintindu-și cum stătea în cap în bucătărie pentru a le face pe fetițe să râdă. Le mulțumesc și lui Monroe și Phoebe Bormann, Terry Hoffman și Bill Perry, care mi-au povestit despre Phil și Cecy.

Pentru aceia care au îndurat lagărele de internare, amintirile din război reprezintă adesea o experiență cumplită, așa că le sunt profund recunoscătoare numeroșilor prizonieri de război care mi-au împărtășit memoriile lor, uneori cu ochii în lacrimi. Nu voi uita niciodată generozitatea lui Bob Martindale, Tom Wade și Frank Tinker, care au petrecut multe ore aducând la viață pentru mine lagărul prizonierilor de război și pe Pasăre. Milton McMullen a descris Omori, revolta prizonierilor și ziua în care a sabotat un tren. Johan Arthur Johansen a povestit despre Omori și mi-a pus la dispoziție numeroasele lui însemnări despre lagăr. Răposatul Ken Marvin a vorbit despre ultimele clătite pe care le-a mâncat pe atolul Wake înainte de sosirea japonezilor, despre Naoetsu sub regimul lui Watanabe și despre episodul amuzant în care un gardian a fost învățat să vorbească vulgar în engleză. Glenn McConnell a povestit despre Ofuna, rața Gaga și bătaia încasată de Bill Harris. Răposatul John Cook mi-a povestit despre sclavia din Naoetsu și mi-a împărtășit memoriile lui nepublicate. Le mulțumesc, de asemenea, foștilor prizonieri de război Fiske Hanley, Bob Hollingsworth,

Raleigh „Dusty” Rhodes, Joe Brown, V.H. Spencer, Robert Cassidy, Leonard Birchall, Joe Alexander, Minos Miller, Burn O'Neill, Charles Audet, Robert Heer și Paul Cascio, precum și următoarelor rude ale prizonierilor de război: J. Watt Hinson, Linda West, Kathleen Birchall, Ruth Decker, Joyce Forth, Marian Tougas, Jan Richardson, Jennifer Purcell, Karen Heer și Angie Giardina.

Stanley Pillsbury a petrecut multe după-amiezi la telefon vorbind cu mine, retrăindu-și zilele de la bordul iubitului său *Super Man,* raidul de Crăciun deasupra atolului Wake și momentul când a doborât un avion Zero în atacul de la Nauru. Frank Rosynek, un povestitor înnăscut, mi-a trimis memoriile lui nepublicate, *Not Everybody Wore Wings,* și mi-a scris despre bombardarea insulei Funafuti și revenirea din morți miraculoasă a lui Louie la Okinawa. Lester Herman Scearce și răposații piloți John Joseph Deasy și Jesse Stay mi-au povestit despre Wake, Nauru, Funafuti și căutarea echipajului dispărut de pe *Green Hornet.* Martin Cohn mi-a spus despre viața escadrilei în Hawaii; John Krey a povestit despre dispariția și reapariția lui Louie. Byron Kinney a descris ziua în care a zburat cu B-29 pe deasupra lui Louie la Naoetsu și a aflat de predarea Japoniei pe când revenea la Guam. John Weller a descris sarcinile teribil de complexe ale navigatorului unui B-24.

Le sunt profund îndatorată câtorva japonezi care au vorbit cu sinceritate despre un ceas întunecat din istoria țării lor. Yuichi Hatto, contabilul lagărului Omori și prieten al prizonierilor de război, a fost o sursă indispensabilă de informații despre Pasăre, Omori și viața soldaților japonezi, răspunzându-mi la întrebări în scris, în a doua lui limbă, când n-am putut vorbi la telefon. Yoshi Kondo mi-a povestit despre înființarea Parcului Păcii Joetsu, iar Shibui Genzi mi-a scris despre viața japonezilor în Naoetsu. Toru

Fukubayashi și Taeko Sasamoto, istorici de la POW Research Network Japan, mi-au răspuns la întrebări și mi-au indicat surse.

Încântătoarea Virginia „Toots" Bowersox Weitzel, prietena din copilărie a lui Louie, mi-a înregistrat audiocasete cu cele mai populare cântece în liceul Torrance în anii 1930, adăugându-le povești din timpul când fusese majoretă. Toots, care a murit înainte ca această carte să plece la tipar, mi-a povestit cum l-a placat pe Louie la aniversarea a 16 ani, cum l-a încurajat când alerga pe pista de la Torrance cu Pete și cum a jucat fotbal american cu el în față la Kellow's Hamburg Stand din Long Beach. A fost singura nonagenară pe care am cunoscut-o obsedată de emisiunea *American Idol.* Olimpicii Velma Dunn Ploessel și Iris Cummings Critchell mi-au descris în amănunt experiența lor la bordul navei *USS Manhattan* și la Jocurile Olimpice de la Berlin. Draggan Mihailovich mi-a relatat remarcabila lui întâlnire cu Pasărea. Georgie Bright Kunkel mi-a scris despre fratele ei, marele Norman Bright.

Pe măsură ce urmăream drumul lui Louie prin istorie, mulți s-au străduit din răsputeri să mă ajute să găsesc informații și să le interpretez adecvat. Cu ajutorul lui Robert Grenz, fost ofițer-bombardier în USAAF, William Darron de la Army Air Forces Historical Association mi-a adus acasă un aparat de ochire Norden, l-a instalat în sufragerie, a pus sub el un ecran pe care se derula statul Arizona și m-a învățat cum să „bombardez" orașul Phoenix. În timp ce lucram la această carte, Bill mi-a răspuns de fiecare dată cu amabilitate la întrebări. Gary Weaver, de la Disabled American Veterans, s-a suit într-un B-24 ca să-i filmeze interiorul pentru mine; îi mulțumesc lui Gary Sinise, care m-a pus în legătură cu domnul Weaver. Charlie Tilghman, care

pilotează un B-24 restaurat pentru Commemorative Air Force, m-a învățat tot ce știu despre pilotarea unui Liberator.

Când am fost prea bolnavă ca să ajung la National Archives, Peggy Ann Brown și Molly Brose au făcut-o în locul meu, s-au afundat în voluminoasele înregistrări despre prizonierii și crimele de război și au revenit de acolo cu unele dintre materialele esențiale pentru mine. John Brodkin mi-a cules citatele ca să mă scutească de amețeli și s-a suit pe masa mea din sufragerie ca să fotografieze imagini din albumul lui Louie. Nina B. Smith a tradus din norvegiană documente despre prizonierii de război, iar Noriko Sanefuji mi-a tradus corespondența cu sursele japoneze. Julie Wheelock a transcris multe dintre interviurile mele, chinuindu-se să priceapă glasuri de bătrâni înregistrate pe recorderul meu aproape la fel de bătrân. Gail Morgan de la Torrance High School Alumni Association a scotocit prin arhivele școlii în căutarea de fotografii cu Louie.

Doresc, de asemenea, să le mulțumesc lui Draggan Mihailovich, Christopher Svendsen și Sean McManus de la CBS, care mi-au permis să văd înregistrări video nedifuzate din documentarul realizat în 1998 de CBS despre Louie. Roger Mansell's Center for Research, Allied POWs Under the Japanese (http://www.mansell.com/pow-index.html) a reprezentat o sursă complexă de informații despre lagărele de prizonieri de război; îi mulțumesc, de asemenea, istoricului Wes Injerd, care lucrează cu site-ul lui Mansell. Jon Hendershott, editor asociat la *Track and Field News,* m-a ajutat să descifrez derutantele recorduri pe 1 milă din anii 1930. Paul Lombardo, autor al cărții *The One Sure Cure: Eugenics, the Supreme Court and Buck v. Bell,* și Tony Platt, autor al cărții *Bloodlines: Recovering Hitlers Nuremberg Laws,* mi-au explicat multe despre eugenie. Rick Zitarosa, de la Naval Lakehurst Historical Society, a răspuns la întrebări

despre dirijabilul *Graf Zeppelin.* Janet Fisher, de la Northeast Regional Climate Center, Janet Wall, de la Național Climatic Data Center, și dr. Keith Heidorn, de la Weather Doctor (http://www.islandnet.com/~see/weather/doctor.htm), mi-au răspuns la întrebări despre climă. Medicul Fred Gill m-a ajutat să înțeleg accidentarea la cap a lui Phil. Dr. Charles Stenger mi-a lămurit implicațiile statisticilor despre prizonierii de război.

Lucrul alături de Yvonne Kinkaid și colonelul J.A. Saaverda (în rezervă) de la Reference Team, Analysis and Reference Division, Air Force Historical Research and Analysis, Bolling Air Force Base, precum și alături de inimosul colonel Frank Trippi (în rezervă) a dus la obținerea a maldăre de documente AAF. Îi sunt, de asemenea, recunoscătoare locotenent-colonelului Robert Clark, USAF (în rezervă), de la Air Force Historical Studies Office, Bolling Air Force Base, lui Will Mahoney, Eric Van Slander și Dave Giordano, de la National Archives, lui Cathy Cox și Barry Spink, de la Air Force Historical Research Agency, Maxwell Air Force Base, și lui Carol Leadenham, asistent-arhivar, pentru referințe de la Hoover Institution Archives. Îi mulțumesc și dragului meu prieten colonelul Michael C. Howard, USMC (în rezervă), care a lucrat cu căpitanul William Rudich, USN (în rezervă), locotenent-colonelul Todd Holmquist, USMC, maiorul Heather Cotoia, USMC, boțman-șef Frank Weber, USN (în rezervă), și dr. Jim Heath, profesor emerit la Portland State University, pentru a găsi informații despre Everett Almond, navigatorul care a fost ucis de un rechin în timp ce încerca să se salveze pe sine și pe pilotul său.

Le mulțumesc, de asemenea, lui Pete Golkin de la Office of Communications, National Air and Space Museum, lui Midge Fischer de la EAA Warbirds of America, lui Patrick Ranfranz,

Greg Babinski și Jim Walsh de la 307th Bomb Group Association, locotenentului comandor Ken Snyder, de la National Naval Aviation Museum, lui Rich Kolb și Mike Meyer de la Veterans of Foreign Wars, lui Helen Furu de la Norwegian Maritime Museum, lui Siri Lawson de la Warsailors.com, lui Phil Gudenschwager, istoric la 11th Bomb Group, lui Justin Mack, dezvoltator Web pentru 11th Bomb Group, lui Bill Barrette, istoric specializat în Sugamo, lui Wayne Weber de la arhivele Billy Graham Center din cadrul Wheaton College, lui Melany Ethridge de la Larry Ross Communications, lui Tess Miller și Heather Vankoughnett de la Billy Graham Evangelistic Association, lui Shirley Ito, bibliotecară la LA84 Foundation, doamnei Victoria Palmer, de la Georgetown Public Library, lui Edith Miller de la Palo Alto High School, lui Wayne Wilson, vicepreședinte al Amateur Athletic Foundation of Los Angeles, lui Lauren Walser, de la revista *USC Trojan Family,* lui Cheryl Morris, de la Alumni Records, Princeton, lui Parker Bostwick, de la *Torrance News Torch,* și lui Eric Spotts, de la liceul din Torrance.

Printre ajutoare s-au numărat și dragul meu prieten Alan Pocinki, care m-a ajutat în mai multe feluri decât pot aminti, precum și Linda Goetz Holmes, autoarea cărții *Unjust Enrichment,* Hampton Sides, autorul cărții *Ghost Soldiers,* Morton Janklow, Dave Tooley, Karen și Russ Scholar, William Baker, profesor emerit la University of Maine, John Powers de la NorthChinamarines.com, Ken Crothers, Christine Hoffman, Bud Ross, John Chapman, Robin Rowland, Ed Hotaling, Morton Cathro, Chris McCarron, Bob Curran, Mike Brown, Richard Glover, Jim Teegarden de la pbyrescue.com, Tom Gwynne de la *Wingslip,* Cheryl Cerbone, editor la *Ex-POW Bulletin,* Clydie Morgan de la Ex American Prisoners of War, Mike Stone de la accident-report.com, dr. Stanley Hoffman, Kathy Hall, Jim Deasy, căpitanul Bob Rasmussen,

USN (în rezervă), Thorleif Andreassen, Janet McIlwain, Gary Staffo, Lynn Gamma, Patrick Hoffman și Gene Venske.

*

Există câteva persoane cărora le datorez mulțumiri speciale. Fratele meu, John Hillenbrand, de mult timp pilot privat, a revizuit porțiunile din carte legate de avioane și pilotaj, cu un ochi extraordinar de atent, și m-a ajutat să înțeleg detaliile ezoterice ale aeronauticii. Sora mea, Susan Avallon, a citit și recitit manuscrisul, mi-a oferit sugestii întotdeauna sclipitoare și m-a ajutat să depășesc blocajele. Susan și John, mă simt extrem de norocoasă să fiu surioara voastră mai mică! Îi mulțumesc, de asemenea, editorului revistei *EQUUS,* Laurie Prinz, și vechiului meu prieten din Kenyon, Chris Toft, care mi-au citit manuscrisul și mi-au oferit sugestii judicioase.

Phil Scearce, autor al unei cărți minunat scrise, *Finish Forty and Home: The Untold Story of B-24s in the Pacific,* cunoaște lumea piloților din AAF Pacific mai bine decât oricare alt istoric. Pe durata scrierii acestei cărți, Phil a fost extrem de generos, împărtășindu-mi documentarea voluminoasă, îndreptându-mă spre sursele necesare și ajutându-mă să rezolv multe dificultăți. Îi sunt îndatorată pe vecie.

Îi sunt foarte recunoscătoare fostului navigator de B-29 și prizonier de război Raymond „Hap" Halloran. În timp ce am scris cartea, am corespondat aproape zilnic prin e-mail cu Hap, care mi-a oferit ajutor în cercetări, mi-a pus la dispoziție fotografiile lui, mi-a povestit despre experiențele sale, a trimis cadouri ca să-i înveselească pe copiii surorii mele după moartea tatălui lor și mi-a fost pur și simplu prieten. Foarte puține persoane au văzut latura întunecată a oamenilor așa cum a văzut-o Hap, însă el a rămas mereu

optimist, mereu iertător. Inima lui puternică constituie pentru mine o puternică sursă de inspirație.

Am lucrat cu doi translatori în japoneză încă de la începutul acestui proiect. Ei nu s-au limitat la simpla traducere, ci m-au învățat despre cultura lor, m-au ajutat să înțeleg războiul din perspectiva japoneză și și-au oferit impresiile despre manuscris. Deoarece războiul rămâne un subiect foarte controversat în Japonia, m-au rugat să nu le pomenesc numele, dar nu voi uita niciodată ce au făcut pentru mine și pentru cartea aceasta.

Dacă aș avea un prim-născut, l-aș datora editoarei mele, Jennifer Hershey. Jennifer a fost infinit de blândă și infinit de răbdătoare, oferindu-mi sugestii inspirate pentru manuscris, făcând nenumărate adaptări cauzate de sănătatea mea șubredă și ghidându-mă de la prima ciornă și până la ultima. Le mulțumesc, de asemenea, spectaculos de talentatei agente Tina Bennett, care mă însoțește cu o mână sigură și înțelegătoare prin lumea autorilor de carte, și fostului meu editor, Jon Karp, care a văzut potențialul acestei povești încă de la început. Le mulțumesc Svetlanei Katz, asistenta Tinei, și lui Courtney Moran, asistenta lui Jennifer.

În numeroasele momente în care am fost nesigură în privința felului în care să termin cu bine această carte, soțul meu Borden mi-a fost alături și m-a încurajat. El a petrecut multe ore la masa din bucătăria noastră, parcurgându-mi manuscrisul și sporindu-i forța, iar când boala mi-a redus lumea la dimensiunile etajului casei noastre, a umplut cu veselie lumea aceea micuță. Îți mulțumesc, Borden, pentru afecțiunea ta fără limite, pentru înțelepciunea ta, pentru credința în mine și pentru că-mi aduci mereu sandvișuri!

În cele din urmă, doresc să amintesc milioanele de soldați și prizonieri de război din rândul Aliaților care au trecut prin Al Doilea Război Mondial. Mulți n-au mai revenit niciodată

acasă; alții s-au întors cu cicatrici emoționale și fizice care nu-i vor părăsi pentru tot restul vieții. Mă despart de cartea aceasta cu cel mai profund respect pentru tot ceea ce au îndurat oamenii aceștia și pentru tot ceea ce au sacrificat ei pentru binele omenirii. Cartea le este dedicată lor.

Laura Hillenbrand
Mai 2010

În dialog cu

Laura Hillenbrand

RANDOM HOUSE READER'S CIRCLE: Louie Zamperini este un personaj absolut impresionant. În tinerețe s-a bucurat într-o oarecare măsură de faimă – atât în timpul carierei sportive, cât și după ce a supraviețuit lagărelor de prizonieri de război. Și totuși, a fost relativ necunoscut în a doua jumătate a secolului XX. Când ai aflat pentru prima dată despre el? Când ți-ai dat seama că se putea scrie o carte despre povestea vieții lui?

LAURA HILLENBRAND: Prima carte scrisă de mine l-a avut ca erou pe Seabiscuit, calul de curse din timpul Marii Crize economice. Când m-am documentat pentru ea, am consultat multe ziare din anii 1930. Într-o zi, după ce am terminat de citit un articol din 1938 despre Seabiscuit, am întors din întâmplare ziarul pe partea cealaltă, unde am găsit prezentarea unui tânăr fenomen atletic pe nume Louie Zamperini. Am început să citesc. Louie încă nu plecase la război, totuși povestea lui era deja atât de interesantă, încât i-am trecut numele în caietul meu de documentare despre Seabiscuit.

Am reîntâlnit ulterior numele lui Louie și am aflat atunci câte ceva despre odiseea lui din timpul războiului. Am fost foarte curioasă și, după ce am terminat de scris *Seabiscuit: An American Legend,* am întreprins unele cercetări, i-am găsit adresa și i-am expediat o scrisoare. El mi-a răspuns, eu i-am telefonat și m-am trezit prinsă în cea mai fascinantă conversație din viața mea. Louie mi-a relatat povestea lui și am fost cucerită.

Foarte multe lucruri din povestea lui erau captivante, însă

unul m-a atras în mod deosebit. El mi-a spus că suferise maltratări aproape inimaginabile din partea temnicerilor săi, totuși vorbea fără amărăciune sau autocompătimire. Ba chiar era vesel și dovedea o seninătate perfectă. Când a terminat de povestit, l-am întrebat: „Cum de poți mărturisi că ai fost victima unor indivizi monstruoși, dar în același timp nu ești furios pe ei?" Și Louie mi-a răspuns simplu: *„Pentru că i-am iertat."*

Atitudinea aceea m-a cucerit, mai mult decât orice altceva. Cum putea omul acesta să ierte ceea ce era de neiertat? Începând să-i scriu biografia, m-am străduit să aflu răspunsul.

RHRC: Ai scris despre două personaje remarcabile – ambele cotate cu foarte puține șanse de reușită – din lumea curselor de alergări din prima jumătate a secolului XX și ai țesut în jurul lor narațiuni extrem de emoționante și pline de tâlc. Ce înseamnă pentru tine un subiect bun? Ce cauți la el?

LH: În vremuri excepționale, oamenii obișnuiți trebuie să pătrundă în adâncul firii lor și să-și găsească adevăratul caracter. Unii găsesc pustietate, fragilitate, ba chiar impulsuri întunecate, însă alții descoperă virtuți minunate: curaj, ingeniozitate și voința de a persevera, când nu le-a mai rămas nimic altceva decât voința. Acestea sunt virtuțile care scriu istoria și care le îngăduie oamenilor să învingă în încercările supreme din timpul vieții. În vremurile cu greutăți extreme, astfel de oameni trăiesc aventuri epopeice, povești ce înfioară, fascinează, inspiră și iluminează. Astfel de povești mă atrag.

Cred, de asemenea, că cele mai bune subiecte oferă ocazia de a folosi o poveste mică pentru a spune una mult mai mare. Aș fi putut scrie despre Seabiscuit în mod simplu: un

cal de curse care a trăit acum 75 de ani a avut un destin ca în povestea Cenușăresei. Era o întâmplare minunată în sine, dar în viața remarcabilă a lui Seabiscuit, ca și în viața proprietarului său, magnat auto, a antrenorului și a fostului său jocheu câștigător de curse se afla o poveste mult mai mare, despre America în timpul Marii Crize economice. Am strâns cât mai multe amănunte despre viața intimă a subiecților mei, însă am prezentat și contextul, epoca de prefaceri extraordinare în care au trăit ei și felul în care au întrupat spiritul și strădaniile acelor vremuri.

Louie nu-i decât un individ, ca și Seabiscuit, însă odiseea lui l-a purtat prin cel mai mare cataclism al istoriei, oferindu-mi șansa de a relata o poveste mai vastă decât a oricărui sportiv sau soldat individual, o poveste din care fac parte Olimpiada lui Hitler, războiul din Pacific și experiențele aviatorilor americani, ale gardienilor japonezi în lagăre, ale prizonierilor de război și ale veteranilor. Nu poți înțelege cu adevărat un ins până nu înțelegi lumea în care trăiește el, iar în ilustrarea lumii sale speri să captezi istoria în modul accesibil, tactil și autentic în care au fost percepute realmente vremurile respective. În *De neînvins,* ca și în *Seabiscuit,* am încercat să zugrăvesc nu doar portretele unor indivizi, ci și ale epocii lor.

RHRC: Procesul documentării pentru *De neînvins* te-a purtat în adâncul celui de-Al Doilea Război Mondial și pe frontul din Pacific. Perspectiva ta asupra războiului s-a modificat în decursul scrierii cărții? Ai avut parte de revelații în cercetările pe care le-ai întreprins?

LH: Atunci când am început documentarea pentru *De neînvins,* cunoșteam destul de bine povestea războiului din Pacific. Au apărut însă multe surprize când am intrat în

adevărata muncă de teren, când am intervievat prizonieri de război și aviatori, când am studiat statistici, istorii ale escadrilelor, jurnale, mărturii ale prizonierilor și alte materiale.

O revelație a fost pericolul letal al meseriei de aviator în Al Doilea Război Mondial. Știam că luptele însemnaseră costuri teribile: 52.000 de militari din Army Air Force (AAF) au pierit în bătălii. În ultimii ani ai războiului, trebuia să zbori doar în 40 de misiuni de luptă pentru a termina detașarea în Pacific, dar, în mod incredibil, jumătate dintre participanți au murit înainte să fi încheiat cele 40 de misiuni. M-a stupefiat cu adevărat numărul persoanelor care au murit în afara luptelor. Peste 15.000 de membri AAF, în majoritate oameni nou-veniți în armată, au murit în accidente aeriene în SUA, cu o rată a deceselor care a ajuns la 19 pe zi. În plus, 36.000 de membri ai forțelor aeriene au murit în incidente neasociate luptelor, în principal în prăbușiri accidentale. Cifrele acestea sunt copleșitoare, iar experiența lui Louie o dovedește: din cei 16 oameni cazați în dormitorul lui din Oahu în 1942, numai patru au supraviețuit războiului și doar unul și-a terminat detașarea în Pacific.

Cred că elementul care m-a oripilat cel mai mult în această poveste a fost „ordinul de ucidere generală” – politica japoneză de omorâre a prizonierilor de război când a existat riscul iminentei lor eliberări de către Aliați. Japonezii au implementat ordinul acela în câteva locuri și, potrivit dovezilor existente, erau pe punctul de a-i ucide pe toți prizonierii de război și pe internații din lagărele aflate în Japonia și în teritoriile capturate, când bombele atomice au pus capăt războiului în mod brusc.

Pentru mulți prizonieri de război din Pacific, care trăiau de pe-o zi pe alta, știind că puteau fi oricând executați, ordinul de ucidere generală a constituit cea mai cumplită dintre

ororile trăite în prizonierat, ba chiar din întreaga lor viață. Totuși, în cei șapte ani pe care i-am petrecut scriind la această carte, în nenumărate conversații purtate cu diverși cunoscuți, nimeni nu auzise de politica de ucidere generală și nici de crimele în masă rezultate în urma ei. După ce am intervievat atât de mulți prizonieri de război traumatizați care fuseseră anunțați asupra datei morții lor, ba chiar asistaseră la pregătirile gardienilor de a-i ucide, am simțit imboldul imperios de a face cunoscute asemenea fapte.

Au existat și surprize plăcute. Cunoscând violențele incredibil de brutale la care fuseseră supuși prizonierii de război, bănuisem că ei nu avuseseră de ales decât să trăiască în supunere totală față de torționarii lor. Însă când am intervievat foști prizonieri de război și le-am citit jurnalele, memoriile și mărturiile, am aflat că, departe de a trăi într-o obediență plină de frică, oamenii aceia, inclusiv Louie Zamperini, au purtat un inteligent război al sfidării, aproape sinucigaș de îndrăzneț. Au sabotat echipamente japoneze, au creat haos în livrările maritime și feroviare ale japonezilor, au furat alimente și ziare, esențiale pentru a le ridica moralul și a-i ajuta să persevereze. Unele dintre relatările lor au fost de-a dreptul ilare; unele au fost atât de îndrăznețe și de ingenioase, încât mi-au tăiat răsuflarea. Supuși unor abuzuri indescriptibile, acei oameni nu au încetat nicio clipă să lupte, comportament pe care îl consider exemplar.

RHRC: După publicarea cărții *De neînvins*, ai primit mai multe scrisori de la cititori ai căror rude sau prieteni – în special, tați și bunici – au luptat în Al Doilea Război Mondial. În mod frecvent, ei ți-au lăudat cartea și ți-au oferit noi imagini asupra experiențelor și suferințelor trăite de cei dragi lor. În ce fel îți schimbă acele scrisori perspectiva asupra cărții?

LH: Mulți veterani și prizonieri de război, dacă nu chiar majoritatea lor, s-au întors acasă cu răni emoționale copleșitoare, iar mulți nu și-au revenit niciodată. Tulburările de stres posttraumatic erau omniprezente în cazul prizonierilor de război din Pacific. Un sfert dintre ei au devenit alcoolici, iar unii au murit din cauza băuturii. Mulți au suferit de furie, anxietate și depresii; alții s-au izolat. Unii s-au sinucis. Declinul trăit de Louie prin abandonul de sine în alcoolism, furie, anxietate, coșmaruri și flashbackuri a fost, din păcate, o situație frecvent întâlnită.

Pentru mulți, ororile prin care au trecut erau prea dureroase pentru a putea fi puse în cuvinte. Mulți veterani cu care am stat de vorbă mi-au mărturisit că, până atunci, nu povestiseră nimănui lucrurile acelea, nici chiar celor foarte apropiați. Unii au plâns în timp ce îmi împărtășeau amintiri care continuau să fie sfâșietor de dureroase, după mai bine de 70 de ani. Soția unui fost prizonier de război mi-a spus că amintirile din război erau atât de chinuitoare pentru soțul ei, încât, după ce discuta cu oricine despre ele, avea nevoie de trei săptămâni pentru a-și recăpăta echilibrul emoțional.

Suferința cauzată de război a avut un preț enorm nu numai pentru combatanți, ci și pentru cei dragi lor. Manifestarea traumelor veteranilor era adesea distructivă pentru relațiile lor și, întrucât acei oameni erau adesea incapabili să vorbească despre ceea ce li se întâmplase, au rămas niște necunoscuți pentru aceia care aveau nevoie de ei și doreau să-i ajute și să-i vindece. Așa cum a descoperit soția lui Louie, de multe ori erau de neatins.

După publicarea cărții, am fost asediată cu corespondență din partea rudelor prizonierilor de război, ale aviatorilor și ale altor combatanți din Al Doilea Război Mondial. Mulți și-au petrecut viața încercând să le înțeleagă mintea tulburată.

Mulți au suferit teribil din cauza prejudiciilor pe care războiul le-a adus în sânul familiei: un soț distant și meditativ, un unchi predispus la explozii de violență, un tată alcoolic, un bunic iremediabil trist. Și, pentru că mulți veterani tăceau în privința războiului, cei dragi lor n-au știu niciodată prin ce trecuseră ei. Pentru rudele acelea, povestea lui Louie a fost o revelație, o fereastră deschisă spre suferința cu care cei iubiți veniseră acasă din război. În mod repetat, mesajele lor exprimau compasiune, înțelegere și, adesea, iertare. Acele scrisori – pe care de multe ori le-am parcurs cu ochii în lacrimi – sunt pline de recunoștință.

M-am întrebat toată viața de ce tatăl meu a iubit alcoolul mai mult decât m-a iubit pe mine. Eu l-am iubit foarte mult și am încercat din răsputeri să-l salvez, dar n-am izbutit. Boala lui l-a ucis acum 36 de ani.

Am văzut toate filmele de război și toate documentarele, dar, până nu am citit cartea ta, n-am avut habar ce trebuie să fi îndurat el. Timp de 60 de ani, am avut o relație de tipul dragoste-sau-ură. Am nevoie de mult timp să scriu toate cuvintele astea, pentru că mă asaltează valuri de durere și regret, iar lacrimile nu se mai opresc. Poate că acum, în sfârșit, îl pot ierta și pe el, dar și pe mine, pentru ceea ce n-am putut să înțeleg.

– Rev. Cheryl Hubbard (fiica lui Irvin „Bill” Hime, sergent în Army Air Forces)

Simt ca și cum am făcut niște descoperiri despre tatăl meu și despre motivele pentru care a făcut tot ceea ce a făcut. În Al Doilea Război Mondial, el a fost parașutist în Filipine și n-a vrut să vorbească niciodată despre asta. Am simțit că, prin intermediul domnului Zamperini, el s-a deschis în cele din urmă. Și sunt uluită. Simplul

cuvânt „mulțumesc” nu pare suficient, dar este tot ce pot spune.

– Monica Meehan Berg (fiica lui James L. Meehan, soldat)

Port numele unchiului meu, [...] care a fost capturat în Filipine, a participat la „Marșul Morții”, i-a supraviețuit și a fost închis acolo. [...] Ca majoritatea celor din Generația Grandioasă, nici el n-a vrut să vorbească despre captivitate. [...] Cartea ta ne-a transmis o experiență incredibilă, aproape de necrezut; pe la jumătatea ei, am izbucnit pur și simplu în plâns și am început să înțeleg cu adevărat. Îți mulțumesc din suflet pentru moștenirea pe care i-ai transmis-o familiei mele și lumii întregi.

– C. Ray Jones (nepotul lui Charlie R. Jones, sergent de armată)

Vă mulțumesc, Louie și Laura, pentru că ați adus povestea aceasta la lumină pentru aceia dintre noi care n-am auzit-o niciodată de la tații noștri. M-a zguduit până în adâncul sufletului și va rămâne foarte mult timp alături de mine.

– Lindi Clark (fiica lui Richard Allen Marshall, sergent de armată)

RHRC: Când erai în facultate, ai fost diagnosticată cu encefalomielită mialgică, cunoscută anterior ca sindromul oboselii cronice (SOC). Ai scris despre experiența ta cu boala pentru multe publicații, printre care *The New Yorker.* În ce fel îți afectează boala procesul de scriere și documentare?

LH: Eram în anul I la colegiul Kenyon, aveam 19 ani, eram

sănătoasă, făceam sport și mă simțeam fericită, când m-am îmbolnăvit brusc de SOC, o maladie devastatoare, care cauzează o epuizare atât de profundă, încât adesea îi ține pe pacienți la pat timp de luni sau ani. Alte simptome sunt febra, transpirația, frisoanele, inflamarea nodulilor limfatici și tulburările de echilibru, vedere și cogniție. Complet neputincioasă și cumplit de bolnavă, am fost silită să abandonez facultatea și am început să trec prin cele mai groaznice chinuri din viața mea.

Pentru mine, boala a fost când mai intensă, când mai slabă. Au existat perioade de ani întregi în care am fost țintuită la pat, izolată de lume și incapabilă uneori chiar și să stau în capul oaselor. Dar au existat și ani în care am fost mult mai puternică – slăbită, totuși capabilă să funcționez destul de bine. Din nefericire, necazurile mi-au fost amplificate prin contractarea unei boli secundare: vertij cronic, cauzând amețeală, dezorientare, senzație de răsturnare, rotire și legănare în spațiu, făcând ca totul în jur să pară în mișcare. Sunt o cititoare înfocată, dar, din cauza vertijului, îmi este imposibil să citesc ori să scriu mai mult de câteva paragrafe odată. Și această afecțiune se manifestă cu intermitențe.

Nu este ușor să scrii cărți, însă scrierea în condițiile acestei boli a reprezentat o provocare teribilă. În zilele mele bune de lucru la *Seabiscuit* sau la *De neînvins,* am scris ore în șir, am mers la biblioteci și arhive pentru a scotoci după materiale și am realizat interviuri. În zilele rele, am stat pe verandă, pe balcon sau pe marginea căzii de baie și am compus fraze în minte sau chiar le-am notat pe un carnețel cu ochii închiși, pentru a nu amplifica vertijul. O parte considerabilă din *Seabiscuit* a fost scrisă în felul acesta, pe un caiet, și, pentru că țineam ochii închiși, mâzgăleam peste tot, scriind rândurile unele peste altele; după aceea mi-era

greu să-mi descifrez mâzgăliturile. Din cauza vertijului, am putut citi materialele de documentare doar puțin câte puțin, așa încât am progresat destul de lent.

În 2007, la patru ani după ce am început lucrul la *De neînvins*, am suferit un recul teribil. După mulți ani în care îmi mersese foarte bine, o recidivă catastrofală de SOC m-a lăsat atât de slăbită, încât luni întregi n-am putut coborî scara și timp de doi ani nu mi-am putut aduna suficientă putere pentru a ieși din casă. Din fericire, terminasem majoritatea interviurilor și cercetărilor, așa că nu-mi mai rămăsese decât să scriu. Am scris, zilnic, dar a trebuit să-mi arunc în luptă toate fărâmele de putere. Editura Random House a fost foarte amabilă extinzându-mi termenul de predare și, pe măsură ce mi-am revenit, am terminat cartea, cu o întârziere de doi ani.

De-a lungul anilor, am găsit soluții bizare la probleme asociate scrisului în condițiile stării mele de sănătate. Întrucât aplecarea capului îmi declanșa vertijul, în timpul lucrului la *Seabiscuit* mi-am prins materialele documentare pe un panou proptit pe o stivă de cărți, la înălțime, astfel încât capul să-mi rămână la același nivel în timp ce citeam. Pentru a evita să mă ridic în mod repetat ca să-mi consult sutele de articole când verificam citatele, mi-am pus pe podea toate cărțile, interviurile și celelalte documente, le-am aranjat într-un cerc uriaș în jurul meu și am lucrat așa trei săptămâni. Când sufeream de transpirație asociată cu SOC în timp ce participam la emisiuni radiofonice pentru promovarea cărții, stăteam pe podea cu picioarele într-un frigider. Indiferent de situațiile cu care a trebuit să mă confrunt, am găsit întotdeauna o soluție. După publicarea cărții *De neînvins*, grație unor medicamente noi și unei metode inovatoare de tratare a bolii mele, sănătatea mi s-a îmbunătățit spectaculos și sunt foarte încrezătoare că mă

aflu pe calea unei recuperări complete.

Scrierea cărților în astfel de circumstanțe a fost, evident, dificilă, dar privilegiul de a evada din neclintirea lumii mele și a mă afunda în vieți pline de mișcare a reprezentat o bucurie prețioasă. Aș putea chiar să spun că boala m-a ajutat. Întrucât am parcurs o cale anevoioasă prin viață, simt că am o relație strânsă cu persoanele care înfruntă dificultăți uriașe. Asta m-a atras la Seabiscuit și la oamenii din jurul său și tot asta m-a atras la Louie. Deși eu nu-mi voi echivala niciodată experiența cu supliciile infernale ale unui prizonier de război, Louie și cu mine împărtășim o aceeași intimitate cu suferința, lucru care l-a ajutat să se simtă confortabil în prezența mea, știind că îl înțeleg și, astfel deschizându-se complet față de mine și, în același timp, m-a ajutat să-i concep experiența într-un fel pe care nu l-aș fi înțeles niciodată dacă n-aș fi fost bolnavă. Cu ani în urmă, după ce mi-a citit amintirile despre boală într-un număr din 2003 din *The New Yorker,* Louie mi-a trimis una dintre decorațiile Purple Heart pe care le deține. „O meriți mai mult decât mine", mi-a scris el. Se înșală profund în privința asta, totuși, gestul lui m-a mișcat mai mult decât orice alte cuvinte.

RHRC: Recent, ai început să lucrezi la o adaptare a cărții tale pentru adolescenți. În ce fel diferă scrierea de cărți pentru copii și adolescenți de cărțile pentru adulți?

LH: Mă îngrijorează faptul că atunci când în școli se discută despre cel de-Al Doilea Război Mondial, lecțiile se concentrează aproape mereu asupra luptelor din Europa. În general, războiul din Pacific este trecut cu vederea, iar elevii noștri, ca și societatea în întregul ei, nu cunosc așa cum trebuie acest conflict catastrofal și prețul pe care l-au plătit

soldații noștri pentru a-l câștiga. Probabil că mesajul cel mai uzual pe care l-am primit de la cititori a fost declarația: „Cartea aceasta ar trebui folosită ca manual în toate școlile". Am primit valuri întregi de scrisori de la profesori și bibliotecari din școli, care m-au îndemnat să creez o ediție pentru tinerii cititori. Am fost foarte încântată să mă conformez acestei dorințe.

Pentru a mă asigura că voi reuși să elaborez o versiune cât mai adecvată publicului tânăr, m-am consultat cu numeroși profesori și bibliotecari, dar și cu zeci de elevi care au citit ediția pentru adulți. Călăuzită de ei, am redus textul la jumătate din lungimea versiunii pentru adulți și am adăugat informații despre detalii istorice cu care era posibil ca tinerii să nu fie familiarizați. Pentru a ilustra cât mai bine povestea, am dublat numărul de fotografii, astfel încât am inclus peste 100 de ilustrații, printre care și imagini minunate cu pantofii de alergător ai lui Louie din anii 1930, portofelul pe care l-a avut în buzunar în timpul voiajului cu barca de salvare, jurnalul lui secret din prizonierat și jurnalul de război, care include ultima însemnare, făcută în dimineața prăbușirii avionului său, în care a scris că se pregătea să plece într-o misiune de salvare. Am inclus, de asemenea, o secțiune de întrebări și răspunsuri cu Louie, bazată pe întrebările ce-mi fuseseră trimise de tinerii cititori. Răspunsurile lui sunt delicioase și fascinante.

RHRC: Se pot desprinde învățăminte din povestea lui Louie?

LH: Viața lui Louie, cu isprăvile sale sportive, luptele aeriene, prăbușirea avionului, atacul rechinilor, bombardamentele, anii de prizonierat și de robie, totul este cu adevărat aparte. Însă, oricât de unică și de spectaculoasă

ar fi viața lui, ea oferă lecții care-i pot călăuzi pe aceia dintre noi care duc o existență mult mai banală. Este o dovadă a dimensiunilor tărâmului posibilităților, demonstrând că prin perseverență, curaj și ingeniozitate putem depăși greutăți pe care le credeam insurmontabile. Și demonstrează atât natura corozivă și distrugătoare a resentimentelor, cât și sentimentul de eliberare și pacea interioară pe care le aduce în dar iertarea. Fiind o odisee de greutăți incredibile, dureri, încercări și triumfuri, viața lui Louie este cu adevărat aparte, însă ne spune lucruri valabile pentru noi toți. Louie este cu adevărat un exemplu pentru oricine.

DESEMNATĂ DE REVISTA *TIME* DREPT
CARTEA DE NONFICȚIUNE A ANULUI

CÂȘTIGĂTOAREA PREMIULUI PENTRU CĂRȚI BIOGRAFICE
DECERNAT DE *LOS ANGELES TIMES*

„Zguduitoare. [...] Fascinantă. [...] Cartea lui Hillenbrand este atât de cinematografică, iar evenimentele pe care le descrie atât de incredibile, încât nu îndrăznești să-ți dezlipești ochii de pe pagină."
– PEOPLE

În copilărie, Louis Zamperini a fost un delincvent incorigibil. În adolescență, el și-a orientat spiritul rebel spre atletism, descoperindu-și un talent uimitor, care l-a dus la Jocurile Olimpice de la Berlin. După începerea celui de-Al Doilea Război Mondial, sportivul a devenit aviator. În luna mai a anului 1943, bombardierul său s-a prăbușit în Oceanul Pacific și Zamperini a supraviețuit pe o barcă de salvare vreme de 47 de zile. A urmat experiența de coșmar a lagărelor japoneze pentru prizonieri de război. La limita rezistenței, Zamperini a răspuns disperării cu ingeniozitate, suferințelor cu speranță, brutalităților cu revoltă. Soarta lui, triumfătoare și tragică deopotrivă, avea să atârne de firul tot mai subțire al voinței sale.

De neînvins este o mărturie de neuitat a rezistenței minții, corpului și spiritului uman, adusă strălucitor la viață de Laura Hillenbrand.

UNIVERSAL PICTURES and LEGENDARY PICTURES present a JOLIE PAS production a 3 ARTS ENTERTAINMENT production "UNBROKEN" JACK O'CONNELL DOMHNALL GLEESON MIYAVI GARRETT HEDLUND FINN WITTROCK casting by FRANCINE MAISLER film editor ALEXANDRE DESPLAT visual effects supervisor LOUISE FROGLEY music by TIM SQUYRES ACE costume designer WILLIAM GOLDENBERG ACE production designer JON HUTMAN cinematography ROGER DEAKINS ASC BSC second unit director MICK GARRIS THOMAS TULL JON JASHNI produced by ANGELINA JOLIE p.g.a. CLAYTON TOWNSEND p.g.a. MATTHEW BAER p.g.a. ERWIN STOFF based on the book by LAURA HILLENBRAND screenplay by JOEL COEN & ETHAN COEN and RICHARD LaGRAVENESE and WILLIAM NICHOLSON story by ANGELINA JOLIE

Motion Picture Artwork (c) Legendary Pictures and Universal Studios 2014. All Rights Reserved.

Film distribuit de:
RO IMAGE
FILM DISTRIBUTION

Carte recomandată de:
Historia

ISBN: 978-606-8623-61-0
9 786068 623610
www.grupulcorint.ro